

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2022 оны 11 дүгээр сарын 21
Тусгай дугаар №15

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Тусгай дугаар
XV БОТЬ

МОНГОЛ УЛСЫН
ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠶ᠋ᠢᠬᠡ ᠬᠤᠷᠭᠠᠨ
ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Улаанбаатар хот

2022 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдөр

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ ТУСГАЙ ДУГААР XV БОТЬ

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

172.	Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны тухай олон улсын конвенцод 2010 оны 6 дугаар сарын 25-ны өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт	4283
173.	Олон улсын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын байгууллагын 1976 оны конвенцод 2008 оны 10 дугаар сарын 06-ны өдөр оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт	4614

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ
ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ
ТУХАЙ 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД
ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН БАГА ХУРАЛ
ХЭЛЭЛЦЭХ АСУУДАЛ:10

ДССГОЭА /Бх.2/33
2010 оны 07-р сарын 01
Эх хувь: Англи хэлээр

ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД 2010 ОНЫ 6 ДУГААР САРЫН 25-НЫ ӨДӨР ОРУУЛСАН НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ

Бага хурлын төгсгөлийн баримт бичгийн хавсралт 1
Бага хурлаас батлагдан гарсан баримт бичиг, тогтоол болон зөвлөмж

Нэгдүгээр тогтоол

**Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны тухай
1978 оны олон улсын конвенц (ДССГОЭА)-д оруулж буй Манилагийн нэмэлт,
өөрчлөлтийн бичвэрийг Бага хурлаар батлав.**

2010 ОНЫ МАНИЛАГИЙН БАГА ХУРАЛ,

Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны тухай 1978 оны олон улсын конвенцын (цаашид "Конвенц" гэх.) XII (1)(b) зүйлд Конвенцод нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үйл ажиллагааг Талуудын Бага хурлаар шийдвэрлэх тухай заасныг ЭРГЭН САНУУЛЖ,

Конвенцын хавсралтад орох Манилагийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг боловсруулан Байгууллагын гишүүд болон энэхүү конвенцын бүх гишүүн орнуудад хүргүүлсэн болохыг ХАРГАЛЗАН ҮЗЭЖ,

1. Конвенцын XII(1)(b)(ii) зүйлд заасны дагуу энэхүү тогтоолын хавсралтад тусгагдсан бичвэрийг Конвенцын хавсралтад оруулах нэмэлт, өөрчлөлт болгон БАТЛАВ;

2. Конвенцын XII(1)(a)(vii) зүйлд заасны дагуу, 100 тонн болон түүнээс дээш даацтай дэлхийн нийт худалдааны тээврийн хөлөг онгоцны 50-иас доошгүй хувийг багтаасан, тус Конвенцын гишүүн орнуудын гуравны нэг болон, түүнээс дээш гишүүд энэхүү нэмэлт, өөрчлөлтийг Конвенцод оруулахаас татгалзсан тухайгаа 2011 оны 6 дугаар сарын нэгний өдрөөс өмнө Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад мэдэгдээгүй тохиолдолд тухайн өдрөөс эхлэн хүлээн зөвшөөрсөнд тооцох болсныг ТОДОРХОЙЛОВ;
3. Тус Конвенцын XII(1)(a)(ix) зүйлд тусгагдсанчлан, энд хавсаргасан нэмэлт, өөрчлөлт нь дээр 2 дахь хэсэгт заасны дагуу хүлээн зөвшөөрсөнд тооцогдмогц, 2012 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхэд талуудыг анхаарал хандуулахыг УРЬЖ;
4. Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргаас энэхүү тогтоол болон хавсралтад тусгагдсан нэмэлт, өөрчлөлтийн бичвэрийн баталгаат хувийг бүх талуудад хүргүүлэхийг ХҮСЭЖ;
5. Ерөнхий нарийн бичгийн даргаас энэхүү тогтоолын хувь болон түүний хавсралтыг тус Конвенцын гишүүн бус, байгууллагын бусад бүх гишүүдэд хүргүүлэх тухай ХҮСЭЛТИЙГ мөн гаргав.

ХАВСРАЛТ

ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД ОРУУЛСАН МАНИЛАГИЙН НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ

Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны тухай 1978 оны олон улсын конвенцын хавсралт нь дараах хавсралтаар бүрэн солигдов.

“ХАВСРАЛТ”

БҮЛЭГ I

Ерөнхий заалтууд

Журам I/1

Тодорхойлолт болон тодруулгууд

1. Тусад нь өөрөөр тайлбарлаагүй тохиолдолд, энэхүү конвенцын зорилгын хүрээнд нэр томъёог дараах тайлбараар хэрэглэнэ. Үүнд:
 - .1 *Журам* гэж энэхүү конвенцын хавсралтад тусгагдсан журмыг;
 - .2 *Батлагдсан* гэж эдгээр журмын дагуу энэхүү конвенцын гишүүн улсын (цаашид Тал гэх.)-ын батлан гаргасныг;
 - .3 *Ахмад* гэж хөлөг онгоцыг хариуцан удирдаж, тушаал өгч буй этгээдийг;
 - .4 *Офицер* гэж хөлгийн тавцан дээр, ахмадаас гадна, тухайн улсын хууль журмын дагуу, томилогдон ажиллаж буй этгээдийг, эсхүл ийм томилгоо хийгдээгүй нөхцөлд хамтын гэрээ болон тогтсон ёс, жаягийн дагуу сонгогдсон хөлгийн багийн гишүүнийг;
 - .5 *Хөлгийн тавцан хариуцсан офицер* гэж энэхүү Конвенцын II бүлэгт заасан шаардлагыг хангасан офицерыг;
 - .6 *Ахмадын туслах* гэж албан тушаалын хувьд ахмадын дараа орох ажилтан бөгөөд ахмад удирдлагыг хэрэгжүүлэх боломжгүй болсон нөхцөлд хөлгийг удирдах үүргийг хэрэгжүүлэх офицерыг;
 - .7 *Инженер офицер* гэж тус Конвенцын III/1, III/2 болон III/3 дугаар журамд тусгагдсан шаардлагыг хангасан офицерыг;

- .8 *Ахлах инженер офицер* гэж хөлгийн механик хөдөлгүүр болон хөлөг онгоцонд суурилуулсан механик болон цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа болон засвар үйлчилгээг хариуцсан ахлах инженер офицерыг;
- .9 *Хоёрдугаар инженер офицер* гэж албан тушаалын шатлалаар ахлах инженер офицерын дараа орох ба түүнийг үүргээ хэрэгжүүлэх боломжгүй болсон нөхцөлд хөлгийн механик хөдөлгүүр болон хөлөг онгоцонд суурилуулсан механик болон цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа болон засвар үйлчилгээг хариуцсан инженер офицерыг;
- .10 *Туслах инженер офицер* гэж тухайн улсын холбогдох хууль журамд заасны дагуу, инженер офицерын албан тушаалд ажиллах сургалтад суухаар бэлтгэгдэж буй офицерыг;
- .11 *Радио оператор* гэж Радио холбооны Журамд заасан шаардлагын дагуу Захиргаанаас олгогдсон болон хүлээн зөвшөөрсөн зохих ёсны гэрчилгээ эзэмшигч этгээдийг;
- .12 *ДТГХДНС радио оператор* гэж тус Конвенцын IV бүлэгт тусгагдсан заалтын дагуу мэргэшсэн этгээдийг;
- .13 *Ажилтнууд* гэж хөлгийн тавцан дээр ажиллаж буй Ахмад болон Офицеруудаас бусад бүх ажилтныг;
- .14 *Эрэг орчмын аялал* гэж аливаа нэг Талын тодорхойлсон, тухайн Талын нутаг дэвсгэрийн ойролцоох аяллыг;
- .15 *Хөдөлгүүрийн хүч* гэж тухайн хөлөг онгоцны бүртгэлийн гэрчилгээ, эсхүл бусад албан ёсны баримт бичигт тусгагдсан, хөлөг онгоцны бүх гол хөдөлгүүрийн нийт дээд үргэлжлэн гарах чадлыг киловаттын хэмжүүрээр тодорхойлсныг;
- .16 *Радио хураамж* гэж, “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” (ДХАБХ) 1974 оны олон улсын конвенц болон түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд тусгагдсан Радио журмын дагуу, Захиргаанаас шаардлагатай гэж үзсэн хураамж, түүнчлэн бусад холбогдох Байгууллагуудаас гаргасан зөвлөмжийн дагуу ээлжийн ажиллагааны тоног төхөөрөмж болон тэдгээрийн ашиглалт, засвар үйлчилгээ явуулахад шаардагдах хураамжуудыг;
- .17 *Газрын тос тээвэрлэгч* гэж газрын тос болон газрын тосноос гаргасан бүтээгдэхүүнийг бөөнөөр нь тээвэрлэхэд зориулагдсан хөлөг онгоцыг;
- .18 *Химийн бараа бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэгч* гэж Химийн бүтээгдэхүүнийг задгайгаар ачих Олон улсын Кодын 17 дугаарт тусгагдсан химийн шингэн бүтээгдэхүүнийг задгайгаар ачих зориулалтаар бүтээгдсэн, тохируулсан, хэрэглэгдэж ирсэн хөлөг онгоцыг;
- .19 *Шингэрүүлсэн хийн бүтээгдэхүүн тээвэрлэгч* гэж Химийн бүтээгдэхүүнийг задгайгаар ачих Олон улсын Кодын 19 дүгээрт тусгагдсан аль нэгэн төрлийн шингэрүүлсэн хийн бүтээгдэхүүн болон бусад бүтээгдэхүүнийг задгайгаар ачих зориулалтаар бүтээгдсэн, тохируулсан, хэрэглэгдэж ирсэн хөлөг онгоцыг;
- .20 *Зорчигч тээврийн хөлөг онгоц* гэж “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” (ДХАБХ) 1974 оны олон улсын конвенц болон түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд тодорхойлсон хөвөгч байгууламжийг;
- .21 *Зорчигчийн Ро-ро (Ro-Ro) хөлөг онгоц* гэж (ачаа бараа бүхий автомашин, тээврийн хэрэгслийг ачихдаа өөрөөр нь буюу хөлөөр нь оруулах) тээвэрлэлтэд зориулагдсан тусгай орон зай бүхий хөлөг онгоцыг, эсхүл “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” (ДХАБХ) 1974 оны олон улсын конвенц болон түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд тусгагдсан тусгай ангиллын орон зай бүхий хөлөг онгоцыг;
- .22 *Сар* гэж хуанлийн нэг сар, эсхүл 30 хоног байхаар тохируулсан нэг сараас бага хугацааг;
- .23 *ДССГОЭА-ны журам* гэж 1995 оны Бага хурлын тогтоолоор батлагдсан “Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагаа”-ны тухай журмыг хэлэх бөгөөд үүнд Байгууллагаас нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байж болно.
- .24 *Үйл ажиллагаа* гэж ДССГОЭА-ны хөлгийн үйл ажиллагаа, тэнгист хүний аюулгүй байдал болон далайн байгаль орчныг хамгаалахад шаардлагатай ДССГОЭА-ны журмын дагуу хүлээсэн үүрэг, хариуцлага, даалгаврыг бүхэлд нь хэлнэ;
- .25 *Компани* гэж хөлөг онгоц эзэмшигч, эсхүл аливаа нэгэн байгууллага, эсхүл менежер г.м ажилтныг, эсхүл хөлөг онгоц эзэмшигчээс тухайн хөлөг онгоцны

- үйл ажиллагааг явуулахаар хүлээн авсанд тооцогдож буй хөлөг онгоцыг дангаар түрээслэгчийг хэлнэ. Хөлөг онгоцыг дангаар түрээслэгч нь ийм төрлийн гэрээ байгуулах замаар, эзэмшигч компанийн өмнөөс хууль ёсны хариуцлага хүлээх;
- .26 *Далайд ажиллах эрх* гэж хөлөг онгоцны тавцан дээр ажиллах эрх олгогдсон, ийм эрхээ сэргээлгэсэн, эсхүл хөлгийн тавцан дээр ажиллахад тохируулан мэргэшсэн тухай гэрчилгээ авмагц үүсэх эрхийг;
- .27 *ISPS (International Ship and Port Facility Security) Код буюу Олон улсын хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлын тухай хууль* гэж Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” (ДХАБХ) 1974 оны олон улсын конвенцын гишүүн орнуудын Бага хурлын 2002 оны 12 дугаар сарын 2-ны өдрийн 2 дугаар тогтоолоор батлагдсан (Байгууллагаас нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байж болно) хуулийг;
- .28 *Хөлөг онгоцны хамгаалалтын офицер* гэж хөлгийн тавцан дээр, ахмадын удирдлага дор, хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хариуцан ажиллуулахаар Компаниас томилогдсон, боомтын болон компанийн аюулгүй үйл ажиллагааны ажилтантай хамтран тухайн хөлөг дээрх аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, аюулгүй байдлыг ханган ажиллах үүрэг хүлээсэн офицерыг;
- .29 *Аюулгүй ажиллагааг хангах зорилгоор хийгдэх ажлууд* гэж Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” (ДХАБХ) 1974 оны олон улсын конвенцын XI-2 дугаар бүлэг (Байгууллагаас нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байж болох) болон “Олон улсын хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлын тухай хууль”-д тусгагдсан хөлөг онгоцон дээр тавигдах аюулгүй байдлын үүрэг хариуцлагыг;
- .30 *Чадамжийн гэрчилгээ* гэж энэхүү хавсралтын II, III, IV болон VII бүлэгт тусгагдсан заалтын дагуу хөлгийн ахмад, офицер болон ДТГХДНС радио операторуудад олгогдсон ба баталгаажсан, эзэмшигч нь тухайн баримт бичигт тусгагдсан хариуцлагын түвшинд нийцэхүйц үйл ажиллагаа явуулах хууль ёсны эрхтэй болох нь баталгаажсан гэрчилгээг;
- .31 *Мэргэшлийн гэрчилгээ* гэж далайчинд олгогдсон Чадамжийн тухайн далайчин нь энэхүү Конвенцод тусгагдсаны дагуу далайд ажиллахад шаардагдах зохих түвшний сургалтын шаардлагыг хангаж байгаа тухай чадамжийн гэрчилгээнээс бусад гэрчилгээг;
- .32 *Бичмэг нотлох баримт* гэж Чадамжийн гэрчилгээ болон мэргэшлийн гэрчилгээнээс гадна, энэхүү Конвенцод тусгагдсан шаардлагуудыг хангаж байгааг тогтооход ашиглагдсан баримт бичгийг;
- .33 *Цахилгаан-техникийн офицер* гэж энэхүү Конвенцын III/6 дугаар журмын заалтын дагуу мэргэшсэн офицерыг;
- .34 *Хөлгийн тавцан хариуцсан ажилтан* гэж энэхүү Конвенцын II/5 дугаар журмын заалтын дагуу мэргэшсэн ажилтныг;
- .35 *Хөдөлгүүрийг хариуцсан ажилтан* гэж энэхүү Конвенцын III/5 дугаар журмын заалтын дагуу мэргэшсэн ажилтныг;
- .36 *Цахилгаан-техникийн ажилтан* гэж энэхүү Конвенцын III/7 дугаар журмын заалтын дагуу мэргэшсэн ажилтныг хэлнэ.
2. Эдгээр журам нь ДССГОЭА-ны журмын А дугаар хэсэгт агуулагдсан заавал биелүүлэх шаардлагатай заалтуудын дээр нэмэлт нөхцөл болж орсон ба:
- .1 Энэхүү журмын шаардлагад холбоотой аливаа хандалт нь ДССГОЭА-ны журмын А дугаар хэсгийн холбогдох хэсэгт хандсанд тооцогдоно.
- .2 Эдгээр журмыг хэрэглэхдээ, тус Конвенцын хэрэгжилтийг дэлхий даяар нэгдсэн байдлаар хангахын тулд ДССГОЭА-ны журмын Б хэсэгт агуулагдсан холбогдох гарын авлага, танилцах материалыг ашиглах, аль болох өргөн хүрээнд хэрэглэхийг анхаарах шаардлагатай.
- .3 ДССГОЭА-ны журмын А дугаар хэсэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үйл ажиллагаа нь тус Конвенцын XII дугаар хэсэгт тусгагдсан Хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай заасан төслийг өргөн барих, батлуулах, хүчин төгөлдөр болгох зэрэг шат дамжлагыг мөрдөх, түүнчлэн;

.4 ДССГОЭА-ны журмын Б хэсэгт оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг Далайн Аюулгүй байдлын Хороо өөрийн холбогдох журмын дагуу хийж гүйцэтгэнэ.

3. Энэхүү Конвенцын VI зүйлд тусгагдсан “Захиргаа”, “олгож буй Захиргаа” зэрэг нэр томъёог эдгээр журмын заалтын дагуу гэрчилгээ олгож буй болон баталгаажуулж буй аливаа Талын ийм үйл ажиллагаанд саад учруулах байдлаар тайлбарлаж болохгүй.

Журам I/2

Гэрчилгээ болон гэрчилгээг баталгаажуулах үйл ажиллагаа

1. Чадамжийн гэрчилгээг холбогдох баримт материал, баталгаа, тэдгээрийн хүчин төгөлдөр байдал болон бусад шаардагдах баримтат нотолгоог үндэслэн зөвхөн Захиргаанаас олгоно.

2. V/1-1 болон V/1-2 журмын дагуу Ахмад болон офицерт олгох гэрчилгээг зөвхөн Захиргаанаас олгоно.

3. Гэрчилгээ нь албан ёсны хэл дээр байх бөгөөд, эсхүл гэрчилгээг олгож буй улсын хэл дээр байна. Хэрэв тухайн орны албан ёсны хэл нь англи хэл биш бол текст нь тухайн хэлнээс англи хэл рүү орчуулсан орчуулгыг агуулсан байна.

4. Радио операторуудын хувьд Талууд нь:

- .1 Радио Журмын шаардлагад нийцэж байгааг баталгаажуулах гэрчилгээ олгох шалгалтад холбогдох журмын дагуу нэмэлт мэдлэгийн талаар тусгах, эсхүл;
- .2 Энэхүү гэрчилгээг эзэмшигч нь холбогдох журамд заасны дагуу нэмэлт мэдлэгийг эзэмшсэн болохыг баталгаажуулсан тусдаа гэрчилгээ олгох;

5. Баталгаажуулалтыг хийхдээ тус Конвенцын VI дугаар зүйлд заасны дагуу хүсэлт гаргагчийг шалгаж үзэхэд тус Конвенцын бүх шаардлагыг хангаж байвал хийж гүйцэтгэнэ.

6. Талууд хэрэв шаардлагатай гэж үзвэл гэрчилгээг баталгаажуулахдаа ДССГОЭА-ны журмын А-I/2 хэсэгт өгөгдсөн форматыг ашиглаж болно. Ингэсэн тохиолдолд А-I/2 хэсгийн хэсэг 1-т тусгагдсан маягтыг ашиглана. Хэрэв өөрөөр гаргах бол тухайн хэсгийн 2-р заалтад тогтоож өгсөн баталгаажуулалтын маягтыг ашиглана.

7. I/10 журмыг хүлээн зөвшөөрч байгаа Захиргаа:

- .1 Чадамжийн гэрчилгээ; эсхүл
- .2 V/1-1 болон V/1-2 журмын заалтын дагуу Ахмад болон офицерт олгосон ур чадварын гэрчилгээ нь тухайн гэрчилгээний хүчинтэй болохыг баталгаажуулсны дараа хүчин төгөлдөр болно.

Энэхүү баталгаажуулалтыг тус Конвенцод заасан шаардлагуудад бүрэн нийцэж байгаа тохиолдолд л хийнэ. Ийм баталгаажуулалтад ДССГОЭА-ны журмын А-I/2 хэсгийн 3 дугаар хэсэгт өгөгдсөн маягтыг ашиглана.

8. 5, 6 болон 7 дугаар хэсэгт тусгагдсан баталгаажуулалт нь:

- .1 Тусдаа баримт бичиг хэлбэрээр ашиглагдаж болно;
- .2 Зөвхөн Захиргаанаас олгогдоно;
- .3 Баталгаажуулсан тухайн гэрчилгээнд урьд нь олгогдсон, оноосон дугаарыг тавих шаардлагатайгаас бусад тохиолдолд гэрчилгээ бүрд дахин давтагдахгүй дугаарыг шинээр олгох ба;
- .4 Баталгаажуулан олгосон гэрчилгээний хугацаа дууссан, хүчингүй болсон,

түүнийг олгогч тал гэрчилгээний эрхийг түдгэлзүүлсэн, цуцалсан тохиолдолд баталгаажуулалт шууд хүчингүй болох ба ямар ч нөхцөлд гэрчилгээний хүчин төгөлдөр хугацаа олгосон өдрөөс хойш таван жилээс илүүгүй байна;

9. Гэрчилгээ эзэмшигчийн эрх олгогдсон үйл ажиллагаа явуулах чадамжийг Захиргааны аюулгүй ажиллагааны шаардлагын нөхцөлийг хангаж байгаа нэгэн ижил баталгаажуулалтын маягыг ашиглаж тодорхойлно.
10. Хэрэв Захиргаа нь ДССГОЭА-ны журмын А-1/2 хэсэгт тусгагдсан маягтаас өөр маягт ашиглах бол Ром үсэг, араб тоо ашиглах ба заавал оруулсан байх ёстой мэдээллийн бичилтийг хийхдээ А-1/2 загварын хувилбарыг ашиглаж болно.
11. Тус журмын 1/10 хэсгийн 5 дугаар заалтад тусгагдсаны дагуу, хөлгийн тавцан дээр ажиллаж буй гэрчилгээ эзэмшигч нь энэхүү Конвенцын дагуу шаардагдах бүх гэрчилгээг эх хувиар авч явах үүрэгтэй.
12. Талууд гэрчилгээ олгохдоо энэхүү журмын шаардлагыг зөвхөн хангаж чадсан нэр дэвшигчид гэрчилгээ олгох үүрэгтэй.
13. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч нь хангалттай нотлох баримтыг гаргаж өгнө. Үүнд:
 - .1 Хүсэлт гаргагчийн биеийн байцаалт;
 - .2 Тухайн гэрчилгээний шаардлагад заагдсан насны доод хязгаараас доошгүй болохыг баталгаажуулсан баримт бичиг;
 - .3 ДССГОЭА-ны журмын А-1/9 хэсэгт тусгагдсан эрүүл мэндийн ерөнхий нөхцөлийн стандартыг хангаж байгааг нотлох баримт бичиг;
 - .4 Хүсэлт гаргагчийн далайд ажилласан жил нь энэхүү журмын дагуу холбогдох шаардлагад нийцэж байх ёстой ба заавал суралцсан байвал зохих сургалтад хамрагдсан байна.
 - .5 гэрчилгээгээр баталгаажсан чадавх, ажиллагаа, түвшингийн хувьд эдгээр журмуудад заасан чадамжийн стандартыг хангасан байх ёстой.
14. Талууд нь хөлгийн ахмад, офицер, шаардлагатай тохиолдолд хөлгийн бусад гишүүдийн олгогдсон гэрчилгээг хадгалах эсвэл гэрчилгээг олгосон, сунгасан, хүчингүй болгосон, эрхийг нь түдгэлзүүлсэн, цуцалсан, үрэгдүүлсэн гэж мэдээллэсэн болон устгасан, эсхүл гэрчилгээний үүргээс чөлөөлөгдсөн талаарх мэдээллийг бүртгэнэ.
15. Тус журмын 1/10 зүйлд заасны дагуу Талууд нь далайчдын хөлгийн тавцан дээр ажиллахыг хүлээн зөвшөөрч олгосон гэрчилгээг баталгаажуулах хүсэлт гаргасан бусад Талууд болон компаниудад өөрийн олгосон ур чадварын чадамжийн гэрчилгээ, тэдгээрийн баталгаажуулалт болон чөлөөлсөн талаарх мэдээллийг нээлттэй байлгана.
16. 2017 оны нэгдүгээр сарын 1-ний өдрөөс энэхүү журмын 15 дугаар хэсэгт заасны дагуу мэдээллийг нээлттэй байлгах шаардлагатай мэдээллийг англи хэл дээр, цахим хэлбэрээр авах боломжтой болгоно.

Журам 1/3

Эрэг орчмын аяллыг зохицуулах зарчим

1. Эрэг орчмын аяллыг тодорхойлогч аливаа нэг тал, энэхүү Конвенцын зорилгоор, өөр бусад Талын далбааг мандуулсан хөлөг онгоцон дээр ажиллаж буй далайчдыг сургалт, дадлага туршлага эсвэл гэрчилгээний нэмэлт шаардлага тавих ёсгүй бөгөөд ийм маягаар эрэг орчмын аялалд оролцож буй аливаа талын далайчдад өөрийн улсын далбаатай хөлөг онгоцон дээр ажиллаж буй далайчдад тавигддаг шаардлагаас дээгүүр шаардлага тавих ёсгүй. Ямар ч тохиолдолд, энэхүү Конвенцын хүрээнд ийм улсын зүгээс өөр нэг Талын далбааг мандуулсан хөлөг онгоцны далайчдад эрэг дагуу аялалд үл оролцох хөлөг онгоцонд тавих шаардлагаас давсан шаардлагыг тавихгүй.

2. Аливаа нэг Талын хөлөг онгоц энэхүү конвенцод тусгагдсан, эрэг орчмын аялалд хамаарах заалтын давуу талыг эдлэхэд, нөгөө Талын тодорхойлсон эрэг орчмын хил хязгаарт ч мөн аялах шаардлага гарах тул Талууд, тухайн бүс нутгийн худалдааны газар нутаг болон бусад холбогдох нөхцөл байдлын талаар нарийвчлан тохиролцож нөгөө талтай урьдчилан хэлэлцэх арга хэмжээг авна.
3. Нөгөө талын эрэг орчмын аялалд тогтмол оролцдог Тал өөрийн далбааг мандуулсан хөлөг онгоцон дээр ажиллах далайчдад тавих сургалт, дадлага, гэрчилгээтэй холбоотой шаардлагыг эрэг орчимд нь үйл ажиллагаа явуулж буй тухайн улсын далайчдад тавигддаг шаардлагатай хамгийн багадаа эн тэнцүү байхад анхаарах ба ийнхүү мэргэшэх шаардлага нь эрэг орчмын аялалд оролцдоггүй бусад хөлөг онгоцонд тавигдах шаардлагаас өндөр байх ёсгүй гэсэн нөхцөлийг удирдлага болгоно. Аливаа нэг Талын эрэг орчмын аяллын бүс хэмээн тодорхойлогдсон тухайн хилээс хэтрэн гарч, цааш аяллыг үргэлжлүүлэх хөлөг онгоцны тавцан дээр ажиллах шаардлага гарсан тохиолдолд далайчид нь энэхүү Конвенцын холбогдох заалтад тусгагдсан ур чадварыг хангасан байх шаардлагатай.
4. Аливаа нэг Талын далбааг мандуулсан хөлөг онгоц энэхүү Конвенцын гишүүн бус орны тогтоосон эрэг орчмын бүсэд тогтмол аялдаг бол энэхүү Конвенцын холбогдох заалтын дагуу давуу эрхийг ашиглаж болно.
5. Хамаарах талууд худалдааны бүс болон бусад холбогдох нөхцөлүүдийг дэлгэрэнгүй тодорхойлж тохиролцсон нөхцөлд талуудын далайчдад олгосон эрэг орчмын аяллын хязгаарыг тогтоосон гэрчилгээг, эрэг орчмын хязгаарыг тогтоосон нөгөө Тал хүлээн зөвшөөрч болно.
6. Энэхүү журмын дагуу эрэг орчмын аяллыг тогтоож буй талууд нь дараах шаардлагыг удирдлага болгоно. Үүнд:
 - .1 А-1/3 хэсэгт тусгагдсан эрэг орчмын аяллыг зохицуулах зарчмыг баримтлах;
 - .2 1/7 журмын шаардлагад заасны дагуу батлагдсан заалтуудын дэлгэрэнгүйг Ерөнхий нарийн бичгийн даргад мэдээлэх;
 - .3 1/2 журмын 5, 6, 7 дугаар хэсгийн дагуу эрэг орчмын аяллын хил хязгаарыг тогтоох болон баталгаажуулах тал дээр хамтран ажиллах
7. Энэхүү журамд заасан заалтууд энэ Конвенцын гишүүн орон мөн эсэхээс үл хамааран, ямар нэгэн байдлаар, аливаа нэг Улсын хууль журамд тавих хязгаарлалт болохгүй.

Журам 1/4

Хяналтын арга хэмжээ

1. Х дугаар зүйлийн дагуу зохих эрхээр хангагдсан хяналтын байцаагч нь хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ дараах арга хэмжээний хүрээнд ажиллана. Үүнд:
 - .1 Х(1) дугаар зүйлд тусгагдсаны дагуу хөлгийн тавцан дээр ажиллаж буй бүх далайчид энэхүү Конвенцын шаардлагын дагуу зохих гэрчилгээ болон хүчин төгөлдөр чөлөөлөгдсөн тухай баримт бичгийг эзэмшиж байгаа эсэх, эсхүл 1/10 дугаар журмын 5 дугаар хэсэгт тусгагдсаны дагуу эдгээр баримт бичгийг баталгаажуулах хүсэлт гаргаж Далайн захиргаанд хүргүүлсэн болохыг нотлох баримт бичиг байгаа эсэхийг нягталж баталгаажуулах;
 - .2 Хөлгийн тавцан дээр ажиллаж буй далайчдын гэрчилгээ Захиргаанаас тавьж буй аюулгүй ажиллагааны шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг нягталж баталгаажуулах;
 - .3 Хэрэв эдгээр стандарт дараах шалтгааны улмаас хэрэгжээгүй гэж үзэх тодорхой шалтгаан гарвал ДССГОЭА-ны журмын А-1/4 журамд тусгагдсан ээлжийн ажиллагааны болон аюулгүй байдлын стандартыг хөлгийн тавцан дээр ажиллаж буй далайчид хангах чадвартай эсэхэд үнэлэлт өгч, дүгнэлт гаргана. Үүнд:

- .3.1 хөлөг онгоц мөргөлдсөн, газардсан, хайргадсан, эсхүл
 - .3.2 хөлөг онгоцыг аялж явахад, зангуу хаясан болон эргийн зогсоолд зогссон аль ч үед олон улсын бүх Конвенцоор хориглосон бодис ялгарч байсан; эсхүл
 - .3.3 хөлөг онгоц нь Байгууллагаас батлан гаргасан аюулгүй жолоодлогын тогтсон дэг журам зааварчилгаа, эсвэл практик ажиллагааг зөрчин, ослын байдалтай, буруу жолоодож байсан, эсхүл
 - .3.4 хөлөг онгоц нь өөр бусад ямар нэгэн байдлаар хүний амь нас, эд хөрөнгө, байгаль орчин болон бусдын амгалан тайван байдалд хор хөнөөл учруулахуйц байдлаар ажиллаж байгаа нь ажиглагдсан зэрэг болно.
2. Дараах алдаа дутагдлыг хүний амь нас, эд хөрөнгө, эсхүл байгаль орчинд аюул занал учруулах магадлалтай гэж тооцно. Үүнд:
- .1 Далайчид нь огт гэрчилгээгүй байх, тухайн үүрэгт ажлыг гүйцэтгэхэд тохирох гэрчилгээ аваагүй байх, тодорхой үүрэг хариуцлагыг гүйцэтгэхээс чөлөөлсөн тухай хүчин төгөлдөр баримт бичиг аваагүй, эсхүл энэхүү журмын I/10-ын 5 дугаар хэсэгт тусгагдсаны дагуу баримт бичгийг баталгаажуулахаар Захиргаанд хүргүүлснийг нотлох баталгаа байхгүй;
 - .2 Захиргаанаас тавигдсан холбогдох аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг биелүүлээгүй;
 - .3 Жолоодлогын болон инженерийн ээлжийн ажиллагааны зохицуулалт нь тухайн хөлөг онгоцонд тохируулан Захиргаанаас батлан гаргасан шаардлагад нийцээгүй;
 - .4 Ээлжийн ажиллагаанд гарч буй ажилтны аюулгүй жолоодлогын болон радио холбооны аваарын тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах чадвар, далайн байгаль орчныг бохирдуулахгүй ажиллах талаар зохих ёсоор мэргэшиж, холбогдох чадварыг эзэмшээгүй, түүнчлэн;
 - .5 Аялал эхлэхэд гарсан эхний ээлжийн ажиллагаа болон түүний дараах бусад ээлжүүдэд зохих ёсоор амарч чадаагүй, эсхүл өөр ямар нэгэн байдлаар ээлжийн ажиллагаанд үл нийцэх хүнийг ажиллуулах.
3. Хяналт тавьж буй Талын үзлэг шалгалтаар аливаа нэг талын хөлөг онгоц 2-р хэсэгт заасан зөрчил гаргасан, үүний улмаас хүний амь нас, эд хөрөнгө, хүрээлэн буй байгаль орчинд хор хохирол учруулах нь тогтоогдсон хэдий ч тухайн тал алдаа дутагдлаа арилгаагүй нөхцөл байдал нь энэхүү журмын X зүйлийн дагуу дээрх хөлгийг саатуулах хангалттай үндэслэл болно.

Журам I/5

Үндэсний журам шаардлагууд

1. Тал бүр өөрийн олгосон гэрчилгээ эзэмшигч болон гэрчилгээг нь баталгаажуулж өгсөн аливаа этгээдийг, тухайн гэрчилгээнд тусгагдсан үүргийн гүйцэтгэлтэй холбоотой; хөлгийн аюулгүй үйл ажиллагаанд шууд хор хөнөөл учруулах бүрэн бус байдалтайгаар ажиллаж байсан, ийм үйлдэл гаргасан, аваар осолгүй үйл ажиллагаанд ноцтойгоор нөлөөлөх алдаа дутагдал гаргасан тухай мэдээллийг авсан даруйд тухайн гэрчилгээг хүчингүй болгох, түдгэлзүүлэх, цуцлах зэргийг хэрэгжүүлэх ба үүнийгээ хэсэгчлэн шалгах ажлыг зохион байгуулах тусгай хуваарь гаргаж ажиллаж өөрийн гэрчилгээг хуурамчаар үйлдэж ашиглахаас сэргийлнэ.
2. Тал бүр гэрчилгээг хуурамчаар үйлдэх, хуурамч баталгаа гаргах болон гэрчилгээтэй холбоотой бусад хууль бус үйлдэл гарахаас урьдчилан сэргийлж, шаардагдах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
3. Талууд өөрийн улсын дотоодын хуульд тусгагдсан энэхүү Конвенцын заалтыг тус улсын далбааг мандуулж буй хөлөг онгоцон дээр мөрдөгдөхгүй байх, түүнчлэн тухайн талаас гэрчилгээжүүлсэн далайчид зөрчсөн үед ногдуулах сахилгын болон шийтгэлийн арга хэмжээг тогтоосон байх шаардлагатай.

4. Ялангуяа, дараах тохиолдолд тохирох сахилгын болон шийтгэлийн арга хэмжээ, түүнийг хэрэгжүүлэх заалтууд тусгагдсан байна.

- .1 Компани болон хөлгийн ахмад тус Конвенцын шаардлагад нийцээгүй гэрчилгээ эзэмшигчийг багт ажиллуулахаар авсан;
- .2 Ахмад нь энэхүү конвенцын гэрчилгээ, түүнчлэн үүрэг хариуцлагаас чөлөөлсөн тухай хүчин төгөлдөр чөлөөлөлт болон I/10 журмын 5 дугаар хэсэгт тусгагдсан шаардлагад нийцсэн хүнээр гүйцэтгүүлэх аливаа үйл ажиллагаа, үйлчилгээг ийм шаардлага хангаагүй хүнээр хийлгэсэн, эсхүл;
- .3 Энэхүү журмын дагуу холбогдох гэрчилгээ, эсхүл үүрэг хариуцлагаас албан ёсоор чөлөөлөгдсөн тухай гэрчилгээ эзэмшигчийн хийж гүйцэтгэх аливаа ажил, үйлчилгээг хуурамч баримт бичиг бүрдүүлэн олж авсан.

5. Аливаа нэг талын, хуулийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулж буй ямар нэгэн компани, эсхүл хувь хүн энэхүү Конвенцын 4 дүгээр хэсэгт тусгагдсан шаардлагад хариуцлага хүлээхгүй байгаа нь бодит үндэслэлээр тогтоогдсон, эсхүл тухайн хуулийн заалтыг дагаж мөрдөхгүй байгаа нь илэрхий тодорхой байгаа нөхцөлд нөгөө талын зөвлөмжийн дагуу өөрийн талын үйлчлэх эрх зүйн орчны хүрээнд мөрдөн шалгах үйл ажиллагааг эхлүүлэхэд боломжтой бүх талаар хамтран ажиллана.

Журам I/6

Сургалт зохион байгуулах болон шалгалт авах

Талууд дараах зүйлсийг хийж гүйцэтгэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- .1 Далайчдад зориулан зохион байгуулагдах сургалт болон тэднээс авах шалгалт нь ДССГОЭА-ны журмын Журам А-I/6 –д тусгагдсан шаардлагыг удирдлага болгосон байна, түүнчлэн;
- .2 Тус Конвенцын дагуу далайчдын ур чадварын сургалт болон тэдгээрийн үнэлгээг хариуцаж буй этгээд нь ДССГОЭА-ны журмын А-I/6 дугаар журамд тусгагдсан тодорхой түвшин, хэлбэрийн сургалтад хамрагдаж холбогдох үнэлгээг авсан байх шаардлагатай.

Журам I/7

Мэдээлэл дамжуулах

1. IV зүйлд заасан мэдээлэх шаардлагатай мэдээллээс гадна, ДССГОЭА-ны журмын дагуу Талуудын авч хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг тус журмын А-I/7 хэсэгт өгөгдсөн загварын дагуу, заасан хугацаанд нь багтаан Ерөнхий нарийн бичгийн даргад гарган өгснөөр тухайн ажил бүрэн дуусаж эцсийн үр дүн гарах болно.
2. ДССГОЭА-ны журмын А-I/7 хэсгийн IV зүйлд тусгагдсан бүрэн гүйцэд мэдээлэл ирүүлснээр тухайн конвенцын заалт бүрэн гүйцэд биелснийг баталгаажуулах бөгөөд Ерөнхий нарийн бичгийн дарга тухайн тайланг Далайн Аюулгүй байдлын Хороонд хүргүүлнэ.
3. Тус Хорооноос батлагдсан журмын дагуу Далайн Аюулгүй байдлын Хорооноос гаргах баталгаажуулалтын дараагаар хүргүүлсэн тухайн мэдээлэл нь энэхүү Конвенцын заалтыг бүрэн гүйцэд биелүүлсэн болохыг нотолно. Үүнд:
 - .1 Далайн аюулгүй байдлын хорооноос холбогдох Талуудыг тодорхойлно;
 - .2 Тус конвенцын холбогдох заалтуудыг бүрэн гүйцэд биелүүлж, шаардлага хангасан болохоо мэдүүлсэн Талуудын жагсаалтыг хянан үзэж зөвхөн ийм шаардлага хангасан Талуудыг жагсаалтад үлдээх ба;

- .3 Энэхүү Конвенцын 3.1 дүгээр хэсэгт тодорхойлогдсон аливаа нэг Талын олгосон, эсхүл тухайн Талын өмнөөс олгогдсон гэрчилгээ нь 1/4 болон 1/10 дугаар журамд заасны дагуу энэхүү Конвенцод нийцэж байгааг бусад Талууд, зарчмын хувьд, хүлээн зөвшөөрнө.
4. 1-р хэсгийн дагуу хүчин төгөлдөр болох өдрөөс хойш Ерөнхий нарийн бичгийн даргад мэдээлсэн, мэдээлэхээр тогтсон өдрөөс хойш санал болгосон Конвенцын болон ДССГОЭА-ны журамд оруулах аливаа нэмэлт, өөрчлөлтүүд А-1/7 хэсгийн хэсэг 1 болон 2-т тусгагдсан заалтад хамаарахгүй.

Журам 1/8

Чанарын стандартууд

1. Талууд нь дараах зүйлсийг баталгаажуулна. Үүнд:
 - .1 ДССГОЭА-ны журмын А-1/8 хэсэгт тусгагдсаны дагуу бүх төрлийн сургалт, ур чадварын үнэлгээ, эрүүл мэндийн гэрчилгээ, түүний баталгаажуулалт болон хүчин төгөлдөр үйлчлэх эрхийг сэргээх зэргийг багтаасан гэрчилгээжүүлэлтийн үйл ажиллагааг төрийн бус байгууллага болон аж ахуйн нэгжээр гүйцэтгүүлж байгаа тохиолдолд эдгээр байгууллагууд нь тус хуулийн зорилтыг хангахуйц үйлчилгээ үзүүлж байгаа эсэхийг чанарын стандартын систем ашиглан тогтмол хяналт тавьж ажиллах ба энэхүү хяналтын хүрээнд сургагч болон шалгагч багш нарын туршлага болон ур чадварын үзүүлэлтийг мөн шалгана. Түүнчлэн:
 - .2 Засгийн газрын агентлаг, нэгжүүд ийм төрлийн үйл ажиллагаа явуулах тохиолдолд чанарын стандартын системтэй байх ёстой.
2. Талууд ДССГОЭА-ны журмын А-1/8 хэсэгт тусгагдсаны дагуу ийм төрлийн үйл ажиллагаанд үе шаттайгаар үнэлгээ, дүгнэлт хийлгэх ёстой, энэхүү үнэлгээ дүгнэлтэд оролцогчид нь шалгаж буй үйл ажиллагаанд өөрсдөө оролцоогүй байх ёстой. Энэхүү үнэлгээ нь Ерөнхий нарийн бичгийн даргад мэдэгдсэн мэдээллээс хойш хүчин төгөлдөр болсон тус Конвенц болон ДССГОЭА-ны журамд заасны дагуу дотоодын дүрэм журам, процедурт оруулсан бүх өөрчлөлтийг багтаана.
3. 2 дугаар хэсгийн дагуу гаргах үнэлгээний үр дүнг багтаасан тайланг ДССГОЭА-ны журмын А-1/7 хэсэгт өгөгдсөн маягыг ашиглан Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлнэ.

Журам 1/9

Эрүүл мэндэд тавих стандарт

1. Тал бүр энэхүү журам болон ДССГОЭА-ны журмын А-1/9 хэсэгт тусгагдсан эрүүл мэндийн гэрчилгээ олгохын тулд далайчдад зориулсан эрүүл мэндийн шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох стандарт, эрүүл мэндийн гэрчилгээ олгох журмыг батлан гаргана.
2. Талууд нь Далайчдын эрүүл мэндийн байдлыг тогтоож буй эмч нар ДССГОЭА-ны журмын А-1/9 хэсэгт тусгагдсаны дагуу далайчдын эрүүл мэндийн үзлэг хийх эрхээр тухайн Талаас хангагдаж, хүлээн зөвшөөрөгдсөн эсэхэд хяналт тавина.
3. Энэхүү Конвенцын дагуу олгогдсон гэрчилгээтэй, задгай тэнгист ажиллаж буй далайчин нь энэхүү журам болон ДССГОЭА-ны журмын А-1/9 хэсэгт тусгагдсаны дагуу хүчинтэй үйлчлэх, эрүүл мэндийн гэрчилгээг мөн авсан байх шаардлагатай.
4. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 16 нас хүрсэн байна;
 - .2 хүсэлт гаргагчийг мөн болохыг нотлох хангалттай баримт бичиг/ биеийн байцаалттай байх;
 - .3 Тухайн талын эрүүл мэндийн стандартын шаардлага хангасан байх.

5. Далайчны эрүүл мэндийн гэрчилгээг тухайн далайчин 18 нас хүрээгүй бол нэг жил, 18 наснаас дээш бол дээд тал нь 2 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр үйлчлэхээр олгоно.
6. Хэрэв аяллын үед эрүүл мэндийн гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа дууссан болбол тухайн талын хүлээн зөвшөөрсөн эмч бүхий хөлгийн дараагийн зогсох боомт хүртэл хүчин төгөлдөр үйлчлэх ба олгох эрүүл мэндийн гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа гурван сараас хэтрэх ёсгүй.
7. Онцгой нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд Захиргаа нь далайчныг өөрийн талын хүлээн зөвшөөрсөн эмч бүхий дараагийн боомт хүртэл хугацаа дууссан эрүүл мэндийн гэрчилгээтэй аяллаа үргэлжлүүлэхийг зөвшөөрөх боловч энэхүү нөхцөл байдал нь зөвхөн дараах шаардлагыг хангасан тохиолдолд хэрэглэгдэнэ. Үүнд:
 - .1 ийм байдлаар өгсөн зөвшөөрөл гурван сараас хэтрэх ёсгүй; мөн:
 - .2 тухайн далайчны эрүүл мэндийн гэрчилгээний хүчинтэй үйлчлэх хугацаа дуусгавар болсноос хойш удаагүй байх шаардлагатай.

Журам I/10

Гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрөх

1. Тал бүр журам I/2-ын 7 дугаар хэсэгт тусгагдсаны дагуу ахмад, офицер, радио операторт олгогдсон, эсхүл өөр нэг Талын захиргаанаас олгосон гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулахдаа энэхүү журмын шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг хянан үзэх ба үүнд:
 - .1 Захиргаа нь тухайн талын үзлэг шалгалт хийхэд зориулсан тоног төхөөрөмж, тэдгээрийн хүчин чадал, гүйцэтгэлд тавигдах шаардлага нь тус Конвенцын дагуу тавигдах ур чадварын чадамжийн стандарт, сургалт болон гэрчилгээжүүлэлтэд тавигдах шаардлагын түвшинд нийцэж байгаа эсэхийг хянан үзэж, баталгаажуулсан байх ба, мөн;
 - .2 Энэхүү Конвенцын шаардлагад нийцүүлэн зохион байгуулагдаж байсан сургалт болон гэрчилгээжүүлэлтэд тодорхой өөрчлөлт орсон тохиолдолд Талууд бие, биедээ харилцан мэдэгдэх, мэдээлэл солилцох арга хэмжээ авна.
2. ДССГОЭА-ны журмын II/2, III/2 ба III/3 журмуудад тусгагдсанчлан, өөрийн гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрүүлэхээр Захиргаанд ирүүлсэн, эсхүл VII/1 журамд заасны дагуу удирдлагын түвшний хэмжээнд ажиллах гэрчилгээ олгогдсон далайчид нь хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиг үүрэгтэй холбогдуулан, тухайн Захиргаанаас гаргасан далайн хууль тогтоомж, журмын талаарх зохих ёсны мэдлэгтэй байх тогтолцоо, арга хэмжээгээр хангагдсан байх шаардлагатай.
3. Энэхүү журмын дагуу солилцох мэдээлэл, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг I/7 дугаар журамд тавигдсан шаардлагын дагуу Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлнэ.
4. Тус Конвенцын гишүүн бус орны Захиргаа болон түүний удирдамжийн дагуу олгогдсон гэрчилгээг үл хүлээн зөвшөөрнө.
5. Хэрвээ онцгой нөхцөл байдал үүссэн, мөн 1 дүгээр хэсэгт заасан заалтын шаардлага бий болсон гэж үзэж байвал, Захиргаа нь I/2 дугаар журмын 7 дугаар хэсэгт тусгагдсан шаардлагыг дагаж мөрдөхгүйгээр нөгөө талаас, хөлөг онгоцон дээрээ ажиллуулахаар олгосон болон баталгаажуулсан гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрч амжаагүй хэдий ч тухайн хүчин төгөлдөр гэрчилгээ бүхий аливаа далайчныг өөрийн улсын далбаан дор, 3 сараас хэтрэхгүй хугацаагаар ажиллах эрхийг олгож болно. Энэ тохиолдолд тус гэрчилгээг баталгаажуулахаар Захиргаанд хүргүүлсэн болохыг нотлох баримтыг бэлэн авч явах шаардлагатай.
6. Энэхүү журмын зүйл заалтын дагуу нөгөө талын гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрсөн, баталгаажуулсныг батламжилсантай холбоотой Захиргаанаас олгосон гэрчилгээ, баталгаажуулалт нь нөгөө талын Захиргааны батламжлалын хүлээн зөвшөөрөх суурь болохгүй.

Журам I/11*Гэрчилгээг дахин хүчин төгөлдөр болгох*

1. Энэхүү Конвенцын VI дугаар бүлгээс бусад аль нэгэн бүлэгт тусгагдсан заалтын дагуу олгогдсон, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн Гэрчилгээ эзэмшигч хөлгийн ахмад, офицер, радио оператор бүр тодорхой хугацааны дараа хөлгийн тавцан дээр ажиллахаар буцаж ирсэн тохиолдолд завсардсан хугацаа таван жилээс хэтрээгүй байх шаардлагатай ба;
 - .1 I/9 дүгээр журамд тусгагдсан эрүүл мэндийн чадамжийн стандартыг хангаж байх, мөн
 - .2 ДССГОЭА-ны журмын А- I/11 хэсэгт тусгагдсаны дагуу мэргэжлийн ур чадвар нь хадгалагдаж байгааг тогтоосон байвал зохино.
2. Хөлгийн ахмад, офицер, радио оператор бүр дахин задгай тэнгист гарч хөлгийн тавцан дээр ажиллахын тулд, холбогдох талуудын зүгээс олон улсын хэмжээнд хэлэлцэж тохирсон, тусгай сургалтуудыг амжилттай дүүргэж, зохих эрхийг авсан байх шаардлагатай.
3. Танкер онгоцны хөлгийн тавцанд ажиллах хөлгийн ахмад, офицер бүр, дахин задгай тэнгист гарч, хөлгийн тавцан дээр ажиллахын тулд энэхүү журмын хэсэг 1-д тусгагдсан шаардлагыг хангах, ДССГОЭА-ны журмын А-I/11 хэсэгт тусгагдсан чадвараа хадгалахын тулд далайд ажиллаагүй завсардсан хугацааг таван жилээс хэтрүүлэхгүй байна.
4. Талууд нь 2017 оны нэгдүгээр сарын 1-ний өдрөөс өмнө олгогдох гэрчилгээний ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт тусгагдсан, ур чадварын чадамжийн стандартыг хангуулах тал дээр хяналт тавин ажиллах ёстой бөгөөд гэрчилгээ эзэмшихээр хүсэлт гаргагч нь тухайн гэрчилгээг авсан нөхцөлд холбогдох сургалт, шалгалтад тодорхой үе шаттайгаар хамрагдаж, мэдлэг чадвараа тогтмол дээшлүүлж байх тухай шаардлагыг тодорхойлж өгнө.
5. Тухайн тал ДССГОЭА-ны журмын А-I/11 хэсэгт тусгагдсан мэдлэг чадварыг дээшлүүлэхэд шаардагдах хичээл болон сургалтын бүтцийг холбогдох байгууллагатай зөвшилцөн тодорхойлох буюу тодорхойлуулах хүсэлтийг гаргана.
6. Хөлгийн ахмад, офицер, радио операторын мэдлэгийг дээшлүүлэхийн тулд Захиргаа бүр өөрийн улсын далбааг мандуулж буй хөлөг онгоцонд далай дахь хүний амь хамгаалах, аюулгүй байдал, байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр тухайн улсын дотоодын болон Олон улсын хууль тогтоомжид шинээр нэмэгдэж орсон эх бичвэрийг бэлэн байлгана.

Журам I/12*Сургалтын симулятор ашиглах*

1. А-I/12 хэсэгт тусгагдсан стандартын болон бусад гүйцэтгэл, түүнчлэн ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт тусгагдсан бусад ийм төрлийн сургалтын гүйцэтгэлийг дараах тохиолдлуудад мөрдөж тохирох гэрчилгээ олгоно:
 - .1 Заавал гүйцэтгэх ёстой сургалтын симуляторын сургалтууд;
 - .2 ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт тусгагдсан симулятор ашиглан хийх сургалтын үр дүнг шалгах болон;
 - .3 ДССГОЭА-ны журмын А хэсгийн дагуу шаардагдах ур чадвараа хадгалсан хэвээр байгаа эсэхийг сургалтын симулятор ажиллуулан шалгах.

Журам I/13

Туршилт явуулах

1. Энэхүү журам нь аливаа нэг Захиргааны зүгээс тухайн улсын далбааг мандуулж буй хөлөг онгоцыг туршилтад оролцуулахгүй байх үндэслэл болохгүй.
2. Энэхүү журмын зорилгоор хэрэглэгдэх туршилт гэдэгт Конвенцод тусгагдсан онцгой үүрэг даалгавар, эсхүл тодорхой арга хэмжээг орлуулах өөр хувилбар байгаа эсэхэд дүгнэлт өгөх зорилгоор хязгаарлагдмал хугацааны дотор, автомат болон нэгдсэн систем ашиглан хамгийн багадаа тус журмын аюулгүй ажиллагаа ба байгаль орчныг бохирдуулахаас сэргийлэх хэм хэмжээний доод түвшнээс хэтрүүлэхгүй хийгдэх аливаа нэг төрлийн, эсхүл цуврал туршилтын үйл ажиллагааг хэлнэ.
3. Туршилтад оролцох зөвшөөрөл авсан хөлөг онгоц нь тус журмын аюулгүй ажиллагаа ба байгаль орчныг бохирдуулахаас сэргийлэх хамгийн доод стандартыг хангасан болохоо Захиргаанд мэдэгдэх бөгөөд тэрхүү туршилт нь байгууллагаас баталсан зааварчилгааны дагуу хийгдэнэ.
4. Ийм төрлийн туршилт явуулах тухай тодорхой мэдээллийг Байгууллагад аль болох эрт гэхдээ туршилт эхлүүлэхээр товлосон хугацаанаас зургаагаас багагүй сарын өмнө мэдэгдэнэ. Байгууллага энэ талаарх мэдээллийг бүх Талуудад хүргүүлнэ.
5. 1-р хэсэгт заасны дагуу зөвшөөрөгдсөн туршилтын үйл ажиллагааны үр дүн болон тухайн туршилттай холбогдуулан боловсруулж болох аливаа зөвлөмжийг Захиргаанаас Байгууллагад мэдээлэх ба энэхүү туршилтын үр дүн болон зөвлөмжийг Байгууллага нийт Талуудад хүргүүлнэ.
6. Энэхүү журмын дагуу зөвшөөрөгдсөн туршилтыг аливаа нэг Тал эсэргүүцэж байвал түүнийгээ аль болох эрт Байгууллагад илэрхийлэх бөгөөд Байгууллага тухайн эсэргүүцлийн дэлгэрэнгүйг бусад Талуудад хүргүүлнэ.
7. Туршилт явуулах зөвшөөрөл олгосон Захиргаа тухайн туршилтын талаар бусад Талуудаас ирүүлсэн эсэргүүцлийг хүндэтгэн үзэх бөгөөд эсэргүүцлээ ирүүлсэн Улсын эргийн усанд өөрийн далбаатай хөлөг онгоцыг аялах үедээ тухайн туршилтыг явуулахгүй байх талаарх удирдамж чиглэл өгнө.
8. Тухайн систем энэхүү журамд тусгагдсаны дагуу аюулгүй үйл ажиллагаа болон байгаль орчныг бохирдуулахаас сэргийлэхэд зөвшөөрөгдөх доод стандартыг хангаж ажиллаж байгаа нь аливаа туршилтын үндсэн дээр тодорхой болсон тухай дүгнэлтийг Захиргаа гаргасан тохиолдолд өөрийн далбааг мандуулсан хөлөг онгоцонд дараах шаардлагыг үндэслэл болгон тухайн системийг ашиглан аялах зөвшөөрлийг олгож болно.
 - .1 5-р хэсэгт заасны дагуу туршилтын үр дүнг Байгууллагад хүргүүлсний дараа ийм зөвшөөрөл олгогдсон тодорхой хөлөг онгоц бүрийг, тэдгээрийн ялгах тэмдэг бүхий нарийвчилсан мэдээллийг мөн ирүүлэх ба Байгууллага бусад Талуудад мэдээллийг хүргүүлнэ.
 - .2 Энэхүү хэсэгт заасны дагуу хүсэлт гаргах замаар зөвшөөрөгдсөн аливаа туршилтыг явуулахдаа Байгууллагаас боловсруулан гаргасан зааварчилгааг тухайн туршилтыг явуулах бүх хугацаанд дагаж мөрдөнө.
 - .3 Энэхүү үйл ажиллагааг явуулахдаа бусад Талуудаас ирүүлсэн, татгалзсан байр суурийг хүндэтгэн үзэх бөгөөд 7 дугаар хэсэгт тусгагдсаны дагуу тухайн байр суурийг хүчингүй болтол энэ нь үйлчилсэн хэвээр байна. Түүнчлэн;
 - .4 Энэ хэсэгт тусгагдсаны дагуу зөвшөөрөл авсан үйл ажиллагаа нь тус конвенцод орох нэмэлт, өөрчлөлтөд тохирох эсэх, хэрэв тохирч байгаа бол тухайн нэмэлт, өөрчлөлтийг хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс өмнө зогсоох, эсхүл тухайн туршилтыг үргэлжлүүлж болох эсэхийг зөвхөн Далайн аюулгүй байдлын хорооны шийдвэрийг үндэслэн зөвшөөрнө.

9. Аливаа нэг талын хүсэлтийг үндэслэн Далайн аюулгүй байдлын хорооноос тухайн туршилтыг явуулж холбогдох шийдвэрийг гаргах өдрийг тогтооно.

Журам I/14

Компаниудын хүлээх үүрэг хариуцлага

1. Захиргаа бүр энэхүү А-I/14 хэсгийн заалтад тусгагдсаны дагуу тодорхой аж ахуйн нэгж, байгууллагуудтай байх ба тэдгээр нь тус Конвенцын дагуу далайчдыг өөрийн хөлөг онгоцон дээр ажиллуулахаар томилох эрх мэдэлтэй байна. Захиргаанаас ийм байгууллага, аж ахуйн нэгж нь дараах зүйлсийг хангаж ажиллахыг шаардана. Үүнд:
- .1 Тухайн байгууллагын хөлөг онгоцнуудын аль нэг дээр ажиллахаар томилогдсон далайчин нь энэхүү Конвенцын заалтад тохирохуйц, Захиргаанаас гаргасан Гэрчилгээтэй байна.
 - .2 Тухайн байгууллагын хөлөг онгоцнууд нь Захиргаанаас гаргасан Аюулгүй үйл ажиллагааны зааварчилгааг хангахуйц багийн гишүүдээр хангагдсан байна.
 - .3 Тус байгууллагын хөлөг онгоц дээр ажиллахаар томилогдсон далайчин бүр энэхүү Конвенцын дагуу давтан сургалтад суусан, мэдлэгээ дахин сэргээсэн байна.
 - .4 Тухайн байгууллага нь өөрийн хөлөг онгоцон дээрээ ажиллуулсан бүх далайчдын баримт бичиг болон холбогдох мэдээллээр хавтас үүсгэн, олдоцтой байлгана. Тус материал нь тэдгээр далайчдын ажлын туршлага, сургалтад хамрагдсан байдал, эрүүл мэндийн үзлэг болон томилогдсон ажил үүрэгтээ таарч тохирч байгаа байдал зэргийг тусгасан байх ба хадгалагдах мэдээлэл нь үүгээр хязгаарлагдахгүй.
 - .5 Ийм хөлөг онгоцнуудын аль нэгэнд томилогдсон далайчин нь хүлээх тодорхой үүрэг даалгавраас гадна онгоцны онцгой байдлын үед авах арга хэмжээтэй холбогдуулан хөлөг онгоцны бүх эд анги, тоног төхөөрөмж, үйл ажиллагаа, арга барилтай танилцсан байна.
 - .6 Хөлөг онгоцтой танилцах энэхүү үйл ажиллагаа нь аваар ослын үед аюулгүй үйл ажиллагааг хангаж ажиллах, бохирдлыг бууруулахад үр дүнгээ өгөх ёстой. Түүнчлэн;
 - .7 “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” (ДХАБХ) 1974 оны Конвенцын (нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан) V дугаар бүлэг, 14 дүгээр журмын 3 ба 4 дүгээр хэсгийн) дагуу үр дүнтэй аман харилцаа хөлгийн тавцан дээр үүссэн байх шаардлагатай.

Журам I/15

Шилжилтийн нөхцөлүүд

1. Талууд 2013 оны 7 дугаар сарын 1-ний өдрөөс өмнө сургалтын хөтөлбөрийг эзэмшсэн далайчдад, 2012 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс өмнө энэхүү Конвенцын дагуу хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан гэрчилгээг 2017 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр хүртэл олгож, батламжилж, баталгаажуулсаар байж болно.
2. Талууд 2017 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр хүртэл энэхүү Конвенцын 2012 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр хүртэл хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан бүх гэрчилгээг шинэчилж, дахин хүчин төгөлдөр болгох, баталгаажуулах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн хэвээр байж болно.

БҮЛЭГ II

АХМАД БОЛОН ТАВЦАНГИЙН ХЭСЭГ

Журам II/1

Нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш тонны жинтэй хөлөг онгоцны жолоодлого хариуцсан офицер, ажилтнуудыг гэрчилгээжүүлэхэд тавигдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлт дараах заалтад нийцсэн байх шаардлагатай. Үүнд:

1. Нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш тонны даац бүхий хөлөг онгоцыг жолоодож буй офицер, ажилтан бүр заавал ур чадварын чадамжийн гэрчилгээ авсан байна.
2. Гэрчилгээ авахаар хүсэлт гаргагч нь:
 - .1 18 нас хүрсэн болон түүнээс дээш настай байх.
 - .2 ДССГОЭА-ны журмын А-II/1 дүгээр хэсэгт тусгагдсан шаардлагыг хангахуйц сургалтад хамрагдаж, тус сургалтын хүрээнд задгай тэнгист, хөлгийн тавцан дээр 12 сараас доошгүй хугацаанд ажилласан, энэ тухай холбогдох баримт бичиг, сургалтын хувийн хэрэгт тэмдэглэгдсэн, эсхүл 36 сарын турш задгай тэнгист хөлгийн тавцан дээр ажилласан туршлагатай байх;
 - .3 Хөлгийн тавцан дээр ажиллах үедээ мэргэшсэн чадварлаг ахмад болон офицерын удирдлага, хяналтын дор жолоодлогын байранд ажиллан ээлжийн ажиллагааны үүргийг 6 сараас багагүй хугацааны турш гүйцэтгэсэн байх;
 - .4 Радио холбооны журмын дагуу радио холбоотой хамааралтай ажил үйлчилгээг гүйцэтгүүлэх тохиолдолд IV дүгээр бүлэгт тусгагдсан журмын шаардлагуудын аль тохирох хэсгийн заалтын шаардлагад нийцэж байх;
 - .5 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөрт хамрагдах замаар ДССГОЭА-ны журмын А-II/1 дүгээр хэсэгт тусгагдсан стандартын шаардлагыг хангахуйц мэдлэг, чадварыг эзэмшсэн байх, түүнчлэн;
 - .6 ДССГОЭА-ны журмын А-VI/1, А-VI/2 бүлгийн 2 дугаар хэсэг, А-VI/3 бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, А-VI/4 бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, ДССГОЭА-ны журмын 1-3 дугаар хэсгүүдэд тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.

Журам II/2

Нийт даац нь 500 тонн болон түүнээс дээш даац бүхий хөлөг онгоцны Ахмад, Ахмадын туслахыг гэрчилгээжүүлэхэд шаардлагатай хамгийн доод шалгуур үзүүлэлт.

Нийт даац нь 3,000 тонн болон түүнээс дээш даацтай хөлгийн Ахмад, Ахмадын туслах

1. Нийт даац нь 3,000 болон түүнээс дээш даац бүхий далайн хөлөг онгоцны Ахмад болон Ахмадын туслах ур чадварын чадамжийн гэрчилгээтэй байх шаардлагатай.
2. Гэрчилгээ авахаар хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангана. Үүнд:
 - .1 Задгай тэнгист ажилласан туршлага нь нийт даац 500 тонн болон түүнээс дээш даац бүхий хөлөг онгоцны жолоодлогод ээлжийн ажиллагаанд гарах ажилтны шаардлагад нийцэх;
 - .1.1 Ахмадын туслахаар 12 -оос доошгүй сар ажилласан байх ба
 - .1.2 Ахмадаар ажиллах эрх бүхий гэрчилгээнд ийм туршлага 36 сараас доошгүй байх хэдий ч тухайн этгээд 12 сараас багагүй хугацаанд Ахмадын туслахаар ажиллаж байсан бол дээрх хугацааг 24 сараас багагүй байх шаардлагыг тавина.
 - .2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөрт хамрагдаж ДССГОЭА-ны журмын А-II/2 дугаар хэсэгт тусгагдсан нийт даац нь 3,000 тонн болон түүнээс дээш даац бүхий хөлөг онгоцон дээр ажиллах Ахмад болон Ахмадын туслахад тавигдах стандартын шаардлагыг хангахуйц мэдлэг, чадварыг эзэмшсэн байх шаардлагатай.

Нийт даац нь 500 ба 3,000 тонны хооронд байх хөлөг онгоцны Ахмад, Ахмадын туслах

3. Нийт даац нь 500 болон 3000 тонны хооронд байх хөлөг онгоцны ахмад болон Ахмадын туслах бүр чадамжийн гэрчилгээтэй байна.

4. Гэрчилгээ авахаар хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- .1 Ахмадын туслахын чадамжийн гэрчилгээ авах хүсэлт гаргасан бол нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш даацтай хөлөг онгоцон дээр ээлжийн ажиллагааны ажилтны хийж гүйцэтгэх үүргийн шаардлагыг хангасан байх;
- .2 Ахмадын Чадамжийн гэрчилгээ авах бол нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш даацтай хөлөг онгоцон дээр ээлжийн ажиллагааны ажилтны хийж гүйцэтгэх үүргийн шаардлагыг хангасан байх ба ийм туршлага 36 сараас доошгүй байх хэдий ч тухайн этгээд 12 сараас багагүй хугацаанд Ахмадын туслахаар ажиллаж байсан бол дээрх хугацааг 24 сараас багагүй байх шаардлагыг тавих ба;
- .3 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөрт хамрагдаж ДССГОЭА-ны журмын А-II/2 дугаар хэсэгт тусгагдсан нийт даац нь 500 тонноос 3,000 тонны хооронд байх даац бүхий хөлөг онгоцон дээр ажиллах Ахмад болон Ахмадын туслахад тавигдах стандартын шаардлагыг хангахуйц мэдлэг, чадварыг эзэмшсэн байх шаардлагатай.

Журам II/3

Нийт даац нь 500 тонноос бага хөлөг онгоцны Ахмад, Ахмадын туслахыг гэрчилгээжүүлэхэд шаардлагатай хамгийн доод шалгуур үзүүлэлт.

Эрэг орчмын аялалд оролцдоггүй хөлөг онгоц

1. 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялалд оролцдоггүй хөлөг онгоцны жолоодлогын ээлжийн ажиллагааг хариуцах ажилтан бүр нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш хөлөг онгоцон дээр ажиллах Чадамжийн гэрчилгээтэй байна.
2. 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялалд оролцдоггүй хөлөг онгоцны Ахмад нийт даац нь 500 болон 3,000 тонны хооронд байх хөлөг онгоцон дээр ажиллах Чадамжийн гэрчилгээтэй байна.

Эрэг орчмын аялал хийдэг хөлөг онгоц

Хөлөг онгоцны жолоодлогын ээлжийн ажиллагааг хариуцсан ажилтан

3. 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялал хийдэг хөлөг онгоцны жолоодлогын ээлжийн ажиллагааг хариуцах ажилтан бүр Чадамжийн гэрчилгээтэй байна.
4. 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялал хийдэг хөлөг онгоцны жолоодлогын ээлжийн ажиллагааг хариуцан ажиллахад тохирох Гэрчилгээ авахаар хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 18 нас хүрсэн байх, ба;
 - .2 дараах нөхцөлийг хангасан байна. Үүнд:
 - .2.1 Тусгай сургалт, түүн дотроо Захиргаанаас тавих задгай тэнгист ажиллах тодорхой хугацааны шалгуурыг хангасан байх, эсхүл
 - .2.2 Жолоодлогын хэсэгт 36 сараас багагүй хугацаагаар задгай тэнгист ажилласан болохыг нотолсон баримт бичигтэй байна.
 - .3 Радио харилцааны Журмын дагуу радио харилцаатай холбоотой үүрэг гүйцэтгэхэд шаардагдах IV бүлэгт тусгагдсан журмын шаардлагуудад нийцэх;
 - .4 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялал хийдэг хөлөг онгоцны жолоодлогын ээлжийн ажиллагааг хариуцах ажилтнаар ажиллах шаардлагыг хангасан, ДССГОЭА-ны журмын А-II/3 дугаар дэд бүлэгт тусгагдсан стандартад нийцэхээр баталгаажсан сургалт болон дадлага хийж гүйцэтгэсэн байх;

- .5 ДССГОЭА-ны журмын А-VI/1, А-VI/2 дэд бүлгийн 2 дугаар хэсэг, А-VI/3 дэд бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, А-VI/4 дэд бүлгийн 1-3 дугаар хэсэгт тодорхойлогдсон стандартыг хангахуйц ур чадвартай байна.

Хөлгийн ахмад

5. 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялал хийдэг, далайн тээврийн хөлөг онгоцны Ахмад бүр Чадамжийн гэрчилгээтэй байна.
6. 500 тонноос бага даацтай, эрэг орчмын аялал хийдэг, далайн тээврийн хөлөг онгоцны Ахмад болохоор хүсэлт гаргагч дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 20 насанд хүрсэн байх;
 - .2 12 сараас багагүй хугацаанд задгай тэнгист ажиллан, ээлжийн ажиллагаа хариуцсан ажилтны үүргийг гүйцэтгэсэн болохыг нотлох баримт бичиг;
 - .3 ДБСАЭАС журмын А-II/3 стандартад тусгагдсан 500 тонн даацаас бага даацтай далайн тээврийн зориулалтын эрэг орчмын аялал гүйцэтгэх хөлөг онгоцны Ахмадад тавигдах шаардлагыг хангасан, зөвшөөрөгдсөн боловсрол эзэмшиж холбогдох сургалтад хамрагдсан байна.
 - .4 А-VI/1, А-VI/2 дэд бүлгийн 2 дугаар хэсэг, А-VI/3 дэд бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, А-VI/4 дэд бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, ДССГОЭА-ны журмын 1-3 дугаар хэсгүүдэд тодорхойлогдсон стандартыг хангахуйц ур чадвартай байна.

Конвенцын шаардлагаас чөлөөлөх заалтууд

7. Захиргаанаас аливаа нэг хөлөг онгоцны хэмжээ болон түүний аяллын нөхцөл байдлыг авч үзээд тухайн хөлөг онгоцыг ДССГОЭА-ны журмын А-II/3 дугаар дэд бүлэгт тусгагдсан журмыг бүхэлд нь биелүүлэхийг шаардах үндэслэл багатай буюу боломжгүй гэж үзсэн бол энэхүү хөлөг онгоц болон түүнтэй нэг ангиллын хөлөг онгоцны Ахмад болон жолоодлогын хэсэгт ээлжийн ажиллагаа хариуцах ажилтныг энэхүү журмын зарим шаардлагаас чөлөөлж болох ба ингэхдээ тухайн бүс нутаг дахь далайд аялж буй бусад хөлгийн аюулгүй байдалд нөлөөлөхгүй байх тал дээр анхаарна.

Журам II/4

*Ээлжийн ажиллагааны нэг хэсэг болон ажиллах ажилтныг гэрчилгээжүүлэхэд тавигдах доод шалгуур, үзүүлэлтүүд**

1. Нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш даацтай далайн тээврийн хөлөг онгоцны ээлжийн ажиллагааны нэг хэсэг болон ажиллаж буй (сургалтад сураагүй, ээлжийн ажиллагаанд гарах дадлага туршлагагүй багийн гишүүдээс бусад) ажилтан нь энэхүү үйл ажиллагаанд оролцохын тулд гэрчилгээ авсан байна.
2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 16 насанд хүрсэн байх; ба
 - .2 Дараах сургууль, дадлагад хамрагдсан байх:
 - .2.1 Задгай тэнгист 6 сараас багагүй хугацаанд ажилласан тухай баримт, эсхүл
 - .2.2 Далайд гарахын өмнөх болон хөлгийн тавцан дээр хийсэн тусгай сургалтад хамрагдсан байх ба ийм тохиолдолд задгай далайд 2 сараас багагүй хугацаанд ажилласан тухай баримт бичиг байна.
 - .3 ДССГОЭА-ны журмын А-II/4 стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.

*Эдгээр шаардлага нь ОУХБ-ын 1946 оны ILO Certification of Able Seamen Convention болон түүний нэмэлт, өөрчлөлтөөс өөр болно.

3. Дэд хэсэг 2.2.1, 2.2.2-т тусгагдсан задгай далайд ажилласан болон сургалтад хамрагдсан байдал, олж авсан дадлага зэрэг нь Ахмад болон жолоодлогын ээлжийн ажиллагааг хариуцсан офицер, ур чадвартай ажилтны шууд удирдлагын хяналт дор гүйцэтгэгдсэн ээлжийн ажиллагаатай холбоотой байх шаардлагатай.

Журам II/5

Хөлгийн тавцанд чадамжит далайчнаар ажиллах багийн гишүүний гэрчилгээжүүлэлтэд тавигдах доод шалгуур, үзүүлэлтүүд

1. Нийт даац нь 500 болон түүнээс дээш даац бүхий далайн тээврийн хөлөг онгоцон дээр чадамжит далайчны үүрэг гүйцэтгэх ажилтан бүр зохих гэрчилгээг авсан байна.
2. Гэрчилгээ авахаар хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 18 насанд хүрсэн байх;
 - .2 Ээлжийн ажиллагааны нэг хэсэг болон ээлжээр ажиллах ажилтанд тавигдах шалгуурыг хангаж байх;
 - .3 Ээлжийн ажиллагааны хэсэг болон ээлжээр ажиллахаар мэргэшиж байх үедээ задгай тэнгист хөлгийн жолоодлогын хэсэгт дараах байдлаар ажилласан байх ёстой. Үүнд:
 - .3.1 18 сараас багагүй хугацаанд, эсхүл
 - .3.2 12 сараас багагүй хугацаанд ажилласан бөгөөд зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдсан; түүнчлэн
 - .4 ДССГОЭА-ны журмын А-II/5 стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.
3. Талууд 2012 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнө чадамжит далайчинд олгогдсон гэрчилгээнд тавих шаардлагыг ДССГОЭА-ны журмын А-II/5 стандартад тусгагдсан ур чадвартай харьцуулах ёстой бөгөөд энэхүү ажилтан нь мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлэх шаардлага байгаа эсэхийг тодорхойлно.
4. 2012 оны 01 дүгээр сарын 01 хүртэл Талууд Олон Улсын Хөдөлмөрийн байгууллагын чадамжит далайчинд олгох гэрчилгээний тухай 1946 оны (№74) конвенцыг ашиглан тус хуулийн заалтын дагуу гэрчилгээг олгож, батламжилж, баталгаажуулж болно.
5. 2017 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрийг хүртэл Олон Улсын Хөдөлмөрийн байгууллагын чадамжит далайчинд олгох гэрчилгээний тухай 1946 оны (№74) конвенцын гишүүн орнууд нэр бүхий конвенцыг ашиглан тус хуулийн заалтын дагуу гэрчилгээг шинэчлэн олгож, дахин эрхийг нь сэргээж, баталгаажуулж болно.
6. Далайчид нь энэхүү журам тухайн гишүүн оронд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс өмнөх 60 сарын дотор жолоодлогын хэсэгт 12 сараас багагүй хугацаанд ажилласан бол тус конвенцын шаардлагад нийцэж байгаагаар тооцож болно.

БҮЛЭГ III

Хөдөлгүүрийн хэсэг

Журам III/1

Тогтмол ажиглаж байх шаардлагатай хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн ажиллагаа хариуцах, эсхүл тодорхой хугацаанд хүний оролцоогүй ажиллах хөдөлгүүрийн хэсэгт ажиллах ажилтан нь гэрчилгээ олгоход шаардлагатай хамгийн доод шалгуур үзүүлэлт. Үүнд:

1. Тогтмол ажиглаж байх шаардлагатай хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн ажиллагаа хариуцах, эсхүл тодорхой хугацаанд хүний оролцоогүй ажиллах хөдөлгүүрийн хэсэгт томилогдох ажилтан нь 750 kW болон түүнээс дээш хөдөлгүүрийн чадал бүхий далайн тээврийн хөлөг онгоцонд ажиллах бол ур чадварын Чадамжийн гэрчилгээ авсан байх шаардлагатай.
2. Гэрчилгээ авахаар хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 18 насанд хүрсэн байх;
 - .2 ДССГОЭА-ны журмын А-III/1 дүгээр дэд бүлэгт тусгагдсан стандартад нийцүүлэх, задгай тэнгист хөлөг онгоцон дээр, онолын хичээл, дадлагын хавсарсан сургалтад сууж, 12 сараас доошгүй хугацаанд бэлтгэгдэж туршлага хуримтлуулсан байх ба энэ талаар сургалтын хувийн хэрэг дээр тэмдэглүүлсэн байх, эсхүл хавсарсан сургалтад хамрагдаж, задгай тэнгист 36 сараас багагүй хугацаанд ажилласнаас 30 сараас багагүй хугацааг нь хөдөлгүүрийн хэсэгт ажилласан байх;
 - .3 Задгай тэнгист ажиллаж байх үедээ хөдөлгүүрийн хэсгийн ээлжийн ажиллагааг Ахлах инженер, эсхүл мэргэшсэн инженерийн удирдлага дор 6 сараас доошгүй хугацаанд гарсан байх;
 - .4 Зөвшөөрөгдсөн сургалт болон дадлагын хөтөлбөрт хамрагдаж ДБСАЭАС журмын А-III/1 дүгээр дэд бүлэгт тусгагдсан стандартад нийцэхүйц ур чадварыг эзэмшсэн байх, түүнчлэн;
 - .5 А-VI/1, А-VI/2 дэд бүлгийн 2 дугаар хэсэг, А-VI/3 дэд бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, А-VI/4 дэд бүлгийн 1-4 дүгээр хэсэг, ДССГОЭА-ны журмын 1-3 дугаар хэсгүүдэд тодорхойлогдсон стандартыг хангахуйц ур чадвартай байна.

Журам III/2

Гол хөдөлгүүр нь 3,000 kW болон түүнээс дээш чадалтай хөдөлгүүртэй хөлөг онгоцон дээр ажиллах Ахлах инженер болон хоёрдугаар инженер гэрчилгээ олгоход тавигдах доод шалгуур үзүүлэлт нь:

1. 3,000 kW болон түүнээс дээш хүчин чадал бүхий хөдөлгүүртэй, далайн тээврийн хөлөг онгоцон дээр ажиллах Ахлах инженер болон хоёрдугаар инженер бүр ур чадварын Чадамжийн гэрчилгээтэй байна.
2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 Гол хөдөлгүүр нь 750 kW болон түүнээс дээш хөдөлгүүрийн чадал бүхий далайн хөлөг онгоцон дээр ажиллах хөдөлгүүрийн ээлжийн ажиллагаа хариуцах ажилтанд Гэрчилгээ олгоход тавигдах шаардлагыг хангасан байна.
 - .1.1 Хоёрдугаар зэргийн инженерээр ажиллах Гэрчилгээ олгоход хөлөг дээр 12 сараас багагүй хугацаагаар мэргэшсэн инженер офицерын үүрэг гүйцэтгэсэн байх;
 - .1.2 Ахмад инженерийн Гэрчилгээ олгоход хөлгийн тавцан дээр 36 сараас багагүй хугацаанд ажилласан байхаас 12 сард нь хоёрдугаар зэргийн инженерээр ажилласан бол шаардагдах хугацааг 24 сараас багагүй байхаар бууруулж болох ба түүнчлэн;

- .2 Зөвшөөрөгдсөн сургалт болон дадлагын хөтөлбөрт хамрагдаж ДССГОЭА-ны журмын А-III/2 дугаар дэд бүлэгт тусгагдсан стандартад нийцэхүйц ур чадварыг эзэмшсэн байна.

Журам III/3

Гол хөдөлгүүр нь 750kW-аас 3,000 kW хүртэлх хүчин чадал бүхий хөдөлгүүртэй хөлөг онгоцон дээр ажиллах Ахлах инженер болон хоёрдугаар инженерт гэрчилгээ олгоход тавигдах доод шалгуур үзүүлэлт

1. Гол хөдөлгүүр нь 750kW-аас 3,000 kW хүртэлх хүчин чадал бүхий хөдөлгүүртэй далайн хөлөг онгоцон дээр ажиллах Ахлах инженер болон хоёрдугаар инженер бүр ур чадварын Чадамжийн гэрчилгээтэй байна.
2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 Хөлөг онгоцон дээр ажиллах хөдөлгүүрийн ээлжийн ажиллагаа болон инженерийн ажлыг хариуцах ажилтанд Гэрчилгээ олгоход тавигдах шаардлагыг хангасан байх;
 - .1.1 Хоёрдугаар зэргийн инженерээр ажиллах ур чадварын Гэрчилгээ олгоход хөлөг дээр 12 сараас багагүй хугацаагаар туслах инженер офицер, эсхүл инженер офицерын үүрэг гүйцэтгэсэн байх;
 - .1.2 Ахмад инженерийн Гэрчилгээ олгоход хөлгийн тавцан дээр 24 сараас багагүй хугацаанд ажиллахаас 12 сард нь хоёрдугаар зэргийн инженерээр ажилласан байх, түүнчлэн;
 - .2 Зөвшөөрөгдсөн сургалт болон дадлагын хөтөлбөрт хамрагдаж ДССГОЭА-ны журмын А-III/3 дугаар дэд бүлэгт тусгагдсан стандартад нийцэхүйц ур чадварыг эзэмшсэн байна.
3. Гол хөдөлгүүр нь 3,000 kW болон түүнээс дээш хүчин чадалтай, далайн хөлөг онгоцон дээр хоёрдугаар зэргийн инженерээр ажиллахаар мэргэшсэн инженер ажилтан бүр гол хөдөлгүүр нь 3,000 kW болон түүнээс бага хүчин чадалтай гол хөдөлгүүр бүхий хөлөг онгоцон дээр Ахлах инженерээр ажиллаж болох ба ингэхдээ, баталгаажуулсан Гэрчилгээтэй байх шаардлагатай.

Журам III/4

Тогтмол ажиглаж байх шаардлагатай хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн ажиллагаа хариуцах багийн нэг хэсэг болон ажиллах, эсхүл тодорхой хугацаанд хүний оролцоогүй ажиллах хөдөлгүүрийн хэсэгт ажиллахаар томилогдсон аливаа ажилтанд гэрчилгээ олгоход шаардагдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Гол хөдөлгүүр нь 750kW ба түүнээс дээш хүчин чадал бүхий далайн хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн ажиллагаа хариуцах багийн нэг хэсэг болон ажиллах, эсхүл тодорхой хугацаанд хүний оролцоогүй ажиллах хөдөлгүүрийн хэсэгт үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон ажилтан нь ийм төрлийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхийн тулд зохих журмын дагуу Гэрчилгээ авсан байна. Энэхүү заалт нь одоогоор суралцаж байгаа болон ээлжийн ажиллагаанд гарах дадлага туршлагагүй багийн гишүүдэд хамаарахгүй.
2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 16 насанд хүрсэн байх;
 - .2 Дараах сургууль, дадлагад хамрагдсан байх:
 - .2.1 задгай тэнгист 6 сараас багагүй хугацаанд ажилласан, түүн дотор зохих ёстой сургалтад суралцаж дадлага хийснийг нотлох баримт бичигтэй байх, эсхүл;
 - .2.2 далайд гарахын өмнөх болон хөлгийн тавцан дээр явуулсан тусгай сургалтад хамрагдсан байх ба ийм тохиолдолд задгай далайд 2 сараас багагүй хугацаанд ажилласан болохыг нотлох баримт бичигтэй байх, түүнчлэн;

.3 ДССГОЭА-ны журмын А-III/4 стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.

3. Дэд хэсэг 2.2.1, 2.2.2-т тусгагдсан задгай далайд ажилласан болон сургалтад хамрагдсан байдал, олж авсан дадлага зэрэг нь хөдөлгүүрийн хэсгийн ээлжийн ажиллагаатай холбоотой байх, ба ийм төрлийн үйл ажиллагаа нь мэргэшсэн инженер болон, мэргэшсэн ажилтны шууд удирдлага, хяналт дор гүйцэтгэгдсэн байна.

Журам III/5

Тогтмол ажиглаж байх шаардлагатай хөдөлгүүрийн өрөөнд, эсхүл тодорхой хугацаанд хүний оролцоогүй ажиллах хөдөлгүүрийн хэсэгт ажиллахаар томилогдсон чадамжит далайчинд гэрчилгээ олгоход шаардагдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Гол хөдөлгүүр нь 750kW ба түүнээс дээш хүчин чадал бүхий далайн хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн өрөөнд ажиллах чадамжит далайчин бүр зохих журмын дагуу Гэрчилгээ авсан байна.

2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- .1 18 насанд хүрсэн байх;
- .2 Тогтмол ажиглаж байх шаардлагатай хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн ажиллагааны нэг хэсэг болон ажиллах, эсхүл тодорхой хугацаанд хүний оролцоогүй ажиллах хөдөлгүүрийн хэсэгт томилогдон ажиллах ажилтанд Гэрчилгээ авахад тавигдах шаардлагыг хангаж байх;
- .3 Инженерийн ээлжийн ажиллагааны нэг хэсэг болон ажиллахаар мэргэшиж байх үедээ задгай тэнгист инженерийн хэсэгт ажилласан туршлагатай байх ба энэ нь:
 - .3.1 12 сараас доошгүй хугацаа байх, эсхүл;
 - .3.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдсан бол 6 сараас багагүй хугацаа байна.

.4 ДССГОЭА-ны журмын А-III/5 стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.

3. Талууд 2012 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс өмнө хөдөлгүүрийн хэсэгт үүрэг гүйцэтгэх ажилтанд олгогдсон гэрчилгээнд тавих шаардлагыг ДССГОЭА-ны журмын А-III/5 стандартад тусгагдсан ур чадвартай харьцуулан үзэж улмаар энэхүү ажилтан нь мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлэх шаардлага байгаа эсэхийг тодорхойлно.

4. Далайчид нь энэхүү журам тухайн гишүүн оронд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс өмнөх 60 сарын дотор хөдөлгүүрийн хэсэгт 12 сараас багагүй хугацаанд ажилласан бол тус конвенцын шаардлагад нийцэж байгаагаар тооцож болно.

Журам III/6

Цахилгаан-техник хариуцсан ажилтанд Гэрчилгээ олгоход шаардагдах хамгийн доод шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Гол хөдөлгүүр нь 750kW ба түүнээс дээш хүчин чадал бүхий далайн хөлөг онгоцны цахилгаан-техникийн ажилтан бүр зохих журмын дагуу ур чадварын Гэрчилгээ авсан байна.

2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- .1 18 насанд хүрсэн байх;
- .2 Задгай тэнгист, хөлөг онгоцон дээр явуулсан хичээл, дадлага хавсарсан сургалтад сууж 12 сараас доошгүй хугацаанд бэлтгэгдэж туршлага хуримтлуулсан байх ба түүний 6 сараас багагүй хугацааг ДССГОЭА-ны журмын А-III/6 дугаар дэд бүлэгт тусгагдсан стандартад нийцэхүйц, зөвшөөрөгдсөн сургалтад сурсан байна.

- Энэ тухай сургалтын хувийн хэрэг дээр тэмдэглүүлсэн байх, эсхүл хавсарсан сургалтад сурч задгай тэнгист 36 сараас багагүй ажилласан ба түүний 30 сараас багагүй хугацааг хөдөлгүүрийн хэсэгт ажилласан байх;
- .3 Зөвшөөрөгдсөн боловсролын байгууллагад хамрагдаж ДССГОЭА-ны журмын А-III/6 дэд бүлэгт тусгагдсан ур чадварыг эзэмших, түүнчлэн;
 - .4 ДССГОЭА-ны журмын А-VI/1, А-VI/2 дэд бүлгийн 2, А-VI/3 дэд бүлгийн 1-4, А-VI/4 дэд бүлгийн 1-3 дугаар хэсэг дэх стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.
3. Талууд 2012 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнө цахилгаан техникийн үүрэг гүйцэтгэх ажилтанд олгогдсон гэрчилгээнд тавих шаардлагыг ДССГОЭА-ны журмын А-III/6 стандартад тусгагдсан ур чадвартай харьцуулж үзэх ба тухайн ажилтан нь мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлэх шаардлага байгаа эсэхийг тодорхойлно.
4. Хэрэв далайчид нь энэхүү журам тухайн гишүүн оронд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс өмнөх 60 сарын дотор хөдөлгүүрийн хэсэгт 12 сараас багагүй хугацаанд ажилласан, ДССГОЭА-ны журмын А-III/6 стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн бол тус конвенцын шаардлагад нийцэж байгаагаар тооцож болно.
5. Дээрх 1-4 дүгээр хэсэгт тусгагдсан шаардлагуудаас үл шалтгаалан А-III/6 стандартын хэсгүүдийг гүйцэтгэж байгаа зохих ёсоор мэргэшсэн этгээдийг энэхүү Конвенцод нийцсэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа гэж үзэж болно.

Журам III/7

Цахилгаан - техник хариуцан ажиллах ажилчин - багийн гишүүн гэрчилгээ олгоход тавигдах хамгийн доод шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Гол хөдөлгүүр нь 750kW ба түүнээс дээш хүчин чадал бүхий далайн хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн өрөөнд ажиллах чадамжит далайчин бүр зохих журмын дагуу Гэрчилгээ авсан байна.
2. Гэрчилгээ авах хүсэлт гаргагч бүр дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 18 насанд хүрсэн байх;
 - .2 Дараах сургууль, дадлагад хамрагдсан байх:
 - .2.1 Задгай тэнгист 12 сараас багагүй хугацаанд ажилласан тухай, түүн дотор сургалтад суусныг баталгаажуулсан нотлох баримт бичиг, эсхүл;
 - .2.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтад суралцаж дадлага эзэмшсэн, түүн дотроо 6 сараас доошгүй хугацаанд задгай тэнгист ажилласан туршлагатай болохыг баталгаажуулсан нотлох баримт бичиг;
 - .2.3 Далайд гарахын өмнө болон задгай тэнгист хөлгийн тавцан дээр явуулсан тусгай сургалтад хамрагдсан байх, ба ийм тохиолдолд задгай тэнгист 2 сараас багагүй хугацаанд ажилласан болохыг баталгаажуулсан нотлох баримт бичиг, мөн;
 - .2.3 А-III/7 хүснэгтэд тусгагдсан техникийн ур чадварыг эзэмшсэн байх ба задгай тэнгист 3 сараас доошгүй хугацаанд ажилласан болохыг баталгаажуулсан баримт нотолгоотой байна.
 - .3 ДССГОЭА-ны журмын А-III/7 стандартад тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байна.
3. Талууд 2012 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнө цахилгаан техникчийн үүрэг гүйцэтгэх ажилтан, багийн гишүүнд олгогдсон гэрчилгээнд тавих шаардлагыг ДССГОЭА-ны журмын А-III/7 стандартанд (стандартад) тусгагдсан ур чадвартай харьцуулж үзэх ба тухайн этгээдэд мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлэх шаардлага байгаа эсэхийг тодорхойлох шаардлагатай.

4. Энэхүү журам тухайн Талд хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс 60 сараас дотогш хугацаанд, ажил үйлчилгээгээ 12 сараас багагүй хугацааны турш тасралтгүй гүйцэтгэж ирсэн далайчдыг тус ДССГОЭА-ны журмын А-III/7 стандартад тусгагдсан ур чадварыг хангаж байна гэж үзвэл энэхүү конвенцын шаардлагад нийцсэнд тооцож болно.
5. Дээрх 1-4 дүгээр хэсэгт тусгагдсан шаардлагуудаас үл хамааран, А-III/7 стандартын хэсгүүдийг гүйцэтгэж байгаа зохих чадвартай, мэргэшсэн этгээдийг энэхүү Конвенцод нийцсэн үйл ажиллагаа явуулах чадвартай гэж үзэж болно.

IV БҮЛЭГ

Радио холбоо болон радио операторууд

Тайлбар тэмдэглэл

Радио холбоог хариуцсан ээлжийн ажиллагааны ажилтны заавал хийж гүйцэтгэх ажил үүргийн хуваарийг Радио холбооны Журам болон Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенц, түүнд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөд тусгасан. Радио холбооны тоног төхөөрөмжийн арчилгаа, ашиглалтын талаарх заалтыг Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенц, түүнд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт, Байгууллагаас* батлан гаргасан зааварчилгаа, гарын авлагад тусгагдсан.

Журам IV/1

Хэрэглээ

1. 2 дугаар хэсэгт тусгагдсанаас бусад тохиолдолд, Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенц болон түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд тусгагдсаны дагуу хөлөг онгоцон дээрх “Далайн тээврийг гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем” (ДТГХДНС)-ийг хариуцан ажиллаж буй радио операторуудад хамаарна.
2. Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай, 1974 оны олон улсын конвенцын IV бүлэгт тусгагдсан ДТГХДНС-ийг хангаж ажиллах шаардлагагүй хөлөг онгоцны хувьд энэхүү бүлэгт тусгагдсан шаардлагыг биелүүлэх үүрэг хүлээхгүй. Энэхүү хөлөг онгоцонд байгаа радиогийн операторууд Радиогийн дүрэм журмын шаардлагыг хангасан байх ёстой. Радиогийн дүрэм журамд заасны дагуу холбогдох шаардлага хангасан гэрчилгээг нь радио операторт олгогдсон, эсвэл хүлээн зөвшөөрөгдсөн байхыг Захиргаанаас баталгаажуулж хяналт тавина.

Журам IV/2

ДТГХДНС радио операторуудад гэрчилгээ олгоход баримтлах хамгийн доод шалгуур үзүүлэлт

1. Хөлөг онгоцон дээр радио холбооны ажил үүргийг гүйцэтгэж буй ажилтан нь тухайн Захиргааны Радио Холбооны журмын дагуу олгогдсон, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн ДТГХДНС -д хамаарах гэрчилгээтэй байна.
2. Мөн, Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенц болон түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд тусгагдсан шаардлагын дагуу тоноглогдсон, Радио холбооны төхөөрөмж бүхий хөлөг онгоцон дээр, энэхүү журамд заасны дагуу ажиллах зөвшөөрөл болох Чадамжийн гэрчилгээ горилогч нь:
 - .1 18 насанд хүрсэн байх; ба
 - .2 Хүлээн зөвшөөрөгдсөн боловсрол сургалтыг эзэмшсэн, ДССГОЭА-ны журмын А-IV/2 хэсэгт тусгагдсан стандартыг хангахуйц ур чадварыг эзэмшсэн байх ёстой.

*“Далайн тээврийг гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем” (ДТГХДНС) болон Байгууллагаас баталсан А.702(17) Тогтоолын А3 болон А4 хэсгийг үзнэ үү.

V БҮЛЭГ
Тодорхой төрлийн хөлөг онгоцны
ажилтныг бэлтгэх тусгай сургалтууд

Журам V/1-1

Газрын тос, химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг дээр ажиллах хөлгийн ахмад, офицер болон ажилтанд тавигдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлт

1. Газрын тос, химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ачаа болон ачааны тоног төхөөрөмжийг хариуцан ажиллах тодорхой үүрэг, хариуцлага хүлээсэн офицер, ажилтан нь газрын тос, химийн бодис тээвэрлэгчийн ачаа үйлчилгээний үндсэн сургалтад хамрагдаж, гэрчилгээ авсан байна.
2. Газрын тос, химийн бодис тээвэрлэгчийн ачаа үйлчилгээний үндсэн сургалтад хамрагдах замаар гэрчилгээ авах тухай хүсэлт гаргагч нь ДДСГОЭА-ны журмын А-VI/1 хэсэгт тусгагдсан дараах суурь сургалтад хамрагдсан байна. Үүнд:
 - .1 Газрын тос, химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг дээр хамгийн багадаа 3 сар ажилласан нь нотлогдсон, ДССГОЭА-ны журмын 1 дүгээр хэсгийн А-V/1-1 хэсэгт тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байх;
 - .2 Газрын тос, химийн бодис тээвэрлэгчийн тавцан дээр ажиллах үндсэн сургалтад хамрагдсан, ДССГОЭА-ны журмын А-VI/1 хэсэгт тусгагдсан ур чадварын стандартыг хангасан байна.
3. Ачааг ачих, буулгах үйл ажиллагаа, дамжин өнгөрөх ачаа болон бусад ачааг ангилах, зохицуулах, тээвэрлэх танкер савыг цэвэрлэх болон газрын тос тээвэрлэгчийн ачаа бараатай холбоотой бусад үйл ажиллагааг гүйцэтгэхэд шууд хамааралтай ажиллах хөлгийн ахмад, ахлах инженер, нэгдүгээр офицер, удирдах шатны офицерууд, хоёрдугаар офицер болон бусад ажилтан нь газрын тос тээвэрлэгч онгоцонд ажиллахад шаардагдах ахисан шатны сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.
4. Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцонд ажиллахаар ахисан шатны сургалтад хамрагдах хүсэлт гаргагч нь:
 - .1 Газрын тос болон химийн танкерын ачааны үйл ажиллагаанд зориулагдсан сургалтын шаардлагыг хангасан байх;
 - .2 Газрын тос болон химийн танкерын үйл ажиллагаатай холбоотой үндсэн сургалтад хамрагдах шаардлагын зэрэгцээ:
 - .2.1 Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг дээр хамгийн доод тал нь 3 сар ажилласан туршлагатай байх, эсхүл;
 - .2.2 Газрын тос тээвэрлэгч хөлгийн тавцан дээр 1 сараас доошгүй хугацаанд дагалдан ажилтнаар томилогдон ажиллаж, зөвшөөрөгдсөн дадлагыг хийж гүйцэтгэх үедээ, ачих, буулгах үйл ажиллагаан дээр тус бүр гурван удаа ажилласан байх, энэ тухай тэмдэглэгээг В-V/1 хэсэгт тусгагдсан заалтыг үндэслэн дадлагын тайлангийн дэвтэрт бичилт хийлгэсэн байна. Түүнчлэн:
 - .3 Газрын тос тээвэрлэгч хөлгийн тавцан дээр ажиллахад зориулагдсан, зөвшөөрөгдсөн ахисан шатны сургалтад суралцаж, ДССГОЭА-ны журмын А-V/1-1 хэсэг дэх, хэсэгт 2-т тусгагдсан стандартад нийцэхүйц шаардлагыг хангасан байна.
5. Ачааг ачих буулгах үйл ажиллагаа, дамжин өнгөрөх ачаа болон бусад ачааг ангилах, зохицуулах, тээвэрлэх танкер савыг цэвэрлэх болон химийн бодис тээвэрлэгчийн ачаа бараатай холбоотой бусад үйл ажиллагааг гүйцэтгэхэд шууд хамааралтай ажиллах хөлгийн ахмад, ахлах инженер, нэгдүгээр офицер, удирдах шатны офицерууд, хоёрдугаар офицер болон бусад ажилтан нь химийн бодис тээвэрлэгч онгоцонд ажиллахад шаардагдах ахисан шатны сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.

6. Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцонд ажиллахаар ахисан шатны сургалтад хамрагдах хүсэлт гаргагч нь:

- .1 Газрын тос болон химийн танкерын ачааны үйл ажиллагаанд зориулагдсан сургалтын шаардлагыг хангасан байх;
- .2 Газрын тос болон химийн танкерын үйл ажиллагаатай холбоотой үндсэн сургалтад хамрагдах шаардлагын зэрэгцээ:
 - .2.1 Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг дээр хамгийн доод тал нь 3 сар ажилласан туршлагатай байх, эсхүл
 - .2.2 Химийн бодис тээвэрлэгч хөлгийн тавцан дээр 1 сараас доошгүй хугацаанд дагалдан ажилтнаар томилогдон ажиллаж, зөвшөөрөгдсөн дадлагыг хийж гүйцэтгэх үедээ ачих, буулгах үйл ажиллагаан дээр тус бүр гурван удаа ажилласан байх, энэ тухай тэмдэглэгээг В-V/1 хэсэгт тусгагдсан заалтыг үндэслэн дадлагын тайлангийн дэвтэрт бичилт хийлгэсэн байна. Түүнчлэн:
- .3 Химийн бодис тээвэрлэгч хөлгийн тавцан дээр ажиллахад зориулагдсан, зөвшөөрөгдсөн ахисан шатны сургалтад суралцаж, ДССГОЭА-ны журмын А-V/1-1 хэсэг дэх, хэсэг 2-т тусгагдсан стандартад нийцэхүйц шаардлагыг хангасан байна.

7. Захиргаа нь далайчдад 2, 4 болон 6 дугаар хэсэгт тусгагдсаны дагуу мэргэшсэн далайчдад чадамжийн гэрчилгээ гаргаж өгөх, эсхүл далайчдын гэрчилгээн дээр зохих ёсоор мэргэшсэн нь үнэн болохыг баталгаажуулсан тэмдэглэгээ хийж өгнө.

Журам V/1-2

Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг дээр ажиллах хөлгийн ахмад, офицер болон ажилтанд тавигдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч танкер онгоцон дээр тодорхой үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдсон, ачаа болон ачааны тоног төхөөрөмжтэй холбоотой хариуцлага хүлээж буй офицер болон ажилтнууд нь шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч дээр ажиллах үйл ажиллагааны үндсэн сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.
2. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч танкер дээр ажиллах үйл ажиллагааны үндсэн сургалтад хамрагдах хүсэлт гаргагч нь ДССГОЭА-ны журмын А-V/1-1 хэсэгт тусгагдсан стандартад нийцэхүйц үндсэн сургалтад суралцаж дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч танкер дээр хамгийн доод тал нь 3 сар ажилласан туршлагатай байх ба ДССГОЭА-ны журмын А-V/1-2 хэсэг дэх, хэсэг 1-т тусгагдсан стандартад нийцэхүйц чадвартай байх; эсхүл
 - .2 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч танкер дээр ажиллах, зөвшөөрөгдсөн үндсэн сургалтад хамрагдаж ДССГОЭА-ны журмын А-V/1-2 хэсэг дэх, хэсэг 1-т тусгагдсан стандартад нийцэхүйц чадварыг эзэмшсэн байна.
3. Ачааг ачих, буулгах үйл ажиллагаа, дамжин өнгөрөх ачаа болон бусад ачааг ангилах, зохицуулах, тээвэрлэх танкер савыг цэвэрлэх болон шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгчийн ачаа бараатай холбоотой бусад үйл ажиллагааг гүйцэтгэхэд шууд хариуцан ажиллах хөлгийн ахмад, ахлах инженер, нэгдүгээр офицер, удирдах шатны офицерууд, хоёрдугаар офицер болон бусад ажилтан нь шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч онгоцонд ажиллахад шаардагдах ахисан шатны түвшний сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан байна.
4. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч онгоцонд ажиллахад шаардагдах ахисан шатны түвшний сургалтад хамрагдахаар хүсэлт гаргагч нь:
 - .1 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч танкерын ачааны үйл ажиллагаанд зориулагдсан сургалтын шаардлагыг хангасан байх;

- .2 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч танкерын үйл ажиллагаатай холбоотой үндсэн сургалтад хамрагдах шаардлагыг хангаж байхын зэрэгцээ:
 - .2.1 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны тавцан дээр, хамгийн доод тал нь 3 сар ажилласан туршлагатай байх, эсхүл;
 - .2.2 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлгийн тавцан дээр 1 сараас доошгүй хугацаанд дагалдан ажилтнаар томилогдон ажиллаж, зөвшөөрөгдсөн дадлагыг хийж гүйцэтгэх үедээ, ачих, буулгах үйл ажиллагаанд тус бүр гурван удаа ажилласан байх ба энэ тухай тэмдэглэгээг В-V/1 хэсэгт тусгагдсан заалтыг үндэслэн дадлагын тайлангийн дэвтэрт бичилт хийлгэсэн байх ба;
 - .3 Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлгийн тавцан дээр ажиллахад зориулагдсан, зөвшөөрөгдсөн ахисан шатны түвшний сургалтад суралцаж, ДССГОЭА-ны журмын А-V/1-2 хэсэг дэх, хэсэг 2-т тусгагдсан стандартад нийцэхүйц шаардлагыг хангасан байна.
5. Захиргаа нь далайчдад 2, 4 болон 6 дугаар хэсэгт тусгагдсаны дагуу мэргэшсэн далайчдад чадамжийн гэрчилгээ гаргаж өгөх, эсхүл далайчдын гэрчилгээн дээр зохих ёсоор мэргэшсэн нь үнэн болохыг баталгаажуулсан тэмдэглэгээ хийж өгнө.

Журам V/2

Зорчигч тээврийн хөлөг онгоцон дээр ажиллах хөлгийн ахмад, офицер болон ажилтанд тавигдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Энэхүү журам нь зорчигч тээврийн хөлөг онгоцон дээр ажиллах ахмад, офицер, ажилтан болон бусад багийн гишүүдэд хамаарна. Захиргаа нь дотоодын зорчигч тээврийн аялалд оролцдог усан онгоцонд энэхүү конвенцын дагуу тавих шаардлагын хэм, хэмжээг тогтооно.
2. Зорчигч тээврийн хөлөг онгоцон дээр ажиллахаар томилогдохын өмнө дор дурдсан 4 - 7 дугаар хэсгүүдэд тусгагдсан үүрэг, хариуцлага, гүйцэтгэх ажлын шаардлагад нийцэхүйц сургалтад хамрагдаж төгссөн байна.
3. Дор тусгагдсан 4, 6 болон 7 дугаар хэсэгт заасны дагуу сургалтад хамрагдвал зохих далайчид нь 5 жилээс доошгүй хугацааны давтамжтайгаар дахин сургалтад хамрагдах, эсхүл зохих ёсны, шаардагдах мэдлэг, дадлагыг энэхүү өнгөрч буй таван жилийн хугацаанд олж авсан болохоо нотлох шаардлагатай.
4. Онцгой нөхцөл байдлын үед зорчигчдод туслалцаа үзүүлэх үүрэг бүхий этгээдийн жагсаалтад тусгагдсан ахмад, офицер болон бусад ажилтнууд нь ДССГОЭА-ны журмын 1 дүгээр хэсгийн А-V/2 хэсэгт тодорхойлон заасан зорчигчдыг бөөнөөр цугларсан үеийн удирдлага менежмент, зохицуулах арга хэмжээ буюу удирдан зохион байгуулах сургалтад хамрагдаж төгссөн байна.
5. Зорчигч тээврийн хөлөг онгоцон дээр зорчигчдын аялах хэсэгт шууд үйлчилгээ үзүүлэх үүрэг бүхий ажилтан нь ДССГОЭА-ны журмын 2 дугаар хэсгийн А-V/2 хэсэгт заасан аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамрагдсан байна.
6. Онцгой нөхцөл байдлын үед зорчигчдод туслалцаа үзүүлэх үүрэг бүхий этгээдийн жагсаалтад тусгагдсан ахмад, ахлах инженер, хоёрдугаар инженер, офицерууд болон бусад ажилтнууд нь ДССГОЭА-ны журмын 3 дугаар хэсгийн А-V/2 хэсэгт тодорхойлон заасан зохих ёсоор зөвшөөрөгдсөн эрсдэлийн удирдлагын болон хүний зан төлөвийн сургалтад хамрагдаж төгссөн байх шаардлагатай.
7. Онцгой нөхцөл байдлын үед зорчигчдыг хөлөг онгоцонд суулгах, буулгах ажиллагаа болон ачаа ачих, буулгах, хадгалах ажиллагаа, эсхүл зорчигч тээврийн ро-ро хөлөг онгоцны арын нээлхийг хаах ажиллагааг шууд хариуцан ажиллах үүрэг бүхий ахмад,

ахлах инженер, хоёрдугаар инженер, офицерууд болон бусад ажилтнууд нь ДССГОЭА-ны журмын 3 дугаар хэсгийн А-V/2 хэсэгт тодорхойлон заасан зорчигчдын аюулгүй байдал, ачаа болон нээлхийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах тухай зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдаж төгссөн байна.

8. Захиргаа нь энэхүү журмын шаардлагад нийцсэн хүн бүрд, сургалтад хамрагдаж төгссөн болохыг баталгаажуулсан баримт бичгийг гаргаж өгнө.

VI БҮЛЭГ

Онцгой нөхцөл байдал, ажлын байран дахь хөдөлмөр хамгаалалт, аюулгүй ажиллагаа, эрүүл мэндийн үйлчилгээ болон бэрхшээлийг даван туулахад чиглэгдсэн үйл ажиллагаа

Журам VI/1

Аюулгүй ажиллагааг таниулах анхан шатны сургалтад тавигдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлт болон далайчдад зориулсан үндсэн сургалт, зааварчилгаанууд

1. Далайчид нь аюулгүй ажиллагааны үндсэн сургалтад суух, эсхүл ДССГОЭА-ны журмын А-VI/1 хэсэгт тусгагдсаны дагуу аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаанд хамрагдан, тухайн Кодод заасан стандартын шаардлагад нийцсэн байна.
2. Хэрэв гэрчилгээн дээр үндсэн сургалтад хамрагдсан тухай бичилт байхгүй тохиолдолд, гэрчилгээ эзэмшигч нь үндсэн сургалтад хамрагдсаныг баталгаажуулан мэргэшлийн гэрчилгээ олгоно.

Журам VI/2

Аврах хөлөг, аврах завь, хурдан завиар туслалцаа үзүүлэх мэргэшлийн үнэмлэх олгоход тавигдах доод хэмжээний шалгуур, шаардлагууд

1. Хурдан завинаас бусад аврах хөлөг, завин дээр ажиллах зөвшөөрлийн гэрчилгээ горилогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 18 насанд хүрсэн байх;
 - .2 12 сараас багагүй хугацаанд задгай далайд ажилласан, эсхүл зөвшөөрөгдсөн сургалтын курст суралцаж, 6 сараас доошгүй хугацаанд задгай далайд ажилласан байх;
 - .3 ДССГОЭА-ны журмын 1 болон 4 дүгээр хэсгийн А-VI/2 хэсэгт тусгагдсан аврах хөлөг, завин дээр ажиллах мэргэшлийн үнэмлэх олгоход тавигдах стандартын шаардлагад нийцэхүйц чадварыг эзэмшсэн байна.
2. Хурдан завин дээр ажиллах мэргэшлийн гэрчилгээ авахаар горилогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 Аврах хөлөг болон завин дээр ажиллах мэргэшлийн гэрчилгээтэй байх ба хурдан завь үүнд хамаарахгүй;
 - .2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдсан байх; ба
 - .3 ДССГОЭА-ны журмын 7 болон 10 дугаар хэсгийн А-VI/2 хэсэгт тусгагдсан аврах хурдан завин дээр ажиллах мэргэшлийн үнэмлэх олгоход шаардагдах стандартын шаардлагад нийцэхүйц чадварыг эзэмшсэн байна.

Журам VI/3

Гал унтраах ахисан шатны сургалтад тавих доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлт

1. Гал унтраах ажиллагаанд хяналт тавихаар томилогдсон далайчид нь ДССГОЭА-ны журмын 1 болон 4 дүгээр хэсгийн А-VI/3 хэсэгт тусгагдсан гал унтраах арга техникт суралцсан, ялангуяа зохион байгуулалт, гал унтраах тактик болон өгсөн командад захирагдан ажиллах тухай ахисан шатны сургалтад хамрагдаж төгссөн, энэхүү стандартын шаардлагад нийцэж байх ёстой.
2. Гал унтраах сургалтын талаар далайчны гэрчилгээнд тусгахааргүй бол мэргэшлийн тухай гэрчилгээ олгож гал унтраах ахисан түвшний сургалтад хамрагдсан тухай бичилтийг хийнэ.

Журам VI/4

Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж болон эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэхэд тавигдах доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Хөлгийн тавцан дээр эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үзүүлэхээр томилогдсон далайчид нь ДССГОЭА-ны журмын 1 болон 3 дугаар хэсгийн А-VI/4 хэсэгт тусгагдсан эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үзүүлэх стандартад нийцэхүйц чадварыг эзэмшсэн байна.
2. Хөлгийн тавцан дээр эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэхээр томилогдсон далайчид нь ДССГОЭА-ны журмын 4 болон 6 дугаар хэсгийн А-VI/4 хэсэгт тусгагдсан эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх стандартад нийцэхүйц чадварыг эзэмшсэн байна.
3. Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж болон эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх сургалтад хамрагдсан тухай далайчны гэрчилгээнд тусгахааргүй бол мэргэшлийн тухай гэрчилгээ олгож, тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн суралцаж төгссөн эрүүл мэндийн анхан шатны болон эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх сургалтын тухай бичилт хийнэ.

Журам VI/5

Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах мэргэшлийн үнэмлэх олгоход тавих доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлт

1. Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах ажилтанд олгогддог мэргэшлийн үнэмлэх авахаар гориллогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - .1 Задгай тэнгист хөлгийн тавцан дээр 12 сараас багагүй хугацаанд ажиллаж хөлгийн үйл ажиллагааны талаар мэдлэг хуримтлуулсан байх, ба;
 - .2 ДССГОЭА-ны журмын 1 болон 4 дүгээр хэсгийн А-VI/5 хэсэгт тусгагдсан аюулгүй байдлыг хариуцан ажиллах гэрчилгээг олгоход тавигдах ур чадварын чадамжийн шаардлагад нийцсэн байх.
2. Захиргаа нь энэхүү заалтын дагуу мэргэшсэн болохыг нь тогтоосон ажилтан бүрд мэргэшлийн гэрчилгээ олгоно.

Журам VI/6

Бүх далайчдыг хамруулах хөлөг онгоцны аюулгүй байдалтай холбоотой сургалт болон зааварчилгаанд тавих доод хэмжээний шалгуур үзүүлэлтүүд

1. Далайчдад, аюулгүй байдалтай холбоотой буюу аюулгүй байдлын талаарх ойлголт, мэдлэг олгох сургалт, зааварчилгааг ДССГОЭА-ны журмын 1 болон 4 дүгээр хэсгийн А-VI/6 хэсэгт тусгагдсаны дагуу явуулах ба тухайн стандартад нийцэхүйц ур чадварыг эзэмшүүлсэн байна.
2. Далайчны гэрчилгээнд аюулгүй байдлын талаар мэдлэг олгох сургалтад хамрагдсан тухай тусгахааргүй бол мэргэшлийн тухай гэрчилгээ олгож, тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн суралцаж төгссөн аюулгүй байдлын тухай сургалтыг оруулна.
3. Энэхүү конвенцын гишүүн тал бүр тус хуулийг хүчин төгөлдөр болохоос өмнө ийнхүү аюулгүй байдлын сургалт, зааварчилгааг авсан болон цаашид авч болох далайчдыг тус ДССГОЭА-ны журмын 4 дүгээр хэсгийн А-VI/6 хэсэгт тусгагдсан мэргэшсэн байдлын шаардлагад нийцэж буй, эсэхийг хянаж үзэх ба аливаа далайчныг дахин сургалтад хамруулан мэргэшсэн ур чадварыг нь сайжруулах шаардлагатай эсэхийг тодорхойлно.

Аюулгүй байдлыг хариуцан ажиллахаар томилогдсон далайчид

4. Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хариуцан ажиллахаар томилогдсон далайчид нь ДССГОЭА-ны журмын 6 болон 8 дугаар хэсгийн А-VI/6 хэсэгт тусгагдсан ур чадварыг эзэмшсэн байх шаардлагатай.
5. Хөлгийн аюулгүй байдлыг ханган ажиллах сургалтын талаар далайчны гэрчилгээн дээр тусгахааргүй бол, мэргэшлийн гэрчилгээ олгож, энэхүү гэрчилгээ эзэмшигч нь хөлгийн аюулгүй байдлыг ханган ажиллах зохих ёсны сургалтад суралцсан тухай бичилтийг хийнэ.
6. Энэхүү конвенцын гишүүн тал бүр тус хуулийг хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хариуцан ажиллах гэрчилгээ авсан болон цаашид авч болох далайчид нь тус ДССГОЭА-ны журмын 8 дугаар хэсгийн А-VI/6 хэсэгт тусгагдсан мэргэшсэн байдлын шаардлагад нийцэж буй, эсэхийг дэнслэн үзэх ба дахин сургалтад хамруулах замаар мэргэшсэн ур чадварыг сайжруулах шаардлагатай эсэхийг тодорхойлно.

VII БҮЛЭГ

Хавсран гүйцэтгэх эрх бүхий гэрчилгээ

Журам VII/1

Хавсран гүйцэтгэх эрх бүхий гэрчилгээ олгох

1. Хэрэв дараах шаардлагыг хангасан бол хавсралтын II болон III дугаар бүлэгт тусгагдсан шаардлагаас үл хамааран талууд энэхүү журмын бүлгүүдэд тусгагдсанаас өөр төрлийн гэрчилгээг сонгон хэрэглэх, эсхүл олгох эрхээр хангагдаж болно. Үүнд:
 - .1 ДССГОЭА-ны журмын А-II/1, А-II/2, А-II/3, А-II/4, А-II/5, А-III/1, А-III/2, А-III/3, А-III/4, А-III/5 болон А-IV/2 хэсэгт тусгагдсан хэсгүүдээс ижил төстэйг нь сонгон авч хавсран гүйцэтгэх үйл ажиллагаа болон тэдгээрийн хариуцлагын түвшнийг гэрчилгээнд тусгаж өгөх болон өмнө нь олгогдсон ийм гэрчилгээг баталгаажуулах;
 - .2 Ийм төрлийн үйл ажиллагаа явуулах, түвшин баталгаажуулсан гэрчилгээ авах, өмнө нь олгогдсон гэрчилгээг баталгаажуулах тухай хүсэлт гаргагчид нь

зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдаж төгссөн, ДССГОЭА-ны журам болон тус Кодын А-VII/1 хэсэгт тусгагдсан ур чадварыг эзэмшиж, стандартыг хангасан байна.

- .3 Ийм төрлийн гэрчилгээ авах тухай хүсэлт гаргагч нь гэрчилгээн дээр тусгагдах үйл ажиллагаа болон түүний гүйцэтгэлийн түвшинд тохирохуйц хэмжээнд бэлтгэгдсэн, задгай тэнгист ажилласан туршлагатай байна. Задгай тэнгист ажилласан хамгийн доод талын хугацааг энэхүү хавсралтын II болон III дугаар бүлэгт заасны дагуу тогтоох хэдий ч задгай тэнгист ажилласан хамгийн доод талын хугацаа ДССГОЭА-ны журмын А-VII/2 дугаарт тусгагдсан хугацаанаас багагүй байна.
- .4 Жолоодлогыг удирдан явуулах гүйцэтгэлийн түвшинд ажиллах эрх бүхий гэрчилгээ горилочгч нь IV дүгээр бүлэгт тусгагдсан, Радио журамд заасны дагуу радио холбоог хариуцан ажиллахад шаардагдах, зохих ур чадварыг эзэмшсэн байх, ба;
- .5 Гэрчилгээг ДССГОЭА-ны журмын I/2 журамд тавигдах шаардлагын дагуу болон VII бүлэгт тусгагдсан заалтын дагуу олгоно.

2. Конвенцын гишүүн аливаа нэг Засгийн газар IV зүйл болон I/7 журмын дагуу Байгууллагад мэдээллээ хүргүүлээгүй тохиолдолд энэхүү бүлэгт тусгагдсан гэрчилгээг олгохгүй.

Журам VII/2

Далайчдад байвал зохих гэрчилгээ

1. ДССГОЭА-ны журмын II бүлгийн А-II/1, А-II/2, А-II/3, А-II/4, А-II/5, III бүлгийн А-III/1, А-III/2, А-III/3, А-III/4, А-III/5 болон IV бүлгийн А-IV/2 хэсэгт тодорхойлогдсон ямар нэг төрлийн ажил үүрэг, эсхүл багц ажил үүргийг хэрэгжүүлэн ажиллах далайчин тус бүр ур чадварын чадамжийн гэрчилгээ, эсхүл мэргэшлийн гэрчилгээний аль нэгийг эзэмшиж байх шаардлагатай.

Журам VII/3

Хавсран гүйцэтгэх эрх бүхий гэрчилгээ олгоход баримтлах зарчмууд

1. Хавсран гүйцэтгэх эрхээр хангах гэрчилгээ олгох шийдвэр гаргасан аливаа нэг тал дараах зарчмыг удирдлага болгон ажиллана. Үүнд:
 - .1 Далай дахь аюулгүй байдлыг хангах, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх түвшин, хамгийн багадаа, бусад бүлэгт тусгагдсантай дүйцэхүйц хэмжээнд хангагдаагүй тохиолдолд хавсран гүйцэтгэх эрх бүхий гэрчилгээжилтийн системийг хэрэгжүүлэхгүй байх; түүнчлэн
 - .2 Энэхүү бүлгийн дагуу олгогдсон гэрчилгээ нь бусад бүлгийн дагуу олгогдсон гэрчилгээг харилцан орлох зохицуулалтыг хийсэн байх;
2. 1-р Хэсэгт тусгагдсан харилцан орлох зарчим нь дараах нөхцөлийг хангана. Үүнд:
 - .1 II болон III дугаар бүлгийн зохицуулалтын дагуу олгогдсон гэрчилгээ эзэмшигч болон VII бүлгийн дагуу авсан гэрчилгээтэй далайчид уламжлалт, эсхүл өөр хэлбэрийн хөлгийн тавцан дээр ажиллана; түүнчлэн
 - .2 Тусгай хөлгийн тавцан дээр ажиллахаар бэлтгэгдээгүй ажилтнууд нь өөрийн ур чадварыг бүрэн ашиглаж чадахгүйд хүрэх тийм байдалд оруулахгүй байх.
3. Энэхүү бүлгийн дагуу аливаа гэрчилгээ олгоходоо дараах зарчмыг харгалзан үзнэ. Үүнд:
 - .1 Хавсран гүйцэтгэх эрх бүхий гэрчилгээг дараах зорилгоор ашиглахаар олгох ёсгүй. Үүнд:

- .1.1 Хөлгийн тавцан дээрх багийн гишүүдийн тоог бууруулах;
- .1.2 Далайчдын мэргэжлийн түвшнийг бууруулах, ур чадварын үнэлэмжийг доогуур дүгнэх, эсхүл;
- .1.3 Тодорхой ээлжийн ажиллагааны үед цорын ганц гэрчилгээ эзэмшигчийг хөдөлгүүрийн болон тавцангийн харуул хяналт хийх офицерын чиг үүргийг хавсруулан томилсон байдлаа хаацайлах;
- .2 Хөлгийг удирдаж буй хүн хөлгийн ахмадаар томилогдсон байх ба хавсран гүйцэтгэх эрх бүхий гэрчилгээг хэрэгжүүлснээр ахмад болон бусад ажилтны хууль ёсны болон байгууллагад эзлэх байр сууринд сөргөөр нөлөөлөхгүй байх;

4. Энэхүү журмын 1 болон 2 дугаар хэсэгт агуулагдаж буй зарчмууд хөлгийн тавцан болон инженерийн хэсгийн аль алинд нь ажиллаж буй инженер, ажилтнуудын ур чадварын түвшинд хадгалагдаж байгааг баталгаажуулахад чиглэгдэнэ.

VIII БҮЛЭГ

ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНД ГАРАХ

Журам VIII/1

Ээлжийн үйл ажиллагаанд гарахад эрүүл чийрэг байх үүрэг, бие бялдрын бэлтгэлтэй байх

1. Захиргаа нь ээлжийн ажиллагаанд гарч буй ажилтныг хэт ядралтаас сэргийлэхийн тулд дараах арга хэмжээг авна. Үүнд:
 - .1 Хөлгийн аюулгүй байдал, далайн байгаль орчныг бохирдуулахаас сэргийлэх үүрэг хүлээж, ээлжийн ажиллагаанд гарч буй ажилтны амрах хугацааг ДССГОЭА-ны журмын А-VIII/1 хэсэгт тусгагдсаны дагуу тогтоож, хэрэгжилтийг хянах; түүнчлэн
 - .2 Ажиглалтын систем дээр ээлжийн ажиллагааг хэрэгжүүлж буй ажилтан бүрийн ажлын байран дахь үр ашигтай байдлыг хангах, хэт ядрах байдлаас сэргийлэх зорилгоор аяллын эхний ээлжээс дараагийн ээлж хүртэл хангалттай амрах боломжоор хангасан байх, мөн өөр ямар нэгэн байдлаар ажилд гарахад эрүүл чийрэг байх үүрэг, бие бялдрын бэлтгэлтэй байхаар зохицуулах шаардлагыг тавина.
2. Захиргаа бүр мансууруулах бодис болон архинд донтохоос урьдчилан сэргийлэх талаар тохирох арга хэмжээ бүхий системийг ДССГОЭА-ны журмын А-VIII/1 хэсэгт тусгагдсан удирдамж, зааварчилгааг мөрдлөг болгон ашиглаж В-VIII/1 хэсэгт заасны дагуу бий болгоно.

Журам VIII/2

Ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах болон анхаарах зарчмууд

1. Захиргаа нь хөлөг онгоц эзэмшигч компаниуд, ахмад, ахлах инженер, офицер болон бусад ээлжийн ажиллагаанд оролцох бүх ажилтныг ДССГОЭА-ны журамд тусгагдсан шаардлага, зарчмыг удирдлага болгох, далайд аялж буй бүх хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангаж ажиллах ээлжийн ажилтан хуваарийн дагуу ажиллаж байгаа ажил үүргээ цаг үргэлж, тасралтгүй үргэлжилсэн байдлаар хэрэгжүүлж буй эсэхэд хяналт тавьж ажиллахыг удирдан чиглүүлнэ.
2. Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангаж ажиллах ээлжийн ажилтан хуваарийн дагуу ажиллаж байгаа үедээ ажил үүргээ цаг үргэлж, тасралтгүй үргэлжилсэн байдлаар хэрэгжүүлэхэд тухайн ээлжийн ажиллагааны хуваарь тохирч байгаа эсэхэд хөлгийн ахмадын зүгээс шалгаж, хяналт тавих, энэхүү үүргийг хөлгийн ахмадын шууд удирдлагын хүрээнд байхаар зохицуулахыг Захиргаанаас шаардана.

- .1 Хөлгийг аюулгүй жолоодох үүрэг хүлээж, жолоодлогын хэсэгт харуулын ээлжийн ажиллагааг гүйцэтгэж буй офицерууд нь ажил үүргээ хэрэгжүүлж байх үедээ удирдлагын цамхаг, эсхүл автомат хяналтын самбарын хэсэг зэрэг харуулын үйл ажиллагаанд шууд хамааралтай байршилд өөрийн биеэр ажиллах шаардлагатай.
- .2 Радио операторууд ээлжийн ажиллагааг гүйцэтгэж байх үедээ радио долгионыг тохирох үелзэл дээр тасралтгүй хадгалах үүрэг хүлээнэ.
- .3 Инженерийн үүргийг ДССГОЭА-ны журамд тодорхойлсны дагуу гүйцэтгэж буй ээлжийн офицерууд дуудлага ирсэн тохиолдолд машин, тоног төхөөрөмжийн хэсэгт яаралтай очсон байх ба, шаардлагатай гэж үзвэл ээлжийн ажиллагааг хэрэгжүүлж байх үедээ машин, тоног төхөөрөмжийн хэсэгт өөрийн биеэр ажиллана.
- .4. Хөлгийг зангуутай буюу зогсоолд байх үед ч хөлгийн аюулгүй байдлыг цаг үргэлж анхааран ажиллах, нөхцөл байдалд тохирсон, үр ашигтайгаар зохион байгуулагдсан ээлжийн харуулыг гаргах ба хэрэв хөлөг онгоц аюултай ачаа тээвэрлэж яваа бол ээлжийн харуулын баг нь хөлгийн тавцан дээрх ачаа барааны үндсэн шинж чанар, тоо хэмжээг бүрэн хариуцан ажиллана. Түүнчлэн, аюултай ачааг ачих, буулгах, хөлгийг эргээс хөдлөх, эсхүл эргийн зогсоолд байх үед тавцан дээр онцгой нөхцөл байдал үүссэн нөхцөлд хэрхэн ажиллах талаар онцгой байдлын үед ажиллах төлөвлөгөөтэй байна. Түүнчлэн;
- .5 Нөхцөл байдалд тохирсон, боломжит болон үр ашигтай харуул, эсхүл харуулуудыг хөлгийн аюулгүй байдлын зорилгоор зохион байгуулж болно.

ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ
ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ
ТУХАЙ 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД
ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН БАГА ХУРАЛ
ХЭЛЭЛЦЭХ АСУУДАЛ:10

ДССГОЭА /Бх.2/34
2010 оны 08-р сарын 03
Эх хувь: Англи хэлээр

**БАГА ХУРЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС БАТЛАГДАН ГАРСАН БАРИМТ БИЧИГ,
ТОГТООЛ БОЛОН ЗӨВЛӨМЖ**

**Бага хурлын төгсгөлийн баримт бичгийн хавсралт 2
Хоёрдугаар тогтоол**

**Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн
ажиллагааны тухай 1978 оны олон улсын конвенц (ДССГОЭА)-д оруулж
буй Манилагийн нэмэлт, өөрчлөлтийн бичвэрийн Бага хурлаар батлав**

2010 ОНЫ МАНИЛАГИЙН БАГА ХУРАЛ

Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны тухай 1978 оны олон улсын конвенцын хавсралтад Манилагийн нэмэлт, өөрчлөлтийн нэгдүгээр тогтоолыг баталж,

Далайчид ажил үүргээ биелүүлэхдээ хүний амь нас, эд хөрөнгийг хамгаалж, далайд аюулгүй байдлыг сахиж, далайн орчныг хамгаалах шаардлагад нийцсэн зохих ёсны туршлага, мэдлэг, чадвар эзэмших, мэргэжил дээшлүүлэх нөхцөлийг хангах мэргэжлийн албан ёсны, нарийвчилсан дэлгэрэнгүй стандарт болон зайлшгүй шаардлагатай бусад нөхцөлийг бүрдүүлэхийн чухал гэдгийг хүлээн зөвшөөрч,

Хөлөг онгоцон дээр ашиглаж буй технологи, явуулж байгаа үйл ажиллагааны практик, тэдгээрийн зарчимд гарч буй өөрчлөлтөд үр дүнтэй нийцүүлэх үүднээс эдгээр заавал биелүүлэх стандарт заалтыг нэмэлтээр оруулж, өөрчлөх шаардлага бий болсныг мөн хүлээн зөвшөөрч,

Далайд гарч байгаа осол болон орчны бохирдлын дийлэнх хувь нь хүний буруутай үйл ажиллагаатай холбоотой гэдгийг анхааралдаа авч,

Хүний буруутай үйлдлээс үүдэн далайн хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанд учруулж болзошгүй аливаа эрсдэлийг бууруулах үр дүнтэй аргын нэг бол хөлөг онгоцон дээр ажиллаж байгаа, шинээр ажилд орох далайчдын мэдлэг, чадвар, мэргэжлийг дээшлүүлэх, гэрчилгээ олгох хамгийн оновчтой стандарт боловсруулах явдал гэдгийг талархан дэмжиж,

Далай болон боомтод хүний амь нас, эд хөрөнгийн аюулгүй байдал, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах хамгийн оновчтой стандарт хэм хэмжээг тогтоон, баримтлахыг эрмэлзэн,

Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны журмын нэмэлт, өөрчлөлт, А хэсэгт эмхэтгэсэн ДССГОЭА-ны тухай 1978 оны олон улсын конвенцын хавсралтын заалтыг нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан хувилбараар, мөн ДССГОЭА-ны тухай 1978 оны олон улсын конвенцын заалтуудтай холбоотой санал зөвлөмж – Б хэсгийг нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан хувилбараар, ОУДБ-ын бүх гишүүн орон, конвенцод нэгдэн орсон бүх талд мэдээлэн, хүргүүлснийг анхааралдаа авч,

Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны 1978 оны олон улсын конвенцын хавсралтын I/1 журмын 2 дугаар хэсэгт зааснаар тус конвенцын хавсралтад холбогдох нэмэлт, өөрчлөлтийн тухай XII зүйлийн заалтад үндэслэн ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг баталж, хүчин төгөлдөр хэрэгжүүлж эхлэх нь зүйтэй гэдгийг тэмдэглэн,

ДССГОЭА-ны тухай журамд оруулж буй нэмэлт, өөрчлөлтийн талаар ОУДБ-ын гишүүн орнууд ба энэхүү конвенцод нэгдэн орсон бүх талд мэдээлэн, хүргүүлснийг харгалзан,

1. Энэхүү тогтоолын хавсралт дахь Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны (ДССГОЭА) журамд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг баталж;
2. 100 тонн ба түүнээс дээш бүртгэлийн багтаамж бүхий дэлхийн нийт худалдааны далайн хөлөг онгоцны 50-иас доошгүй хувийг бүрдүүлэх худалдааны хөлөг онгоц эзэмшигч талууд буюу оролцогчдын гуравны нэгээс дээш хувь нь Ерөнхий нарийн бичгийн даргад энэхүү нэмэлт, өөрчлөлтийг хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхлэх хугацаанаас өмнө эсэргүүцэж байгаагаа урьдчилан илэрхийлээгүй бол уг конвенцын XII зүйлийн (1)(a)(vii) -д заасны дагуу ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийг 2011 оны 7-р сарын 1-ний өдрөөр баталсанд тооцож байгааг мэдэгдэн;
3. Энэхүү конвенцын XII зүйлийн (1)(a)(ix)-н заалтад үндэслэн ДССГОЭА-ны тухай журмын хавсралтын А хэсэгт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт нь дээр дурдсан дэд хэсэг 2-т зааснаар баталсанд тооцогдсоноор 2012 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлж байгааг оролцогч талууд анхааралдаа авахыг урьж;
4. ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлсэн өдрөөс эхлэн ДССГОЭА-ны тухай 1978 оны олон улсын конвенцын бүх оролцогчдод ДССГОЭА-ны журмын Б хэсгийн зааварчилгааг мөрдлөг болгон ажиллахыг зөвлөн;
5. Далайн аюулгүй байдлын хороо ДССГОЭА-ны журмыг цаашид хянаж шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг санал болгон;
6. Тус байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргаас энэхүү тогтоол болон ДССГОЭА-ны журмын хавсралт дахь нэмэлт, өөрчлөлтийн агуулгын баталгаат хуулбарыг Конвенцод оролцогч талуудад хүргүүлэхийг хүсэн;
7. Энэхүү тогтоол болон хавсралтын хуулбарыг Конвенцод нэгдэн ороогүй гишүүн орнуудад хүргүүлэхийг Ерөнхий нарийн бичгийн даргаас хүсэж байгаагаа мөн уламжилж байна.

ХАВСРАЛТ

ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ЖУРМЫН МАНИЛАГИЙН НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ

1. ДССГОЭА-ны журмын А хэсэгт дараах байдлаар нэмэлт, өөрчлөлт оруулав:

А ХЭСЭГ

ДССГОЭА-ны тухай конвенцын хавсралтын заалтад тавигдах стандарт

Удиртгал

1. ДССГОЭА-ны журмын энэ хэсэгт дурдагдсан заавал биелүүлэх заалтууд тайлбарыг Далайчныг сургах стандарт, гэрчилгээ олгох болон ээлжийн ажиллагааны 1978 оны олон улсын конвенцын хавсралтад тусгасан. Эдгээр заалтад уг конвенцыг оролцогч талууд үр дүнтэй, бүрэн дүүрэн хэрэгжүүлэхэд баримталбал зохих стандартын хамгийн бага үзүүлэлтийг нарийвчлан тайлбарласан.
2. Мөн энэ хэсэгт ДССГОЭА-ны тухай конвенцын заалтын дагуу мэргэжлийн гэрчилгээ горилоч болон, гэрчилгээ дахин сунгуулахаар шалгалт өгөхдөө биелүүлсэн байвал зохих далайчны мэдлэг, чадварын стандартыг тусгасан. Гэрчилгээ олгохтой холбоотой 7-р бүлгийн заалтууд 2, 3, 4 дүгээр бүлгүүдийн заалтуудын хамаарлыг тодруулахын тулд мэргэжлийн мэдлэг туршлагын стандартад заасан чадваруудыг ажил үүргийн дараах 7 чиглэлээр, үүнд:

- .1 Далайн хөлөг онгоц жолоодох
- .2 Ачаа ачих, буулгах, хадгалах
- .3 Хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах, хөлөг дээр ажиллаж байгаа хүмүүсийг хамгаалах
- .4 Хөлөг онгоцны машин механизм, төхөөрөмж
- .5 Цахилгаан тоног төхөөрөмж, электрон аппарат хэрэгсэл, хяналтын систем
- .6 Засвар, техникийн үйлчилгээ
- .7 Радио харилцаа холбоо

хариуцлагын дараах түвшинд ангилав:

- .1 Удирдлагын
- .2 Үйл ажиллагаа/ гүйцэтгэлийн
- .3 Туслах

Гүйцэтгэх үүрэг ба хариуцлагын түвшний тайлбарыг энэ хэсгийн 2, 3, 4 дүгээр бүлэгт өгөгдсөн мэдлэг чадварын стандартын тухай хүснэгтэд тусгав. Тухайн хариуцлагын түвшинд гүйцэтгэх үүргийн хүрээнд гүйцэтгэх ажлыг хүснэгтийн нэгдүгээр баганад тайлбарласан. “Гүйцэтгэх үүрэг” ба “хариуцлагын түвшин” зэрэг нэр томъёо ерөнхий тайлбар А-1/1 хэсэгт өгөгдсөн болно.

3. Энэ хэсгийн бүлгүүдийн дугаар нь ДССГОЭА-ны тухай конвенцын хавсралт дахь журмын дугаартай ижил байна. Бүлгийн бичвэрийг зохих дугаар бүхий хэсэг, дэд хэсгүүдэд ангилсан тохиолдолд дугаарлалт нь зөвхөн тухайн бичвэрт хамаарна.

БҮЛЭГ I

Ерөнхий заалтад хамаарах стандарт

Хэсэг А-1/1

Тодорхойлолт ба тайлбар

1. 2-р зүйл болон 1/1 дүгээр дүрэм дэх тодорхойлолт болон тайлбар нь энэхүү хуулийн А ба Б хэсгүүд дэх нэр томъёотой ижил утгаар хэрэглэгдэнэ. Түүнчлэн дараах тодорхойлолт зөвхөн энэ хуульд хамаарна:
 - .1 Мэргэжлийн шаардлага гэж дор дурдагдах, эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, дадал, чадварын түвшин буюу стандартыг тусгасан олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу далайн хөлөг онгоцон дээр ажил үүргээ зохих ёсоор үр дүнтэй биелүүлэхэд шаардагдах мэргэжлийн дадал чадварын түвшнийг хэлнэ.
 - .2 Удирдлагын түвшин гэж:
 - .2.1 Далайн хөлөг онгоцны ахмад, ахмадын туслах, ерөнхий механик, хоёрдугаар механикийн үүрэг гүйцэтгэх,
 - .2.2 Тухайн холбогдох хүрээнд ажил үүргээ зохих ёсоор биелүүлэх нөхцөлийг хангахтай холбоотой хариуцлагын түвшнийг хэлнэ.
 - .3 Үйл ажиллагааны түвшин гэж:
 - .3.1 Далайн хөлөг онгоцны ахмадын ээлжийн туслах, ээлжийн механик, эсхүл байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл хүн байнга байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасаг бүхий хөлөг онгоцны ээлжийн механикийн үүрэг гүйцэтгэх
 - .3.2 Тухайн ажил үүргийн хүрээнд, зохих журмын дагуу, тухайн хэсгийг хариуцсан удирдах түвшний албан тушаалтны удирдлага дор ажил үүргээ хэрхэн биелүүлж байгаад шууд хяналт тавихтай холбоотой хариуцлагын түвшнийг хэлнэ.

- .4 Туслах түвшин гэж далайн хөлөг онгоцон дээр удирдах болон үйл ажиллагааны түвшний албан тушаалтны зааварчилгаагаар өгсөн үүрэг, даалгаврыг биелүүлэхтэй холбоотой хариуцлагын түвшнийг хэлнэ.
- .5 Үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтийг А хэсгийн “Мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх стандартын хамгийн доод үзүүлэлт” хүснэгтийн 4 дүгээр баганад тайлбарласан бөгөөд байцаагч тухайн ажилтан холбогдох үүрэг даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартай эсэхийг тодорхойлоход үнэлгээний гол арга хэрэгсэл болно.
- .6 Бие даасан үнэлгээ гэж холбогдох мэргэжлийн боловч, үйл ажиллагаанд нь дүгнэлт хийж байгаа салбар, нэгжтэй холбоогүй, хөндлөнгийн этгээд захиргааны болон үйл ажиллагааны журмын байгууллагын дотоод бүх түвшинд удирдлага болгон, мөрдөж, биелүүлж, баримталж байгаа эсэхийг шалгах, ингэснээр эдгээр дүрэм зориулалт, зорилгод нийцэх нөхцөлийг хангах үйл ажиллагаа юм.

А-1/2 дугаар хэсэг

Гэрчилгээ ба баталгаажуулалт

1. 1/2 дугаар журмын 6 дугаар хэсэгт зааснаар, Конвенцын 6 дугаар зүйлийн дагуу шаардагдах баталгаажуулалт гэрчилгээний бичвэрт тусгагдсан бол гэрчилгээг дор өгөгдсөн маягтын дагуу үйлдэнэ. Хэрэв гэрчилгээг хүчинтэй хугацаа нь дуусахад солих ёстой бол маягтын нүүр хэсэг дэх “эсхүл энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болохоос өмнө” гэх өгүүлбэрийг, мөн маягтын арын нүүрэн дэх гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг сунгах тухай бичвэрийн хэсгийг тус тус хасна. Маягтыг бөглөх зааварчилгааг Журмын В-1(2) хэсэгт тусгасан болно.

(Албан ёсны тамга)

(УЛСЫН НЭР)

**ЭНЭХҮҮ ГЭРЧИЛГЭЭГ НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ХИЙГДСЭН ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ
СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ,
1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД ҮНДЭСЛЭН ОЛГОВ**

..... Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс овогтой нд дээр дурдсан конвенцын хавсралт дахь дүрэм ...-д заасан шаардлагыг зохих ёсоор хангаж, дараах ажил үүргийг заагдсан түвшинд гүйцэтгэх мэргэжлийн стандарт шаардлагыг хангасан тул, энэхүү гэрчилгээг дор дурдсан хүртэл ямар нэг хязгаарлалтгүйгээр , эсвэл гэрчилгээний ар нүүрт заасан хүчинтэй үйлчлэх хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болох хүртэл олгов.

ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРЭГ	ТҮВШИН	ХОЛБОГДОХ ХЯЗГААРЛАЛТУУД (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Энэхүү гэрчилгээний хууль ёсны эзэмшигч нь далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх талаар захиргаанаас баримталдаг дүрэмд заасан дараах ажил үүргийг гүйцэтгэх боломжтой.

ЧАДВАР	ХЯЗГААРЛАЛТУУД (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Гэрчилгээний дугаар

Олгосон он. сар. өдөр

.....

.....

.....

/Албан ёсны тамга/

Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны гарын үсэг

.....

Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны нэр

Конвенцын 1/2 дугаар журмын арваннэгдүгээр дэд хэсэгт зааснаар энэхүү гэрчилгээг эзэмшигч нь далайн хөлөг дээр албан үүргээ гүйцэтгэж байх хугацаандаа биедээ байнга авч явах үүрэгтэй.

Гэрчилгээ эзэмшигчийн төрсөн он сар өдөр

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гарын үсэг

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гэрэл зураг

Энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг хүртэл сунгав

(Албан ёсны тамга)

.....

Сунгалт хийсэн он. сар. өдөр

Албан тушаалтны гарын үсэг

.....

.....

Албан тушаалтны нэр

Энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацаагхүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга)
	Албан тушаалтны гарын үсэг
Сунгалт хийсэн он. сар. Өдөр
.....	Албан тушаалтны нэр

2. Нэгдүгээр хэсэгт зааснаас бусад тохиолдолд, хэрэв гэрчилгээг хүчинтэй хугацаа нь дуусахад солих ёстой бол загварын нүүр хэсэг дэх “эсвэл энэхүү гэрчилгээний арын нүүрэнд заасан хүчинтэй хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болохоос өмнө” гэх өгүүлбэрийг, мөн маягтын арын нүүрэн дэх гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг сунгах тухай бичвэрийн хэсгийг тус тус хасна. Маягтыг хэрхэн бичих тухай зааварчилгааг энэхүү журмын Б-1/2-т оруулсан.

(Албан ёсны тамга)

(Улсын нэр)

**НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ХИЙГДСЭН ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ
ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН
КОНВЕНЦОД ҮНДЭСЛЭН ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХЫГ ЗӨВШӨӨРСӨН БАТЛАМЖ**

..... Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс овогтой
.....нд дээр дурдсан конвенцын хавсралт дахь дүрэмд ... -д заасан шаардлагыг
зохих ёсоор хангаж, дараах ажил үүргийг заагдсан түвшинд гүйцэтгэх мэргэжлийн стандарт
шаардлагыг хангасан тул, тоот энэхүү гэрчилгээг дор дурдсан хүртэл
ямар нэг хязгаарлалтгүйгээр эсвэл энэхүү батламжийн ар нүүрт
заасан хүчинтэй үйлчлэх хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болох хүртэл олгов.

ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРЭГ	ТҮВШИН	ХЯЗГААРЛАЛТ (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Энэхүү батламжийн хууль ёсны эзэмшигч нь далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх талаар захиргаанаас баримталдаг дүрэмд заасан дараах ажил үүргийг гүйцэтгэх боломжтой.

ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ	ХОЛБОГДОХ ХЯЗГААРЛАЛТ (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Батламжийн дугаар Олгосон он. сар. өдөр

(Албан ёсны тамга)

.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны
гарын үсэг

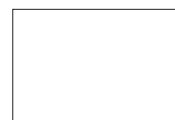
.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны нэр

Конвенцын I/2 дугаар журмын арваннэгдүгээр хэсэгт зааснаар энэхүү батламжийг эзэмшигч нь далайн хөлөг дээр албан үүргээ гүйцэтгэж байх хугацаандаа биедээ байнга авч явах үүрэгтэй.

Гэрчилгээ эзэмшигчийн төрсөн он.сар.өдөр

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гарын үсэг

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гэрэл зураг

Энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацаагхүртэл сунгав

(Албан ёсны тамга)

.....
Албан тушаалтны гарын үсэг

Сунгалт хийсэн он. сар. өдөр

.....
Албан тушаалтны нэр

Энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацаагхүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга)
	Албан тушаалтны гарын үсэг
Сунгалт хийсэн он. сар. Өдөр
.....	Албан тушаалтны нэр

3. Хэрэв батламжийг хүчинтэй хугацаа нь дуусахад солих ёстой бол маягтын нүүр хэсэг дэх “эсвэл энэхүү батламжийн арын нүүрэнд заасан хүчинтэй хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болохоос өмнө” гэх өгүүлбэрийг, мөн маягтын арын нүүрэн дэх гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг сунгах тухай бичвэрийн хэсгийг тус тус хасна. Маягтыг хэрхэн бичих тухай зааварчилгааг энэхүү журмын Б-1/2-т оруулсан.

(Албан ёсны тамга)

(Улсын нэр)

**НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ХИЙГДСЭН ДАЛАЙЧНЫГ СУРГАХ СТАНДАРТ, ГЭРЧИЛГЭЭ
ОЛГОХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ, 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН
КОНВЕНЦОД ҮНДЭСЛЭН ОЛГОСОН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ БАТЛАМЖ**

..... Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс овогтой
.....нд дээр дурдсан Конвенцын I/10 дугаар дүрэмд заасан шаардлагыг зохих
ёсоор хангасан хэмээн үзэж олгосон тоот гэрчилгээний хууль ёсны эзэмшигч нь
дараах ажил үүргийг заагдсан түвшинд хүртэл ямар нэг хязгаарлалтгүйгээр
..... эсвэл энэхүү батламжийн ар талын хэсэгт заасан хүчинтэй үйлчлэх
хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болох хүртэл олгов.

ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРЭГ	ТҮВШИН	ХЯЗГААРЛАЛТ (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Энэхүү батламжийн хууль ёсны эзэмшигч нь далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх талаар захиргаанаас баримталдаг дүрэмд заасан дараах ажил үүргийг гүйцэтгэх боломжтой

ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ	ХОЛБОГДОХ ХЯЗГААРЛАЛТ (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Батламжийн дугаар Олгосон он. сар. өдөр

(Албан ёсны тамга)

.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны
гарын үсэг

.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны нэр

Конвенцын I/2 дугаар журмын арваннэгдүгээр дэд хэсэгт зааснаар энэхүү батламжийг эзэмшигч нь далайн хөлөг дээр албан үүргээ гүйцэтгэж байх хугацаандаа биедээ байнга авч явах үүрэгтэй.

Гэрчилгээ эзэмшигчийн төрсөн он.сар.өдөр
Гэрчилгээ эзэмшигчийн гарын үсэг
Гэрчилгээ эзэмшигчийн гэрэл зураг

Энэхүү батламжийгхүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга)	
Сунгалт хийсэн он. сар. өдөр	Албан тушаалтны гарын үсэг
.....	
	Албан тушаалтны нэр

Энэхүү батламжийгхүртэл сунгав

(Албан ёсны тамга)

Албан тушаалтны гарын үсэг

Сунгалт хийсэн он. сар. Өдөр

Албан тушаалтны нэр

4. Энэ хэсэгт өгөгдсөн маягтаас өөр загвар ашиглах бол 1/2 дугаар журмын аравдугаар хэсэгт заасны дагуу талууд ямар ч тохиолдолд дараах шаардлагыг хангах үүрэгтэй:
- .1 Гэрчилгээ эзэмшигчийн хувийн мэдээлэлд хамаарах овог нэр, төрсөн он сар өдөр, гэрэл зураг, гарын үсэг, гэрчилгээ олгосон он сар өдрийг бичиг баримтын нэг нүүрэнд багтаасан байх ёстой.
 - .2 Далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх үүднээс захиргаанаас тавигдах шаардлагын дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн гүйцэтгэх ажил үүрэгт хамаатай бүх мэдээлэл, түүнчлэн холбогдох хязгаарлалтын талаарх мэдээллийг нүдэнд тусахуйц, ялгахад хялбар бичих хэрэгтэй.

ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ БА БҮРТГЭХ

Далайн хөлөг онгоцонд алба хаасан хугацааг тооцох

5. Конвенцод заасны дагуу хөлөг онгоцонд алба хаасан хугацааг тооцохдоо тухайн далайчны эрхэлж буй ажил мэргэжлийн төрөлд хамаарах эсэхийг анхаарах нь чухал. Энэ ажиллагааны хүрээнд далайн хөлөг онгоцон дээр хийж байгаа ажилтай нь анхан шатанд танилцахаас гадна, далайчдыг зохих хяналт, удирдлага дор явагдах албан ёсны бэлтгэл сургуулилтад хамруулж, эрхлэх ажил мэргэжлийн хүрээнд баримтлах зарчим, дэс дараалал, аюулгүй ажиллагааны чиглэлээр зохих практикийн мэдлэг чадвар эзэмшүүлэхийг зорьдог.

Мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хугацааг тооцох

6. Мэргэжил дээшлүүлэх бэлтгэл, сургалтын хөтөлбөр батлах, боловсруулахдаа талууд ОУДБ-ын холбогдох сургалтын загвар курсээс сургалтын курсийн агуулга, хөтөлбөртөө тусгах хэрэгтэй бөгөөд санал болгосон сургалтын дэлгэрэнгүй зорилтуудыг бүрэн тусгасан байх хэрэгтэй.

Цахим хэрэгсэл ашиглан бүртгэлд нэвтрэх

7. 1/2 дугаар журмын арвантавдугаар хэсэгт заасны дагуу бүртгэлийг цахим хэлбэрээр явуулдаг бол бүртгэлийг цахим хэлбэрээр хянах, шалгах, баталгаажуулах боломжтой байхаар буюу талууд болон байгууллага, компаниудад бүртгэл дэх мэдээллээ баталгаажуулах боломжтой байхаар хийгдэх ёстой. Үүнд:
- .1 Гэрчилгээ эзэмшигч далайчны нэр, бусад мэргэжлийн батламж, түүний дугаар, олгосон он. сар. өдөр, хүчинтэй хугацаа дуусах он. сар. өдөр гэх мэт;
 - .2 Гэрчилгээ эзэмшигч хийж болох ажил, түүнд холбогдох хязгаарлалтууд
 - .3 Гэрчилгээ эзэмшигч гүйцэтгэж болох үүрэг, албан тушаалын зэрэглэл, түүнд холбогдох хязгаарлалтууд.

Гэрчилгээний бүртгэлд зориулсан мэдээллийн сан байгуулах

8. Гэрчилгээ түүний батламж/баталгаажуулалтыг бүртгэхтэй холбоотой 1/2 дугаар журмын арвандөрөвдүгээр хэсгийн шаардлагыг хэрэгжүүлэхдээ, холбогдох мэдээлэл 1/2 дугаар журмын дагуу бүрэн бүртгэгдсэн, мэдээллийг шалгах боломжтой тохиолдолд стандарт мэдээллийн сан бүрдүүлэх шаардлагагүй.

9. 1/2 дугаар журмын дагуу дараах мэдээллийг цаасан болон цахим хэлбэрээр бүрдүүлж бүртгэсэн байх ёстой.

- .1 **Гэрчилгээний хууль ёсны байдал**
Хүчинтэй
Түдгэлзүүлсэн
Хүчингүй
Гээгдүүлсэн
Устгасан
Эдгээрээс холбогдох мэдээллийг, хийгдсэн өөрчлөлтийн талаар, өөрчлөлт хийсэн он, сар, өдрийг тэмдэглэсэн байх ёстой.
- .2 **Гэрчилгээнд тусгах/орох мэдээлэл**
Далайчны нэр
Төрсөн он. сар. өдөр
Үндэс угсаа
Хүйс
Боломжтой бол гэрэл зураг
Холбогдох бичиг баримтын дугаар
Олгосон он. сар. өдөр
Хүчинтэй хугацаа дуусах
Сунгалт хийсэн сүүлийн хугацаа
Холбогдох хөнгөлөлт/зарим шаардлагаас чөлөөлөх үндэслэл
- .3 **Мэргэжлийн мэдлэг чадварын талаарх мэдээлэл**
ДССГОЭА-ны тухай дүрэм, мэргэжлийн мэдлэг чадварын стандарт/ жишээ нь: дүрэм 2/1/
Чадвар
Гүйцэтгэх үүрэг
Хариуцлагын түвшин
Батламж/нотолгоо
Хязгаарлалтууд
- .4 **Эрүүл мэндийн талаарх мэдээлэл**
Мэргэжлийн мэдлэг чадварын гэрчилгээ олгох, эсхүл сунгахтай холбоотой эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан талаарх сүүлийн үеийн мэдээлэл

А-1/3 дугаар хэсэг

Эрэг орчмын аяллыг холбогдох зарчмууд /заалтууд/

1. Хэрэв Талууд эргийн аяллыг Оролцогч талын далбаан дор аялах хөлөг онгоцон дээр аялах гэрчилгээ олгоход, энэхүү журмын А хэсгийн II, III бүлэгт өгөгдсөн мэргэжлийн мэдлэг чадварын стандартын хүснэгтийн хоёрдугаар багана дахь үйл ажиллагааны нэг хувилбар болгон тусгасан бол далайн бусад бүх хөлөг онгоц болон далайн орчны аюулгүй байдлыг хангахад үзүүлэх нөлөө, учруулж болзошгүй дараах хүчин зүйлсийг анхаарах шаардлагатай.

- .1 Хөлөг онгоцны төрөл, эрхэлж буй үйл ажиллагааны чиглэл
- .2 Хөлөг онгоцны нийт багтаамж ба гол хөдөлгүүрийн хүчин чадлыг киловаттаар тодорхойлсон үзүүлэлт
- .3 Аяллын онцлог, үргэлжлэх хугацаа
- .4 Гарч байгаа боомтоос алслагдах хамгийн хол зай
- .5 Аяллын байрлал тодорхойлох төхөөрөмжийн хамрах хүрээ, давтамжийн оновчтой байдал
- .6 Эрэг орчмын аяллын бүс нутагт давамгайлах цаг агаарын нөхцөл байдал
- .7 Хөлөг онгоц, эргийн аврах, эрэх, аврах ажиллагааны холбооны тоног төхөөрөмжийн хангамж болон
- .8 Эргийн засвар үйлчилгээний хүртээмж, ялангуяа хөлөг онгоцон дээр техникийн үйлчилгээ хийлгэх шаардлага гарахад

2. Эрэг орчмын аялал хийх зориулалттай хөлөг онгоц хөрш орнуудын эрэг орчмын заагдсан хязгаарын хүрээнд аялж байгаагаар үйлдлээ зөвтгөн тайлбарлаж, аяллын хүрээг тэлэн дэлхий тойрон аялахыг хориглоно.

А-И/4 дүгээр хэсэг

Хяналтын зарчим

1. И/4 дүгээр журмын 1.3 дугаар хэсэгт заасан үнэлгээний зарчмын дагуу шалгалт явуулахдаа болсон үйл явдалд холбогдуулан, хөлгийн багийн гишүүд мэргэжлийн шаардлагыг хангах, эзэмшсэн байвал зохих дадал чадварыг эзэмшсэн эсэхийг шалгах хэрэгтэй.
2. Ийнхүү шалгалт явуулахдаа тухайн хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны дотоод журам нь Аюулгүй ажиллагааны удирдлагын тухай олон улсын журамд нийцэж байгаа эсэх, эдгээр журмыг үр дүнтэй биелүүлэх мэргэжлийн мэдлэг чадварын түвшинд энэ Конвенцын заалтууд хязгаарлагдаж байгаа эсэхийг анхаарах хэрэгтэй.
3. Энэхүү Конвенцод заасан журмын дагуу хяналт шалгалт явуулах журмыг тухайн хөлөг онгоцон дээр ажиллаж байгаа далайчдын мэргэжлийн мэдлэг чадвар болон энэ журмын А хэсэгт заасны дагуу ээлжийн үйл ажиллагаа явуулах чадвараар тодорхойлно. Хөлөг онгоцон дээр мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгаа эсэхэд шалгалт явуулахдаа далайчдын гэрчилгээ, батламжийг шалгах аас эхэлнэ.
4. Гэрчилгээний шалгалтаас үл хамааран, И/4 дүгээр журмын 1.3 хэсэгт заасны дагуу далайчин ажилдаа тэнцэж, мэргэжлийн шаардлагыг хангаж байгаагаа нотлох ёстой. Үүний тулд далайчин эзэмшсэн мэргэжлийн мэдлэг чадварынхаа хүрээнд ээлжийн үйл ажиллагааны стандартыг хангаж байгаа эсэх, ослын үед зохих арга хэмжээ авах чадвартай эсэхийг дүгнэнэ.
5. Үнэлгээнд зөвхөн энэ журмын А хэсэгт өгсөн мэргэжлийн мэдлэг чадвараа нотлон харуулах арга, шалгуур үзүүлэлтүүдийг ашиглаж, стандартын хамрах хүрээг баримтална.
6. Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенцын (ДХАБХ) 11/2 дугаар бүлэгт заасан тодорхой үндэслэл байгаа тохиолдолд, аюулгүй байдлыг хамгаалах тусгай үүрэг бүхий далайчдын ажилд аюулгүй байдалтай холбоотой мэргэжлийн мэдлэг чадварыг үнэлэх шалгалт хийнэ. Бусад бүх тохиолдолд шалгалтын ажлыг далайчдын диплом болон гэрчилгээг шалгах аар хязгаарлана.

А-И/5 дугаар хэсэг

Дотоодын хууль тогтоомжийн тухай заалтууд

И/5 дугаар журмын заалтыг хяналт, удирдлага дор хийх бэлтгэл сургалтын үүрэг даалгавар хуваарилахад, эсхүл давагдашгүй хүчин бий болох үед саад учруулах байдлаар тайлбарлаж болохгүй.

А-И/6 дугаар хэсэг

Сургалт ба үнэлгээ

1. Талууд далайчдыг сургах, гэрчилгээ олгохын тулд дүгнэх бүхий л үйл ажиллагааг Конвенцод заасан дараах нөхцөлийг ханган явуулах үүрэгтэй. Үүнд:
 - .1 Төлөвлөгөөнд тусгасан мэргэжлийн стандартыг эзэмшихэд зайлшгүй шаардагдах мэдлэг дамжуулах арга, хэрэгсэл, үйл ажиллагааны зарчим, сургалтын материал зэргийг багтаасан хөтөлбөрт нийцсэн бүтэцтэй байх;
 - .2 Сургалтыг 4,5,6 дугаар хэсгүүдэд заасны дагуу холбогдох мэргэжлийн зааварлагч удирдан явуулж, хяналт тавьж, зөвлөгөө, дэмжлэгээр хангах

2. Хөлөг онгоцон дээр мэргэжил дээшлүүлэх сургалт болон үнэлгээ шалгалтыг, эдгээр үйл ажиллагаа нь далайн хөлөг онгоцны хэвийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөхгүй, далайчид, сургалт, шалгалтад хамрагдах цаг зарцуулах боломжтой тохиолдолд явуулна.

Зааварлагч, хянагч, үнэлгээчний мэргэшил *

3. Талууд сургалт болон шалгалт зохион байгуулах зааварлагч, хянагч, үнэлгээчин нь хөлөг онгоцон дээр болон боомтод/эрэгт далайчдын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг зохион байгуулах, дүгнэх мэргэшлийн тусгай түвшний шаардлагыг Конвенцод заасны дагуу хангасан байхад анхаарах хэрэгтэй.

Албан үүргээ биелүүлж байх үед/ажлын байран дээр мэргэжил дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулах

4. Конвенцод заасны дагуу далайчдад гэрчилгээ олгох зорилгоор мэргэжил дээшлүүлэх албан үүргээ биелүүлж байх үеийн/ажлын байран дээрх сургалтыг хөлөг онгоцон дээр, эсхүл эрэг дээр зохион байгуулах зааварлагч:

- .1 Мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын талаар өргөн мэдлэгтэй, сургалтын зорилго чиглэлийн талаар тодорхой ойлголттой байх
- .2 Сургалт явуулах чиглэлээр мэргэшсэн байх
- .3 Сургалтыг симулятор ашиглан явуулж байгаа бол:
 - .3.1 Симуляторын хэрэглээг багтаасан сургалтын техникийн талаар зохих удирдамж авсан,
 - .3.2 Сургалтад ашиглах тусгайлсан симуляторын төрлийг ажиллуулах туршлагатай байх.

5. Конвенцод заасны дагуу далайчдад гэрчилгээ олгох зорилгоор мэргэжил дээшлүүлэх, ажлын байран дээр зохион байгуулах сургалтын арга зүйч нь зохион байгуулж байгаа сургалтынхаа хөтөлбөр, чиглэл тус бүрийн зорилго хамрах хүрээний талаар бүрэн ойлголт, мэдлэгтэй байх ёстой.

Чадамжийг үнэлэх

6. Конвенцод заасны дагуу далайчдад гэрчилгээ олгох зорилгоор, тэднийг мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгаа эсэхийг үнэлэх шалгалтыг хөлөг онгоцон дээр албан үүргээ гүйцэтгэж байх үед нь/ажлын байран дээр нь болон эрэг дээр зохион байгуулж байгаа үнэлгээчин:

- .1 Үнэлгээ, дүгнэлт өгөх гэж байгаа мэргэжлийн шаардлагыг хангах мэдлэг чадварын талаар зохих түвшний мэдлэг, ойлголттой байх;
- .2 Үнэлгээ явуулж байгаа чиглэлээр мэргэшсэн байх;
- .3 үнэлгээ явуулах арга, туршлагын талаар зохих удирдамж зааварчилгаа авсан байх;
- .4 Үнэлгээ явуулах ажлын туршлагатай байх; болон.
- .5 Хэрэв үнэлгээ, шалгалтыг сургалтын симуляторын тусламжтайгаар явуулах бол туршлагатай хянагчийн удирдлага дор тухайн загвар төхөөрөмж дээр ажиллах чадварыг үнэлэх чадвар эзэмшиж, зохих зөвшөөрөл авсан байх хэрэгтэй.

Сургалтын байгууллага дээр бэлтгэл, шалгалт зохион байгуулах

7. Конвенцод заасны дагуу далайчдад гэрчилгээ олгоход тавигдах шаардлагын нэг хэсэг нь бэлтгэл сургалт, сургалтын байгууллага, эсхүл сургалтад хамрагдан эзэмшсэн мэргэшил гэж үзэж байгаа талууд А-1/8 дугаар хэсгийн чанарын стандартын тухай заалтын дагуу зааварлагч, үнэлгээчний мэргэшил болон туршлагын шаардлагыг хангасан байх ёстой.

*Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

Мэргэжлийн бэлтгэл, туршлага, болон чанарын стандартыг сургалтын аргын тухай зохих зааварчилгаа, сургалт, үнэлгээ шалгалтын арга туршлагатай хослуулж, 4 – 6 дугаар хэсгийн шаардлагыг баримтална.

А-1/7 дугаар хэсэг

Мэдээлэл хүргэх

1. 1/7 дугаар журмын нэгдүгээр хэсэгт заасны дагуу шаардагдах мэдээллийг дараах хэсэгт тайлбарласан маягтын дагуу бэлдэж Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлнэ.

1 дүгээр хэсэг – АНХАН ШАТНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ХҮРГЭХ

2. 1/7 дугаар журам хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш хуанлийн нэг жилийн хугацаанд Оролцогч талууд Конвенцын шаардлагыг бүрэн дүүрэн биелүүлэхийн тулд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар тайлан мэдээ ирүүлэх ёстой. Тайланд дараах мэдээллийг тусгана. Үүнд:

- .1 Конвенцыг хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээж байгаа яам, Засгийн газрын агентлаг, байгууллагатай холбогдох мэдээлэл, бүтэц зохион байгуулалтын хүснэгт;
- .2 Конвенцын заалтыг биелүүлэхийн тулд авч хэрэгжүүлэх хуулийн болон захиргааны арга хэмжээ, ялангуяа 1/2, 1/6, 1/9 дүгээр журмыг биелүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тухай товч тайлбар;
- .3 Сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, шалгалт, мэргэжлийн мэдлэг чадварын үнэлгээ, гэрчилгээ олгохтой холбоотой баримталж байгаа бодлогын талаарх тодорхой мэдээлэл;
- .4 Конвенцод заасны дагуу далайчдад гэрчилгээ олгох сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, сургалтын хөтөлбөр, шалгалт үнэлгээний талаар товч дүгнэлт;
- .5 Бэлтгэл сургалт, шалгалт явуулах, Конвенц дахь эрүүл мэндийн болон мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгаа эсэхийг дүгнэх эрх, итгэмжлэл, зөвшөөрөл олгоход баримтлах журам, үүнд холбогдох нөхцөл, олгож байгаа эрх, итгэмжлэл, зөвшөөрлийн жагсаалт;
- .6 Конвенцын 8 дугаар зүйлд заасны дагуу хөнгөлөлт олгох журмын талаар товч дүгнэлт;
- .7 1/11 дүгээр журмын дагуу явуулсан харьцуулалт, үнэлгээний үр дүн, далайчдын мэргэжил дээшлүүлэх болон давтан сургалтын талаар товч тайлбар;

2 дугаар хэсэг – ДАРААГИЙН ШАТНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

3. Талууд нь 6 сарын дотор багтааж:
 - .1 Өмнө нь ашиглаж байсан, эсхүл есдүгээр зүйлд зааснаар, шинээр нэвтрүүлж эхэлсэн, ижил төстэй сургалтын онолын болон практик аргын талаар дэлгэрэнгүй тайлбар,
 - .2 Бусад Талын гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрч баталгаажуулсан тухай, 1/10 дугаар журмыг биелүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн бүх арга хэмжээг нэгтгэсэн тайлан,
 - .3 VII/1 дүгээр журмын дагуу олгосон гэрчилгээ эзэмшигч далайчныг, далбаан дор нь аялах эрх бүхий хөлөг онгоцон дээр ажилд авах, эдгээр далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах хөлгийн баг бүрэлдэхүүний тухай тэдэнд олгосон зохих бичиг баримтын загварыг Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлсэн байх үүрэгтэй.
4. Талууд 1/8 дугаар журмын хоёрдугаар хэсэгт заасны дагуу явуулсан үнэлгээний ажлын үр дүнгийн мэдээг тухайн үйл ажиллагаа дуусгавар болсноос хойш 6 сарын дотор ирүүлэх ёстой. Үнэлгээний тухай мэдээлэлд дараах зүйлийг тусгасан байвал зохино:

- .1 Үнэлгээний ажлыг зохион байгуулсан ажилтны мэргэшил, туршлага/ жишээлбэл: эзэмшсэн мэргэжлийн гэрчилгээ, далайчны болон хараат бус үнэлгээ хийх мэргэжлийн туршлага, далайн сургалт болон үнэлгээ шалгалт явуулах туршлага, гэрчилгээ олгох ажиллагааны туршлага, эсхүл холбогдох мэргэжлийн диплом, ажлын туршлага/
- .2 Хараат бус үнэлгээ явуулсан бүрэлдэхүүн, хамарсан хүрээ.
- .3 Хараат бус үнэлгээнд хамрагдсан сургалтын байгууллагын жагсаалт.
- .4 Хараат бус үнэлгээний мэдээ. Үүнд:

.1 Шалгалтаар:

- .1.1 ДССГОЭА-ны тухай хууль болон Конвенцод тусгасан заалтууд, мөн тэдгээрт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтүүдэд А-1/8 –н 3.1 хэсэгт заасны дагуу талуудын үйл ажиллагааны чанарын стандартыг тусган/ нийцүүлэн хэрэгжүүлсэн эсэх
- .1.2 Дотоод удирдлага хяналт, шалгалтын бүх арга хэмжээ, дараагийн шатны арга хэмжээ төлөвлөсөн заавар, журамд нийцсэн эсэх, А-1/8-н 3.2 дугаар хэсэгт заасны дагуу тавьсан зорилгоо биелүүлэхэд эдгээр арга хэмжээ хэрхэн нөлөөлснийг дүгнэнэ.

.2 Товч тайлбар:

- .2.1 Бие даасан үнэлгээ, шалгалтын явцад илэрсэн алдаа дутагдал
- .2.2 Илэрсэн алдаа дутагдлыг засаж залруулах талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх зөвлөмж
- .2.3 Алдаа дутагдлыг засаж залруулах талаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тухай товч тайлбар

5. Талууд 1/7 дугаар журмын дагуу ирүүлсэн эхний тайлан мэдээ, эсхүл 1/8 дугаар журмын дагуу өмнө ирүүлсэн аль нэг тайланд өмнө нь дурдаагүй/ тусгаагүй, Конвенц болон ДССГОЭА-ны тухай журамд оруулсан сүүлийн нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтыг хэрэгжүүлэхийн тулд авсан арга хэмжээний тухай мэдээлэх ёстой. 1/8 дугаар журмын гуравдугаар хэсгийн дагуу мэдээг нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш тайланд тусгана.

6. ДССГОЭА-ны тухай Конвенц болон ДССГОЭА-ны тухай журамд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн заавал биелүүлэх заалтын дагуу авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаарх тайланд дараах мэдээллийг тусгах шаардлагатай:

- .1 нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтыг биелүүлэхийн тулд хэрэгжүүлбэл зохих хуулийн болон захиргааны арга хэмжээний талаарх товч тайлбар
- .2 нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтын хэрэгжилтийг хангахаар зохион байгуулсан сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх хөтөлбөр, шалгалт, үнэлгээний ажлын талаарх товч дүгнэлт;
- .3 нэмэлт, өөрчлөлт дэх сургалт, шалгалт, эрүүл мэндийн болон мэргэжлийн үзлэг шалгалт зохион байгуулах эрх олгох, итгэмжлэх, зөвшөөрөл олгоход баримталсан журмын талаарх тойм;
- .4 нэмэлт, өөрчлөлтийн заалттай нийлцүүлэхээр хийгдсэн давтан сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын талаарх тойм;
- .5 1/7 дугаар журмын нэгдүгээр хэсэг, эсхүл мөрдлөг болгох чиглэлээс хамаарч 1/8 дугаар журмын хоёрдугаар хэсэгт заасны дагуу өмнөх тайлан мэдээнд дурдсан арга хэмжээг нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй харьцуулсан мэдээлэл.

3 дугаар хэсэг – ЧАДАМЖ БҮХИЙ МЭРГЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛ

7. Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Далайн аюулгүй байдлын хорооноос дэмжиж санал болгосон мэргэжилтнүүд болон талуудын зүгээс санал болгосон, томилсон ажилтнуудын нэрсийн жагсаалттай байна. 1/7 дугаар болон 1/8 дугаар журмын дагуу ирүүлсэн мэдээлэлд үнэлгээ дүгнэлт хийхэд эсхүл 1/7 дугаар журмын хоёрдугаар хэсэгт зааснаар

тайлан бэлтгэх боловсруулах ажилд мэргэжлийн туслалцаа авахын тулд тэднийг оролцуулж болно. Эдгээр мэргэжилтнүүд Далайн аюулгүй байдлын хороо болон түүний харьяа, салбар байгууллагын холбогдох хуралдаануудад оролцох боломжтой байх бөгөөд тэдний хийх ажил зөвхөн хуралдаанд оролцохоор хязгаарлахгүй.

8. I/7 дугаар журмын хоёрдугаар хэсэгт зааснаар мэргэжилтнүүд Конвенцын заалтын талаар өргөн мэдлэгтэй байх, эсхүл эдгээр мэргэжилтнүүдээс нэг нь тухайн улсын далайчныг сургах, гэрчилгээ олгох ажиллагааны тогтолцооны талаар мэдлэгтэй байх шаардлагатай.

9. Оролцогч Аль нэг талаас I/8 дугаар журмын гуравдугаар хэсэгт заасны дагуу тайлан мэдээ ирүүлэхэд Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, дээр долоодугаар хэсэгт дурдсанаар, нэрсийн жагсаалтаас сонгон мэргэжилтэн томилж тайлан мэдээнд дүгнэлт хийлгэнэ. Мэргэжилтэн:

- .1. ирүүлсэн тайлан мэдээнд далайчдын мэдлэг чадвар, дадал, мэргэжлийн шаардлагыг хангах мэдлэг эзэмшсэн байдал, шалгалт үнэлгээ болон гэрчилгээ олгох ажиллагааны /гэрчилгээний баталгаажуулалт, сунгалтыг мөн хамруулан/ талаар бүрэн мэдээлэл агуулсан/ тусгасан эсэхийг А I/8 дугаар хэсгийн гуравдугаар хэсэгт заасны дагуу шалгаж,

- .2. ирүүлсэн тайлан мэдээ дараах асуудлыг тодруулахад хангалттай эсэх талаар, Үүнд:

.2.1 Байцаагч тухайн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн эсэхийг

.2.2 Үйл ажиллагаа явуулах хүрээ тодорхой байсан эсэхийг, энэ нь:

.2.2.1 Конвенц болон ДССГОЭА-ны тухай журам болон тэдгээрийн нэмэлт, өөрчлөлт дэх холбогдох бүх заалт шалгалтад хамрагдаж байгаа Талын чанарын стандартыг системд тусгахад

.2.2.2 I/8 дугаар журмын 1 дүгээр хэсэгт заасны дагуу ойлгомжтой тодорхойлсон зорилтуудын хэрэгжилтийг холбогдох үйл ажиллагааны бүхий л хүрээнд дүгнэх боломж бүрдүүлсэн эсэхийг

.2.3 Хараат бус үнэлгээ хийхэд баримталсан журам Оролцогч талын далайчдыг сургах, мэргэжлийн мэдлэг чадварыг дүгнэх, гэрчилгээ олгох тогтолцооны журамд үл нийцэх, ямар нэг ноцтой алдаа дутагдлыг илрүүлэхэд тохиромжтой байсан эсэх, холбогдох оролцогч талд хамаатай байж чадсан эсэх

.2.4 Илрүүлсэн алдаа дутагдлыг засаж залруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ цаг үеэ олсон, тохиромжтой байсан эсэхийг шалгаж холбогдох дүгнэлт хийж, байр сууриа илэрхийлнэ.

10. Мэргэжилтэн аливаа хурал, уулзалтыг:

.1 Ерөнхий нарийн бичгийн даргын зөвшөөрлөөр;

.2 ихэнхдээ таваас илүүгүй оролцогчтой, оролцогчдын тоо сондгой тоо байх бөгөөд;

.3 Хурлын даргыг томилж;

.4 Хуралд оролцогчдын дэмжсэн санал, хэрвээ санал нэгдээгүй бол, олонх, цөөнхийн саналын талаар Ерөнхий нарийн бичгийн даргад мэдээлнэ.

11. Мэргэжилтэн дараах асуудлаар саналаа бичгээр нууцлан ирүүлнэ. Үүнд:

.1 Оролцогч талаас Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлсэн тайлан мэдээлэл дэх баримтыг Конвенцын холбогдох бүх заалт шаардлагатай харьцуулсан дүгнэлт

.2 I/8 дугаар журмын гуравдугаар хэсэгт заасны дагуу ирүүлсэн үнэлгээний тайлан мэдээний талаар

- .3 ДССГОЭА-ны тухай Конвенц болон журамд оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийг хэрэгжүүлэхээр авсан арга хэмжээний тухай 5-р хэсэгт зааснаар ирүүлсэн тайлан мэдээ
- .4 Талуудаас ирүүлсэн бусад нэмэлт мэдээллийн талаар

** Гажуудлыг арилгах ажиллагаа цаг үеэ олсон, асуудалд нийцсэн байна гэдэг нь эдгээр үйл ажиллагаа нь илэрсэн алдаа дутагдлын үндсэн шалтгааныг арилгахад чиглэж, урьдчилан төлөвлөсөн график төлөвлөгөөний дагуу авч хэрэгжүүлдэг байх ёстой гэсэн агуулгатай.*

4 ДҮГЭЭР ХЭСЭГ - ДАЛАЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ХОРООНД ТАЙЛАГНАХ

12.1/7 дугаар журмын хоёрдугаар хэсэгт заасны дагуу, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Далайн аюулгүй байдлын хороонд ирүүлэх илтгэлийг бэлтгэх явцдаа:

- .1 Долоодугаар хэсэгт заасны дагуу, сонгогдсон мэргэжилтэнтэй зөвлөлдөж, саналыг нь тусгаж,
- .2 Шаардлагатай тохиолдолд, 1/7 дугаар журмын нэгдүгээр хэсэгт заасны дагуу ирүүлсэн мэдээлэлтэй холбоотой аливаа асуудлаар Оролцогч талуудаас тайлбар авна.
- .3 Конвенцын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Оролцогч талд хамтын ажиллагаа шаардагдах чиглэлийг тодорхойлно.

13.Мэргэжилтнүүдийн хурал зохион байгуулах тухай Оролцогч талуудад мэдээлэл хүргүүлнэ. Оролцогч талуудын төлөөлөл хуралд 1/7 дугаар журмын нэгдүгээр хэсэгт заасны дагуу ирүүлсэн мэдээлэлд холбогдох асуудлаар тайлбар өгөх эрхтэйгээр оролцоно.

14.Хэрвээ Ерөнхий нарийн бичгийн дарга 1/7 дугаар журмын хоёрдугаар хэсэгт заасан тайланг ирүүлэх боломжгүй бол, Оролцогч тал Далайн аюулгүй байдлын хороонд, энэ хэсэгт заасны дагуу ирүүлсэн мэдээлэл болон 10, 11 дүгээр хэсэгт зааснаар ирүүлсэн саналыг анхааран, 1/7 дугаар журмын гуравдугаар зүйлд заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хүсэлт гаргана.

А-1/8 дугаар хэсэг

Чанарын стандарт

Үндэсний зорилтууд болон чанарын стандарт

1. Оролцогч талууд сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх хөтөлбөрийн зорилтууд, мэргэжлийн шаардлага хангах мэдлэгийн стандартыг ойлгомжтой томъёолж, Конвенцын заалтын дагуу шалгалт, үнэлгээнд тэнцэх мэдлэг, дадал, чадварын түвшнийг тодорхойлох хэрэгтэй. Сургалтын зорилтууд болон тэдгээрт хамаарах чанарын стандартыг сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх хөтөлбөрийн чиглэл тус бүрээр нь тусгайлан тодорхойлж гэрчилгээ олгох тогтолцоог үүнд хамааруулан тусгасан байх шаардлагатай.
2. Чанарын стандартын хэрэгжүүлэлт нь гэрчилгээжүүлэлт тогтолцооны удирдлага, бүх сургалтын курс хөтөлбөр, Оролцогч талын эсхүл түүний эрх мэдлийн хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн шалгалт, үнэлгээ, зааварлагч болон үнэлгээчинд тавигдах туршлага, мэргэшил болон тавьсан зорилгыг биелүүлэхээр хэрэгжүүлж буй бодлого, тогтолцоо, хяналт, чанарын шаардлагын хэрэгжилтийг шалгах дотоод тогтолцоог харгалзан бүх хүрээг хамрах ёстой.
3. Дараах асуудлыг магадлах зорилгоор Оролцогч талууд мэдлэг дадал, чадвар, мэргэжлийн шаардлагад тэнцэхэд эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, үнэлгээ хийх, гэрчилгээ олгох үйл ажиллагааны тогтолцоонд таваас илүүгүй жилийн хооронд хараат бус үнэлгээ хийлгэж байх хэрэгтэй.

- .1 ДССГОЭА-ны тухай Конвенц болон журам тэдгээрт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтууд чанарын стандартад хамрагдсан эсэх
- .2 Дотоод удирдлагын хяналт мониторингийн бүх арга хэмжээ, түүнтэй холбоотой явуулсан үйл ажиллагаа нь, төлөвлөсөн зохицуулалт, албан ёсны журамд нийцэж байгаа эсэх
- .3 Хараат бус үнэлгээ тус бүрийн дүн мэдээг баримтжуулан тухайн салбар хариуцсан албан тушаалтанд хүргүүлдэг эсэх
- .4 Алдаа дутагдлыг цаг тухайд нь засаж залруулах арга хэмжээ авдаг эсэхэд

А-1/9 дүгээр хэсэг

Эрүүл мэндийн шаардлага

1. 1/9 дүгээр журамд заасны дагуу далайчдын эрүүл мэндийн байдалд тавигдах шаардлагыг тодорхойлохдоо Оролцогч талууд хүснэгт А-1/9 нэгдүгээрт өгөгдсөн тухайн мэргэжлийн харааны стандартын хамгийн доод үзүүлэлтийг баримтлахдаа, хоёрдугаар хэсэгт заасан бие бялдар болон эрүүл мэндийн шалгуур үзүүлэлтийг анхаарах хэрэгтэй. Мөн далайчдын бие бялдарын бэлтгэлийн шалгуурын үнэлгээнд хамаарах энэ журмын В-1/9 дүгээр хэсэг болон В-1/9 дүгээр хүснэгтийг баримталбал зохино.

Эдгээр стандарт, Оролцогч талын тодорхойлсноор далайчин болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй хэмжээнд, далайн хөлөг онгоцон дээр ажилд орохоор бэлдэж байгаа хувь хүн, эсвэл хөлөг дээр алба хашиж байгаа далайчид ба хөлөг дээр гүйцэтгэж байгаа ажил үүргээс шалтгаалан ялгаатай байж болно. Эрүүл мэндийн тодорхойлолтын хүчинтэй хугацаанд далайчин албан үүргээ үр дүнтэй биелүүлэхэд нь саад учруулахуйц гэмтэл авах, өвчин тусах тохиолдол байж болзошгүйг анхаарвал зохино.

2. Оролцогч талын тогтоосон далайчдаас бие бялдар болон эрүүл мэндийн стандарт нь дараах шалгуур үзүүлэлтийг хангасан байх хэрэгтэй. Үүнд:
 - .1 Дор өгсөн тавдугаар хэсэгт заасны дагуу, А-VI/1 дүгээр хэсгийн хоёрдугаар хэсэг дэх анхан шатны бэлтгэлийн бүхий л шаардлагыг хангах бие бялдарын бэлтгэлтэй байх
 - .2 Ямар ч дуу, авиа, дохио хүлээн авах, чөлөөтэй харилцах сонсголын болон ярианы чадвартай байх
 - .3 Далайчин эрүүл мэндийн тодорхойлолтын хүчинтэй хугацаанд хөлөг дээр ажил үүргээ хэвийн болон ослын үед биелүүлэхэд нь саад учруулж болзошгүй ямар нэгэн өвчин, согог, эрүүл мэндийн асуудалгүй байх
 - .4 Далайн хөлөг дээр хийх ажлаас нь шалтгаалж хүндэрч болзошгүй ямар нэгэн өвчнөөр өвдөөгүй байх, эсхүл өвчний улмаас ажил үүргээ биелүүлэхэд нь саад учрах, түүнчлэн хөлөг дээрх бусад хүмүүсийн эрүүл мэнд аюулгүй байдалд эрсдэл учруулахуйц өвчнөөр өвчлөөгүй байх
 - .5 Далайчны оюун ухаан, тэнцвэр/хэвийн байдлыг алдагдуулах ердийн болон ослын үед ажил үүргээ гүйцэтгэх бусад чадварт сөрөг нөлөө бүхий ямар нэгэн эм хэрэглээгүй байх
3. Далайчдын эрүүл мэндийн байдлыг тодорхойлох үзлэгийг Талуудаас хүлээн зөвшөөрсөн мэргэжлийн, туршлагатай эмч нар явуулна.
4. Талууд үзлэг явуулах эмч нарыг шалгаруулах нөхцөлийг тус бүрдээ тодорхойлно. Тэд шалгаруулалтад тэнцсэн эмч нарын нэрсийн жагсаалтыг бусад Талууд болон компани, хүсэлт гаргавал далайчдад хүргүүлнэ.
5. Талууд далайчдын эрүүл мэндийн байдлыг тодорхойлох эмнэлгийн үзлэг явуулах тухай удирдамж гаргаж, эмнэлгийн үзлэгийн дүгнэлт гаргахдаа энэ журмын В-1/9 дүгээр хэсгийн заалтыг баримтална. Үзлэг явуулах эмч нарт эрүүл мэндийн стандартыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны эрх мэдлийн хүрээг тогтоож өгөх хэрэгтэй. Тодорхойлолт

олгохдоо далайчдын ажил үүргийн ялгааг харгалзах нь зүйтэй. Ажил үүргийнх нь хүрээнд ажиглалт явуулах, тавцангийн бүрэлдэхүүний далайчдын хувьд А-1/9 дүгээр хүснэгтэд заасан хэрэгсэлтэй холын хараа, ойрын хараа, өнгө ялгах харааны стандартад тавигдах шаардлагын хамгийн бага үзүүлэлттэй холбоотой ямар нэг хөнгөлөлт үзүүлэх боломжгүйг анхаарах хэрэгтэй. Харин далайн хөлгийн хөдөлгүүрийн хэсэгт ажилладаг далайчдын хувьд дээр дурдсан шаардлагаас чөлөөлөхдөө далайчдын харааны нэгдсэн ерөнхий үзүүлэлт нь А-1/9 дүгээр хүснэгт дэх шаардлагыг хангаж байгаа тохиолдолд дээрх шаардлагаас чөлөөлж болно.

6. Эмнэлгийн үзлэгт орсноос хойш далайчин эрүүл мэндийн хувьд шаардлага хангах болох, эсхүл ажлын цаг, онцлог болон далайн хөлөг аялж байгаа бүс нутаг зэргээс шалтгаалан ажиллах чадвар нь эрүүл мэндийн хувьд хязгаарлагдвал асуудлыг холбогдох Талын зохицуулалтын дагуу шийдвэрлэх журам боловсруулах ёстой.
7. 1/9 дүгээр журмын гуравдугаар хэсэгт зааснаар эрүүл мэндийн тодорхойлолтод дараах мэдээллийг багтаасан байх ёстой. Үүнд:

.1 Эрүүл мэндийн тодорхойлолт гаргасан эрх бүхий байгууллага болон тодорхойлолт олгоход тавигдсан шаардлага

.2 Далайчны тухай мэдээлэл

- 2.1. Бүтэн нэр: (овог, нэр, ургийн овог)
- 2.2. Төрсөн огноо: (он/сар/өдөр)
- 2.3. Хүйс: (эр/эм)
- 2.4. Иргэний харьяалал

.3 Эрх бүхий эмчийн дүгнэлт

- 3.1. Далайчны баримт бичгийг эмнэлгийн үзлэг явуулах газар шалгасан эсэх Тийм/ үгүй
- 3.2. Сонсгол А-1/9 дүгээр хэсэгт заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэх Тийм/ үгүй
- 3.3. Өөрийн сонсгол хангалттай эсэх Тийм/ үгүй
- 3.4. Хараа хурц, А-1/9 дүгээр хэсгийн шаардлагыг хангаж байгаа эсэх Тийм/ үгүй
- 3.5. Өнгөний хараа* А-1/9 дүгээр хэсгийн шаардлагад нийцэж байгаа эсэх
 - .3.5.1 Өнгөний харааны сүүлийн үзлэгийн он сар өдөр
- 3.6. Ажиглалт хийх ажилд тэнцэх эсэх Тийм/ үгүй
- 3.7. Ажилд тэнцэхгүй ямар нэгэн дутагдал байгаа эсэх Тийм/ үгүй/Хэрэв тийм бол тухайн дутагдлын талаар тайлбар өгнө үү/
- 3.8. Далайчин ажил үүргээ гүйцэтгэх явцад хүндэрч болзошгүй ямар нэгэн өвчтэй эсэх, эсвэл энэ өвчний улмаас ажил үүргээ биелүүлэх боломжгүй болох буюу хөлөг дээр алба хааж байгаа бусад хүмүүсийн эрүүл мэндэд ноцтой аюул занал учруулж болзошгүй өвчтэй эсэх Тийм/ үгүй
- 3.9. Үзлэг явуулсан огноо: (он/сар/өдөр)
- 3.10. Эрүүл мэндийн тодорхойлолтын хүчинтэй хугацаа дуусах огноо: (он/сар/өдөр)

.4 Тодорхойлолт олгосон байгууллагын тухай мэдээлэл

- 4.1. Байгууллагын тамга (нэр)
- 4.2. Эрх бүхий албан тушаалтны гарын үсэг

.5 Далайчны гарын үсэг - эрүүл мэндийн тодорхойлолтын агуулгын талаар далайчинд мэдээлэл өгсөн, мөн А-1/9-н зургаадугаар хэсэгт заасны дагуу давтан үзлэгт хамрагдаж болохыг нотолно.

8. Эрүүл мэндийн тодорхойлолтыг олгож байгаа улсын албан ёсны хэлээр үйлдэнэ. Хэрвээ англиас бусад хэлээр үйлдсэн бол бичвэрт орчуулгыг нь тусгасан байх шаардлагатай.

Хүснэгт А-1/9

Үүрэг гүйцэтгэж байгаа далайчны нүдний хараанд тавигдах эрүүл мэндийн стандарт

ДССГОЭА- тухай Конвенцын журам	Далайчдын зэрэглэл	Холын хараа ¹ /дурангаар/ /Хэрэгсэлтэй/		Ойрын хараа	Өнгөний хараа ³	Харах талбай ⁴	Харанхуйн харалган ⁴	Давхар дүрс харах эмгэг (давхар хараа) ⁴
		Нэг нүдээр	Нөгөө нүдээр					
I/11 II/1 II/2 II/3 II/4 II/5 VII/2	Хөлөг онгоцны ахмад, ажил үүргийн хүрээнд ажиглалт явуулах тавцангийн багийн офицер, /удирдах/ тэдний туслах бие бүрэлдэхүүн	0.5 ²	0.5	Хоёр нүдээр дурангаар/ хэрэгсэлтэй болон дурангүй хэрэгсэлгүй харах/ Хөлгийн жолоодлогод тавигдах харааны шаардлага /жишээлбэл :газрын зураг, хүснэгт, далайн сурах бичиг, ном, гарын авлагыг унших, тавцангийн төхөөрөмжийг ашиглах, хөлгийн жолоодлоготой холбоотой тусламж, дохиог тодорхойлох/	6 дугаар заалтыг үзнэ үү.	хэвийн харах талбай	Харанхуй нөхцөлд үүргээ саадгүй биелүүлэх харааны чадвар	Илт ямар нэг шинж тэмдэг ажиглагдаагүй
I/11 III/1 III/2 III/3 III/4 III/5 III/6 III/7 VII/2	Бүх механик цахилгаан техникийн механик, тэдний туслах бие бүрэлдэхүүн, хөдөлгүүрийн ээлжийн туслах болон бүрэлдэхүүний бусад гишүүд	0.4 ⁵	0.4 (5 дугаар зүйлийг үзнэ үү)	Тоног төхөөрөмжийн заалтыг ойрын зайнаас унших харааны чадвар, тоног төхөөрөмж ажиллуулах, шаардлагатай тохиолдолд төхөөрөмжийн бүрдэл хэсэг, бүтцийг тодорхойлох харааны чадвар	7 дугаар зүйлийг үзнэ үү.	Хараа хүрэлцэх талбай	Харанхуй нөхцөлд үүргээ саадгүй биелүүлэх харааны чадвар	Илтэд ямар нэг шинж тэмдэг ажиглагдаагүй
I/11 IV/2	ДОАС радио оператор	0.4	0.4	Тоног төхөөрөмжийн заалтыг ойрын зайнаас унших харааны чадвар, тоног төхөөрөмж ажиллуулах, шаардлагатай тохиолдолд төхөөрөмжийн бүрдэл хэсэг, бүтцийг тодорхойлох харааны чадвар	7 дугаар зүйлийг үзнэ үү.	Хараа хүрэлцэх талбай	Харанхуй нөхцөлд үүргээ саадгүй биелүүлэх харааны чадвар	Илтэд ямар нэг шинж тэмдэг ажиглагдаагүй

Тэмдэглэл:

- ¹ Үзүүлэлтийг Снеллен аравтын системийн утгаар өгсөн. /Снеллений таблиц/
- ² Нэг нүдний хараа 0.7-с багагүй үзүүлэлттэй байхад нүдний далд хэлбэрийн өвчин илрэхгүй үлдэх эрсдэл багасна.
- ³ Commission Internationale de l'Eclairage-н “Олон улсын тээврийн салбарын ажилтнуудын өнгөний хараанд тавигдах заавар” тодорхойлсноор /CIE-143-2001 болон түүний дараагийн хувилбаруудыг оролцуулан/
- ⁴ Анхан шатны үзлэгийн дүнг нүдний эмнэлгийн эмч нарын үзлэгээр орж тодруулах
- ⁵ Техникийн Хөдөлгүүрийн тасгийн /машин/ бүрэлдэхүүний ажилтнуудын хараа хамгийн багадаа 0,4 байх ёстой.
- ⁶ Өнгөний харааны CIE 1,2 дугаар стандарт.
- ⁷ Өнгөний харааны CIE 1,2,3 дугаар стандарт.

А-И/10 дугаар хэсэг

Гэрчилгээ баталгаажуулах

1. Оролцогч бус Талын гэрчилгээг баталгаажуулахгүй/ хүлээн зөвшөөрөхөөс татгалзах тухай И/10 дугаар журмын дөрөвдүгээр хэсгийн заалт нь далайчны хөлөг дээр алба хаасан хугацаа, Оролцогч бус талын сургалтад хамрагдаж, мэргэжил дээшлүүлсэн байдлыг нотлох гэрчилгээ олгохдоо Оролцогч Тал И/2 дугаар журмыг биелүүлж, хөлөг дээр алба хаасан хугацаа сургалт, бэлтгэл, болон мэргэжлийн ур чадварын тухай Конвенцын шаардлагыг хангаж байгаа тохиолдолд тухайн Талын үйл ажиллагаанд саад учруулах ёсгүй.
2. Хэрвээ гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрч батламж олгосон Захиргаа сахилга батын арга хэмжээ авах зорилгоор гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрсөн батламжаа буцааж татахаар шийдвэрлэсэн бол, Захиргаа тухайн гэрчилгээ олгосон Талд энэ тухай мэдэгдэнэ.

А-И/11 дүгээр хэсэг

Гэрчилгээг дахин баталгаажуулах/сунгах

Мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх

1. И/11 дүгээр журмын дагуу мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгааг дараах үзүүлэлтээр нотолно. Үүнд:
 - .1 Хөлөг дээр алба хаасан хугацаа, гэрчилгээ авсан мэргэжлийн дагуу ажил үүрэг гүйцэтгэсэн хугацаа багаар бодоход:
 - .1.1 өмнөх таван жилийн хугацаанд нийтдээ 12 сар;
 - .1.2 гэрчилгээ сунгуулахаас өмнөх 6 сарын хугацаанд нийтдээ 3 сар эсвэл;
 - .2 1.1 дүгээр хэсэгт зааснаар хөлөг дээр алба хаасантай адилтгах ажил хийж байсан.
 - .3 Зөвшөөрөгдсөн шалгалтад тэнцсэн.
 - .4 Зөвшөөрөгдсөн сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамрагдаж амжилттай дүүргэсэн.
 - .5 Гэрчилгээ диплом авсан мэргэжлээрээ хөлөг дээр алба хашсан, гурваас доошгүй сарын хугацаанд дээд шатны, эсхүл удирдах бүрэлдэхүүн ба түүний дараагийн доод түвшинд эзэмшиж буй гэрчилгээ нь хүчин төгөлдөр үйлчлэх, эсхүл албан үүрэг гүйцэтгэж эхлэхээс өмнө гэрчилгээ нь хүчин төгөлдөр болсон байх.
2. И/11 журамд зааснаар давтан сургалт болон мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын зөвшөөрөл олгож, далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг хамгаалах чиглэлээр дотоодын болон олон улсын журамд холбогдох өөрчлөлт оруулах хэрэгтэй.
3. Тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр И/11 дүгээр журмын гуравдугаар хэсэгт заасны дагуу тавигдах мэргэжлийн шаардлагыг хангаж байгааг дараах байдлаар тодорхойлно:

- .1 хөлөг дээр алба хаасан хугацаа, далайн тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр алба хаших гэрчилгээнд эсвэл батламжид заасан мэргэжлээр сүүлийн 5 жилийн хугацаанд хамгийн багадаа 3 сарын хугацаанд ажиллаж байгаа.
- .2 Албан ёсны хүлээн зөвшөөрөгдсөн холбогдох сургалт, дамжаа, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтыг амжилттай дүүргэсэн.

А-1/12 дугаар хэсэг

Сургалтын симулятор ашиглах стандарт

1 дүгээр хэсэг- ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН СТАНДАРТ

Сургалтад ашиглах симуляторын гүйцэтгэлийн ерөнхий стандарт

1. Заавал хийж гүйцэтгэх ёстой симуляторт тулгуурлан явуулах сургалтад ашиглах симулятор нь дараах шаардлагыг хангасан байхад Оролцогч талууд анхаарах хэрэгтэй:
 - .1 Сургалтын тодорхой зорилго чиглэлд нийцсэн байх;
 - .2 Хөндөгдөж буй далайн хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмжтэй ажиллахад ижил зарчмаар, бодит байдалтай адил, сургалтын зорилгод нийцсэн, тухайн төхөөрөмжид тохиолдож болзошгүй эвдрэл, доголдол, техникийн боломж хязгаар зэргийг бүгдийг багтаасан байх;
 - .3 Үйлдлийн илүү бодитой орчныг бүрдүүлсэн, энэ нь дадлагажигч сургалтын төлөвлөгөөнд заасан дадал чадварыг эзэмших боломж олгохуйц байх;
 - .4 Сургалтын төлөвлөгөөний дагуу осол, аюултай болон ердийн бус нөхцөл байдлыг зохих хяналтан дор бүрдүүлэх ийм нөхцөлд ажиллах чадварыг төлөвшүүлэх;
 - .5 Сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтан техник хэрэгсэлтэй ажиллах, шаардлагатай тохиолдолд зааварлагчтай харилцах эргэх холбооны орчныг бүрдүүлэх;
 - .6 Зааварлагч сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтны идэвх оролцоог хянаж дадлага сургуулилтын тухай тэмдэглэл хөтлөх, хичээлийн дараа өгсөн даалгаврын биелэлтийг шалгах нөхцөлийг бүрдүүлэх.

Мэргэжлийн шаардлагын биелэлтийг шалгахад ашиглах сургалтын симуляторын ерөнхий үзүүлэлтийн стандарт

2. Конвенцод зааснаар мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх эсэхийг, эсхүл шаардлагыг биелүүлж байгааг дүгнэхэд ашиглах сургалтын симулятор нь:
 - .1 Үнэлгээний тодорхой зорилгод нийцсэн байх;
 - .2 Далайн хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмжтэй ажиллахад ижил зарчмаар, бодит байдалтай адил, сургалтын зорилгод нийцсэн, тухайн төхөөрөмжид тохиолдож болзошгүй эвдрэл, доголдол, техникийн боломж хязгаар зэргийг бүгдийг багтаасан байх;
 - .3 Шалгалтад хамрагдаж байгаа ажилтан өөрийн ажлын чадвар мэдлэг туршлагаа бодитой харуулахуйц нөхцөлийг бүрдүүлсэн байх ёстой;
 - .4 Тоног төхөөрөмж ба зохиомлоор бий болгосон орчинд шалгалт өгч байгаа ажилтан тоног төхөөрөмжтэй харьцах бүхий л боломжийг хангах;
 - .5 Үнэлгээний зорилгод нийцүүлэн осол, аюултай болон ердийн бус нөхцөл байдлыг зохих хяналтан дор бүрдүүлэх;
 - .6 Шалгуулагчийн дадал, чадварыг бодитой дүгнэх, тоног төхөөрөмжтэй ажиллаж байгаа байдалд хяналт тавихад тохиромжтой нөхцөлийн шалгагч багшид бүрдүүлж өгөх шаардлагатай;

Гүйцэтгэлд тавигдах нэмэлт шаардлагууд

3. Сургалтад симулятор тавигдах үндсэн шаардлагын талаарх энэ бүлэгт хамаарах 1 ба 2 дугаар хэсгийн заалтыг хангахаас гадна дор дурдсан ашиглалтын төрөл тус бүрийн стандартын шаардлагыг хангаж байх ёстой.

Радарын загвар төхөөрөмж

4. Радарын сургалтын симулятор нь хөлгийн аяллын радарын тоног төхөөрөмжийн үйлдлийг бүрэн дуурайлгасан, адил зарчмаар ажиллах боломжтой, Байгууллагаас* баталсан ийм төрлийн тоног төхөөрөмжид тавигдах холбогдох бүх шаардлагыг хангасан байх ёстой. Үүнд:

- .1 Тогтвортой харьцангуй - хөдөлгөөний горимоор ажиллах, далай болон газартай харьцангуй бодит хөдөлгөөний горимоор ажиллах;
- .2 Цаг уурын нөхцөл байдал, далайн түрлэг, урсгал, сүүдрийн сектор, хэсэг, хэт авианы хуурамч дохио болон радио долгионы тархалтын нөлөө, бусад хүчин зүйлийг загварчлах, түүнчлэн эрэг, хөвөгч аргамжаа, эрэх аврах ажиллагааны дамжуулагч зэргийн загвар;
- .3 Ашиглалтын орчныг ажлын бодит цагт бүрдүүлэх, хөлөг онгоцны чиглэл, хурдыг өөрчлөх боломжтой компанийн хамгийн багадаа хоёр хөлөг онгоцны станцыг оролцуулах, түүнчлэн 20-иос доошгүй бай хөлөг онгоцны параметрийг, холбооны зохих төхөөрөмжийг ашиглах.

Автомат радарын зураглалын сургалтын туслах симулятор

5. Автомат радарын зураглалын сургалтын симулятор нь бодит үйл ажиллагаанд ашигладаг тоног төхөөрөмжтэй ижил, Байгууллагаас ийм төрлийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтад тавигдах бүхий л шаардлагыг хангасан байх ёстой.

- .1 Бай/объект илрүүлэх гар болон автомат удирдлага
- .2 Бай/ объектын тухай өмнөх мэдээлэл
- .3 Хорiotой бүсийн ашиглалт
- .4 Цаг хугацааны болон графикайн масштаб болон өгөгдөхүүний дэлгэц
- .5 Туршилтын маневр

2 ДУГААР ХЭСЭГ БУСАД ЗААЛТ

Сургалтын симулятор дээр дадлагажуулах ажлын зорилго

6. Талууд сургалтын үндсэн хөтөлбөрийн хүрээнд симуляторт суурилсан хийлгэх сургалтын зорилго зорилтыг тодорхойлон тусгаж, сургалтын тусгай зорилгыг хөлөг онгоцон дээр явагддаг практик үйл ажиллагаатай нягт уялдуулах хэрэгтэй.

Сургалтын журам

7. Заавал хийх ёстой симуляторт суурилсан сургалт зохион байгуулахдаа зааварлагч багш нар дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой.

- .1 Дадлага сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтанд урьдчилан хичээлийн зорилго зорилтын талаар тодорхой танилцуулж сургалт эхлэхээс өмнө зохих бэлтгэл хангах хугацаа гаргаж өгөх;
- .2 Сургалт/шалгалтад хамрагдаж байгаа ажилтан сургалт/шалгалт эхлэхээс өмнө симулятортой танилцах хангалттай хугацаа гаргаж өгөх;
- .3 Удирдамж зааварчилгаа, сургалт дадлага сургалтын зорилго, зорилт болон дадлагажигчийн мэдлэг чадварын түвшинд нийцсэн байх;
- .4 Дадлага сургалтын үйл явцыг ажиглалтын аудио видео хэрэгсэл ашиглан хянах, сургалтын өмнө болон дараах үнэлгээний тайлан гаргах;

- .5 Сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтанд хичээлийн дараа байнга шалгаж эзэмшсэн дадлага, чадвар нь сургалтын зорилго, түвшинд хүрч байгаа талаар мэдээлж байх;
- .6 Сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтнууд харилцан нэг нэгнийхээ ажлыг дүгнэх аргыг ашиглаж болно;
- .7 Загвар төхөөрөмж дадлага сургалтыг урьдчилан төлөвлөж, сургалтын тусгай зорилгод нийцэж байгаа эсэхийг байнга шалгаж, хянаж байх.

Үнэлгээний зарчим

8. Ажилтны мэргэжлийн мэдлэг чадварын түвшинг шалгахад сургалтын симулятор ашиглах бол дараах нөхцөлийг хангасан байх шаардлагатай.

- .1 Сургалтын симулятор дээр ажиллах чадварыг шалгуур үзүүлэлтийн журмыг ойлгомжтой хэлбэрээр бүх оролцогчдод хүртээмжтэй мэдээлэх;
- .2 Үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтийг ойлгомжтой тогтоож, ил тод байдлыг хангаснаар үнэлгээ найдвартай, нийтлэг байх нөхцөлийг бүрдүүлж, үнэлгээ дүгнэлтийн оновчтой байдлыг нэмэгдүүлснээр субъектив үнэлэмжийг хязгаарлах;
- .3 Шалгалт өгөх ажилтанд ямар мэдлэг, чадварыг дүгнэх, мэдлэг чадварын түвшинг тодорхойлох даалгавар, гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтийн талаар тодорхой мэдээлэл өгөх;
- .4 Даалгавар гүйцэтгэлийг дүгнэхдээ ажлын ердийн зарчмыг баримталж, сургалтын симулятор дээр ажиллаж байгаа бусад дадлагажигч, дадлага удирдаж байгаа зааварлагчтай хэрхэн харьцаж байгаа, зан чанарын төлөвийг анхаарах;
- .5 Үр дүн, биелэлтийн үнэлгээ, оноог албан ёсоор баталгаажуулах хүртэл болгоомжтой ашиглах;
- .6 Өгсөн даалгаврыг үр дүнтэй, шаардлагын түвшинд, байцаагчийн шалгуурт нийцтэл гүйцэтгэх нь үнэлгээний үндсэн шалгуур үзүүлэлт юм.

Зааварлагч, үнэлгээчин мэргэшил

9. Талууд зааварлагч болон үнэлгээчин багш нар зохих мэргэжлийн, туршлагатай, мэргэжлийн тодорхой чиглэлийн сургалт, түвшин, мэргэжлийн шаардлага түүний үнэлгээ дүгнэлт хийх I/6 дугаар хэсэг болон A-I/6 дугаар хэсэгт заасан мэдлэг чадварыг эзэмшсэн байна.

A-I/13 дугаар хэсэг

Туршилт/сорилго явуулах

(заалт байхгүй)

A-I/14 дүгээр хэсэг

Компаниудын хүлээх үүрэг хариуцлага

1. Компани, хөлөг онгоцны ахмад, багийн гишүүн тус бүр энэ хэсэгт дурдсан үүргийг бүрэн дүүрэн, үр дүнтэй биелүүлэхэд анхаарч, шаардлага гарвал багийн гишүүн бүр хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангахад мэдлэг чадвараа дайчлан ажиллахад дэмжлэг үзүүлэх хэрэгтэй.
2. Конвенцын холбогдох заалтыг баримтлан компани хөлөг онгоцны ахмадад бичгээр зааварчилга өгнө. Энэхүү зааварчилгаад хөлөг онгоцон дээр шинээр ажилд орсон бүх далайчин хөлгийн тоног төхөөрөмж, ашиглалтын журам болон ажил үүргээ үр дүнтэй биелүүлэхэд нь зайлшгүй шаардлагатай бусад заавар журамтай ажилдаа орохоос өмнө танилцах бүрэн боломжоор хангах талаар баримталбал зохих бодлогыг тусгадаг. Ийм бодлого, журамд дараах агуулгыг хамруулах хэрэгтэй:

- .1 Шинээр ажилд орсон далайчинд дараах чиглэлээр хангалттай цаг гаргаж өгөх:
 - .1.1 Далайчин ажиллуулах, ашиглах тусгай тоног төхөөрөмж;
 - .1.2 Далайчин ажил үүргээ зохих шаардлагын дагуу биелүүлэхийн тулд мэдэж байвал зохих хөлгийн ээлжийн ажиллагааны онцлог, аюулгүй байдал, байгаль орчныг хамгаалах, хамгаалалт болон ослын үеийн журам зохицуулалтууд;
- .2 Хөлгийн багийн туршлагатай гишүүнд шинээр ажилд орсон далайчныг хариуцуулж, далайчны ажил үүргийн хүрээнд харилцах, мэдээлэл солилцоход ашигладаг үг хэллэг, ярианд суралцуулах.

3. Компанийн зорчигч тээврийн ро-ро хөлөг онгоцон дээр алба хаших хөлөг онгоцны ахмад, офицерууд, бусад ажилтнуудыг ажил үүргээ биелүүлэхэд шаардагдах чадвар эзэмшүүлэх танилцах сургалтад, энэ журмын В-И/14 дүгээр хэсэгт дурдсан удирдамжийг баримтлан, хамруулах хэрэгтэй.

А-И/15 дугаар хэсэг

Шилжилтийн заалтууд

(Заалт байхгүй)

БҮЛЭГ II

Хөлөг онгоцны ахмад ба тавцангийн хэсэгт хамаарах стандарт

А-И/1 дүгээр хэсэг

Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай хөлөг онгоцны ахмадын аяллын ээлжийн туслахын гэрчилгээ олгоход биелүүлсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Мэргэжлийн стандарт

1. Гэрчилгээ горилогч бүр:
 - .1 А-И/1дүгээр хүснэгтийн 1 дүгээр баганад дурдсан мэргэжлийн үүрэг, хариуцлагыг удирдлагын түвшинд биелүүлэх чадвар эзэмшсэнээ нотлох ёстой.
 - .2 Радио холбооны журамд заасан шаардлагын дагуу хэт өндөр долгионы радио холбоо ашиглах мэргэжлийн албан ёсны гэрчилгээтэй байх ёстой.
 - .3 Осол, сүйрлийн үед радио холбоо хариуцах анхан шатны үүрэг гүйцэтгэх бол Радио холбооны журмын дагуу хүлээн зөвшөөрсөн албан ёсны гэрчилгээтэй байх ёстой.
2. А-И/1 дүгээр хүснэгтийн хоёрдугаар баганад гэрчилгээ олгоход эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, дадал чадварын хамгийн бага үзүүлэлтийг тусгасан байх.
3. А-И/1 хүснэгтийн хоёрдугаар багана дахь чиглэлийн мэдлэгийн түвшин хөлөг онгоцны ахмадын ээлжийн туслахын албан үүргээ гүйцэтгэх шаардлагад бүрэн нийцэж байх ёстой.*
4. Холбогдох онол, практикийн мэдлэг, дадал, чадвар эзэмшүүлэх сургалт, дадлагыг А-VIII/2 болон 4-1 дүгээр хэсгийн "Хөлөг онгоцны аяллын үеийн ээлжийн ажиллагаанд баримтлах зарчим"-д тулгуурлан, энэ хэсгийн холбогдох заалтууд болон энэ журмын Б хэсгийн удирдамжийг баримтлан зохион байгуулах хэрэгтэй.

*ОУДБ-ын төрөлжсөн сургалт болон Олон улсын далайн хөлөг онгоцны холбооны ижил төстэй баримт бичгийг дадлагын тэмдэглэл хөтлөх дэвтрийн загварт ашиглаж болно.

5. Гэрчилгээ горилогч бүр А-II/1 хүснэгтийн 3, 4 дүгээр багана дахь мэргэжлийн стандартыг хангасан нотолгоог мэргэжлийн стандартыг биелүүлснээ нотлох арга болон түүнийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу шалгуулах шаардлагатай.

Хөлөг онгоцон дээр сургалт зохион байгуулах

6. Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай хөлөг онгоцны ахмадын аяллын ээлжийн туслахын гэрчилгээ горилогч, II/1 дүгээр журмын 2.2 дугаар хэсэгт зааснаар хөлөг онгоцон дээр алба хашсан хугацаа нь энэ хэсгийн шаардлагад нийцсэн, зөвшөөрөгдсөн бэлтгэл сургалтын хөтөлбөрт багтаж байгаа бол хөлөг онгоцон дээр явагдах албан ёсны зөвшөөрөгдсөн бэлтгэл сургалтын хөтөлбөрт хамрагдана. Бэлтгэл сургалт дараах шаардлагыг хангахад чиглэх ёстой:

- .1 Хөлөг онгоцон дээр шаардлагатай хугацаанд алба хаших үедээ гэрчилгээ горилогч нь хөлөг онгоцны ахмадын аяллын ээлжийн туслахын үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чиглэлээр дэс дараатай практикийн сургалтад, энэ журмын В-II/1 дүгээр хэсэг дэх удирдамжийг баримтлан хамруулах;
- .2 Хөлөг онгоцон дээр алба хашиж байгаа мэргэжлийн туршлагатай офицерын удирдлага хяналтан дор үүрэг гүйцэтгэх.
- .3 Дадлагын тэмдэглэл, эсхүл түүнтэй адилтгах бичиг баримтад зохих шаардлагын дагуу тэмдэглэл хөтлөх *

Эрэг орчмын аялал

7. Эрэг орчмын аяллын хөлөг онгоцон дээр ажиллах хязгаарлалттай гэрчилгээ олгоход А-II/1 дүгээр хүснэгтийн хоёрдугаар баганад дурдсан заалтаас дараах зүйлийг хасаж болно. Ингэхдээ тухайн бүсэд аялж байгаа бусад хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг анхаарах ёстой:

- .1 Од эрхсийн байрлалаар баримжаалан жолоодох
- .2 Гэрчилгээ хүчинтэй үйлчлэх бүсэд хамаарахгүй аяллын болон байрлал тодорхойлох электрон системийг ажиллуулах

A-II/1 дүгээр хүснэгт

Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай хөлөг онгоцны ахмадын аяллын ээлжийн туслахын мэргэжлийн эзэмшсэн байвал зохих стандартын доод үзүүлэлт

Гүйцэтгэх үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшинд хөлөг онгоц жолоодох

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг, дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны байрлал, шилжилт хөдөлгөөнийг төлөвлөх гүйцэтгэх	<p>Од эрхсийн байрлалаар баримжаалан жолоодох</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг тодорхойлохдоо од эрхсийн байрлал ашиглах чадвар</p> <p>Хуурай газрын болон эргийн тэмдгээр баримжаалан аялах/хөвөх</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг дараах зүйлийг ашиглан тодорхойлох чадвар:</p> <p>1. Эргийн өндөрлөг, байгууламж</p> <p>2. Хөлөг онгоцны явах замыг заах хэрэгслүүд, үүнд: гэрэлт цамхаг, зам заах гэрэлт тэмдэг, усны хөвүүр тэмдэг</p> <p>3. Салхи, далайн түрэлт, урсгалыг хөлөг онгоцны хурдтай харьцуулан замыг тооцоолох</p> <p>Далайн газрын зураг, далайн аяллын талаарх ном, гарын авлага, далайн түрлэгийн хүснэгт, далайчдад зориулсан мэдээлэл, аяллын тухай радио холбоогоор дамжуулж байгаа урьдчилсан мэдээ, хөлөг онгоц аялж буй чиглэлийн замын хөдөлгөөний тухай мэдээллийг ашиглах гүн гүнзгий мэдлэг, бүрэн чадвартай байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх :</p> <p>.1 Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага</p> <p>.3 Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p> <p>.4 Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт</p> <p>Газрын зургийн каталог, газрын зураг, хөлөг онгоцны аяллын гарын авлага, радио холбоогоор дамжуулж байгаа аяллын урьдчилан сэргийлэх мэдээ, секстант, өнцгийн толь, аяллын электрон тоног төхөөрөмж, хэт авианы дохионы төхөөрөмж болон лужин ашиглах</p>	<p>Хөлөг онгоцны аяллын карт болон гарын авлагаас холбогдох мэдээллийг авч, зөв тайлбарлан зохих ёсоор ашигладаг. Хөлөг онгоцны аялалд учирч болзошгүй аюулыг нарийвчлан тодорхойлдог байх</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг тодорхойлоход ашигладаг үндсэн арга нь бий болсон нөхцөлд нийцтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг зөвшөөрөгдсөн хэрэгслийн боломжийн хязгаар, болон системийн алдааны хүрээнд тодорхойлдог байх</p> <p>Аяллын байрлалын талаарх энгийн арга хэрэглэн олж авсан мэдээллийн үнэн зөв байдлыг тохирох давтамжтайгаар шалгах</p> <p>Аяллын мэдээний тооцоолол, хэмжилт үнэн зөв байх</p> <p>Аяллын тухайн бүсэд тохирох өргөн масштабын газрын зураг ашиглаж газрын зураг болон гарын авлагад сүүлийн үеийн шинэ мэдээллийг тусган нэмж залруулдаг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
	<i>Жолоодлогын радио электрон төхөөрөмж ашиглан хөлөг онгоцны байрлал тодорхойлох чадвар</i>		Хөлөг онгоцны жолоодлогын системийн ажиллагааны шалгалт, туршилт үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж ба далайн практикт тэнцэх
Хөлөг онгоцны байрлал, шилжилт хөдөлгөөнийг төлөвлөх гүйцэтгэх (үргэлжлэл)	<p><i>Хэт авианы дохио</i> Тоног төхөөрөмж ажиллуулах, авсан мэдээллийг зохих ёсоор ашиглах чадвар</p> <p><i>Соронзон болон жирожиرو луужин</i></p> <p>Соронзон болон жирожиру луужингийн ажиллагааны зарчмын талаарх мэдлэг</p> <p>Соронзон болон жирожиру луужингийн алдааг од эрхсийн байрлал болон газрын баримжаалах цэг ашиглан тодорхойлох чадвар, ийм алдаа гарахыг урьдаас тооцох</p> <p><i>Залуурын удирдлагын систем</i></p> <p>Залуурын удирдлагын систем, ажиллагааны зарчим, гар удирдлагаас автомат, автоматаас гар удирдлагад шилжүүлэх мэдлэг, чадвар</p> <p>Удирдлагын системийг ажлын идэвхтэй горимд тохируулах</p> <p><i>Цаг агаарын байдал</i> Хөлөг онгоцны цаг агаарын мэдээний төхөөрөмжөөс ирж байгаа мэдээллийг ойлгож, ашиглах чадвар</p> <p>Цаг агаарын янз бүрийн төлөвийн тэмдэгт ашиглах мэдлэг, мэдээллийг дамжуулах зарчим, тэмдэглэл хөтлөх арга,</p> <p>Цаг уурын мэдээллийг үйл ажиллагаандаа ашиглах чадвар</p>		<p>Жирожиру болон соронзон луужингийн алдааг тодорхойлж, аяллын чиглэл болон пеленгерт зөв ашигладаг.</p> <p>Залуурын удирдлагын горимыг тухайн бүс нутагт ноёрхож буй цаг агаарын нөхцөл, далай тэнгис, хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний нөхцөл болон маневрт тохируулдаг.</p> <p>Цаг уурын ажиглалт, тооцоолол үнэн зөв гаргадаг, шилжилт хөдөлгөөнд тохирдог.</p> <p>Цаг уурын мэдээллийг зөв тайлбарлаж ашигладаг.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулах	<p><i>Ээлжийн ажиллагаа</i></p> <p>Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журмын нэмэлт, өөрчлөлт түүний агуулга, зорилго, үйл ажиллагаанд хэрхэн ашиглах талаар гүн гүнзгий мэдлэгтэй байх</p> <p>Аяллын ээлжийн ажиллагаанд баримтлах үндсэн зарчмын талаар гүнзгий мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөнийг тогтоох ерөнхий заалтад уялдуулан аялах замыг ашиглах</p> <p>Аяллын ээлжийн ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулахад жолоодлогын тоног төхөөрөмжөөс хүлээж авсан мэдээллийг ашиглах</p> <p>Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал нөхцөлд хөлөг онгоцыг жолоодох арга</p> <p>Хөлөг онгоцны мэдээлэл дамжуулах системийг ерөнхий зарчим болон Далайн хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний албаны журмын дагуу ашиглах</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш үр чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <p>.1 Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага</p> <p>.3 Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p> <p>.4 Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт</p>	<p>Ээлжийн ажиллагаа явуулах, шилжүүлэх, ээлжээс буух ажиллагаа тогтсон журам, зарчимд нийцдэг байх</p> <p>Ажиглалтыг тогтсон журмын дагуу тогтмол явуулдаг байх</p> <p>Гэрэл, тэмдэг, дуут дохио нь Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журмын/нэмэлт, өөрчлөлт хийгдсэн/ шаардлагад нийцсэн, зөв ялгаж танигдахаар байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аяллын зам, хөлөг онгоц, орчны хяналтыг тогтсон зарчим, журмын шаардлагыг хангах давтамж, хамрах хүрээнд явуулдаг байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аялалтай холбоотой хөдөлгөөн, бүх үйл ажиллагааг зохих ёсоор бүртгэдэг байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аяллын аюулгүй ажиллагааг хангах үүрэг хариуцлагыг тодорхой хуваарилсан байх, хөлгийн ахмад тавцан дээр байх, хөлөг онгоцны жолоодлого дээр байх хугацааг гэх мэт бүх ажиллагааг тодорхой тусгасан байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулах (үргэлжлэл)	<p><i>Тавцангийн нөөцийн удирдлага</i></p> <p>Тавцангийн нөөцийн удирдлага зохион байгуулалтын зарчмын талаарх мэдлэг:</p> <p>.1 Бие бүрэлдэхүүнийг хуваарилах, ажил үүрэг оногдуулах, нөөцийг ашиглах, дарааллыг тодорхойлох</p> <p>.2 Үр дүнтэй харилцаа тогтоох</p> <p>.3 Өөртөө итгэлтэй байдал ба удирдан зохион байгуулах</p> <p>.4 Нөхцөл байдлын талаарх мэдээлэл байнга авах, мэдээллээр хангах</p> <p>.5 Багийн бие бүрэлдэхүүний ажлын туршлагыг тооцох</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <p>.1 Зөвшөөрөгдсөн сургалт.</p> <p>.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага</p> <p>.3 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p>	<p>Бие бүрэлдэхүүнийг хуваарилах, ажил үүрэг оногдуулах ажиллагааг ажил үүргийн онцлогийн дагуу зөв дарааллаар гүйцэтгэдэг байх</p> <p>Мэдээллийг оновчтой нийтэд ойлгомжтой хэлбэрээр дамжуулдаг мөн хүлээн авдаг</p> <p>Эргэлзээ төрүүлэхээр шийдвэр эсвэл үйл ажиллагаанд зохих эсэргүүцэл, хариу арга хэмжээ авдаг</p> <p>Удирдлагын төлөвшил зөв</p> <p>Багийн нийт гишүүдийг хөлөг онгоц, аяллын чиглэл, гадаад орчны нөхцөл байдлын цаг үеийн болон цаашдын төлөвийн талаарх үнэн зөв мэдээллээр хангадаг</p>
<p>Радар болон радарын автомат зураглал төхөөрөмжийг хөлгийн аяллын аюулгүй байдлыг хангахад ашиглах</p> <p><i>Жич:</i> ARPA буюу радарын автомат зураглалын төхөөрөмж /РАЗТ/-гүй хөлөг онгоцон дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах чадварын бэлтгэл сургалтад хамрагдах, үнэлгээ хийлгэх шаардлагагүй</p> <p>Энэ талаар тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэл хийсэн байх хэрэгтэй.</p>	<p>Радарын тусламжтайгаар хөлөг онгоцыг жолоодох</p> <p>Радар ба автомат зураглалын төхөөрөмжийн ажиллагааны үндсэн зарчмын талаарх мэдлэг (ARPA/PAЗТ)</p> <p>Радарыг ажиллуулах, ашиглах, түүнээс авсан мэдээллийг тайлах, дүн шинжилгээ хийх чадвартай байх ингэхдээ:</p> <p>.1 Үйл ажиллагаа мэдээллийн үнэн зөв байдалд нөлөөлөх хүчин зүйл</p> <p>.2 Дэлгэцийн тохиргоо хийх, ашиглах</p> <p>.3 Алдаатай мэдээлэл, хэт авианы хуурамч дохио, далайн ойлт зэргийг ялгаж таньдаг байх, радарын антенн, аврах эрэх ажиллагааны холбооны харилцуур, гэх мэт</p>	<p>Радар болон ARPA /РАЗТ/ төхөөрөмжийн сургалтын загвар төхөөрөмж дээр бэлтгэл дадлага хийсэн байдлын үнэлгээ болон ажлын туршлага</p>	<p>Радар ба ARPA/ РАЗТ/-н мэдээллийг техникийн боломжийн хязгаар болон орчны давамгайлах нөхцөл байдлыг анхааран зөв тайлж уншдаг байх.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Радарын болон ARPA/PAЗТ/ төхөөрөмжийг хөлгийн аяллын аюулгүй байдлыг хангахад ашиглах (үргэлжлэл)</p> <p><i>Жич:</i> ARPA буюу радарын автомат зураглалын төхөөрөмж/PAЗТ/- гүй хөлөг онгоцон дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах чадварын бэлтгэл сургалтад хамрагдах, үнэлгээ хийлгэх шаардлагагүй</p> <p>Энэ талаар тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэл хийсэн байх хэрэгтэй</p>	<p>Дараах байдлаар ашиглах чадвартай байх:</p> <p>.1 Зай ба чиглэл</p> <p>Бусад хөлөг онгоцны хурд болон аяллын чиглэл, аяллын зам хөндлөн гарах, нэг чиглэлд урдаас ирж яваа, гүйцэж түрүүлэх хөлөг онгоцонд хамгийн их ойртох цаг, зайг тодорхойлох.</p> <p>.2 Хэт авианы ердийн бус, онцгой дохиог ялгаж таньдаг байх, бусад хөлөг онгоцны чиглэл, хурдны өөрчлөлтийг илрүүлж, тодорхойлох, ийм өөрчлөлт өөрийн хөлөг онгоцны чиглэл болон хурдны үзүүлэлтэд хэрхэн нөлөөлөхийг тооцоолох чадвартай байх</p> <p>.3 Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны Олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>.4 Радарын зураглалын арга, жинхэнэ ба харьцангуй/ харьцуулсан хөдөлгөөний тухай ойлголт</p> <p>.5 Паралель индекс</p>		<p>Бусад хөлөг онгоцонд хэт ойртох, эсхүл мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлж хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтад нийцдэг арга хэмжээ авах</p> <p>Хөлгийн хурд ба чиглэлийг хөлөг онгоцны жолоодлого/ аяллын хүлээн зөвшөөрөгдсөн журмын дагуу цаг хугацааны хувьд оновчтой өөрчлөх шийдвэр гаргадаг байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аяллын аюулгүй байдлыг хангахын тулд хурд ба чиглэлийг өөрчлөх</p> <p>Хөлөг онгоцон дээрх мэдээлэл, харилцаа ойлгомжтой, товч тодорхой, тогтмол, далайн нийтлэг хэм хэмжээнд явагддаг байх.</p> <p>Хөлөг онгоцыг маневрлах дохиог зохих цаг хугацаанд нь далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын Конвенцын дагуу гүйцэтгэсэн байдал</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Радарын болон ARPA/PA3T/ төхөөрөмжийг хөлгийн аяллын аюулгүй байдлыг хангахад ашиглах (үргэлжлэл)</p> <p>Жич: ARPA буюу радарын автомат зураглалын төхөөрөмж/PA3T-гүй хөлөг онгоцон дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах чадварын бэлтгэл сургалтад хамрагдах, үнэлгээ хийлгэх шаардлагагүй</p> <p>Энэ талаар тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэл хийсэн байх хэрэгтэй</p>	<p>ARPA/PA3T-н үндсэн төрлүүд, дэлгэцийн онцлог, үйлдлийн стандарт ARPA/PA3T-с хэт хамааралтай байхын сөрөг үр дагавар</p> <p>ARPA/PA3T-г ажиллуулах, мэдээллийг тайлбарлах, дүн шинжилгээ хийх чадвар:</p> <p>.1 Системийн ажиллагаа, нарийвчлал, илрүүлэх чадвар, хязгаарлалт, мэдээлэл боловсруулалт саатах</p> <p>.2 Төхөөрөмжийн ашиглалтын талаарх анхааруулга ба системд тест хийх</p> <p>.3 Зорилтот байг илрүүлэх арга болон тэдгээрийн хязгаарлалт</p> <p>.4 Зорилтот бай болон аюултай бүсийн үнэн зөв болон харьцангуй вектор график зураглал</p> <p>.5 Хэт авианы ердийн бус дохио, хориотой/онцгой бүс болон туршилтын маневрын мэдээлэл авах түүнд дүгнэлт хийх</p>		
<p>Жолоодлогын аюулгүй байдлыг хангахад ECDIS / Жолоодлогын цахим зураг/ ашиглах</p> <p>Жич: хангахад ECDIS/ Жолоодлогын цахим зураг /төхөөрөмжгүй хөлөг онгоцон дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах сургалтад хамрагдаж, шалгалт өгөх шаардлагагүй</p> <p>Энэ талаарх тэмдэглэлийг тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэх хэрэгтэй.</p>	<p><i>ECDIS/ Жолоодлогын цахим зураг</i>-г ашиглан хөлгийг жолоодох, ECDIS/ ЖЦЗ-н үйлдэл, ажиллах зарчим, түүний хязгаарын талаар мэдлэгтэй байх, Үүнд:</p> <p>.1 ECDIS /ЖЦЗ-н өгөгдөл, өгөгдлийн оновчтой байдал, мэдээлэх журам, дэлгэцийн сонголтууд, өгөгдлийн бусад хүснэгт форматын талаар сайн мэдлэгтэй байх</p> <p>.2 ECDIS /ЖЦЗ-с хэт хамааралтай байдлаас үүдэх аюул</p> <p>.3 Ашиглалтын зааврын дагуу зайлшгүй мэдэж байвал зохих ECDIS / ЖЦЗ-н үйлдлийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <p>.1 Хөлөг онгоцон дээр ажиллах зөвшөөрөгдсөн сургалт</p> <p>.2 ECDIS/ ЖЦЗ-н зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр дадлага хийсэн байдал</p>	<p>ECDIS/ ЖЦЗ/ дээрх мэдээллийг тогтмол хянаж, хөлгийн жолоодлогын аюулгүй байдлыг хангах</p> <p>ECDIS/ ЖЦЗ-н мэдээллийг [хэрвээ суурилуулсан бол, радарын дүрс ба илрүүлэх үйлдлийг] техникийн боломжийн хязгаар, холбогдох бүх датчик/мэдрэгчүүд</p> <p>[хэрвээ радар ба AIS-д холбогдсон бол] тухайн үед ноёлох нөхцөл байдлыг тооцон зөв тайлж уншдаг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
	<p>ECDIS/ЖЦЗ/-н мэдээллийг тайлах, дүн шинжилгээ хийх, үйл ажиллагаандаа ашиглах мэргэжлийн өндөр чадвартай байх, Үүнд:</p> <p>.1 Янз бүрийн төхөөрөмжийн жолоодлогын бусад системтэй нэгтгэсэн/ холбогдох үйлдлийг ашиглах, хүссэн тохиргоог хийх чадвартай байх</p> <p>.2 Мэдээллийг зөв дүгнэж, ашиглаж чаддаг байх, өөрийн хөлөг онгоцны байрлал, далайн орчны зураглал, горим, чиг баримжаа, картын/ зураглалын өгөгдөхүүн, чиглэл хянах, хэрэглэгчийн үүсгэсэн мэдээллийн холбоо [хэрвээ радарын илрүүлэлтийн функц ба AIS-д холбогдсон бол], радарын дүрс мэдээлэл [холболттой бол] зэргийг хянах</p> <p>.3 Хөлөг онгоцны байрлалыг бусад зүйлтэй харьцуулан тодорхойлох</p> <p>.4 Тохиргоог ашиглалтын журмын дагуу үр дүнтэй ашиглах. Үүнд: хөлөг онгоц хайрдах, бусад онгоцтой хэт ойртох, тусгай бүс/хориотой бүсэд орохоос сэргийлэх дохиолол, карт, зургийн өгөгдөхүүн, мэдээллийн бүрэн байдал, мэдээллийг шинэчилсэн байдал, мэдээллийг хадгалах зохицуулалт гэх мэт</p> <p>.5 Цаг үеийн нөхцөл байдалд нийцүүлэн тохиргоо болон үзүүлэлтийг өөрчлөх,</p>		<p>ECDIS /ЖЦЗ/ -н чиглэл хянагч үйлдлийг ашиглан чиглэл, хурдыг тохируулж хөлгийн жолоодлогын аюулгүй байдлыг хангах (хэрэв суурилуулсан бол) Харилцаа холбоо ойлгомжтой товч, тогтмол хийгддэг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Жолоодлогын аюулгүй байдлыг хангахад ECDIS /ЖЦЗ ашиглах (үргэлжлэл)	.6 ECDIS /ЖЦЗ ашиглах үед орчны мэдээлэл авах. Үүнд: хөвөх орчны аюулгүй байдал, аюул ойртож байгаа байдал, хөвөлтийн чиглэл, хурд, хөдөлгөөнгүй, эсхүл хөвж яваа объект, картын мэдээлэл өгөгдөхүүн, масштабын сонголт, маршрутын дагуу явж байгаа эсэх, объект илрүүлэх, түүнийг зохицуулах, мэдрэгчийн бүрэн бүтэн байдал		
Ослын үед хариу арга хэмжээ авах	Ослын үед авах арга хэмжээний дараалал Ослын үед зорчигчдыг хамгаалах, аюулгүй байдлыг хангах урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ Хөлөг онгоц мөргөлдөх, эсвэл хайрдах үед авч хэрэгжүүлэх анхан шатны арга хэмжээ, эвдрэлд анхан шатны дүгнэлт хийх Далайд хүний амь насыг хамгаалах, аврах, осолд ороод байгаа хөлөг онгоцонд туслах, боомтод гарсан онц байдал ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх журмыг баримтлах	Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх: .1 Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага .2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага .3 Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага .4 Практик сургалт дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх	Ослын төрөл, хамарч байгаа хүрээг нэн даруй тодорхойлодог байх Анхан шатны арга хэмжээ, шаардлагатай бол, хөлөг онгоцыг маневрлахдаа ослын үеийн төлөвлөгөөний дагуу үүсээд буй онц байдал, түүний онцлогт тохируулдаг байх
Далайд ослын дохио хүлээж авах үед хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээ	Эрэх ба аврах Олон Улсын Агаарын болон Далайн эрэх, аврах ажиллагааны /ОУАДЭАА/ удирдамж зааварчилгааны талаар мэдлэгтэй байх	Шалгалт болон үнэлгээг практик зааварчилгаа ба зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр дадлага хийсэн байдалд тулгуурлан дүгнэсэн.	Аюул ослын дохиог шууд таньдаг байх Ослын үеийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, заавар журмыг тогтмол сахин хэрэгжүүлдэг байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
ОУДБ-ын далайн стандарт үг хэллэг ашиглах, бичгийн болон ярианы англи хэлний мэдлэгтэй байх	Англи хэл Далайн газрын зураг, таблиц, ном, гарын авлага ашиглах, хөлөг онгоцны аюулгүй байдал үйл ажиллагаатай холбоотой цаг агаарын мэдээ, богино мэдээллийг ойлгох, бусад хөлөг онгоц, эргийн станц VTS төвүүдтэй харилцах, албан үүргээ гүйцэтгэх, олон үндэстний төлөөллөөс бүрдсэн багтай ажиллахдаа Олон Улсын Далайн Байгууллагын далайн Харилцааны стандарт үг хэллэгийг ашиглах, ойлгох англи хэлний зохих мэдлэгтэй байх (ОУДБ, ДСҮХ)	Шалгалт ба практикийн сургалтын дүн	Англи хэл дээр хэвлэгдсэн далайн ном, сурах бичиг болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдалтай холбоотой мэдээллийг зөв тайлбарлах буюу хэрэглэдэг. Харилцаа холбоо ойлгомжтой, товч хийгддэг
Харааны дохиогоор мэдээлэл дамжуулах ба хүлээн авах	Харааны дохио Олон улсын дохионы журмыг ашиглах чадвартай байх Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын журмын нэмэлт, өөрчлөлт, Хавсралт 4, Олон улсын дохионы журмын, Хавсралт 1 дүгээрт, мөн журмын үсэг үсгээр дохио дамжуулах харааны дохионы тухай зааврын дагуу гэрэл ашиглан Морзын үсгээр СОС осол, аюулын дохио дамжуулах, хүлээн авах чадвартай байх	Практик зааварчилгаа эсвэл сургалтын загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлагын дүн	Операторын хариуцах бүсийн доторх харилцаа амжилттай тогтмол явагдаж байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцыг маневрлах	<p><i>Хөлөг онгоцыг маневрлах ба жолоодох</i></p> <p>Дараах чиглэлийн мэдлэгтэй байх:</p> <p>.1 Эргэлтийн нэг диаметр болон зогсолтын зайд хөлөг онгоцны ачаа, даац, булхалт, тогтворжилт, хурд, хөлөг онгоцны киль доорх усны нөлөө</p> <p>.2 Салхи болон урсгал хөлгийн жолоодлогод нөлөөлөх</p> <p>.3 Тавцан дээр байгаа хүмүүсийг аврах үеийн маневр</p> <p>.4 Хөлөг онгоц суух, гүехэн ус болон ижил төрлийн төлөө</p> <p>.5 Зангуун дээр зогсох болон аргамжих оновчтой арга</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх</p> <p>1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>2.Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага</p> <p>3. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p> <p>4. Хэрэв шаардлагатай бол зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр дадлага бэлтгэл хийсэн байдал</p>	<p>Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн болон залуурын ашиглалтын аюулгүйн ажиллагааны хязгаар ба эрчим хүчний систем хэвийн маневрын үед зохих заалтаас давж гарахгүй байх</p> <p>Аяллын аюулгүй байдлыг хангах үүднээс хөлөг онгоцны чиглэл ба хурдыг тохируулах</p>

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Ашиглалтын түвшинд ачааг байрлуулах, шилжүүлэх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Аяллын болон ачаа буулгах үед ачаа ачих, хураах, бэхлэх, буулгах, бүрэн бүтэн байдлыг хянах</p> <p>Ачааны өрөө, нээлхийний таг, балластын нөөцлүүр саванд үзлэг хийж ямар нэг доголдол байгаа эсэхийг мэдээлэх</p>	<p>Ачаатай харьцах, хураах, бэхлэх</p> <p>Ачааны хүнд, хөнгөний байдал, далайгаар тээвэрлэх болон хөлөг онгоцны тогтворжилтод хэрхэн нөлөөлөх талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Аюултай, хортой, онцгой зэрэг ачааг оролцуулан ачааг аюулгүйгээр зөөвөрлөх, харьцах, бэхлэх, тэдгээрийн зорчигчид болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд үзүүлэх нөлөөний талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Ачих, буулгах үед мэдээллийг зохих ёсоор солилцох нөхцөлийг бүрдүүлэх чадвартай байх</p> <p>Дараах шалтгааны улмаас түгээмэл тохиолдох эвдрэл доголдлыг хаанаас илрүүлэх талаар тайлбарлах мэдлэг * чадвартай байх. Үүнд:</p> <p>1. Ачих буулгах ажиллагаа</p> <p>2. Зэврэлт</p> <p>3. Цаг агаарын хүнд нөхцөл байдал</p> <p>Онгоцны бүхий л хэсгийг хамруулан шалгалт үзлэг явуулахдаа, хэсэг бүрд шалгавал зохих зүйлсийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд онцгой чухал үүрэгтэй бүрдэл хэсэг, бүтцийг мэддэг байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <p>.1 Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага</p> <p>.3 Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p> <p>Доор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <p>.1 Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>.2 Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага</p> <p>.3 Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p>	<p>Хөлөг онгоцны ачаа тээврийн ажиллагааг ачааны төлөвлөгөө зураглал, бусад бичиг баримт, аюулгүй ажиллагааны тогтсон журам, тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах заавар, ачааны даацын хязгаарын хүрээнд явуулах</p> <p>Хөлөг Аюултай хортой, онцгой ачаатай харьцахдаа аюулгүй ажиллагааны тогтсон журам, стандарт, олон улсын журмын шаардлагыг хангадаг</p> <p>Онгоцон дээрх харилцаа холбоо идэвхтэй, тодорхой явагддаг</p> <p>Үзлэг шалгалтыг тогтсон журмын дагуу явуулж эвдрэл гэмтлийг шуурхай илрүүлж зохих шаардлагын дагуу мэдээлдэг байх</p> <p>Үзлэг шалгалтын дүнгээс үзэхэд зохих шаардлагын дагуу үйл ажиллагаа явуулж байсан нь нотлогдож,</p> <p>ямарваа нэг эвдрэл гэмтэл илрээгүй бол хөлөг онгоцны хэсгүүдийн хэвийн ажиллаж байгаа, доголдож байгаа ба эвдэрсэн хэсгүүдийг илрүүлэх чадвартай байх</p>

*Тавцангийн офицер хөлөг онгоцон дээр үзлэг хийх чиглэлээр мэргэшсэн байх шаардлагагүй гэж ойлгож болно.

Албан ёсны сургалтын загвар төхөөрөмж дээр зөвшөөрөгдсөн дадлага бэлтгэл хийсэн байдал

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Ачааны өрөө, нээлхийний таг, балластын нөөцлүүр саванд үзлэг хийж ямар нэг доголдол байгаа эсэхийг мэдээлэх /үргэлжлэл/	Ачааны хэсэг болон балластын нөөцлүүр сав зэврэх шалтгааныг олж тогтоох, түүнийг яаж илрүүлэх хэрхэн урьдчилан сэргийлэх тухай мэдээлэх Шалгалтыг явуулах журмын тухай мэдлэг Эвдрэл гэмтлийг найдвартай илрүүлж тодорхойлох чадвар Өргөтгөсөн шалгалтын хөтөлбөрийн зорилгыг ойлгодог байх		

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах болон үйл ажиллагааны түвшинд хөлөг дээрх бие бүрэлдэхүүнийг хамгаалах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх журмын шаардлагыг баримтлах	Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлж бохирдолтой тэмцэх журмыг хэрэгжүүлэх Далайн орчныг бохирдлоос хамгаалахад анхаарах, зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх мэдлэгтэй байх Орчны бохирдолтой тэмцэх журам ба холбогдох арга хэрэгсэл Далайн хүрээлэн буй орчныг хамгаалахад санаачилгатай арга хэмжээ авах нь чухал	Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага 3. Зөвшөөрөгдсөн туршлага Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх	Хөлгийн тавцангийн ажиллагааг хянах зарчим ба хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос далайн орчныг хамгаалах тухай олон улсын конвенцын заалтыг үйл ажиллагаандаа мөрддөг байх

<p>Хөлөг онгоцны аяллын бэлэн байдлыг хангах</p>	<p>Хөлөг онгоцны тогтвортой байдал</p> <p>Хөлөг онгоцны тогтворжилт, суулт, даралтын хүснэгт, диаграм, даралт тооцоолох төхөөрөмж ашиглах ажлын шаардлагад нийцсэн мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоц ямар нэгэн эвдрэлгүй үедээ хөвөх чадвараа хэсэгчлэн алдах үед авч хэрэгжүүлэх үндсэн үйл ажиллагааны талаар ойлголттой байх</p> <p>Ус үл нэвтрэх байдал, усны хамгаалалтын суурь ойлголттой байх</p> <p>Хөлөг онгоцны бүтэц</p> <p>Хөлөг онгоцны үндсэн бүтэц, бүрдүүлэгч элементийн талаар ерөнхий мэдлэгтэй байж түүний эд ангиудыг нэршлийг бүрэн зөв мэддэг байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага 3. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 4. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт <p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх</p>	<p>Ачааллын ямар ч нөхцөлд хөлөг онгоцны тогтворжилт нь Олон Улсын Далайн Байгууллагын хөлөг онгоцны хэвийн ажиллагааны үеийн тогтворжилтын шалгуур үзүүлэлтэд нийцдэг байх</p> <p>Хөлөг онгоцны усны хамгаалалт/ус үл нэвтрэх чанарыг хангах арга хэмжээ нийтээр мөрддөг хэм хэмжээнд нийцсэн байх</p>
<p>Хөлөг онгоцон дээр галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хянах, галтай тэмцэх</p>	<p>Галын аюулгүй байдал ба гал унтраах хэрэгсэл</p> <p>Гал түймэртэй тэмцэх сургалт зохион байгуулах чадвартай байх,</p> <p>Шаталтын химийн шинж чанар түүний төрлийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал унтраах системийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>A-VI/3 дугаар хэсэгт заасны дагуу гал түймэртэй тэмцэх албан ёсны бэлтгэл, дадлага, туршлагад хийсэн дүгнэлт</p>	<p>Тулгарч буй асуудлын хамрах хүрээ, төрлийг шуурхай тодорхойлж анхан шатанд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь хөлөг онгоцны ослын үед баримтлах дүрэм журам, төлөвлөгөөнд нийцэж байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
	Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үүний дотор тосны системийн хэсэгт гал гарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай мэдлэгтэй байх		Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, яаралтай зогсоох, тусгаарлах ажиллагааг ослын онцлогоос хамааран оновчтой шуурхай зохион байгуулах Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний ач холбогдлын дараалал, үйл ажиллагааны үе шат, цаг хугацаа, мэдээлэл илгээх, хөлгийн эрх бүхий албан тушаалтнуудад мэдээлэх зэрэг нь тухайн ослын онцлогоос хамаарсан, асуудлыг яаралтай шуурхай шийдвэрлэхэд чиглэсэн байх.
Аврах хэрэгслийг ашиглах	<i>Хүний амь аврах</i> Хөлөг онгоцыг ослын үед орхиж явах, сургуулилт зохион байгуулах чадвартай байх, аврах завь, сал залуурдах, тэдгээрийг буулгах төхөөрөмж, бүтэц зохион байгуулалт, тоног хэрэгсэл. Үүнд: ослын үеийн радио холбооны аврах хэрэгсэл, хиймэл дагуулын ослын үеийн байрлал заагч радио дохионы хэрэгсэл / EPIRB/ болон эрэх аврах холбооны харилцуур /SART/-ыг шумбалтын хувцас, ба халуун тэсвэрлэх хамгаалалтын хэрэгсэл, ашиглах чадвар	A-VI/2 дугаар хэсгийн 1-4 дүгээр хэсэгт заасан албан ёсны бэлтгэл дадлагын гэрчилгээ ба туршлагад үндэслэн үнэлгээ, дүгнэлт хийх.	Хөлөг онгоцыг орхиж явах, амь аврах ажиллагаа тухайн үүссэн нөхцөл байдал, орчинд тохирсон, аюулгүй ажиллагааны хүлээн зөвшөөрөгдсөн практик, жишгийн дагуу явуулах
Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх	<i>Эмнэлгийн тусламж</i> Эмнэлгийн тусламж хэрхэн үзүүлэх талаар эзэмшсэн мэдлэгээ ашиглаж чаддаг байх, яаралтай үед радио холбоогоор эмнэлгийн ажилтнаас зөвлөгөө авч зохих арга хэмжээ авах чадвартай байх, хөлөг онгоцон дээр осол гарах, эсвэл өвчин гарах үед өөрийн мэдлэг чадварт тулгуурлан шаардлагатай арга хэмжээ авч чаддаг байх	A-VI/4 дугаар хэсгийн 1-3 дугаар хэсэгт заасан албан ёсны бэлтгэл, дадлагын гэрчилгээнд үндэслэн үнэлгээ дүгнэлт хийх	Болзошгүй осол, бэртэл гэмтлийн зэрэг, хэмжээ, нөхцөл байдлыг шуурхай тодорхойлж, хүний амь эрсдэх болзошгүй аюулыг бууруулдаг байх
Хууль, дүрэм журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих	Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах, далайн орчныг хамгаалах талаарх Олон Улсын Далайн Байгууллагын /ОУДБ/-ын холбогдох конвенцын талаар ажил үүргийн хүрээнд шаардлагатай мэдээлэл, мэдлэгтэй байх	Шалгалт ба албан ёсны дадлагын дүнд хийсэн дүгнэлт, үнэлгээ	Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг хамгаалах тухай хуулийн заалтыг зохих ёсоор хэрэгжүүлдэг байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх	<p>Хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах, сургах ажил үүргийн хүрээнд тавигдах мэдлэгтэй байх</p> <p>Холбогдох олон улсын далайн конвенц ба зөвлөмж, тухайн улсын хууль тогтоомжийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Ажлын ачаалал хуваарилах, үүрэг даалгавар өгөх, зохион байгуулах чадвартай байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төлөвлөх ба зохицуулах 2. Ажилтныг томилгох 3. Цаг хугацаа болон нөөцийн хязгаарлагдмал нөхцөлд ажиллах 4. Үйл ажиллагааны тэргүүлэх ач холбогдлыг тодорхойлох чадвартай байх <p>Нөөцийн үр ашигтай, менежментээр хангах мэдлэг чадвартай байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нөөцийг хуваарилах, зориулах ач холбогдлын дарааллыг баримтлах 2. Хөлөг болон эргийн үр дүнтэй харилцааг баримтлах 3. Баг хамт олны туршлагад үндэслэн шийдвэр гаргах 4. Удирдан зохион байгуулах, бусдыг урамшуулах чадвартай байх 5. Нөхцөл байдалд дүгнэлт хийж чаддаг байх 	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн сургалт, дадлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага 3. Практик дадлага 	<p>Багийн гишүүдэд үүрэг даалгавар оноож албан үүргээ гүйцэтгэхдээ баримталбал зохих стандарт хэм хэмжээ, хувь хүний биеэ авч явах зохистой хэвшлийн талаар мэдээлэл өгсөн байдал</p> <p>Үйл ажиллагаанд гарч байгаа хэрэгцээ шаардлага, бие бүрэлдэхүүний чадвар, мэдлэг туршлагад өгсөн үнэлгээнд тулгуурлан сургалтын зорилго чиглэлийг тодорхойлох</p> <p>Үйл ажиллагааг холбогдох дүрэм журмын дагуу явагддаг байх</p> <p>Зайлшгүй шаардлагатай үүрэг даалгаврыг биелүүлэхэд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нөөцийг зөв төлөвлөж хуваарилсан</p> <p>Харилцаа холбоо ойлгомжтой, ямар нэгэн салаа утга агуулаагүй байх</p> <p>Үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах чадвартайгаа нотлон харуулах</p> <p>Хөлөг онгоцны бүрэн бүтэн байдал, үйл ажиллагаа, гадаад орчны талаарх ойлголтыг багийн бүх гишүүдэд тодорхой мэдээлэх</p> <p>Тухайн нөхцөл байдалд гаргаж байгаа шийдвэр нь оновчтой байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх /үргэлжлэл/</p>	<p>Шийдвэр гаргах мэдлэг, чадвар туршлагаа хэрэгжүүлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Үүссэн нөхцөл байдал ба эрсдэлийн үнэлгээ хийх 2. Бий болсон сонголтыг тодорхойлж анхааралдаа авах 3. Үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох 4. Үйл ажиллагааны үр дагаврыг үнэлэх 		
<p>Хөлгийн бие бүрэлдэхүүн ба хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах</p>	<p>Хувь хүний амь насыг аврах, аргын тухай мэдлэг</p> <p>Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах чадвартай байх</p> <p>Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх суурь мэдлэгтэй байх</p> <p>Хувийн аюулгүй байдлаа хангах ба нийгмийн хариуцлагын тухай мэдлэгтэй байх</p>	<p>A-VI/1 дүгээр хэсгийн дэд хэсэгт 2 дугаарт заасны дагуу албан ёсны сургалт ба ажлын туршлагын талаарх дүгнэлтэд тулгуурласан үнэлгээ,</p>	<p>Аврах, хамгаалах хэрэгслийг зохих шаардлагын дагуу зөв хэрэглэх</p> <p>Хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүн ба хөлөг онгоцыг хамгаалахад чиглэсэн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Далайн орчныг хамгаалахад чиглэсэн дүрэм журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Ослын тухай мэдээ авмагц анхан шатанд ба түүний дараа авч хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа нь ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний дүрэм журамд нийцсэн байх</p>

Хэсэг А-II/2

Нийт 500 тн ба түүнээс дээш багтаамжтай далайн хөлөг онгоцны ахмад ба ахмадын туслахад гэрчилгээ олгоход биелүүлсэн байвал зохих албан ёсны шаардлагын хамгийн доод үзүүлэлт

Мэргэжлийн стандарт

1. Нийт 500 тн ба түүнээс дээш багтаамжтай далайн хөлөг онгоцны ахмад ба түүний ахлах туслахын гэрчилгээ горилогч нь удирдлагын түвшинд А-II/2 хүснэгтийн нэгдүгээр баганад дурдсан ажлын үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх мэдлэг чадвар эзэмшсэнээ нотлох ёстой.
2. Гэрчилгээ олгоход шаардагдах мэдлэг, чадвар туршлагын стандартын доод үзүүлэлтийг хүснэгт А-II/2–н хоёрдугаар баганад өгсөн. Энэ жагсаалтад хөлгийн ахмадын ээлжийн ахлах туслахын тухай А-II/1 дүгээр хэсгийн хоёрдугаар баганад өгөгдсөн асуудлыг дэлгэрүүлэн цаашид гүнзгийрүүлэн тусгасан.
3. Хөлгийн ахмад нь хөлөг онгоц ба түүний зорчигчид, багийн гишүүд, ачаа тээшний аюулгүй байдал болон далайн орчныг хөлөг онгоц бохирдуулахаас хамгаалах хариуцлага хүлээдэг учир хөлгийн ахмадын ахлах туслах нь үүргийг ямар ч үед биелүүлэхэд бэлэн байх ёстой. Энэ чиглэлээр гэрчилгээ горилогчийн чадварыг дүгнэхдээ хөлөг онгоц, түүний зорчигчид, багийн гишүүд, ачаа тээш, далайн орчныг хамгаалах чиглэлээр холбогдох мэдээллийг үйл ажиллагаандаа хэрхэн ашиглаж хэрэглэж байгаа чадварыг шалгах хэрэгтэй.
4. А-II/2 хүснэгтийн хоёрдугаар баганад өгөгдсөн чиглэлээр мэдлэгийн түвшин нь тухайн хөлгийн ахмад ба ахмадын ахлах туслахын албан тушаалд ажиллах шаардлагыг хангасан байх ёстой*.
5. А-II/2 хүснэгтийн хоёрдугаар баганын бусад хэсгүүдэд өгөгдсөн онолын мэдлэг, чадвар ойлголтын түвшин хөлөг онгоцны нийт багтаамж нь 3000 тн ба түүнээс дээш хөлөг онгоц эсвэл 500 ба 3000 тн багтаамжтай хөлөг онгоцны аль нь болохоос шалтгаалж ялгаатай байж болно.
6. Онол, практикийн мэдлэг чадварын зохих түвшинд хүргэх, эсвэл түүний шаардлагыг хангах сургалт ажлын туршлагын хувьд энэ конвенцын Б хэсгийн заавар ба энэ бүлгийн холбогдох шаардлагыг анхаарах хэрэгтэй.
7. Гэрчилгээ авахаар горилж байгаа ажилтан А-II/2 дугаар хүснэгтийн 3, 4 дүгээр баганад өгөгдсөн мэргэжлийн ур чадвар, түүнийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтэд заасан мэдлэгээ нотлох хэрэгтэй.

Эрэг орчмын аялал

8. Захиргаанаас зөвхөн эрэг орчмын аялал хийдэг хөлөг онгоцонд хязгаарлалттай гэрчилгээ олгоно. Ийм төрлийн аялалд хамааралгүй шаардлагуудыг гэрчилгээ олгох шаардлагаас хасах хэрэгтэй. Ингэхдээ тухайн эрэг орчмын бүсэд аялах бүх хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангахад анхаарах хэрэгтэй.

*ОУДБ-ын загвар курсыг бэлтгэл сургалтад ашиглаж болно.

Хүснэгт А-II/2

Нийт 500 тн түүнээс дээш багтаамжтай далайн хөлөг онгоцны ахмад ба түүний ахлах туслахын эзэмшсэн байвал зохих мэдлэгийн стандартын доод үзүүлэлт

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Удирдлагын түвшинд хөлөг онгоцыг жолоодох

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны аяллыг төлөвлөх ба жолоодох	<p>Далайн хөлөг онгоцны аяллыг төлөвлөх, далайн замын зураглалын зөвшөөрөгдсөн аргыг ашиглан жолоодоходоо дараах зүйлийг анхаарах хэрэгтэй. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хязгаарлагдмал ус 2. Цаг агаарын нөхцөл байдал 3. Мөс 4. Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал нөхцөл 5. Хөлөг онгоцны хөдөлгөөн тусгаарлах схем 6. Хөлөг онгоцны хөдөлгөөн зохицуулах алба, түүнд холбогдох бүс 7. Усны урсгалын хүчтэй түрэлттэй газар <p>Хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөнийг тодорхойлох ерөнхий заалтын дагуу хөлөг онгоцыг жолоодох</p> <p>Хөлөг онгоцны мэдээллийн системийн тухай ерөнхий зарчимд заасны дагуу хөлөг онгоцны хөдөлгөөний талаар ХОЗХА-нд мэдээлэл хүргүүлэх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 3. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн, үүнд: далайн газрын зураг, эмхэтгэл, далайн аялалтай холбоотой ном сурах бичиг, гарын авлага ашиглах 	<p>Далайн хөлөг онгоцны аялалд ашиглаж байгаа тоног төхөөрөмж, газрын зураг, далайчдад зориулсан гарын авлага зэргийг аяллыг аюулгүй зохион байгуулахад оновчтой сонгож ашиглаж байгаа байдал</p> <p>Хөлөг онгоцны аяллын чиглэл, төлөвлөгөөг гаргахдаа холбогдох эх сурвалж, ном гарын авлагаас авсан аяллын бодит мэдээ, статистик дүнд тулгуурласан.</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлал, маршрут зай цаг хугацааны тооцооллыг навигацийн тоног төхөөрөмжийн тусламжтайгаар нарийвчлан гаргасан</p> <p>Далайн хөлөг онгоцны аяллын явцад тохиолдож болзошгүй бүх аюул ослыг алдаагүй зөв тодорхойлж чаддаг</p>
Далайн хөлөг онгоцны байрлалыг тохирох арга ашиглан нарийвчлан тодорхойлох	<p>Хөлөг онгоцны байрлалыг бүх нөхцөлд тодорхойлох:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Од эрхсийн байрлалыг ажиглах замаар 2. Далайн газрын зураг, далайчдад зориулсан мэдээлэл, эрэгт байрлах зүйлсийг ашиглан хөлөг онгоцны байрлалыг оновчтой тодорхойлох 3. Орчин үеийн радио навигацийн тоног төхөөрөмжийг ашиглан тодорхойлох, ялангуяа эдгээр хэрэгслийг ажиллуулах зарчим, техникийн хязгаар, хуурамч мэдээллийг илрүүлэх, засах чадвартай байх 	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 3. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт 	<p>Хөлөг онгоцны байрлалыг тодорхойлоход ашиглаж байгаа үндсэн арга нь тухайн ноёлж буй нөхцөл, орчинд нийцтэй.</p> <p>Од эрхсийн байрлалаар баримжаалан хөлөг онгоцны байрлалыг зөвшөөрөгдөх хэмжээнд оновчтой тодорхойлдог байх</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг эрэгт байрлах зүйлийг ашиглан зохих хэмжээнд оновчтой тодорхойлсон</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
		<p>Үүнд дараах зүйлийг ашиглана:</p> <p>1. Газрын зураг, далайн сурах бичиг, аяллын хүснэгт, хронометр, сикстант, журнал, тооны машин</p> <p>2. Газрын зураг, далайн аялалтай холбоотой ном сурах бичиг, зааварчилгаа /луужингийн өнцөг, сикстан, дуу авианы хэрэгсэл, луужин болон үйлдвэрлэгчийн гарын авлага/</p> <p>3. Радар, байрлал тогтоох эргийн электрон систем, хиймэл дагуулын навигацийн систем ба далайн зураг, хүснэгт, гарын авлага</p>	<p>Байрлалыг оновчтой тодорхойлдог</p> <p>Байрлалыг навигацийн электрон хэрэгслийн тусламжтайгаар стандартын түвшинд оновчтой илрүүлдэг.</p> <p>Мэдээллийн оновчтой байдалд нөлөөлж болзошгүй алдааг тодорхойлж системийн алдааг бууруулах аргыг оновчтой ашигладаг.</p>
Луужингийн заалт, түүний алдааг тодорхойлох	<p>Соронзон ба жирожино луужингийн заалт, алдааг тодорхойлох чадвар</p> <p>Соронзон ба жиро луужин ашиглах зарчмын талаарх мэдлэг</p> <p>Ахмадын жиро луужинг ашиглан ажиглалт хийх тухай ойлголттой байх, мөн жиро луужингийн үндсэн төрлүүдийг ашиглах, засах мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <p>1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>2. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p> <p>3. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт</p> <p>Үүнд: од эрхсийн ажиглалт, эргийн объектын байрлал, соронзон ба жиро луужингийн үзүүлэлтийг харьцуулах гэх мэт.</p>	<p>Соронзон ба жиро луужингийн алдааг шалгах арга, шалгалтыг тогтмол явуулснаар мэдээллийн үнэн зөв мэдээлэл авах байдлыг хангах.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Эрэх, аврах ажиллагааг зохион байгуулах</p>	<p>Олон улсын агаарын болон далайн эрэх, аврах ажиллагааны заавар журмыг ашиглах бүрэн мэдлэг чадвартай байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт Доор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх Үүнд: холбогдох гарын авлага, далайн газрын зураг, цаг агаарын мэдээ, хөлөг онгоцтой холбоотой радио холбооны тоног төхөөрөмж, бусад хэрэгслийг ашиглах болон дараах дадлага, сургалтын аль нэгэнд хамрагдсан байх. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн Эрэх, аврах ажиллагааны бэлтгэл курс 2. Шаардлагатай тохиолдолд зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр дадлага хийсэн байдал 3. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн 	<p>Эрэх, аврах ажиллагааг зохион байгуулах төлөвлөгөөг олон улсын стандарт заавар журмын дагуу зохион байгуулдаг.</p> <p>Эрэх аврах ажиллагааны бүхий л үе шатанд радио холбоог ашигладаг, харилцаа холбооны оновчтой дүрэм журмыг мөрддөг</p>
<p>Ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах ба түүний журам</p>	<p>Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн зорилго заалт, агуулга үйл ажиллагаанд хэрэглэх талаар бүрэн мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулахад баримтлах зарчмын агуулга, хэрэглээ зорилгын талаар бүрэн дүүрэн мэдлэгтэй байх</p>	<p>Доор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 	<p>Ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулахдаа навигаци, далайн орчин, хөлөг онгоц ба зорчигчдын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай олон улсын удирдамж журмыг тогтмол баримталдаг.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Навигацийн төхөөрөмж ба удирдлага шийдвэр гаргахад ашиглах системийн мэдээлэлд тулгуурлан хөлөг онгоцны аяллыг аюулгүй зохион байгуулах</p> <p>жич: ARPA буюу радарын автомат зураглалын төхөөрөмж/ РАЗТ/-гүй хөлөг онгоцон дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах чадварын бэлтгэл сургалтад хамрагдах, үнэлгээ хийлгэх шаардлагагүй</p> <p>Энэ талаар тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэл хийсэн байх хэрэгтэй</p>	<p>Навигацийн системийн ажиллагааны онцлогийн талаар бүрэн дүүрэн мэдлэгтэй байх, системийн доголдлыг таньж илрүүлэх чадвартай байх</p> <p>Таамгаар жолоодох, төлөвлөгөө гаргах</p> <p>Радар, ARPA / РАЗТ зэрэг бүх эх сурвалжаас авсан аяллын мэдээлэлд дүгнэлт хийж хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх болон аюулгүй аяллыг удирдан зохион байгуулах шийдвэр гаргах, хэрэгжүүлэх</p> <p>Аяллын мэдээг үр дүнтэй ашиглах, тэдгээрийн харилцан хамаарлыг тодорхойлох</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн ARPA тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлагын ба шалгалтын дүн дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Шаардлагатай гэж үзвэл, зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 3. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээрх сургалт 	<p>Навигацийн төхөөрөмж хэрэгслээс авсан мэдээллийг зөв тайлбарлаж дүгнэлт хийдэг.</p> <p>Ингэхдээ тоног төхөөрөмжийн техникийн үзүүлэлт ба тухайн бүс нутагт ноёлох нөхцөл байдлыг давхар тооцож үздэг.</p> <p>Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журам, нэмэлт өөрчлөлтийн дагуу Хөлөг онгоцтой мөргөлдөх эсвэл аюултай зайд дөхөж очихоос урьдчилан сэргийлж зохих арга хэмжээг авдаг.</p>

<p>ECDIS/ болон түүнд хамаарах навигацийн систем ба удирдлага шийдвэр гаргахад нөлөөлөх навигацийн системийг ашиглаж аяллын аюулгүй байдлыг хангах.</p> <p>Жич: ECDIS/ Жолоодлогын цахим зураг / төхөөрөмжгүй хөлөг онгоцон дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах сургалтад хамрагдаж, шалгалт өгөх шаардлагагүй.</p> <p>Энэ талаарх тэмдэглэлийг тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэх хэрэгтэй.</p>	<p>Үйл ажиллагааны зарчим, системийн файл, өгөгдөхүүнийг зохион байгуулах, үүнд:</p> <p>1. Худалдан авах ажиллагаа, лиценз олгох, газрын зургийн мэдээлэл ба системийн программ хангамжийг тогтсон журамд нийцүүлэн шинэчлэх</p> <p>2. Систем, мэдээллийн шинэчлэл, ECDIS/ ЖЦЗ системийн хувилбарыг үйлдвэрлэгчийн заавар журмын дагуу шинэчлэх</p> <p>3. Системийн тохиргоо хийх болон файл үүсгэх, хадгалах</p> <p>4. Тогтсон дүрэм журмын дагуу нэвтрэх файл үүсгэж хэрэглэх</p> <p>5. Тогтсон дүрэм журмын дагуу аяллын чиглэлийн төлөвлөгөөний файлыг үүсгэж тогтмол хэрэглэх</p>	<p>Дараах зүйлүүдийн аль нэгнээс гарган авсан нотолгооны үнэлгээ:</p> <p>1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага</p> <p>2. Зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцны ажлын туршлага</p> <p>3. Зөвшөөрөгдсөн ECDIS/ ЖЦЗ симуляторын сургалт</p>	<p>ECDIS / ЖЦЗ-г үйл ажиллагаандаа ашиглах журмыг бий болгож, тогтмол хэрэгжүүлж, хянадаг. Навигацийн аюулгүй байдалд учирч болзошгүй эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр арга хэмжээ авдаг.</p>
--	--	--	--

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
	<p>6. Системийн үйлдлийг шалгах, хөдөлгөөний түүхийн функц ба ECDIS/ ЖЦЗ-н холболтын бүртгэл ашиглах, түгшүүрийн дохиоллын тохируулга хийх ба хэрэглэгчийн хариу арга хэмжээ</p> <p>ECDIS / ЖЦЗ-г хөлөг онгоцны хөдөлгөөний түүх, замын төлөвлөлт системийн үйлдлийг хянахад ашиглах</p>		
Цаг агаар, далай тэнгисийн байдлын урьдчилсан мэдээлэл	<p>Дэлхийн цаг агаарын зураг ба бүс нутгийн цаг агаарын урьдчилан сэргийлэх мэдээг ойлгох тайлбарлах чадвартай байх. Үүнд: орон нутгийн цаг агаарын нөхцөл ба факсаар ирсэн мэдээллийг анхаарах</p> <p>Халуун бүсийн хуй салхи, шуурганы төвөөс зугтаах, аюултай голомтоос зайлсхийх, цаг уурын янз бүрийн онцлогийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Далайн урсгалын талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Далайн түрлэгийн үед тооцоолол хийх чадвартай байх</p> <p>Түрлэг ба урсгалын тухай далайн гарын авлага ашигладаг байх</p>	<p>Доор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоо шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн лабораторийн тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага/сургалт 	<p>Цаг агаарын болзошгүй нөхцөл байдлыг байгаа мэдээлэлд тулгуурлан тодорхойлдог.</p> <p>Аяллын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй хүчин зүйлийг бууруулж найдвартай ажиллагааг хангах</p> <p>Статистик мэдээ ба цаг агаарын бодит ажиглалтад үндэслэн үйл ажиллагаа явуулах</p>
Аяллын ослын үед хариу арга хэмжээ авах	<p>Хөлөг онгоц далайн эрэгт ойртох үед урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p> <p>Хөлөг онгоц хайргадах нь тодорхой болсон үед, эсвэл хайргадсаны дараа авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</p> <p>Хайргадсан усан онгоцыг ямар нэг юмны тусламжтай болон тусламжгүйгээр усанд хөвүүлэх</p> <p>Усан онгоц мөргөлдөх нь тодорхой болсон эсвэл мөргөлдсөний дараа мөн ямар нэг шалтгаанаар хөлөг онгоцны ёроолын ус үл нэвтрэх байдал алдагдаж доголдсон үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</p>	<p>Дадлага сургуулилт, ажлын туршлага, ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний бэлтгэл сургуулилтын дүн шалгалт</p>	<p>Асуудлын цар хүрээ, төрлийг шуурхай тодорхойлж яаралтай шийдвэр гаргаж арга хэмжээ авснаар хөлөг онгоцны системийг доголдуулж болзошгүй үр дагаврыг бууруулдаг.</p> <p>Хөлөг онгоцон дээрх харилцаа холбоог тогтсон дүрэм журмын дагуу үр дүнтэй явуулдаг.</p> <p>Хөлөг онгоцон дээрх зорчигчдын аюулгүй байдлыг сайжруулахын төлөө шийдвэр гаргаж арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
	<p>Эвдрэл гэмтлийн хяналтын үнэлгээ</p> <p>Ослын жолоодлого</p> <p>Ослын үед чирэх, чирэх ажиллагааг зохион байгуулах</p>		
<p>Бүх нөхцөлд хөлөг онгоцыг маневрлах, жолоодох</p>	<p>Ямар ч нөхцөлд хөлөг онгоцыг маневрлах, жолоодох. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туршилтын станцад ойртох үед цаг агаарын нөхцөл байдал, усны урсгал зогсох зайг тооцож маневрлах, эсвэл туршилтын онгоцыг ачих, буулгах 2. Гол мөрөн, түүний адаг, хязгаарлагдмал усанд аялахад онгоцны удирдлагад урсгал, салхины хурд хязгаарлагдмал усны нөлөөллийг тооцож хөлөг онгоцыг удирдах 3. Эргэлтийн тогтмол түвшинг хадгалах аргыг хэрэглэх 4. Гүехэн устай газар хөлөг онгоцны суурь төмрийн доорх усны түвшний багасалт, суулт, дайвалзах зэрэг нөлөөг тооцон маневрлах 5. Зөрж байгаа хөлөг онгоц, өөрийн онгоц ойролцоох эргийн харилцан хамаарал /сүвгийн нөлөө/ 6. Салхи, урсгал, түрлэгийн үед хөлөг онгоцыг чирэгчтэй буюу чирэгчгүйгээр зогсоолд аргамжих, эсхүл аргамжаанаас гаргах 7. Хөлөг онгоц ба чирэгчийн харилцан үйлчлэл 8. Хөдөлгүүр ба маневрын системийг ашиглах 	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр дадлагажсан байдал 3. Шаардлагатай тохиолдолд, загвар хөлөг онгоцон дээр сургагчийн удирдлага дор дадлага хийсэн байдал 	<p>Хөлөг онгоцыг зогсоолд аргамжих, зангуун дээр зогсохыг хөлөг онгоцны маневр, хөдөлгүүрийн онцлог, зогсоолд аргамжих, эсвэл зангуун дээр зогсох үеийн хүчний үйлчлэл зэргийг нарийвчлан тооцоолсны үндсэн дээр гаргадаг.</p> <p>Цаг агаарын янз бүрийн нөхцөлд гүехэн ус, хязгаарлагдмал ус, мөс, эрэг, түрлэг, зөрж өнгөрч байгаа хөлөг онгоц, өөрийн хөлөг онгоцны хошуу, давлагаа зэргээс үүдэх нөлөөллийг сайтар тооцоолж дүгнэсний үндсэн дээр хөлөг онгоцыг ачааны төрөл зүйлээс шалтгаалан аюулгүй маневрлана.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Бүх нөхцөлд хөлөг онгоцыг маневрлах, жолоодох /үргэлжлэл/</p>	<p>9. Зангуу сонгох: нэг буюу хоёр зангуу ашиглах, хязгаарлагдмал нөхцөл байдалд холбогдох хүчин зүйлийг тодорхойлох, зангууны гинжний уртыг тооцох,</p> <p>10. Зангууг чирэх, цэвэрлэх, өргөх</p> <p>11. Эвдэрсэн болон эвдрэлгүй онгоцыг хуурай өргөгчид зогсоох</p> <p>12. Цаг агаарын хүнд нөхцөл аюулд орсон далайн болон нисэх онгоцонд тусламж үзүүлэх болон чирэх удирдлагагүй болсон хөлөг онгоцыг давлагаан дунд аюулгүй байдалд байлгах, салхинд туугдахыг зогсоох болон тос ашиглах</p> <p>13. Цаг агаарын хүнд нөхцөлд хөлөг онгоцноос аврах завь, сал, буулгах үед маневрлахдаа урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p> <p>14. Аврах завь ба салнаас аюулд нэрвэгсдийг хөлөг онгоцон дээр гаргах</p> <p>15. Хөдөлгүүрийн онцлогоос хамаарч хөлөг онгоцны маневрлах элементийг суулт ялангуяа инерцээр туулах замын хэмжээ эргэлтийн тойргийг харгалзан үзэж тодорхойлох чадвар</p> <p>16. Хөлөг онгоцны хошуу, болон бусад хэсгүүдэд давлагаа, урсгалын нөлөөгөөр гэмтэл учруулахаас сэргийлэх үүднээс хэт хурдтай явахаас зайлсхийх</p>		

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Бүх нөхцөлд хөлөг онгоцыг маневрлах, жолоодох /үргэлжлэл/	17. Мөстсөн орчинд эсвэл хөлөг онгоцны тавцан мөстсөн нөхцөлд хөвөх үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ 18. Хөлөг онгоцны зам салаалах бүсэд, эсвэл түүний ойролцоо, мөн хөлөг онгоцны замын үйлчилгээний бүсэд маневрлах		
Хөдөлгүүрийн тасаг ба инженерийн системийн алсын удирдлага ажиллуулах	Далайн генератор ашиглах зарчим, хөлөг онгоцны нэмэлт хөдөлгүүр, далайн инженерийн нэр томъёоны ерөнхий мэдлэгтэй байх	Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр дадлагажсан байдал	Цахилгаан үүсгүүр, нэмэлт хөдөлгүүр, тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллагааны шаардлагад нийцүүлэн техникийн үзүүлэлтэд заасны дагуу тогтмол ашигладаг байх

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Удирдлагын түвшинд ачаа хураах, буулгах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцонд ачаа ачих, хураах, бэхлэх, аяллын үед болон ачаа буулгах үед аюулгүй байдлыг хангах ажиллагааг төлөвлөх, зохион байгуулах	Хөлөг онгоцон дээр ачаа цэгцлэх, хураах, бэхлэх, тээвэрлэх тухай холбогдох олон улсын дүрэм, журмын талаар мэдлэгтэй байх, түүнийг үйл ажиллагаандаа мөрдөх чадвартай байх Хөлөг онгоцны тогтворжилт болон суултад ачаа ачих үеийн болон ачааны жингийн нөлөөний талаар мэдлэгтэй байх Тогтворжилт, суулт, даралтын таблицыг ашиглах чадвар, даралт тооцоолох төхөөрөмж Үүнд: автомат өгөгдөлд	Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн симулятор дээр дадлага хийсэн байдал Үүнд: тогтворжилт, суулт, даралтын таблиц, диаграмм, ачаалал тооцоолох төхөөрөмж ашиглах	Аяллын үеийн нөхцөл байдал, тээвэрлэж яваа ачааны онцлогоос хамааран ачааны бүрэн бүтэн, аюулгүй байдлыг энгийн нөхцөлд болон цаг уурын аливаа ноёрхон нөхцөлд тогтмол хянадаг байх Ачааны нөхцөл, байдал, үзүүлэлт, тавигдах шаардлагад зөвшөөрөгдөөгүй, эсвэл урьдаас таамаглаагүй өөрчлөлт гарсан үед шалтгааныг шуурхай илрүүлэн тогтоож, засаж залруулах арга

	суурилсан төхөөрөмж ашиглах, хөлөг онгоцны их биеийн даралтыг зөвшөөрөгдөх хэмжээнд хадгалж байхын тулд тэнцвэржүүлэх болон ачаа ачих тухай мэдлэгтэй байх		хэмжээ авдаг байх, хөлөг онгоц болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах төлөвлөгөөтэй байх Ачаа тээвэртэй холбоотой үйл ажиллагааны дүрэм журам шаардлагыг тогтмол дагаж мөрддөг байх
--	--	--	---

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцонд ачаа ачих, хураах, бэхлэх, аяллын үед болон ачаа буулгах үед аюулгүй байдлыг хангах ажиллагааг төлөвлөх, зохион байгуулах /үргэлжлэл/	<p>Ачих, бэхлэх төхөөрөмж хэрэгсэл ашиглан хөлөг онгоцон дээр ачаа хураах</p> <p>Ачааг байрлуулах, ачих Аюулгүй ажиллагааны журамд тодорхойлсны дагуу ачааг тээвэрлэж, хөлөг онгоцон дээр ачаа ачих, буулгах</p> <p>Шатахуун тээвэрлэгч хөлөг онгоц, түүний үйл ажиллагааны талаар ерөнхий мэдлэгтэй байх</p> <p>Овор, жин ихтэй ачаа тээвэрлэгч хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа, загвар хийцийн зарим нэг хязгаарлалтын талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Овор, жин ихтэй ачаа ачих, бэхлэх, буулгахад хөлөг онгоцон дээрх тоног хэрэгсэл, мэдээлэл, өгөгдлийг ашиглах чадвартай байх</p> <p>Аюултай ачаа тээвэрлэх тухай ОУДБ-ын хууль, Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос сэргийлэх тухай олон улсын 1973/ 1978 оны Конвенц, протоколын 3, 5 дугаар хавсралтууд, заалтууд болон холбогдох бусад дүрэм журмыг баримтлан ачаа тээврийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны горим тогтоох мэдлэг чадвартай байх</p> <p>Хөлөг онгоц болон терминалын хоорондын холбоо харилцааг үр дүнтэй явуулах үндсэн зарчмыг тайлбарлан таниулах чадвартай байх</p>		Ачааг хураах, бэхлэхдээ аяллын бүхий л хугацаанд хөлөг онгоцны тогтворжилт, ачааллын түвшинг зөвшөөрөгдсөн хэмжээнд хадгалж байх нөхцөлийг хангах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Ачаа хадгалах хэсэг, нээлхийний таг, тэнцвэржүүлэгч хадгалах саванд доголдол илэрсэн тохиолдолд нөхцөл байдлын үнэлгээ хийж, зохих арга хэмжээ авах</p>	<p>Овор ихтэй, их хэмжээний ачаа тээвэрлэгч стандарт хөлөг онгоцны бүтцийн үндсэн эд анги бат бөх байдлын хувьд ямар хязгаартайг мэддэг, зүсэлтийн хүч болон мурийлтын үеийн өгөгдлийг ойлгож, тайлбарлах чадвартай байх</p> <p>Овор ихтэй, их хэмжээний ачаа тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх зэврэлт, ачааг буруу хураах, хэт ядарсан үедээ ажиллах зэргээс хэрхэн зайлсхийх талаар тайлбарлах чадвартай байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн симулятор дээр дадлага хийсэн байдал Үүнд: тогтворжилт, суулт, даралтын таблиц, диаграмм, даралт тооцоолох төхөөрөмж ашиглах 	<p>Үнэлгээг хүлээн зөвшөөрөгдсөн албан ёсны зарчим, баталгаатай тоо баримт дээр үндэслэн хийдэг байх.</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй байдал болон давамгайлах нөхцөл байдалд нийцүүлэн гаргасан шийдвэр нь тохиромжтой, хүлээн авахуйц</p>
<p>Аюултай ачаа тээвэрлэх</p>	<p>Аюултай ачаа тээвэрлэх тухай олон улсын журам, стандарт, хууль, үүний дотор</p> <p>“Аюултай ачаа тээвэрлэх тухай” ОУДБ-ын журам, “Хатуу, нурмаг ачаа тээвэрлэх тухай” ОУДБ-ын журам</p> <p>Аюултай, хортой ачаа тээвэрлэх; ачаа ачих, буулгах, аяллын үед ачааны аюулгүй байдалд хяналт тавих, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн симулятор дээр дадлага хийсэн байдал 3. Зөвшөөрөгдсөн мэргэжлийн сургалт 	<p>Ачааг хуваарилах төлөвлөгөө нь найдвартай мэдээлэл дээр тулгуурлан хийгдсэн, тогтоосон заавар, шаардлага, хуульд нийцсэн</p> <p>Аюултай нөхцөл байдлын тухай мэдээлэл, тусгай шаардлагын тэмдэглэл, бичлэгийг осол, золгүй байдлын үед яаралтай олж ойлгохоор бүртгэж тэмдэглэх</p>

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа ба зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах талаар удирдлагын түвшинд үйл ажиллагааг зохион байгуулах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны их биеийн тогтворжилт, суулт, даралтыг хянах	<p>Хөлөг онгоцны үндсэн бүтэц зохион байгуулалт, суулт, тогтворжилтод үзүүлэх нөлөөллийн онол хүчин зүйлийн талаар ойлголттой байх, түүнчлэн суулт, тогтворжилтын аюулгүй байдлыг хангахад шаардлагатай арга хэмжээ авах</p> <p>Хөлөг онгоцонд учирсан гэмтэл, түүнтэй холбоотой аль нэг хэсэг/ усанд автах нь хөлөг онгоцны тогтворжилт болон, суултад ямар нөлөө үзүүлэх, авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны тогтворжилттой холбоотой ОУДБ-ын зөвлөмжийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага2. Зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээрх бэлтгэл сургалтад хамрагдсан туршлага3. Зөвшөөрөгдсөн симулятор дээр дадлага хийсэн байдал	Хөлөг онгоцны их биеийн тогтворжилт болон даралт тогтмол аюулгүй түвшинд байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах, далайн орчныг хамгаалах тухай хууль, арга хэмжээний заалтыг биелүүлж байгаа байдалд хяналт тавих, ажиглалт хийх</p>	<p>Олон улсын гэрээ, конвенц дахь олон улсын далайн эрх зүй, хэм хэмжээний талаарх мэдлэг</p> <p>Дараах асуудалд онцгой анхаарал хандуулах ёстой. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гэрчилгээ болон бусад бичиг баримт, хөлөг дээр ажиллаж байх үедээ олон улсын Конвенцод эдгээр бичиг баримтыг авч яваа эсэх, эдгээр бичиг баримт, гэрчилгээг авах журам, түүний хүчинтэй хугацаа 2. Ачааны марк /тэмдэглэгээ/ төрлийн тухай 1966 оны олон улсын конвенцын нэмэлт, өөрчлөлтийн холбогдох заалтын дагуу хүлээх үүрэг хариуцлагыг биелүүлж байгаа эсэх 3. Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенцын нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу хүлээсэн холбогдох үүргээ биелүүлж байгаа байдал 4. Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын Конвенцын холбогдох заалтын дагуу хүлээх үүргийн биелэлт 5. Далайн эрүүл мэндийн тунхаглал болон Олон улсын эрүүл мэндийн журмын шаардлага 6. Хөлөг онгоц, зорчигчид, багийн гишүүд, ачаа тээшний аюулгүй байдалтай холбоотой олон улсын бичиг баримтаар хүлээсэн үүрэг 7. Далайн орчныг хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэрэгслүүд 8. Олон улсын гэрээ, Конвенцыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй дотоодын үндэсний хууль тогтоомж 	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр сургалтад хамрагдсан туршлага 3. Зөвшөөрөгдсөн симулятор дээр дадлага бэлтгэл хийсэн байдал 	<p>Явуулж байгаа үйл ажиллагаа болон, техникийн үйлчилгээнд тавьж байгаа ажиглалт, хяналтын журам хуулийн шаардлагад нийцсэн</p> <p>Стандартыг зөрчсөн ноцтой зөрчлийг шуурхай, бүрэн дүүрэн илрүүлэх</p> <p>Гэрчилгээг төлөвлөгөө, хуваарийн дагуу сунгаж, шинэчилж байх нь объект болон төхөөрөмжийн байнгын хүчинтэй бэлэн байдлыг хангах</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлгийн багийн гишүүд ба зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, аврах, гал унтраах болон аюулгүй ажиллагааны бусад төхөөрөмж, хэрэгслийн бэлэн байдлыг хангах	<p>Аврах хэрэгслийн талаарх журмын тал бүрийн мэдлэг /Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын Конвенц</p> <p>Гал түймэртэй тэмцэх, ослын үед хөлөг онгоцыг орхиж явах бэлтгэл сургуулилт зохион байгуулах</p> <p>Аврах, гал унтраах, хэрэгсэл, төхөөрөмж болон аюулгүй ажиллагааны бусад тоног төхөөрөмжийн ажлын бэлэн байдлыг хангах</p> <p>Ослын үед хөлөг дээр байгаа бүх хүмүүсийг хамгаалах аврах, зайлшгүй шаардлагатай арга хэмжээ авах</p> <p>Хөлөг онгоц дээр гал гарах, дэлбэрэлт гарах, мөргөлдөх, болон хайргадсаны дараа хөлөг онгоцыг аврахын тулд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</p>	Дадлагын сургалтын зааварчилгаанаас олж авсан баримтуудын шалгалт, үнэлгээ болон Зөвшөөрөгдсөн ажлын дадлага, сургалт	Галын аюул илрүүлэх болон хамгаалалтын системийн хяналтын журамд зааснаар ослын түгшүүрийг шуурхай илрүүлж тогтсон журмын дагуу арга хэмжээ авдаг
Осол, гэмтлийн хяналтын төлөвлөгөө боловсруулж ослын үед ажиллах	<p>Ослын үед авах хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах</p> <p>Хөлөг онгоцны бүтэц зохион байгуулалт, эвдрэл гэмтлийн хяналт</p> <p>Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, унтраах арга хэрэгсэл</p> <p>Аврах хэрэгслийн үүрэг ба аврах хэрэгслийг ашиглах</p>	Дадлагын сургалтын зааварчилгаанаас олж авсан баримтуудын шалгалт, үнэлгээ болон Зөвшөөрөгдсөн ажлын дадлага, сургалт	Ослын үеийн арга хэмжээг ийм нөхцөлд хэрэгжүүлэх тогтсон төлөвлөгөөний дагуу явуулдаг байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх</p>	<p>Хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах, сургах ажил үүргийн хүрээнд тавигдах мэдлэгтэй байх</p> <p>Холбогдох олон улсын далайн конвенц ба зөвлөмж, тухайн улсын хууль тогтоомжийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Ажлын ачаалал хуваарилах, үүрэг даалгавар өгөх, зохион байгуулах чадвартай байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төлөвлөх ба зохицуулах 2. Ажилтныг томилох 3. Цаг хугацаа болон нөөцийн хязгаарлагдмал нөхцөлд ажиллах 4. Үйл ажиллагааны тэргүүлэх ач холбогдлыг тодорхойлох чадвартай байх <p>Нөөцийн үр ашигтай, менежментээр хангах мэдлэг чадвартай байх, үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нөөцийг хуваарилах, зориулах ач холбогдлын дарааллыг баримтлах 2. Хөлөг болон эргийн үр дүнтэй харилцааг баримтлах 3. Баг хамт олны туршлагад үндэслэн шийдвэр гаргах 4. Удирдан зохион байгуулах, бусдыг урамшуулах чадвартай байх 5. Нөхцөл байдалд дүгнэлт хийж чаддаг байх <p>Шийдвэр гаргах мэдлэг, чадвар туршлагаа хэрэгжүүлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Үүссэн нөхцөл байдал ба эрсдэлийн үнэлгээ хийх 2. Бий болсон сонголтыг тодорхойлж анхааралдаа авах 3. Үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох 	<p>Дор дурдсан нэг буюу түүнээс дээш ур чадварын нотолгоог шалгаж, үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл сургалтад хамрагдсан туршлага 3. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын симулятор дээр дадлага хийсэн байдал 	<p>Багийн гишүүдэд үүрэг даалгавар оноож албан үүргээ гүйцэтгэхдээ баримталбал зохих стандарт хэм хэмжээ, хувь хүний биеэ авч явах зохистой хэвшлийн талаар мэдээлэл өгсөн байдал</p> <p>Үйл ажиллагаанд гарч байгаа хэрэгцээ шаардлага, бие бүрэлдэхүүний чадвар, мэдлэг туршлагад өгсөн үнэлгээнд тулгуурлан сургалтын зорилго чиглэлийг тодорхойлох</p> <p>Үйл ажиллагааг холбогдох дүрэм журмын дагуу явуулдаг</p> <p>Зайлшгүй шаардлагатай үүрэг даалгаврыг биелүүлэхэд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нөөцийг зөв төлөвлөж хуваарилсан</p> <p>Харилцаа холбоо ойлгомжтой, ямар нэгэн салаа утга агуулаагүй байх</p> <p>Үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах чадвартайгаа нотлон харуулах</p> <p>Хөлөг онгоцны бүрэн бүтэн байдал, үйл ажиллагаа, гадаад орчны талаарх ойлголтыг багийн бүх гишүүдэд тодорхой мэдээлэх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Удирдах болон менежерийн ур чадвараа ашиглах /үргэлжлэл/	4. Үр дүнгийн үнэлгээ Үйл ажиллагааг зохион байгуулах стандарт процедурыг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, хянах		Тухайн нөхцөл байдалд гаргаж байгаа шийдвэр нь оновчтой байх Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээг холбогдох дүрэм журмын дагуу үр дүнтэй явуулсан
Хөлөг дээр эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх, удирдан зохион байгуулах	Дараах ном, гарын авлагын хэрэглээ, агуулгын талаар бүрэн мэдлэгтэй байх * 1. Далайн хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн тусламж үзүүлэх тухай зааварчилгаа болон түүнтэй адилтгах дотоодын ном гарын авлага 2. Олон улсын дохионы журмын эмнэлгийн тусламжийн тухай хэсэг 3. Аюултай ачаа тээвэрлэх үед гарах ослын үед эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх зааврыг ашиглах	Зөвшөөрөгдсөн сургалтын дүн, дүгнэлт, шалгалт	Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ дүрэм журмыг баримталж ашиглаж болох бүх зөвлөмжүүдийг бүрэн дүүрэн дагасан.

*Олон улсын далайн байгууллагын загвар курсийг бэлтгэл сургалтад ашиглаж болно.

-Хэсэг А-II/3

Нийт 500 тн-с бага багтаамжтай эрэг орчмын аяллын хөлөг онгоцны ахмад ба ахмадын ээлж хариуцсан офицерын гэрчилгээ олгоход биелүүлсэн байвал зохих албан ёсны шалгуур.

АХМАДЫН ЭЭЛЖ ХАРИУЦСАН ОФИЦЕРЫН ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРЭГ**Мэргэжлийн стандарт**

1. Гэрчилгээ горилогч нь:

- .1 А-II/3 дугаар хүснэгтийн нэгдүгээр баганад өгөгдсөн үүрэг хариуцлага даалгаврыг удирдлагын түвшинд биелүүлэх мэдлэг чадвартайгаа нотлох шаардлагатай;
 - .2 Радио холбооны журмын шаардлагад зааснаар VHF /хэт өндөр давтамжтай/ радио холбооны төхөөрөмжийг ажиллуулах зохих ёсны гэрчилгээтэй байх;
 - .3 Хэрэв ослын үед радио холбоог хариуцах үүрэг хүлээсэн бол зохих ёсны гэрчилгээ эсвэл радио холбооны журмын заалтын дагуу зөвшөөрөгдсөн албан ёсны гэрчилгээтэй байх ёстой.
2. Гэрчилгээ олгоход шаардагдах мэдлэг чадвар, туршлагын хамгийн доод шаардлагын талаар А-II/3 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад тусгасан.
3. А-II/3 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад жагсаалтад өгөгдсөн чиглэлийн мэдлэгийн түвшин нь ахмадын ээлж хариуцсан офицерын үүрэг гүйцэтгэх шаардлагыг хангаж байх ёстой.
4. Шаардагдах түвшний онолын мэдлэг, мэргэжлийн дадал, туршлага, бэлтгэл эзэмших сургалтыг А-VIII/2 дугаар хэсгийн 4-1 дүгээрт үндэслэн явуулна. Аяллын ээлжийн давтамжтай ажлыг зохион байгуулах зарчим, энэ хэсгийн холбогдох шаардлага, удирдамж болон журмын Б хэсэгт өгсөн зөвлөмжийг баримтлах хэрэгтэй.
5. Гэрчилгээ горилогч нь А-II/3 дугаар хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад өгөгдсөн мэргэжлийн мэдлэг чадвараа шалгуулах үнэлгээний арга, шалгуур үзүүлэлтийн дагуу зохих стандартыг хангаж байгааг нотлох хэрэгтэй.

Тусгай бэлтгэл

6. Эрэг орчмын аяллын нийт 500 тонноос бага багтаамжтай хөлөг онгоцны ахмадын ээлж хариуцсан офицерын гэрчилгээ авах ажилтан II/3 дугаар журмын 4.2.1 дүгээрт заасны дагуу тусгай бэлтгэл хийж албан ёсны хөтөлбөрт хамрагдсан байх ёстой. Сургалтыг хөлөг дээр явуулах бөгөөд ингэснээр:
- .1 Хөлөг онгоцон дээр алба хаах хугацаанд гэрчилгээ горилогч практикийн системтэй дадлага туршлага эзэмшиж энэ хуулийн В-II/1 дүгээр хэсэгт өгөгдсөн зааварчилгаанд үндэслэн ахмадын ээлж хариуцсан офицерын гүйцэтгэх үүрэг даалгаврыг биелүүлэх боломжтой болно;
 - .2 Албан ёсны далайн аяллын хөлөг онгоцон дээр алба хашиж байгаа мэргэжлийн далайчдын нарийн хяналтан дор үйл ажиллагаа явуулна;
 - .3 Дадлагын мэдээг тусгай дэвтэр, эсхүл түүнтэй адилтгах бичиг баримтад зохих ёсоор тэмдэглэнэ*.

*ОУДБ-ын холбогдох курс ба Олон улсын хөлөг онгоцны холбооноос боловсруулсан ижил төрлийн бичиг баримтыг ашиглан сургалтын дадлагын тайлангийн дэвтрийг хөтөлнө.

ХӨЛӨГ ОНГОЦНЫ АХМАД

7. Нийт 500 тонн буюу түүнээс бага багтаамжтай эрэг орчмын аяллын хөлөг онгоцны ахмадын гэрчилгээ горилогч нь дор дурдсан ахмадын ээлж хариуцсан офицерын гэрчилгээ авахад шаардагдах мэдлэг чадварыг эзэмшсэн байх төдийгүй ахмадын үүрэг гүйцэтгэхэд шаардагдах мэдлэг чадвар эзэмшсэнээ нотлох үүрэгтэй.

Хүснэгт А-II/3

Нийт 500 тонн буюу түүнээс доош багтаамжтай эрэг орчмын аяллын хөлөг онгоцны ахмад болон ээлж хариуцсан офицерын гэрчилгээ олгоход биелүүлсэн байвал зохих албан ёсны шалгуур.

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Удирдлагын түвшинд хөлөг онгоцны жолоодлогыг хариуцах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Эрэг орчмын аяллыг төлөвлөх, зохион байгуулах ба байрлал тогтоох</p> <p>Анхааруулга:</p> <p>ECDIS/ / Жолоодлогын цахим зураг/ төхөөрөмжгүй хөлөг онгоц дээр ажилладаг ажилтнуудын хувьд энэ техникийг ашиглах сургалтад хамрагдаж, шалгалт өгөх шаардлагагүй</p> <p>Энэ талаарх тэмдэглэлийг тухайн далайчны гэрчилгээнд тэмдэглэх хэрэгтэй</p>	<p>Хөлөг онгоцны жолоодлого:</p> <p>Дараах зүйлсийн тусламжтайгаар хөлөг онгоцны байрлал тогтоох чадвартай байх:</p> <p>1. Эргийн тэмдэгтээр</p> <p>2. Гэрэлт цамхаг, эргийн тэмдэг болон усны хөвүүр тэмдэгт гэх мэтийн тусламжтайгаар жолоодлого хийх</p> <p>3. Усны урсгал, түрлэг, салхины чиглэлийг тооцоолон хөлөг онгоцны хурдыг хэмжих багажийн тусламжтайгаар онгоцны байрлалыг тодорхойлох</p> <p>Аяллын зураг, гарын авлага, газрын зураг, усны түрлэгийн таблиц, далайн аялагчдад зориулсан мэдээлэл, радио холбоогоор ирүүлж буй аяллын урьдчилсан мэдээ, хөлөг онгоцны замын мэдээллийн талаар гүн гүнзгий мэдлэгтэй байх, тэдгээрийг ашиглах чадвартай байх</p> <p>Хөлөг онгоцны мэдээллийн системийн ерөнхий зарчим болон Хөлөг онгоцны хөдөлгөөнийг зохицуулах албаны журмын дагуу мэдээлэх</p> <p>Жич: Зөвхөн хөлөг онгоцны ахмадын гэрчилгээ авахад шаардлагатай.</p>	<p>Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <p>1. Албан ёсны ажлын зөвшөөрөгдсөн туршлага</p> <p>2. Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоц дээр бэлтгэл сургалтад хамрагдсан туршлага</p> <p>3. Албан ёсны сургалтын загвар төхөөрөмж дээр дадлага бэлтгэл хийсэн байдал</p> <p>4. Зөвшөөрөгдсөн албан ёсны лабораторийн тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн байдал</p> <p>Далайн газрын зураг, далайн гарын авлага, радио жолоодлогын анхааруулга, секстан, өнцгийн толь, электрон жолоодлогын хэрэгсэл, хэт авианы хэрэгсэл, луужин зэрэг зүйлсийг ашиглах</p>	<p>Далайн газрын зураг ба гарын авлагаас авсан мэдээллийг зөв, бүрэн дүүрэн ойлгож ашиглах чадвартай байх,</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг тогтоох үндсэн арга нь тухайн үед бүрдсэн нөхцөл байдал ба орчны онцлогт хамгийн нийцтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлалыг техник хэрэгслийн алдааны боломжийн хязгаарт тодорхойлох чадвартай байх</p> <p>Хөлөг онгоцны байрлал тогтоох үндсэн аргаар авсан мэдээллийн оновчтой байдлыг зохих давтамжтайгаар шалгах</p> <p>Хөлөг онгоцны жолоодлогын мэдээллийн тооцоолол ба хэмжилт үнэн зөв байх</p> <p>Сонгосон далайн зураг, гарын авлага нь хөлөг онгоцны өргөн хүрээг хамарсан жолоодлогын бүсэд тохирсон байх ба хамгийн сүүлийн үед авсан мэдээллийн дагуу далайн зургийг засаж сайжруулсан байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Эрэг орчмын аялал төлөвлөх, зохион байгуулах ба байрлал тогтоох <i>/үргэлжлэл/</i></p>	<p>Дараах зүйлийг харгалзан үзэж аялал төлөвлөх ба аяллын төлөвлөгөө гаргахдаа тохирох аргыг ашиглан ямар ч нөхцөлд жолоодлого хийх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хязгаарлагдмал ус 2. Цаг агаарын нөхцөл байдал 3. Мөсжилт 4. Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал нөхцөл 5. Хөлөг онгоцны хөдөлгөөн тусгаарлах схем 6. Хөлөг онгоцны хөдөлгөөн зохицуулах алба, түүнд холбогдох бүс 7. Усны урсгалын хүчтэй түрэлттэй газар <p>Анхааруулга: Энэ нь зөвхөн хөлөг онгоцны ахмадын гэрчилгээ олгоход тавигдах шаардлага юм.</p> <p>ECDIS /ЖЦЗ ашиглах бүрэн мэдлэг чадвартай байх</p>	<p>Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Албан ёсны сургалтын загвар төхөөрөмж дээр зөвшөөрөгдсөн дадлага бэлтгэл хийсэн байдал 2. Албан ёсны EC-DIS/ЖЦЗ сургалтын тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн 	

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Эрэг орчмын аялал төлөвлөх, зохион байгуулах ба байрлал тогтоох /үргэлжлэл/	<p><i>Жолоодлогын хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмж</i></p> <p>Хөлөг онгоцны жолоодлогын бүх хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмжийг ашиглан хөлөг онгоцыг жолоодох, байрлалыг тодорхойлох чадвартай байх</p> <p><i>Луужин</i></p> <p>Соронзон луужингийн алдааг олж илрүүлэн засаж залруулах чадвартай байх</p> <p>Газрын объект ашиглан луужингийн алдааг олж илрүүлэн, гарч байгаа алдааны шалтгааныг тодорхойлох</p> <p><i>Автомат жолоодлого</i></p> <p>Автомат жолоодлогын систем ба системийн горимын мэдлэгтэй байх, жолоодлогыг гар жолоодлогоос автомат, автоматаас гар жолоодлогод шилжүүлэх</p> <p>Оновчилсон үзүүлэлтийг удирдлагад тохиргоо хийх</p> <p><i>Цаг агаар</i></p> <p>Хөлөг онгоцны цаг уурын мэдээний төхөөрөмжөөс авч байгаа мэдээллийг ашиглах, тайлбарлах мэдлэг</p> <p>Цаг агаарын янз бүрийн системийн шинж чанар, мэдээллийн зарчмын талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Олж авсан цаг агаарын мэдээг ашиглах чадвартай байх</p>	Зөвшөөрөгдсөн радарын сургалтын тоног төхөөрөмж дээр ажиллаж эзэмшсэн дадал чадварын үнэлгээ	<p>Жолоодлогын системд хийсэн үзлэг шалгалт нь үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж, жолоодлогын сайн дадлага болон жолоодлогын тоног төхөөрөмжид тавигдах стандартын тухай ОУДБ-ын тогтоол шийдвэрийн заалтад нийцэж байх.</p> <p>Радараас авсан мэдээллийн тайлбар дүн шинжилгээ нь зөвшөөрөгдөх жолоодлогын сайн практик. Дадлагатай нийцэж байх. Үүнд радарын хязгаар болон нарийвчлалын түвшинг харгалзан үзэх.</p> <p>Соронзон луужингийн алдааг тодорхойлж, аяллын чиглэлд зөвөөр ашигладаг байх.</p> <p>Хөлгийн жолоодлогын горимыг сонгохдоо тухайн үеийн цаг агаар, далай, хөлөг онгоцны замын нөхцөл байдал, зайлшгүй хийх шаардлагатай маневр зэргээс шалтгаалдаг байх.</p> <p>Цаг агаарын нөхцөл байдалд үнэн зөв ажиглалт хийж, аялалд тохирох арга хэмжээ авах.</p> <p>Цаг агаарын мэдээнд дүгнэлт хийж, хөлөг онгоцны аяллын аюулгүй байдлыг хангахад ажиглах чадвартай байх.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Ээлжийн давтамжтай ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах</p>	<p>Ээлжийн давтамжтай ажиллагаа</p> <p>Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журмын нэмэлт, өөрчлөлт, түүний агуулга, хэрэглээ, зорилгын талаар нарийн мэдлэгтэй байх</p> <p>Аяллын үед ээлжийн давтамжтай ажиллагаанд баримталбал зохих үндсэн зарчим, журмын талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцны хөдөлгөөний замыг тогтоох тухай ерөнхий заалттай холбоотой дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх чадвартай байх</p> <p>Хөлөг онгоцны мэдээллийн системийн ерөнхий зарчим ба хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний журмын дагуу мэдээллийг ашиглах чадвартай байх</p>	<p>Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <p>1. Албан ёсны ажлын зөвшөөрөгдсөн туршлага</p> <p>2. Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл сургалтад хамрагдсан туршлага</p> <p>3. Албан ёсны сургалтын загвар төхөөрөмж дээр зөвшөөрөгдсөн дадлага бэлтгэл хийсэн байдал</p> <p>4. Зөвшөөрөгдсөн, албан ёсны лабораторийн тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн</p>	<p>Ээлж хүлээн авах, шилжүүлэх, буух ажиллагаа нь тогтсон дүрэм журам зарчимд нийцэж байх.</p> <p>Ажиглалт хяналтыг зохих дүрэм журам шаардлагын дагуу тогтмол хийдэг байх</p> <p>Гэрэлт дохио, таних тэмдэг, дуут дохио нь далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журам, нэмэлт, өөрчлөлтөд заасан шаардлагад нийцэж байх</p> <p>Хөлөг онгоцны хөдөлгөөн, хөлөг онгоц болон орчны хяналтын давтамж, хэмжээ нь зөвшөөрөгдсөн дүрэм журамд нийцэж байх.</p> <p>Далайд яваа бусад хөлөг онгоцтой хэт ойртох, мөргөлдөхөөс сэргийлэх ажиллагаа нь далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журам түүний нэмэлт өөрчлөлтийн шаардлагад нийцэж байх</p> <p>Хөлөг онгоцны чиглэл, эсвэл хурдыг зөвшөөрөгдсөн жолоодлогын журмын дагуу цаг тухайд нь шийдвэр гаргах чадвартай байх.</p> <p>Хөлөг онгоцны жолоодлоготой хамааралтай хөдөлгөөн болон ажиллагааны талаар зохих тэмдэглэл хөтөлдөг байх.</p> <p>Жолоодлогын аюулгүйн үүрэг хариуцлагыг бүх цаг хугацаанд буюу тухайлбал ахмад тавцан дээр байх болон жолоодлогын үед тодорхой зааж байх.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Ослын үед авах арга хэмжээ	<p>Ослын үед явуулах ажиллагаанд:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ослын үед зорчигчдын аюулгүй байдлыг хамгаалах урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ Гэмтлийн анхан шатны үнэлгээ үнэлгээ гаргах ба гэмтлийг хяналтад авах. Хөлөг онгоц мөргөлдсөний дараа авах арга хэмжээ Хөлөг онгоц хайргадсаны дараа авах арга хэмжээ <p>Түүнчлэн ахмадын гэрчилгээний шаардлагад дараах баримтыг тусгах шаардлагатай.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ослын үед хөлгийг жолоодох Үнэлгээ гаргах ба гэмтлийг хяналтад авах Далайд хүний амь нас аврах Осолд орсон хөлөг онгоцонд тусламж үзүүлэх Боомтод осол гарах үед авах арга хэмжээний талаар ойлголттой байх. 	<p>Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> Тухайн албаны зохих туршлагатай Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн Практик зааварчилга 	<p>Ослын төрөл болон хамрах хүрээг шуурхай олж илрүүлэх.</p> <p>Анхан шатны, хэрэв шаардлагатай бол гэнэтийн тохиолдолд маневрлах арга хэмжээ нь яаралтай нөхцөл болон онцгой байдлын шинж чанарт нийцэж байх</p>
Далайд ослын тухай дохио хүлээж авах үед авах хариу арга хэмжээ	<p>Эрэх ба аврах ажиллагаа</p> <p>Олон улсын агаарын болон далайн эрэх аврах ажиллагааны удирдамжийн агуулгын талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дадлагын удирдамж болон сургалтын зөвшөөрөгдсөн тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлагын дүн ба шалгалт</p>	<p>Ослын эсвэл онцгой байдлын дохиог шуурхай таньж мэддэг байх</p> <p>Онцгой байдлын үед ажиллах төлөвлөгөө, зааварчилгаа нь тогтмол бэлэн байдаг, түүнийг ямагт дагаж мөрддөг, тогтоолд заасан гэнэтийн тохиолдлын төлөвлөгөө болон зааварчилгааг хэрэгжүүлэх ба нийцсэн байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцыг маневрлах, ба бага оврын хөлөг онгоцны цахилгаан эрчим хүчний төхөөрөмж ашиглах	Хөлөг онгоцыг маневрлах ба жолоодох Хөлөг онгоцыг аюулгүй жолоодох, маневрлахад нөлөөлөх хүчин зүйлийн талаар мэдлэгтэй байх Бага оврын хөлөг онгоцны цахилгаан эрчим хүчний төхөөрөмж ба туслах механизмыг ашиглах Хөлөг онгоцыг зангуун дээр зогсоох болон аргамжих	Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт: 1. Тухайн албаны зохих туршлагатай 2. Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага 3. Сургалтын албан ёсны загвар тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн	Хөлөг онгоцны хөдөлгүүр, залуурын болон цахилгаан эрчим хүчний системийн аюулгүйн ажиллагаа хязгаар нь хэвийн маневраас хэтрэхгүй байх. Хөлөг онгоцны жолоодлогын аюулгүйн байдлыг хангахын тулд аяллын зам болон хурданд өөрчлөлт хийх Хөлөг онгоцны цахилгаан эрчим хүчний систем, туслах механизм болон бусад тоног төхөөрөмжийг техникийн үзүүлэлтийн дагуу аюулгүй ажиллагааны хүрээнд тогтмол ажиллуулах.

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Удирдлагын түвшинд ачаа цэгцлэх, хураах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцонд ачаа ачих, хураах, бэхлэх, буулгах ажиллагаанд хяналт тавих, аяллын үед ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хянах	Ачаа цэгцлэх, хураах, бэхлэх Янз бүрийн ачаа түүний дотор аюултай болон хортой ачааг цэгцлэх, хураах, бэхлэх аюулгүй ажиллагааны талаар мөн зорчигчид болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд хэрхэн нөлөөлөх талаар мэдлэгтэй байх Хөлөг онгоцоор далайд аюултай ачаа тээвэрлэх тухай олон улсын журмын заалтыг хэрэгжүүлэх	Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт: 1. Тухайн албаны зохих туршлагатай 2. Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага 3. Сургалтын албан ёсны загвар тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн	Хөлөг онгоц дээр ачаа байрлуулах болон бусад бичиг баримт, аюулгүйн тогтсон дүрэм журам, тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах заавар болон онгоцны агуулахын багтаамжийн дагуу ачаатай холбоотой аливаа ажиллагааг хийх. Аюултай болон хортой ачааг олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн журмын дагуу мөн түүнчлэн аюулгүй ажиллагааны журмыг баримтлан хяналт тавих

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Удирдлагын түвшинд хөлөг онгоц ба зорчигчдын аюулгүй байдалд хяналт тавих

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх шаардлагыг баримтлах	<p>Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлж бохирдолтой тэмцэх дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх</p> <p>Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэхэд зохих арга хэмжээний мэдлэгтэй байх</p> <p>Орчны бохирдолтой тэмцэх дүрэм журам ба холбогдох бүх арга хэрэгсэл</p>	<p>Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> Тухайн албаны зохих туршлагатай Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага 	Хөлөг онгоц дээрх ажиллагаа болон хөлөг онгоцны бохирдлоос далайн орчныг хамгаалах конвенцын /MARPOL/ хэрэгжүүлэлтэд хяналт тавих журам
Хөлөг онгоцны аяллын бэлэн байдлыг хангах	<p>Хөлөг онгоцны тогтворжилт</p> <p>Хөлөг онгоцны тогтворжилт, суулт, хүчлэлийн таблицыг ашиглах чадвар, хүчлэлийн тооцоог бодох тооцооны төхөөрөмж, диаграммыг хэрэглэх, их биеийн хүчлэлийг зохих хэмжээнд байлгахын тулд тэнцвэржүүлэх тухай мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоц бүрэн бүтэн үед хөвөх чадвараа хэсэгчлэн алдах тохиолдолд авах арга хэмжээний үндсэн ойлголттой байх.</p> <p>Ус үл нэвтрэх чанарын талаар үндсэн ойлголттой байх</p> <p>Хөлөг онгоцны бүтэц</p> <p>Хөлөг онгоцны үндсэн бүтцийн холбоос түүний янз бүрийн хэсгийн нэрийн талаарх ерөнхий мэдлэгтэй байх</p>	<p>Шалгалт ба дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> Тухайн албаны зохих туршлагатай Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийж эзэмшсэн туршлага Сургалтын албан ёсны загвар тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн Албан ёсны лабораторийн тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийсэн 	<p>Хөлөг онгоцны тогтвортой байдал нь Олон улсын далайн байгууллагын хөлөг онгоцны тогтвортой байдлын шалгуур үзүүлэлтэд ямар ч төрлийн ачаа тээвэрлэж байгаа нөхцөлийн шаардлагад нийцсэн байх</p> <p>Хөлөг онгоцны ус үл нэвтрэх чанарыг хангахад чиглэсэн арга хэмжээ нь нийтээр мөрддөг хэм хэмжээнд нийцсэн байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Хөлөг онгоцон дээр галын аюулаас урьдчилан сэргийлж хяналт тавих, гал түймрийн үед авах арга хэмжээ</p>	<p>Галын аюулгүй байдал ба гал унтраах хэрэгсэл</p> <p>Галын түгшүүрийн сургалт зохион байгуулах чадвартай байх,</p> <p>Шаталтын химийн орчин болон төрлийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал унтраах системийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үүний дотор шатахууны хэсэгт гал гарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай мэдлэгтэй байх</p>	<p>Гал эсэргүүцэх албан ёсны бэлтгэл курс төгссөн нотолгоо баримтад тулгуурлан үнэлгээ хийсэн, А-VI/3 дугаар хэсэгт заасанд үндэслэн ажлын туршлагад дүгнэлт хийсэн</p>	<p>Тулгарч буй асуудлын төрөл болон хамрах хүрээг, нэн даруй тогтоож, анхан шатны авах арга хэмжээ нь онцгой байдлын журам болон хөлөг онгоцны гэнэтийн тохиолдлын төлөвлөгөөтэй нийцэж байх.</p> <p>Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, онцгой байдлын үед унтраах болон тусгаарлах ажиллагааг онгоц байдлын үед авах арга хэмжээтэй нийцэх ба нэн даруй хэрэгжүүлэх</p> <p>Тэргүүлэх чиглэл, үе шат, цаг хугацаа болон хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүнд мэдээлэх тайлан онцгой байдалтай холбоотой байх ба зайлшгүй асуудлыг тусгасан байх.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хүний амь аврах хэрэгслийг ашиглах	Хүний амь аврах Хөлөг онгоцыг орхих сургалт болон зохион байгуулах мэдлэгтэй байх, аврах завь, сал, бусад хэрэгслийг ашиглах мэдлэгтэй байх. Үүнд: хүний амь аврах радио холбооны хэрэгсэл, хиймэл дагуулын ослын үеийн байрлал заагч радио дохионы хэрэгсэл / EPIRB/ болон эрэх ба аврах холбооны харилцуур / SART/, шумбалтын хувцас, ба халуун тэсвэрлэх хамгаалалтын хэрэгсэл ашиглах мэдлэгтэй байх	A-VI/2 дугаар хэсгийн 1-3 дугаар дэд хэсэгт заасны дагуу зохих бэлтгэл, курс, ажлын туршлага дээр үндэслэн үнэлгээ дүгнэлт гаргах,	Хөлөг онгоцыг орхиж явах, хүний амь аврах ажиллагааг тухайн нөхцөл байдлаас шалтгаалан оновчтой, зөвшөөрөгдсөн аюулгүй ажиллагааны стандартын дагуу явуулах
Хөлөг онгоц дээр эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх	Эмнэлгийн тусламж Эмнэлгийн тусламж хэрхэн үзүүлэх талаар эзэмшсэн мэдлэгээ ашиглаж чаддаг байх, яаралтай үед радио холбоогоор эмнэлгийн ажилтнаас зөвлөгөө авч зохих арга хэмжээ авах чадвартай байх, хөлөг онгоц дээр осол гарах эсвэл өвчин гарах үед өөрийн мэдлэг чадварт тулгуурлан шаардлагатай арга хэмжээ авах чадвартай байх	A-VI/4 дугаар хэсгийн 1-3 дугаар дэд хэсэгт заасны дагуу зохих бэлтгэл, курс, ажлын туршлага дээр үндэслэн үнэлгээ дүгнэлт гаргах ,	Гэмтлийн учир шалтгаан, шинж чанар болон хэр хэмжээг эсвэл нөхцөл байдлыг нэн даруй таньж мэдэх, хүний амь нас эрсдэх аюулыг багасгах арга хэмжээ авах чадвартай байх.
Хууль, тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавих	Далайд хүний амь нас аюулгүйн байдал, далайн орчны аюулгүйн байдал болон хамгаалалтын тухай Олон улсын далайн байгууллагын холбогдох конвенцын талаарх ажлын суурь мэдлэгтэй байх	Шалгалт ба албан ёсны дадлагын дүнд тулгуурлан гаргасан үнэлгээ	Далайд хүний амь нас аюулгүй байдал, далайн орчны аюулгүй байдал болон хамгаалалтын тухай хуулийн шаардлагыг үнэн зөв таньж мэдэх.
Хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүн ба хөлөг онгоцны аюулгүйн ажиллагааг хангах	Хувь хүний далайд амьд гарах техникийн мэдлэгтэй байх Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон галын эсрэг тэмцэх, гал унтраах чадвартай байх Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх суурь мэдлэгтэй байх Хувь хүний аюулгүйн байдлаа хангах ба нийгмийн хариуцлагын тухай мэдлэгтэй байх	A-VI/1 дүгээр хэсгийн дэд хэсэгт 2 дугаарт заасны дагуу албан ёсны сургалт ба ажлын туршлагын талаарх дүгнэлтэд тулгуурласан үнэлгээ,	Зохих аюулгүйн байдал хамгаалах хэрэгслийг зав зохистой хэрэглэх Хөлөг онгоц болон хамгаалах бие бүрэлдэхүүнд чиглэсэн аюулгүйн ажиллагааны дадал болон журмын хэрэгжилтэд тогтмол ажиглалт хийх Далайн орчныг хамгаалахад чиглэсэн журмын хэрэгжилтэд тогтмол ажиглалт хийх Онцгой байдлын тухай мэдээлэл авсан даруй авах анхан болон дараа дараагийн тусламж нь онцгой байдлын тогтсон журамтай нийцэж байх.

А-II/4 дүгээр хэсэг

Ээлж хариуцсан офицерын гэрчилгээг олгоход биелүүлсэн байвал зохих мэдлэгийн шалгуур

Мэргэжлийн стандарт

1. Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай далайд яваа хөлөг онгоцны ахмадын ээлж хариуцсан офицерын бүх зэрэглэлийн бүрэлдэхүүн нь А-II/4 дүгээр хүснэгтийн нэгдүгээр баганад дурдсан жолоодлогын чиг үүргийн ажлыг туслах түвшинд гүйцэтгэх мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох ёстой.
2. Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай далайд яваа хөлөг онгоцны ахмадын ээлж хариуцсан офицерын бүх зэрэглэлийн бүрэлдэхүүний эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, чадвар, дадлын заавал биелүүлэх доод үзүүлэлтийг хүснэгт А-II/4 дүгээр хэсгийн хоёрдугаар баганад тусгасан.
3. Гэрчилгээ горилогч нь А-II/4 дүгээр хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад өгөгдсөн мэдлэг чадвар туршлагаа нотлох ба шалгуулах шалгуур үзүүлэлтийн дагуу мэргэжлийн стандарт хангаж байгаагаа нотлох ёстой. Гуравдугаар багана дахь “практикийн шалгалт” гэдэгт эрэгт явагдах сургалт хамаарна.
4. Зарим чиг үүргийн хувьд туслах шатанд мэргэжлийн шалгуурын хүснэгт байхгүй тохиолдолд Захиргааны зүгээс тухайн ажилтанд гүйцэтгэх ажлын шаардлагад нийцсэн сургалт, шалгалт, гэрчилгээнд тавигдах мэргэжлийн шаардлагыг тодорхойлох үүрэгтэй.

Хүснэгт А-II/4

Ээлж хариуцсан офицерын зэрэглэлийг тогтооход шаардагдах албан ёсны стандартын шалгуур

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Туслах түвшинд хөлөг онгоцыг жолоодох

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцыг жолоодох, удирдлагын англи хэлээр өгсөн тушаалыг биелүүлэх	Соронзон болон жиро луужин ашиглах Удирдлагын тушаалыг биелүүлэх Залуурыг автомат удирдлагаас гар, гар удирдлагаас автомат удирдлагад шилжүүлэх	Баримт бичиг нотолгооны дүн, үнэлгээ: 1. Практикийн шалгалт 2. Тухайн албаны зохих туршлагатай 3. Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр дадлага хийсэн дүн	Төлөвлөсөн чиглэлийн дагуу зөвшөөрөгдсөн хязгаарт, аялж байгаа бүс нутгийн болон далайн орчны давамгайлах нөхцөлийг харгалзан аяллыг тогтвортой жолоодох Аяллын чиглэлийг зөөлөн, хяналттай өөрчлөх Харилцаа холбоо үргэлж ил тод, товч тодорхой байх ба тушаалыг далайчин шиг биелүүлдэг байх.
Харааны болон сонсох ажиглалт хийх	Ажиглалт хийх үүрэг хариуцлага. Үүнд: Дуут дохионы зүг чиг, гэрэл дохио, объектыг градус эсвэл өнцгөөр баримжаалан мэдээлэх чадвартай байх	Баримт бичиг нотолгооны дүн, үнэлгээ: 1. Практикийн шалгалт 2. Тухайн албаны зохих туршлагатай 3. Сургалтын албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр дадлага хийсэн дүн	Дуут дохио, гэрэл дохио болон бусад объектыг нэн даруй олж илрүүлэн, эдгээрийн зүг чигийг градус эсвэл өнцгөөр баримжаалан ээлж хариуцсан офицер мэдээлэх.
Ээлжийн аюулгүйн ажиллагааг хянахад үүрэг гүйцэтгэх	Хөлөг онгоц дээр ашигладаг нэр томъёо үг хэллэгийг ойлгодог байх Хөлөг онгоцны дотоод холбоо болон түгшүүрийн дохиоллыг зөв зохистой ашиглах чадвартай байх. Тушаал ойлгодог, ээлжийн давтамжтай ажиллагаатай холбоотой ээлж хариуцсан офицертой харилцаа холбоотой байх Ээлжээс буух, хүлээн авах, шилжүүлэх журмын мэдлэгтэй байх Ээлжийн ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулахад шаардагдах мэдээлэлтэй байх Байгаль орчныг хамгаалах тухай журмын суурь мэдлэгтэй байх	Тухайн албаны зохих туршлага болон сургалтын хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагын албан ёсны баримт бичиг нотолгооны дүн, үнэлгээ	Харилцаа холбоо ил тод, товч тодорхой, ээлжийн тухай зааварчилгаа болон бусад мэдээлэл ойлгомжгүй тохиолдолд ээлж хариуцсан офицероос зөвлөгөө авч тодруулах. Ээлжийн тусламж, ээлж хүлээлгэж өгөх, ээлжээс буух ажиллагааг зохих дадлага, журмын дагуу хийх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Ослын төхөөрөмжийг ажиллуулах, ослын үеийн ажиллагааны журмыг хэрэгжүүлэх	<p>Ослын үеийн үүрэг болон түгшүүрийн дохионы мэдлэгтэй байх</p> <p>Пиротехникийн тусламжтай өгч байгаа ослын дохио, хиймэл дагуулын ослын үеийн байрлал заагч радио дохионы хэрэгсэл /EPIRB/ болон эрэх, аврах холбооны харилцуур /SART/-ыг ирж байгаа мэдээллийг хүлээж авах мэдлэгтэй байх</p> <p>Ослын хуурамч дохио өгөхөөс сэргийлэх, уг дохиог өгсөн тохиолдолд арга хэмжээ авах</p>	Тухайн албаны зохих туршлага болон сургалтын хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагын албан ёсны баримт бичиг нотолгооны дүн, үнэлгээ	<p>Тогтсон дадлага журмын дагуу ослын болон ердийн бус нөхцөлд анхан шатны арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Харилцаа холбоо үргэлж ил тод, товч тодорхой байх ба тушаалыг далайчин шиг биелүүлдэг байх.</p> <p>Ослын үед үйл ажиллагааны бэлэн байдлыг тогтмол хангасан байдаг.</p>

Хэсэг А-II/5

Тавцан дээрх чадамжит далайчны зэрэглэл тогтоож гэрчилгээ олгоход биелүүлсэн байвал зохих албан ёсны шалгуур

Мэргэжлийн стандарт

1. Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай далайн хөлөг онгоцны тавцан дээрх чадамжит далайчин нь туслах түвшинд А-II/5 дугаар хүснэгтийн нэгдүгээр баганад заасан үүргийг биелүүлэх мэдлэг чадвартайгаа нотлох ёстой.

2. Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай далайн хөлөг онгоцны тавцан дээрх чадамжит далайчнаас шаардагдах мэргэжлийн мэдлэг чадвар, дадал болон холбогдох бэлтгэлийн талаар А-II/5 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад тусгасан.

3. Гэрчилгээ горилоч нь А-II/5 дугаар хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад заасан мэдлэг чадвараа шалгуулах үнэлгээний арга, шалгуур үзүүлэлтийн дагуу зохих стандартыг хангаж байгааг нотлох хэрэгтэй.

Хүснэгт А-II/5

Тавцан дээрх чадамжит далайчны зэрэглэлийг тогтооход шаардагдах албан ёсны стандартын шалгуур

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Туслах түвшинд хөлөг онгоцыг жолоодох

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Ээлжийн давтамжтай ажиллагааны аюулгүй ажиллагааг хангахад	Тушаал ойлгодог, ээлжийн давтамжтай ажиллагаатай холбоотой асуудлаар ээлж хариуцсан офицертой харилцаа холбоотой байх Ээлжээс буух, хүлээн авах, хүлээлгэж өгөх журмын мэдлэгтэй байх Ээлжийн давтамжтай ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулахад шаардагдах мэдээлэлтэй байх	Тухайн албаны зохих туршлага ба практикийн шалгалтын дүн	Харилцаа холбоо ил тод, товч тодорхой байх Ээлжийн тусламж, ээлж хүлээлгэж өгөх, ээлжээс буух ажиллагааг зохих дадлага, журмын дагуу хийх
Зангуу хаях, бэхлэх болон бусад зангуу аргамжих Ажиллагааг хангах	Зангуу аргамжих систем, холбогдох журмын ажиллагааны мэдлэгтэй байх. Үүнд: 1. Зангуу аргамжих болон уяа татах функц ерөнхий системийн ажиллагааны хэсэг болох уяаны ажиллагааг мэддэг байх	Дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт хийх: 1. Тухайн албаны зохих туршлага 2. Практик бэлтгэл 3. Шалгалт 4. Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийсэн туршлага	Тоног төхөөрөмжтэй ажиллах тогтсон заавар болон аюулгүйн ажиллагааны дагуу ажиллагааг хийх.

	<p>2. Зангууны аргамжих хүчин чадал, ажлын ачааллын аюулгүйн байдал болон хүч алдах талаар мэдлэгтэй байх. Үүнд: төмөр, нийлэг, шилэн хөвөн татагч олс, хөшүүрэг, зангуу өргөгч, зогсоолын шон, төмөр бетон багана, шаантаг зэргийн зориулалтыг мэддэг байх</p> <p>3. Хөлөг онгоцыг аргамжих болон чирэх, олсыг бэхлэх, суллах, уяа татах дарааллыг мэддэг байх</p> <p>4. Зангууг янз бүрийн нөхцөлд ашиглах дараалал болон ажиллагааны мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөвөгч тэмдэгт тулгаж зогсоох тохиолдолд уг ажиллагаа болон дарааллын мэдлэгтэй байх</p>	<p>5. Шаардлагатай тохиолдолд сургалтын албан ёсны тоног төхөөрөмж дээр бэлтгэл хийсэн байдал</p>	
--	--	---	--

Гүйцэтгэх үүрэг: Туслах түвшинд ачаа цэгцлэх, хураах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
<p>Хөлөг онгоц дээр ачаа цэгцлэх болон хураах</p>	<p>Аюултай, хортой бодис болон шингэн ачааг хөлөг онгоцонд ачих, цэгцлэх, бэхлэх аюулгүй ажиллагааны журмыг мэддэг байх</p> <p>Тодорхой ачааны төрөлтэй холбоотой ачаа болон аюултай ачаа тээвэрлэх олон улсын гэрээний дагуу шошгыг ялгах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний анхан шатны мэдлэгтэй байх,</p>	<p>Дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тухайн албаны зохих туршлага 2. Практик бэлтгэл 3. Шалгалт 4. Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 5. Шаардлагатай тохиолдолд сургалтын албан ёсны тоног төхөөрөмж дээр бэлтгэл хийсэн байдал 	<p>Ачих, хураах ажиллагааг аюулгүй ажиллагааны тогтсон дүрэм журам ба тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын зааварчилгааны дагуу явуулдаг байх</p> <p>Аюултай болон хортой ачаа, нөөцлөх бараа бүтээгдэхүүний цэгцлэх ажиллагааг аюулгүй ажиллагааны тогтсон журмын дагуу явуулдаг байх.</p>

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Туслах түвшинд хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа ба зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангахад хяналт тавих

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны тавцангийн болон машин механизмын тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын аюулгүй ажиллагааг хангах	<p>Хөлөг онгоцны тавцангийн тоног төхөөрөмжийн талаарх дараах мэдлэгтэй байх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хавхлаг, насос, өргөгч, кран, өргөгч цамхгийн сум тэдгээртэй холбоотой төхөөрөмжийн үйлдэл, зориулалт, ашиглалт 2. Ороогч, хөшүүрэг, эргүүлж өргөх хэрэгсэл, тэдгээртэй холбоотой төхөөрөмжийн зориулалт ашиглалт 3. Нээлхий, ус үл нэвтрэх хаалганууд тэдгээртэй холбоотой тоног төхөөрөмж 4. Шилэн хөвөн ба ган олс, кабель, гинж, тэдгээрийн ашиглалт, марк техник үйлчилгээ болон зохистой хураах 5. Хөшүүрэг, өргөгч, кран, өргөгч цамхаг зэргийн ашиглалтын үеийн үндсэн дохиоллыг ойлгож үйл ажиллагаандаа ашиглаж чаддаг байх 6. Хөлөг онгоцны зангууны төхөөрөмжийг ямар ч нөхцөлд ашиглах чадвартай байх. Үүнд: зангуун дээр зогсох, зангууг татах, бэхлэх ердийн болон ослын үед <p>Дараах ажиллагааг явуулах журмын мэдлэг болон гүйцэтгэх чадвартай байх:</p>	<p>Дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тухайн албаны зохих туршлага 2. Практик бэлтгэл 3. Шалгалт 4. Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийсэн туршлага <p>Практик дадлагын дүн</p> <p>Практик дадлагын дүн</p> <p>Практик дадлагын дүн</p>	<p>Ажиллагааг аюулгүй ажиллагааны тогтсон журам, тоног төхөөрөмжийг ашиглах зааварчилгааны дагуу явуулдаг байх</p> <p>Операторын ажил үүргийн хүрээнд идэвхтэй харилцаа холбоотой байх</p> <p>Тогтсон журмын дагуу тоног төхөөрөмжийн ажиллагааг аюулгүй гүйцэтгэх</p> <p>Салбарын аюулгүй ажиллагааны дүрэм журам практикийн дагуу өргөх, буулгах ажиллагааг зөв хийдэг байх</p> <p>Зангилаа, уяа, бэхэлгээ, татлага, даруулга зэргийг мөн түүнчлэн хучлагыг шаардлагын дагуу зөв хийж ашигладаг байх</p>

	<p>1. Олсон дүүжинг уях, тайлах, буулгах</p> <p>2.Залуурч/ лоцманы шатыг угсрах, буулгаж өргөгч, аргамжаа тусгаарлагч хаалтыг буулгах, өргөх</p> <p>3. Далайчны эзэмшвэл зохих чадварын нэг болох олс зангидах, аргамжих, уях, зохих ёсны чадвартай байх</p> <p>Тавцангийн болон ачаа өргөх төхөөрөмж хэрэгслийг ашиглах чадвартай байх. Үүнд:</p> <p>1. Нээлхий, нээлхийний хавхалга, шат, онгоцны хажуу хошуу, хитэгийн хаалга, өргөгч</p> <p>2. Шугам хоолой, дамжуулах хоолой, ёроолын шахуурга, балластын сорох систем ба худаг</p>		
<p>Хөлөг онгоцны тавцангийн болон машин механизмын тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын аюулгүй ажиллагааг хангах /үргэлжлэл/</p>	<p>3. Өргөгч цамхаг, өргөгч эргүүлэг, хөшүүрэг</p> <p>Дарцгаар дохио өгөх, дохионы үндсэн төрлүүдийн талаар мэдлэгтэй байх (А, В, G, Н, О, P, Q)</p>		<p>Хаалт хамгаалалтыг зөв ашиглах.</p> <p>Утас, шугам, кабель, гинж зэргийг ашиглах чадвартай байх</p>
<p>Ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p>	<p>Ажлын байран дээр хувийн аюулгүй байдлыг хангах мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <p>1. Өндөрт ажиллах</p> <p>2. Хөлөг онгоцны хажуу хэсэгт ажиллах</p> <p>3. Хаалттай хэсэгт ажиллах</p> <p>4. Системийг ажиллуулах зөвшөөрөлтэй байх</p> <p>5. Шугамын татлагатай харьцах</p>	<p>Дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <p>1. Тухайн албаны зохих туршлага</p> <p>2. Практик бэлтгэл</p> <p>3. Шалгалт</p> <p>4. Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийсэн туршлага</p>	<p>Хөлөг онгоц болон бие бүрэлдэхүүний Аюулгүйн байдлыг хангахад зориулсан ажиллагаанд тогтмол хяналт тавих</p> <p>Хамгаалалт болон аюулгүй ажиллагааны хэрэгслийг зориулалтын дагуу тогтмол зөв ашигладаг.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
	<p>6. Өргөлтийн техник ажиллагааг мэддэг байх, нуруугаа гэмтээхээс урьдчилан сэргийлэх арга эзэмших</p> <p>7. Цахилгааны аюулгүй байдал</p> <p>8. Техникийн аюулгүй байдал</p> <p>9. Химийн болон биологийн аюултай бүтээгдэхүүнээс хамгаалах</p> <p>10. Хувийн аюулгүй байдлын хэрэгсэл</p>		
Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх ажиллагааг хангах	<p>Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Орчныг бохирдлоос хамгаалах хэрэгслийг ашиглах, ажиллуулах мэдлэгтэй байх</p> <p>Далайн орчныг бохирдуулагч хог хаягдлыг устгах зөвшөөрөгдсөн арга хэлбэрийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тухайн албаны зохих туршлага 2. Практик бэлтгэл 3. Шалгалт 4. Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийсэн туршлага 	Далайн орчныг хамгаалах чиглэлээр дүрэм журамд тогтмол хяналт тавих.
Аврах сал, завь жолоодох	<p>Аврах завь ба салыг хэрхэн залуурдах, тэдгээрийг буулгах, хэрэгсэл, үйл ажиллагааны дарааллын талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Далайд амь гарах техникийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>A-VI/2 дугаар хэсгийн 1-4 дүгээр дэд хэсгүүдэд заасны дагуу албан ёсны сургалт ба ажлын туршлагад үндэслэн гаргасан дүгнэлт, нотолгоо</p>	Хөлөг онгоцыг орхиж явах болон далайд амьд гарах тохиолдолд авах арга хэмжээ нь аюулгүй ажиллагааны тогтсон стандарт журмын дагуу үүссэн нөхцөл байдалд нийцэж байх

Гүйцэтгэвэл зохих үүрэг: Туслах түвшинд засвар үйлчилгээ хийх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцны засвар үйлчилгээг хангах	Өнгөлгөө, тослогоо цэвэрлэгээний материал хэрэгслийг ашиглах чадвартай байх Ээлжит засвар үйлчилгээний журмыг ойлгож гүйцэтгэх чадвартай байх Гадаргуугийн бэлдэц хийх аргын талаарх мэдлэгтэй байх Аюулгүй ажиллагааны тухай болон хөлөг онгоцны заавар журмын мэдлэгтэй байх Хаягдал материалыг аюулгүй устгах мэдлэгтэй байх Гар болон цахилгаанаар ажилладаг техник хэрэгслийг засвар үйлчилгээний мэдлэгтэй байх	Практикийн мэдлэг чадварын үнэлгээ дүгнэлт Дараах нэг буюу түүнээс дээш чиглэлийн үнэлгээ дүгнэлт: 1. Тухайн албаны зохих туршлага 2. Практик бэлтгэл 3. Шалгалт 4. Сургалтын хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл хийсэн туршлага	Засвар үйлчилгээг техник, аюулгүйн байдал болон журамласан заалтын дагуу хийж гүйцэтгэх

БҮЛЭГ III

Хөдөлгүүрийн хэсэгт холбогдох стандарт

Хэсэг А-III/1

Байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл хүн байнга байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасаг бүхий хөлөг онгоцны ээлжийн механикт гэрчилгээ олгоход тавигдах шаардлагын доод хэмжээ

Сургалт

1. III/1 дүгээр журмын 2.4 дүгээр хэсэгт заасан онолын болон практик сургалтад механикчийн албан үүргийг гүйцэтгэхэд шаардагдах, түүнчлэн механик болон цахилгааны салбарын практик чадвар олгох сургалт хамаарна.

Хөлөг онгоцон дээрх сургалт

2. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 киловатт, эсхүл түүнээс дээш байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл хүн байнга байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасаг бүхий хөлөг онгоцны ээлжийн инженер гэрчилгээ авахаар горилогч, түүний далайд ажиллах хугацаа нь III/1 дүгээр журмын 2.2 дугаар хэсэгт заасны дагуу энэ хэсгийн шаардлагыг хангаж, батлагдсан сургалтын хөтөлбөрийн хэсэг болох, дараах хөлөг онгоцон дээрх сургалтын батлагдсан хөтөлбөрт хамрагдана. Үүний тулд:

- .1 Далайд ажиллах хугацаандаа гэрчилгээ горилогч нь энэ журмын В-III/1 дүгээр хэсэгт заасан удирдамжийг анхааралдаа авч, хөдөлгүүрийн тасгийн механикийн ажил, үүрэг болон хариуцлагын талаар бүрэн дүүрэн практикийн дадлага болон туршлага хуримтлуулахыг баталгаажуулна;
- .2 Далайд ажиллах эрхтэй хөлөг онгоцны мэргэшсэн бөгөөд гэрчилгээ эзэмшигч механикчийн шууд удирдлага, хяналтад сургалтыг явуулна; болон
- .3 Сургалтын тэмдэглэлийг сургалтын тэмдэглэл хөтлөх албан ёсны бичиг баримтад хөтөлнө.

Мэргэжлийн чадварын стандарт

3. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 киловатт, эсхүл түүнээс дээш байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл байнга хүн байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасаг бүхий хөлөг онгоцны ээлжийн механикчийн гэрчилгээ авахаар горилогч А-III/1 дүгээр хүснэгтийн 1 дүгээр баганад дурдсан ажил, үүрэг болон хариуцлагыг үйл ажиллагааны түвшинд биелүүлэх чадвартайгаа нотлох шаардлагатай.
4. А-III/1 дүгээр хүснэгтийн 2 дугаар баганад гэрчилгээ олгоход тавигдах мэдлэг, чадварын шаардлагын доод хэмжээг заасан.
5. А-III/1 дүгээр хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан чиглэлээрх мэдлэгийн түвшин ээлжийн механикчийн албан үүргээ гүйцэтгэхэд хангалттай байх ёстой.*
6. А-VIII/2 дугаар хүснэгтийн 4-2 дугаар хэсэг – хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн ажлын үндсэн зарчимд тулгуурлан онолын мэдлэг, чадвар болон мэргэшлийг шаардлагатай түвшинд олгох сургалтыг явуулахаас гадна энэ журмын Б хэсэг болон энэ хэсгийн холбогдох зүйлд заасан удирдамжийг харгалзан үзнэ.
7. Уурын тогоогүй машин тасагтай далайн хөлөг онгоцон дээр алба хаахаар гэрчилгээ горилогч А-III/1 дүгээр хүснэгтийн холбогдох заалт дахь шаардлагыг биелүүлэхгүй байж болно. Ийм үндэслэлээр олгосон мэргэжлийн гэрчилгээ нь А-III/1 дүгээр хүснэгтэд дурдсан мэргэжлийн стандартыг механикч хангах хүртэл уурын тогоотой хөдөлгүүрийн өрөөтэй хөлөг онгоц дээр алба хаахад үйлчлэхгүй. Аливаа ийм төрлийн хязгаарлалтыг мэргэжлийн гэрчилгээ, эсхүл хавсралтад тусгасан байна.
8. Захиргааны зүгээс гэрчилгээ олгож байгаа машин тасгийн өөр төрлийн хөдөлгүүр бүхий хэсэгт ажиллахад тавигдах мэргэжлийн шаардлагыг хасаж болно. Ийм үндэслэлээр олгосон гэрчилгээ нь уг шаардлагад нийцээгүй хөлөг онгоцон дээр үйлчлэхгүй. Тийм учраас зохих төрлийн машин тасгийн механикчийн албан ёсны гэрчилгээ олгох сургалтад хамрагдах ёстой. Үүнд холбогдох хязгаарлалтын талаар гэрчилгээ болон хавсралтад тусгасан байх ёстой.
9. Гэрчилгээ горилогч нь А-III/1 дүгээр хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад дурдсан мэргэжлийн чадвараа нотлох арга болон чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу мэргэжлийн стандартыг хангасан тухайгаа нотлох ёстой.

Эрэг орчмын аялал

10. А-III/1 дүгээр хүснэгтийн хоёрдугаар баганад дурдсан эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, чадвар, мэргэшлийн түвшинтэй холбогдох III/1 дүгээр хэсгийн 2.2-2.5 дэд хэсэгт дурдсан шаардлага нь эргийн аялал хийдэг, гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 киловаттаас бага хөлөг онгоцны механикчийн хувьд ялгаатай байж болно. Ингэхдээ тухайн бүсэд аялж байгаа бусад хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд үзүүлэх нөлөөг анхаарах ёстой. Үүнтэй холбоотой аливаа хязгаарлалтыг гэрчилгээ буюу батламжид тэмдэглэсэн байх ёстой.

*ОУДБ-ын загвар курсийн материалыг бэлтгэл курсэд ашиглаж болно.

Хүснэгт А-III/1

Байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл байнга хүн байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасагтай хөлөг онгоцны ээлжийн механикчийн мэргэжлийн стандартын доод үзүүлэлт

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшний хөлөг онгоцны инженерчлэл

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Машин тасгийн ээлжийн аюулгүй хэвийн ажиллагааг хангах	<p>Машин тасгийн ээлжийн ажлын үндсэн зарчмын талаар бүрэн мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Ээлж хүлээж авахтай холбоотой үүрэг .2 Ээлжид ажиллах үеийн үүрэг .3 Машин тасгийн хэсгийн журнал хөтлөх болон хөдөлгүүрийн үзүүлэлтийн тэмдэглэл хөтлөхийн ач холбогдол .4 Ээлж хүлээлгэж өгөх үеийн үүрэг хариуцлага <p>Аюулгүй ба ослын үеийн үйл ажиллагааны журам; алсын болон автомат удирдлагаас хэсгийн удирдлагад шилжих</p> <p>Ээлжид ажиллаж байх үед аюулгүй ажиллагааны талаар баримтлах заавар журам</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр гал түймэр, эсхүл осол гарах үед ялангуяа шатахууны системд осол гарах үед яаралтай авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт 	<p>Ээлжид ажиллах, ээлж хүлээн авах, хүлээлгэн өгөх ажиллагааг хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим, журамд нийцүүлэн явуулна</p> <p>Хөдөлгүүрийн тоног, төхөөрөмж болон системийг хянах давтамж, хүрээ нь үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж, тогтсон зарчим, журам, үүний дотор ээлжийн механикчийн үүрэг гүйцэтгэх зарчимд нийцсэн байна</p> <p>Хөлөг онгоцны механик системийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүхий л үйл ажиллагаа болон хөдөлгөөний тухай зохих тэмдэглэл үйлдэнэ</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Машин тасгийн ээлжийн аюулгүй хэвийн ажиллагааг хангах / үргэлжлэл/	<p><i>Хөдөлгүүрийн тасгийн нөөцийн менежмент</i></p> <p>Хөдөлгүүрийн тасгийн нөөцийн менежментийн зарчмын тухай мэдлэг. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> .1 Нөөц хуваарилах, ашиглах, түүнийг ач холбогдлоор нь эрэмбэлэх .2 Үр дүнтэй харилцаа, холбоо .3 Шийдвэр гаргах болон удирдах чадвар .4 Нөхцөл байдлыг тогтоох, хүлээн авах .5 Хөлгийн багийн ажлын туршлагыг харгалзан үзэх 	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> .1 Батлагдсан сургалт .2 Албан ёсны ажлын туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага 	<p>Нөөцийг шаардлага, ач холбогдлын дарааллаар нь оновчтой хуваарилах</p> <p>Ойлгомжтой бөгөөд тодорхой үг хэллэгээр харилцах</p> <p>Эргэлзээтэй шийдвэр болон/эсхүл үйл ажиллагаанд зохих хариу арга хэмжээ авсан байх</p> <p>Үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах чадвартайгаа нотлон харуулсан байх</p> <p>Багийн гишүүд, хөдөлгүүрийн өрөө, түүнд хамаатай системийн ажиллагаа, гадаад орчны өнөөгийн болон цаашдын нөхцөл байдлын талаар нэгдсэн тодорхой ойлголттой байх</p>
Англи хэлний бичгийн болон ярианы чадвартай байх	Далайн хөлөг онгоцны механик, тоног төхөөрөмжийн тухай ном, сурах бичиг ашиглах болон ажил үүргээ гүйцэтгэхэд нь шаардагдах англи хэлний зохих мэдлэгтэй байх	Практик хөтөлбөрийн хүрээнд олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх	<p>Механикчийн албан үүрэгт хамаарах англи хэлээр бичигдсэн ном, сурах бичгийг зөв ойлгодог</p> <p>Харилцаа тодорхой болон ойлгомжтой байх</p>
Хөлөг онгоцны дотоод холбоог ашигладаг байх	Хөлөг онгоцны дотоод холбооны системийг ажиллуулах чадвартай байх	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт 	<p>Богино мэдээллийг дамжуулах, хүлээн авах ажиллагааг тогтмол амжилттай явуулах</p> <p>Мэдээлэл солилцооны тухай тэмдэглэлийг бүрэн дүүрэн дэлгэрэнгүй зохих шаардлагын дагуу хөтөлдөг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны гол болон туслах машин механизмыг ажиллуулах, түүнд холбогдох хяналтын систем	Хөлөг онгоцны машин механизмын системийн үндсэн бүтэц болон үйл ажиллагааны зарчим. Үүнд: .1 Хөлөг онгоцны дизелийн хөдөлгүүр .2 Хөлөг онгоцны уурын турбин хөдөлгүүр .3 Хөлөг онгоцны хийн турбин хөдөлгүүр .4 Хөлөг онгоцны уурын тогоо .5 Хөлөг онгоцны дамжуулах төхөөрөмж болон сэнс .6 Бусад туслах төхөөрөмж. Үүнд: Янз бүрийн шахуурга, хийн компрессор, шүүгч/ цэвэршүүлэгч, цэвэр усны генератор, дулаан шилжүүлэгч, хөргүүр, агаар шүүгч сэнсний систем .7 Залуурын хэрэгсэл .8 Автомат удирдлагын систем .9 Шингэний урсгал, тосолгооны болон шатахуун хөргөлтийн системийн онцлог .10 Тавцангийн төхөөрөмж Хяналтын систем болон хөдөлгүүрийн машин механизмын аюулгүй ажиллагаа болон онцгой нөхцөлийн процедур	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Машин механизмын бүтэц ажиллагааг бүрэн ойлгодог, зураг зааварчилгааны дагуу тайлбарлах чадвартай байх
Хөлөг онгоцны гол болон туслах машин механизмыг ажиллуулах, түүнд холбогдох хяналтын систем /үргэлжлэл/	Хөлөг онгоцны дараах машин механизмын хэсэг болон хяналтын системд гэмтэл учрахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, гэмтлийг илрүүлэх бэлтгэл үйл ажиллагаа: .1 Гол хөдөлгүүр ба холбогдох туслахтөхөөрөмж .2 Уурын тогоо ба түүнд холбогдох туслах болон уурын систем .3 Туслах төв хөдөлгүүр болон түүнд холбогдох систем .4 Хөргүүр, агааржуулагч, сэнс зэрэг бусад туслах төхөөрөмж	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага	Аюулгүй ажиллагааг хангах, далайн орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор тогтсон журам, үйл ажиллагааны горим болон зааврын дагуу үйл ажиллагааг төлөвлөн хэрэгжүүлдэг

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
		.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Хэм хэмжээнээс гажих тохиолдлыг шуурхай илрүүлдэг Хөлөг онгоцны чиглэл болон хурдыг өөрчлөхтэй холбоотой тавцангаас өгсөн чиглэл зэрэг шаардлагад инженерийн систем болон цахилгаан эрчим хүчний үйл ажиллагааг нийцүүлэн явуулдаг байх Хөлгийн машин механизмын үйл ажиллагааны доголдлын шалтгааныг шуурхай илрүүлдэг болон хөлөг онгоц болон машин тасгийн аюулгүй байдлыг хангахын тулд тохиромжтой арга хэмжээг авна. Ингэхдээ үүссэн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэх
Шатахуун, тослогоо, тэнцвэржүүлэгч/балласт болон шахуургын болон түүнд холбогдох хяналтын системийг ажиллуулах	Хөлөг онгоцны шахуурга, шугам хоолой болон хяналтын системийг үйл ажиллагааны онцлог Шахуургын системийн ажиллагаа: .1 Шахуургын үндсэн ажиллагаа .2 Усан онгоцны ёроол, тэнцвэржүүлэгч, ачааны шахуургын системийн ажиллагаа Тос, ус ялгах /түүнтэй ижил тоног төхөөрөмж/ тавигдах шаардлага, ажиллагаа	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Аюулгүй ажиллагааг хангах, далайн орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор тогтсон журам, үйл ажиллагааны горим болон зааврын дагуу үйл ажиллагааг төлөвлөн хэрэгжүүлэх Хэм хэмжээнээс гажих тохиолдлыг шуурхай илрүүлэх

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшний цахилгаан, электрон болон хяналтын инженерчлэл

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан болон электрон төхөөрөмж, хяналтын системийг удирдан ажиллуулах	<p>Дараах цахилгаан, электрон болон хяналтын тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны зарчим болон үндсэн тохиргооны талаарх мэдлэг, чадвартай байх</p> <p>.1 Цахилгаан тоног төхөөрөмж: .a Цахилгаан үүсгэгч болон цахилгаан хуваарилах самбар .b Цахилгаан үүсгэгчийг бэлтгэх, ажиллуулах, зэрэгцээ холбох болон өөрчлөх .c Цахилгааны мотор, түүнийг асаах аргачлал .d Өндөр хүчдэл угсралт .e Дараалсан хяналтын цахилгаан шугам болон түүнд холбогдох системийн эд анги</p> <p>.2 Электрон төхөөрөмж: .a Үндсэн электрон схемийн элементийн шинж чанар .b Удирдах болон хяналтын төхөөрөмжийн дохио дамжуулах диаграмм .c Уурын тогоог ажиллуулах удирдлага болон хяналтад, түүнчлэн гол хөдөлгүүрийг ажиллуулахад зориулагдсан хөдөлгүүрийн төхөөрөмжийн хяналтын системийн онцлог, үзүүлэлт, түүний үйл ажиллагаа</p> <p>.3 Хяналтын систем: .a Олон төрлийн автомат хяналтын арга болон түүний үзүүлэлт .b PID зохицуулагч болон зохицуулагчийн бусад холбогдох төхөөрөмжийн хэсгийн үзүүлэлт</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр тогтсон журам болон гарын авлагын дагуу үйл ажиллагааг төлөвлөж, хэрэгжүүлэх</p> <p>Цахилгаан болон электрон төхөөрөмж, хяналтын системийг тэмдэглэгээ болон тайлбарын тусламжтайгаар тайлбарлах болсон ойлгоно.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан болон электрон төхөөрөмжийн засвар	<p>Хөлөг онгоцны цахилгааны төхөөрөмжийг ажиллуулах зөвшөөрөл авахаас өмнө тус төхөөрөмжийг цахилгаанаас аюулгүй салгах зэрэг хөлөг онгоцны цахилгааны системийн аюулгүй ажиллагааны журмын талаарх мэдлэг</p> <p>Цахилгаан үүсгэгч, цахилгаанаар ажилладаг хөдөлгүүр, хяналтын самбар, цахилгаан төхөөрөмжийн эд анги, түүнчлэн цахилгаан үүсгэвэртэй тоног төхөөрөмжийн засвар хийх чадвар</p> <p>Цахилгааны доголдол, алдааг илрүүлж арга хэмжээ авах, эвдрэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p> <p>Цахилгаан техникийн шалгах болон хэмжилтийн төхөөрөмжийг ажиллуулах болон угсрах</p> <p>Дараах төхөөрөмжийн үйлдэл ба ажиллагааны хяналт тохиргоо:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Хяналтын систем .2 Автомат хяналтын төхөөрөмж .3 Хамгаалалтын хэрэгсэлЦахилгаан болон ердийн электрон төхөөрөмжийн диаграммыг тайлж унших 	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Чадваржуулах сургалт .2 Дадлага болон сорил .3 Албан ёсны ажлын туршлага .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага 	<p>Аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээ нь шаардлага хангасан байх</p> <p>Гар багаж ашиглах, сонгох хэмжилтийн хэрэгсэл, шалгалтын төхөөрөмж нь хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн, үзүүлэлтийг зөв нарийвчлан тайлдаг байх</p> <p>Төхөөрөмжийг зааварчилгаа тогтсон аргаар задлах, шинжлэх, засах, дахин угсрах</p> <p>Угсрах болон гүйцэтгэлийн шалгалтыг гарын авлага болон практикийн дагуу явуулдаг байх</p>

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшинд засвар хийх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцон дээр угсралт, засварын хэмжилтийн хэрэгсэл, гар багаж болон цахилгаан багажийг зүй зохистой ашиглах	<p>Хөлөг онгоц болон тоног төхөөрөмжийн засварлах болон угсралтад ашиглах материалын онцлог болон хязгаарлалтын тухай мэдлэг</p> <p>Үйлдвэрлэлт болон засварын ажилд тавигдах хязгаарлалт, онцлог</p> <p>Системийн болон бүрдэл хэсгийн үйлдвэрлэлт болон засварын үед анхаарах онцлог үзүүлэлт</p> <p>Яаралтай/түр зуурын засварын ажлыг аюулгүй гүйцэтгэх арга</p> <p>Хэмжилтийн хэрэгсэл, гар багаж, цахилгаан багажийг ашиглах ажлын байран дээрх аюулгүй ажиллагааг хангахаар авч хэрэгжүүлж буй аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээ</p> <p>Хэмжилтийн хэрэгсэл, гар багаж, цахилгаан багаж ашиглах</p> <p>Чигжих болон боодлын янз бүрийн төрлийг ашиглах</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Чадваржуулах сургалт</p> <p>.2 Албан ёсны практик туршлага болон сорил</p> <p>.3 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлага</p>	<p>Ердийн хөлөг онгоцны бүрдэл хэсгийг угсрахад чухал параметрийг таних, ялгах</p> <p>Материалын сонголт шаардлагад нийцдэг байх</p> <p>Угсралтыг зохих хэмжээнд явуулдаг байх</p> <p>Гар, цахилгаан багаж тоног төхөөрөмж хэмжилтийн багажийг аюулгүй зөв ашигладаг байх</p>
Хөлөг онгоцны машин механизм болон тоног төхөөрөмжийн засвар	<p>Засварын аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан байх, үүнд ийм төхөөрөмж дээр ажиллаж эхлэхээс өмнө цахилгаан төхөөрөмжийг аюулгүй тусгаарласан байх</p> <p>Механикийн суурь мэдлэг чадвартай байх</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны нэгж тасаг дээр хийсэн дадлага</p> <p>.2 Албан ёсны практик туршлага болон сорил</p> <p>.3 Албан ёсны ажлын туршлага</p>	<p>Аюулгүй ажиллагааны журмыг сахидаг байх</p> <p>Багаж хэрэгслийн сонголт болон сэлбэгийн нөөц шаардлага хангасан байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны машин механизм болон тоног төхөөрөмжийн засвар <i>/үргэлжлэл/</i>	Засвар, задлах, тохиргоо, машин тоног төхөөрөмжийн угсралт Тусгай багаж тоног төхөөрөмжийг шаардлагын дагуу ашиглах Тоног төхөөрөмжийн загварын онцлог болон материалын сонголт нь төхөөрөмжийн онцлогт нийцсэн. Машин механизмын зураг, схем, гарын авлагыг тайлбарлах чадвартай. Шугам хоолойн гидравлик ба пневматик диаграммыг тайлбарлах	.4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлага	Задлах, шалгах, засах, угсрах ажлыг зааврын дагуу хийдэг байх Давтан үзлэг болон гүйцэтгэлийн шалгалтыг зааврын дагуу явуулдаг байх Материалын болон сэлбэгийн сонголт шаардлагад нийцсэн байх

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшинд хөлөг онгоцон дээрх зорчигчид болон хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх журмыг баримтлах	Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх Далайн орчныг бохирдлоос хамгаалахад анхаарах, зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх мэдлэгтэй байх Орчны бохирдолтой тэмцэх журам болон холбогдох арга хэрэгсэл Далайн орчныг хамгаалахад идэвх санаачилгатай ажиллах	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Албан ёсны дадлага	Хөлгийн тавцангийн ажиллагааг хянах зарчим болон хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос далайн орчныг хамгаалах тухай олон улсын конвенцын заалтыг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгох Байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг баталгаажуулах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны аяллын бэлэн байдлыг хангах	<p>Хөлөг онгоцны тогтвортой байдал</p> <p>Хөлөг онгоцны тогтвортой байдал, суулт болон даралтын хүснэгт, диаграмм болон даралт тооцоолох төхөөрөмж ашиглах ажлын шаардлагад нийцсэн ажлын мэдлэгтэй байх</p> <p>Ус үл нэвтрэх байдлын суурь ойлголттой байх</p> <p>Хөлөг онгоц ямар нэгэн эвдрэлгүй үедээ хөвөх чадвараа хэсэгчлэн алдах үед авч хэрэгжүүлэх суурь ойлголттой байх</p> <p>Хөлөг онгоцны бүтэц</p> <p>Хөлөг онгоцны үндсэн бүтэц, бүрдүүлэгч хэсэг болон түүний албан ёсны нэрний талаар ерөнхий мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Ачаа ачих ямар ч нөхцөлд хөлөг онгоцны тогтворжилтын нөхцөл нь олон улсын далайн байгууллагын хөлөг онгоцны хэвийн ажиллагааны үеийн тогтворжилтын шалгуур үзүүлэлтэд нийцдэг байх</p> <p>Хөлөг онгоцны ус үл нэвтрэх чанарыг хангах арга хэмжээ нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн хэм хэмжээнд нийцсэн байх</p>
Хөлөг онгоцон дээр галын аюулаас урьдчилан сэргийлж, хяналт тавих	<p>Галын аюулгүй байдал болон гал унтраах хэрэгсэл</p> <p>Гал түймэртэй тэмцэх сургалт зохион байгуулах чадвартай байх</p> <p>Шаталтын химийн шинж чанар, түүний төрлийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал унтраах системийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үүний дотор шатахууны системтэй холбоотой гал гарсан үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний</p>	<p>A-VI/3 дугаар хэсгийн 1-3-т заасны дагуу гал түймэртэй тэмцэх албан ёсны бэлтгэл, туршлагад хийсэн үнэлэлт</p>	<p>Тулгарч буй асуудлын хамрах хүрээ, төрлийг шуурхай тодорхойлж, анхан шатанд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь хөлөг онгоцны ослын үед баримтлах процедур болон яаралтай үед авч хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд нийцэж байх</p> <p>Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, яаралтай зогсоох, тусгаарлах ажиллагааг ослын онцлогоос хамааран оновчтой шуурхай зохион байгуулах</p> <p>Дээд шатны удирдлагад тайлан өгөх болон тавцан дээрх холбогдох хүнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний ач холбогдлын дараалал, үйл ажиллагааны үе шат, цаг хугацаа болон тухайн ослын холбогдох онцлогийг мэдээлэх, түүнчлэн асуудлыг яаралтай шуурхай шийдвэрлэхэд чиглэсэн байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Аврах хэрэгслийг ашиглах	<p><i>Хүний амь аврах</i></p> <p>Хөлөг онгоцыг ослын үед орхиж явах сургалт зохион байгуулах чадвартай байх, аврах завь, сал залуурдах, тэдгээрийг буулгах төхөөрөмж, зохион байгуулалт, тоног төхөөрөмж, үүнд ослын үеийн радио холбооны аврах хэрэгсэл, хиймэл дагуулын ослын үеийн байрлал заагч радио дохионы хэрэгсэл /EPIRB/ болон эрэх, аврах холбооны харилцуур /SART/, шумбалтын хувцас, болон халуун тэсвэрлэх хамгаалалтын хэрэгслийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	А-VI/2 дугаар хэсгийн 1-4-т заасны дагуу албан ёсны бэлтгэл, туршлагад хийсэн үнэлэлт	Хөлөг онгоцыг орхиж явах, амь аврах ажиллагаа тухайн үүссэн нөхцөл байдал, орчинд тохирсон, аюулгүй ажиллагааны хүлээн зөвшөөрөгдсөн практик, жишгийн дагуу явуулах
Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх	<p><i>Эмнэлгийн тусламж</i></p> <p>Хөлөг онгоцон дээр осол гарах, эсхүл өвчин гарах үед эмнэлгийн тусламж хэрхэн үзүүлэх талаар эзэмшсэн мэдлэгээ ашиглаж чаддаг байх, яаралтай үед радио холбоогоор эмнэлгийн ажилтнаас зөвлөгөө авч, зохих арга хэмжээ авах чадвартай байх</p>	А-VI/4 дүгээр хэсгийн 1-3-т заасны дагуу албан ёсны бэлтгэлд хийсэн үнэлэлт	Болзошгүй осол, гэмтлийн шинж чанар болон хэмжээг шуурхай тодорхойлж, хүний амь эрсдэх болзошгүй аюулыг бууруулдаг байх
Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих	<p>Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг хамгаалах талаарх Олон Улсын Далайн Байгууллагын /ОУДБ/-ын холбогдох конвенцын талаар ажил үүргийн хүрээнд шаардлагатай мэдлэгтэй байх</p>	Шалгалт, эсхүл албан ёсны бэлтгэлд хийсэн үнэлэлт	Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг хамгаалах тухай хуулийн заалтыг зохих ёсоор хэрэгжүүлдэг байх
Удирдах болон багаар ажиллах чадварын хэрэглээ	<p>Хөлөг онгоцны бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах болон сургалтын талаар ажлын мэдлэгтэй байх</p> <p>Холбогдох олон улсын далайн конвенц болон зөвлөмж, тухайн улсын хууль тогтоомжийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Ажлын ачаалал хуваарилах, үүрэг даалгавар өгөх чадвартай байх. Үүнд:</p> <p>.1 Төлөвлөх болон зохицуулалт</p> <p>.2 Ажилтныг томилох</p> <p>.3 Цаг хугацаа болон нөөцийн хязгаарлалт</p> <p>.4 Үйл ажиллагааны тэргүүлэх ач холбогдлыг тодорхойлох</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш чиглэлийн үнэлэлт:</p> <p>.1 Албан ёсны сургалт</p> <p>.2 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.3 Практик дадлага</p>	<p>Багийн гишүүдэд үүрэг даалгавар оноож, албан үүргээ гүйцэтгэхдээ баримталбал зохих хэм хэмжээ, хувь хүний биеэ авч явах зохистой хэвшлийн талаар мэдээлэл өгсөн байдал</p> <p>Сургалтын зорилго болон чиглэл нь одоогийн чадвар, мэдлэгт өгсөн үнэлгээ болон үйл ажиллагааны шаардлагад нийцэж байх.</p> <p>Үйл ажиллагааг холбогдох журмын дагуу явуулдаг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Удирдах болон багаар ажиллах чадварын хэрэглээ /үргэлжлэл/	<p>Үр ашигтай нөөцийн, менежментийн талаарх мэдлэг болон чадварыг ашиглах:</p> <p>.1 Нөөцийг хуваарилах, байрлуулах, зориулах ач холбогдлын дараалал</p> <p>.2 Хөлөг болон эргийн үр дүнтэй харилцаа</p> <p>.3 Баг хамт олны туршлагад үндэслэн шийдвэр гаргах</p> <p>.4 Шийдвэр гаргах болон манлайлах чадвар, үүнд урам өгөх багтана</p> <p>.5 Нөхцөл байдалд дүгнэлт хийх чадвар</p> <p>Шийдвэр гаргах техникийн талаарх мэдлэг, чадварыг ашиглах:</p> <p>.1 Үүссэн нөхцөл байдал болон эрсдэлийн үнэлгээ</p> <p>.2 Бий болсон сонголтыг тодорхойлж, анхааралдаа авах</p> <p>.3 Үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох</p> <p>.4 Үр дагаврын ашигтай байдлыг үнэлэх</p>		<p>Зайлшгүй шаардлагатай үүрэг даалгаврыг биелүүлэхдээ төлөвлөгөөтэй, шаардлагадаа нийцүүлэн нөөцийг зөв төлөвлөж, хуваарилсан</p> <p>Харилцаа холбоо ойлгомжтой, салаа утга агуулаагүй байх</p> <p>Үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах чадвартайгаа үйлдлээрээ харуулах</p> <p>Хөлөг онгоцны одоогийн болон урьдчилан төлөвлөсөн байдал болон үйл ажиллагааны байдал, гадаад орчны талаар багийн шаардлагатай гишүүд нэгдсэн ойлголттой байх</p> <p>Гаргаж байгаа шийдвэр нь тухайн нөхцөл байдалд хамгийн үр дүнтэй байх</p>
Хөлгийн бүрэлдэхүүн болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах	<p>Хувь хүний амь насыг аврах, аргын тухай мэдлэг</p> <p>Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах чадвар</p> <p>Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх суурь мэдлэгтэй байх</p> <p>Хувийн аюулгүй байдлаа хангах болон нийгмийн хариуцлагын тухай мэдлэгтэй байх</p>	A-VI/1 дүгээр хэсгийн 2-т заасны дагуу албан ёсны бэлтгэл, туршлагад хийсэн үнэлэлт	<p>Аврах, хамгаалах хэрэгслийг зохих шаардлагын дагуу зөв хэрэглэх</p> <p>Хөлөг онгоцны бүрэлдэхүүн болон хөлөг онгоцыг хамгаалахад чиглэсэн аюулгүй ажиллагааны журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Далайн орчныг хамгаалахад чиглэсэн журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Ослын тухай мэдээ авмагц анхан шатанд болон түүний дараа авч хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа нь ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний журамд нийцсэн байх</p>

Хэсэг А-III/2

Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 киловатт, эсхүл түүнээс дээш хөлөг онгоцны ерөнхий инженер болон хоёрдугаар инженер гэрчилгээ авахад эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Мэргэжлийн стандарт

1. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 киловатт, эсхүл түүнээс дээш далайн хөлөг онгоцны ерөнхий инженер болон хоёрдугаар инженерийн гэрчилгээ гориллогч нь А-III/2 дугаар хүснэгтийн нэгдүгээр баганад заасан удирдлагын түвшинд үүрэг, даалгавар гүйцэтгэж, хариуцлага хүлээх чадвартайгаа нотлох ёстой.
2. А-III/2 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад гэрчилгээ авахад шаардагдах мэдлэг, ойлголт болон мэргэшлийн эзэмшвэл зохих стандартын хамгийн доод үзүүлэлтийг тусгасан. Энэ нь ээлжийн инженерийн хувьд А-III/1 дүгээр хүснэгтийн хоёрдугаар баганад тусгасан чиглэлээр илүү өргөн хүрээг хамрах боломжтой.
3. Хоёрдугаар инженер нь ерөнхий инженерийг ямар ч үед орлох учир, эдгээр агуулга нь хөлөг онгоцны машин механизмын аюулгүй ажиллагаа болон далайн орчныг хамгаалах чиглэлээр эзэмшвэл зохих бүх мэдлэгийн талаар тухайн гориллогчийг шалгахад зориулагдсан болно.
4. А-III/2 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад тусгасан чиглэлийн мэдлэгийн түвшин нь ерөнхий инженер, эсхүл хоёрдугаар инженерийн орон тоонд ажиллах шаардлагыг хангана.*
5. Шаардлагатай онолын мэдлэг, чадварын талаарх сургалт болон туршлагыг олж авахын тулд энэ журмын холбогдох шаардлага болон В хэсэгт өгсөн зааврыг баримтлах хэрэгтэй.
6. Захиргааны зүгээс гол хөдөлгүүрээс бусад машин механизмын төрлийн мэдлэг эзэмших шаардлагыг хасаж болно. Ийм үндэслэлээр олгосон гэрчилгээ эзэмшигч нь өөр төрлийн машин механизм дээр ажиллах эрхгүй учраас инженер тухайн мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх мэдлэгийг эзэмших хүртлээ ажиллах эрхгүй. Ийм хязгаарлалтыг гэрчилгээ болон түүний батламж бичигт тэмдэглэх хэрэгтэй.
7. Гэрчилгээ гориллогч бүр А-III/2 дугаар хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад тусгасан мэргэжлийн шаардлага болон чадавх үнэлэх шалгуурыг хангаснаа нотлох шаардлагатай.

Эрэг орчмын аялал

8. А-III/2 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад тусгасан чиглэлийн мэдлэг, чадвар, мэргэшил нь эргийн аялал хийдэг гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал бага хөлөг онгоцны инженерийн хувьд өөр байж болно. Гэхдээ тухайн бүс нутагт зорчиж байгаа бусад хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд учруулж болзошгүй нөлөөг анхаарах хэрэгтэй. Үүнтэй холбоотойгоор гэрчилгээ болон батламж бичиг дээр холбогдох хязгаарлалтын талаар тэмдэглэгээ хийх шаардлагатай.

*ОУДБ-ын загвар сургалтын материалыг бэлтгэл сургалтад ашиглаж болно.

Хүснэгт А-III/2

Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 киловатт болон түүнээс дээш хөлөг онгоцны ерөнхий инженер болон хоёрдугаар инженерийн эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн чадварын стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Чиг үүрэг: Удирдлагын түвшний далайн инженерчлэл

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөдөлгүүрийн тасгийн тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах	<p>Дараах машин механизм, тэдгээрийн туслах төхөөрөмжийн загвар болон үйл ажиллагааны онцлог:</p> <p>.1 Далайн хөлөг онгоцны дизель хөдөлгүүр</p> <p>.2 Далайн хөлөг онгоцны уурын турбин хөдөлгүүр</p> <p>.3 Далайн хөлөг онгоцны хийн турбин хөдөлгүүр</p> <p>.4 Далайн хөлөг онгоцны уурын тогоо</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт дадлага хийсэн</p>	<p>Хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмжийн загварын онцлог болон үйл ажиллагааны механизмын тайлбар болон мэдлэг шаардлагад нийцсэн</p>
Ажиллагааг төлөвлөх болон хуваарь гаргах	<p>Онолын мэдлэг:</p> <p>Термодинамик болон дулаан дамжуулалт</p> <p>Механик болон гидромеханик</p> <p>Дизель, уурын болон хийн турбины гол хөдөлгүүрийн хурд, гарц, шатахуун зарцуулалт онцлог үзүүлэлт</p> <p>Дараах төхөөрөмжийн дулааны цикл, бүтээмж болон тэнцэл Үүнд:</p> <p>.1 Далайн хөлөг онгоцны дизель хөдөлгүүр</p> <p>.2 Далайн хөлөг онгоцны уурын турбин хөдөлгүүр</p> <p>.3 Далайн хөлөг онгоцны хийн турбин хөдөлгүүр</p> <p>.4 Далайн хөлөг онгоцны уурын тогоо</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Үйл ажиллагааны бэлтгэл, төлөвлөлт нь хүчний тоног төхөөрөмжийн загвар болон үзүүлэлт, аяллын үеийн шаардлагад нийцсэн</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Ажиллагааг төлөвлөх болон хуваарь гаргах /үргэлжлэл/ Ажиллагаа, хяналт, гүйцэтгэлийн үнэлгээ, гол хөдөлгүүрийн хэсэг болон туслах машины аюулгүй байдлыг хадгалах	<p>Хөргүүр болон хөргүүрийн цикл</p> <p>Шатах болон тослох материалын физик болон химийн чанар</p> <p>Материалын технологи</p> <p>Далайн архитектур / байгууламж/ болон хөлөг онгоцны бүтэц, эвдрэлийн хяналт</p> <p>Практикийн мэдлэг</p> <p>Гол хөдөлгүүр болон туслах машин механизм, түүнд холбоотой системийг асаах, унтраах, салгах Гол хөдөлгүүрийн ажиллагааны хязгаар</p> <p>Гол хөдөлгүүрийн хэсэг болон туслах машины ашигтай ажиллагаа, хяналт, гүйцэтгэлийн үнэлгээ, аюулгүй байдлыг хангах</p> <p>Гол моторын автомат удирдлагын үйлдэл, механизм</p> <p>Туслах машины автомат удирдлагын үйлдэл, механизм:</p> <p>.1 Генераторын хуваарилалтын систем</p> <p>.2 Уурын тогоо</p> <p>.3 Тос шүүгч</p> <p>.4 Хөргөлтийн систем</p> <p>.5 Шахуурга болон шугам хоолойн систем</p> <p>.6 Залуурын механизм</p> <p>.7 Ачих төхөөрөмж болон тавцангийн машин механизм</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Механизмыг асаах, шатахуунаар хангах, тосолгооны материал, хөргөх ус болон агаар бэлтгэх арга хамгийн тохиромжтой</p> <p>Механизмыг асаах, халаахдаа техникийн үзүүлэлт болон ажлын батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу даралт, температур, эргэлтийн хурдыг шалгадаг</p> <p>Гол хөдөлгүүрийн тасаг болон туслах механизмын аюулгүй ажиллагааны нөхцөлийг хангахын тулд тогтмол хянадаг</p> <p>Унтраах болон моторын хөргөлтийн хяналтын бэлтгэх арга хамгийн тохиромжтой</p> <p>Техникийн үзүүлэлтийн дагуу моторын ачааллын багтаамжийг хэмжих арга</p> <p>Тавцангийн тушаалын биелэлтийг ажлын гүйцэтгэлтэй харьцуулдаг</p> <p>Техникийн үзүүлэлтэд нийцсэн гүйцэтгэлийн түвшин</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Шатахуун, тос тослогоо болон балласт тэнцвэржүүлэх үйл ажиллагааг зохицуулах	Машин механизм, шахуурга, шугам хоолойн системийн үйл ажиллагаа болон засвар	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага	Шатахуун болон балласт тэнцвэржүүлэгчийн үйл ажиллагаа, далайн орчныг бохирдлоос хамгаалах шаардлагатай нийцэх

Чиг үүрэг: Удирдлагын түвшний цахилгаан, электроник болон хяналтын инженерчлэл

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан болон электрон хяналтын төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг зохицуулах	Онолын мэдлэг Далайн цахилгаан технологи, электрон төхөөрөмж, автомат удирдлагатай инженерчлэл болон аюулгүй ажиллагааны төхөөрөмж Автомат удирдлагатай төхөөрөмж болон аюулгүй ажиллагааны төхөөрөмжийн системийн тохиргоо болон загварын онцлог: .1 Гол хөдөлгүүр .2 Генератор болон хуваарилалтын систем .3 Уурын тогоо Цахилгаан моторын хяналтын тоног төхөөрөмжийн системийн тохиргоо болон загварын онцлог Өндөр хүчдэлийн төхөөрөмжийн загварын онцлог Гидравлик болон пневматик төхөөрөмжийн онцлог	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Үйл ажиллагааны зааварт нийцсэн тоног төхөөрөмж болон системийн ажиллагаа Техникийн үзүүлэлтэд нийцсэн гүйцэтгэлийн хэмжээ

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан болон электрон хяналтын төхөөрөмжийг ажлын горимд дахин оруулах, эвдрэл гэмтлийг засах	Практикийн мэдлэг Цахилгаан болон электрон хяналтын төхөөрөмжийн эвдрэлийг засах Цахилгаан, электрон хяналтын төхөөрөмж болон аюулгүй ажиллагааны хэрэгслийн гүйцэтгэлийн сорил Хяналтын системийн эвдрэлийг засах Программ хангамжийн хувилбарын хяналт	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Техникийн, хууль ёсны, аюулгүй ажиллагаа болон процедурын журамд нийцсэн засварын үйл ажиллагаа Тоног төхөөрөмжийн эвдрэл гэмтлийн хяналт, шалгалт тохиромжтой

Чиг үүрэг: Удирдлагын түвшний засвар

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Үр дүнтэй, аюулгүй засварын процедурыг зохицуулах	<i>Онолын мэдлэг</i> Далайн инженерчлэлийн туршлага Практикийн мэдлэг Үр дүнтэй, аюулгүй засварын процедурыг зохицуулах Засвар төлөвлөх, албан ёсны болон ангилсан баталгаажуулалт Засвар төлөвлөх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага	Техникийн, хууль ёсны, аюулгүй ажиллагаа болон процедурын журамд нийцсэн засварын үйл ажиллагаа Тохиромжтой төлөвлөгөө, үзүүлэлт, материал болон тоног төхөөрөмж засварлах Хамгийн тохиромжтой аргаар машин механизмын ажиллагааг дахин сэргээх ажлыг хийх
Машин техникийн эвдрэл гэмтлийг илрүүлж засах	<i>Практикийн мэдлэг</i> Машин механизмын эвдрэл гэмтлийг илрүүлэх, доголдлыг олж тогтоох, эвдрэлээс сэргийлэх арга хэмжээ Тоног төхөөрөмжийн хяналт болон тохиргоо Эвдрэлээс сэргийлэх үзлэг	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Санал болгосон зөвлөмж, процедурын дагуу бодит үйл ажиллагааны нөхцөлийг харьцуулах арга Санал болгосон үйл ажиллагааны үзүүлэлт болон хязгаарлалтад нийцсэн үйлдэл болон шийдвэр

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Аюулгүй ажиллах практикийг баталгаажуулах	<i>Практикийн мэдлэг</i> Аюулгүй ажиллагааны практик	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: 1. Албан ёсны ажлын туршлага 2. Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага 3. Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага	Хууль ёсны шаардлага, практикийн журам, ажиллах зөвшөөрөл болон байгаль орчинд ээлтэй ажлын практик

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшинд хөлөг онгоцон дээрх зорчигчид болон хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны их биеийн тогтворжилт, суулт болон даралтыг хянах	Хөлөг онгоцны үндсэн бүтэц зохион байгуулалт, суулт, тогтворжилтод үзүүлэх нөлөөллийн онол, хүчин зүйлийн талаар ойлголттой байх, суулт, тогтворжилтын аюулгүй байдлыг хангахад шаардлагатай арга хэмжээ Хөлөг онгоцонд учирсан гэмтэл, түүнтэй холбоотой аль нэг хэсэг усанд автах нь хөлөг онгоцны тогтворжилт болон, суултад ямар нөлөө үзүүлэх, авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх Хөлөг онгоцны тогтворжилттой холбоотой ОУДБ-ын зөвлөмжийн талаар мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: 1. Албан ёсны ажлын туршлага 2. Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага 3. Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага	Хөлөг онгоцны их биеийн тогтворжилт болон даралт тогтмол аюулгүй түвшинд байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах, далайн орчныг хамгаалах тухай хуулийн шаардлага болон арга хэмжээнд нийцэж байгаа байдалд хяналт тавих</p>	<p>Олон улсын хэлэлцээр болон конвенцод тусгагдсан холбогдох олон улсын далайн эрх зүйн мэдлэг</p> <p>Дараах асуудалд онцгой анхаарал хандуулах шаардлагатай:</p> <p>.1 Олон улсын конвенцын дагуу хөлөг дээр авч яваа гэрчилгээ болон бусад бичиг баримт, эдгээр гэрчилгээ болон бичиг баримтыг хэрхэн олж авсан, түүний хүчинтэй хугацаа</p> <p>.2 Багтаамжийн хэмжилтийн тухай 1966 оны олон улсын конвенцын нэмэлт, өөрчлөлтийн холбогдох заалтын дагуу хүлээх үүрэг, хариуцлага</p> <p>.3 Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай тухай 1974 оны улсын конвенцын нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу хүлээх үүрэг, хариуцлага</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p>	<p>Хяналтын үйл ажиллагаа болон засвар хууль ёсны шаардлагад нийцэж байх</p> <p>Ноцтой зөрчлийг шуурхай, бүрэн дүүрэн илрүүлэх</p> <p>Гэрчилгээг шинэчлэх болон сунгах шаардлага нь шинжилгээний төсөл болон тоног төхөөрөмжийн үргэлжлүүлэн хүчинтэй байхыг баталгаажуулах</p>
<p>Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах, далайн орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомжийн шаардлага болон арга хэмжээнд нийцэж байгаа байдалд хяналт тавих <i>/үргэлжлэл/</i></p>	<p>.4 Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын конвенцын холбогдох заалтын дагуу хүлээх үүрэг, хариуцлага</p> <p>.5 Далайн ариун цэврийн тунхаглал болон Олон улсын ариун цэврийн журам</p> <p>.6 Хөлөг онгоц, зорчигчид, багийн гишүүд, эсхүл ачаа тээшний аюулгүй байдалтай холбоотой олон улсын баримт бичгийн дагуу хүлээх үүрэг, хариуцлага</p> <p>.7 Далайн орчныг хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэрэгсэл</p> <p>.8 Олон улсын хэлэлцээр, конвенцыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй дотоодын хууль тогтоомж</p>		

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Хөлгийн багийн гишүүд болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, аврах, гал унтраах болон аюулгүй ажиллагааны бусад систем, бэлэн байдлыг хангах</p>	<p>Аврах хэрэгслийн талаарх журмын гүнзгий мэдлэг /Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай олон улсын конвенц/</p> <p>Гал түймэртэй тэмцэх, ослын үед хөлөг онгоцыг орхиж явах бэлтгэл сургуулилт зохион байгуулах</p> <p>Хүний амь аврах, гал унтраах болон бусад аюулгүйн системийн засвар</p> <p>Ослын үед хөлөг онгоцон дээрх бүх хүмүүсийг хамгаалах, аврах зайлшгүй шаардлагатай арга хэмжээ авах Хөлөг онгоц дээр гал гарах, дэлбэрэлт гарах, мөргөлдөх, болон хайргадсаны дараа хөлөг онгоцыг аврахын тулд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</p>	<p>Практик хөтөлбөр болон албан ёсны ажлын туршлага, сургалтын хүрээнд олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх</p>	<p>Галын аюул илрүүлэх болон хамгаалалтын системийн хяналтын журамд зааснаар ослын түгшүүрийг шуурхай илрүүлж, тогтсон журмын дагуу арга хэмжээ авах процедур</p>
<p>Осол, гэмтлийн хяналтын төлөвлөгөө боловсруулж, ослын үед авах арга хэмжээ</p>	<p>Хөлөг онгоцны бүтэц зохион байгуулалт, эвдрэл гэмтлийн хяналт</p> <p>Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, унтраах арга хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмж</p> <p>Аврах хэрэгслийн үүрэг болон хэрэглээ</p>	<p>Албан ёсны ажлын туршлага, сургалтын хүрээнд олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх</p>	<p>Ослын үеийн тогтсон төлөвлөгөөнд нийцсэн ослын процедур</p>
<p>Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх</p>	<p>Хөлөг онгоцны бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах болон сургалтын талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Холбогдох олон улсын далайн конвенц болон зөвлөмж, тухайн улсын хууль тогтоомжийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Ажлын ачаалал хуваарилах, үүрэг даалгавар өгөх, зохион байгуулах чадвартай байх:</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p>	<p>Багийн гишүүдэд үүрэг даалгавар оноож, албан үүргээ гүйцэтгэхдээ баримталбал зохих стандарт хэм хэмжээ, хувь хүний биеэ авч явах зохистой хэвшлийн талаар мэдээлэл өгсөн байдал</p> <p>Сургалтын зорилго болон чиглэл нь одоогийн чадвар, мэдлэгт өгсөн үнэлгээ болон үйл ажиллагааны шаардлагад нийцэж байх.</p> <p>Үйл ажиллагааг холбогдох журмын дагуу явуулдаг байх</p>

	<p>.1 Төлөвлөх болон зохицуулах</p> <p>.2 Ажилтныг томилох</p> <p>.3 Цаг хугацаа болон нөөцийн хязгаарлалт</p> <p>.4 Үйл ажиллагааны тэргүүлэх ач холбогдлыг тодорхойлох</p> <p>Үр ашигтай нөөцийн, менежментийн талаарх мэдлэг болон чадварыг ашиглах:</p> <p>.1 Нөөцийг хуваарилах, байрлуулах, зориулах ач холбогдлын дараалал</p> <p>.2 Хөлөг болон эргийн үр дүнтэй харилцаа</p> <p>.3 Баг хамт олны туршлагад үндэслэн шийдвэр гаргах</p>		<p>Зайлшгүй шаардлагатай үүрэг даалгаврыг биелүүлэхдээ төлөвлөгөөтэй, шаардлагадаа нийцүүлэн нөөцийг зөв төлөвлөж, хуваарилсан</p> <p>Харилцаа холбоо ойлгомжтой, ямар нэгэн салаа утга агуулаагүй байх</p>
<p>Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх / үргэлжлэл/</p>	<p>.4 Шийдвэр гаргах болон манлайлах чадвар, үүнд урам өгөх багтана</p> <p>.5 Нөхцөл байдалд дүгнэлт хийх чадвар</p> <p>Шийдвэр гаргах техникийн талаарх мэдлэг, чадварыг ашиглах:</p> <p>.1 Үүссэн нөхцөл байдал болон эрсдэлийн үнэлгээ</p> <p>.2 Бий болсон сонголтыг тодорхойлж, анхааралдаа авах</p> <p>.3 Үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох</p> <p>.4 Үр дагаврын ашигтай байдлыг үнэлэх Стандарт үйл ажиллагааны процедурын хөгжил, хэрэгжүүлэлт болон хяналт</p>		<p>Үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах чадвартайгаа үйлдлээрээ харуулах</p> <p>Хөлөг онгоцны одоогийн болон урьдчилан төлөвлөсөн байдал болон үйл ажиллагааны байдал, гадаад орчны талаар багийн шаардлагатай гишүүд нэгдсэн ойлголттой байх</p> <p>Гаргаж байгаа шийдвэр нь тухайн нөхцөл байдалд хамгийн үр дүнтэй байх</p> <p>Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ холбогдох журмын дагуу үр дүнтэй байх</p>

Хэсэг А-III/3

Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 болон 3000 киловатт хөлөг онгоцны ерөнхий инженер болон хоёрдугаар инженер гэрчилгээ авахад эзэмшсэн байвал зохих стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Мэргэжлийн стандарт

1. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 болон 3000 киловатт далайн хөлөг онгоцны ерөнхий инженер болон хоёрдугаар инженерийн гэрчилгээ горилогч нь А-III/2 дугаар хүснэгтийн нэгдүгээр баганад заасан удирдлагын түвшинд үүрэг, даалгавар гүйцэтгэж, хариуцлага хүлээх чадвартайгаа нотлох ёстой.
2. А-III/2 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад гэрчилгээ авахад шаардагдах мэдлэг, ойлголт болон мэргэшлийн эзэмшвэл зохих стандартын хамгийн доод үзүүлэлтийг тусгасан. Хөдөлгүүрийн өрөө нь байнга хүнтэй байх шаардлагатай эсхүл хүн байх шаардлагагүй машин тасаг бүхий хөлөг онгоцны ээлжийн инженерийн хувьд А-III/1 дүгээр хүснэгтийн хоёрдугаар баганад тусгасан чиглэлээр илүү өргөн хүрээг хамрах боломжтой.
3. Хоёрдугаар инженер нь ерөнхий инженерийг ямар ч үед орлох учир, эдгээр агуулга нь хөлөг онгоцны машин механизмын аюулгүй ажиллагаа болон далайн орчныг хамгаалах чиглэлээр эзэмшвэл зохих бүх мэдлэгийн талаар тухайн горилогчийг шалгахад зориулагдсан болно.
4. А-III/2 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад дурдсан чиглэлээр мэдлэгийн түвшинд тавигдах шаардлагыг бууруулж болно. Гэхдээ зөвхөн энэ хэсэгт дурдсан хөдөлгүүрийн хүчин чадал бүхий хөлөг онгоцны ерөнхий инженер болон хоёрдугаар инженерээр ажиллах гэрчилгээ горилогчийн мэргэжлийн шаардлагад нийцэж байх ёстой.
5. Шаардлагатай онолын мэдлэг, чадварын талаарх сургалт болон туршлагыг олж авахын тулд энэ журмын холбогдох шаардлага болон В хэсэгт өгсөн зааврыг баримтлах хэрэгтэй.
6. Захиргааны зүгээс гол хөдөлгүүрээс бусад машин механизмын төрлийн мэдлэг эзэмших шаардлагыг хасаж болно. Ийм үндэслэлээр олгосон гэрчилгээ эзэмшигч нь өөр төрлийн машин механизм дээр ажиллах эрхгүй учраас инженер тухайн мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх мэдлэгийг эзэмших хүртлээ ажиллах эрхгүй. Ийм хязгаарлалтыг гэрчилгээ болон түүний батламж бичигт тэмдэглэх хэрэгтэй.
7. Гэрчилгээ горилогч бүр А-III/2 дугаар хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад тусгасан мэргэжлийн шаардлага болон чадавх үнэлэх шалгуурыг хангаснаа нотлох шаардлагатай.

Эрэг орчмын аялал

8. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 киловаттаас бага эргийн аялал хийдэг хөлөг онгоцны ерөнхий инженер тавигдах мэдлэг, чадвар, мэргэшлийн шаардлагын түвшин А-III/2 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар багана, III/3 журмын 2.1.1, 2.1.2 дугаар дэд хэсэгт заасан шаардлагаас ялгаатай байж болно. Тухайн бүс нутагт аялж байгаа бусад хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд нөлөөлөхийг анхааран мэргэжлийн стандартыг биелүүлсэн байх шаардлагатай. Ийм хязгаарлалтыг гэрчилгээ болон түүний батламж бичигт тэмдэглэх хэрэгтэй.

Хэсэг А-III/4

Байнгын хүн байх шаардлагатай, эсхүл хүн байх шаардлагагүй машин тасаг бүхий хөлөг онгоцны ээлжийн бие бүрэлдэхүүний гишүүнд гэрчилгээ олгоход эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Мэргэжлийн стандарт

1. Далайн хөлөг онгоцны машин тасгийн ээлжийн гэрчилгээ горилогч нь А-III/4 дүгээр хүснэгтийн нэгдүгээр баганад дурдсан далайн инженерчлэлийн үүргийг туслах түвшинд гүйцэтгэх чадвар эзэмшсэнээ нотлох ёстой.
2. Машин тасгийн ээлжийн бие бүрэлдэхүүний гишүүн нь А-III/4 дүгээр хүснэгтийн хоёрдугаар баганад дурдсан эзэмшсэн байвал зохих хамгийн бага стандарт юм.
3. Гэрчилгээ горилогч нь А-III/4 дүгээр хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад дурдсан мэргэжлийн чадвараа нотлох арга болон чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу мэргэжлийн стандартыг хангасан тухайгаа нотлох ёстой. Гуравдугаар багана дахь “практикийн шалгалт” гэдэгт эрэгт явагдах сургалт хамаарна.
4. Зарим ажил үүргийн хувьд туслах шатанд мэргэжлийн шалгуурын хүснэгт байхгүй тохиолдолд Захиргааны зүгээс тухайн ажилтанд гүйцэтгэх ажлын шаардлагад нийцсэн сургалт, шалгалт, гэрчилгээнд тавигдах мэргэжлийн шаардлагыг тодорхойлох үүрэгтэй.

Хүснэгт А-III/4

Машин тасгийн механикийн ээлжийн бүрэлдэхүүний ажилтны мэргэжлийн стандартын хамгийн доод бага үзүүлэлт

Чиг үүрэг: Туслах түвшинд далайн инженерчлэлийн үүрэг гүйцэтгэх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн бүрэлдэхүүний ажилтны ээлжийн үүргийг гүйцэтгэх Ээлжийн ажиллагаатай холбоотой асуудлаар тушаал болон зааварчилгааг ойлгодог байх	Машин тасагт хэрэглэдэг үг хэллэг, машин механизм болон тоног төхөөрөмжийн нэр Хөдөлгүүрийн өрөөний ээлжийн процедур Хөдөлгүүрийн өрөөний үйл ажиллагааны аюулгүй ажиллагааны практик Байгаль орчныг хамгаалах үндсэн процедур Дотоод холбооны системийг зохих ёсоор ашиглах Хөдөлгүүрийн өрөөний дохиоллын систем болон төрөл бүрийн дохиоллын ялгааг галын унтраах хийн дохиоллыг мэддэг байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Практик шалгалт	Тодорхой, товч харилцах, ээлжийн мэдээлэл болон зааврын ойлгомжгүй асуудлаар холбогдох дээд түвшний ажилтнаас зөвлөгөө авах Засвар, ээлж хүлээлгэх, ээлжээс буух ажиллагааг тогтсон процедурын дагуу явуулах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Уурын тогооны ээлжийн жижүүр хийх: Усны түвшин болон уурын даралтыг шаардагдах түвшинд хадгалах	Уурын тогооны аюулгүй ажиллагааг хангах	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Практик шалгалт .4 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага	Уурын тогоотой холбоотой мэдээлэл нь холбогдох индикатор болон биечлэн шалгасан мэдээлэл дээр үндэслэдэг учраас үнэн зөв байдаг Тохируулгыг зохих дараалал, хуваарийн дагуу аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган тогтмол үр дүнтэй явуулах
Ослын үед ашиглах тоног төхөөрөмж болон үйл ажиллагааны процедур	Ослын үеийн үүргийн тухай мэдлэг Машины өрөөний ослын гарц Хөдөлгүүрийн өрөөний гал унтраах хэрэгслийн байрлал, ашиглалтын тухай мэдлэг	Албан ёсны ажлын туршлага, сургалтын хөлөг онгоцны туршлагын хүрээнд олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх	Осол, эсхүл ердийн бус нөхцөл байдлын шинж тэмдгийг илрүүлэх үед авч хэрэгжүүлэх анхан шатны арга хэмжээ нь тогтсон журамд нийцсэн Тодорхой, товч харилцах, товч тогтмол явагддаг, даалгаврыг далайн практикт тогтсон хэм хэмжээний дагуу биелүүлдэг

Хэсэг А-III/5

Хөдөлгүүрийн тасаг нь байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл хүн байх шаардлагагүй хөлөг онгоцны далайчинд гэрчилгээ олгоход эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлтүүд

Мэргэжлийн стандарт

1. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 киловатт хөлөг онгоцны машин тасагт далайчнаар ажиллахын тулд А-III/5 дугаар хүснэгтийн нэгдүгээр баганад заасан эзэмшсэн байвал зохих мэдлэгийн шаардлагыг хангаснаа нотлох ёстой.
2. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 киловатт хөлөг онгоцон дээр машин тасгийн далайчны үүрэг гүйцэтгэхийн тулд А-III/5 дугаар хүснэгтийн хоёрдугаар баганад заасан эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, чадвар, мэргэжлийн хамгийн бага үзүүлэлтийг хангасан байх ёстой.
3. Гэрчилгээ горилогч нь А-III/5 дугаар хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад тусгасан мэргэжлийн стандартын шаардлагын мэдлэг, чадварыг дүгнэх шалгуурыг хангаснаа нотлох үүрэгтэй.

Хүснэгт А-III/5

Байнгын хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл хүнтэй байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасаг бүхий хөлөг онгоцны далайчинд тавигдах мэдлэг чадварын стандартын хамгийн бага үзүүлэлт

Чиг үүрэг: Туслах түвшинд далайн инженерчлэлийн үүрэг гүйцэтгэх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны аяллын аюулгүй ажиллагаанд оролцох	Ээлжийн ажиллагаатай холбоотой асуудлаар удирдах бүрэлдэхүүний албан тушаалтантай харилцах, тушаалыг ойлгох чадвар Ээлжээс буух, хүлээн авах, хүлээлгэж өгөх процедур Ээлжийн ажиллагааг аюулгүй явуулахад шаардагдах мэдээлэл	Албан ёсны ажлын туршлага болон практикийн шалгалтын нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх	Товч, тодорхой харилцах Ээлж хүлээж авах, хүлээлгэж өгөх буух ажиллагаа тогтсон практик болон процедурын дагуу гүйцэтгэх
Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн ээлжийн хяналт, ажиглалтад оролцох	Гол хөдөлгүүр болон туслах механизмын үйлдэл, үйл ажиллагааны талаар суурь мэдлэгтэй байх Гол хөдөлгүүрийн болон туслах механизмын даралт температурын түвшний хяналт, ажиллагааны талаар суурь ойлголттой байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Практик шалгалт	Хөлөг онгоцны гол хөдөлгүүр болон туслах механизмын хяналт шалгалтын давтамж, хамрах хүрээ нь тогтсон журамд нийцэх Хэвийн байдал алдагдсан тохиолдлыг шуурхай илрүүлдэг Аюултай нөхцөл байдал, ноцтой аюулын шинж тэмдгийг яаралтай таньж илрүүлэн, нөхцөл байдал хүндрэхээс өмнө мэдээ хүргүүлж, засварлах
Хөлөг онгоцыг цэнэглэх, шатахуун дамжуулах ажиллагаанд оролцох	Шатахууны систем болон шатахуун дамжуулах бүтэц, үйл ажиллагааны талаар мэдлэгтэй байх. Үүнд: .1 Хөлөг онгоцыг цэнэглэх, шатахуун дамжуулахад бэлдэх .2 Хөлөг онгоцонд шатахуун дамжуулах хоолойг залгах, салгах ажиллагааны процедур	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Аюулгүй ажиллагааны практик болон тоног төхөөрөмжийг ашиглалтын зааврын дагуу дамжуулах үйл ажиллагаа хийгдэнэ Аюултай хортой шингэн бодистой харьцах үед аюулгүй ажиллагааны тогтсон практик баримтална Хөлөг онгоцон дээр операторын ажил үүргийн хүрээнд үр дүнтэй харилцах

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцыг цэнэглэх, шатахуун дамжуулах ажиллагаанд оролцох /үргэлжлэл/	.3 Хөлөг онгоцыг цэнэглэх, шатахуун дамжуулахад тохиолдож болзошгүй осолтой холбоотой авч хэрэгжүүлэх процедур .4 Хөлөг онгоцыг цэнэглэх болон шатахуун дамжуулах ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах .5 Шатахуун нөөцлүүрийн түвшин, хэмжилтийн үзүүлэлтийг зөв хэмжих чадвартай байх	Практик дадлагын нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх	
Хөлөг онгоцны их биеийн шахуурга болон балластай холбоотой ажиллагаа	Хөлөг онгоцны шахуурга болон балластын системийн үйл ажиллагаа, засвар, аюулгүй ажиллагааны талаар мэдлэгтэй байх, үүнд: .1 Дамжуулах үйл ажиллагаатай холбоотой болзошгүй ослын талаар мэдээлэх .2 Шатахуун нөөцлүүрийн хэмжилтийг зөв хэмжих чадвартай байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага Практик дадлагын нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх	Аюулгүй ажиллагааны практик, тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах заавар, далайн орчныг бохирдлоос хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа болон засвар хийнэ Хөлөг онгоцон дээр операторын ажил үүргийн хүрээнд харилцаа холбоог тогтмол үр дүнтэй явуулна
Хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж болон механизмыг ажиллуулах	Тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа. Үүнд: .1 Хавхалга болон шахуурга .2 Өргөгч шат болон өргөх тоног төхөөрөмж .3 Нээлхий, ус үл нэвтрэх хаалга, суваг тэдгээртэй холбоотой тоног төхөөрөмж .4 Өргөгч кран, эргүүлэг, хөшүүрэг өргөгч шатнаас ирж байгаа дохиог ашиглах, ойлгох чадвартай байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага Практик дадлагын нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх	Аюулгүй ажиллагааны практик, тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах зааврын дагуу урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа болон засвар хийнэ Хөлөг онгоцон дээр операторын ажил үүргийн хүрээнд харилцаа холбоог тогтмол үр дүнтэй явуулна

Чиг үүрэг: Туслах түвшний цахилгаан, электроник болон хяналтын инженерчлэл

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ашиглах	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллуулж, ашиглах, үүнд: .1 Ажиллуулж эхлэх, эсхүл түүнд засвар хийхээс өмнө аюулгүй байдлыг хангах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах .2 Тусгаарлалт хийх процедур .3 Яаралтай үеийн процедур .4 Хөлөг онгоцон дээрх төрөл бүрийн хүчдэл Цахилгаан гүйдэлд цохиулах шалтгаан, түүнээс урьдчилан сэргийлэхэд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн аюул болон аюултай тоног төхөөрөмжийг илрүүлж, мэдээлэх Гараар ажиллуулдаг тоног төхөөрөмжийн хүчдэлийн аюулгүй түвшний талаар мэдлэгтэй байх Өндөр хүчдэлийн тоног төхөөрөмж болон онгоцон дээрх ажилтай холбоотой аюулын талаар ойлголттой байх

Чиг үүрэг: Туслах түвшинд засвар гүйцэтгэх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны засвар	Өнгөлгөө, тослогоо болон цэвэрлэгээний материал болон хэрэгслийг ашиглах чадвар Өдөр тутмын засвар хийх процедурыг ойлгож, гүйцэтгэх чадвар Гадаргуун бэлдэц хийх аргын талаарх мэдлэг Хаягдал материалыг аюулгүй устгах мэдлэг Аюулгүй ажиллагааны тухай болон хөлөг онгоцны заавар журмыг ойлгодог байх	Практик дадлагын нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Техникийн, аюулгүй болон процедурын дагуу засварын ажлыг гүйцэтгэх Зохистой төхөөрөмж болон багаж ашиглах болон сонгох

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны засвар <i>/үргэлжлэл/</i>	Гар болон цахилгаанаар ажилладаг хэрэгсэл, хэмжих төхөөрөмж болон механик хэрэгслийн хэрэглээ, засварт ашиглах мэдлэг Слесарийн ажлын талаар мэдлэг		

Чиг үүрэг: Туслах түвшинд хөлөг онгоцон дээрх зорчигчид болон хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцон дээр ачаа цэгцлэхэд оролцох	Ачааг хөлөг онгоцонд байрлуулах, цэгцлэх болон бэхлэх аюулгүй ажиллагааны процедурын мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Ачааг цэгцлэхдээ аюулгүй ажиллагааны тогтсон арга болон тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын зааварчилгааны дагуу хийнэ Аюултай болон хортой ачаа цэгцлэхдээ аюулгүй ажиллагааны тогтсон журмын дагуу хийнэ Хөлөг онгоцон дээр операторын ажил үүргийн хүрээнд харилцаа холбоог тогтмол үр дүнтэй явуулна
Далайн орчныг бохирдуулахаас сэргийлэхэд туслах болон урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах	Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх Орчныг бохирдлоос хамгаалах хэрэгслийг ашиглах, ажиллуулах мэдлэгтэй байх Далайн орчныг бохирдуулагч хог хаягдлыг устгах зөвшөөрөгдсөн арга хэлбэрийн талаар мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Далайн орчныг хамгаалах чиглэлээрх процедурыг тогтмол мөрдлөг болгох

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Ажлын байрны эрүүл ахуй болон аюулгүй ажиллагааны процедурыг хэрэгжүүлэх	<p>Аюулгүй ажиллах арга болон хөлөг онгоцон дээр хувийн аюулгүй байдлыг хангах мэдлэгтэй байх:</p> <p>.1 Цахилгааны аюулгүй байдал</p> <p>.2 Цоож/хаалт</p> <p>.3 Механикийн аюулгүй байдал</p> <p>.4 Ажиллах системийн зөвшөөрөл</p> <p>.5 Өндөрт ажиллах</p> <p>6. Хаалттай орчинд ажиллах</p> <p>7. Нурууг гэмтэхээс урьдчилан сэргийлэх арга болон хүнд зүйл өргөх техник</p> <p>8. Химийн болон хортой бодисын аюулгүй байдал</p> <p>9. Нэг бүрийн хамгаалалтын хэрэгсэл</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Практик бэлтгэл</p> <p>.3 Шалгалт</p> <p>.4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p>	<p>Хувь хүний болон хөлөг онгоцонд зориулсан хамгаалалтын процедурыг тогтмол мөрдлөг болгох</p> <p>Аюулгүй ажиллагааны аргыг мөрдлөг болгох, тохиромжтой аюулгүй хамгаалалтын хэрэгслийг оновчтой ашиглах</p>

Хэсэг А-III/6

Цахилгаан механикийн ажилтанд гэрчилгээ олгоход эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Сургалт

- III/6 журмын 2.3 дахь хэсэгт заасны дагуу цахилгаан механикийн эзэмшсэн байвал зохих чадварын сургалтад хамрагдаж албан ёсны гэрчилгээ авсан байх болон үүний тулд цахилгаан болон электрон тоног төхөөрөмжийн тасагт ажиллаж дадлага эзэмшинэ.

Хөлөг онгоцон дээрх сургалт

- Цахилгаан механикийн ажилтны гэрчилгээ горилогч нь хөлөг онгоцон дээр албан ёсны хөтөлбөрт хамрагдах ёстой. Үүнд:
 - Хөлөг онгоцон дээр алба хаших тодорхой хугацаанд гэрчилгээ горилогч нь цахилгаан механикийн ажилтны үүрэг, хариуцлага, даалгаврыг биелүүлж, туршлага эзэмших системтэй практик сургалтад хамрагдсан байх;
 - Хөлөг онгоцон дээр алба хашиж байгаа мэргэжлийн үнэмлэхтэй ажилтны шууд удирдлага доор ажиллах; болон
 - Сургалтын тэмдэглэл хөтлөх.

Мэргэжлийн стандарт

3. Цахилгаан механикийн ажилтны гэрчилгээ горилочг нь А-III/6 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад дурдсан үүрэг даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвар эзэмшсэнээ нотлох үүрэгтэй.
4. А-III/6 хүснэгтийн 2 дугаар баганад гэрчилгээ авахад эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, чадвар, мэргэшлийн хамгийн доод үзүүлэлтийг биелүүлэхдээ энэ журмын В хэсэгт өгөгдсөн зааварчилгааг баримтлах ёстой.
5. Гэрчилгээ горилочг нь А-III/6 хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад өгөгдсөн мэргэжлийн стандартын шаардлагыг хангаснаа нотлох шаардлагатай.

Хүснэгт А-III/6

Цахилгаан механикийн ажилтны эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшний цахилгаан, электроник болон хянах инженерчлэл

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан, электрон болон хяналтын системийн үйл ажиллагааг хянах	<p>Механик инженерчлэлийн системийн үйл ажиллагааны талаар суурь ойлголттой байх. Үүнд:</p> <p>.1 Үндсэн хөдөлгүүр, үүнд гол хөдөлгүүрийн тасаг багтана</p> <p>.2 Хөдөлгүүрийн ерөөний туслах машин механизм</p> <p>.3 Залуурын систем</p> <p>.4 Ачааны систем</p> <p>.5 Тавцангийн машин механизм</p> <p>.6 Амьдрах ерөөний систем</p> <p>Дулаан дамжуулах, механик болон гидромеханикийн талаар суурь мэдлэгтэй байх</p> <p>Мэдлэг:</p> <p>Электро технологи болон цахилгаан машин механизмын онол</p> <p>Электроник болон цахилгаан электроникийн үндэс</p> <p>Цахилгаан хүчдэлийн хуваарилалтын самбар болон цахилгаан тоног төхөөрөмж</p> <p>Автомат болон хяналтын систем болон технологийн талаарх үндэс</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Зохистой, зөвшөөрөгдсөн загвар сургалт</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Тоног төхөөрөмж болон системийн ажиллагаа нь үйл ажиллагааны зааварт нийцсэн байх</p> <p>Гүйцэтгэл нь техникийн үзүүлэлттэй нийцсэн байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан, электрон болон хяналтын системийн үйл ажиллагааг хянах /үргэлжлэл/	Хэмжих хэрэгсэл, дохиолол болон хяналтын систем Электрон удирдлага Электрон материалын технологи Цахилгаан гидравлик болон пневматик хяналтын систем 1000 вольтоос дээш хүчдэлд ажиллах үед ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх		
Хөдөлгүүр болон туслах машин механизмын автомат хяналтын системийн үйл ажиллагааг хянах	Хөдөлгүүр болон туслах машин механизмын хяналтын системийг бэлтгэх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Зохистой, зөвшөөрөгдсөн загвар сургалт .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Гол хөдөлгүүрийн тасаг болон туслах системийн хяналт, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагааны нөхцөлийг хангах шаардлагад нийцэх
Генератор болон хуваарилалтын системийн үйл ажиллагаа	Генераторын заалтыг өөрчлөх болон хуваарилах Хяналтын самбар болон хуваарилалтын самбар хоорондын холболт болон салгалт	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Зохистой, зөвшөөрөгдсөн загвар сургалт .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах тогтсон журам ажлын байран дээрх аюулгүй ажиллагааг хангах төлөвлөгөөний дагуу ажиллах Цахилгаан хуваарилалтын системийг тайлбарласан зураг/ зааварчилгааг ойлгох болон тайлбарлах

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
1000 вольтоос дээш хүчин чадал бүхий хүчдэлийн системийг ажиллуулах	<p>Онолын мэдлэг</p> <p>Өндөр хүчдэлийн технологи</p> <p>Аюулгүй ажиллагааны процедур</p> <p>Хөлөг онгоцны цахилгаан хөдөлгүүр, цахилгаан мотор болон хяналтын систем</p> <p>Практик мэдлэг</p> <p>Өндөр хүчдэлийн системийн аюулгүй ажиллагаа болон засвар, үүнд өндөр хүчдэлийн тодорхой төрлийн ажиллагааны талаар мэдлэгтэй байх болон 1000 вольтоос дээш өндөр хүчдэлтэй харьцах үед үүсэж болзошгүй ослын талаар мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Зохистой, зөвшөөрөгдсөн загвар сургалт</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах тогтсон журам ажлын байран дээрх аюулгүй ажиллагааг хангах төлөвлөгөөний дагуу ажиллах</p>
Хөлөг онгоцон дээрх компьютер болон компьютерын сүлжээг ажиллуулах	<p>Дараахыг ойлгох:</p> <p>.1 Мэдээлэл боловсруулалтын гол онцлог</p> <p>.2 Хөлөг онгоцон дээрх компьютерын сүлжээний бүтэц болон ашиглалт</p> <p>.3 Тавцан, хөдөлгүүрийн өрөө болон арилжааны зорилтоор ашиглах компьютерын талаар</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Зохистой, зөвшөөрөгдсөн загвар сургалт</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Компьютерын сүлжээ болон компьютерыг зөв шалгаж, эзэмших</p>
Бичгийн болон ярианы англи хэлний чадвартай байх	<p>Далайн хөлөг онгоцны механик, тоног төхөөрөмжийн тухай ном, сурах бичиг ашиглах болон ажил үүргээ гүйцэтгэхэд нь шаардагдах англи хэлний зохих мэдлэгтэй байх</p>	<p>Практик хөтөлбөрийн хүрээнд олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх</p>	<p>Механикчийн албан үүрэгт хамаарах англи хэлээр бичигдсэн ном сурах бичгийг зөв ойлгодог Мэдээг тодорхой болон ойлгомжтой байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны дотоод холбоог ашигладаг байх	Хөлөг онгоцны дотоод холбооны системийг ажиллуулах чадвартай байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Богино мэдээллийг дамжуулах, хүлээн авах ажиллагааг тогтмол амжилттай явуулдаг. Мэдээлэл солилцооны тухай тэмдэглэлийг бүрэн дүүрэн дэлгэрэнгүй зохих шаардлагын дагуу хөтөлдөг.

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшний засвар

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан болон электрон төхөөрөмжийн засвар	Хөлөг онгоцны цахилгааны төхөөрөмжийг ажиллуулах зөвшөөрөл авахаас өмнө тус төхөөрөмжийг цахилгаанаас аюулгүй салгах зэрэг хөлөг онгоцны цахилгааны системийн аюулгүй ажиллагааны журмын талаарх мэдлэг Цахилгаан үүсгэгч, цахилгаанаар ажилладаг хөдөлгүүр, хяналтын самбар, цахилгаан төхөөрөмжийн эд анги, түүнчлэн цахилгаан үүсгэвэртэй тоног төхөөрөмжийн засвар хийх чадвар Цахилгааны доголдол, алдааг илрүүлж арга хэмжээ авах, эвдрэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах Цахилгаан техникийн шалгах болон хэмжилтийн төхөөрөмжийг ажиллуулах болон угсрах Дараах төхөөрөмжийн үйлдэл ба ажиллагааны хяналт тохиргоо: .1 Хяналтын систем .2 Автомат хяналтын төхөөрөмж .3 Хамгаалалтын хэрэгсэл Цахилгаан болон ердийн электрон төхөөрөмжийн диаграммыг тайлж унших	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Чадваржуулах сургалт .2 Дадлага болон сорил .3 Албан ёсны ажлын туршлага .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээ нь шаардлага хангасан Гар багаж ашиглах, сонгох хэмжилтийн хэрэгсэл, шалгалтын төхөөрөмж нь хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн, үзүүлэлтийг зөв нарийвчлан тайлдаг. Төхөөрөмжийг зааварчилгаа тогтсон аргаар задлах, шинжлэх, засах, дахин угсрах Угсрах болон гүйцэтгэлийн шалгалтыг гарын авлага ба практикийн дагуу явуулдаг.

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Гол хөдөлгүүр болон туслах механизмын автомат хяналтын системийн засвар	Цахилгааны болон механикийн шаардлагатай түвшний мэдлэг чадвартай байх <i>Аюулгүй ажиллагаа болон ослын үеийн процедур</i>	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага	Холбогдох тасаг болон системд гарсан доголдлын үр дагаврыг нарийвчлан тогтоох, хөлөг онгоцны техникийн зураг, схемийг зөв тайлбарладаг, хэмжилт болон тохируулгын багажийг зөв ашиглан авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээндээ зохих журмыг баримталдаг.
	Тоног төхөөрөмж болон түүнд холбогдох системийг аюулгүй тусгаарласны дараа тухайн тоног төхөөрөмж дээр ажиллах Шалгах, засвар, эвдрэл илрүүлэх болон засах ажиллагааны практик мэдлэг Техникийн үзлэг хийх, доголдол илрүүлэх болон электрон хяналтын тоног төхөөрөмжийг ажлын горимд эргүүлэн оруулах	.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага .3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага .4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт	Машин механизм болон тоног төхөөрөмжийг тусгаарлах, задлах угсрах ажиллагааг үйлдвэрлэгчээс ирсэн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа болон хөлөг онгоцон дээрх аюулгүй ажиллагааны заавар, хууль, журмын дагуу явуулах. Тухайн нөхцөлд хамгийн тохиромжтой аргаар автомат болон хяналтын системийн үйл ажиллагааг сэргээх чиглэлээр арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх
Тавцангийн навигацийн төхөөрөмж болон хөлөг онгоцны холбооны системийн засвар	Навигацийн тоног төхөөрөмж болон дотоод, гадаад харилцааны системийн засварын талаарх мэдлэг <i>Онолын мэдлэг:</i> Гал авалцаж болзошгүй орчны цахилгаан болон электрон системийн ажиллагаа		Холбогдох тасаг болон системд гарсан доголдлын үр дагаврыг нарийвчлан тогтоох, хөлөг онгоцны техникийн зураг, схемийг зөв тайлбарладаг, хэмжилт болон тохируулгын багажийг зөв ашиглан авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээндээ зохих журмыг баримтлах

	<p><i>Практик мэдлэг:</i></p> <p>Засварын ажлыг аюулгүй явуулах процедур Хөлөг онгоцны эвдрэл, үйл ажиллагаанд гарсан доголдлыг илрүүлж, эвдрэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p>		<p>Машин механизм болон тоног төхөөрөмжийг тусгаарлах, задлах, угсрах ажиллагааг үйлдвэрлэгчээс ирсэн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа болон хөлөг онгоцон дээрх аюулгүй ажиллагааны заавар, хууль, журмын дагуу явуулах. Тухайн нөхцөлд хамгийн тохиромжтой аргаар тавцангийн навигацийн төхөөрөмж болон хөлөг онгоцны холбооны системийн үйл ажиллагааг сэргээх чиглэлээр арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.</p>
<p>Хөлөг онгоцны тавцангийн механизм болон ачих тоног төхөөрөмжийн цахилгаан болон электрон хяналтын системийн засвар</p>	<p>Цахилгааны болон механикийн шаардлагатай түвшний мэдлэг, чадвартай байх</p> <p><i>Аюулгүй ажиллагаа болон ослын үеийн процедур</i> Тоног төхөөрөмж болон түүнд холбогдох системийг аюулгүй тусгаарласны дараа тухайн тоног төхөөрөмж дээр ажиллах</p> <p>Шалгах, засвар, эвдрэл илрүүлэх болон засах ажиллагааны практик мэдлэг</p> <p>Техникийн үзлэг хийх, доголдол илрүүлэх болон электрон хяналтын тоног төхөөрөмжийг ажлын горимд эргүүлэн оруулах</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Албан ёсны ажлын туршлага 2. Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага 3. Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага 4. Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт 	<p>Холбогдох тасаг болон системд гарсан доголдлын үр дагаврыг нарийвчлан тогтоох, хөлөг онгоцны техникийн зураг, схемийг зөв тайлбарладаг, хэмжилт болон тохируулгын багажийг зөв ашиглан авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээндээ зохих журмыг баримтлах</p> <p>Машин механизм болон тоног төхөөрөмжийг тусгаарлах, задлах, угсрах ажиллагааг үйлдвэрлэгчээс ирсэн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа болон хөлөг онгоцон дээрх аюулгүй ажиллагааны заавар, хууль, журмын дагуу явуулах. Тухайн нөхцөлд хамгийн тохиромжтой аргаар тавцангийн механизм болон ачих тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг сэргээх чиглэлээр арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.</p>
<p>Амьдрах өрөөний тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагааны хяналтын системийн засвар</p>	<p><i>Онолын мэдлэг:</i></p> <p>Гал авалцаж болзошгүй орчны цахилгаан болон электрон системийн ажиллагаа</p> <p><i>Практик мэдлэг:</i></p> <p>Засварын ажлыг аюулгүй явуулах процедур</p> <p>Хөлөг онгоцны эвдрэл, үйл ажиллагаанд гарсан доголдлыг илрүүлж, эвдрэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p>		<p>Холбогдох тасаг болон системд гарсан доголдлын үр дагаврыг нарийвчлан тогтоох, хөлөг онгоцны техникийн зураг, схемийг зөв тайлбарладаг, хэмжилт болон тохируулгын багажийг зөв ашиглан авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээндээ зохих журмыг баримтлах.</p> <p>Машин механизм болон тоног төхөөрөмжийг тусгаарлах, задлах угсрах ажиллагааг үйлдвэрлэгчээс ирсэн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа болон хөлөг онгоцон дээрх аюулгүй ажиллагааны заавар, хууль, журмын дагуу явуулах. Тухайн нөхцөлд хамгийн нийцтэй аргаар амьдрах өрөөний тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг сэргээх чиглэлээр арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.</p>

Чиг үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшинд хөлөг онгоцон дээрх зорчигчид болон хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх шаардлагыг баримтлах	<p>Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх</p> <p>Далайн орчныг бохирдлоос хамгаалахад анхаарах, зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх мэдлэгтэй байх</p> <p>Орчны бохирдолтой тэмцэх дүрэм журам ба холбогдох арга хэрэгсэл</p> <p>Далайн орчныг хамгаалахад идэвх санаачилгатай ажиллах</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Хуримтлуулсан туршлага</p>	<p>Хөлгийн тавцангийн ажиллагааг хянах процедур болон бохирдлоос хамгаалах шаардлагыг тогтмол мөрдлөг болгох</p> <p>Байгальд ээлтэй үйл ажиллагааг баталгаажуулах</p>
Хөлөг онгоцон дээр галын аюулаас урьдчилан сэргийлж, хяналт тавих	<p>Галын аюулгүй байдал болон гал унтраах хэрэгсэл</p> <p>Гал түймэртэй тэмцэх сургалт зохион байгуулах чадвартай байх</p> <p>Шаталтын химийн шинж чанар, түүний төрлийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал унтраах системийн талаар мэдлэгтэй байх</p> <p>Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үүний дотор шатахууны хэсэгт гал гарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай мэдлэгтэй байх</p>	<p>A-VI/3 дугаар хэсгийн 1-3-т заасны дагуу гал түймэртэй тэмцэх албан ёсны бэлтгэл, туршлагад хийсэн үнэлэлт</p>	<p>Тулгарч буй асуудлын хамрах хүрээ, төрлийг шуурхай тодорхойлж, анхан шатанд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь хөлөг онгоцны ослын үед баримтлах процедур болон яаралтай үед авч хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд нийцэж байх</p> <p>Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, яаралтай зогсоох, тусгаарлах ажиллагааг ослын онцлогоос хамааран оновчтой шуурхай зохион байгуулах</p> <p>Дээд шатны удирдлагад тайлан өгөх болон тавцан дээрх холбогдох хүнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний ач холбогдлын дараалал, үйл ажиллагааны үе шат, цаг хугацаа болон тухайн ослын холбогдох онцлогийг мэдээлэх, түүнчлэн асуудлыг яаралтай шуурхай шийдвэрлэхэд чиглэсэн байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Аврах хэрэгслийг ашиглах	<p><i>Хүний амь аврах</i></p> <p>Хөлөг онгоцыг ослын үед орхиж явах сургалт зохион байгуулах чадвартай байх, аврах завь, сал залуурдах, тэдгээрийг буулгах төхөөрөмж, зохион байгуулалт, тоног төхөөрөмж, үүнд ослын үеийн радио холбооны аврах хэрэгсэл, хиймэл дагуулын ослын үеийн байрлал заагч радио дохионы хэрэгсэл /EPIRB/ болон эрэх, аврах холбооны харилцуур /SART/, шумбалтын хувцас, болон халуун тэсвэрлэх хамгаалалтын хэрэгслийн талаар мэдлэгтэй байх</p>	А-VI/2 дугаар хэсгийн 1-4-т заасны дагуу албан ёсны бэлтгэл, туршлагад хийсэн үнэлэлт	Хөлөг онгоцыг орхиж явах, амь аврах ажиллагаа тухайн үүссэн нөхцөл байдал, орчинд тохирсон, аюулгүй ажиллагааны хүлээн зөвшөөрөгдсөн практик, жишгийн дагуу явуулах
Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх	<p><i>Эмнэлгийн тусламж</i></p> <p>Хөлөг онгоцон дээр осол гарах, эсхүл өвчин гарах үед эмнэлгийн тусламж хэрхэн үзүүлэх талаар эзэмшсэн мэдлэгээ ашиглаж чаддаг байх, яаралтай үед радио холбоогоор эмнэлгийн ажилтнаас зөвлөгөө авч, зохих арга хэмжээ авах чадвартай байх</p>	А-VI/4 дүгээр хэсгийн 1-3-т заасны дагуу албан ёсны бэлтгэлд хийсэн үнэлэлт	Болзошгүй осол, гэмтлийн шинж чанар болон хэмжээг шуурхай тодорхойлж, хүний амь эрсдэх болзошгүй аюулыг бууруулдаг байх
Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх	<p>Хөлөг онгоцны бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах болон сургалтын талаар ажлын мэдлэгтэй байх</p> <p>Ажлын ачаалал хуваарилах, үүрэг даалгавар өгөх чадвартай байх. Үүнд:</p> <p>.1 Төлөвлөх болон зохицуулалт</p> <p>.2 Ажилтныг томилох</p> <p>.3 Цаг хугацаа болон нөөцийн хязгаарлалт</p> <p>.4 Үйл ажиллагааны тэргүүлэх ач холбогдлыг тодорхойлох</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш чиглэлийн үнэлэлт:</p> <p>.1 Албан ёсны сургалт</p> <p>.2 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.3 Практик дадлага</p>	<p>Багийн гишүүдэд үүрэг даалгавар оноож, албан үүргээ гүйцэтгэхдээ баримталбал зохих хэм хэмжээ, хувь хүний биеэ авч явах зохистой хэвшлийн талаар мэдээлэл өгсөн байдал</p> <p>Сургалтын зорилго болон чиглэл нь одоогийн чадвар, мэдлэгт өгсөн үнэлгээ болон үйл ажиллагааны шаардлагад нийцэж байх.</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Удирдах болон багаар ажиллах чадвараа хэрэгжүүлэх /үргэлжлэл/	<p>Үр ашигтай нөөцийн, менежментийн талаарх мэдлэг болон чадварыг ашиглах:</p> <p>.1 Нөөцийг хуваарилах, байрлуулах, зориулах ач холбогдлын дараалал</p> <p>.2 Хөлөг болон эргийн үр дүнтэй харилцаа</p> <p>.3 Баг хамт олны туршлагад үндэслэн шийдвэр гаргах</p> <p>.4 Шийдвэр гаргах болон манлайлах чадвар, үүнд урам өгөх багтана</p> <p>.5 Нөхцөл байдалд дүгнэлт хийх чадвар</p> <p>Шийдвэр гаргах техникийн талаарх мэдлэг, чадварыг ашиглах:</p> <p>.1 Үүссэн нөхцөл байдал болон эрсдэлийн үнэлгээ</p> <p>.2 Бий болсон сонголтыг тодорхойлж, анхааралдаа авах</p> <p>.3 Үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлох</p> <p>.4 Үр дагаврын ашигтай байдлыг үнэлэх</p>		<p>Зайлшгүй шаардлагатай үүрэг даалгаврыг биелүүлэхдээ төлөвлөгөөтэй, шаардлагадаа нийцүүлэн нөөцийг зөв төлөвлөж, хуваарилсан</p> <p>Харилцаа холбоо ойлгомжтой, салаа утга агуулаагүй байх</p> <p>Үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах чадвартайгаа үйлдлээрээ харуулах</p> <p>Хөлөг онгоцны одоогийн болон урьдчилан төлөвлөсөн байдал болон үйл ажиллагааны байдал, гадаад орчны талаар багийн шаардлагатай гишүүд нэгдсэн ойлголттой байх</p> <p>Гаргаж байгаа шийдвэр нь тухайн нөхцөл байдалд хамгийн үр дүнтэй байх</p>
Хөлгийн бүрэлдэхүүн болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах	<p>Хувь хүний амь насыг аврах, аргын тухай мэдлэг</p> <p>Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах чадвар</p> <p>Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх суурь мэдлэгтэй байх</p> <p>Хувийн аюулгүй байдлаа хангах болон нийгмийн хариуцлагын тухай мэдлэгтэй байх</p>	А-VI/1 дүгээр хэсгийн 2-т заасны дагуу албан ёсны бэлтгэл, туршлагад хийсэн үнэлэлт	<p>Аврах, хамгаалах хэрэгслийг зохих шаардлагын дагуу зөв хэрэглэх</p> <p>Хөлөг онгоцны бүрэлдэхүүн болон хөлөг онгоцыг хамгаалахад чиглэсэн аюулгүй ажиллагааны журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Далайн орчныг хамгаалахад чиглэсэн журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Ослын тухай мэдээ авмагц анхан шатанд болон түүний дараа авч хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа нь ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний журамд нийцсэн байх</p>

Хэсэг А-III/7

Цахилгаан техникийн бүрэлдэхүүний ажилтанд гэрчилгээ олгоход тавигдах эзэмшсэн байвал зохих мэргэжлийн стандартын хамгийн доод үзүүлэлт

Мэргэжлийн стандарт

1. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 киловатт болон түүнээс дээш хөлөг онгоцон дээр цахилгаан техникийн бүрэлдэхүүний ажилтны горилоч нь А-III/7 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад заасан үйл ажиллагааг туслах түвшинд гүйцэтгэх мэдлэг чадвар эзэмшсэнээ нотлох үүрэгтэй.
2. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 киловатт болон түүнээс дээш хөлөг онгоцон дээр цахилгаан техникийн зэрэглэлд ажиллах гэрчилгээ авахад эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, чадвар, мэргэшил нь хамгийн бага үзүүлэлтийг А-III/7 хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан байна.
3. Гэрчилгээ горилоч нь А-III/7 хүснэгтийн 3 болон 4 дүгээр баганад заасны дагуу мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх чадвар эзэмшсэнээ нотлох арга болон шалгуур үзүүлэлтийг хангаж байгаагаа нотлох ёстой.

Хүснэгт А-III/7

Чиг үүрэг: Туслах түвшний цахилгаан электроник болон хяналтын инженерчлэл

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Цахилгаан тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ашиглах	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллуулж, ашиглах. Үүнд: .1 Ажиллуулж эхлэх, эсхүл түүнд засвар хийхээс өмнө аюулгүй байдлыг хангах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах .2 Тусгаарлалт хийх процедур .3 Яаралтай үеийн процедур .4 Хөлөг онгоцон дээрх төрөл бүрийн хүчдэл Цахилгаан гүйдэлд цохиулах шалтгаан, түүнээс урьдчилан сэргийлэхэд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагааны заавар журмын мэдлэгтэй, ашигладаг байх Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн аюул болон аюултай тоног төхөөрөмжийг илрүүлж, мэдээлэх Гараар ажиллуулдаг тоног төхөөрөмжийн хүчдэлийн аюулгүй түвшний талаар мэдлэгтэй байх Өндөр хүчдэлийн тоног төхөөрөмж болон онгоцон дээрх ажилтай холбоотой аюулын талаар ойлголттой байх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Хөлөг онгоцны цахилгаан системийн болон машин механизмын үйл ажиллагааг хянахад оролцох</p>	<p>Механик инженерчлэлийн системийн үйл ажиллагааны талаар суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Үндсэн хөдөлгүүр, үүнд гол хөдөлгүүрийн тасаг багтана .2 Хөдөлгүүрийн өрөөний туслах машин механизм .3 Залуурын систем .4 Ачааны систем .5 Тавцангийн машин механизм .6 Амьдрах өрөөний систем 	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага 	<p>Мэдлэг:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Тоног төхөөрөмж ба системийн ажиллагаа заавар журамд нийцсэн .2 Гүйцэтгэл, техникийн үзүүлэлтэд нийцсэн
<p>Хөлөг онгоцны цахилгаан системийн болон машин механизмын үйл ажиллагааг хянахад оролцох /үргэлжлэл/</p>	<p>Үндсэн мэдлэг:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1 Электро технологи болон цахилгаан машин механизмын онол .2 Цахилгаан хүчдэлийн хуваарилалтын самбар болон цахилгаан тоног төхөөрөмж .3 Автомат болон хяналтын систем болон технологийн талаарх үндэс .4 Хяналт, дохиоллын системийн ажиллагаа .5 Электрон удирдлага .6 Цахилгаан гидравлик, пневматик хяналтын систем .7 Электрон бүтцийн өөрчлөх болон хуваарилах 		

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Гар болон цахилгаан багаж хэрэгсэл, хэмжилтийн электрон төхөөрөмжийг ашиглаж гэмтлийг илрүүлэх болон засварын ажиллагаа	Хөлөг онгоцны цахилгааны систем дээр ажиллах аюулгүй ажиллагааны шаардлага Ажлын байран дээрх аюулгүй ажиллагааны туршлага <i>Суурь мэдлэг, үүнд:</i> 1. Хөлөг онгоцны AC, DC систем болон тоног төхөөрөмжийн бүтэц, үйл ажиллагааны онцлог 2. Хэмжих багаж, цахилгаан багаж болон гар болон цахилгаан ажиллагаатай багаж ашиглах	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Чадваржуулах сургалт .2 Дадлага болон сорил	Аюулгүй ажиллагааны процедурын хэрэгжилт шаардлага хангасан Шалгах төхөөрөмжийн сонголт, хэрэглээ шаардлагад нийцсэн, үр дүнгийн тайлбар нь тодорхой Засвар хийх процедурын гарын авлага болон тохиромжтой практикт нийцүүлэн сонгон хэрэгжүүлэх

Чиг үүрэг: Туслах түвшний засвар

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны засвар	Өнгөлгөө, тослогоо болон цэвэрлэгээний материал болон хэрэгслийг ашиглах чадвар Өдөр тутмын засвар хийх процедурыг ойлгож, гүйцэтгэх чадвар Гадаргуун бэлдэц хийх аргын талаарх мэдлэг Хаягдал материалыг аюулгүй устгах мэдлэг Аюулгүй ажиллагааны тухай болон хөлөг онгоцны заавар журмыг ойлгодог байх	Практик дадлагын нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1. Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Техникийн, аюулгүй болон процедурын дагуу засварын ажлыг гүйцэтгэх Зохистой төхөөрөмж болон багаж ашиглах болон сонгох

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны цахилгааны систем болон машин механизмын засвар хийх	<p>Аюулгүй ажиллагаа болон ослын үеийн процедур</p> <p>Цахилгаан техникийн зураг, тоног төхөөрөмж, түүний холбогдох системийг аюулгүй тусгаарлах, үүний дараа ажилтан тухайн төхөөрөмж дээр ажиллагаа эхлэх</p> <p>Шалгах, доголдол илрүүлэх болон электрон хяналтын тоног төхөөрөмжийг ажлын горимд эргүүлэн оруулах</p> <p>Гал авалцаж болзошгүй орчны цахилгаан болон электрон системийн ажиллагаа</p> <p>Хөлөг онгоцны галын аюул илрүүлэх системийн үндэс</p> <p>Засварын ажлыг аюулгүй явуулах процедур</p>	<p>Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг шалгах болон үнэлэх:</p> <p>.1 Албан ёсны ажлын туршлага</p> <p>.2 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага</p> <p>.3 Сургалтын тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлага</p> <p>.4 Лабораторийн тоног төхөөрөмжийн сургалт</p>	<p>Холбогдох тасаг болон системд гарсан доголдлын үр дагаврыг нарийвчлан тогтоох, хөлөг онгоцны техникийн зураг, схемийг зөв тайлбарладаг, хэмжилт болон тохируулгын багажийг зөв ашиглан авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээндээ зохих журмыг баримтлах</p> <p>Машин механизм болон тоног төхөөрөмжийг тусгаарлах, задлах угсрах ажиллагааг үйлдвэрлэгчээс ирсэн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа болон хөлөг онгоцон дээрх аюулгүй ажиллагааны заавар, журмын дагуу явуулах</p>
Хөлөг онгоцны цахилгааны систем болон машин механизмын засвар хийх /үргэлжлэл/	<p>Машин механизмын эвдрэлийг илрүүлэх, эвдрэлтэй хэсгийг олох болон эвдрэлээс урьдчилан сэргийлэх ажиллагаа</p> <p>Хөлөг онгоцны гэрэлтүүлэг болон тэжээлийн системийн засвар</p>		

Чиг үүрэг: Туслах түвшинд хөлөг онгоцон дээрх зорчигчид болон хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хянах

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцон дээр ачаа цэгцлэхэд оролцох	Ачааг хөлөг онгоцонд байрлуулах, цэгцлэх болон бэхлэх аюулгүй ажиллагааны процедурын мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Ачааг цэгцлэхдээ аюулгүй ажиллагааны тогтсон арга болон тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын зааварчилгааны дагуу хийнэ Аюултай болон хортой ачаа цэгцлэхдээ аюулгүй ажиллагааны тогтсон журмын дагуу хийнэ Хөлөг онгоцон дээр операторын ажил үүргийн хүрээнд харилцаа холбоог тогтмол үр дүнтэй явуулна
Далайн орчныг бохирдуулахаас сэргийлэхэд туслах болон урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах	Далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар мэдлэгтэй байх Орчныг бохирдлоос хамгаалах хэрэгслийг ашиглах, ажиллуулах мэдлэгтэй байх Далайн орчныг бохирдуулагч хог хаягдлыг устгах зөвшөөрөгдсөн арга хэлбэрийн талаар мэдлэгтэй байх	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Далайн орчныг хамгаалах чиглэлээрх процедурыг тогтмол мөрдлөг болгох

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Ажлын байрны эрүүл ахуй болон аюулгүй ажиллагааны процедурыг хэрэгжүүлэх	Аюулгүй ажиллах арга болон хөлөг онгоцон дээр хувийн аюулгүй байдлыг хангах мэдлэгтэй байх: .1 Цахилгааны аюулгүй байдал .2 Цоож/хаалт .3 Механикийн аюулгүй байдал .4 Ажиллах системийн зөвшөөрөл .5 Өндөрт ажиллах .6 Хаалттай орчинд ажиллах .7 Нурууг гэмтэхээс урьдчилан сэргийлэх арга болон хүнд зүйл өргөх техник .8 Химийн болон хортой бодисын аюулгүй байдал .9 Нэг бүрийн хамгаалалтын хэрэгсэл	Дараах нэг, эсхүл түүнээс дээш хэлбэрээр олж авсан нотлох боломжтой үзүүлэлтийг үнэлэх: .1 Албан ёсны ажлын туршлага .2 Практик бэлтгэл .3 Шалгалт .4 Сургалтын хөлөг онгоцон дээрх хуримтлуулсан туршлага	Хувийн хүний болон хөлөг онгоцонд зориулсан хамгаалалтын процедурыг тогтмол мөрдлөг болгох Аюулгүй ажиллагааны аргыг мөрдлөг болгох, тохиромжтой аюулгүй хамгаалалтын хэрэгслийг оновчтой ашиглах

БҮЛЭГ IV

Радио операторт тавигдах стандарт

Хэсэг А-IV/1

Хэрэглээ
(Заалт байхгүй)

Хэсэг А-IV/2

ДТГХДНС-ийн радио операторын гэрчилгээ олгоход тавигдах шаардлагын доод хэмжээ

Мэргэжлийн стандарт

- ДТГХДНС-ийн радио операторын гэрчилгээ олгоход шаардагдах мэдлэг, ойлголт, ур чадварын доод хэмжээ нь радио операторыг ажил үүргээ гүйцэтгэх шаардлагыг хангасан байна. Радио холбооны журамд тодорхойлсон бүх төрлийн гэрчилгээ олгоход шаардагдах мэдлэг нь журамд нийцсэн байна. Түүнчлэн гэрчилгээ горилочг нь А-IV/2 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад дурдсан ажлын хариуцлага, үүрэг даалгаврыг биелүүлэх чадвартайгаа нотлох шаардлагатай.
- Радио холбооны журмын заалтын дагуу олгосон гэрчилгээг конвенцод заасны дагуу баталгаажуулахад эзэмшсэн байвал зохих мэдлэг, ойлголт, ур чадварын тухай зохицуулалтыг А-IV/2 хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан.
- А-IV/2 хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан чиглэлээрх мэдлэгийн түвшин нь горилочгийг үүргээ биелүүлэхэд нь хангалттай байна*.

*ОУДБ-ын загвар мэргэжлийн курсийн хөтөлбөрийг сургалтын төлөвлөгөө хөтөлбөр боловсруулахдаа ашиглаж болно.

4. Горилогч бүр мэргэжлийн стандартын шаардлага хангаснаа дараах байдлаар нотолно.
Үүнд:

1. Хүснэгтийн 3, 4 дүгээр баганад өгөгдсөн чадвар эзэмшсэнээ нотлох арга болон түүнийг дүгнэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу А-IV/2 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад заасан үүрэг даалгаврыг биелүүлэх чадвартайгаа батлах, мөн
2. А-IV/2 хүснэгтийн 2 дугаар баганад тусгагдсан баримтад үндэслэн зөвшөөрөгдсөн сургалтын нэг хэлбэр болох үнэлгээнд тогтмол хамрагдах, эсхүл шалгалт өгөх.

Хүснэгт А-IV/2

ДТГХДНС-ийн радио операторын мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодорхойлолт

Гүйцэтгэх үүрэг: Үйл ажиллагааны түвшний радио холбоо

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
ДТГХДНС-ийн дэд систем болон тоног төхөөрөмжийг ашиглан мэдээ дамжуулах, хүлээн авах болон ДТГХДНС-ийн үйл ажиллагааны шаардлагыг хангах	<p>Радио холбооны журмын шаардлагаас гадна дараах мэдлэгийг эзэмшсэн байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Эрэн хайх, аврах ажиллагааны радио холбоо. Үүнд: Олон улсын агаарын болон далайн эрэн хайх аврах ажиллагааны гарын авлага дахь журам; 2. Ослын тухай хуурамч дохио дамжуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга, мөн хуурамч дохионоос үүдэлтэй үр нөлөөг бууруулах журам; 3. Хөлөг онгоцны тайлагнах систем 4. Радио холбооны эмнэлгийн үйлчилгээ 5. Олон улсын дохионы систем болон ОУДБ-ын далайн холбооны стандарт хэллэгийг ашиглах 6. Далайд амь гарах, аюулгүй байдлаа хангах чиглэлийн мэдээлэл солилцох англи хэлний бичгийн болон ярианы мэдлэг <p>Жич: Радио операторын хязгаарлалттай хариуцлага бүхий гэрчилгээ олгох тохиолдолд энэ заалтыг ашиглахгүй байж болно.</p>	<p>Шалгалт болон үйл ажиллагааны журмыг практик дээр дараахыг ашиглан хэрэгжүүлснээр лож авсан нотлох баритмын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн тоног төхөөрөмж 2. ДТГХДНС-ийн холбоон загвар төхөөрөмж, хэрэв боломжтой бол * 3. Радио холбооны лабораторийн тоног төхөөрөмж 	<p>Радио холбоогоор мэдээлэл дамжуулах болон хүлээн авах үйл ажиллагааг олон улсын дүрэм, журам зааврын дагуу үр дүнтэй тогтмол явуулдаг байх</p> <p>Хөлөг онгоц болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой англи хэлний мэдлэгтэй, мөн далайн орчныг хамгаалах чиглэлээрх үйл ажиллагааг зохих журмын дагуу явуулдаг байх</p>

*Энэхүү журмын В-I/12 хэсгийн 72 дугаар дэд хэсгийг үзнэ үү.

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, дадал болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ослын үед радио холбооны үйлчилгээ үзүүлэх чадвартай байх	<p>Ослын үед радио холбооны үйлчилгээ үзүүлэх гэдэгт:</p> <ol style="list-style-type: none"> Хөлөг онгоцыг орхих Хөлөг онгоцон дээр гал гарах Хөлөг онгоцны радио төхөөрөмж хэсэгчлэн болон бүрэн эвдрэх үед <p>Радио тоног төхөөрөмж, түүний дотор цахилгааны болон ионгүй радиацийн ослын үед зорчигчид болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хамгаалахтай холбоотой урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p>	<p>Шалгалт болон үйл ажиллагааны журмыг практик дээр дараахыг ашиглан хэрэгжүүлснээр олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> Зөвшөөрөгдсөн тоног төхөөрөмж ДТГХДНС-ийн харилцаа холбооны загвар төхөөрөмж, хэрэв боломжтой бол * Радио холбооны лабораторийн тоног төхөөрөмж 	Хариу арга хэмжээг үр дүнтэй зохион байгуулдаг байх

БҮЛЭГ V

Тодорхой төрлийн хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүнд зориулсан тусгай сургалтад тавигдах шаардлагын стандарт

Хэсэг А-V/1-1

Газрын тос болон химийн бүтээгдэхүүн тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ахмад, удирдах бүрэлдэхүүн болон бага бүрэлдэхүүний мэргэшил болон сургалтад тавигдах шаардлагын доод хэмжээ

Мэргэжлийн стандарт

- Газрын тос болон химийн бодис тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны анхан шатны сургалтын гэрчилгээ горилогч дараах шаардлагыг хангасан байна:
 - А-V/1-1-1 хүснэгтийн 1 дүгээр багана дахь үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа нотлох; мөн
 - Дараах шаардлагыг хангах. Үүнд:
 - А-V/1-1-1 хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан мэдлэг, ойлголт, болон ур чадварын доод хэмжээг эзэмшсэн байх; мөн
 - А-V/1-1-1 хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад тусгасан мэргэжлийн чадварын шалгуур үзүүлэлт болон мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох аргын дагуу шаардагдах мэргэжлийн чадварын стандартыг хангах.
- Газрын тос тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны ахисан шатны сургалтын гэрчилгээ горилогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:
 - А-V/1-1-2 хүснэгтийн 1 дүгээр багана дахь үүрэг, хариуцлагыг хэрэгжүүлэх чадвартайгаа нотлох; мөн
 - Дараах шаардлагыг хангах. Үүнд :

*Энэхүү журмын В-I/12 хэсгийн 72 дугаар дэд хэсгийг үзнэ үү.

- 2.1. A-V/1-1-2 хүснэгтийн 2 дугаар багана дахь мэдлэг, ойлголт болон ур чадварын хамгийн доод хэмжээг эзэмшсэн байх; мөн
- 2.2. A-V/1-1-2 хүснэгтийн 3,4 дүгээр багана дахь мэргэжлийн чадварын шалгуур үзүүлэлт болон мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох аргын дагуу шаардагдах мэргэжлийн чадварын стандартыг хангах.

3. Химийн бодис тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны ахисан шатны сургалтын гэрчилгээ горилогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

1. A-V/1-1-3 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад заасан үүрэг, хариуцлагыг хэрэгжүүлэх чадвартайгаа нотлох; мөн
2. Дараах шаардлагыг хангах. Үүнд:
 - 2.1. A-V/1-1-3 хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан мэдлэг, ойлголт болон ур чадварын доод хэмжээг эзэмшсэн байх; мөн
 - 2.2. A-V/1-1-3 хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад тусгасан мэргэжлийн чадварын шалгуур үзүүлэлт болон мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох аргын дагуу шаардагдах мэргэжлийн чадварын стандартыг хангах.

Хүснэгт A-V/1-1-1

Газрын тос болон химийн бодис тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны анхан шатны сургуулилтны мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодорхойлолт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Газрын тос болон химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ачааны аюулгүй ажиллагааг зохион байгуулах чадвартай байх	Тээвэрлэгч хөлөг онгоцны талаарх суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд: <ol style="list-style-type: none"> 1. Газрын тос болон химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцны төрөл 2. Хөлөг онгоцны ерөнхий бүтэц зохион байгуулалт Ачаа тээвэрлэх ажиллагааны суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд: <ol style="list-style-type: none"> 1. Шугам хоолойн систем болон хавхалга 2. Ачааны шахуургын тухай 3. Ачих болон ачаа буулгах ажиллагаа 	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтыг үнэлгээ. Үүнд : <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	Үүрэг хариуцлагын хүрээнд харилцаа холбоог үр дүнтэй тогтмол явуулдаг байх Ачаа тээвэрлэх үйл ажиллагааг хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим болон аюулгүй ажиллагааны журмын дагуу зохион байгуулдаг байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>4. Газрын тос хадгалах савыг цэвэрлэх, ариутгах, хийг цэвэрлэх/гаргах идэвхгүйжүүлэх</p> <p>Газрын тос болон химийн бүтээгдэхүүн, тэдгээрийн физик шинж чанарын тухай суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Даралт ба температур ууршилт, даралт температурын харилцан хамаарал 2. Цахилгаанжилтын төрөл болон цэнэг үүсэх 3. Химийн томьёо <p>Тээвэрлэгчийн аюулгүй ажиллагааны хэм хэмжээ болон аюулгүй байдлын менежментийн талаар мэдлэг, ойлголттой байх</p>		
<p>Аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх</p>	<p>Тээвэрлэгч хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй аюулын талаар суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Эрүүл мэндэд учрах аюул 2. Хүрээлэн буй орчинд учрах аюул 3. Урвалын хариу үйлдэл, түүний аюул 4. Зэврэлтээс үүдэлтэй аюул 5. Дэлбэрэлт болон гал авалцах аюул 6. Гал авалцах үүсгүүр, тухайлбал цахилгаанжилтаас үүдэлтэй аюул 7. Хортой бодисын аюул 8. Ууршилт болон ууршилтын хөшиг үүсэх аюул 	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. загвар төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Тээвэрлэх ачаа нь хөлөг онгоц болон зорчигчдод учруулж болзошгүй аюулыг МАБӨЖ-д үндэслэн зөв тодорхойлдог, тогтсон дүрэм журмын дагуу зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг байх.</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр аюултай нөхцөл байдал үүсэхэд түүнийг шуурхай илрүүлж, зохих арга хэмжээг тогтсон дүрэм журмын дагуу үр дүнтэй зохион байгуулдаг байх.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>Аюултай бодисын хяналтын тухай суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Идэвхгүйжүүлэх, болон усны жийргэвч, хатаагч бодис болон хяналтын арга 2. Цахилгаанжилтын эсрэг авах арга хэмжээ 3. Агааржуулалт 4. Тусгаарлалт 5. Ачааны хаалт /хориглолт 6. Ачаа тээшний нийцтэй байдлын ач холбогдол 7. Орчны хяналт 8. Хийн орчны хяналт шалгалт <p>Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт/МАБӨЖ/-ын талаар ойлголттой, байх</p>		
<p>Ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй байдлыг сахиулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх чадвартай байх</p>	<p>Хий хэмжигч, түүнтэй ижил тоног төхөөрөмжийн гүйцэтгэх үүрэг, зүй зохистой ашиглалтын тухай</p> <p>Аюулгүй ажиллагааны тоног төхөөрөмж болон хамгаалалтын төхөөрөмжийг зүй зохистой ашиглах. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Амьсгалын аппарат ба нөөцлүүр саваас гаргах тоног төхөөрөмж 2. Хамгаалалтын хувцас ба тоног төхөөрөмж 3. Ухаан оруулагч 4. Аврах, эрэн хайх ажиллагааны тоног төхөөрөмж <p>Хууль тогтоомж болон үйлдвэрлэлийн заавар журмын дагуу ажлын байран дээр аюулгүй байдлыг сахих, газрын тос болон химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр хувийн аюулгүй байдлыг хамгаалах талаар суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p>	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ.</p> <p>Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. загвар төхөөрөмж дээр хийсэн дадлагын зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Хаалттай орчинд нэвтрэх үед баримтлах журмыг зохих ёсоор мөрддөг байх</p> <p>Зорчигчид ба хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах аюулгүй ажиллагааны журмыг тогтмол хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Аюулгүй ажиллагаа ба хамгаалалтын тоног төхөөрөмжийг зохих ёсоор ашигладаг байх</p> <p>Эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн үед авах арга хэмжээ болон хориглох зүйлс</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хаалттай орчинд нэвтрэх үед авч хэрэгжүүлбэл зохих урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 2. Засвар үйлчилгээний ажлын өмнө буюу тухайн ажлыг явуулж байх үед авч хэрэгжүүлбэл зохих урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 3. Халуун буюу хүйтэн нөхцөлд ажиллах/ажиллагааны үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 4. Цахилгааны аюулгүй байдал 5. Хөлөг онгоц, эргийн аюулгүй ажиллагааны жагсаалт <p>Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалтыг / МАБӨЖ/ ашиглан эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх суурь мэдлэгтэй байх</p>		
<p>Гал унтраах ажлыг зохион байгуулах чадвартай байх</p>	<p>Тээвэрлэгч хөлөг онгоц дээр гал гарах үед хариу арга хэмжээ авах</p> <p>Аюултай хорт бодис их хэмжээгээр тээвэрлэх, ачаа тээвэрлэх ажиллагааны үеийн галын аюул</p> <p>Газрын тос болон химийн бодисоос үүдэлтэй гал унтраах агент</p> <p>Суурин гал унтраагч хөөс техник хэрэгсэл</p> <p>Зөөврийн гал унтраах хөөс техник хэрэгсэл</p> <p>Суурин гал унтраах хуурай химийн бодис</p> <p>Гал унтраах ажиллагаатай холбогдуулан газрын тос болон химийн бодис асгаралтыг хязгаарлах арга хэмжээ</p>	<p>Зааварчилгаа болон практик дадлагыг зөвшөөрөгдсөн сургалтын бодит орчинд гүйцэтгэсэн байдал/ жишээлбэл: ослын үед хөлөг онгоцон дээр үүсэх нөхцөл байдлыг загварчилсан/, үйл ажиллагааны янз бүрийн нөхцөлд, харанхуйд гэх мэт.</p>	<p>Хөлөг онгоцон дээр гал илрэх эхний шатанд болон түүний дараа авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь тогтсон дүрэм журамд нийцсэн байх.</p> <p>Ослын түргэн жагсаал зарласан даруй авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь болоод буй нөхцөл болон дүрэм журамд нийцсэн байх</p> <p>Хувцас, тоног төхөөрөмж гал унтраах ажиллагааны онцлогт тохирсон байх</p> <p>Хүн бүрийн үйл ажиллагааны цаг хугацаа, дараалал үүссэн нөхцөл байдалд нийцсэн байх</p> <p>Гал унтраах ажиллагааг тогтсон журмын дагуу, нийцтэй аргаар, гал унтраах зохих агент ашиглан амжилттай зохион байгуулдаг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ослын үед хариу арга хэмжээ авах чадвартай байх	Машин механизмыг хаах, унтраах зэрэг ослын үед баримтлах журмын суурь мэдлэгтэй байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Ослын төрөл, үр дагаврыг нарийвчлан тодорхойлж ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний дүрэм журам төлөвлөгөөг баримтлан үйл ажиллагаагаа явуулдаг байх
Газрын тос болон химийн бодисоор хүрээлэн буй орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх	Газрын тос болон химийн бодисын бохирдлоос хүн болон далайн орчин дахь үр нөлөөллийн талаар суурь мэдлэгтэй байх Бохирдлоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд хөлөг онгоцон дээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх суурь мэдлэгтэй байх Газрын тос болон химийн бодис асгарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаарх суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд: 1. Хариуцсан албан тушаалтанд зохих мэдээллийг хүргэх 2. Хөлөг онгоцон дээр газрын тос болон химийн бодис асгаралтыг хязгаарлахад туслах	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Хүрээлэн буй орчныг хамгаалахад чиглэгдсэн дүрэм журмыг тогтмол баримталж, хэрэгжүүлдэг байх

Хүснэгт А-V/1-1-2

Газрын тос тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны ахисан шатны сургалтын мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодорхойлолт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг хянах болон аюулгүй зохион байгуулах чадвартай байх	<p><i>Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар, түүний онцлог</i></p> <p>Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар, систем, тоног төхөөрөмжийн тухай мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерөнхий бүтэц, зохион байгуулалт 2. Шахуургын бүтэц, тоног төхөөрөмж 3. Нөөцлүүр савны бүтэц зохион байгуулалт, шугам хоолой, агааржуулалтын бүтэц 4. Хэмжилтийн систем болон ослын дохиолол 5. Ачааны халаалтын систем 6. Нөөцлүүр савыг цэвэрлэх, хийг арилгах цэвэрлэх, идэвхгүйжүүлэх систем 7. Балластын систем 8. Ачааны орчин ба амьдрах орчны агааржуулалт 9. Бохир/ шавхарга хадгалах 10. Ууршилт илрүүлэх систем 11. Ачаатай холбоотой цахилгааны болон электроникийн хяналтын систем 12. Хүрээлэн буй орчныг хамгаалах тоног төхөөрөмж, үүнд газрын тосны хаягдлыг хянах төхөөрөмж буюу (ГТХХТ) 	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Хөлөг онгоцон дээрх харилцаа холбоо ойлгомжтой, үр дүнтэй явагддаг байх</p> <p>Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар, систем, тоног төхөөрөмжийн онцлогийг анхааран ачаа тээвэрлэх ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулдаг байх</p> <p>Ачаа тээвэрлэлтийг төлөвлөхдөө эрсдэлийг тооцож, үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим дүрэм, журмын дагуу явуулдаг байх.</p> <p>Ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой дүрэм журмын ноцтой зөрчлийг шуурхай илрүүлж засдаг байх.</p> <p>Ачаа ачих, цэгцлэх, буулгах ажиллагааны үед хөлөг онгоцны тогтворжилт ба даралтын үзүүлэлтийг аюулгүй хязгаарт тогтмол хадгалдаг байх</p> <p>Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ, түүнтэй холбоотой баримтлах дүрэм журмыг хөлөг онгоцны ачаа тээвэрлэх төхөөрөмжийн онцлогт нийцүүлэн зохих ёсоор хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Хяналт, хэмжилт, хий илрүүлэх, тохиргооны тоног төхөөрөмжийг ашиглалтын журам, зааврын дагуу хэрэглэдэг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг хянах болон аюулгүй зохион байгуулах чадвартай байх /үргэлжлэл/</p>	<p>13. Нөөцлүүр савыг өнгөлөх, будах</p> <p>14. Нөөцлүүр савны температур даралтын хяналтын систем</p> <p>15. Гал унтраах систем</p> <p>Шахуургын онол, ачааны шахуургын төрөл, онцлог, аюулгүй ажиллагааны тухай мэдлэгтэй байх</p> <p>Тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр сахих аюулгүй ажиллагаа, хэрэгжилтийг зохион байгуулах ур чадвартай байх</p> <p>Аюулгүй байдлыг хангах, түүнчлэн ослын үед хөлөг онгоцыг зогсоох тухай ерөнхий ойлголт, мэдлэгтэй байх</p> <p><i>Ачаа ачих, буулгах, цэгцлэх, хураах</i></p> <p>Ачаа хэмжих, тооцох чадвартай байх</p> <p>Их хэмжээний шингэн ачаа нь хөлөг онгоцны тогтворжилт ба суулт, хөлөг онгоцны бүтэц, бүрэн бүтэн байдалд үзүүлэх нөлөөний тухай мэдлэгтэй байх</p> <p>Газрын тос тээвэрлэх ажиллагаатай холбоотой мэдлэгтэй байх</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ачаа ачих, буулгах төлөвлөгөө 2. Балласт хийх, балластыг авах 3. Нөөцлүүр савыг цэвэрлэх ажиллагаа 4. Идэвхгүйжүүлэх 5. Хийг арилгах/ цэвэрлэх 		<p>Хяналтын журам болон аюулгүй ажиллагааны систем, түгшүүрийн дохиог шуурхай хүлээн авч ослын үеийн тогтсон дүрэм журмын дагуу үйл ажиллагаа явуулдаг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг хянах болон аюулгүй зохион байгуулах чадвартай байх /үргэлжлэл/	6. хөлөг онгоц хооронд ачаа шилжүүлэх 7. давхарлаж/дээр ачих 8. түүхий газрын тосоор угаах Ачаа тээвэрлэлтийн хяналт шалгалтын төлөвлөгөө, журам, жагсаалт гаргаж хэрэгжүүлэх хий илрүүлэх, хяналт хэмжилтийн тоног төхөөрөмжийг ашиглах мэдлэг чадвартай байх ачаатай холбоотой үүрэг хариуцлагын хэрэгжилтийг хянах зохион байгуулах чадвартай байх.		Бие бүрэлдэхүүнд зохих үүрэг хариуцлагыг ноогдуулж, үйл ажиллагаандаа баримтлах журам стандартыг танилцуулдаг, хүн бүрд ажлын байрандаа хувийн болон үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг зохих ёсоор хангахыг анхааруулдаг байх
Газрын тосны ачааны хими болон физик шинж чанарын талаар ойлголттой байх	Газрын тосны ачааны хими болон физик чанарын талаар мэдлэг, ойлголттой байх Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт (МАБӨЖ) дахь мэдээллийн талаар ойлголттой байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн туршлага 3. загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Газрын тос, газрын тосноос ялгарах хий тэдгээрийн онцлог, хөлөг онгоцны ашиглалт, ажиллагаа, далайн орчны аюулгүй байдалд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн талаар мэдээллийн эх сурвалжаас зохих мэдээлэл авч үйл ажиллагаандаа ашигладаг байх
Ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх	Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай холбоотой аюул болон тэдгээрийг хянах арга хэмжээний талаар ойлголт, мэдлэгтэй байх. Үүнд:	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:	Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай холбоотой зорчигчдод учирч болзошгүй, ослын үед авч хэрэгжүүлбэл зохих арга хэмжээ, хяналтын талаар зохих ёсны мэдлэгтэй байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт блон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>1. Хорт бодис 2. Гал авалцах, дэлбэрэлт 3. Эрүүл мэндэд учрах аюул 4. Идэвхгүй хийн бүтэц 5. Цахилгаанжих үзэгдлийн аюулын тухай мэдлэгтэй байх</p> <p>Холбогдох дүрэм журмыг зөрчсөнөөс үүдэх аюулын талаар тодорхой мэдлэг, ойлголттой байх</p>	<p>1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр</p>	
Ажлын байрны эрүүл ахуй болон аюулгүй ажиллагааны журмыг хэрэгжүүлэх чадвартай байх	<p>Аюулгүй ажиллагааны дүрэм, үүнд эрсдэлийн үнэлгээ, хөлөг онгоцон дээр, тодруулбал: газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр хувийн аюулгүй байдлаа хамгаалах тухай зохих мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд:</p> <p>1. Төрөл бүрийн амьсгалын аппаратыг зөв хэрэглэж сурах зэрэг хаалттай орчинд орох үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>2. Засвар үйлчилгээний ажлын өмнө буюу ажлын үеэр авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>3. Халуун буюу хүйтэн нөхцөлд ажиллах үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>4. Цахилгааны аюулгүй байдлыг хангах үүднээс авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>5. Нэг бүрийн хамгаалалтын хэрэгслийг зохих ёсоор хэрэглэх тухай</p>	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <p>1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр</p>	<p>Зорчигчид болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн журмыг тогтмол мөрддөг байх</p> <p>Ажлын байран дээрх аюулгүй ажиллагааны журмыг тогтмол баримталж, хамгаалалтын тоног төхөөрөмжийг зориулалтын дагуу тогтмол хэрэглэдэг</p> <p>Хууль тогтоомжид заасан шаардлага, тогтсон журам, үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл болон байгаль орчинд учруулах нөлөөллийг анхааран үйл ажиллагаа явуулдаг байх</p> <p>Амьсгалын аппаратыг зохих ёсоор хэрэглэдэг байх</p> <p>Хаалттай орчинд нэвтрэх үед баримтлах журмыг хэрэгжүүлдэг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Ослын үед хариу арга хэмжээ авах чадвартай байх</p>	<p>Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ослын үед авч хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны журмын талаарх мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хөлөг онгоцны ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө 2. Ачаа тээвэрлэлтийн ослын зогсолт 3. Тээвэрлэж яваа ачаанд онцгой үүрэгтэй системд доголдол үүсэх үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ 4. Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр гал унтраах арга хэмжээ 5. Хаалттай орчинд аврах ажиллагаа явуулах 6. Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт (МАБӨЖ)-ыг ашиглах талаар мэдлэг <p>Хөлөг онгоц мөргөлдөх, хайрдах, газрын тос асгарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай</p> <p>Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх тухай мэдлэгтэй байх</p>	<p>Дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Бий болсон ослын онц байдлын сөрөг нөлөөг шуурхай тогтоож, хариу арга хэмжээг тогтсон ослын үед хэрэгжүүлэх дүрэм, журам төлөвлөгөөний дагуу явуулдаг байх</p> <p>Ослын үеийн ажиллагааны дараалал, мэдээлэл дамжуулах түвшин, цаг хугацаа, хөлөг онгоцон дээрх албан тушаалтанд мэдээлэх зэргийг ослын нөхцөл байдлаас шалтгаалан зохих журмын дагуу авч хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Ослын онцлогоос хамааран хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, онгоцыг яаралтай зогсоох, тусгаарлах ажиллагааг оновчтой шуурхай зохион байгуулдаг байх</p> <p>Яаралтай тусламж үзүүлэх нөхцөл байдлыг шуурхай илрүүлж, эмнэлгийн анхан шатны тусламжийг олон улсын тогтсон практик, дүрэм журмын дагуу хэрэгжүүлдэг байх</p>
<p>Хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p>	<p>Агаар мандал болон хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх журмын тухай ойлголттой байх</p>	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Хүрээлэн буй орчныг бохирдлоос хамгаалах тогтсон хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим, дүрэм журмын дагуу үйл ажиллагааг явуулдаг байх</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа эсэхэд хяналт тавих чадвартай байх	Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын конвенцын заалт, түүний нэмэлт, өөрчлөлт /MARPOL/, мөн Олон улсын далайн байгууллагын холбогдох бусад баримт бичиг, үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж, боомтын журмын талаар тодорхой мэдлэг, ойлголттой байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Ачаа тээвэрлэлтийг ОУДБ-ын холбогдох баримт бичигт заасны дагуу, мөн үйлдвэрлэгчийн стандарт, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг баримтлан явуулдаг байх

Хүснэгт А-V/1-1-3

Химийн бодис тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны ахисан шатны сургалтад тавигдах мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодорхойлолт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ачаа тээвэрлэлтийн аюулгүй ажиллагааг хангаж, түүний биелэлтийг хянах чадвартай байх	<i>Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар болон онцлог</i> Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар, систем тоног төхөөрөмжийн талаар мэдлэгтэй байх. Үүнд: 1. Хөлөг онгоцны ерөнхий бүтэц зохион байгуулалт 2. Шахуурга тоног төхөөрөмжийн бүтэц зохион байгуулалт 3. Нөөцлүүрийн бүтэц зохион байгуулалт 4. Хоолой, бохирын систем 5. Нөөцлүүр ба ачааны хоолой, даралт, температур, хяналтын систем, дохиолол 6. Хэмжилтийн хяналтын систем ба түгшүүр 7. Хий илрүүлэх систем 8. Ачааны халаалт хөргөлтийн систем 9. Нөөцлүүр савны цэвэрлэгээний систем	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Хөлөг онгоцны холбоо үр дүнтэй тодорхой явагддаг байх Ачаа тээвэрлэлтийг аюулгүй ажиллагааны журмыг баримтлан, химийн бодис тээвэрлэх хөлөг онгоцны загвар, систем тоног төхөөрөмжийн онцлогт нийцүүлэн үр дүнтэй зохион байгуулдаг байх Ачаа тээвэрлэлтийг төлөвлөж эрсдэлийг тодорхойлон тээвэрлэлтийг үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах болон далайн орчныг бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх дүрэм журмыг баримтлан зохион байгуулдаг байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	10. Нөөцлүүр савны орчны нөлөөний хяналтын систем 11. Балластын систем 12. Ачааны хэсэг ба амьдрах орчны агааржуулалтын систем 13. Ууршилтыг илрүүлэх систем 14. Гал унтраах систем		
Ачаа тээвэрлэлтийн аюулгүй ажиллагааг хангаж, түүний биелэлтийг хянах чадвартай байх /үргэлжлэл/	15. Нөөцлүүр, хоолой тохируулгын материал түүний өнгөлгөө 16. Бохир/ шавхарга тэдгээрийн менежмент Шахуургын онол, онцлог түүний аюулгүй ажиллагааны тухай мэдлэгтэй байх Танкерын аюулгүй ажиллагааны туршлагатай, аюулгүй ажиллагааны менежментийн системийг хэрэгжүүлэх ур чадвартай байх Аюулгүй ажиллагааг хянах, үүнд ослын үед хөлөг онгоцны системийг унтраах тухай ойлголт, мэдлэгтэй байх Ачих, ачаа буулгах, цэгцлэх Ачааг хэмжих болон тооцох чадвартай байх Их хэмжээний шингэн ачаа тээвэрлэх үед хөлөг онгоцны суулт ба тогтворжилт түүний бүтцэд үзүүлэх нөлөөний талаар мэдлэгтэй байх Химийн бодис тээвэрлэхтэй холбоотой үйл ажиллагааны талаар мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд: 1. Ачих, буулгах төлөвлөгөө 2. Балласт хийх, балластыг авах 3. Нөөцлүүр савыг цэвэрлэх 4. Нөөцлүүр савны орчны хяналт		Хөлөг онгоцны аюулгүй системийг хянах журмын дагуу хөлөг онгоцон дээр ямар нэгэн ослын түгшүүр дохио өгөх үед тогтсон дүрэм журмын дагуу шуурхай арга хэмжээ авдаг байх Ачих, ачаа цэгцлэх, буулгах ажиллагааны үед хөлөг онгоцны тогтворжилт ба даралтын үзүүлэлт нь аюулгүйн түвшнийг хангадаг байх Ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой дүрэм журмыг ноцтой зөрчсөн тохиолдлыг шуурхай илрүүлж, зохих хариу арга хэмжээг авдаг байх Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, баримтлах дүрэм журмыг биелүүлдэг байх Хөлөг онгоцоор ачаа тээвэрлэхэд ашиглагддаг тоног төхөөрөмжийн зохих ёсоор нь ашигладаг байх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ачаа тээвэрлэлтийн явцад аюулгүй ажиллагааг хангаж, түүний биелэлтийг хянах чадвартай байх /үргэлжлэл/	<p>5. Идэвхгүйжүүлэх 6. хийг цэвэрлэх 7. Хөлөг онгоц хооронд шилжүүлэх 8. Хязгаарлалт ба тогтворжуулалтын шаардлага 9. Халаалт, хөргөлтийн системд тавигдах шаардлага, түүний ачаанд үзүүлэх нөлөө 10. Ачааг тусгаарлах, ачааны нийцтэй байдал 11. Хэт наалдамхай ачаа 12. Ачааны үлдэгдлийг цэвэрлэх ажиллагаа 13. Танкерт нэвтрэх ажиллагаа</p> <p>Ачаа тээвэрлэх ажиллагааны төлөвлөгөө, дүрэм журам, жагсаалтыг боловсруулж хэрэгжүүлдэг</p> <p>Тохиргоо хийх, хяналт, хий илрүүлэх систем, тоног төхөөрөмжийг ашиглах чадвартай байх</p> <p>Ачаа тээвэрлэх ажил хариуцаж байгаа ажилтны үйл ажиллагааг хянах удирдан зохион байгуулах чадвартай байх</p>		<p>Хэмжилт, хяналт, хий илрүүлэх төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллагааны журам дүрмийн дагуу ашигладаг байх</p> <p>Бие бүрэлдэхүүнд биелүүлэх үүрэг даалгаврыг хуваарилж, ажлын байран дээрээ баримтлах, дагаж мөрдөх дүрэм журам стандартыг танилцуулж, ажлын байрны аюулгүй ажиллагааг сахиулах шаардлага тавьдаг байх</p>
Химийн шингэн бодисын хими болон физик шинж чанарын талаар ойлголттой байх	<p>Хортой шингэн бодисын хими, физик шинж чанарын талаар мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Химийн ачааны төрөл ангилал /зэврэх, хортой, гал авалцах, дэлбэрэх/ 2. Химийн бодисын төрөл зүйл ба аж ахуйн зориулалтаар ашиглах 3. Ачааны урвалын шинж чанар 	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Хортой шингэн бодис, түүнээс үүдэлтэй хийн шинж чанар онцлогийг тодорхойлох, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах болон хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн талаарх мэдээллийг холбогдох эх сурвалжаас авч үр дүнтэй ашигладаг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт (МАБӨЖ) дахь мэдээллийн талаар ойлголттой байх		
Ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх	Ослын ба химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцтой холбоотой ачаа эмхлэх, цэгцлэх хяналтын ажиллагааны талаарх мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд: 1. Гал авалцах ба дэлбэрэлт 2. Хортой байдал 3. Эрүүл мэндэд учрах аюул 4. Идэвхгүйжүүлэх хийний бүтэц 5. Цахилгаанжилтын аюул 6. Хариу урвал үзүүлэх байдал 7. Зэврэлт 8. Нам даралтад буцалдаг ачаа 9. Өндөр нягтралтай ачаа 10. Хатуурдаг ачаа 11. Полимержих ачаа	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Химийн бодис тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцтой холбоотой ослын хөлөг онгоц болон түүний зорчигчдод учруулж болзошгүй хор хохирлын талаар танилцуулж, хяналтыг зохих шаардлагын дагуу авч хэрэгжүүлдэг байх
Ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах / үргэлжлэл/	Холбогдох дүрэм журам, тогтоол шийдвэрийг зөрчсөнөөс үүдэлтэй аюул ослын талаарх мэдлэг, ойлголттой байх		
Ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх чадвартай байх	Ажлын байран аюулгүй ажиллагааг хангах, үүнд эрсдэлийн үнэлгээ, химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцтой холбоотой гэх мэт дүрэм журмын талаарх мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд: 1. Хаалттай орчинд нэвтрэх үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, үүнд янз бүрийн амьсгалын аппаратыг зөв ашиглах 2. Засвар үйлчилгээний ажлын өмнө буюу үеэр авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 3. Халуун болон хүйтэн нөхцөлд ажиллах үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 4. Цахилгааны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 5. Нэг бүрийн хамгаалалтын хэрэгслийг ашиглаж хэрэглэх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Хөлөг онгоцон дээр хувийн болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр дүрэм журмыг хэрэгжүүлдэг байх Ажлын байрны аюулгүй ажиллагааг хангах мөн хамгаалалтын төхөөрөмж хэрэгслийг зохих ёсоор ашигладаг байх Хууль тогтоомжид заасан шаардлага, тогтсон журам, үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл болон байгаль орчинд учруулах нөлөөллийг анхааран үйл ажиллагаа явуулдаг байх Амьсгалын аппаратыг зөв ашигладаг байх Хаалттай орчинд нэвтрэх үед дагах журмыг баримталдаг байх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ослын үед хариу арга хэмжээ авах чадвартай байх	<p>Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний журмын талаарх мэдлэг ойлголттой байх.</p> <p>Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хөлөг онгоц дээр ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээ 2. Ачаа тээвэрлэлттэй холбоотой ослын үед хөлөг онгоцыг унтраах 3. Хөлөг онгоцны чухал хэсэг болон ачааны гол хэсэгт үйл ажиллагаа доголдох үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ 4. Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр гал унтраах 5. Хаалттай орчинд аврах ажиллагаа явуулах 6. Ачааны хариу үйлдэл 7. Ослын үед хөлөг онгоцноос ачааг хаях 8. Материалын аюулгүй ажиллагааны өгөгдөхүүний жагсаалтыг ашиглах <p>Хөлөг онгоц мөргөлдөх, хайрдах болон газрын тос асгарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ</p> <p>Аюултай бараа тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр осол гарах үед эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх заавар журмыг ашиглах зэрэг Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхан тусламж үзүүлэх мэдлэгтэй байх</p>	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр 	<p>Тулгарч буй асуудлын хамрах хүрээ, төрлийг шуурхай тодорхойлж анхан шатанд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь хөлөг онгоцны ослын үед баримтлах дүрэм журам, төлөвлөгөөнд нийцэж байх Тухайн ослын онцлогоос хамаарч авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний ач холбогдлын дараалал, үе шат, цаг хугацаа, тайлан, мэдээ ирүүлэх, хөлгийн эрх бүхий албан тушаалтанд мэдээлэх зэрэг ажиллагааг нарийвчлан тодорхойлж шуурхай шийдвэр гаргадаг байх.</p> <p>Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, яаралтай зогсоох, тусгаарлах ажиллагааг ослын онцлогоос хамааран оновчтой шуурхай зохион байгуулах</p> <p>Ослын үед яаралтай авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлохдоо эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх олон улсын практик, журамд нийцүүлэн ажилладаг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх чадвартай байх	Агаар мандал болон хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх журмын тухай ойлголттой байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэхэд хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим, тогтсон дүрэм журмын дагуу үйл ажиллагааг явуулдаг байх
Хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа эсэхэд хяналт тавих чадвартай байх	Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын конвенцын заалт /MARPOL/, мөн ОУДБ-ын холбогдох бусад баримт бичиг, үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж, боомтын журмын талаар тодорхой мэдлэгтэй байх Олон улсын задгай химийн ачааны журам (IBC Code) болон холбогдох баримт бичгийг ашиглах чадвартай байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөр	Ачаа тээвэрлэлтийг ОУДБ-ын холбогдох баримт бичигт заасны дагуу, мөн үйлдвэрлэгчийн стандарт, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг баримтлан явуулдаг байх

Хэсэг А-V/1-2

Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ахмад, удирдах болон бага бүрэлдэхүүний мэргэшил болон сургалтад тавигдах шаардлагын доод хэмжээ

Мэргэжлийн стандарт

1. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны анхан шатны сургалтын гэрчилгээ горилогч бүр нь дараах шаардлагыг хангасан байна:
 1. А-V/1-2-1 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад заасан үүрэг, хариуцлагыг хэрэгжүүлэх чадвартайгаа нотлох; мөн
 2. Дараах шаардлагыг хангах. Үүнд:
 - 2.1. А-V/1-2-1 хүснэгтийн 2 дугаар баганад дурдсан мэдлэг, ойлголт болон ур чадварын доод хэмжээг эзэмшсэн байх, мөн
 - 2.2. А-V/1-2-1 хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад тусгасан мэргэжлийн чадварын шалгуур үзүүлэлт болон мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох аргын дагуу шаардагдах мэргэжлийн чадварын стандартыг хангах

2. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны ахисан шатны сургалтын гэрчилгээ горилогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

1. А-V/1-2-2 хүснэгтийн 1 дүгээр баганад заасан үүрэг, хариуцлагыг хэрэгжүүлэх чадвартайгаа нотлох; мөн
2. Дараах шаардлагыг хангах. Үүнд:
 - .2.1 А-V/1-2-2 хүснэгтийн 2 дугаар багана дахь мэдлэг, ойлголт болон ур чадварын доод хэмжээг эзэмшсэн байх; мөн
 - .2.2 А-V/1-2-2 хүснэгтийн 3,4 дүгээр багана дахь мэргэжлийн чадварын шалгуур үзүүлэлт болон мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох аргын дагуу шаардагдах мэргэжлийн чадварын стандартыг хангах

Хүснэгт А-V/1-2-1

Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны анхан шатны сургалтын мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодолол

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ачаа тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааг зохион байгуулах чадвартай байх	<p>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны онцлог, загвар</p> <p>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны талаарх суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгчийн төрөл 2. Тээвэрлэгчийн ерөнхий бүтэц, зохион байгуулалт <p>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэх ажиллагааны суурь мэдлэгтэй байх.</p> <p>Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шугам хоолой болон хавхалгын системийн тухай 2. Ачаа тээвэрлэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмж хэрэгсэл 3. Ачих болон ачаа буулгах, шилжүүлэх үеийн хяналт 4. Ослын үед хөлөг онгоцыг унтраах систем 5. Нөөцлүүр савыг цэвэрлэх, ариутгах, хийг ялгах идэвхгүй байдалд шилжүүлэх <p>Шингэрүүлсэн хийн хими болон физик чанарын тухай суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хийн шинж чанар ба онцлог 2. Даралт ба температур ууршилт, даралт температурын харилцан хамаарал 3. Цахилгаанжилтын төрөл болон цэнэг үүсэх тухай 	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт 	<p>Үүрэг хариуцлагын хүрээнд харилцаа холбоог үр дүнтэй тогтмол явуулдаг байх</p> <p>Ачаа тээвэрлэлтийг хүлээн зөвшөөрөгдсөн зарчим, аюулгүй ажиллагааг хангах журмын дагуу зохион байгуулдаг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ачаа тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааг зохион байгуулах чадвартай байх /үргэлжлэл/</p>	<p>4.Химийн томьёо</p> <p>Тээвэрлэгчийн аюулгүй ажиллагааны хэм хэмжээ болон менежментийн талаар мэдлэг, ойлголттой байх</p>		
<p>Ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх</p>	<p>Тээвэрлэгчийн үйл ажиллагаатай холбоотой суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Эрүүл мэндэд учруулж болзошгүй аюул 2. Хүрээлэн буй орчинд учрах аюул 3. Урвалын хариу үйлдэл, түүний аюул 4. Зэврэлтээс үүдэлтэй аюул 5. Дэлбэрэлт болон гал авалцах аюул 6. Оч хаях эх сурвалж 7. Цахилгаанжилтын аюул 8. Хортой бодисын аюул 9. Ууршилт болон ууршилтын хөшиг үүсэх аюул 10. Хэт бага температур 11. Даралтаас үүдэлтэй аюул <p>Аюултай бодисын хяналтын тухай суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Идэвхгүй байдалд шилжүүлэх, хатаагч бодис болон хяналтын арга хэрэгсэл 2. Цахилгаанжилтын эсрэг авах арга хэмжээ 3. Агааржуулалт 4.Тусгаарлалт 5. Ачааны хаалт / хориглолт 6. Ачаа тээшний нийцтэй байдлын ач холбогдол 7. Орчны хяналт 8. Хийн хяналт шалгалт <p>Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт дахь мэдээллийн талаар / МАБӨЖ/ ойлголттой байх</p>	<p>Шалгалт өгөх болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтыг үнэлж, дүгнэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн ажлын туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт 	<p>Тээвэрлэх ачаа нь хөлөг онгоц болон зорчигчдод учруулж болзошгүй аюулыг МАБӨЖ-д үндэслэн тодорхойлдог, тогтсон дүрэм журмын дагуу зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг байх.</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр аюултай нөхцөл байдал үүсэхэд түүнийг шуурхай илрүүлж зохих арга хэмжээг тогтсон дүрэм журмын дагуу үр дүнтэй зохион байгуулдаг байх.</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй байдлыг сахиулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх чадвартай байх</p>	<p>Хий хэмжигч, түүнтэй ижил тоног төхөөрөмжийн үүрэг болон зүй зохистой ашиглах</p> <p>Аюулгүй ажиллагааны тоног төхөөрөмж болон хамгаалалтын хэрэгслийг зүй зохистой ашиглах.</p> <p>Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Амьсгалын аппарат нөөцлүүр саваас гаргах тоног төхөөрөмж 2. Хамгаалалтын хувцас ба тоног төхөөрөмж 3. Ухаан/Амь оруулагч 4. Аврах, эрэх хайх ажиллагааны тоног төхөөрөмж <p>Хууль тогтоомж болон үйлдвэрлэлийн заавар журмын дагуу ажлын байран дээр аюулгүй байдлыг сахих, шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр хувийн аюулгүй байдлыг хамгаалах талаар суурь мэдлэгтэй байх.</p> <p>Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хаалттай орчинд нэвтрэх үед авч хэрэгжүүлбэл зохих урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 2. Засвар үйлчилгээний ажлын өмнө буюу тухайн ажлыг явуулж байх үед авч хэрэгжүүлбэл зохих урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 3. Халуун буюу хүйтэн нөхцөлд ажиллах/ ажиллагааны үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ 4. Цахилгааны аюулгүй байдал 5. Хөлөг онгоц, эргийн аюулгүй ажиллагааны жагсаалт 	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ.</p> <p>Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт 	<p>Хаалттай орчинд нэвтрэх үед баримтлах журмыг зохих ёсоор мөрддөг байх.</p> <p>Зорчигчид ба хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах аюулгүй ажиллагааны журмыг тогтмол хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Аюулгүй ажиллагаа ба хамгаалалтын хэрэгслийг зохих ёсоор ашигладаг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй байдлыг сахиулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх чадвартай байх /үргэлжлэл/	Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт (МАБӨЖ)S дахь эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн талаар мэдлэгтэй байх		Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хориглох зүйлс
Гал унтраах ажлыг зохион байгуулах чадвартай байх	Тээвэрлэгч хөлөг онгоц дээр гал гарах үед хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх Шингэрүүлсэн хийг их хэмжээгээр тээвэрлэх хамгаалахтай холбоотой үйл ажиллагааны хүрээнд галын аюул, ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ Шингэрүүлсэн хийтэй холбоотой гал унтраах бодис ашиглах Суурин гал унтраагч хөөс техник хэрэгсэл Зөөврийн гал унтраах хөөс техник хэрэгсэл Суурин гал унтраах хуурай химийн бодис Хөлөг онгоцноос шингэрүүлсэн хий алдагдах үед гал унтраах ажиллагаатай холбоотой суурь мэдлэгтэй байх	Зааварчилгаа болон практик дадлагыг зөвшөөрөгдсөн сургалтын бодит орчинд гүйцэтгэсэн байдал/ жишээлбэл: ослын үед хөлөг онгоцон дээр үүсэх нөхцөл байдлыг загварчилсан/, үйл ажиллагааны янз бүрийн нөхцөлд, харанхуйд гэх мэт.	Хөлөг онгоцон дээр гал илрэх эхний шатанд болон түүний дараа авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь тогтсон дүрэм журамд нийцдэг. Ослын түргэн жагсаал зарласан даруй авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь буй болоод буй нөхцөл болон дүрэм журамд нийцдэг байх Хувцас, тоног төхөөрөмж нь гал унтраах ажиллагааны онцлогт тохирсон байх Хүн бүрийн үйл ажиллагааны цаг хугацаа, дараалал үүссэн нөхцөл байдалд нийцсэн байх Гал унтраах ажиллагааг тогтсон журмын дагуу, нийцтэй аргаар, гал унтраах зохих бодис ашиглан амжилттай зохион байгуулдаг байх
Ослын үед хариу арга хэмжээ авах чадвартай байх	Машин механизмын хаах, унтраах зэрэг ослын үед баримтлах журмын суурь мэдлэгтэй байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт	Ослын төрөл, үр дагаврыг нарийвчлан тодорхойлж ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний дүрэм журам, төлөвлөгөөг баримтлан үйл ажиллагаагаа явуулдаг байх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Шингэрүүлсэн хийгээр орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх	<p>Бохирдлоос хүн болон далайн орчинд учруулж болзошгүй хор нөлөөний тухай суурь мэдлэгтэй байх</p> <p>Бохирдлоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд хөлөг дээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний суурь мэдлэгтэй байх</p> <p>Шингэрүүлсэн хий асгарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай суурь мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хариуцсан албан тушаалтанд зохих мэдээллийг хүргэх 2. Хөлөг онгоцноос шингэрүүлсэн хий алдагдах үед авах арга хэмжээнд дэмжлэг үзүүлэх 3. Хэврэг материал эвдрэхээс урьдчилан сэргийлэх 	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт 	Хүрээлэн буй орчныг хамгаалахад чиглэгдсэн дүрэм журмыг тогтмол баримталж хэрэгжүүлдэг байх.

Хүснэгт А-V/1-2-2

Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч ачааны хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны ахисан шатны сургалтын мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодорхойлолт

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг хянах болон зохион байгуулах чадвартай байх	<p><i>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар, түүний онцлог</i></p> <p>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны загвар систем, тоног төхөөрөмжийн талаар мэдлэгтэй байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны төрөл, бүтэц 2. Ерөнхий бүтэц зохион байгуулалт 3. Ачааг хязгаарлах систем 	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 	<p>Хөлөг онгоцон дээрх харилцаа холбоо ойлгомжтой, үр дүнтэй явагддаг байх</p> <p>Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг аюулгүй, шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгчийн загвар систем, төхөөрөмжийн онцлогийг анхааран аюулгүй зохион байгуулдаг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>4. Ачаа тээвэрлэхэд ашиглах төхөөрөмж, үүнд:</p> <p>(1) Шахуургын бүтэц</p> <p>(2) Шугам хоолой хавхалга</p> <p>(3) Тэлэгч хэрэгсэл</p> <p>(4) Галын хаалт</p> <p>(5) Температурын хяналтын систем</p> <p>(6) Ачааны нөөцлүүр савны түвшин хэмжигч систем</p> <p>(7) Танкерын даралтыг хянах хяналтын систем</p> <p>5. Ачааны температур, үйлчилгээний систем</p>	<p>3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт</p> <p>4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт</p>	<p>Шахуургын ажлыг тухайн төрлийн ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой тогтсон дүрэм журмыг баримталдаг байх</p> <p>Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг төлөвлөхдөө эрсдэлийг тооцож, үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг бохирдохоос хамгаалах урьдчилан сэргийлэх тогтсон дүрэм журмын дагуу явуулдаг байх</p>
<p>Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг хянах болон аюулгүй зохион байгуулах чадвар чадвартай байх /үргэлжлэл/</p>	<p>6. Нөөцлүүр сав орчмын агаарын хяналтын систем идэвхгүйжүүлэх хий, азотын хий/ Мөн нөөцлүүрийн үүсгүүр ба хуваарилалтын систем</p> <p>7. Ус үл нэвтрэх халаалтын систем</p> <p>8. Хий илрүүлэх систем</p> <p>9. Балластын систем</p> <p>10. Уур гаргах систем</p> <p>11. Дахин шингэрүүлэх систем</p> <p>12. Ослын үед унтраах систем</p> <p>13. Урсгал хэмжих автомат систем</p> <p>Шахуургын онцлог, ачааны өргөгч түүний аюулгүй ажиллагааны тухай мэдлэгтэй байх</p> <p><i>Ачаа ачих, буулгах үед ачааны бүрэн бүтэн байдалд анхаарах</i></p> <p>Их хэмжээний шингэн ачаа нь хөлөг онгоцны тогтворжилт ба суулт, хөлөг онгоцны бүтэц бүрэн бүтэн байдалд үзүүлэх нөлөөний тухай мэдлэгтэй байх</p> <p>Тээвэрлэгчийн аюулгүй ажиллагаа ба менежментийн шаардлагыг хэрэгжүүлэх ур чадвар байх</p>		<p>Шингэрүүлсэн ачаа ачих, цэгцлэх, буулгах ажиллагааны үед хөлөг онгоцны тогтворжилт ба даралтын үзүүлэлтийг аюулгүй хязгаарт тогтмол хадгалдаг байх</p> <p>Ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой дүрэм журмын ноцтой зөрчлийг шуурхай илрүүлж, засдаг байх</p> <p>Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ, түүнтэй холбоотой баримтлах дүрэм журмыг хөлөг онгоцны ачаа тээвэрлэх төхөөрөмжийн онцлогт нийцүүлэн зохих ёсоор хэрэгжүүлдэг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ачаа тээвэрлэх ажиллагааг хянах болон аюулгүй зохион байгуулах чадвартай байх /үргэлжлэл/	<p>Аюулгүй байдлын бэлтгэл, журам хангах, тээвэрлэж байгаа ачааны жагсаалт гаргах чадвартай байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хуурай өргөгч ба ачаа ачсаны дараа <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Тээвэрлэгчид үзлэг хийх 1.2. Идэвхгүйжүүлэх / хүчил төрөгчийг бууруулах, хөргөлтийн температурыг бууруулах/ 1.3. Хий авах 1.4. Хөргөх 1.5. Ачаа ачих 1.6. Балластыг авах 1.7. Автомат удирдлага ашиглан дээж авах 2. Далайн гарц <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Хөргөх 2.2. Даралтын хяналт 2.3. Уур гаргах 2.4. Идэвхгүйжүүлэх 3. Ачааг буулгах <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Ачаа буулгах 3.2. Балласт хийх 3.3. Задлах, угаах цэвэрлэх систем 3.4. Нөөцлүүр савыг шингэнээс цэвэрлэх ажиллагаа 4. Хуурай өргөгчийг бэлтгэх <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Халаах 4.2. Идэвхгүйжүүлэх 4.3. Хийг ялгах 5. Хөлөг онгоцноос хөлөг онгоц руу шилжүүлэх 		<p>Хяналт, хэмжилт, хий илрүүлэх тоног хэрэгслийг аюулгүй ашиглалтын журам, зааврын дагуу хэрэглэдэг байх</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй системийг хянах журмын дагуу хөлөг онгоцон дээр ямар нэгэн ослын түгшүүр дохио өгөх үед тогтсон дүрэм журмын дагуу шуурхай арга хэмжээ авдаг байх</p>
	<p>Ачааг хэмжих, тооцох ажлыг гүйцэтгэх ур чадвартай байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шингэний түвшин 2. Хийн түвшин 3. Хөлөг онгоцон дээрх тоо 4. Хөлөг дээр байх 5. Ачааны тооллого ба уур гаргах 		<p>Бие бүрэлдэхүүнд зохих үүрэг хариуцлагыг ноогдуулж үйл ажиллагаандаа баримтлах журам стандартыг танилцуулдаг, хувь хүн бүрд ажлын байрандаа хувийн болон үйл ажиллагааны аюулгүй байдлыг зохих ёсоор хангахыг анхааруулдаг байх</p>

	Ачаатай холбоотой үүрэг хүлээсэн ажилтнуудыг удирдан зохион байгуулах ур чадвартай байх		
Шингэрүүлсэн хийн хими болон физик шинж чанарын талаар ойлголттой байх	<p>Шингэрүүлсэн хийн хими болон физик чанарын талаар мэдлэг, ойлголттой байх</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр шингэрүүлсэн хийг их хэмжээгээр аюулгүй тээвэрлэхтэй холбоотойгоор холбогдох физик химийн, талаар мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хийн химийн бүтэц 2. Шингэрүүлсэн хийн онцлог чанар (нүүрс хүчлийн хийн давхар исэл болон тэдгээрийн ууршилт дараах зүйлийг оролцуулна) <ol style="list-style-type: none"> 1. Энгийн хийн хууль 2. Хийн төлөв байдал 3. Шингэн болон ууршилтын нягтрал 4. Хийн нэгдэл болон уусах 5. Хийг шахах 6. Хийг дахин шингэрүүлэх буюу хөргөх 	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт 	Шингэрүүлсэн хий, түүний онцлогийг тодорхойлох, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах болон хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн талаарх мэдээллийг холбогдох эх сурвалжаас авч үр дүнтэй ашигладаг байх
Шингэрүүлсэн хийний хими болон физик шинж чанарын талаар ойлголттой байх /үргэлжлэл/	<ol style="list-style-type: none"> 7. Хий болон даралтын аюултай температур 8. Дэлбэрэлтийн дээд болон доод хязгаар, автомат гал авалцах температур 9. Ачааны нийцтэй байдал болон урвал, хийн тусгаарлалт 10. Полимержүүлэх 11. Ханасан уур, даралт температурын лавлагаа 12. Агаарын хөргөлтийн түвшин, хөөсрөлт 13. Шахуургын тослогоо 14. Гидратын бүтэц <ol style="list-style-type: none"> 3. Дан шингэний шинж чанар 4. Уусмалын онцлог шинж чанар 		

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>5. Термодинамикийн нэгж 6. Термодинамикийн үндэс ба диаграмм 7. Материалын шинж чанар 8. Бага температур ба хэврэг бүтцийн нөлөө</p> <p>Материалын аюулгүй байдлын өгөгдөхүүний жагсаалт /МАБӨЖ/ дахь мэдээллийн талаар ойлголттой байх</p>		
Ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх	<p>Ослын талаарх мэдлэг ойлголт ба шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгчтэй холбоотой ачаа эмхлэх, цэгцлэх хяналтын ажиллагааны талаарх мэдлэг, ойлголттой байх. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гал авалцах 2. Дэлбэрэлт 3. Хортой байдал 4. Хариу урвал үзүүлэх байдал 5. Зэврэлт 6. Эрүүл мэндэд үзүүлэх хор 7. Идэвхгүйжүүлэх хийний бүтэц 8. Цахилгаанжилтын аюул 9. Полимержих ачаа <p>Хяналтын болон хэмжилтийн, хий илрүүлэх тоног хэрэгслийг ашиглах ур чадвартай байх.</p> <p>Холбогдох дүрэм журам, тогтоол, шийдвэрийг зөрчсөнөөс үүдэлтэй аюул ослын талаарх мэдлэг, ойлголттой байх</p>	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт 	<p>Шингэрүүлсэн хийн тээвэрлэлттэй холбоотой ослын үед хөлөг онгоц болон түүний зорчигчдод учруулж болзошгүй хор хохирлын талаар танилцуулж хяналтыг зохих шаардлагын дагуу авч хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Хий илрүүлэх төхөөрөмжийг тогтсон заавар, ашиглах журмын дагуу хэрэглэдэг байх</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх чадвартай байх</p>	<p>Эрсдэлийн үнэлгээ, хөлөг онгоцоор шингэрүүлсэн хий тээвэрлэхтэй холбоотой хувийн аюулгүй байдлыг сахих зэрэг ажлын байран дахь аюулгүй ажиллагааны практикийн талаар мэдлэг, ойлголттой байх Үүнд:</p> <p>1. Хаалттай орчинд нэвтрэх үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ,/ шахуургын өрөө/ үүнд янз бүрийн амьсгалын аппаратыг зөв ашиглах</p>	<p>Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд:</p> <p>1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт</p>	<p>Хөлөг онгоцон дээр хувийн болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр дүрэм журмыг хэрэгжүүлдэг айл</p> <p>Ажлын байрны аюулгүй ажиллагааг хангах, мөн аюулгүй байдал болон хамгаалалтын тоног төхөөрөмжийг зохих ёсоор ашигладаг байх</p> <p>Хууль тогтоомжид заасан шарадлага, тогтсон журам, үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл болон байгаль орчинд учруулах нөлөөллийг анхааран үйл ажиллагаа явуулдаг байх</p> <p>Амьсгалын аппаратыг зөв ашигладаг байх</p>
	<p>2. Шахуурга, шугам хоолой, цахилгаан болон хяналтын систем зэрэгтэй холбоотой засвар үйлчилгээний ажлын өмнө буюу үеэр авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>3. Халуун болон хүйтэн нөхцөлд ажиллах үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>4. Цахилгааны аюулгүй байдлыг хангах урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ</p> <p>5. Хувийн аюулгүй байдлыг хангах төхөөрөмж хэрэгслийг зүй ёсоор ашиглаж хэрэглэх</p> <p>6. Хүйтэнд хайрдах болон хөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p> <p>7. Хор хэмжих нэг бүрийн хэрэгслийг зохих ёсоор ашиглах</p>		

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ослын үед хариу арга хэмжээ авах чадвартай байх	<p>Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үед баримтлах журмын талаарх мэдлэг ойлголттой байх, Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хөлөг онгоц дээр ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээ 2. Ачаа тээвэрлэлттэй холбоотой ослын үед хөлөг онгоцыг унтраах 3. Ослын үед ачааны хавхалгыг хаах арга хэмжээ авах 4. Хөлөг онгоцны чухал хэсэг болон ачааны гол хэсэгт үйл ажиллагаа доголдох үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ 5. Шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч нөөцлүүр саванд гал унтраах 6. Ослын үед хөлөг онгоцноос ачааг хаях 7. Хаалттай орчинд аврах ажиллагаа явуулах 	Хууль тогтоомжид заасан шаардлага, тогтсон журам, үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл болон байгаль орчинд учруулах нөлөөллийг анхааран үйл ажиллагаа явуулдаг байх	<p>Бий болсон ослын онц байдлын сөрөг нөлөөг шуурхай тогтоож, хариу арга хэмжээг тогтсон ослын үед хэрэгжүүлэх дүрэм журам, төлөвлөгөөний дагуу явуулдаг байх</p> <p>Ослын үеийн ажиллагааны дараалал, мэдээлэл дамжуулах түвшин, цаг хугацаа, хөлөг онгоцон дээрх албан тушаалтанд мэдээлэх зэргийг ослын нөхцөл байдлаас шалтгаалан зохих журмын дагуу авч хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Ослын онцлогоос хамааран хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх, онгоцыг яаралтай зогсоох, тусгаарлах ажиллагааг оновчтой, шуурхай зохион байгуулдаг байх</p>
Ослын үед хариу арга хэмжээ авах чадвартай байх /үргэлжлэл/	Хөлөг онгоц мөргөлдөх, хайрдах болон шингэрүүлсэн хий алдагдах, хорт хий, эсхүл гал авалцах үед хэрэгжүүлэх арга хэмжээ аюултай бараа тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр осол гарах үед эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх заавар журмыг ашиглах зэрэг шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхан тусламж үзүүлэх талаар мэдлэгтэй байх		Ослын үед яаралтай авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлохдоо тогтсон эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх олон улсын практик, журамд нийцүүлэн ажилладаг байх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт ба ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах чадвартай байх	Хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх журмын тухай ойлголттой байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт	Хүрээлэн буй орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх тухай хүлээн зөвшөөрөгдөн зарчим, тогтсон дүрэм журмын дагуу үйл ажиллагааг явуулдаг байх
Хууль тогтоомжийн шаардлагад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа эсэхэд хяналт тавих чадвартай байх	Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын конвенцын заалт / MARPOL/, мөн ОУДБ-ын холбогдох баримт бичиг, үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж, боомтын журмын талаар тодорхой мэдлэгтэй байх IBC code болон холбогдох баримт бичгийг ашиглах ур чадвартай байх	Шалгалт болон дор дурдсан нэг, эсхүл түүнээс дээш зүйлээс олж авсан нотлох баримтын үнэлгээ. Үүнд: 1. Зөвшөөрөгдсөн үйлчилгээний туршлага 2. Хөлөг онгоцон дээр дадлагажих зөвшөөрөгдсөн сургалт 3. Загвар тоног төхөөрөмж дээр хийсэн зөвшөөрөгдсөн сургалт 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалт хөтөлбөрт	Ачаа тээвэрлэлтийг ОУДБ-ын холбогдох дүрэм журамд заасны дагуу мөн үйлдвэрлэгчийн стандарт, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг баримтлан явуулдаг байх

Хэсэг A-V/2

Зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны ахмад, удирдах болон баг бүрэлдэхүүний мэргэшил болон сургалтад тавигдах шаардлагын доод хэмжээ

Олон нийтийг удирдан зохион байгуулах сургалт

1. Ослын үед зорчигчдод туслах үүрэг бүхий ажилтан нь V/2 журмын 4 дүгээр хэсгийн олон нийтийг удирдан зохион байгуулах сургалтад дор дурдсанаар хязгаарлагдахгүй чиглэлийн мэдлэг, чадварыг эзэмшинэ:

1. Аврах хэрэгсэл ба хяналтын төлөвлөгөөний талаарх мэдлэг. Үүнд:
 - 1.1. Ослын үед хэрэглэх зүйлсийн жагсаалт ба зааварчилгааны талаарх мэдлэг;
 - 1.2. Ослын гарах гарцын тухай мэдлэг;
 - 1.3. Цахилгаан шат ашиглах хязгаарлалт;

2. Зорчигчдыг станц дээр буюу боомт дээр буулгах мэдлэг. Үүнд:
 - 2.1. Зорчигчдыг тайвшруулах зааварчилгаа өгч чаддаг байх;
 - 2.2. Хонгил болон шат, гарц, зам дээр зорчигчдыг зохион байгуулж хянах;
 - 2.3. Ослын гарцыг ямар нэгэн саадгүй байлгах;
 - 2.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй болон ямар нэгэн тусламж үйлчилгээ шаардлагатай хүмүүсийг ослын үед гарахад нь туслах арга;
 - 2.5. Зорчигчдын өрөөг явж шалгах

3. Ослын үед баримтлах зарчим. Үүнд:
 - 3.1. Дэг журмыг сахих;
 - 3.2. Үймээн, эмх замбараагүй байдлаас урьдчилан сэргийлэх, намжаах чадвар;
 - 3.3. Шаардлагатай тохиолдолд зорчигчдын нэрсийн жагсаалтыг ашиглан хөлөг онгоцноос буулгах үед бүртгэх;
 - 3.4. Зорчигчдод аврах хантаазаа зөв өмсөхийг заах чадвартай байх.

Зорчигчдын хэсэгт шууд үйлчилгээ үзүүлэх ажилтанд зориулсан аюулгүй ажиллагааны сургалт

2. V/2 журмын 5 дахь хэсэгт заасны дагуу аюулгүй ажиллагааны нэмэлт сургалтаар дараах чадварыг эзэмшүүлэхийг зорино.

Харилцаа, холбоо

- 1.Ослын үед дараах нөхцөл байдлыг тооцож, зорчигчтой харилцах чадвар
 - 1.1. Тухайн чиглэлд зорчиж яваа олонх зорчигчдын хэлээр ярих;
 - 1.2. Ямар нэгэн туслалцаа шаардлагатай байгаа зорчигчдод тусламж үзүүлэхийн тулд харилцах англи хэлний үгсийн сангийн мэдлэгтэй байх зорчигчид болон багийн гишүүд англи хэлээр ярьдаггүй нөхцөлд;
 - 1.3. Бусад аргаар харилцах шаардлага гарах буюу ослын үед тухайлбал зааварчилгаа, аврах хэрэгсэл, ослын гарц байгаа цугларалтын газар руу гараар дохих анхаарлыг нь татаж дуудах;
 - 1.4. Зорчигчдод тэдний эх хэлээр нь буюу бусад хэлээр аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг бүрэн ойлгогдохоор хэмжээнд тайлбарлаж өгөх; мөн
 - 1.5. Ослын үеийн мэдээллийг зарлах, эсхүл зорчигчид болон багийн гишүүдэд яаралтай үед зааварчилгаа өгөх хэлний мэдлэг эзэмших

Аврах хэрэгсэл

1. Зорчигчдод аврах хэрэгслийг хэрхэн ашиглахыг зааж өгөх чадвартай байх.

Хөлөг онгоцонд буулгаж, суулгах журам

2. Зорчигчдыг буулгах, суулгах үед хөгжлийн бэрхшээлтэй болон тусламж хэрэгтэй зорчигчдод тусгай анхаарал хандуулах.

Хямралын менежмент болон хүний зан авирын талаарх сургалт

3. Хөлөг онгоцны ахмад, ахлах механик, туслах, хоёрдугаар механик болон хөлөг онгоцон дээрх зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах үүрэг хүлээсэн этгээд ослын үед дараах үүргийг гүйцэтгэнэ:
 1. Хямралын менежмент болон хүний зан байдлын сургалтад хамрагдаж V/2 журмын 6 дахь хэсэгт заасан мэдлэг, чадварыг эзэмшсэн байх байх; мөн
 2. А-V/2 хүснэгтийн 3,4 дүгээр баганад дурдсан мэргэжлийн чадварын шалгуур үзүүлэлт болон мэргэжлийн чадвартайгаа нотлох аргын дагуу шаардагдах мэргэжлийн чадварын стандартыг хангах.

Зорчигч, ачаа, хөлөг онгоцны бүрэн бүтэн байдлыг хангах аюулгүйн ажиллагааны тухай сургалт

4. Зорчигч тээврийн ро-ро хөлөг онгоцны зорчигчдыг буулгах, суулгах, ачаа ачих буулгах, эсхүл аяллын үед ачааны аюулгүй бүрэн бүтэн байдлыг хамгаалах, хөлөг онгоцны нээлхийг хаах шууд үүрэг хүлээдэг хөлөг онгоцны ахмад, ахмадын ахлах туслах, ерөнхий механик, хоёрдугаар механик болон бусад үүрэг гүйцэтгэх бие бүрэлдэхүүний ажилтан V/2 журмын 7 дахь хэсэгт заасан зорчигчид, ачаа, хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах сургалтад хамрагдаж, ажил үүргээ биелүүлэхэд нь шаардагдах мэдлэг чадвар дадал эзэмшинэ.

Ачаа ачих ба буулгах журам

1. Хөлөг онгоцонд ачаа ачих тогтсон журмыг баримтлах чадвартай байх:

- 1.1. Ачаа ачих, буулгах, үүнд машин техник дугуйтай болон дугуйгүй тээврийн хэрэгсэл, ачаа тээвэрлэх тэдгээртэй хэрхэн харьцах;
- 1.2. Өргөгч цамхгийг буулгах;
- 1.3. Тээврийн хэрэгсэл болон бусад овор ихтэй ачааг ачих, хураах, цэгцлэх;
- 1.4. Зорчигчдыг хөлөг онгоцонд суулгах болон буулгах үед хөгжлийн бэрхшээлтэй буюу туслалцаа шаардлагатай иргэдэд онцгой анхаарал хандуулах.

Аюултай ачаа тээвэрлэх

2. Зорчигч тээврийн ро-ро хөлөг онгоцон дээр аюултай ачаа тээвэрлэхдээ аюулгүй ажиллагааны тусгай горим, шаардлагыг биелүүлж, үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чадвартай байх.

Ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хангах

3. Дараах чадвартай байх:

- 3.1. Ачаа тээвэрлэх болон хураах аюулгүй ажиллагааны журмын заалтыг зохих ёсоор хэрэгжүүлэх ба дугуйт техник хэрэгсэл ба ачааг тээвэрлэх хэсгийн аюулгүй ажиллагааг хангах;
- 3.2. Ачаа бэхлэх төхөөрөмж болон хэрэгслийг зориулалтын дагуу ашиглах, техникийн хязгаарлалтыг анхаарах.

Хөлөг онгоцны тогтворжилт ба суулт даралтын тооцоолол хийх

4. Дараах чадвартай байх:

- 4.1. Хөлөг онгоцны тогтворжилт ба суултын талаарх мэдээллийг зохих шаардлагын дагуу ашиглах;
- 4.2. Ачаа ачих болон буулгахтай холбоотой янз бүрийн нөхцөлд хөлөг онгоцны тогтворжилт ба суултыг тооцоолох, хөлөг онгоцны тогтворжилтын тооцоолол гаргах өгөгдсөн компьютерын программыг ашиглах;
- 4.3. Хөлгийн тавцанд ачааллын нөлөөг тооцоолох;
- 4.4. Балласт ба шатахуун шилжүүлэх ажиллагаа хөлөг онгоцны тогтворжуулалт ба суулт даралтад үзүүлэх нөлөөг тооцоолох.

Нээлхий хавхалга болон хамгаалалт, хаалт

5. Дараах чадвартай байх:

- 5.1. Хөлөг онгоцны нээлхий хавхалга хаалт хөлгийн хошуу, хитэг болон хажуугийн хаалга шат зэргийг зориулалтын тогтсон журмын дагуу ашиглах;
- 5.2. Тэдгээрийн битүүмжлэлийн бүрэн бүтэн байдлыг шалгах.

Ро-ро хөлгийн тавцан дээрх орчин

6. Дараах чадвартай байх:

- 6.1 Хөлөг онгоцны ачааны хэсэг ба орчны нөхцөл байдал тоног төхөөрөмжийн ашиглалтыг хянах;
- 6.2 Хөлөг онгоцны зорчигчдын хэсгийн агааржуулалт, ачааны хэсгийн агааржуулалтыг тээврийн хэрэгсэл ачих, буулгах болон хөлгийн аялал, ослын үед ажиллуулах зарчим, дүрэм журмыг зохих ёсоор хэрэгжүүлэх.

Хүснэгт А-V/2

Хямралын менежмент болон хувь хүний зан байдлын мэргэжлийн стандартын доод хэмжээний тодорхойлолт

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Ослын үед хөлөг онгоцон дээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	<p>1. Хөлөг онгоцны загвар ба зохион байгуулалт</p> <p>2. Аюулгүй ажиллагааны дүрэм журам</p> <p>3. Ослын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө журмын тухай мэдлэгтэй байх</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр ослын үед тусгайлан авч хэрэгжүүлэх журмыг боловсруулахын ач холбогдол:</p> <p>1. Хөлөг онгоцон дээр осол гарах үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар урьдчилан төлөвлөж, сургалт зохион байгуулах</p> <p>2. Хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүн ослын үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан боловсруулсан төлөвлөгөөг баримтлан ослын нөхцөлд аль болох анхаарал болгоомжтой ажиллах</p>	Ослын үеийн үйл ажиллагааны нэг буюу хэд хэдэн төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулсан зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтын үнэлгээ	Ослын үед хөлөг онгоцон дээрх дүрэм журам нь хариу арга хэмжээ авах бэлэн байдалд нийцдэг байх

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
Нөөцийн үр дүнтэй ашиглах чадвартай байх	<p>Дараах зүйлийг анхааралдаа авч, хөлөг онгоцны нөөцийн ашиглалтыг сайжруулна:</p> <p>1. Хөлөг онгоцон дээр ослын үеийн нөөц хязгаарлагдмал байж болзошгүйг байдал</p> <p>2. Яаралтай үед хөлөг онгоцон дээрх хүний болон тоног төхөөрөмжийн нөөцийг шуурхай дайчлан ашиглах хэрэгцээ</p> <p>Ослын үед бэлэн байдлыг хангуулах үүднээс бодит сургуулилтын үр дүнгийн талаар мэдээлэл хийх, ингэхдээ бодит туршлагад тулгуурлах</p>	Ослын үед явуулах үйл ажиллагааны хөлөг онгоцон дээрх бэлтгэл сургуулилт ба практик үзүүлбэрт оролцсоныг нотлох баримтын үнэлгээ	<p>Хөлөг онгоцны ослын үеийн төлөвлөгөөнд байгаа нөөцийг зөв ашиглах заалтыг тусгасан байх</p> <p>Бие бүрэлдэхүүнд гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагыг оноохдоо тэдгээрийн чадварт тулгуурладаг байх</p> <p>Багийн гишүүд хувь хүмүүсийн гүйцэтгэх үүрэг, хариуцлагыг ойлгомжтой тодорхойлж хуваарилдаг байх</p>
Ослын үед хариу арга хэмжээг хянах чадвартай байх	<p>Анхан шатанд дүгнэлт хийж, ослын нөхцөл байдалд шуурхай хариу арга хэмжээг тогтсон дүрэм журмын дагуу авч хэрэгжүүлэх чадвартай байх.</p> <p>Удирдан зохион байгуулах чадвар</p> <p>Ослын нөхцөлд бусад бие бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах чадвартай байх. Үүний тулд дараах чадварыг эзэмшсэн байх. Үүнд:</p> <p>1. Ослын үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний жишээг гаргах</p> <p>2. Ослын үед шуурхай хариу арга хэмжээ авах үүднээс шийдвэр гаргах</p> <p>3. Зорчигчид болон бусад бие бүрэлдэхүүнийг удирдан зохион байгуулах, дэмжих, тэднийг тайвшруулах</p> <p><i>Стрессийг даван туулах чадвар</i></p> <p>Хөлөг онгоцон дээр осол гарах үед хүмүүс болон ослын аврах</p>	Ослын үед явуулах үйл ажиллагааны хөлөг онгоцон дээрх бэлтгэл сургуулилт ба практик үзүүлбэрт оролцсоныг нотлох баримтын үнэлгээ	<p>Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээг тогтсон дүрэм журам, ослын менежментийн төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлдэг байх</p> <p>Зорилтууд ба стратеги нь тухайн ослын мөн чанарт нийцсэн, байгаа нөөцийг үр дүнтэй ашиглахад зориулагдсан байх</p> <p>Багийн гишүүдийн үйл ажиллагаа нь ослын үед нөхцөл байдлыг хяналтдаа авч, зохих дэг журмыг тогтооход хувь нэмэр оруулдаг байх</p>

	<p>багийн гишүүдэд айдас түгшүүрийн шинж тэмдэг илрэхэд түүнийг тодорхойлж тайвшруулах, зохион байгуулах чадвартай байх</p> <p>Ослын нөхцөлд бий болсон айдас түгшүүр нь тухайн ажилтны албан үүргээ гүйцэтгэх болон зааврын дагуу дүрэм журмыг баримтлан үүргээ биелүүлэхэд нь сөргөөр нөлөөлнө гэдгийг ойлгодог байх.</p>		
<p>Ослын үед зорчигчид ба бие бүрэлдэхүүний үйл ажиллагааг хянах чадвартай байх</p>	<p>Хүмүүсийн хариу үйлдэл ба зан байдал</p> <p>Ослын нөхцөлд зорчигчид болон бусад бүрэлдэхүүнийг хяналтдаа авах чадвартай байх</p> <p>1. Ослын нөхцөлд зорчигчид болон бусад хүмүүсийн үзүүлэх хариу үйлдлийн талаар ерөнхий ойлголттой байх. Үүнд дараах нөхцөл байдал үүсэж болзошгүй. Үүнд:</p> <p>1.1. Хүмүүс ослын бодит нөхцөл байдал үүссэнийг ойлгох хүртэл тодорхой хугацаа ордог</p> <p>1.2. Зарим хүмүүс маш их сандарч болзошгүй. Магадгүй үүнээс үүдэн хэвийн байдал, өөрийгөө хянах чадвар, заавар журмыг биелүүлэх чадвараа алдах нөхцөл байдал үүсэж болзошгүй.</p> <p>2. Зорчигчид болон бусад бие бүрэлдэхүүн ослын тухай мэдээллийг авсны дараа дараах байдлыг гаргаж болзошгүй. Үүнд:</p> <p>2.1. Өөрийн төрөл садан найз нөхөд болон эд зүйлсээ хайх</p> <p>2.2. Зорчин яваа хөлгийн бүхээг болон хөлөг онгоцон дээрх бусад байгаа</p>	<p>Ослын үед явуулах үйл ажиллагааны хөлөг онгоцон дээрх бэлтгэл сургуулалт ба практик үзүүлбэрт оролцсоныг нотлох баримтын үнэлгээ</p>	<p>Багийн гишүүдийн үйл ажиллагаа нь ослын үед нөхцөл байдлыг хяналтдаа авч зохих дэг журмыг тогтооход хувь нэмэр оруулдаг байх.</p>

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Мэргэжлийн чадвар	Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар	Мэргэжлийн чадвараа нотлох арга	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>газрынхаа аюулгүй байдлаа хангахыг хичээх. Үүгээрээ тэд осол аюулаас зайлсхийж байна гэж боддог. Хөлөг онгоц дайвалзаж эхлэх үед хүмүүс ихэвчлэн хөлөг онгоцны дээд хэсэг рүү гарахыг оролдох</p> <p>3. Өөрийн гэр бүл төрөл саднаасаа хэр хол яваагаасаа шалтгаалан хүмүүс ихээхэн сандарч болзошгүйг ойлгох</p>		
Харилцаа холбоог үр дүнтэй явуулах чадвартай байх	<p>1. Хөлөг онгоцон дээрх харилцаа холбоог үр дүнтэй явуулах чадвартай байх. Үүнд:</p> <p>1.1 Мэдээлэл нь тодорхой ойлгомжтой товч байх</p> <p>1.2 Мэдээлэл солилцох шаардлагатай зорчигчид болон бусад бие бүрэлдэхүүнээс холбогдох мэдээллийг авах</p> <p>Үүсээд буй нөхцөл байдал ба авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар зорчигчдыг зохих мэдээллээр хангах чадвартай байх. Үүнд дараах зүйлсийг анхаарах:</p> <p>1. Хөлөг онгоцон дээр зорчиж яваа хүмүүсийн гарал үүслээс шалтгаалан, харилцахад тохиромжтой үг хэллэгээр ярилцах</p> <p>2. Ослын үед үг хэлээр харилцах нь тохиромжгүй тохиолдолд өөр аргаар, тухайлбал: гараараа дохио өгч, зааж, зааварчилгаа, цуглах газар, аврах хэрэгсэл байгаа газар руу анхаарлыг нь хандуулах хэрэгцээ шаардлага үүсэж болзошгүй.</p> <p>3. Осол сургуулилтын үед зорчигчид болон багийн гишүүдэд чухал зааварчилгаа өгөх мэдээлэл дамжуулах хэл</p>	Хөлөг онгоцонд хийсэн албан ёсны ослын дадлагын дүн.	<p>Ослын үед боломжтой бүх эх сурвалжаас авсан мэдээлэлд үнэлгээ өгч шуурхай арга хэмжээ авдаг байх</p> <p>Хүмүүс, аврах багийнхан зорчигчдод цаг үеэ олсон тодорхой мэдээлэл өгдөг байх</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр гарсан ослын мөн чанар болон авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээний талаар зорчигчдод байнга мэдээлдэг байх</p>

БҮЛЭГ VI

Онцгой байдал, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, хамгаалалт, эмнэлгийн үйлчилгээ, аврах ажиллагаатай холбоотой стандарт

Хэсэг А-VI/1

Далайчдад олгох аюулгүй ажиллагааны мэдлэг, анхан шатны сургалт болон зааварчилгаанд заавал тавигдах доод шалгуур

Аюулгүй ажиллагааны мэдлэг олгох сургалт

1. Зорчигчоос бусад хөлөг онгоцон дээр ажиллах, эсхүл оролцох бүх этгээд албан үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдохоосоо өмнө дор дурдсан чадварыг эзэмших зорилгоор амьд гарах аргын тухай мэдлэг олгох, зөвшөөрөл бүхий сургалтад хамрагдах, эсхүл В хэсэгт заасан журмыг харгалзан хангалттай мэдлэг, зааварчилгаа авсан байна:
 1. Хөлгийн тавцан дээр бусад хүмүүстэй аюулгүй ажиллагааны анхан шатны асуудлаар харилцах, аюулгүй ажиллагааны мэдээллийн тэмдэг, тэмдэглэгээ, ослын дохиог ойлгох;
 2. Дараах тохиолдолд авах арга хэмжээг мэддэг байх:
 - 2.1. Хөлгийн тавцангаас хүн унах,
 - 2.1. Утаа, гал илрэх;
 - 2.3. Галын, эсхүл хөлөг онгоцыг орхих дохиолол дуугарах;
 3. Онцгой байдлын үед цугларах болон онгоцонд суух байршил, ослын гарцыг мэддэг байх;
 4. Аврах хантаазыг олж, өмсөх;
 5. Ослын дохиолол, зөөврийн гал унтраагч хэрэгслийг ашиглах суурь мэдлэгтэй байх;
 6. Осол болон эмнэлгийн яаралтай тусламж шаардлагатай үед тавцан дээр шуурхай хариу арга хэмжээ авах;
 7. Зарим хөлөг онгоцонд суурилуулсан онгоцны эх биеийн хавхалгаас бусад гал, цаг агаар, усны хамгаалалттай хаалгыг хаах, нээх.

Анхан шатны сургалт*

2. Хөлөг онгоцон дээр тухайн хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанд оролцох, эсхүл ажиллах далайчид тухайн хөлөг онгоцны хэрэгжүүлэх аюулгүй ажиллагаа, эсхүл орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх үүргийн хүрээнд хөлөг онгоцон дээр аливаа ажилд томилогдохоосоо өмнө:
 1. Дараах чиглэлээр зохих анхан шатны зөвшөөрөгдсөн сургалт, зааварчилгаа авна:
 - 1.1. А-VI/1-1 дэх хүснэгтэд заасан амьд гарах техник,
 - 1.2. А-VI/1-2 дахь хүснэгтэд заасан галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, гал унтраах,
 - 1.3. А-VI/1-3 дахь хүснэгтэд заасан эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх,
 - 1.4. А-VI/1-4 дэх хүснэгтэд заасан хувь хүний аюулгүй байдал болон нийгмийн хариуцлага;
 2. А-VI/1-1, А-VI/1-2, А-VI/1-3 болон А-VI/1-4 дэх хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадварыг шаардагдах стандартын түвшинд эзэмшсэнээ дор дурдсаны дагуу нотлох шаардлагатай:

*Сургалтын бэлтгэлд ОУДБ-ын загвар хичээлийг ашиглаж болно.

- 2.1. Эдгээр хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадварыг үнэлэх арга болон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу чадвараа нотлон үзүүлэх,
 - 2.2. Эдгээр хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан чиглэлээрх сургалтын зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөрийн хүрээнд шалгалт өгөх, эсхүл тогтмол үнэлгээ хийлгэх.
3. 2 дахь хэсгийн дагуу анхан шатны сургалтад тэнцсэн далайчид А-VI/1-1, А-VI/1-2 хүснэгтийн 1 дэх баганад тусгасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадварыг шаардагдах стандартын түвшинд эзэмшиж байгаагаа 5 жил тутамд нотлох үүрэгтэй.
4. Талууд хөлөг онгоцон дээрх сургалт, туршлагыг дор дурдсан чиглэлийн чадварт шаардагдах стандартыг хангасан гэж үзэн хүлээн зөвшөөрч болно:
1. А-VI/1-1 дэх хүснэгтэд заасан амьд гарах техник:
 - 1.1. Аврах хантааз өмсөх;
 - 1.2. Аврах хантааз өмсөн хөлөг онгоцноос аврах завинд суух;
 - 1.3. Аврах завинд суухдаа амьд гарах боломжийг нэмэгдүүлэх эхний арга хэмжээг авах;
 - 1.4. Аврах завины хөвөгч зангууг тавих;
 - 1.5. Аврах завины төхөөрөмжийг ажиллуулах;
 - 1.6. Радио холбооны тоног төхөөрөмж зэрэг байрлал илрүүлэх төхөөрөмжийг ажиллуулах;
 2. А-VI/1-2 дахь хүснэгтэд заасан галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, гал унтраах:
 - 2.1. Зөөврийн амьсгалын аппарат ашиглах;
 - 2.2. Зөвшөөрөгдсөн утаа гаргагч хэрэгслийг ашиглан утаатай орчинд амьсгалын аппарат зүүн аврах ажиллагаа явуулах.

Чөлөөлөх

5. Захиргааны зүгээс, олон улсын аялалд явж буй 500 тонноос дээш багтаамжтай зорчигч тээврийн хөлөг онгоц болон шингэн ачаа тээврийн онгоцтой холбогдуулан, хэрэв тухайн онгоцны хэмжээ, урт, эсхүл түүний аяллын шинж чанараас хамааран энэ хэсгийн шаардлагыг бүрэн хангах шаардлагагүй, үндэслэлгүй гэж үзвэл онгоцон дээрх хүмүүс, онгоц, онгоцон дээрх эд хөрөнгийн аюулгүй байдал, далайн байгаль орчныг хамгаалах асуудлыг харгалзан үзсэний үндсэн дээр ийм, эсхүл ийм ангиллын хөлөг онгоцон дээрх далайчдыг зарим шаардлагаас чөлөөлж болно.

Хүснэгт А-VI/1-1

Амьд гарах техникийн чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцыг орхих тохиолдолд далайд амьд гарах	<p>Мөргөлдөх, гал гарах, живэх зэрэг гарч болзошгүй онцгой байдлын төрөл,</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр байдаг аврах хэрэгслийн төрөл,</p> <p>Аврах завины тоног төхөөрөмж,</p> <p>Нэг бүрийн аврах хэрэгслийн байрлал,</p> <p>Амиа аврах ажиллагааны зарчим:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бэлтгэл сургуулилтын ач холбогдол, 2. Нэг бүрийн хамгаалалтын хувцас, хэрэгсэл, 3. Онцгой байдлын үед бэлэн байх шаардлага, 4. Аврах завины дэргэд дуудагдах үед авах арга хэмжээ, 5. Хөлөг онгоцыг орхиж явах шаардлагатай тохиолдолд авах арга хэмжээ, 6. Усанд байх үед авах арга хэмжээ, 7. Аврах завин дээр байх үед авах арга хэмжээ, 8. Амьд үлдсэн хүмүүст учирч болзошгүй үндсэн аюул. 	<p>Албан ёсны зөвшөөрөл бүхий зааварчилгаа, сургалт, ажлын туршлагыг нотлох баримтыг үнэлэх болон дараах чадварыг бодит байдал дээр нотлон үзүүлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аврах хантааз өмсөх, 2. Усанд шумбалтын хувцас өмсөх, ашиглах, 3. Өндрөөс ус уруу аюулгүй үсрэх, 4. Аврах хантаазтай үедээ хөмөрсөн завийг хэвийн байрлалд оруулах, 5. Усанд аврах хантаазтай сэлэх, 6. Аврах хантаазгүйгээр усанд хөвөх, 7. Аврах хантаазтай үедээ хөлөг онгоцноос, эсхүл уснаас аврах завинд суух, 8. Аврах завинд суухдаа амьд гарах боломжийг нэмэгдүүлэх анхны арга хэмжээг авах, 9. Аврах завины хөвөгч зангууг тавих, 10. Аврах завины төхөөрөмжийг ажиллуулах, 11. Радио төхөөрөмж зэрэг байрлал тогтоох төхөөрөмжийг ажиллуулах, 	<p>Цуглах дохиог ялгах зорилго бүхий үйлдэл нь тухайн онцгой байдлын нөхцөлд тохирч буй эсэх, тогтсон журмын дагуу явагдаж буй эсэх,</p> <p>Үйлдэл тус бүр нь үүссэн нөхцөл байдал тохирч буй эсэх, амиа аврахад нөлөөлж болзошгүй аюулыг бууруулж буй эсэх,</p> <p>Аврах завинд суух арга нь зохистой бөгөөд бусад хүмүүст аюул учруулахааргүй байгаа эсэх,</p> <p>Хөлөг онгоцыг орхисны дараах болон усан доторх анхны үйлдэл, арга хэмжээ нь амь насанд учрах аюулыг бууруулж буй эсэх.</p>

Хүснэгт А-VI/1-2

Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх, гал унтраах чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Гал түймэртэй холбоотой ослын нөхцөлд бэлэн байдлыг хангаж, түймрийн эрсдэлийг бууруулах	<p>Хөлөг онгоцны гал түймэртэй тэмцэх ажиллагааны зохион байгуулалт,</p> <p>Гал унтраах хэрэгсэл, ослын гарцын байрлал,</p> <p>Галын элемент болон тэсрэлт (галын гурвалжин),</p> <p>Шаталтын төрөл ба эх сурвалж,</p> <p>Шатамхай материал, гал гарах, тархах аюул,</p> <p>Байнга сонор сэрэмжтэй байх шаардлага,</p> <p>Хөлөг онгоцон дээр авч хэрэгжүүлэх ажиллагаа,</p> <p>Гал, утаа илрүүлэгч, ослын автомат дохиоллын систем,</p> <p>Галын ангилал, гал унтраах бодис,</p>	Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх	<p>Ослын тухай мэдсэн даруй хийж буй үйлдэл нь тогтсон жишиг, журамд нийцэж буй эсэх,</p> <p>Цугларах дохио авмагц хийж буй үйлдэл нь тухайн ослын нөхцөлд тохирсон, тогтсон журамд нийцсэн эсэх.</p>
Гал түймэртэй тэмцэх, унтраах	<p>Гал унтраах хэрэгсэл болон хөлөг онгоцон дээрх тэдгээрийн байрлал,</p> <p>Дараах чиглэлээрх зааварчилгаа:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суурин хэрэгсэл, 2. Гал сөнөөгчийн хувцас, 3. Нэг бүрийн хэрэгсэл, 4. Гал унтраах хэрэгсэл, төхөөрөмж, 5. Гал унтраах арга, 6. Гал унтраах бодис, Гал түймэртэй тэмцэх журам. 	Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, эсхүл бодит байдалтай адил зохиомол нөхцөл (хөлөг онгоцны тавцантай адил зохиомол орчин) дэх үзүүлэх сургуулилт зэрэг зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг болон боломжтой бол харанхуй нөхцөлд дараах чадварыг үнэлэх:	<p>Хувцас болон тоног хэрэгсэл нь гал унтраах ажиллагааны онцлогт тохирч буй эсэх,</p> <p>Үйлдэл тус бүрийн цаг хугацаа, дараалал нь үүссэн нөхцөлд нийцэж буй эсэх,</p> <p>Галыг зохих журам, техник, гал унтраах бодисыг ашиглан унтрааж буй эсэх,</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Гал түймэртэй тэмцэх ба унтраах /үргэлжлэл/	8. Гал түймэртэй тэмцэх үед болон аврах ажиллагаанд амьсгалын аппарат хэрэглэх	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гал унтраах янз бүрийн зөөврийн хэрэгслийг ашиглах, 2. Нэг бүрийн амьсгалын аппарат ашиглах, 3. Бага хэмжээний галыг унтраах үүнд: цахилгааны, нефтийн, пропан хийний гал, 4. Их хэмжээний галыг даралтат ус, шүршигч хошуу ашиглаж унтраах, 5. Галыг хөөс, нунтаг, эсхүл бусад химийн тохирох бодис ашиглаж унтраах, 6. Амьсгалын аппаратгүйгээр өндөр тэлэлттэй хөөс цацсан тасалгаанд орох, дамжин гарах, 7. Утаа дүүрсэн хаалттай орчинд нэг бүрийн амьсгалын аппарат зүүн гал унтраах, 8. Их хэмжээний утаа, гал бүхий зорчигчийн өрөө, эсхүл хөдөлгүүрийн зохиомол сургалтын өрөөнд усан хөшиг болон гал унтраахад ашиглахад тохиромжтой бусад бодис ашиглан гал унтраах, 9. Нефтээс үүдэлтэй галыг усан бүрхүүл үүсгэгч, эсхүл шүршигч, химийн хуурай нунтаг, хөөс цацагчаар унтраах, 10. Утаатай орчинд амьсгалын аппарат зүүн орж аврах ажиллагаа явуулах 	Амьсгалын аппарат хэрэглэх журам, техник нь тогтсон жишиг, журамд нийцэж буй эсэх.

Хүснэгт А-VI/1-3

Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Осол, эрүүл мэндийн ноцтой нөхцөл тулгарах үед шуурхай арга хэмжээ авах	<p>Осолд өртсөн хүмүүсийн хэрэгцээ, өөрт учирч болзошгүй аюулыг үнэлэх,</p> <p>Хүний биеийн бүтэц, чиг үүргийг мэддэг байх,</p> <p>Ослын үед авах шуурхай арга хэмжээний талаар дор дурдсан ойлголттой байх:</p>	Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх	Дохиолол дугаргаж буй арга, цаг хугацаа нь тухайн осол, эрүүл мэндийн нөхцөлд тохирч буй эсэх,

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
	<ol style="list-style-type: none"> Осолд өртсөн хүмүүсийг байршуулах, Сэхээн амьдруулах техник хэрэглэх, Цус алдалтыг тогтоох, Цочролын менежментийн анхан шатны зохих тусламж үзүүлэх, Цахилгаанд цохиулснаас үүдэх түлэгдэлт зэрэг түлэгдэлтийн үед зохих арга хэмжээ авах, Осолд орсон хүмүүсийг аврах, тээвэрлэх, Боолт хийх, эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн материалыг ашиглах. 		<p>Ослын боломжит үүсгэгч, мөн чанар, гэмтэл бэртлийн хүрээг тодорхойлж буй нь шуурхай, бүрэн эсэх, мөн үйлдлийн дараалал нь амь насанд заналхийлж буй аюулд нийцэж буй эсэх,</p> <p>Өөрийн болон осолд өртсөн хүмүүст цаашид учирч болзошгүй эрсдэлийг байнга бууруулж буй эсэх.</p>

Хүснэгт А-VI/1-4

Хувийн аюулгүй байдал, нийгмийн хариуцлагаа биелүүлэх чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Ослын үед дагаж мөрдөх дүрэм журмыг биелүүлэх	<p>Мөргөлдөх, гал түймэр гарах болон живэх зэрэг гарч болзошгүй ослын төрөл,</p> <p>Хөлөг онгоцны ослын үед авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний талаарх мэдлэг,</p> <p>Цугларах жагсаалт, цугларах хэсэгт багийн гишүүдэд оноосон тусгай үүрэг болон ослын дохио, хувийн хамгаалалтын хэрэгслийг зөв зохистой ашиглах,</p> <p>Ноцтой аюул осол үүний дотор гал түймэр, мөргөлдөх, живэх, хөлөг онгоцонд ус орж ирэх үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ,</p> <p>Ослын дохио дуугармагц авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ,</p> <p>Бэлтгэл сургуулилтын ач холбогдол,</p> <p>Ослын гарц, дотоод холбоо дохиоллын системийн тухай мэдлэг,</p>	Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх	<p>Ослын дохио дугарсныг мэдмэгц авах анхны үйлдэл нь ослын үед авах хариу арга хэмжээний тогтсон журамд нийцсэн эсэх,</p> <p>Ослын дохио өгөх үед өгч буй мэдээлэл нь ойлгомжтой шуурхай, үнэн зөв, бүрэн, тодорхой байх.</p>

<p>Далайн орчныг бохирдлоос сэргийлэх зорилгоор урьдчилан арга хэмжээ авах</p>	<p>Хөлөг онгоцны тээвэрлэлтийн далайн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөө болон хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа, эсхүл санаандгүй бохирдлоос үүдэн гарах сөрөг нөлөөллийн талаарх суурь мэдлэг, Байгаль орчныг хамгаалах дүрэм журмын суурь мэдлэг, Далайн байгаль орчны хүндрэлтэй асуудал, олон янз байдлын тухай суурь мэдлэг,</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх.</p>	<p>Далайн орчныг хамгаалах зохион байгуулалтын журмыг тогтмол мөрдөж буй эсэх.</p>
<p>Ажлын байрны аюулгүй байдлыг хангах</p>	<p>Ажлын байрны аюулгүй байдлыг хангахын ач холбогдол, Хөлөг онгоцон дээрх боломжит ослоос хамгаалах аюулгүй байдлын болон хамгаалах хэрэгсэл, Хаалттай орчинд нэвтрэхээс өмнө авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, Ослоос урьдчилан сэргийлэх, ажлын байрны эрүүл мэндийн талаарх олон улсын арга хэмжээний талаарх мэдлэг.*</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх.</p>	<p>Ажлын байран дээрх аюулгүй байдлыг ханган зохих аюулгүй байдал, хамгаалалтын хэрэгслийг тогтмол зөв хэрэглэж буй эсэх.</p>
<p>Хөлөг онгоцон дээр харилцаа холбоог үр дүнтэй ашиглахад хувь нэмэр оруулах</p>	<p>Хөлөг онгоцон дээрх багийн гишүүд болон хүмүүс хооронд үр дүнтэй харилцах зарчим, учрах саад тотгорыг ойлгох, Үр дүнтэй харилцааг бий болгох, хадгалах чадвар.</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх</p>	<p>Харилцаа холбоо тогтмол ойлгомжтой, үр дүнтэй байгаа эсэх</p>

*“Далайд болон боомтод хөлөг онгоцон дээрх ослоос урьдчилан сэргийлэх” тухай Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын практик журмын удирдамжийг энэ чиглэлээр явуулах сургалтын төлөвлөгөө боловсруулахдаа ашиглаж болно.

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцон дээрх хүн хоорондын харилцааг үр дүнтэй болгоход хувь нэмэр оруулах	Хөлөг онгоцон дээр хүн хоорондын болон ажил хэргийн сайн харилцааг хадгалахын ач холбогдол, Зөрчлийг шийдвэрлэх зэрэг багаар ажиллах зарчмын талаарх суурь ойлголт, Нийгмийн хариуцлага; ажлын байрны нөхцөл; хувь хүний эрх, үүрэг; мансууруулах бодис, согтууруулах ундааны аюул.	Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх	Ажлын байрны стандарт, ёс зүйг тогтмол сахиж буй эсэх
Ядаргааг хянах ойлголт, шаардагдах арга хэмжээ авах	Шаардагдах амралт авахын ач холбогдол, Нойр, хуваарь, болон хүний биологийн цагийн ядаргаанд үзүүлэх нөлөөлөл, Далайчдад учрах бие махбодын дарамтын нөлөө, Хөлөг онгоцон дээрх болон гаднах орчны дарамт, түүний далайчдад үзүүлэх сөрөг нөлөө, Цагийн хуваарийн өөрчлөлтөөс далайчдад учрах нөлөө.	Зөвшөөрөгдсөн зааварчилгаа, сургалтад хамрагдсаныг нотлох баримтыг үнэлэх	Ядаргааг зохицуулах жишгийг мөрдөж буй эсэх, зохих арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлж буй эсэх

Хэсэг А-VI/2

Аврах завь, аврах ажиллагааны завь, шуурхай аврах ажиллагааны завины мэргэжлийн гэрчилгээ олгоход тавигдах шалгуур үзүүлэлт

ШУУРХАЙ АВРАХ ЗАВИНААС БУСАД АВРАХ ЗАВЬ, АВРАХ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАВИН ДЭЭР АЖИЛЛАХ ЧАДВАР

Мэргэжлийн стандарт

1. Шуурхай аврах ажиллагааны завинаас бусад аврах завь, аврах ажиллагааны завины мэргэшлийн гэрчилгээ горилогч нь А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа нотлох шаардлагатай.
2. Горилогчийн А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтийн 2 дахь баганад дурдсан чиглэлээрх мэдлэг нь ослын үед аврах завь, аврах ажиллагааны завийг буулгах, удирдахад хангалттай түвшинд байна.*

*ОУДБ-ын загвар сургалтын материалыг бэлтгэл, сургалтад ашиглаж болно.

3. Онол, ойлголт, мэргэшлийн шаардагдах түвшнийг олгох сургалт, туршлага нь энэ журмын В хэсэгт заасан зааврыг харгалзана.
4. Гэрчилгээ горилоч нь чадварыг стандартын шаардагдах түвшинд эзэмшсэн болохоо дор дурдсаны дагуу нотлох шаардлагатай:
 1. А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу нотлон үзүүлэх;
 2. А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтийн 2 дахь баганад тусгагдсан сэдвийг хамарсан сургалтын зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөрийн хүрээнд шалгалт өгөх, эсхүл тогтмол үнэлүүлэх.
5. 4 дэх хэсэгт заасны дагуу шуурхай аврах ажиллагааны завинаас бусад аврах завь, аврах ажиллагааны завь удирдах шалгуур хангасан далайчин А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвараа шаардагдах стандартын түвшинд хангаж буйгаа 5 жил тутамд нотлох шаардлагатай.
6. Талууд А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтэд заасан шаардагдах стандарт чадварыг хадгалахад чиглэсэн дор дурдсан чиглэлийн хөлөг онгоцон дээрх сургалт, туршлагыг хүлээн зөвшөөрч болно:
 1. Аврах завь болон аврах ажиллагааны завийг буулгах үед болон буулгасны дараа түүнийг удирдах:
 - 1.1. Аврах завины зорчигчдын тоо, багтаамжийн тэмдэг тэмдэглэгээг тайлбарлах;
 - 1.2. Аврах завийг буулгах, завинд суух, хөлөг онгоцонд зам тавьж өгөх, аврах завинаас хүмүүсийг буулгах, зохицуулах үед зөв команд өгөх;
 - 1.3. Аврах завийг буулгахад бэлтгэх, аюулгүй буулгах болон хөлөг онгоцноос түргэн холдох;
 - 1.4. Аврах завь болон аврах ажиллагааны завийг аюулгүй байдлыг ханган буцаан ачих;
 2. Хөлөг онгоцыг орхиж явсны дараа амьд гарсан хүмүүс болон аврах завийг удирдан зохион байгуулах:
 - 2.1. Аврах завийг залуурдах, жолоодох болон жолоодохдоо луужин ашиглах;
 - 2.2. Аврах завины пиротехникээс бусад тоног төхөөрөмж нэг бүрийг ашиглах;
 - 2.3. Аврах завины байрлалыг тогтооход ашиглах төхөөрөмжийг ажиллуулах.
 3. Харилцаа холбоо, дохионы аппарат зэрэг байрлал тогтоох хэрэгслийг ашиглах;
 - 3.1. Аврах завин дээр зөөврийн радио төхөөрөмж ашиглах;
 4. Амьд гарсан хүмүүст эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх.

ШУУРХАЙ АВРАХ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАВИН ДЭЭР АЖИЛЛАХ ЧАДВАР**Стандарт чадвар**

7. Шуурхай аврах ажиллагааны завины мэргэшлийн гэрчилгээ горилогч нь А-VI/2-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа нотлох шаардлагатай.
8. Горилогчийн А-VI/2-2 дугаар хүснэгтийн 2 дахь баганад дурдсан чиглэлээрх мэдлэг нь шуурхай аврах ажиллагааны завийг ослын үед буулгах, удирдахад хангалттай түвшинд байна.*
9. Онол, ойлголт, мэргэшлийн шаардагдах түвшнийг олгох сургалт, туршлага нь энэ журмын В хэсэгт заасан зааврыг харгалзана.
10. Гэрчилгээ горилогч нь чадварыг стандартын шаардагдах түвшинд эзэмшсэн болохоо дор дурдсаны дагуу нотлох шаардлагатай:
 1. А-VI/2-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа уг хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу нотлон үзүүлэх;
 2. А-VI/2-2 дугаар хүснэгтийн 2 дахь баганад тусгагдсан сэдвийг хамарсан сургалтын зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөрийн хүрээнд шалгалт өгөх, эсхүл тогтмол үнэлүүлэх.
- 11.10 дахь хэсэгт заасны дагуу шуурхай аврах ажиллагааны завь удирдах шалгуур хангасан далайчин А-VI/2-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан үүрэг, даалгавар, хариуцлагыг биелүүлэх чадвараа шаардагдах стандартын түвшинд хангаж буйгаа 5 жил тутамд нотлох шаардлагатай.
- 12.Талууд А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтэд заасан шаардагдах стандарт чадварыг хангах дор дурдсан чиглэлийн хөлөг онгоцон дээрх сургалт, туршлагыг хүлээн зөвшөөрч болно:
 1. Аврах завь болон аврах ажиллагааны завийг буулгах үед болон буулгасны дараа түүнийг удирдах:
 - 1.1. Шуурхай аврах ажиллагааны завийг аюулгүй буулгах, буцаан ачих үйл ажиллагааг хянах;
 - 1.2. Шуурхай аврах ажиллагааны завийг тухайн үеийн цаг агаарын нөхцөл байдал, далайн нөхцөлд нийцүүлэн удирдах;
 - 1.3. Шуурхай аврах ажиллагааны завь болон нисдэг тэрэг, хөлөг онгоц хооронд харилцаа холбоо болон дохионы хэрэгслийг ашиглах;
 - 1.4. Авч яваа ослын үеийн тоног төхөөрөмжийг ашиглах; орчны хүчин зүйлийг тооцон эрлийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх.

*ОУДБ-ын загвар сургалтын материалыг бэлтгэл, сургалтад ашиглаж болно.

Хүснэгт А-VI/2-1

Шуурхай аврах ажиллагааны завинаас бусад аврах завь, аврах ажиллагааны завь удирдах чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцноос аврах завийг буулгах үед болон түүнээс хойш аврах завийг хариуцах	Аврах завь болон аврах ажиллагааны завь, түүний тоног төхөөрөмж бүрийг угсрах, тоноглох, Аврах завь болон аврах ажиллагааны завь, хэрэгслийн онцлог шинж чанар, Аврах завь, болон аврах ажиллагааны завийг буулгахад хэрэглэдэг тоног төхөөрөмж хэрэгслийн төрөл, Аврах завийг давлагаа ихтэй үед хөлөг онгоцноос буулгах арга, Аврах завийг хэвийн байдалд оруулах арга, Хөлөг онгоцыг орхисноос хойш авах арга хэмжээ, Давлагаа ихтэй үед аврах завийг буулгах болон хэвийн байдалд оруулах арга, Хөлөг онгоцны ачих болон буулгах төхөөрөмжийг ашиглах үеийн осол, Засвар үйлчилгээний мэдлэг.	Дор дурдсан практик чадварыг эзэмшсэн нотолгоог үнэлэх: 1. Аврах хантааз өмссөн байх үедээ буруу харсан аврах завийг зөв харуулах, 2. Аврах завины багтаамж, тээвэрлэх хүмүүсийн тоог үзүүлсэн тэмдэглэгээг таних, 3. Аврах завийг болон түүнд суух, хөлөг онгоцны замаас холдох, зорчигчдыг завинаас буулгахдаа зөв команд өгөх, 4. Аврах завийг аюулгүй буулгахад бэлдэх, буулгах, хөлөг онгоцны хажуугаас хурдан холдох, ачлага дээрх болон ачлагааас буусан үеийн суллах хэрэгслийг ажиллуулах, 5. Аврах завь аврах салыг хөлөг онгоцонд буцааж ачихдаа ачих техник хэрэгслийн аюулгүй ажиллагааны журмыг сахих. Задгай болон бүхээгтэй аврах завин дээр аврах хантаазтай ажиллах сургалтын зөвшөөрөгдсөн албан ёсны тоног төхөөрөмж дээр зохих дадлага хийх.	Аврах завийг бэлдэх, буулгах, зорчигчдыг суулгах зэрэг үйлдэл нь техникийн боломжит хязгаарын хүрээнд хийгдэж буй эсэх аврах завь хөлөг онгоцны замаас холдох үйлдлийг аюулгүй гүйцэтгэж буй эсэх, Хөлөг онгоцыг орхисны дараах эхний үйлдэл нь амь насанд учирч болзошгүй аюулыг бууруулж буй эсэх, Аврах завь, аврах ажиллагааны завийг ачих үйлдэл нь техникийн боломжит хязгаарын хүрээнд хийгдэж буй эсэх, Тоног төхөөрөмжийг үйлдвэрлэгчийн заавар журмыг баримтлан ашиглаж буй эсэх.
Аврах завины хөдөлгүүрийг ажиллуулах	Аврах завины хөдөлгүүр, түүний дагалдах хэрэгсэл, гал унтраах төхөөрөмжийг асааж, ажиллуулах, ашиглах арга	Задгай болон бүхээгтэй аврах завины хөдөлгүүрийг ажиллуулах чадвар эзэмшсэнээ нотлох баримт бичиг	Зарим нэг аврах завинд гол хөдөлгүүр суурилуулсан байдаг учир түүнийг маневрлах арга чадварыг эзэмшсэн байх ёстой.

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцыг орхисны дараа аврах завь болон ослоос амьд үлдсэн хүмүүсийг удирдан зохион байгуулах	Цаг агаарын хүнд нөхцөлд аврах завийг хариуцах, Завины татлагын олс, зангуу болон бусад төхөөрөмжийг ашиглах, Аврах завин дээр хоол хүнс, ус хуваарилах, Аврах завины байрлалыг тогтоох боломжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авах, Нисдэг тэргээр аврах ажиллагаа явуулах арга, Биеийн дулаан алдалтын нөлөө, түүнээс урьдчилан сэргийлэх; усны хамгаалалт бүхий аврах хувцас/комбинезон, дулаан алдалтаас хамгаалах хэрэгсэл зэрэг хамгаалалтын нөмрөг, хувцас хэрэглэх, Аврах завийг удирдан чиглүүлэх, далайд амьд үлдсэн хүмүүсийг аврах зорилгоор аврах ажиллагааны завь болон моторт аврах завь ашиглах, Аврах завийг эрэг рүү гаргах.	Дараах чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх: 1. Завийг залуурдах, удирдах, луужин ашиглан удирах, 2. Аврах завин дээрх төхөөрөмж бүрийг ашиглах, 3. Байршил тогтоох хэрэгслийг угсрах	Аврах ажиллагааны менежмент нь үүссэн нөхцөл байдалд нийцэж буй эсэх
Холбооны болон дохионы аппарат, пиротехник зэрэг байршил тогтоох төхөөрөмжийг ашиглах	Аврах завин дээрх хиймэл дагуулын EPIRB болон SART зэрэг радио аврах төхөөрөмж, Пиротехникийн ослын дохио.	Дараах чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх: 1. Аврах завин дээр зөөврийн радио төхөөрөмжийг ашиглах, 2. Пиротехник зэрэг дохионы төхөөрөмж ашиглах.	Холбооны болон дохионы аппаратын сонголт, ашиглалт нь үүссэн нөхцөл байдлын онцлогт нийцэж буй эсэх
Амьд үлдсэн хүмүүст эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх	Эмнэлгийн анхны тусламжийн хэрэгсэл, сэхээн амьдруулах техник ашиглах, Цус алдалт, цочролыг хянах зэргээр гэмтсэн хүмүүсийг удирдан зохицуулах.	Хөлөг онгоцыг орхих үед болон орхисны дараа гэмтсэн хүмүүстэй харилцах, эмнэлгийн анхны тусламжийн хэрэгсэл, сэхээн амьдруулах техник ашиглах зэрэг чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх	Гэмтэл, эсхүл нөхцөл байдлын болзошгүй шалтгаан, мөн чанар, хүрээг шуурхай, оновчтой тогтоож буй эсэх Нэн тэргүүнд авч буй арга хэмжээ, түүний дараалал нь амь насанд учирч болзошгүй эрсдэлийг бууруулж буй эсэх.

Хүснэгт А-VI/2-2

Шуурхай аврах ажиллагааны завин дээр ажиллах чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Шуурхай аврах завины техникийн угсралт, засвар үйлчилгээ, тоноглолын талаар ойлголттой байх	Шуурхай аврах завь болон түүний төхөөрөмж тус бүрийн угсралт, тоноглол, Шуурхай аврах завины засвар үйлчилгээ, ослын үеийн засвар, хийлдэг шуурхай аврах завины хөвөгч тасалгааг хийлэх, хийг нь ердийн журмаар гаргах мэдлэг.	Практик зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Урсгал засвар, ослын засвар хийх арга, Шуурхай аврах завины бүрэлдэхүүн хэсэг, шаардлагатай төхөөрөмжийг ялгаж чадах.
Түгээмэл хэрэглэгддэг завь буулгах төхөөрөмж хэрэгслийг завь буулгах, ачих үед ажиллуулах	Шуурхай аврах завины буулгах төхөөрөмж, хэрэгслийг буулгах, ажиллуулахад бэлэн болгосон эсэхийг үнэлэх, Түгээмэл хэрэглэгддэг татагч, тоормос, татлагын олс, өргөгч-буулгагч, хөдөлгөөн тэнцвэржүүлэгч болон бусад төхөөрөмжийн ажиллагаа, дутагдалтай талыг ойлгодог байх, Шуурхай аврах завийг буулгах, ачих үед аюулгүй байдлыг хангах, Үүссэн нөхцөл байдал, цаг агаарын болон далайн хүнд нөхцөлд шуурхай аврах ажиллагааны завийг буулгах болон ачих.	Шуурхай аврах ажиллагааны завийг суурилуулсан төхөөрөмжийг ашиглан аюулгүй байдлыг ханган буулгаж, ачих ажлыг хянах чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх	Буулгах, ачих үед шуурхай аврах завийг хяналтдаа байлгах чадвар
Түгээмэл хэрэглэгддэг шуурхай аврах ажиллагааны завийг буулгах болон ачих үед хяналтдаа байлгах	Шуурхай аврах ажиллагааны завь, холбогдох тоног төхөөрөмжийг буулгах, ажиллуулахад бэлэн болгосон байдлыг үнэлэх, Шуурхай аврах завийг буулгах болон ачих үед аюулгүй ажиллагааг хангах, Үүссэн нөхцөл байдал, цаг агаарын болон далайн хүнд нөхцөлд шуурхай аврах ажиллагааны завийг буулгах болон ачих.	Шуурхай аврах ажиллагааны завийг суурилуулсан төхөөрөмжийг ашиглан аюулгүй байдлыг ханган буулгаж, ачих ажлыг хянах чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх	Шуурхай аврах завийг буулгах болон ачих үед хяналтдаа байлгах чадвар

<p>Шуурхай аврах ажиллагааны завийг хөлөг онгоцноос буулгасны дараа хянах</p>	<p>Шуурхай аврах ажиллагааны завины өвөрмөц онцлог, хэрэгсэл, дутагдалтай тал,</p> <p>Хөмөрсөн завийг зөв харуулах ажиллагаа,</p> <p>Үүссэн нөхцөл байдал, цаг агаарын болон далайн хүнд нөхцөлд шуурхай аврах ажиллагааны завийг ажиллуулах,</p> <p>Шуурхай аврах ажиллагааны завин дээр жолоодлогын ба аюулгүй ажиллагааны төхөөрөмж байгаа эсэх,</p> <p>Гүйцэтгэлд нөлөөлөх эрлийн давтамж, хүрээлэн буй орчны нөлөө.</p>	<p>Доорх чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хөмөрсөн завийг зөв харуулах, 2. Үүссэн цаг агаарын болон далайн нөхцөлд шуурхай ажиллагааны завийг удирдах, 3. Тусгай төхөөрөмжтэй сэлэх, 4. Шуурхай аврах ажиллагааны завь, нисдэг тэрэг болон хөлөг онгоц хооронд холбоо болон дохионы хэрэгсэл ашиглах, 5. Завин дээрх онцгой байдлын төхөөрөмжийг ашиглах, 6. Осолдсон хүнийг уснаас гарган нисдэг тэрэг, хөлөг онгоц, эсхүл аюулгүй газарт шилжүүлэх, 7. Хүрээлэн буй орчны хүчин зүйлийг тооцоолон эрлийн ажиллагааг дарааллын дагуу явуулах. 	<p>Шуурхай аврах ажиллагааны завийг техникийн боломжит хязгаарын хүрээнд, цаг агаарын тухайн нөхцөл байдалд нийцүүлэн ажиллуулж үзүүлэх</p>
<p>Шуурхай аврах ажиллагааны завины хөдөлгүүрийг ажиллуулах</p>	<p>Шуурхай аврах ажиллагааны завины хөдөлгүүр болон түүний тоног төхөөрөмжийг асаах, ажиллуулах арга</p>	<p>Шуурхай аврах ажиллагааны завины хөдөлгүүрийг асаах, ажиллуулах чадварыг бодитоор үзүүлсэн нотолгоог үнэлэх</p>	<p>Маневрлахад шаардагдах ёсоор хөдөлгүүрийг асааж, ажиллуулах</p>

Хэсэг А-VI/3

Гал унтраах ахисан түвшинд заавал хамрагдах сургалт

Стандарт чадвар

1. Гал унтраах ажиллагааг хянах үүрэг бүхий далайчид зохион байгуулалт, тактик, удирдлагын асуудлыг түлхүү онцолсон гал түймэртэй тэмцэх техникийн ахисан шатны сургалтыг амжилттай дүүргэсэн байх бөгөөд А-VI/3 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг гүйцэтгэх чадвараа үзүүлэх шаардлагатай.
2. А-VI/3 дугаар хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан чиглэлээрх мэдлэг, ойлголтын түвшин нь хөлөг онгоцон дээр гал унтраах ажиллагааг үр дүнтэй хянах хэмжээнд байна *.
3. Шаардлагатай онолын мэдлэг, ойлголт, мэргэшил эзэмших сургалт, туршлага нь энэ журмын В хэсэгт заасан удирдамжийг харгалзана.
4. Гэрчилгээ горилочч бүр А-VI/3 дугаар хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу шаардагдах стандарт чадварыг эзэмшсэнээ нотолно.
5. 4 дэх хэсэгт заасны дагуу гал унтраах ахисан шатны шалгуурыг хангаж буй далайчид А-VI/3 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг гүйцэтгэх стандарт чадварыг хангаж буйгаа 5 жил тутамд нотолно.
6. Талууд А-VI/3 дугаар хүснэгтэд заасан шаардагдах стандарт чадварыг хангахад чиглэсэн дор дурдсан чиглэлийн хөлөг онгоцон дээрх сургалт, туршлагыг хүлээн зөвшөөрч болно:
 1. Хөлөг онгоцон дээр гал унтраах үйл ажиллагааг хянах;
 - 1.1. Далайд болон боомтод гал унтраах журам - зохион байгуулалт, тактик, удирдлагын асуудлыг түлхүү онцолсон байх;
 - 1.2. Гал унтраах ажиллагааны үеийн холбоо харилцаа;
 - 1.3. Утаа зайлуулагч зэрэг агааржуулалтын хяналт;
 - 1.4. Шатахуун болон цахилгааны системийн хяналт;
 - 1.5. Гал унтраах ажиллагааны аюул (хуурай нэрэлт, химийн урвал, уурын тогооны яндан, гал)
 - 1.6. Материал хадгалалт, тээвэрлэлттэй холбогдох гал болон аюулаас урьдчилан сэргийлэх;
 - 1.7. Гэмтсэн хүмүүсийг хянах, зохион байгуулах;
 - 1.8. Эргийн гал унтраах албатай хамтран ажиллах журам.

*ОУДБ-ын холбогдох загвар хичээл, уг хичээлийн бэлтгэлд дөхөм болох боломжтой.

Хүснэгт А-VI/3

Гал унтраах ахисан шатны стандарт чадварын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцон дээр гал унтраах ажиллагааг хянах	<p>Далайд болон боомтод гал унтраах ажиллагааны зохион байгуулалт, тактик, удирдлагын асуудлыг түлхүү онцлох,</p> <p>Гал унтраахад ус ашиглах, хөлөг онгоцны тогтворжилтод үзүүлэх нөлөө, урьдчилан сэргийлэх болон залруулах хариу арга хэмжээ авах,</p> <p>Гал унтраах ажиллагааны үеийн холбоо харилцаа,</p> <p>Утаа зайлуулах зэрэг агааржуулалтын хяналт,</p> <p>Шатахуун болон цахилгааны системийн хяналт,</p> <p>Гал унтраах ажиллагааны аюул (хуурай нэрэлт, химийн урвал, уурын тогооны яндан, гал),</p> <p>Аюултай бараа, бүтээгдэхүүнийг хамарсан галыг унтраах,</p> <p>Материал (будаг гэх мэт) хадгалалт, тээвэрлэлттэй холбогдох гал болон аюулаас урьдчилан сэргийлэх,</p> <p>Гэмтсэн хүмүүсийг хянах, удирдан зохицуулах,</p> <p>Эргийн гал унтраах албатай хамтран ажиллах журам.</p>	<p>Хүлээн зөвшөөрөгдсөн, бодит мэт сургалтын орчин (дуураймал хөлөг онгоцны тавцан гэх мэт) дахь практик дадлага болон сургалт, боломжтой тохиолдолд харанхуйд хийх</p>	<p>Галыг хянах үйлдэл нь боломжит бүх мэдээллийн эх үүсвэрийг ашиглан тухайн нөхцөл байдлыг бүрэн, зөв үнэлсний үндсэн дээр хийгдэж буй эсэх,</p> <p>Арга хэмжээний эрэмбэ, цаг хугацаа, үйл ажиллагааны дараалал нь ослын ерөнхий шалгууртай нийцэж буй эсэх, хөлөг онгоцонд учирсан хохирол, учирч болзошгүй хохирол, ажилчдад учирч болзошгүй гэмтэл, хөлөг онгоцны хэвийн үйл ажиллагаанд саад учруулах эрсдэлийг бууруулж буй эсэх,</p> <p>Мэдээлэл дамжуулах ажиллагаа, зөв, шуурхай, бүрэн тодорхой эсэх,</p> <p>Галын үед хувийн аюулгүй байдлыг хангах журмыг тогтмол сахиж буй эсэх.</p>

Гал унтраах бүрэлдэхүүнийг зохион байгуулах, сургах	Эрсдэлийн төлөвлөгөөг боловсруулах, Гал унтраах багийн бүрэлдэхүүн, бие бүрэлдэхүүний хуваарилалт, Хөлөг онгоцны янз бүрийн хэсэгт галын аюулыг хянах стратеги, тактик.	Хүлээн зөвшөөрөгдсөн, бодит мэт сургалтын орчин (дуураймал хөлөг онгоцны тавцан гэх мэт) дахь практик дадлага болон сургалт	Галын хяналтын багийн бүрэлдэхүүн, зохион байгуулалтыг хийхдээ онцгой байдлын төлөвлөгөөг шуурхай, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх боломжийг хангах
Галын аюулыг илрүүлэх, гал унтраах систем, тоног төхөөрөмжийг шалган, засвар үйлчилгээг хийх	Шахуурга, аврах ажиллагаа, эд хөрөнгийг хамгаалах, сэхээн амьдруулах, болон хувийн хамгаалалтын хэрэгсэл, холбооны төхөөрөмж зэрэг галын аюулыг илрүүлэх систем; гал унтраах суурин систем; зөөврийн болон хөдөлгөөнт гал унтраах тоног төхөөрөмж, Хуулийн дагуу болон ангиллын дагуу хяналт, судалгааг хийх шаардлага.	Зөвшөөрөгдсөн төхөөрөмжийг ашиглан бодит мэт сургалтын орчинд хийх дадлага	Галын аюулыг илрүүлэх, гал унтраах систем, төхөөрөмжийг гүйцэтгэлийн болон хууль тогтоомжийн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу тогтмол үр дүнтэй ажиллуулж буй эсэх
Галын ослыг мөрдөн илрүүлж, тайланг нэгтгэх	Галын ослын шалтгааныг үнэлэх	Бодит мэт сургалтын орчинд дадлага хийх	Галын шалтгааныг илрүүлж буй эсэх, хариу арга хэмжээ нь дүнтэй эсэх

Хэсэг А-VI/4

Заавал биелүүлбэл зохих эмнэлгийн анхны тусламж, эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбогдох шаардлагын доод хэмжээ

Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх үүрэг бүхий далайчинд тавигдах стандарт чадвар

1. Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх үүрэг бүхий далайчин нь А-VI/4-1 дүгээр хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа нотлон үзүүлнэ.
2. А-VI/4-1 дүгээр хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан сэдвээрх мэдлэгийн түвшин нь тухайн далайчин хөлөг онгоцон дээр тохиолдох магадлал бүхий осол, эсхүл өвчин гарах үед яаралтай арга хэмжээг үр дүнтэй авч хэрэгжүүлэх хэмжээнд байна.
3. Гэрчилгээ горилогч нь шаардагдах чадварыг VI/4-ийн 1 дэх хэсэгт заасан зохицуулалтын дагуу А-VI/4-1 дүгээр хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтэд нийцүүлэн стандартын түвшинд эзэмшсэнээ нотлох үүрэгтэй.

Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх үүрэг бүхий далайчинд тавигдах стандарт чадвар

4. Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх үүрэг бүхий далайчин нь А-VI/4-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвартайгаа нотлон үзүүлнэ.
5. А-VI/4-2 хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан сэдвээрх мэдлэгийн түвшин нь тухайн далайчин хөлөг онгоцон дээр тохиолдох магадлал бүхий осол, эсхүл өвчин гарах үед яаралтай арга хэмжээг үр дүнтэй авч хэрэгжүүлэх хэмжээнд байна *.
6. Гэрчилгээ горилогч нь шаардагдах чадварыг VI/4-ийн 2 дахь хэсэгт заасан зохицуулалтын дагуу А-VI/4-2 дугаар хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтэд нийцүүлэн стандартын түвшинд эзэмшсэнээ нотлох үүрэгтэй.

Хүснэгт А-VI/4-1

Эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцон дээр өвчин болон осол гарах үед анхны тусламжийг шуурхай үзүүлэх	<p>Анхны тусламжийн хэрэгсэл,</p> <p>Биеийн бүтэц, чиг үүрэг,</p> <p>Аюултай бараа, бүтээгдэхүүнийг хамарсан ослын үед баримтлах эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх зааварчилгаа, эсхүл үүнтэй адилтгах дотоодын зааварчилгаа зэрэг хөлөг онгоцон дээрх химийн хорт бодисын аюул,</p> <p>Осолд өртсөн хүн, эсхүл өвчтөний биед үзлэг хийх,</p> <p>Нугасны бэртэл гэмтэл,</p> <p>Түлэгдэлт, шингэн болон уурын түлэнхий, халуун, хүйтний нөлөө,</p>	Практик сургалтын нотолгоог үнэлэх	<p>Гэмтлийн хэмжээ, болзошгүй шалтгаан, мөн чанарыг шуурхай, бүрэн тогтоож буй эсэх, энэ нь анхны тусламжийн орчин үеийн жишигт нийцэж буй эсэх,</p> <p>Өөрт болон бусдад учирч болзошгүй аюулыг бууруулах арга хэмжээг тогтмол авч буй эсэх,</p> <p>Гэмтэл болон өвчтөний нөхцөлийг эмчилж буй нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн анхны тусламжийн жишиг, олон улсын зааварчилгаанд нийцсэн, зохистой эсэх.</p>

*ОУДБ-ын холбогдох загвар хичээл, уг хичээлийн бэлтгэлд дөхөм болох боломжтой.

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>Хугарал, үе мөчний мултрал болон булчингийн гэмтэл,</p> <p>Аврагдсан хүнд эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх,</p> <p>Радио холбоогоор үзүүлэх эмнэлгийн зөвлөгөө,</p> <p>Эм зүй,</p> <p>Ариутгал,</p> <p>Зүрх зогсох, живэх, хүчилтөрөгчийн дутагдалд орох,</p>		

Хүснэгт А-VI/4-2

Эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана2	Багана3	Багана4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Өвдсэн болон гэмтсэн хүмүүст хөлөг онгоцон дээр байх хугацаанд нь эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх	<p>Дор дурдсан нөхцөл бүхий осолд өртсөн хүмүүсийг асрах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Толгой болон нугасны гэмтэл, 2. Чих, хамар, хоолой, нүдний гэмтэл, 3. Дотуур, гадуур цус алдалт, 4. Түлэгдэлт, шингэн болон уурын түлэгдэлт, хөлдөлт, 5. Ясны хугарал, үений мултрал, булчингийн гэмтэл, 6. Шарх, шарх эдгээх, болон халдвар, 7. Өвчин намдаалт, 8. Оёх, боох техник, 9. Гэдэсний хурц өвдөлтийн үед авах арга хэмжээ, 10. Жижиг мэс ажилбар, 11. Боолт хийх, <p>Асаргаа, сувилгаатай холбогдох асуудал:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерөнхий зарчим; 2. Сувилгах үйлчилгээ. 	<p>Практик зааварчилгаа, үзүүлэх сургалтын нотолгоог үнэлэх</p> <p>Боломжтой бол зөвшөөрөгдсөн практик дадлагыг эмнэлэг, эсхүл түүнтэй адил байгууллагад хийх</p>	<p>Шинж тэмдгийг эмнэлгийн үзлэг, өвчтөний түүхэд тулгуурлан тогтоож буй эсэх,</p> <p>Халдвар, өвчин тархахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг бүрэн, үр дүнтэй хэрэгжүүлж буй эсэх,</p> <p>Хувийн хандлага тайван, өөртөө итгэлтэй, эргэлзээ төрүүлэхээргүй байгаа эсэх,</p> <p>Эмчилгээ нь зохистой бөгөөд хүлээн зөвшөөрөгдсөн эмнэлгийн практикт, холбогдох үндэсний болон олон улсын эрүүл мэндийн заавар журамд нийцэж буй эсэх,</p> <p>Эмийн тун, хэрэглээ нь үйлдвэрлэгчийн зөвлөмж, хүлээн зөвшөөрөгдсөн эмнэлгийн практикт нийцэж буй эсэх,</p> <p>Өвчтөний биеийн байдалд орж буй онцгой өөрчлөлтийг шуурхай илрүүлж буй эсэх.</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
<p>Өвдсөн болон гэмтсэн хүмүүст хөлөг онгоцон дээр байх хугацаанд нь эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх (үргэлжлэл)</p>	<p>Өвчин, Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Эрүүл мэндийн нөхцөл байдал ба яаралтай тусламж, 2. Бэлгийн замын халдварт өвчин, 3. Халуун орны болон халдварт өвчин. <p>Согтууруулах, мансууруулах бодисын зохисгүй хэрэглээ,</p> <p>Шүдний эмчилгээ,</p> <p>Эмэгтэйчүүдийн нөхөн үржихүй, жирэмсний болон, эх барих,</p> <p>Аврагдсан хүмүүст эмнэлгийн үйлчилгээ үзүүлэх,</p> <p>Далайд хүн нас барах,</p> <p>Эрүүл ахуй,</p> <p>Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Халдваргүйжүүлэлт, хортон шавж, мэрэгч устгах, 2. Вакцинжуулалт, 3. Холбогдох дүрэм, журмын хуулбар, бүртгэлийг хадгалах: <ol style="list-style-type: none"> 1. Эрүүл мэндийн бүртгэл хөтлөх, 2. Олон улсын болон үндэсний далайн эрүүл мэндийн дүрэм, журам 		

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцонд эмнэлгийн тусламж үзүүлдэг хамтын тогтолцоонд оролцох	Гадаад туслалцаа, үүнд: 1. Радио холбоогоор эмнэлгийн зөвлөгөө авах, 2. Нисдэг тэргээр нүүлгэн шилжүүлэх зэргээр өвчтөн болон гэмтсэн хүнийг тээвэрлэх, 3. Боомтын эрүүл мэндийн байгууллага, эсхүл боомтын амбулаторийн үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллагатай хамтран өвчтэй далайчинд эмнэлгийн тусламж үзүүлэх.		Эмнэлгийн үзлэгийн процесс нь бүрэн бөгөөд өгсөн зааварт нийцэж буй эсэх, Нүүлгэн шилжүүлэх ажиллагааны бэлтгэл, арга нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн журмын дагуу, өвчтөний эрүүл мэндийг сайжруулахад чиглэгдсэн эсэх, Радио холбоогоор эрүүл мэндийн зөвлөгөө авах үйл ажиллагаа нь тогтсон практик, зөвлөмжид нийцсэн эсэх.

Хэсэг А-VI/5

Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын ажилтны мэргэшлийн гэрчилгээ олгоход тавигдах заавал биелүүлэх шаардлага

Стандарт чадвар

1. Хөлөг онгоцны хамгаалалтын ажилтны мэргэшлийн гэрчилгээ горилоч нь А-VI/5 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвараа нотлон үзүүлэх шаардлагатай.
2. Гэрчилгээ горилочийн А-VI/5 дугаар хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан чиглэлээрх мэдлэгийн түвшин нь түүнийг хөлөг онгоцны хамгаалалтын ажилтнаар ажиллах хангалттай хэмжээнд байна.
3. Шаардагдах онолын мэдлэг, ойлголт, мэргэшлийг эзэмшүүлэх сургалт, туршлага нь энэхүү журмын В-VI/5 дугаар хэсэгт заасан удирдамжийг харгалзана.
4. Гэрчилгээ горилоч бүр А-VI/5 дугаар хүснэгтийн 3, 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу шаардагдах чадварыг стандартын түвшинд эзэмшсэнээ нотолно.

Хүснэгт А-VI/5

Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын ажилтны чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих, хэрэгжүүлэх	<p>Далайн дээрэм болон зэвсэгт дээрэм зэрэгтэй холбоотой олон улсын далайн аюулгүй байдлын бодлого, Засгийн газар, компани, холбогдох этгээдийн үүрэг хариуцлагын талаарх мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоцны хамгаалалтын төлөвлөгөөний зорилго, хамрах хүрээ, холбогдох журмын талаарх мэдлэг болон далайн дээрэм, зэвсэгт дээрэмтэй холбоо бүхий зүйлийг болон бусад зүйлийн тэмдэглэлийг хөтлөх,</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх, аюулгүй байдалд холбогдох тохиолдлыг мэдэгдэх журмын талаарх мэдлэг,</p> <p>Далайн аюулгүй байдлын түвшин, түүнтэй холбогдуулан хөлөг онгоц болон боомтын байгууламжид авах аюулгүй байдлын арга хэмжээ,</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөнд заасан аюулгүй байдлын үйл ажиллагаанд дотоод аудит, газар дээрх үзлэг, хяналт, шалгалт хийх журам, шаардлагын талаарх мэдлэг,</p>	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, шалгалтын нотолгоог үнэлэх	<p>Журам, үйл ажиллагаа нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам болон “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх,</p> <p>Аюулгүй байдалтай холбогдох хуулийн шаардлагыг зөв тодорхойлж буй эсэх,</p> <p>Үйл ажиллагаа нь далайн аюулгүй байдлын түвшинд орсон өөрчлөлтөд хариу үйлдэл үзүүлэхэд бэлэн эсэх,</p>

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих, хэрэгжүүлэх <i>/үргэлжлэл/</i>	<p>Дотоод аудит, ээлжит үзлэг, аюулгүй байдлын шалгалтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлыг холбогдох компанийн аюулгүй байдлын ажилтанд мэдэгдэх журам, шалгуурын талаарх мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөг өөрчлөхөд баримтлах журам, аргын талаарх мэдлэг,</p> <p>Аюулгүй байдалтай холбогдох эрсдэлийн төлөвлөгөө, аюулгүй байдалд учрах эрсдэл болон, аюулгүй байдлын зөрчлийн эсрэг хариу арга хэмжээ авах журмын талаарх мэдлэг. Үүнд: хөлөг онгоц болон боомт хооронд холбогдох зурвас дээр онцгой ажиллагаа явуулах журам болон далайн дээрэм, зэвсэгт дээрэмтэй холбогдох асуудал хамаарна.</p> <p>Албаны зорилгоор ашиглах далайн аюулгүй байдлын нэр томъёо, тодорхойлолтын талаарх мэдлэг. Үүнд: далайн дээрэм болон зэвсэгт дээрэмтэй холбогдох асуудал хамаарна.</p>		Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын ажилтны хариуцсан хэсэг дэх харилцаа холбоо нь тодорхой, ойлгомжтой эсэх
Хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд учирч болзошгүй эрсдэл, аюул, сул талыг үнэлэх	<p>Эрсдэлийн үнэлгээ, үнэлгээний арга хэрэгслийн тухай мэдлэг,</p> <p>Аюулгүй байдлын мэдэгдэл зэрэг аюулгүй байдлын үнэлгээний баримт бичгийн тухай мэдлэг,</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн сургалт, туршлага, шалгалтын нотолгоо болон дараах чадварыг бодитоор нотлон үзүүлснийг үнэлэх:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нэгжлэг хийх, 2. Объектыг нээж, задалж, халдалгүйгээр шалгах. 	Үйл ажиллагаа, үйлдэл нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх,

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>Аюулгүй байдлын арга хэмжээ болон хамгаалалтыг сэтлэн нэвтрэх техникийн талаар мэдлэгтэй байх. Үүнд: далайн дээрэмчид болон зэвсэгт дээрэмчдийн хэрэглэдэг техник багтана.</p> <p>Үл ялгаварлан гадуурхах зарчмын үндсэн дээр аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй этгээдийг таних мэдлэг,</p> <p>Зэвсэг, аюултай бодис, хэрэгслийг таних болон тэдгээрийн учруулж болзошгүй хохирлын талаарх мэдлэг,</p> <p>Олон нийтийг удирдах, шаардлагатай бол хяналт тавих аргын талаарх мэдлэг.</p>		<p>Үйл ажиллагаа нь далайн аюулгүй байдлын түвшинд орж буй өөрчлөлтөд хариу үйлдэл үзүүлэх бэлэн байдлыг хангаж буй эсэх,</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын ажилтны хариуцсан хэсэг дэх харилцаа холбоо нь тодорхой, ойлгомжтой эсэх.</p>
Хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд учирч болзошгүй эрсдэл аюул, сул талыг үнэлэх (үргэлжлэл)	<p>Аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбоотой нууц мэдээлэлтэй харьцах, ийм асуудлаар харилцах мэдлэг,</p> <p>Хамтарсан нэгжлэг хийх мэдлэг,</p> <p>Нэгжлэг, хөрөнгөд халдалгүйгээр (ачаа тээшийг нээхгүйгээр гаднаас нь шалгах шалгах) аргын тухай мэдлэг.</p>		
Зохих аюулгүй байдлын арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангах зорилгоор хөлөг онгоцонд үзлэг, шалгалт тогтмол хийх	<p>Хориотой бүс тогтоох, хяналт тавихад шаардагдах мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоц болон хөлөг онгоцон дээрх хориотой бүсэд нэвтрэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих мэдлэг,</p> <p>Хөлгийн тавцан болон онгоцны гадуурх орчны хяналтыг үр дүнтэй явуулах аргын талаарх мэдлэг,</p>	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл шалгалтын нотолгоог үнэлэх	Үйл ажиллагаа, үйлдэл нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх,

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
	<p>Хөлөг онгоцны бусад ажилтан, болон боомтын холбогдох байгууламжийн аюулгүй байдлын ажилтантай ачаа, нөөцийн асуудлаар харилцахтай холбогдох аюулгүй байдлын мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоцонд зорчигчдыг суулгах, буулгах, зорчигч болон ачаа тээшийг нэвтрүүлэхэд хяналт тавих аргын талаарх мэдлэг.</p>		<p>Үйл ажиллагаа нь далайн аюулгүй байдлын түвшинд орж буй өөрчлөлтөд хариу үйлдэл үзүүлэх бэлэн байдлыг хангаж буй эсэх, Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын ажилтны хариуцсан хэсэг дэх харилцаа холбоо нь тодорхой, ойлгомжтой эсэх.</p>
<p>Хэрэв аюулгүй байдлыг хангах хамгаалалтын хэрэгсэл, систем байгаа бол түүнийг зохих шаардлагын дагуу ашиглаж, шалгаж, тохируулж буй эсэх</p>	<p>Аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалалтын төрөл бүрийн хэрэгсэл, систем тэдгээрийн дутагдалтай талын тухай мэдлэг. Үүнд: далайн дээрэм, зэвсэгт дээрмийн үед хэрэглэгддэг хэрэгсэл, систем хамаарна,</p> <p>Хөлөг онгоцны дохиоллын системийг ашиглах тухай заавар, журам, удирдамжийн талаарх мэдлэг,</p> <p>Аюулгүй байдлын хамгаалалтын систем, тоног төхөөрөмжийг нэн ялангуяа далайд байх үед ашиглах, шалгах, тохируулах мэдлэг.</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл шалгалтын нотолгоо үнэлэх</p>	<p>Үйл ажиллагаа, үйлдэл нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх</p>
<p>Аюулгүй байдлын талаарх мэдээлэл, ойлголт сонор сэрэмжийг нэмэгдүүлэх</p>	<p>Холбогдох конвенц, журам болон Олон улсын далайн байгууллагын мэдээлэл, зааврын дагуу сургалт, сургуулилт, дадлагыг шаардлагын дагуу явуулах мэдлэг. Үүнд: далайн дээрэм, зэвсэгт дээрэмтэй тэмцэхтэй холбогдох сургуулилтад тавигдах шаардлага хамаарна,</p>	<p>Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл шалгалтын нотолгоо үнэлэх</p>	<p>Үйл ажиллагаа, үйлдэл нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх,</p>
	<p>Онгоцны тавцан дээр аюулгүй байдлын мэдээлэл, ойлголт, сонор сэрэмжийг нэмэгдүүлэх аргын талаарх мэдлэг,</p> <p>Бэлтгэл, сургуулилтын үр дүнг үнэлэх аргын тухай мэдлэг.</p>		<p>Үйл ажиллагаа нь далайн аюулгүй байдлын түвшинд орж буй өөрчлөлтөд хариу үйлдэл үзүүлэх бэлэн байдлыг хангаж буй эсэх</p>

Хэсэг А-VI/6

Далайчдад аюулгүй байдал, хамгаалалтын сургалт, зааварчилгаа явуулахад тавигдах стандартын доод үзүүлэлт

Аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбогдох баримжаа олгох сургалтаар эзэмших стандарт чадвар

1. Зорчигчдоос бусад “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын хамгаалалтын тухай” олон улсын журмын дагуу үйл ажиллагаа явуулах үүрэг бүхий хөлөг онгоцон дээр хөдөлмөр эрхэлж буй, эсхүл аливаа үйл ажиллагаанд оролцож буй бүх хүн хөлөг онгоцон дээр үүрэг гүйцэтгэхээр томилогдохоосоо өмнө В хэсэгт заасан удирдамжийн дагуу явагдах аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбогдох баримжаа олгох зөвшөөрөгдсөн сургалтад хамрагдан, дараах чадварыг эзэмшинэ:
 1. Аюулгүй байдалд учирсан эрсдэлийн талаар мэдээлэх. Үүнд: далайн дээрэм, зэвсэгт дээрмийн эрсдэл, эсхүл дайралт багтана;
 2. Аюулгүй байдалд эрсдэл учрах үед мөрдөх журмын талаарх мэдлэг;
 3. Аюулгүй байдалд нөлөөлөх онцгой байдал, эрсдэлийн арга хэмжээний үйл ажиллагаанд оролцох.
2. Хөлөг онгоцон дээр хөдөлмөр эрхэлж буй, эсхүл аливаа үйл ажиллагаанд оролцож буй аюулгүй байдал, хамгаалалт хариуцах үүрэг бүхий далайчин хөлөг онгоцон дээр уг үүргийг гүйцэтгэхээр томилогдохоосоо өмнө В хэсэгт заасан удирдамжийн дагуу аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбогдох баримжаа олгох сургалтад хамрагдана.
3. Аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбогдох баримжаа олгох сургалтыг хөлөг онгоцны аюулгүй байдал, хамгаалалтын ажилтан, эсхүл түүнтэй адил чадвартай этгээд зохион байгуулна.

Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын тухай ойлголт, мэдлэгийн талаарх сургалтын стандарт чадвар

4. “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын хамгаалалтын тухай” олон улсын журамд нийцсэн үйл ажиллагаа явуулах үүрэг бүхий хөлөг онгоцон дээр хөдөлмөр эрхлэх, эсхүл аливаа үйл ажиллагаанд оролцох аюулгүй байдал, хамгаалалтын чиг үүрэггүй далайчин хөлөг онгоцон дээр томилогдохоосоо өмнө:
 1. А-VI/6-1 дүгээр хүснэгтэд заасан аюулгүй байдал, хамгаалалтын ойлголт, мэдлэг олгох зөвшөөрөгдсөн зохих сургалт, зааварчилгаанд хамрагдана;
 2. А-VI/6-1 дүгээр хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадварыг стандартын шаардагдах түвшинд эзэмшиж буйгаа дараах хэлбэрээр нотлох:
 - 2.1. А-VI/6-1 дүгээр хүснэгтийн 3 болон 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу чадвараа нотлон үзүүлэх;
 - 2.2. А-VI/6-1 дүгээр хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан чиглэлээрх зөвшөөрөгдсөн сургалт, хөтөлбөрийн хүрээнд шалгалт өгөх, эсхүл тогтмол үнэлүүлэх.

Шилжилтийн зохицуулалт

5. Энэ хэсэг хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс өмнө зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөр далайд эрхэлж эхэлсэн далайчид 4 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг хангаж буйгаа 2014 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийг хүртэл дараах байдлаар нотлох боломжтой байна:
 1. Өнгөрсөн гурван жилийн хугацаанд зургаан сараас доошгүй хугацаагаар хөлөг онгоцны ажилтнаар зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрийг далайд эрхэлсэн; эсхүл

2. 5.1 дэх хэсэгт заасан далайн хөдөлмөртэй дүйцэхүйц аюулгүй байдлын чиг үүргийг гүйцэтгэж байсан; эсхүл
3. зөвшөөрөгдсөн шалгалтад тэнцсэн; эсхүл
4. зөвшөөрөгдсөн сургалтыг амжилттай төгссөн.

**Аюулгүй байдал, хамгаалалтын үүрэг гүйцэтгэх
далайчны стандарт чадвар**

6. Далайн дээрмийн болон зэвсэгт дээрмийн эсрэг үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх зэрэг аюулгүй байдал, хамгаалалтын үүрэг гүйцэтгэх үүрэг бүхий далайчин А-VI/6-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвараа нотлох үүрэгтэй.
7. Горилогчийн А-VI/6-2 дугаар хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан чиглэлээрх мэдлэгийн түвшин нь далайн дээрмийн болон зэвсэгт дээрмийн эсрэг үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх зэрэг тавцан дээрх аюулгүй байдлын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь хангалттай хэмжээнд байна.
8. Гэрчилгээ горилоч нь чадвараа шаардагдах стандартын түвшинд эзэмшсэнээ дараах байдлаар нотолно:
 1. А-VI/6-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвараа уг хүснэгтийн 3 болон 4 дэх баганад заасан чадвараа нотлон үзүүлэх арга, чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийн дагуу нотлон үзүүлэх;
 2. А-VI/6-2 дугаар хүснэгтийн 2 дахь баганад заасан чиглэлээрх зөвшөөрөгдсөн сургалт, хөтөлбөрийн хүрээнд шалгалт өгөх, эсхүл тогтмол үнэлүүлэх.

Шилжилтийн зохицуулалт

9. Энэ хэсэг хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэхээс өмнө зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөр далайд эрхэлж эхэлсэн аюулгүй байдал, хамгаалалтын чиг үүрэг бүхий далайчин А-VI/6-2 дугаар хүснэгтийн 1 дэх баганад заасан даалгавар, үүрэг, хариуцлагыг биелүүлэх чадвараа 2014 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийг хүртэл дараах байдлаар нотлох боломжтой байна:
 1. Өнгөрсөн гурван жилийн хугацаанд зургаан сараас доошгүй хугацаагаар хөлөг онгоцны аюулгүй байдал, хамгаалалтын ажилтнаар зөвшөөрөгдсөн хөдөлмөрийг далайд эрхэлсэн; эсхүл
 2. 9.1 дэх хэсэгт заасан далайн хөдөлмөртэй дүйцэхүйц аюулгүй байдлын чиг үүргийг гүйцэтгэж байсан; эсхүл
 3. Зөвшөөрөгдсөн шалгалтад тэнцсэн; эсхүл
 4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтыг амжилттай төгссөн.

Хүснэгт А-VI/6-1

Аюулгүй байдлын тухай ойлголт, мэдлэгийн талаарх чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Мэдлэг, ойлголтоо дээшлүүлэх замаар далайн аюулгүй байдлыг бэхжүүлэхэд хувь нэмэр оруулах	<p>Далайн аюулгүй байдлын нэр томьёо, тодорхойлолтын албан хэрэглээний түвшний мэдлэг. Үүнд: далайн дээрэм болон зэвсэгт дээрэмтэй холбогдох элемент багтана,</p> <p>Олон улсын далайн аюулгүй байдлын бодлого, Засгийн газар, компани, хувь хүний үүргийн талаарх суурь мэдлэг,</p> <p>Далайн аюулгүй байдлын түвшин, түүний хөлөг онгоц болон боомт дээрх хамгаалалтын арга хэмжээ, үйл ажиллагаанд үзүүлэх нөлөөний тухай суурь мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоцны хамгаалалт, аюулгүй байдлын талаар мэдээлэл дамжуулах суурь мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын эрсдэлийн төлөвлөгөөний талаарх суурь мэдлэг.</p>	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Далайн аюулгүй байдлын өндөржүүлсэн байдалтай холбогдох шаардлагыг зөв тодорхойлж буй эсэх
Аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг илрүүлэх	<p>Аюулгүй байдлын арга хэмжээг нэвтрэхэд ашигладаг техникийн талаарх суурь мэдлэг</p> <p>Далайн дээрэмчид болон зэвсэгт дээрэмчид зэрэг хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг таних суурь мэдлэг.</p>	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Далайн аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг оновчтой тодорхойлж буй эсэх.

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг илрүүлэх (үргэлжлэл)	Зэвсэг, аюултай бодис, хэрэгслийг таньж илрүүлэх, тэдгээрийн учруулж чадах аюулын талаарх суурь мэдлэг, Аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбоотой мэдээлэл, харилцаа холбоог явуулах суурь мэдлэг.		
Аюулгүй байдлын асуудлаарх мэдлэг, сонор сэрэмжээ дээшлүүлэх шаардлага, аргын талаарх ойлголт	Далайн дээрэм болон зэвсэгт дээрэм зэргийн эсрэг тэмцэх тухай Олон улсын далайн байгууллагын /ОУДБ/ заавар журам, холбогдох конвенцод заасны дагуу бэлтгэл, сургуулилт, дадлага зохион байгуулах суурь мэдлэг	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Далайн аюулгүй байдлын өндөржүүлсэн байдалтай холбогдох шаардлагыг зөв тодорхойлж буй эсэх

Хүснэгт А-VI/6-2

Аюулгүй байдал, хамгаалалтын үүрэг гүйцэтгэх далайчны чадварын стандартын доод үзүүлэлт

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөнд заасан шаардлагыг хангах	Далайн аюулгүй байдлын нэр томъёо, тодорхойлолтын албан хэрэглээний түвшний суурь мэдлэг. Үүнд: далайн дээрэм болон зэвсэгт дээрэмтэй холбогдох элемент багтана, Олон улсын далайн аюулгүй байдлын бодлого, Засгийн газар, компани, хувь хүний үүргийн талаарх суурь мэдлэг, Далайн аюулгүй байдлын түвшин, түүний хөлөг онгоц болон боомт дээрх хамгаалалтын арга хэмжээ, үйл ажиллагаанд үзүүлэх нөлөөний тухай суурь мэдлэг, Хөлөг онгоцны хамгаалалт, аюулгүй байдлын талаар мэдээлэл дамжуулах суурь мэдлэг, Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын эрсдэлийн төлөвлөгөөний талаарх суурь мэдлэг.	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Үйл ажиллагаа нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн зарчимд нийцэж буй эсэх, Аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбоотой дүрэм, журмыг зөв тодорхойлж буй эсэх, Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын ажилтны хариуцсан хэсэг дэх харилцаа холбоо нь тодорхой, ойлгомжтой эсэх.

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Чадвар	Мэдлэг, ойлголт, чадварын түвшин	Чадвараа нотлон үзүүлэх арга	Чадварыг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт
Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлын төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих, хэрэгжүүлэх /үргэлжлэл/	Аюулгүй байдалтай холбогдох эрсдэлийн төлөвлөгөө, аюулгүй байдал учрах эрсдэл болон, аюулгүй байдлын зөрчлийн эсрэг хариу арга хэмжээ авах журмын талаарх мэдлэг. Үүнд: хөлөг онгоц болон боомт хооронд холбогдох зурвас дээр онцгой ажиллагаа явуулах журам болон далайн дээрэм, зэвсэгт дээрэмтэй холбогдох асуудал хамаарна.		
Аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг илрүүлэх	Аюулгүй байдлын арга хэмжээг сэтлэн нэвтрэхэд ашигладаг техникийн талаарх суурь мэдлэг, Далайн дээрэмчид болон зэвсэгт дээрэмчид зэрэг хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг таних суурь мэдлэг, Зэвсэг, аюултай бодис, хэрэгслийг таньж илрүүлэх, тэдгээрийн учруулж чадах аюулын талаарх суурь мэдлэг, Аюулгүй байдал, хамгаалалттай холбоотой мэдээлэл, харилцаа холбоог явуулах суурь мэдлэг.	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Далайн аюулгүй байдалд учирч болзошгүй заналхийллийг оновчтой тодорхойлж буй эсэх.
Аюулгүй байдлын асуудлаарх мэдлэг, сонор сэрэмжээ дээшлүүлэх шаардлага, аргын талаарх ойлголт	Далайн дээрэм болон зэвсэгт дээрэм зэргийн эсрэг тэмцэх тухай Олон улсын далайн байгууллагын /ОУДБ/ заавар журам, холбогдох конвенцод заасны дагуу бэлтгэл, сургуулилт, дадлага зохион байгуулах суурь мэдлэг	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл зааварчилгааны нотолгоог үнэлэх	Далайн аюулгүй байдлын өндөржүүлсэн байдалтай холбогдох шаардлагыг зөв тодорхойлж буй эсэх

Багана 1	Багана 2	Багана 3	Багана 4
Мэргэжлийн чадвар	Мэргэжлийн мэдлэг дадал, чадвар	Мэргэжлийн чадвараа шалгуулах, нотлох арга, хэлбэр	Мэргэжлийн чадварыг үнэлэх/ дүгнэх шалгуур үзүүлэлтүүд
Хөлөг онгоцонд аюулгүй байдлын үзлэг, шалгалт тогтмол хийх	<p>Хориотой бүсэд хяналт шалгалт хийх техникийн талаарх мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоц болон хөлөг онгоцон дээрх хориотой бүсэд нэвтрэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих мэдлэг,</p> <p>Хөлгийн тавцан болон онгоцны гадуурх орчны хяналтыг үр дүнтэй явуулах аргын талаарх мэдлэг,</p> <p>Ачаа, нөөцтэй холбогдох хяналт, шалгалтын аргын талаарх мэдлэг,</p> <p>Хөлөг онгоцонд зорчигчдыг суулгах, буулгах, зорчигч болон ачаа тээшийг нэвтрүүлэхэд хяналт тавих аргын талаарх мэдлэг.</p>	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл шалгалтын нотолгоог үнэлэх	Үйл ажиллагаа, үйлдэл нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх
Хэрэв аюулгүй байдлыг хангах хамгаалалтын хэрэгсэл, систем байгаа бол түүнийг зохих шаардлагын дагуу ашиглах	<p>Аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалалтын төрөл бүрийн хэрэгсэл, систем тэдгээрийн дутагдалтай талын тухай мэдлэг. Үүнд: далайн дээрэм, зэвсэгт дээрмийн үед хэрэглэгддэг хэрэгсэл, систем хамаарна,</p> <p>Аюулгүй байдлын хамгаалалтын систем, тоног төхөөрөмжийг нэн ялангуяа далайд байх үед ашиглах, шалгах, тохируулах мэдлэг</p>	Зөвшөөрөгдсөн сургалт, эсхүл шалгалтын нотолгоог үнэлэх	<p>Үйл ажиллагаа, үйлдэл нь “Далайн хөлөг онгоц болон боомтын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” олон улсын журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” 1974 оны олон улсын конвенц, түүний нэмэлт, өөрчлөлтөд нийцэж буй эсэх</p> <p>Хөлөг онгоцон дээрх техник хэрэгсэл болон системийн үйл ажиллагааны хүчин чадлын хязгаарыг анхааран, тогтсон дүрэм журам, ашиглалтын зааврын дагуу ажиллуулж буй эсэх</p>

БҮЛЭГ VII Хос мэргэжлийн гэрчилгээний стандарт

Хэсэг А-VII/1

Хос мэргэжлийн гэрчилгээ олгох

1. Конвенцын хавсралтын VII бүлгийн заалтын дагуу үйл ажиллагааны түвшний гэрчилгээ горилогч нь холбогдох мэргэжлийн сургалтад хамрагдаж А-II/1, эсхүл А-III/1 дүгээр хүснэгтийн аль нэгэнд дурдсан бүх чиг үүргийг биелүүлэх стандарт чадварыг хангах үүрэгтэй. Хэрвээ гэрчилгээ горилогч нь нэмэлт бэлтгэл, сургалтад хамрагдаж улмаар А-II/1 болон А-III/1 хүснэгтэд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх чадварыг стандартын түвшинд эзэмшсэн бол эдгээр хүснэгтэд дурдсан чиг үүргийг нэмж тусгаж болно.
2. Нийт 500 тонн буюу түүнээс дээш багтаамжтай хөлөг онгоцыг удирдах менежментийн түвшний гэрчилгээ горилогч, эсхүл ийм хөлөг онгоцны удирдах албан тушаалтан ажил үүргээ биелүүлэх чадваргүй болсон үед түүний ажил үүргийг хариуцах ажилтан А-II/1 дүгээр хүснэгтэд заасан мэргэжлийн стандартыг биелүүлэхийн зэрэгцээ холбогдох мэргэжлийн бэлтгэл сургалтад хамрагдаж, А-II/2 дугаар хүснэгтэд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх мэргэжлийн стандартыг хангах шаардлагатай. Хэрэв гэрчилгээ горилогч нь нэмэлт бэлтгэл сургалтад хамрагдаж улмаар III бүлгийн хүснэгтэд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх чадварыг стандартын түвшинд хангасан бол уг хэсэгт заасан чиг үүргийг нэмж тусгаж болно.
3. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 750 кВт буюу түүнээс дээш хөлөг онгоцны машин тасгийн үйл ажиллагааг хариуцан удирдах түвшинд ажиллахаар гэрчилгээ горилогч нь, эсхүл ийм хөлөг онгоцны удирдах албан тушаалтан ажил үүргээ биелүүлэх чадваргүй болсон үед түүний ажил үүргийг хариуцах ажилтан А-III/1 дүгээр хүснэгтэд заасан мэргэжлийн стандартыг биелүүлэхийн зэрэгцээ холбогдох мэргэжлийн бэлтгэл сургалтад хамрагдаж, А-III/2 хүснэгтэд заасан бүх мэргэжлийн стандартыг хангах шаардлагатай. Хэрэв гэрчилгээ горилогч нь нэмэлт бэлтгэл сургалтад хамрагдаж улмаар энэ хэсгийн II бүлгийн хүснэгтэд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх чадварыг стандартын түвшинд хангасан бол эдгээр хүснэгтэд заасан чиг үүргийг нэмж тусгаж болно.
4. Туслах түвшний гэрчилгээ горилогч нь:
 1. Хөлөг онгоцны удирдлага, эсхүл далайн инженер/механикийн чиглэлээр ажиллах бол холбогдох сургалтад хамрагдаж А-II/4, эсхүл А-III/4 дэх хүснэгтэд тусгасан чиг үүргийг биелүүлэх чадварыг стандартын түвшинд хангах үүрэгтэй. Хэрэв гэрчилгээ горилогч нь нэмэлт бэлтгэл сургалтад хамрагдаж улмаар А-III/4 ба А-II/4 хүснэгтэд заасан үүргийг биелүүлэх чадварыг стандартын түвшинд эзэмшсэн бол тэдгээр хүснэгтэд дурдсан чиг үүргийг нэмж болно.
 2. Тавцангийн далайчны зэрэглэлд ажиллах ажилтны хувьд А-II/4 дүгээр хүснэгтэд заасан чадварыг стандартын түвшинд биелүүлэхийн зэрэгцээ холбогдох сургалтад хамрагдан А-II/5 дугаар хүснэгтэд дурдсан бүх чиг үүргийг биелүүлэх стандарт чадварыг хангах шаардлагатай. Хэрэв гэрчилгээ горилогч нь холбогдох нэмэлт сургалтад хамрагдаж А-III/4, эсхүл А-II/5 дугаар хүснэгтэд заасан үүргийг биелүүлэх чадварыг стандартын түвшинд эзэмшсэн бол тухайн (тэдгээр) хүснэгтэд дурдсан чиг үүргийг нэмж болно.
 3. Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн тасагт ажиллах далайчин нь А-III/4 дүгээр хүснэгтэд заасан стандарт чадварыг хангахын зэрэгцээ холбогдох сургалтад хамрагдан А-III/5 дугаар хүснэгтэд заасан бүх чиг үүргийг биелүүлэх стандарт чадварыг хангах шаардлагатай.

Хэрэв гэрчилгээ горилогч нь холбогдох нэмэлт сургалтад хамрагдаж А-II/4, эсхүл А-II/5 дугаар хүснэгтэд заасан үүргийг биелүүлэх чадварыг стандартын түвшинд эзэмшсэн бол тухайн (тэдгээр) хүснэгтэд дурдсан чиг үүргийг нэмж болно.

Хэсэг А-VII/2

Далайчны гэрчилгээ олгох

1. VII/1 дэх журмын 1.3 дахь хэсэгт зааснаар, VII бүлгийн заалтын дагуу А-II/1 болон А-III/1 дүгээр хүснэгтэд тусгасан ажил үүргийг үйл ажиллагааны түвшинд гүйцэтгэх гэрчилгээ горилогч нь дараах чадварыг эзэмшсэн байх шаардлагатай:
 1. Хөлөг онгоцон дээр 12 сараас доошгүй хугацаанд алба хаасан байх үүнээс зургаан сараас доошгүй хугацаанд нь хөдөлгүүрийн тасагт туршлагатай механикийн удирдлагад ажилласан байх, хөлөг онгоцны жолоодлогын чадвар шаардагдах ажил үүргийн хувьд зургаан сараас доошгүй хугацаанд удирдлагын тавцангийн хяналтын ажилтны үүргийг удирдлагын тавцангийн туршлагатай хяналтын албан тушаалтны удирдлагад гүйцэтгэсэн байх шаардлагатай.
 2. Алба хаших хугацаандаа хөлөг онгоцон дээр зохион байгуулагдах А-II/1 болон А-III/1 дэх хэсэгт заасан холбогдох шаардлагыг хангасанд тооцогдох сургалтад хамрагдаж, дадлагын албан ёсны бүртгэлийн дэвтэрт тэмдэглэл хийлгэсэн байна.
2. VII бүлгийн заалтын дагуу удирдлагын түвшинд А-II/2 болон А-III/2 дугаар хүснэгтэд заасан чиг үүргийг хавсран гүйцэтгэх гэрчилгээ горилогч нь гэрчилгээний батламжид тусгагдах чиг үүрэгт холбогдох хөлөг онгоцон дээр ажилласан туршлагаа дараах журмаар тооцуулсан байна:
 1. Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийг удирдах, эсхүл хариуцах ажилтнаас бусад ажилтны хувьд - 12 сарын турш үйл ажиллагааны түвшинд III/2, эсхүл III/3 дахь журам холбогдох үүргийг гүйцэтгэсэн байх бөгөөд удирдлагын түвшинд хөлөг онгоцны жолоодлогын үүрэг гүйцэтгэсэн байх шаардлагатай бол 12 сараас доошгүй хугацаанд үйл ажиллагааны түвшинд хөлөг онгоцны удирдлагын тавцангийн хянагчийн үүргийг гүйцэтгэсэн байх шаардлагатай.
 2. Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийг удирдах, эсхүл хариуцах ажилтны хувьд - энэ хэсгийн 2.1-т заасан хугацааг оролцуулан 48 сараас доошгүй хугацаанд гэрчилгээтэй ажилтны хувиар гэрчилгээний батламжид тусгагдах чиг үүрэгт холбогдох үүргийг гүйцэтгэсэн байх, үүнээс 24 сарын хугацаанд А-III/1 дэх хүснэгтэд заасан чиг үүргийг, 24 сарын хугацаанд А-III/1 болон А-III/2 дахь хүснэгтэд заасан ажил үүргийг гүйцэтгэсэн байх.
3. VII/1 дэх хэсгийн 1.3-т зааснаар, VII бүлгийн заалтын дагуу А-II/4 болон А-III/4 дэх хүснэгтэд заасан ажил үүргийг туслах түвшинд гүйцэтгэх гэрчилгээ горилогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:
 1. Далайд хөлөг онгоцон дээр 12 сараас доошгүй хугацаанд алба хаасан байх. Үүнээс:
 - 1.1. 6 сараас доошгүй хугацаанд жолоодлогын хяналтын үүрэгтэй холбогдох үүрэг гүйцэтгэсэн байх;
 - 1.2. 6 сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн тасагтай холбогдох үүрэг гүйцэтгэсэн байх.
 2. Далайд хөлөг онгоцон дээр алба хашиж эхлэхээс өмнөх, эсхүл хөлөг онгоцон дээрх тусгай сургалтад хамрагдсан хугацаа нь далайн хөлөг онгоцон дээр алба хашсан хугацааг оролцуулаад 4 сараас доошгүй байх бөгөөд үүнээс:
 - 2.1. Хоёр сараас доошгүй хугацаанд жолоодлогын хяналтын үүрэгтэй холбогдох үүрэг гүйцэтгэсэн байх;
 - 2.2. Хоёр сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн тасагтай холбогдох үүрэг гүйцэтгэсэн байх.

3. 3.1 болон 3.2-т заасан хөлөг онгоцон дээрх ажил, сургалт, дадлагыг зохих туршлагатай албан хаагч, эсхүл туслах ажилтны шууд удирдлагад явуулна.
4. VIII/1 дэх хэсгийн 1.3-т заасны дагуу, VII бүлгийн дагуу А-II/5 болон А-III/5 дахь хүснэгтэд заасан үүргийг туслах түвшинд гүйцэтгэх гэрчилгээ горилоч нь хөлөг онгоцны жолоодлогын болон хөдөлгүүрийн тасагт туслах ажилтнаар ажиллах чадвартай байхаас гадна ДДБЭА-ны тухай журмын А-II/5 болон А-III/5 дугаар хэсэгт заасан стандарт чадварыг хангахын зэрэгцээ дараах шаардлагыг хангасан байна:
 1. Гучин сараас доошгүй хугацаанд далайд хөлөг онгоцон дээр алба хашсан байх. Үүнээс:
 - 1.1. Арван найман сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны тавцангийн чадварлаг далайчны үүргийг гүйцэтгэсэн байх,
 - 1.2. Арван хоёр сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн чадварлаг далайчны үүргийг гүйцэтгэсэн байх.
 2. Албан ёсны бэлтгэл сургалтад хамрагдаж 18 сараас доошгүй хугацаанд далайд хөлөг онгоцон дээр алба хашсан байх. Үүнээс:
 - 2.1. Арван хоёр сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны тавцангийн чадварлаг далайчны үүргийг гүйцэтгэсэн байх.
 - 2.2. Зургаан сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн чадварлаг далайчны үүргийг гүйцэтгэсэн байх.
 3. Арван хоёр сараас доошгүй хугацаанд тавцан болон хөдөлгүүрийн нэгдсэн хэсэгт ажилласан туршлагыг оролцуулан тавцан болон хөдөлгүүрийн хосолсон бэлтгэл сургалтад хамрагдах, Үүнээс:
 - 3.1. Зургаан сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны тавцангийн чадварлаг далайчны үүргийг гүйцэтгэсэн байх
 - 3.2. Зургаан сараас доошгүй хугацаанд хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн хэсэгт чадварлаг далайчны үүргийг гүйцэтгэсэн байх.

Хэсэг А-VII/3

**Хос гэрчилгээ олгох зарчим
(Заалт байхгүй)**

**БҮЛЭГ VIII
Хяналтын ажиллагаатай холбоотой стандарт**

Хэсэг А-VIII/1

Албан үүрэгт тэнцэх

1. Захиргаа нь далайчин ядарснаас үүдэн гарах аюулыг, нэн ялангуяа хөлөг онгоцны аюулгүй, найдвартай ажиллагааг хангах үүрэг гүйцэтгэдэг далайчдыг анхаарах шаардлагатай.
2. Далайн хөлөг онгоцны хянагч, эсхүл хяналтын багийн бүрэлдэхүүнд багтдаг туслах ажилтан болон аюулгүй байдал, хамгаалалт болон бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр үүрэг гүйцэтгэдэг далайчид зэрэг бүх хүмүүст дор дурдсанаас доошгүй хугацааны амралт олгоно:
 1. 24 цагт 10-аас доошгүй цагийн амралт;
 2. 7 хоногийн хугацаанд 77 цаг.
3. Амралтын хугацааг хоёроос дээш хэсэгт хувааж болохгүй бөгөөд аль нэг хэсэг нь доод тал нь 6 цаг үргэлжилнэ. Амралт хоорондын хугацаа 14 цагаас илүүгүй байна.

4. 2 болон 3 дахь хэсэгт заасан амралтын хугацаанд холбогдох шаардлагыг онцгой байдлын үед болон бусад онц чухал нөхцөлд мөрдөхгүй байж болно. Түргэн цугларах, гал түймэртэй тэмцэх болон аврах завины сургалт, дотоодын хууль болон олон улсын баримт бичигт заасан сургуулилтыг явуулахдаа амралтын хугацааг богиносгохгүй, далайчдыг хэт их ядраахгүй байхад анхаарна.
5. Захиргаа нь хяналтын ээлжийн хуваарийг хялбар харах байдлаар байршуулахыг шаардана. Хуваарийг стандарт форматаар*, хөлөг онгоцон дээрх ажил хэргийн хэл, хэллэгүүд болон англи хэлээр гаргана.
6. Машин механизмын тасаг эзэнгүй байх зэрэг үед дуудлагаар ээлжид гарсан далайчинд, хэрэв энэ дуудлагаас болж түүний ердийн амралтын цаг нь тасалдсан бол хангалттай амрах цагийг нөхөн олгоно.
7. Энэ хэсгийн заалтын биелэлтийг хянах, магадлах зорилгоор Захиргаа нь далайчдын өдөр тутмын амралтын цагийн бүртгэлийг стандарт форматаар, тухайн хөлөг онгоцон дээрх ажлын хэл, эсхүл хэлнүүд болон англи хэлээр бичиж ирүүлэхийг шаардана. Тэмдэглэлд хөлөг онгоцны ахмад, эсхүл уг ажиллагааг хариуцахаар томилогдсон албан тушаалтан гарын үсэг зурах бөгөөд далайчдад уг тэмдэглэлийн өөрт нь хамаарах хувийн хуулбарыг өгнө.
8. Энэ хэсгийн ямар ч заалт хөлөг онгоц, зорчигчид, ачаа тээшний аюулгүй байдлыг хангах, эсхүл далайд осолдсон хөлөг онгоц болон хүмүүст яаралтай тусламж үзүүлэх шаардлагатай үед далайчдыг ямар ч хугацаагаар ажиллуулах хөлгийн ахмадын эрхэнд харшлахгүй. Ийм үед хөлгийн ахмад далайчдын амралтыг түр зогсоон далайчдыг нөхцөл байдал тогтворжих хүртэл хэдэн ч цаг ажиллахыг шаардаж болно. Нөхцөл байдал тогтворжиж хэвийн горимд шилжмэгц хуваарьт амралтынхаа цагаар үүрэг гүйцэтгэсэн далайчдад амрах хангалттай хугацаа олгоно.
9. Далайчдын амралтын цаг долоо хоногт 70 цагаас багагүй бол Талууд 2.2 болон 3 дахь хэсэгт дурдсан амралтын цагийг өөрчилж хасах боломжтой.

2.2 дугаар хэсэгт дурдсан долоо хоногийн нийт амралтын цагаас дараалан хоёр долоо хоногоос илүү хугацаанд хасаж болохгүй. Хөлөг онгоцон дээрх амралтын цагийг хассан үе хоорондын үргэлжлэх хугацаа нь хасагдсан хугацаанаас хоёр дахин их байна.

2.1 дэх хэсэгт дурдсан амралтын цагийг гурваас илүүгүй үед хувааж болно. Үүнээс аль нэг үеийнх нь үргэлжлэх хугацаа нь хамгийн багадаа 6 цаг байна. Нөгөө хоёр үеийн аль нь ч нэг цагаас бага хугацаатай байж болохгүй. Амралт хоорондын үргэлжлэх хугацаа 14 цагаас илүү гарахгүй. Амралтын цагийн таналт нэг долоо хоногт хоёр 24 цагаас илүүгүй байна.

Амралтын цагаас, хасахдаа далайчдыг хэт их ядраахаас урьдчилан сэргийлэх тухай В-VIII/1 дэх хэсгийн удирдамжийг боломжийн хүрээнд анхаарна.
10. Согтууруулах ундааны зохисгүй хэрэглээг хязгаарлах зорилгоор Захиргаа нь хөлгийн ахмад, удирдах бүрэлдэхүүний ажилтан болон бусад далайчид аюулгүй байдлыг хангах, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах үүргээ биелүүлэх үед цусан дахь спиртийн түвшин нь 0.05% -с ихгүй байх, эсхүл үлээлгэхэд амьсгалд 0.25мг/л байх хязгаар, эсхүл ийм хувьтай тэнцэх согтууруулах ундааны хэмжээг тогтооно.

*Хөлөг дээрх далайчдын ажлын ногдлын график болон ажил амралтын цагийн тэмдэглэл хөтлөх маягт боловсруулахдаа ОУДБ ба ОУХБ-ын холбогдох удирдамж зааврыг ашиглаж болно.

Хэсэг А-VIII/2

Хяналтын ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулах, баримтлах зарчим

ХЭСЭГ 1 - ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ

1. Хөлөг онгоцны жолоодлого, эсхүл тавцангийн хяналтын ээлжийн ажилтан нь II, эсхүл VII бүлгийн зохицуулалтын дагуу хөлгийн жолоодлого, эсхүл тавцангийн хяналтын үүрэг гүйцэтгэхэд шаардагдах мэргэжлийн чадвар эзэмшсэн байна.
2. Хөлөг онгоцны инженерчлэлийн хяналтын ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх ажилтан нь III, эсхүл VII бүлгийн зохицуулалтын дагуу хөлгийн механикийн ээлжийн үүрэг гүйцэтгэхэд шаардагдах мэргэжлийн чадвар эзэмшсэн байна.

ХЭСЭГ 2 - АЯЛЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ ГАРГАХ

Ерөнхий шаардлага

3. Аяллыг холбогдох бүх мэдээллийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр урьдчилан төлөвлөх бөгөөд төлөвлөсөн чиглэлийг аялал эхлэхээс өмнө нягтлан шалгана.
4. Ерөнхий механик хөлгийн ахмадтай зөвлөлдөн хөлөг онгоцны шатахуун, ус, тос тосолгооны материал, химийн бодис, солих, болон бусад нөөц сэлбэг, багаж, хэрэгсэл, болон бусад шаардлагыг харгалзан үзсэний үндсэн дээр төлөвлөсөн аялалд шаардагдах зүйлийг тодорхойлно.

Аялал бүрийн өмнөх төлөвлөгөө

5. Аялал бүрийн өмнө хөлгийн ахмад аялал эхлэх боомтоос эхний зогсоол хүртэлх маршрутыг аяллын үеийн аюулгүй ажиллагаанд нөлөөлөх байнгын, эсхүл урьдаас таамаглаж болохуйц нөхцөл байдал, аюул, хязгаарлалтуудын талаарх сүүлийн үеийн, нарийвчилсан, дэлгэрэнгүй мэдээлэл бүхий тухайн аяллын чиглэлд тохирох зураг, далайн гарын авлага, ном ашиглан, боловсруулна.

Төлөвлөсөн маршрутыг баталгаажуулах, үзүүлэх

6. Холбогдох бүх мэдээлэлд тулгуурлан маршрутын төлөвлөгөөг баталгаажуулсны дараа, төлөвлөсөн маршрутыг зохих зураг дээр тодорхой үзүүлж, удирдлагын хяналтын хариуцсан ажилтанд байнга ашиглахад дөхөм байхаар бэлтгэнэ. Тэрээр чиглэл тус бүрийг аялалд гарахын өмнө нягталж баталгаажуулна.

Төлөвлөсөн маршрутаас хазайх

7. Хэрэв аяллын үеэр төлөвлөсөн маршрутын дагуу очих дараагийн боомтыг өөрчлөх шийдвэр гарсан бол, эсхүл бусад шалтгаанаар төлөвлөсөн маршрутаас ихээхэн хазайхад хүрвэл, анх төлөвлөсөн маршрутаа өөрчлөхөөс өмнө шинэ чиглэлийн төлөвлөгөөг боловсруулна.

ХЭСЭГ 3 - Хяналтын ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах зарчим

8. Хяналтын ээлжийн ажиллагааг дараах удирдлагын тавцангийн болон хөдөлгүүрийн тасгийн нөөцийн менежментийн зарчимд тулгуурлан явуулна:
 1. Хяналтын ээлжийн ажилтнуудыг тухайн нөхцөл байдалд нийцүүлэн зохистой хуваарилах;
 2. Хяналтын ээлжийн ажилтныг томилохдоо тухайн ажилтан мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгаа эсэх, ямар нэг хязгаарлалт байгаа эсэхийг анхаарах;

3. Хяналтын ээлжийн ажилтныг тэдний бие даан гүйцэтгэх үүрэг, хариуцлага болон багийн гишүүний хувиар гүйцэтгэх үүргийн талаар ойлголцлыг бий болгох;
4. Хөлгийн ахмад, ерөнхий механик, хяналтын ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх ажилтан нь хяналтын ажиллагааг заавар журмын дагуу бие бүрэлдэхүүн, мэдээлэл, тоног төхөөрөмж зэрэг байгаа нөөц, боломжийг ашиглан зохион байгуулах;
5. Хяналтын ээлжийн ажилтан тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн зориулалт, хэрхэн ашиглан ажиллуулах талаар тодорхой мэдлэгтэй байх;
6. Хяналтын ээлжийн ажилтан станц/тоног төхөөрөмжийн мэдээллийг ойлгох, хариу арга хэмжээ авах мэдлэгтэй байх;
7. Станц/тоног төхөөрөмжийн мэдээллийг удирдлагын хяналтын бүх бие бүрэлдэхүүнтэй зохих ёсоор хуваалцах;
8. Хяналтын ээлжийн ажилтан нь ямар ч нөхцөлд зөв зохистой мэдээлэл, харилцааг холбоог эрхэмлэн харилцах;
9. Хяналтын ээлжийн ажилтан хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангахын тулд ямар арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх эсэх талаар эргэлзэж байвал хөлгийн ахмад, ерөнхий механик, хяналтын үүрэг гүйцэтгэж байгаа албан тушаалтанд ямар нэгэн эргэлзээгүйгээр мэдэгдэж байх.

ХЭСЭГ 4 – ДАЛАЙД ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГАА ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ

Хяналтын ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулахад баримтлах зарчим

9. Талууд хяналтын аюулгүй ажиллагааг тогтмол хангах зорилгоор компани, хөлөг онгоцны ахмад, ерөнхий механик болон ээлжийн бусад ажилтнуудын анхаарлыг дараах зарчимд хандуулна.
10. Хөлөг онгоцны ахмад хөлгийн жолоодлого болон ачаа тээвэрлэлтийн аюулгүй ажиллагааг хангахад хяналтын хуваарилалтын зохистой байдлыг хангах үүрэгтэй. Жолоодлогын хяналтын ээлжийн ажилтнууд үүрэг гүйцэтгэж буй хугацаандаа ахмадын ерөнхий удирдлага, зааварчилгааны дор хөлгийг аюулгүй явуулах, ялангуяа мөргөлдөх, хайрдахаас урьдчилан сэргийлж ажиллана.
11. Хөлөг онгоцны ерөнхий механик нь ахмадтай зөвлөлдөн хөлгийн хяналтын ээлжийн хуваарилалтыг механикийн хяналтын аюулгүй байдлыг хангахад шаардагдах түвшинд байлгах үүрэгтэй.

Далайн орчныг хамгаалах

12. Хөлөг онгоцны ахмад, ажилтан, туслах ажилтан хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа, ослоос далайн орчныг бохирдуулах ноцтой үр дагаврыг байнга анхаарч, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх боломжтой бүх арга хэмжээг олон улсын болон боомтын холбогдох зохицуулах журмын хүрээнд хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Хэсэг 4-1 - Хөлөг онгоцны удирдлага/жолоодлогын хяналтын ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулахад баримтлах зарчим

13. Удирдлага/ жолоодлогын хяналтын ээлжийн ажилтан нь ахмадын төлөөлөгч бөгөөд хөлөг онгоцны удирдлага/ жолоодлогын аюулгүй байдлыг хангах, “Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” 1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу ажиллах үүрэгтэй.

Ажиглалт

14. Нэмэлт, өөрчлөлт орсон “Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” 1972 оны олон улсын журмын 5 дугаар дүрмийн дагуу дараах зорилгыг биелүүлэх үүднээс ажиглалтыг шаардлагын дагуу тогтмол явуулна:

1. Харах, сонсох замаар болон бусад боломжит аргаар байнга сонор сэрэмжтэй байж, хөлөг онгоцны орчинд онцгой өөрчлөлт гарсан эсэхийг хянаж байх;
 2. Хөлөг онгоц мөргөлдөх, хайрдах болон бусад аюултай нөхцөл байдлын эрсдэл, нөхцөл байдалд тал бүрийн дүгнэлт хийх;
 3. Осолд орсон далайн хөлөг, эсхүл нисэх онгоц, сүйрсэн онгоцны зорчигчид, сүйрсэн онгоцны эвдэрхий, сэг, хөлгийн аялалд эрсдэл учруулж болох бусад аюулыг илрүүлэх.
15. Ажиглалтын үүрэг гүйцэтгэж байгаа ажилтан анхаарлаа ажиглалтад бүрэн төвлөрүүлэх ёстой. Ажилтны анхаарлыг сарниулах ямар нэг үүрэг өгөхгүй байх, ажиглалтад саад учруулах ямар нэг даалгавар биелүүлэхгүй байх нь зүйтэй.
16. Ажиглагч, залуурчийн гүйцэтгэх үүрэг ялгаатай. Хөлгийн залуурч ажиглагчийн үүргийг гүйцэтгэдэг гэж үзэж болохгүй. Харин бага оврын хөлөг онгоцны залуурчийн байрлалаас орчныг бүхэлд нь ажиглахад саадгүй, шөнийн цагт үзэгдэх орчин хязгаарлагдахгүй, ажиглалт явуулахад ямар нэг саадгүй бол бага оврын хөлөг онгоцны залуурч ажиглалт явуулах боломжтой байдаг. Удирдлагын хяналтын ажилтан өдрийн цагаар дараах нөхцөлд ажиглалтыг дангаар хариуцан хийж болно:
1. Нөхцөл байдалд нарийвчлан дүгнэлт хийсний үндсэн дээр ийм ажиллагаа явуулахад ямар нэг аюулгүй болохыг эргэлзээгүй тогтоосон бол;
 1. Дараах болон бусад холбогдох бүх хүчин зүйлийг тооцож үзсэн бол:
 - Цаг агаарын нөхцөл байдал;
 - Үзэгдэх орчин;
 - Хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний нягтрал;
 - Аялалд учирч болзошгүй аюулын магадлал;
 - Замын хөдөлгөөн салах хэсэгт, эсхүл ойролцоо нь явах үед анхаарал хандуулах;
 2. Нөхцөл байдлаас шалтгаалан шаардлага гарсан үед удирдлагын тавцанд шуурхай туслалцаа дуудсан тохиолдолд ирэхэд бэлэн бол.
17. Хөлгийн ахмад удирдлага/жолоодлогын хяналтын ээлжийн бүрэлдэхүүнийг томилохдоо ажиглалтыг тогтмол тасралтгүй явуулах шаардлагыг хангахуйц байхад анхаарна. Ингэхдээ ахмад нь журмын энэ хэсэгт дурдсан болон холбогдох бүх хүчин зүйл, дараах нөхцөлийг харгалзана:
1. Үзэгдэх орчин, цаг агаарын байдал, далайн нөхцөл;
 2. Хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний нягтрал, аялж байгаа далайн бүс нутагт явагдаж байгаа бусад үйл ажиллагаа;
 3. Хөлөг онгоц хөдөлгөөн салах бүсэд, эсхүл ойролцоо нь явж байгаа үед шаардагдах анхаарал, бусад чиглүүлэх арга хэмжээ;
 4. Хөлгийн үйл ажиллагааны онцлог, шуурхай арга хэмжээ хэрэгжүүлэх болон маневрлахтай холбоотойгоор үүсэх нэмэлт ачаалал;
 5. Шаардлагатай үед дуудаж болох хяналтын ээлжийн бүрэлдэхүүний гишүүн тухайн үүргийг гүйцэтгэхэд тохирч буй эсэх;
 6. Хөлөг онгоцны баг бүрэлдэхүүний мэргэжлийн чадвар, мэдлэг, өөртөө итгэлтэй байдал;
 7. Аяллын ээлжийн туслахын ажлын туршлага, хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж, үйл ажиллагааны журам, маневрлах чадварын талаарх мэдлэг;
 8. Хөлөг онгоцон дээр явагддаг үйл ажиллагаа, үүнд: радио холбоо, хөлгийн тавцанд шаардлага гарахад шуурхай туслалцаа үзүүлэх боломж;
 9. Хөлөг онгоцны удирдлагын тавцангийн тоног төхөөрөмж, хяналт, дохиоллын системийн үйл ажиллагааны бэлэн байдал;
 10. Хөлөг онгоцны залуур, сэнс, маневрын онцлог;
 11. Хөлөг онгоцны хэмжээ, удирдлагын байрнаас үзэгдэх орчин ба талбай;
 12. Хяналтын ажилтан гаднын ямар нэгэн зүйлийг харж, сонсож илрүүлэхэд удирдлагын тавцангийн тохиргоо саад учруулахаар байгаа эсэх;
 13. Тухайн байгууллагаас баталсан хяналтын зохион байгуулалт, албан үүргийн шаардлагатай холбоотой бусад стандарт, дүрэм журам, заавар.

Хяналтын ээлжийн хуваарилалт, зохион байгуулалт

18. Хөлгийн удирдах тавцан дээр ажиллах хяналтын ээлжийн бие бүрэлдэхүүнийг (зохио шаардлага хангасан туслах ажилтныг оролцуулан), тогтоохдоо дараах хүчин зүйлийг харгалзана:

1. Удирдах тавцанг ямар ч тохиолдолд эзэнгүй орхихгүй байх;
2. Цаг агаарын нөхцөл, үзэгдэх орчин, өдөр болон шөнийн цагт ажиллах эсэх;
3. Хяналтын ажилтан жолоодлогын нэмэлт чиг үүрэг хэрэгжүүлэх шаардлагатай болж болзошгүй хөлгийн аялалд эрсдэл учруулах аюул ойр байгаа эсэх;
4. ECDIS/ЖЦЗ, радар, байрлал тогтоох электрон төхөөрөмж болон хөлөг онгоцны аюулгүй аялалд шаардагдах бусад тоног төхөөрөмжийг ашиглах, хэвийн ажиллагааны нөхцөл;
5. Хөлөг онгоц автомат жолоодлоготой эсэх;
6. тухайн хөлөг онгоцон дээр радио холбооны үүрэг гүйцэтгэх шаардлагатай эсэх;
7. Удирдлагын тавцан дээр хүн байх шаардлагагүй машин тасгийн хяналт, дохиолол, хяналтын самбар бий эсэх, тэдгээрийг ашиглах журам ба хязгаарлалт;
8. Үйл ажиллагааны онцгой нөхцөлөөс үүдэн удирдлагын хяналтын ээлжийн ажилтнаас шаардаж болзошгүй онцгой шаардлага.

Ээлж хүлээн авах

19. Хяналтын ажилтан ээлж авч байгаа ажилтныг үүргээ үр дүнтэй гүйцэтгэх чадваргүй гэж үзэх үндэслэл байгаа тохиолдолд ээлжийг шилжүүлж болохгүй бөгөөд энэ тухайгаа хөлгийн ахмадад заавал мэдэгдэх үүрэгтэй.

20. Ээлж хүлээн авч байгаа баг бүрэлдэхүүн нь ажил үүргээ бүрэн дүүрэн биелүүлэх, ялангуяа үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал харанхуй нөхцөлд ажиллах бэлтгэл хангагдсан эсэхийг нягтлах хэрэгтэй. Ээлж хүлээн авч байгаа ажилтан үзэгдэх орчинд хараа нь бүрэн дасахаас өмнө ээлж хүлээн авахгүй.

21. Ээлж хүлээн авах гэж буй ажилтан хяналтыг авахаасаа өмнө хөлгийн бодит, эсхүл тооцоолж буй байрлал, төлөвлөсөн зам, маршрут, чиглэлд явж байгаа эсэхийг болон хурдыг баталгаажуулж, хүн байх шаардлагагүй машин тасгийн удирдлагыг шалгаж, ээлжийн үед аялалд үүсэж болзошгүй аливаа аюулыг тэмдэглэх үүрэгтэй.

22. Ээлж хүлээн авч байгаа ажилтан дараах зүйлийг биечлэн шалгана:

1. Хөлгийн ахмадын хөлгийн удирдлага, жолоодлоготой холбогдуулан өгсөн хүчин төгөлдөр тушаал болон бусад тусгай зааварчилгаа;
2. Хөлөг онгоцны байрлал, чиглэл, хурд болон суулт;
3. Тухайн үед давамгайлж байгаа, эсхүл болзошгүй далайн түрлэг, урсгал, цаг агаарын байдал, үзэгдэх орчин, эдгээр хүчин зүйлийн хөлөг онгоцны чиглэл ба хурданд үзүүлж байгаа нөлөө;
4. Гол хөдөлгүүрийг удирдлагын тавцангаас удирдаж байгаа үед маневрлах журам;
5. Дараах болон бусад аяллын нөхцөл:
 - 5.1. Хяналт хийх явцад аяллын болон аюулгүй байдлыг хамгаалах зорилгоор ашиглах, эсхүл ашиглаж болзошгүй төхөөрөмж, хэрэгслийн ашиглалтын бэлэн байдал;
 - 5.2. Гиро ба соронзон луужингийн алдаа;
 - 5.3. Нүдэнд үзэгдэх орчинд, эсхүл ойр байгаа хөлөг онгоц, түүний хөдөлгөөн;
 - 5.4. Хяналтын явцад тохиолдож болзошгүй нөхцөл, аюул;
 - 5.5. Хөлөг онгоцны дайвалзал, суулт, хөлөг онгоцны доорх усны нягтрал;
 - 5.6. Усны түвшин багассанаас үүдэх нөлөө.

23. Ямар нэгэн аюултай нөхцөл байдлаас зайлсхийх үүднээс болон бусад шалтгааны улмаас хөлөг онгоцыг маневрлаж байх үед ээлжээс буухад хүрвэл хяналтын ээлжийн ажилтныг уг ажиллагааг бүрэн дуустал ээлжээс буухыг нь хойшлуулна.

Удирдлага/ жолоодлогын хяналтын ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх

24. Удирдлага/ жолоодлогын хяналтын ажилтан нь :

1. Удирдлагын тавцанд хяналтын үүрэг гүйцэтгэнэ;
2. Уохих журмаар ээлж солих хүртэл ямар ч тохиолдолд тавцанг орхихгүй;
3. Тавцан дээр ахмад байсан ч хөлгийн аяллын аюулгүй удирдлага, жолоодлогыг үргэлжлүүлэн хариуцаж, ахмад удирдлагыг өөртөө авч буйгаа тусгайлан мэдэгдэж, энэ талаар харилцан ойлголцох хүртэл хяналтыг үргэлжлүүлнэ.

25. Хяналтыг хэрэгжүүлж байх явцад төлөвлөсөн маршрутаар явж байгаа эсэхийг нягтлахын тулд хөлөг онгоцны байрлал, чиглэл, хурдыг шаардлагатай төхөөрөмжийг ашиглан хангалттай ойр давтамжаар шалгана.

26. Удирдлагын хяналт хариуцсан ээлжийн ажилтан аюулгүй ажиллагаа болон аяллын бүх тоног төхөөрөмж хэрэгслийн хөлөг дээрх байрлал, тэдгээрийн ашиглалт, техникийн хязгаарын талаар бүрэн мэдлэгтэй байна.

27. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтанд хөлөг онгоцны аяллыг аюулгүй явуулахад саад учруулж болзошгүй өөр ямар нэгэн үүрэг хариуцлагыг оноохгүй, бөгөөд гүйцэтгэхгүй.

28. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан радар ашиглахдаа “Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс сэргийлэх тухай” 1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт өөрчлөлт дэх радар ашиглах тухай заалтуудыг ямагт баримтлах үүрэгтэй.

29. Шаардлагатай тохиолдолд хөлгийн удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан хөлөг онгоцны залуур, хөдөлгүүр, дуут дохионы аппаратыг шууд ашиглана. Хүн байнга байх шаардлагагүй машин тасгийн гол хөдөлгүүрийн эргэлтийн давтамжийн болзошгүй өөрчлөлтийн талаар нэн даруй мэдээлэх, эсхүл тавцан дахь хөдөлгүүрийн удирдлагыг ашиглан тогтсон журмын дагуу хянаж байх ёстой.

30. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан хөлгийн инерцийн зогсох зай зэрэг жолоодлогын онцлогийг мэддэг байх, бусад хөлөг онгоцны жолоодлогын ялгаа, онцлогийн тухай тодорхой ойлголттой байх үүрэгтэй.

31. Хөлөг онгоцны аяллын үеийн аливаа хөдөлгөөн, үйл ажиллагааны талаарх зохих бүртгэлийг ээлжийн хяналтын үед хийнэ.

32. Удирдлагын хяналтын ээлжийн ажилтан ажиглалтыг зохих шаардлагын дагуу хийж байгаа эсэхийг тогтмол хянах нь онцгой чухал. Зарим нэг хөлөг онгоцонд залуур, штурманы хэсгүүд тусдаа байдаг. Ийм хөлгийн удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан штурманы хэсэгт очиж, шаардлагатай тохиолдолд, тодорхой хугацаанд штурманы үүрэг гүйцэтгэж болно. Гэхдээ юуны өмнө аюулгүй байдал, эзгүй байх хугацаанд нь ажиглалт тасралтгүй хийгдэж байх эсэхийг нягталж үзэх хэрэгтэй.

33. Хөлөг онгоцны жолоодлогын төхөөрөмжийн ажиллагааг тогтмол шалгах, хөлөг онгоц далайд яваа үед, боломжтой тохиолдолд, хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд аюул учирч болзошгүй үед, нөхцөл байдлаас хамаарч, үзлэг шалгалт хийнэ. Зохих тохиолдолд үзлэгийн бүртгэл хөтөлнө. Ийм үзлэгийг хөлөг онгоц боомтод ирэхээс өмнө болон боомтоос хөдлөхөөс өмнө мөн хийнэ.

34. Удирдлагын хяналт хариуцсан ээлжийн ажилтан дараах нөхцөл байдлыг нягтлахын тулд тогтмол үзлэг шалгалт хийнэ:

1. Хөлөг онгоцны залуурч, эсхүл автомат залуур нь зөв чиглэлд залуурдаж байгаа эсэх;
2. Стандарт луужингийн алдааг ээлжийн ажиллагааны үед доод тал нь нэг удаа шалгаж, боломжтой бол аяллын чиглэл ихээхэн өөрчлөгдсөн тохиолдол бүрийн дараа шалгаж байна. Стандарт болон гиро луужингийн үзүүлэлтийг ойр ойр харьцуулж, дамжуулагчийг мастер луужинтай тааруулна;
3. Автомат жолоодлогыг хяналтын ээлжийн явцад багадаа нэг удаа гар удирдлагад шилжүүлэн шалгаж байна;
4. Жолоодлогын болон дохионы гэрэл, жолоодлогын бусад төхөөрөмж шаардлагын дагуу ажиллаж байгаа эсэхийг шалгах;
5. Радио холбооны тоног, төхөөрөмж энэ хэсгийн 86-д заасны дагуу ажиллаж байгаа эсэх;
6. Хүн байнга байх шаардлагагүй машин тасгийн удирдлага, дохиолол, индикатор зохих шаардлагын дагуу ажиллаж байгаа эсэх.

35. Удирдлагын хяналтын ажилтан Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны* олон улсын конвенцын хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа заалтыг үйл ажиллагаандаа тогтмол мөрдөж ажиллана. Удирдлагын хяналтын ээлжийн ажилтан дараах зүйлийг анхаарна:

1. Хөлөг онгоцны жолоодлогод эрсдэл учирч болзошгүй аюултай нөхцөлд залуурчийг дуудаж гар жолоодлогод шилжүүлэх;
2. Хөлөг автомат жолоодлоготой үед удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан шаардлагатай туслалцаа авах боломжгүй бөгөөд шаардлагатай онцгой байдлын арга хэмжээг авах зорилгоор ажиглалтыг зогсоох хүртэл нөхцөл байдлыг хүндрүүлэх нь онц аюултай.

36. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан нь хөлгийн жолоодлогын бүх электрон хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, техникийн боломж, хязгаарын талаар бүрэн мэдлэгтэй байж, эдгээр төхөөрөмж хэрэгслийг шаардлагатай үед зориулалтын дагуу зөв ашиглах чадвартай байхаас гадна хэт авианы дохионы хэрэгсэл бол хөлөг онгоцны аяллын хамгийн чухал хэрэгсэл гэдгийг санаж байх хэрэгтэй.

37. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал орчинд орох, эсхүл ийм орчинд орох гэж байгаа, хөлөг онгоцны замын нягтрал ихтэй бүсэд хөвж байгаа үед радар ашиглана. Гэхдээ радарын техникийн боломжийн хязгаарыг цаг ямагт анхаарах хэрэгтэй.

38. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан радарын зайн масштабыг тогтмол өөрчилж хэт авианы дохиог эрт илрүүлэхэд анхаарах нь чухал. Багавтар, эсхүл ойх чанар нь сул объект/байнгын хэт авианы дохиолол илрэхгүй байх магадлалтайг санаж байх нь зүйтэй.

39. Радарыг ашиглаж байгаа үед хөлөг онгоцны удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан тохиромжтой масштабыг сонгож, дэлгэцэн дээр бүх орчныг анхааралтай ажиглаж, аяллын чиглэлийн зураглалыг ба хөлөг онгоцны ажиллагаанд зохих хяналт тавина.

40. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан ахмадад дараах тохиолдолд шуурхай мэдээлэл хүргэнэ. Үүнд:

1. Үзэгдэх орчин хязгаарлагдсан, эсхүл хязгаарлагдаж болзошгүй тохиолдолд;
2. Хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний нөхцөл байдал, эсхүл бусад хөлөг онгоцны хөдөлгөөн асуудал үүсгэж болзошгүй бол;
3. Төлөвлөсөн чиглэлээр хөвөхөд бэрхшээл тохиолдвол;
4. Эргийн бараа, баримжаалах тэмдэг харагдахгүй, тогтсон хугацаанд авдаг дохио саатсан тохиолдолд;

*“Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” журмын V/24, V/25 болон V/26 дугаар хэсгийг үзэх.

5. Эргийн болон аяллын баримжаалах тэмдэг төлөвлөсөн хугацаанаас өмнө буюу гэнэт ажиглагдах, эсхүл хэт авианы дохионд өөрчлөлт гарах тохиолдолд;
6. Хөлөг онгоцны гол хөдөлгүүр, хөдөлгүүрийн алсын удирдлага, жолоодлого болон жолоодлогын бусад чухал төхөөрөмж, дохиолол, эсхүл индикаторт эвдрэл гарвал;
7. Радио холбооны тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаа доголдсон тохиолдолд;
8. Цаг агаарын нөхцөл хүндэрсэн тохиолдолд, хэрвээ цаг агаарын байдлаас ямар нэгэн аюул эвдрэл гэмтэл тохиолдож болзошгүй бол;
9. Мөс, онгоцны эвдэрхий, хэлтэрхий зэрэг хөлөг онгоцны аялалд осолтой нөхцөл байдал таарвал;
10. Хэрэв ямар нэгэн ослын нөхцөл байдал үүссэн, эсхүл үүсэх нь эргэлзээгүй болсон бол.

41. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан болзошгүй нөхцөл байдлаас шалтгаалан хөлөг онгоцны ахмадад мэдээлэл шуурхай хүргэхээс гадна хөлгийн аюулгүй ажиллагааг хангахын тулд шаардлагатай үед шуурхай арга хэмжээ авах хэрэгтэй.

42. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан ээлжийн бие бүрэлдэхүүнийг хөлгийн ээлжийн ажиллагааг аюулгүй явуулах, үүний дотор ажиглалтыг тогтмол алдаа дутагдалгүйгээр гүйцэтгэх тухай холбогдох заавар журам, удирдамж мэдээллээр хангаж байх үүрэгтэй.

Цаг агаарын янз бүрийн нөхцөлд, өөр өөр бүс нутагт удирдлага жолоодлогын хяналт хийх

Цаг агаарын тааламжтай үед

43. Удирдлага/ жолоодлогын хяналтын ээлжийн ажилтан хөлөг онгоц мөргөлдөж болзошгүй аюулыг эрт илрүүлэх зорилгоор ойртон ирж байгаа хөлөг онгоцны чиглэлийг луужингийн заалтаар тогтмол, зөв хянана. Ялангуяа асар том хөлөг онгоц, чирэгч онгоцонд ойртох, эсхүл аюултай зайд ойртох үед хэдийгээр онгоцны чиглэл зөв байсан ч зарим тохиолдолд мөргөлдөх эрсдэл байдаг гэдгийг санаж байх шаардлагатай. Удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан “Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” 1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийг үйл ажиллагаандаа баримтлан оновчтой арга хэмжээг эрт авч хэрэгжүүлэх, үүний дараа уг үйлдэл нь хүссэн үр дүнг үзүүлсэн эсэхийг хянаж шалгаж байх хэрэгтэй.

44. Цаг агаарын нөхцөл тааламжтай үед удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан радар дээр ажиллах дадлагыг боломжийн хүрээнд хийж байвал зохино.

Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал нөхцөл байдал

45. Үзэгдэх орчин хязгаарлагдсан, эсхүл хязгаарлагдаж болзошгүй нөхцөлд удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн заалтын дагуу манангийн дохио өгч, хөлөг онгоцны хурдыг аюулгүй түвшинд хадгалж, хөлөг онгоцыг маневрлахад бэлтгэнэ. Үүнээс гадна, удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан:

1. Хөлөг онгоцны ахмадад мэдээлэх;
2. Зохих ажиглалтын эргүүл гаргах;
3. Хөлгийн жолоодлогын үед ашиглах гэрэл, гэрэлтүүлгийг асаах;
4. Радарыг зохих шаардлагын дагуу ашиглах хэрэгтэй.

Харанхуй үед

46. Хөлөг онгоцны ахмад болон удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан ажиглалтын үүрэг гүйцэтгэх хуваарийг хийхдээ хөлөг онгоцны удирдлагын тавцангийн тоног төхөөрөмж, ашиглах боломжтой жолоодлогын туслалцаа, тэдгээрийн хүчин чадлын хязгаар, ашиглах горим, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг харгалзах үүрэгтэй.

Эргийн болон хөдөлгөөн ихтэй бүс

47. Ийм бүсэд хөвж байгаа үед хамгийн өргөн масштабын, сүүлийн үеийн мэдээллийг тусгасан, тухайн бүс нутагт хамаарах газрын зураг ашиглана. Онгоцны байрлалыг ойр ойрхон тодорхойлно. Ингэхдээ нөхцөл байдлаас хамааран нэгээс дээш арга ашиглаж болно. ECDIS /ЖЦЗ/-ийг ашиглах үед зохих дүрэм/масштаб бүхий аяллын цахим газрын зураг ашиглах бөгөөд хөлгийн байрлалыг байрлал тогтоогч бие даасан хэрэгслийн тусламжтайгаар зохих давтамжтайгаар шалгана.
48. Хөлгийн удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан хөлөг онгоцны аялалд хамаарах тэмдэг тэмдэглэгээг таньдаг байх ёстой.

Хөлгийн тавцанд замчны хамт аялах

49. Хөлгийн замчны үүрэг, хариуцлагаас үл хамааран, түүнийг тавцан дээр байсан үед ч хөлгийн ахмад болон удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах үүднээс ээлж хүлээлцэхгүй. Хөлөг онгоцны ахмад болон замчин аяллын явц, орчны нөхцөл байдал, хөлөг онгоцны онцлогийн талаар байнга мэдээлэл солилцох үүрэгтэй. Хөлөг онгоцны ахмад болон/эсхүл удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан замчинтай байнга хамтран ажиллаж, хөлөг онгоцны байрлал болон хөдөлгөөнийг хянаж байна.
50. Хэрэв замчны үйл ажиллагаа, зорилгод ямар нэгэн эргэлзээ төрвөл удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан түүнээс тодруулга авна. Хэрэв эргэлзээ төрсөөр байвал энэ тухай хөлөг онгоцны ахмадад шуурхай мэдэгдэж ахмадыг ирэхээс өмнө шаардагдах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

Хөлөг онгоцыг зангуун дээр зогсоох

51. Хэрэв хөлөг онгоцны ахмад шаардлагатай гэж үзвэл удирдлагын хяналтыг зангуун дээр зогсох үед ч үргэлжлүүлнэ. Зангуун дээр зогсох үед хөлөг онгоцны удирдлагын хяналт хариуцсан ажилтан дараахыг анхаарна:
1. Хөлөг онгоцны байрлалыг далайн газрын зураг дээр яаралтай тодорхойлж, тэмдэглэх;
 2. Хэрэв нөхцөл байдал тохиромжтой бол, хөлөг онгоц нь зангуун дээрээ тогтвортой байгаа эсэхийг аяллын тэмдэг болон ойролцоох эргийн объектоор баримжаалан тогтмол шалгах;
 3. Ажиглалтыг зохих шаардлагын дагуу явуулахад анхаарах;
 4. Хөлөг онгоцон дээрх хяналт шалгалтыг тогтмол хийх;
 5. Далайн нөхцөл байдал, түрлэг, цаг агаарын байдлыг тогтмол ажиглах;
 6. Хөлөг онгоц зангуугаа чирч эхэлбэл энэ талаар хөлөг онгоцны ахмадад яаралтай мэдэгдэж, зохих арга хэмжээг авах;
 7. Хөлгийн ахмадын зааврын дагуу гол хөдөлгүүр болон бусад механизмын бэлэн байдлыг хангах;
 8. Үзэгдэх орчин хязгаарлагдвал энэ тухай хөлгийн ахмадад мэдээлэх;
 9. Тогтсон дүрэм журмын дагуу хөлөг онгоц нь зохих гэрлэн дохио, зохих хэлбэрийн гэрлэн дохио болон дуут дохиотой байгаа эсэхэд анхаарах;
 10. Далайн орчныг хөлөг онгоцны бохирдлоос хамгаалах тухай холбогдох дүрэм журмыг дагаж биелүүлнэ.

Хэсэг 4-2– Механикийн ээлжийн ажиллагаа гүйцэтгэх журам

52. Энэ хэсгийн 4-2, 5-2, 5-4-т дурдсан механикийн ээлж гэдэг нь ээлжийн бүрэлдэхүүнд хамаарах хүн, эсхүл ээлжийн бүрэлдэхүүнийг, эсхүл, хөлөг онгоцны машин тасагт ажиллах, эсхүл ажиллах шаардлагагүй ажилтны ажил хариуцаж буй хугацааг хэлнэ.

53. Механикийн ээлжийн ажилтан нь ерөнхий механикийг төлөөлж хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд гол үүрэгтэй машин механизмын тогтвортой, аюулгүй, үр ашигтай ажиллагааг хангана. Мөн механикийн хяналтад байдаг бүх машин механизм, тоног төхөөрөмжийг шаардлагатай тохиолдолд хянан шалгах үүрэгтэй.

Ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах

54. Механикийн ээлжийн бүрэлдэхүүн нь автомат болон гар ажиллагааны горимд шилжих үед хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд нөлөөлөх машин механизмын найдвартай ажиллагааг хангахад шаардагдах хангалттай хэмжээнд байх бөгөөд тухайн нөхцөл байдалд нийцсэн байх шаардлагатай.

55. Ээлжийн бие бүрэлдэхүүнийг тогтоохдоо зохих шаардлагыг хангасан туслах ажилтныг оруулж болохоос гадна дараах шалгуурыг харгалзан үзнэ:

1. Хөлөг онгоц, түүний машин механизмын төрөл;
2. Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд нөлөөлөх машин механизмд тогтмол хяналт тавих;
3. Цаг агаарын байдал, мөс, бохирдсон ус, гүехэн ус, ослын нөхцөл байдал, эвдрэл гэмтлийг засах, эсхүл бохирдолтой тэмцэх гэх мэт ажлын онцгой горим;
4. Ээлжийн ажилтны мэргэшил, туршлага;
5. Зорчигчид, хөлөг онгоц, ачаа тээш, боомт, далайн орчны аюулгүй байдлыг хамгаалах;
6. Олон улсын, үндэсний, орон нутгийн хууль, дүрэм журмыг сахих;
7. Хөлөг онгоцны хэвийн ажиллагааг хангах.

Ээлж хүлээн авах

56. Ээлжийн механик ажилтан нь ээлж авч байгаа ажилтныг ажил үүргээ үр дүнтэй гүйцэтгэх чадваргүй гэж үзэх үндэслэл байгаа тохиолдолд ээлжийг шилжүүлэхгүй бөгөөд энэ талаар ерөнхий механикт заавал мэдэгдэх үүрэгтэй.

57. Ээлж хүлээн авч байгаа ажилтан ээлж хүлээн авч буй бие бүрэлдэхүүн ажил үүргээ бүрэн дүүрэн биелүүлэх бэлтгэл хангагдсан эсэхийг нягтална.

58. Ээлжийн механик ээлж хүлээн авахаасаа өмнө дор хаяж дараах зүйлийг нягтлан шалгана:

1. Хөлөг онгоцны систем, машин механизмтай холбоотой ерөнхий механикчийн өгсөн хүчин төгөлдөр тусгай зааварчилгаа болон тушаал;
2. Машин механизм, системийн үйл ажиллагааны онцлог, түүн дээр ажиллаж байгаа ажилтнууд болон болзошгүй аюул;
3. Хөлөг онгоцны ёроолын хэсэг дэх ус, үлдэгдлийн түвшин, балласт/тэнцвэржүүлэгч усны сав, бохир тост усны сав, хөлөг онгоцны нөөцийн сав, нөөцийн цэвэр усны сав, бохирын сав болон бусад зүйлийг ашиглах, хаях тусгай шаардлага хангасан байдал;
4. Нөөцлүүр сав, шатахуун шүүх сав, нэг өдрийн хэрэглээний нөөц сав, шатахуун нөөцлөх бусад төхөөрөмж дэх шатахууны хэмжээ, нөхцөл;
5. Ариун цэврийн системийн бохир гадагшлуулах тусгай шаардлага;
6. Хөлөг онгоцны цахилгаан хуваарилах систем зэрэг гол болон туслах системийн ажиллагаа, ашиглалтын горим;
7. Хэрэв ашигладаг бол удирдлага, хяналтын төхөөрөмж, гар ажиллагаатай төхөөрөмжийн ажиллагаа;
8. Автомат бойлерын ажиллагааны горим, нөхцөл, хяналт. Үүнд галын хяналт, хязгаарлалтын хяналт, шаталт, шатахуун тэжээлийн хяналтын систем болон хөлөг онгоцны уурын тогооны үйл ажиллагаатай холбоотой тоног төхөөрөмж;
9. Мөс, бохирдсон ус, гүехэн ус, цаг агаараас шалтгаалан үүсэж болзошгүй ноцтой нөхцөл байдал;
10. Тоног төхөөрөмжийн эвдрэл, хөлөг онгоцны машин механизмын доголдлын үед үүсэх ашиглалтын онцгой горим;

11. Хөдөлгүүрийн тасгийн туслах ажилтны гүйцэтгэж буй чиг үүрэгтэй холбогдох мэдээлэл;
12. Гал унтраах хэрэгслийн хүртээмж;
13. Хөдөлгүүрийн өрөөний нөхцөл байдлын талаар холбогдох тэмдэглэлийг бүрэн хөтөлсөн эсэх.

Ээлжийн механикийн үүрэг гүйцэтгэх

59. Ээлжийн механик нь ээлжийн тогтсон хуваарийг баримталж буй эсэхийг хянан, хөдөлгүүрийн өрөөний туслах ажилтан хэрэв ээлжийн механикийн бүрэлдэхүүнд багтсан бол гол хөдөлгүүр болон туслах хөдөлгүүрийн тоног төхөөрөмжийн аюулгүй, хэвийн ажиллагааг хангах чиглэлээр удирдлагаас өгсөн чиглэлийн дагуу туслалцаа үзүүлэн ажиллаж буй эсэхийг хянах үүрэг хүлээнэ.
60. Ээлжийн механик нь хөлөг онгоцны машин тасагт ерөнхий механик ажиллаж байгаагаас үл хамааран хөлөг онгоцны машин тасгийн үйл ажиллагааг ерөнхий механик хариуцан ажиллах тухайгаа тодорхой мэдэгдэж, харилцан ойлголцох хүртэл хариуцсаар байх болно.
61. Ээлжийн механикийн бүх бие бүрэлдэхүүн гүйцэтгэх ажил үүргийнхээ талаар тодорхой ойлголттой байх ёстой. Бүх бие бүрэлдэхүүн ажиллаж буй хөлөг онгоцныхоо талаар дараах зүйлийг мэддэг байна:
1. Хөлөг онгоцны дотоод харилцаа холбооны системийг зүй зохистой ашиглах;
 2. Машин тасгаас ослын үед гарах гарц;
 3. Мөдөлгүүрийн хэсгийн дохиоллын систем болон янз бүрийн дохиог ялгах, тухайлбал галын аюулын дохиолол гэх мэт;
 4. Машин тасаг дахь гал унтраах тоног төхөөрөмжийн төрөл, тоо, байрлал болон эвдрэл гэмтлийн хяналтын багаж хэрэгсэл, тэдгээрийг ашиглах болон аюулгүй ажиллагааны урьдчилан сэргийлэх заавар журам.
62. Ямар нэгэн тоног төхөөрөмж, механизмын үйл ажиллагаа доголдсон, эсхүл үйл ажиллагаа нь доголдож болзошгүй, засвар үйлчилгээ шаардлагатай тохиолдолд энэ тухай болон өмнө авсан арга хэмжээний талаар заавал мэдэгдэж цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөнө.
63. Хөлөг онгоцны машин механизмын хэсэг нь байнга хүнтэй байх шаардлагатай тохиолдолд ээлжийн механик нь гол хөдөлгүүрийн тоног төхөөрөмжийг хөлөг онгоцны чиглэл болон хурд өөрчлөгдөх үед ажиллуулах чадвартай байх.
64. Хөлөг онгоцны машин тасаг нь хүнтэй байх шаардлагагүй зарим тохиолдолд ээлжийн ажилтан нь машин тасагт яаралтай үед очиход бэлэн байх ёстой.
65. Хөлгийн удирдах тавцангаас ирж байгаа бүх тушаалыг шуурхай биелүүлэх ёстой. Захиргааны зүгээс зарим төрлийн хөлөг онгоцны хэмжээ, онцлогоос хамааран тэмдэглэл хийх боломжгүй гэж үзсэнээс бусад тохиолдолд хөлөг онгоцны гол хөдөлгүүрийн хөдөлгөөний чиглэл, эргэлтийн давтамжид өөрчлөлт гарч байгаа тохиолдолд түүнийг байнга тэмдэглэнэ. Ээлжийн механик хөлөг онгоц гар удирдлагад шилжсэн үед маневрлах, эсхүл зогсож буй үед гол хөдөлгүүрийн төхөөрөмжийн удирдлагыг хүнтэй байлгах арга хэмжээ авна.
66. Хөлөг онгоцны бүх машин механизм үүнд механик, цахилгаан, электроник, гидравлик, пневматик систем, тэдний удирдлагын аппарат холбогдох аюулгүй байдлын төхөөрөмж, бүх байрлах өрөөний үйлчилгээний системийн техникийн засвар үйлчилгээг хариуцаж, нөөц болон сэлбэг хэрэгслийн бүртгэл, тооцоог гаргана.
67. Хөлөг онгоцны ерөнхий механик нь ээлжийн ажиллагааны үед урьдчилан сэргийлэх ажиллагаа, эвдрэл гэмтлийн хяналт болон засварын үйлчилгээний ажлын талаарх мэдээллээр ээлжийн механикчийг хангаж байх үүрэгтэй. Ээлжийн механик нь машин

механизмын тохиргоог тааруулах, тусгаарлах үүрэг гүйцэтгэх бөгөөд ээлжид ажиллах үедээ гүйцэтгэх ёстой ажил үүргийн хуваарийн дагуу хийсэн ажлынхаа тэмдэглэлийг хөтөлнө.

68. Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн тасаг бэлэн байдал зарласан үед ээлжийн механик хөлөг онгоцыг маневрлах үед ашиглаж болзошгүй бүх машин механизм, тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлыг хангахад хяналт тавьж хүчдэлийн шаардлагатай нөөцийг хангасан байна.
69. Ээлжийн механикт гол хөдөлгүүрийн болон туслах механизмын үйл ажиллагааг хариуцах үүргээ гүйцэтгэхэд нь саад учруулж болзошгүй ямар нэгэн үүрэг хүлээлгэхийг хориглоно. Тэд хөлөг онгоцны гол хөдөлгүүр болон туслах системийн ажиллагааг ээлжээс буух хүртлээ байнга хянаж, хариуцаж, байгаа машин механизмд тогтмол үзлэг шалгалт хийнэ. Машин тасаг, залуурын хэсэгт тогтмол үзлэг хийж, үйл ажиллагаа нь хэвийн явагдаж байгаа эсэхийг хянан ямар нэгэн тоног төхөөрөмжийн эвдрэл саатал гарсан тохиолдолд зохих тохируулгыг хийнэ.
70. Ээлжийн механик нь хөлөг онгоцны зорчигчдын амь нас аюулгүй байдал, машин механизмын хэвийн ажиллагаанд ноцтой аюул занал учруулж болзошгүй нөхцөл байдал бий болсон тохиолдолд энэ тухай өөрт нь шуурхай мэдэгдэж байхыг ажилтнуудаас шаардана.
71. Ээлжийн механик нь машин тасгийг байнгын хяналтдаа байлгаж, ээлжийн механикийн бие бүрэлдэхүүн ажил үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд түүнийг орлох ажилтныг томилох бөгөөд хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн тасгийн гар ажиллагаанд саад учруулж болзошгүй байдлаар машин тасгийг эзэнгүй орхин явж болохгүй.
72. Ээлжийн механик хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмжийн эвдрэл, гал, усанд автах, хөлөг онгоцны аль нэг хэсэг цоорох, хөлөг онгоц мөргөлдөх болон хайрдах, эсхүл бусад шалтгаанаас үүдэлтэй эвдрэл гэмтлийн үед хохирлыг нэмэгдүүлэхгүй байх шаардлагатай арга хэмжээг авна.
73. Ээлжийн механик ээлжээс буухаасаа өмнө хөлөг онгоцны гол болон туслах механизмын ажиллагаа ээлжийн явцад хэвийн ажилласан эсэх талаар зохих ёсоор тэмдэглэл хийх үүрэгтэй.
74. Ээлжийн механик нь урьдчилан сэргийлэх засвар үйлчилгээний үеэр хариуцсан механиктай хамтран ажиллах үүрэгтэй. Тэд дараах болон бусад чиглэлээр хамтран ажиллана:
1. Засвар үйлчилгээ хийх машин механизмыг тусгаарлах, унтраах;
 2. Засвар үйлчилгээ хийх үед бусад машин механизмын хэвийн, аюулгүй ажиллагааг ханган, тохируулах;
 3. Хөдөлгүүрийн өрөөний тэмдэглэлд, эсхүл түүнтэй адил бичиг баримтад бүртгэлийн зорилгоор болон ээлж хүлээн авах ажилтнуудад зориулж ажилласан тоног төхөөрөмж, оролцсон ажилтан, аюулгүй ажиллагааны талаар хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, уг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн хүний талаар тэмдэглэнэ;
 4. Шаардлагатай тохиолдолд засвар үйлчилгээ хийсэн механизм, тоног төхөөрөмжийг шалгаж, ажиллуулах.
75. Ээлжийн механик нь хөдөлгүүрийн тасагт автомат тоног төхөөрөмж эвдэрсэн үед механизмыг гар удирдлагад шилжүүлэхэд техникийн туслалцаа үзүүлэх ажилтныг томилж ажиллуулна.
76. Ээлжийн механик нь машин механизмын эвдрэл болон жолоодлогод доголдол үүссэнээс шалтгаалан хурданд өөрчлөлт гарах нь хөлөг онгоц болон түүн дээр зорчигчдын амь нас аюулгүй байдлыг хамгаалахад ноцтой нөлөөлж болзошгүй гэдгийг анхаарах хэрэгтэй. Машин тасагт хөлөг онгоцны жолоодлого, түүний хурдыг бууруулах, хөдөлгүүрийн системийг зогсооход хүргэх, цахилгаан хүчдэл үүсгүүрт өөрчлөлт оруулах, галын аюул

болон аюулгүй байдалд түүнтэй адил эрсдэл учруулж болзошгүй эвдрэл гарах үед энэ талаар хөлгийн тавцанд яаралтай мэдээлэх хэрэгтэй. Далайд аливаа хохирол учрахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор аливаа арга хэмжээ авах хугацааг олгохын тулд ийм мэдэгдлийг боломжтой бол аливаа өөрчлөлт хийхээс өмнө удирдах тавцанд өгнө.

77. Ээлжийн механик нь ерөнхий механикт дараах мэдээллийг шуурхай хүргэх үүрэгтэй:

1. Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд хохирол учруулж болзошгүй хөдөлгүүрийн эвдрэл, эсхүл доголдол;
2. Хөлөг онгоцны хөдөлгүүрийн машин механизм, туслах механизм, хяналтын болон удирдлагын системийг гэмтээх доголдол гарсан бол;
3. Ослын үед, эсхүл ямар шийдвэр гаргах, ямар арга хэмжээ авахаа мэдэхгүй, эргэлзэх үед.

78. Ерөнхий механикт үүсэж болзошгүй нөхцөл байдлын талаар мэдээлэх шаардлагыг үл харгалзан, ээлжийн механик нөхцөл байдлын зайлшгүй шаардлагаар хөлөг онгоц түүний машин механизм, нийт баг бүрэлдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр шуурхай арга хэмжээг эргэлзэлгүйгээр авна.

79. Ээлжийн механик нь ээлжийн ажиллагааг аюулгүй явуулах нөхцөлийг хангах чиглэлээр зохих зааварчилгаа, мэдээллийг хяналтын бүрэлдэхүүнд өгч байх үүрэгтэй. Хөлөг онгоцны машин механизмын хэвийн ажиллагааг тогтмол шалгаж байхын зэрэгцээ ээлжит бус үзлэгийг тогтмол хийх хэрэгтэй. Хөлөг онгоцны засвар, цахилгаан, механик, гидравлик, пневматик электрон тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээг ерөнхий механик болон ээлжийн механикийн шууд хяналт, удирдлага дор зохион байгуулна. Ийнхүү явуулсан засвар үйлчилгээний ажлын тэмдэглэлийг хөтөлнө

Цаг агаарын янз бүрийн нөхцөл болон өөр өөр бүс нутагт аялах үед ээлжийн механик ажиллагааны үүрэг гүйцэтгэх

Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал нөхцөл

80. Ээлжийн механик нь хөлөг онгоцны хурд, чиглэл өөрчлөгдөхтэй холбоотой тавцангаас ирж байгаа тушаал даалгаврыг шуурхай биелүүлэх, хөлөг онгоцыг маневрлах үед ашиглах туслах механизмын бэлэн байдлыг хангах, дуут дохионд шаардлагатай агаар болон уурын даралтын хэвийн түвшинг хангах үүрэгтэй.

Эргийн болон хөдөлгөөний нягтрал ихтэй бүсэд аялах

81. Ээлжийн механик нь хөлөг онгоц хөдөлгөөний нягтрал ихтэй бүсэд орж ирсэн тухай мэдээлэл авмагц маневр хийхэд шаардагдах бүх машин механизмыг гар удирдлагад шуурхай шилжүүлэх бэлэн байдлыг хангана. Ээлжийн механик залуурдах, маневрлахад шаардагдах эрчим хүчний хангалттай нөөц байгаа эсэхийг хянана. Ослын үеийн жолоодлогын болон бусад туслах тоног төхөөрөмжийг шуурхай ажиллагаанд бэлтгэнэ.

Хөлөг онгоцыг зангуун дээр зогсоох

82. Хөлөг онгоц зангуун дээр хамгаалалтгүй зогсож байгаа үед ерөнхий механик хөлөг онгоцны ахмадтай зөвлөлдөн механикийн ээлжийн ажиллагааг цаашид хэвээр үргэлжлүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ.

83. Хөлөг онгоц зангуун дээр нээлттэй замд, эсхүл ерөнхийдөө “задгай далай”-тай адил нөхцөлд байгаа үед ээлжийн механик нь дараах нөхцөл шаардлагыг хангана:

1. Ээлжийн механикийн ажлыг үр дүнтэй гүйцэтгэх;
2. Ажиллаж буй болон бэлэн байдалд буй машин механизмыг тогтмол хянан шалгах;
3. Хөлөг онгоцны удирдлагын тавцангаас ирүүлсэн тушаал, зааврын дагуу гол

- болон туслах машин механизмын бэлэн байдлыг хангах;
4. хөлөг онгоцноос үүдэлтэй далайн орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, орчны бохирдлоос хамгаалах чиглэлээрх дүрэм журмыг мөрдөх арга хэмжээ авах;
 5. эвдрэл гэмтэл болон гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх бүх системийн бэлэн байдлыг хангах.

Хэсэг 4-3 - Радио холбооны ээлжийн ажиллагааны үүрэг гүйцэтгэхэд баримтлах зарчим

Ерөнхий зүйл

84. Захиргаа нь радио холбооны ээлжийн аюулгүй ажиллагааг хангахын тулд баримталбал зохих дараах журамд компани, хөлөг онгоцны ахмад, радио холбооны ажилтнуудын анхаарлыг хандуулах үүрэгтэй. Энэ журмыг хэрэгжүүлэхдээ радио холбооны журмыг харгалзан үзнэ.

Ээлжийн үйл ажиллагаа зохион байгуулах

85. Радио холбооны ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулахдаа далайд явж буй хөлөг онгоцны ахмад дараах шаардлагыг хангана: Үүнд:

1. Радио холбооны хяналтын ээлжийн ажиллагааг хөлөг онгоцны радио холбооны журам болон “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” конвенцын холбогдох заалтуудыг баримтлан зохион байгуулах
2. Радио холбооны хяналтын ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах үндсэн үүрэгт нь харшлах, хөлөг онгоцны аюулгүй жолоодлого, хөдөлгөөнд үл хамаарах радио холбооны үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх;
3. Хөлөг онгоцонд суурилуулсан радио тоног төхөөрөмж, түүний хэвийн үйл ажиллагааг хангахад анхаарал хандуулах.

Радио холбооны ээлжийн ажиллагааны үүрэг гүйцэтгэх

86. Радио холбооны ээлжийн үүрэг гүйцэтгэж буй оператор нь дараах үүргийг гүйцэтгэнэ:

1. Хяналтыг радио холбооны журам ба “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” конвенцод заасан давтамжаар явуулах;
2. Үүрэг гүйцэтгэж байх үедээ радио холбооны тоног төхөөрөмжийн болон түүний эрчим хүчний эх үүсвэрийн үйл ажиллагааг тогтмол шалгаж тоног төхөөрөмжид ямар нэгэн доголдол гарсан тохиолдолд ахмадад яаралтай мэдээлж байх.

87. Радио холбооны журам болон “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” конвенцын дагуу радио цахилгаан холбоо, болон бүртгэлийг явуулна.

88. Ослын үед радио холбоог хариуцах үндсэн үүрэг бүхий оператор “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” конвенц болон Радио холбооны журмын дагуу радио холбооны тэмдэглэлийг хөтөлнө. Холбооны тэмдэглэлд дараах зүйлийг цаг хугацааны хамт тусгасан байна: Үүнд:

1. Осол, онц байдал болон аюулгүй ажиллагаатай холбоотой радио харилцаа холбооны товч тэмдэглэл;
2. Радио холбоонд гарсан чухал тохиолдолд;
3. Хөлөг онгоцны байрлалын талаарх мэдээллийг боломжтой бол өдөрт доод тал нь 1 удаа тэмдэглэх;
4. Радио төхөөрөмж, түүний эрчим хүчний эх үүсвэрийн нөхцөл байдал.

89. Радио холбооны тэмдэглэлийг ослын үед байнга хөтөлж байх, дараах тохиолдолд бэлэн байлгана. Үүнд:

1. Хөлөг онгоцны ахмадаар хянуулах;
2. Захиргааны эрх бүхий албан тушаалтан ба конвенцын 10 дугаар зүйлийн дагуу хяналт шалгалт хийж байгаа ажилтнаар хянуулах.

ХЭСЭГ 5 - БООМТОД ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГАА ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ

Ээлжийн ажиллагаанд оролцох бүх ажилтанд хамаарах зарчим

Ерөнхий зүйл

90. Боомтод аргамжсан, зангуун дээрээ зогссон хөлгийн ахмад аюулгүй ажиллагааг хангах үүднээс ээлжийн ажиллагааг дүрэм, журмын дагуу зохион байгуулах үүрэгтэй. Зарим нэг хөлөг онгоцны гол хөдөлгүүрийн систем болон машин тасгийн тоног төхөөрөмж, аюултай, хортой, шатамхай, тусгай төрлийн ачаа тээвэрлэж яваа хөлөг онгоцны хувьд тусгай шаардлага хэрэгжүүлнэ.

Ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулах

91. Хөлөг онгоц боомтод байх үед тавцангийн ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулахдаа дараах шаардлагыг хангасан байвал зохино. Үүнд:

1. Хөлөг онгоцон дээр хүний амь нас, хөлөг онгоц, боомт болон далайн орчны аюулгүй байдал болон ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой бүх машин механизмын найдвартай ажиллагааг хангана;
2. Олон улсын болон үндэсний, орон нутгийн холбогдох дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх;
3. Хөлөг онгоцны хэвийн үйл ажиллагаа, дэг журмыг хангах.

92. Хөлөг онгоцны ахмад нь онгоц болон аргамжааны төрөл, үүрэг хариуцлагын онцлогоос хамааран тавцангийн ээлжийн бүрэлдэхүүн болон хугацааг тодорхойлно.

93. Хөлгийн ахмад шаардлагатай гэж үзвэл мэргэжлийн шаардлага хангасан ажилтан хөлөг онгоцны тавцангийн хяналтын ээлжийн ажиллагааг хариуцна.

94. Ээлжийн ажиллагааг үр дүнтэй зохион байгуулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг бэлдэх.

95. Ерөнхий механик хөлөг онгоцны ахмадтай зөвлөлдөн боомтод байх үед механикийн ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах ажлыг хариуцна. Механикийн ээлжийн ажиллагааны бүрэлдэхүүнийг сонгоход дараах зүйлийг анхаарна. Үүнд:

1. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 кВт ба түүнээс дээш хөлөг онгоцны хувьд ээлжийн механикийг заавал томилох;
2. Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000 кВт-аас доош хөлөг онгоцны хувьд хөлөг онгоцны ерөнхий механик ахмадын заавраар ээлжийн механикийг томилохгүй байж болно.
3. Хөлөг онгоцны ээлжийн механик нь ажил үүргээ заавар журмын дагуу биелүүлж хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангахад саад болох ямар нэгэн үүрэг хариуцлагыг гүйцэтгэх ёсгүй.

Ээлж хүлээж авах

96. Тавцан, эсхүл ээлжийн механик нь ээлж авч байгаа ажилтан ажил үүргээ үр дүнтэй гүйцэтгэх боломжгүй гэж үзэх үндэслэл байгаа тохиолдолд ээлжийг шилжүүлж болохгүй, энэ талаар хөлгийн ахмад, эсхүл ерөнхий механикт заавал мэдэгдэх үүрэгтэй.

Тавцангийн болон машин тасгийн ээлж хүлээж авч байгаа механикийн баг бүрэлдэхүүн нь ажил үүргээ бүрэн дүүрэн биелүүлэх бэлтгэл хангагдсан эсэхийг нягтлах хэрэгтэй.

97. Ээлж хүлээлгэж өгөх үед чухал үүрэг даалгавар биелүүлж байгаа тохиолдолд уг үүрэг даалгаврыг хөлөг онгоцны ахмад, эсхүл ерөнхий механик өөрөөр тушаагаагүй бол, ээлж шилжүүлэн өгч байгаа багийн бие бүрэлдэхүүний гишүүд дуусгавар болгоно.

Хэсэг 5-1 - Хөлөг онгоцны тавцангийн ээлж хүлээж авах

98. Хөлөг онгоцны тавцангийн хяналтыг хүлээж авахаас өмнө ээлж авч буй ажилтан тавцангийн хяналтыг хариуцаж буй ажилтнаас дараах чиглэлээр мэдээлэл авна. Үүнд:

1. Хөлөг онгоцны зогсоолын усны гүн, хөлөг онгоцны суулт, усны түвшин нэмэгдэх, буурах цаг хугацаа, аргамжаа, зангууны нөхцөл байдал, гинж болон гол хөдөлгүүрийн байдал, ослын нөхцөл ашиглах боломж;
2. Хөлөг онгоцон дээр гүйцэтгэх бүх үйл ажиллагаа, ачсан, эсхүл үлдсэн ачааны онцлог, хэмжээ, байршил, буулгасны дараах үлдэгдэл;
3. Хөлөг онгоцны ёроолын ус ба балласт нөөцлүүр савны усны түвшин;
4. Дуугарсан дохио, эсхүл гэрлэн дохионы тухай;
5. Хөлөг онгоцон дээр байх ёстой багийн гишүүд болон бусад хүмүүсийн тоо;
6. Гал унтраах хэрэгслийн бэлэн байдал;
7. Боомтын тусгай зааварчилгаа байгаа эсэх;
8. Хөлөг онгоцны ахмадын хүчин төгөлдөр болон тусгай тушаал;
9. Онц байдал үүссэн үед, эсхүл тусламж шаардлагатай үед эргийн удирдах төв болон хөлөг онгоцон дээрх ажилтнуудын харилцах холбооны шугамын бэлэн байдал;
10. Хөлөг онгоц, багийн гишүүд, ачааг хамгаалах болон бохирдлоос далайн орчныг хамгаалах үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд хамаарах нөхцөл байдал;
11. Хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй далайн орчны бохирдлыг зохих эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэх журам.

99. Хөлөг онгоцны тавцангийн хяналтыг хүлээж авахаасаа өмнө ээлж хүлээн авч буй ажилтан дараах зүйлийг баталгаажуулна. Үүнд:

1. Хөлөг онгоцны аргамжаа, зангууны гинжний бэхэлгээ шаардлагын дагуу байгаа эсэх;
2. Гэрэл дохио, дуут дохио хэвийн ажиллаж байгаа эсэх;
3. аюулгүй байдлыг хангах болон галын аюулаас хамгаалах дүрэм журмыг хэрэгжүүлж байгаа эсэх;
4. Хөлөг онгоцны тээвэрлэж байгаа буюу буулгасан аюултай, хортой ачааны онцлог, асгарах, эсхүл гал гарах үед хэрэгжүүлэх зохих арга хэмжээний талаар тодорхой ойлголттой эсэх;
5. Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд ноцтой хохирол учруулж болзошгүй гадны нөхцөл байдал

Хэсэг 5-2 - Хөлөг онгоцны механикийн ээлж хүлээж авах

100. Хөлөг онгоцны механикийн ээлж хүлээж авахаас өмнө ээлжээс бууж байгаа ажилтнаас дараах мэдээллийг авна. Үүнд:

1. Тухайн өдрийн хүчин төгөлдөр тушаал, хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа, засвар үйлчилгээний чиг үүрэг, машин механизм, хяналтын системийн засвартай холбогдох тусгай тушаал;
2. Хөлөг онгоцны машин механизм, системд хийгдсэн ажлын онцлог, оролцсон ажилтан, болзошгүй аюул;
3. Хөлөг онгоцны ёроол, балластын нөөцлүүр сав, бохир тост усны сав, бохирын сав, нөөцлөх саван дахь ус, үлдэгдлийн түвшин, нөхцөл байдал, тэдэнд агуулагдаж буй зүйлийг ашиглах, эсхүл устгахад тавигдах тусгай шаардлага;
4. Ариун цэврийн системийн хог хаягдлын тусгай шаардлага;

5. Гал унтраах зөөврийн, суурин төхөөрөмж ба галын аюул илрүүлэх системийн нөхцөл, бэлэн байдал;
6. Хөлөг онгоцон дээр механикийн үйл ажиллагаатай холбоотой засвар үйлчилгээ явуулах зөвшөөрөл бүхий засварын ажилтнууд, тэдний ажиллаж буй байршил, хийж буй засвар, онгоцон дээр ажиллах зөвшөөрөл бүхий хүмүүс, шаардлагатай багийн ажилтнууд;
7. Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах үүднээс боомтын удирдлагын төвөөс ирүүлж байгаа зөвлөмж, гал унтраах зааварчилгаа болон хөлөг онгоцны аяллын ялангуяа цаг агаарын хүнд нөхцөлд ажиллах бэлтгэл хангасан эсэх;
8. Ослын үед болон туслалцаа шаардлагатай үед хөлөг онгоц боомтын захиргаа зэрэг эргийн ажилтантай холбоо барих харилцаа холбооны шугамын бэлэн байдал;
9. Хөлөг онгоц, багийн гишүүд, ачааны аюулгүй байдал, далайн орчныг хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос хамгаалахад чухал үүрэгтэй бусад нөхцөл;
10. Хеханикийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй орчны бохирдлын талаар холбогдох эрх бүхий албан тушаалтанд мэдээлэх журам.

101. Механикийн ээлж хүлээн авч байгаа ажилтан ажлаа эхлэхээсээ өмнө ээлжээс бууж буй ажилтнаас дээр дурдсан мэдээллийг бүрэн авах бөгөөд дараах нөхцөлийг хангана. Үүнд:

1. Хөлөг онгоцны эрчим хүч, халаалт, гэрэл, цахилгааны эх үүсвэр болон боломжит эх үүсвэр, түүний хуваарилалтын талаарх ойлголт;
2. Хөлөг онгоцны шатахуун, тослох материал болон усны нийлүүлэлтийн нөхцөл, боломж;
3. Хөлөг онгоц болон түүний машин механизмыг ослын үеийн бэлэн байдалд бэлтгэх.

Хэсэг 5-3 - Хөлөг онгоцны тавцангийн ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх

102. Хөлөг онгоцны тавцангийн ээлжийн хяналтын үүрэг гүйцэтгэх ажилтан дараах үүргийг гүйцэтгэнэ:

1. Хөлөг дээр тодорхой давтамжаар хяналт, шалгалт хийнэ;
2. Дараах зүйлд онцгой анхаарал хандуулна:
 - 2.1. Түрлэг өөрчлөгдөх, усны уналт, өргөлт ихтэй зогсоолд байх үед зангуу, аргамжааны гинжийг бэхлэх, шалгах, шаардлагатай бол хэвийн ажиллагааг хангах арга хэмжээ авах;
 - 2.2. Ачаа ачих, балласт хийх үед суулт, хитэг доорх усны хэмжээ, хөлгийн хэвийн байдлыг шалгаж онгоц дайвалзах, тогтвор алдагдахаас урьдчилан сэргийлэх;
 - 2.3. Цаг агаар болон далайн нөхцөл байдал;
 - 2.4. Аюулгүй байдлыг хангах, галын аюулаас сэргийлэх бүх дүрэм журмыг мөрдөх;
 - 2.5. Хөлөг онгоцны ёроол болон нөөцлүүр дэх усны түвшин;
 - 2.6. Хөлөг онгоцон дээрх зорчигчид, тэдгээрийн байрлал ялангуяа бусдаас алслагдмал, хаагдмал, хязгаарлагдмал орчинд байгаа хүмүүс;
 - 2.7. Гэрэл, дохионы хэвийн ажиллагаа.
3. Цаг агаарын хүнд нөхцөлд, эсхүл далайн шуурганы тухай урьдчилан сэргийлэх мэдээ хүлээн авах үед хөлөг онгоц, зорчигчид, ачаа тээшийг хамгаалах шаардлагатай арга хэмжээ авах;
4. Хөлөг онгоцноос байгаль орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах;
5. Хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд эрсдэл учруулах онц байдал үүсэх тохиолдолд түгшүүр зарлаж, хөлөг онгоцны ахмадад нөхцөл байдлын талаар мэдэгдэж, хөлөг онгоц, ачаа тээш, зорчигчдод учирч болзошгүй аюулаас сэргийлэх боломжтой бүх арга хэмжээг авах, шаардлагатай тохиолдолд эргийн удирдлага, эсхүл ойролцоо хөвж байгаа хөлөг онгоцноос тусламж хүсэх;

6. Хөлөг онгоцны тогтворжилтыг тогтмол шалгаж байх, энэ нь гал гарсан тохиолдолд эргийн гал унтраах алба хөлөгт аюул учруулахгүйгээр хэрэглэж болох усны хэмжээг тогтооход шаардлагатай;
7. Хсолд орсон хөлөг онгоц болон хүмүүст туслалцаа үзүүлэх;
8. Хөлөг онгоцны сэнсийг ажиллуулж эхлэх үед учирч болзошгүй осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай арга хэмжээ авах;
9. Хөлөг онгоцтой холбоотой бүх чухал мэдээллийг зохих бүртгэлд тэмдэглэх.

Хэсэг 5-4 - Механикийн ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх

103. Хөлөг онгоцны ээлжийн механикийн үүрэг гүйцэтгэж байгаа ажилтан дараах зүйлийг онцгой анхаарна:

1. Өөрийн хариуцаж буй хэсэгт аюултай нөхцөл байдал үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор холбогдох тушаал, тусгай үйл ажиллагааны журам, дүрмийг мөрдөх;
2. Хөлөг онгоцны аппарат хяналтын систем болон эрчим хүчний нөөц системийн үйл ажиллагаа;
3. Орон нутгийн эрх бүхий байгууллагын хүрээлэн буй орчны бохирдлын тухай журмын зөрчлөөс сэргийлэх арга, техник, үйл ажиллагаа;
4. Хөлөг онгоцны ёроолын нөхцөл байдал.

104. Хөлөг онгоцны ээлжийн механик нь:

1. Ослын үед түгшүүр зарлаж, шаардлагатай гэж үзвэл тухайн нөхцөл байдлаас хамаарч хөлөг онгоц, зорчигчид, ачааг хамгаалах боломжтой бүх арга хэмжээг авна;
2. Ачаа ачих, буулгах, балласт, хөлөг онгоцны тогтворжилтын хяналтын системд шаардагдах тоног төхөөрөмжийн талаар мэдлэгтэй байх;
3. Тоног төхөөрөмжийн доголдлыг тогтоох зорилгоор хяналт шалгалтыг ойр давтамжаар хийх, онгоц, ачаа тээшний үйл ажиллагаа, боомт, байгаль орчны аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хариу арга хэмжээг шуурхай авах;
4. Осол, эсхүл онгоцны цахилгаан, электрон, гидравлик, пневматик, механик системийн эвдрэл гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор өөрийн хариуцсан хэсэгт урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах;
5. Хөлөг онгоцны машин механизмын ажиллагаа, тохиргоо, засвар үйлчилгээнд нөлөөлөх чухал үйл ажиллагааг хангалттай тэмдэглэх.

Хэсэг 5-5 - Аюултай ачаа тээвэрлэж яваа хөлөг онгоц боомтод байх үеийн ээлж

Ерөнхий зүйл

105. Дэлбэрэх аюултай, шатамхай, хортой, эрүүл мэндэд аюултай, байгаль орчныг бохирдуулах аюултай ачаа тээвэрлэж яваа хөлөг онгоцны ахмад ээлжийн ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулахад анхаарна. Аюултай ачаа их хэмжээгээр тээвэрлэж яваа бол хөлөг онгоцыг аюулгүй аргамжсан, эсхүл боомтод зангууны дээр зогсоосон байсан ч, шаардлага хангасан ажилтан, ажилтнууд, туслах ажилтныг тавцанд бэлэн байлгах замаар аюулгүй байдлыг хангана.

106. Их хэмжээний бус аюултай ачаа тээвэрлэж яваа хөлөг онгоцны ахмад тухайн ачааны онцлог, тоо ширхэг, баглаа боодол, хураалт болон хөлөг онгоцон дээрх бусад онцгой нөхцөл байдлыг далайд явах үед ч, эрэгт байх үед ч байнга анхаарна.

Хэсэг 5-6 - Ачааны ээлж

107. Ачаа тээвэрлэлтийн төлөвлөлт, зохион байгуулалтыг хариуцах үүрэг бүхий ажилтан уг үйл ажиллагааг хөлгийн бүрэлдэхүүнд үл хамаарах ажилтан оролцох зэрэг тодорхой эрсдэл бүхий тохиолдлыг хянах замаар аюулгүй ажиллагааг хангана.

2. Дипломтой далайчдыг бэлтгэх болон ээлжийн ажиллагааны тухай журмын В хэсгийг дараах нэмэлт, өөрчлөлт орлоно:

“В ХЭСЭГ”

**ДДБЭА-ны тухай конвенц, түүний хавсралт дахь
заалтад холбогдох удирдамж**

Удиртгал

1. Энэ хэсэгт ДДБЭА-ны тухай конвенцод оролцогч талууд болон конвенцын заалтыг бүрэн хэрэгжүүлэх нийтээр мөрдөн сахиулахад оролцогч талуудад дэмжлэг үзүүлэх зорилго бүхий заавар, зөвлөмжийг тусгасан болно.
2. Санал болгож буй эдгээр зөвлөмж нь заавал биелэгдэх шинжгүй. Үзүүлсэн жишээ нь энэ конвенцын зарим шаардлагыг хэрхэн хэрэгжүүлж болохыг илэрхийлсэн болно. Эдгээр удирдамжид Олон улсын далайн байгууллагын хүрээнд хэлэлцүүлэг өрнүүлэх, шаардлагатай зарим тохиолдолд Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага, Олон улсын цахилгаан холбооны байгууллага болон Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагатай зөвшилцөх замаар хүрсэн холбогдох асуудлаарх нэгдсэн байр суурийг тусгасан.
3. Байгууллага олон улсын далайн хөлөг онгоц болон далайд гарцгүй улсын далбааг мандуулсан хөлөг онгоцны багийн гишүүдийн мэргэжлийн чадварын стандартыг байж болох дээд түвшинд дээшлүүлэх зорилгоо биелүүлэхэд энэ хэсгийн зөвлөмжийг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгох явдал чухал хувь нэмэр оруулна.
4. Энэ хэсэгт тусгасан удирдамж нь конвенцын зарим зүйлүүдэд болон түүний хавсралтын зарим нэгэн журмын удирдамжид хамаарна. Тиймээс энэ хэсгийн заалтуудын дугаарлалт нь конвенцын зүйл болон журмын дугаартай дүйцнэ. А хэсгийн адил, заалт тус бүрийн бичвэрийг дугаар бүхий дэд хэсгүүдэд хуваасан, гэхдээ эдгээр дугаарлалт нь зөвхөн тухайн бичвэрт хамаатай.

Конвенцын зүйл тэдгээрийн заалтуудад хамаарах удирдамж/заавар

В- I хэсэг

Конвенцоор хүлээсэн үүргийн тухай удирдамж (заалт байхгүй)

В- II хэсэг

Тодорхойлолт ба тодруулгуудтай холбоотой удирдамж

1. Конвенцын II зүйл дэх тодорхойлолт, мөн конвенцын хавсралтын I.1 дүгээр журам дахь тодорхойлолт ба тайлбарууд нь энэ журмын А болон В хэсэгт хэрэглэгдэж байгаа нэр томъёотой ижил утгатай. Зөвхөн энэ журмын заалтуудад хамаарах нэмэлт тодорхойлолтыг А-I/1 дүгээр хэсэгт тусгасан.
2. II зүйлийн (с) хэсэг дэх “гэрчилгээ”-ний тодорхойлолтыг дараах гурван утгаар хэрэглэнэ:
 1. Захиргаа гэрчилгээ олгож болно;
 2. Захиргаанаас эрх олгосны дагуу гэрчилгээ олгож болно;
 3. Оролцогч талаас олгосон гэрчилгээг Захиргаа I/10 дугаар журмыг баримтлан хүлээн зөвшөөрч болно.

В-III хэсэг

Конвенцыг хэрэглэхтэй холбоотой заавар удирдамж

1. Конвенцын II зүйлийн (h) хэсэг дэх “загас агнуурын хөлөг онгоц” хэмээх нэр томъёо нь загас, халим, далайн нохой, далайн морь болон далайн бусад амьд баялгийг агнахад ашиглагдаж байгаа хөлөг онгоцыг конвенцын хүрээнээс хассан боловч агнуурын үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй хөлөг онгоцонд энэ заалт хамаарахгүй.
2. Бүх төрлийн болхи бүтэцтэй модон хөлөг онгоц түүний тодорхойлолтыг конвенцын хүрээнээс хассан.

В-IV хэсэг

Мэдээлэл хүргэхтэй холбоотой заавар, удирдамж

1. IV зүйлийн (1)(b) дэх “зохих тохиолдолд” гэдэгт дараахыг багтаан ойлгоно:
 1. Оролцогч бусад талаас олгосон гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрөх; эсхүл
 2. Захиргаа өөрийн гэрчилгээг олгох, шаардлагатай тохиолдолд оролцогч бусад талын гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрсний үндсэн дээр олгох.

В-V хэсэг

Бусад гэрээ хэлэлцээр болон тайлбартай холбогдох заавар, удирдамж

V зүйлийн (1) дэд хэсэг дэх “хэлэлцээр” гэдэг үг нь тус тусын гэрчилгээг харилцан хүлээн зөвшөөрөх асуудлаар Оролцогч талуудын хооронд өмнө байгуулсан гэрээ хэлэлцээр гэсэн утгаар хэрэглэгдсэн.

Хэсэг В- VI

Гэрчилгээтэй холбогдох заавар удирдамж

В/1-2 болон В/11 дахь хэсгийн удирдамж зааврыг харах.

Захиргааны далбаан дор аялж байгаа хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа хариуцсан байгууллагын мөрдөх бодлогын мэдэгдэл, зохих журмын тайлбарыг тэдэнд зориулан мэдээллийн журмаар хэвлэнэ.

Хэсэг В - VII

Шилжилтийн үеийн заалтад холбогдох удирдамж

Тодорхой мэргэжлээр ажиллах чадвар эзэмшсэнийг нотлох, одоо өөр албан тушаалд ажиллах чадвартайг нотлоход хангалттай хэмээн Талууд хүлээн зөвшөөрсөн гэрчилгээг, тухайлбал хөлөг онгоцны ахлах туслах гэрчилгээгээр ахмадын албан тушаалд ажиллахыг зөвшөөрөх, VII зүйлд заасны дагуу тухайн албан тушаалд ажиллах мэргэжлийн шаардлага хангасныг нотолно гэж хүлээн зөвшөөрсөн хэвээр байх ёстой. Энэ заалт нь мөн VII зүйлийн (2) дэд хэсэгт заасны дагуу олгосон гэрчилгээнд хамаарна.

Хэсэг В - VIII

Зарим шаардлагаас чөлөөлөхтэй холбоотой удирдамж

Захиргааны далбаан дор аялж байгаа хөлөг үйл ажиллагаа эрхэлдэг байгууллагуудад бодлого, шийдвэр баримталбал зохих журмын тайлбарыг мэдээлж байх хэрэгтэй. Захиргаанаас томилсон зарим шаардлагаас чөлөөлөх асуудлыг эрх бүхий албан тушаалтнуудад мөн зохих зааварчилгааг өгч байх хэрэгтэй. А-1/7 хэсэгт заасны дагуу

Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлэх эхний тайланд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаарх мэдээллийг нэгтгэж хүргүүлнэ.

Хэсэг В - IX

Дүйцэх бичиг баримттай холбоотой удирдамж

Тэнгисийн цэргийн гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрөхийн зэрэгцээ конвенцын шаардлагыг хангаж байна хэмээн үзсэн тохиолдолд IX зүйлд заасны дагуу тэнгисийн цэргийн офицеруудад мэргэжлийн гэрчилгээтэй дүйцэх гэрчилгээг олгож болно.

Хэсэг В - X

Хяналттай холбоотой удирдамж

(заалт байхгүй - В/1-4 дэх хэсгийг харах)

Хэсэг В - XI

Техникийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхтэй холбоотой удирдамж

1. Засгийн газар нь ОУДБ-тай хамтран конвенцын шаардлагыг биелүүлэхэд хүндрэлтэй байгаа, ийм тусламж хүссэн улсад зохих туслалцаа үзүүлэх, эсхүл туслалцаа үзүүлэх ажлыг зохион байгуулах нь зүйтэй.
2. Нефть, химийн бодис, шингэрүүлсэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоц болон ро-ро зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны ахмад болон бусад албан тушаал хашиж байгаа хүмүүсийн мэргэжлийг дээшлүүлэх асуудал чухал бөгөөд зарим тохиолдолд ялангуяа хөгжиж буй улс дээр дурдагдсан мэргэжлийн шаардлага хангах сургалтад хамрагдах мэргэжил дээшлүүлэх боломж хязгаарлагдмал байгааг анхаарах нь зүйтэй.

Шалгалтын мэдээллийн сан

3. Хэд хэдэн улсын далайчдыг бэлтгэдэг далайн сургалтын академи, эсхүл шалгалтын төвтэй бөгөөд шалгалтын асуулт, хариултын мэдээллийн сан бүрдүүлэхийг зорьж байгаа Талуудыг ийм шалгалтын мэдээллийн санг аль хэдийн бүрдүүлсэн улстай хоёр талын хамтын ажиллагааны хүрээнд хамтран ажиллахыг хүсэж болно.

Далайн сургалтын загвар төхөөрөмжийн хүртээмж

4. Олон улсын далайн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нарын газраас далайчдын сургалтын загвар төхөөрөмжийн жагсаалтыг гаргадаг. Энэ жагсаалт нь Талуудад, ялангуяа ийм төрлийн сургалтын төхөөрөмжгүй улсуудад далайчдын сургалтын загвар төхөөрөмжийн олон төрөл зүйл, тэдгээрийн хүртээмж, холбогдох бусад чиглэлээр мэдээлэл авах гол эх сурвалж болдог.
5. Талууд далайчдын сургалтын загвар төхөөрөмжийн талаарх мэдээлэл, түүнд орсон өөрчлөлт, шинэчлэлийн тухай мэдээллийг Олон улсын далайн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нарын газарт ирүүлж байхыг уриалж байна.

Техникийн хамтын ажиллагааны тухай мэдээлэл

6. Техникийн зөвлөгөө, үйлчилгээний тухай мэдээлэл, Олон улсын далайн байгууллагатай хамтран ажилладаг олон улсын сургалтын байгууллагад элсэн суралцах, тэтгэлэгт сургалтын талаарх мэдээлэл, Олон улсын далайн байгууллагаас санал болгож байгаа, эсхүл түүгээр дамжуулан хэрэгжүүлж болох техникийн хамтын ажиллагааны талаарх мэдээллийг: 4 Albert Embankment, London SE1 7SR, United Kingdom хаягаар Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хандан авч болно.

(XII-XVII зүйлтэй холбоотой удирдамж байхгүй)

ДССГОЭА-ны тухай конвенцын хавсралтын заалтуудад холбогдох удирдамж

I бүлэг

Ерөнхий заалттай холбоотой удирдамж

В - I/1 дэх хэсэг

Тодорхойлолт болон тайлбартай холбоотой удирдамж

1. Конвенцын II зүйл дэх тодорхойлолт, мөн Конвенцын хавсралтын 1.1 дүгээр журам дахь тодорхойлолт болон тайлбарууд нь энэ журмын А болон В хэсэгт хэрэглэгдэж байгаа нэр томъёотой ижил утгатай.
2. VII бүлэгт заасны дагуу дадал чадвар эзэмшсэн ажилтныг “олон мэргэжилтэй ажилтан”, эсхүл “хос мэргэжилтэй ажилтан” гэж, эсхүл Захиргаанаас зөвшөөрснөөр, хөлөг онгоцны найдвартай ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэхэд тавих шаардлагад дурдсан нэр томъёог ашиглан нэрлэж болно
3. VII зүйлд заасан алба хаших мэргэжил эзэмшсэн хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүний гишүүнийг “олон мэргэжилтэй”, эсхүл Захиргаанаас зөвшөөрснөөр, хөлөг онгоцны найдвартай ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэхэд тавих шаардлагад дурдсан нэр томъёог ашиглан нэрлэж болно.

В-I/2 дахь хэсэг

Гэрчилгээ болон баталгаажуулалттай холбоотой удирдамж

1. А-I/2 дахь хэсгийн 1 дэхд зааснаар гэрчилгээний маягтад баталгаажуулалтыг тусгасан бол, .2. гэж дугаарлах холбогдох мэдээллийн зайг үлдээж, дор өгөгдсөн загвараар мэдээллийг гүйцээж бичнэ. Гэрчилгээ олгохыг зөвшөөрсөн батламжийн агуулгад .1-ээс -17 дугаарт холбогдох мэдээллийг дор өгөгдсөн загвараар бичих хэрэгтэй. Үүнд:
 - .1 Гэрчилгээ олгосон улсын нэр.
 - .2 Захиргаанаас гэрчилгээнд олгосон дугаар.
 - .3 Гэрчилгээг эзэмших далайчны бүтэн нэрийг оруулах. Далайчны нэр, түүний паспорт болон үнэмлэх, Захиргаанаас олгосон албан ёсны баримт бичиг дахь нэртэй ижил байх ёстой.
 - .4 Далайчны мэргэжил эзэмшсэнийг гэрчлэхдээ баримталсан ДССГОЭА тухай Конвенцын журам, эсхүл журмуудын дугаар, эсхүл дугааруудыг дараах байдлаар бичнэ. Тухайлбал:
 - .4.1 Хөлөг онгоцны ахмадын ээлжийн туслахаар ажиллах шаардлагыг хангах мэргэжил эзэмшсэн бол “II/1 дүгээр журам”,
 - .4.2 Хөдөлгүүрийн /хэсэг/ машин тасаг нь байнга хүнтэй байх шаардлагатай хөлөг онгоцны механикаар ажиллах шаардлагыг хангах мэргэжил эзэмшсэн бол, эсхүл хөдөлгүүрийн хэсэг/машин тасагт нь хүн байнга байх шаардлагагүй хөлөг онгоцны ээлжийн механикаар ажиллах шаардлагыг хангах мэргэжил эзэмшсэн бол “ III/1 дүгээр журам”,
 - .4.3 Радио оператораар ажиллах шаардлагыг хангах мэргэжил эзэмшсэн бол “IV/2 дугаар журам”,
 - .4.4. Албан үүргийн гэрчилгээ бол, далайчин энэ журмын “А” хэсэгт заасан албан үүргийг гүйцэтгэх мэргэжил эзэмшсэнээ нотолсон, тухайлбал: удирдлагын түвшинд хөдөлгүүрийн механикийн мэргэжил эзэмшсэн бол “VII/1 дүгээр журам”

- .4.5 Хөдөлгүүрийн тасаг нь байнга хүнтэй байх шаардлагатай бол хөлөг онгоцны ээлжийн механикийн үүргийг гүйцэтгэх мэргэжлийн шаардлагыг хангасан, эсхүл хүн байнга байх шаардлагагүй хөдөлгүүрийн тасаг бүхий хөлөг онгоцон дээр ээлжийн механикийн үүрэг гүйцэтгэх мэргэжлийн шаардлага хангасан бол “III/1 болон V/11 дүгээр журам”, /дор 8 болон 10 дугаар хэсэгт дурдсан хязгаарлалтуудыг үзнэ үү/
- .5 Батламжийн хүчинтэй хугацаа дуусах огноог оруулна. Энэ нь батламж олгосон гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа дуусахаас өмнө, хэрэв үүнийг гэрчилгээнд заасан бол батламж олгосон огнооноос хойш 5 жилээс доошгүй хугацаанд хүчинтэй байна.
- .6 Далайчны эзэмшсэн мэргэжлийн энэхүү журмын “А” хэсэгт заасан гүйцэтгэх үүргийг энэ хэсэгт тусгасан. Журмын А хэсгийн II, III, IV бүлгүүдийн хүснэгтүүдэд гүйцэтгэх чиг үүрэг, тэдгээрийг хариуцах түвшнийг тусгасан бөгөөд түүнчлэн тайлбар хийхэд дөхөм байлгах үүднээс удиртгал хэсэгт мөн тусгасан. Дээр 4 дүгээр хэсэгт заасны дагуу II, III, эсхүл IV бүлгийн журмын талаар тайлбарт гүйцэтгэх чиг үүргийг нарийвчлан тусгах шаардлагагүй.
- .7 Энэ баганад 6 дугаар баганад заасан чиг үүрэг бүрийг биелүүлэх далайчны үүрэг, хариуцлагын түвшний талаар тусгах шаардлагатай. Эдгээр түвшнийг журмын А хэсгийн II, III, IV бүлэг дэх мэргэжлийн стандартын хүснэгт, “А”-хэсгийн удиртгалд тусгасан.
- .8 Ерөнхий хязгаарлалтууд, тухайлбал албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа линз/шил зүүх шаардлагуудыг хязгаарлалт хэмээх баганын хамгийн дээд хэсэгт гаргацтай бичих ёстой. Тухайн үүргийг гүйцэтгэхэд хамаатай хязгаарлалтуудыг 6-р баганад дурдсан бөгөөд түүнийг холбогдох үүрэг даалгавар гэсэн хэсгийн арын мөрөнд нь бичнэ. тухайлбал:
- .8.1 Хэрвээ V бүлэгт заасны дагуу мэргэжлийн шаардлага хангаагүй бол - “тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр алба хаахад хүчингүй”;
 - .8.2 Хэрвээ V бүлэгт заасны дагуу зөвхөн нефть тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ажиллах чадвар эзэмшсэн бол “нефть тээвэрлэгчдээс бусад тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр алба хаахад хүчингүй”;
 - .8.3 Хэрвээ ДССГОЭА-ны тухай журмын заалтын дагуу холбогдох мэдлэг чадварыг шаардаагүй хассан тохиолдолд “хөлөг онгоцны машин тасаг нь уурын тогоо бүхий хөлөг онгоцонд алба хаахад хүчингүй”; болон
 - .8.4 Хэрвээ эзэмшсэн мэдлэг чадварын талаарх заалт нь ДССГОЭА-ны тухай журмын заалтын дагуу хасагдсан бол зөвхөн эргийн аялал хийх хөлөг онгоц нь дээр хүчинтэй.
- Жич: Хөлөг онгоцны даац болон хүчин чадлын хязгаарлалтын талаарх мэдээллийг гэрчилгээний эхэнд мөн 9-р баганад дурдсан тохиолдолд түүнийг бичих шаардлагагүй.
- .9 Журмын II, III бүлгийн заалтад үндэслэн, эсхүл хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах тухай Захиргааны шаардлагад заасны дагуу олгосон гэрчилгээний хувьд энэ баганад заасан албан тушаал болон албан тушаалууд ДССГОЭА-ны тухай конвенцын заалт, заалтууд дахь нэртэй адил байх ёстой.
- .10 Хамгаалалтын шил зүүх гэх мэт ерөнхий хязгаарлалттай холбоотой шаардлагыг хязгаарлалтын баганын дээд хэсэгт тэмдэглэнэ. 10 дугаар баганад тусгасан хязгаарлалт нь 8 дугаар баганад өгөгдсөн хязгаарлалттай адил байх ёстой.
- .11 Энэ дугаарт бичих мэдээлэл нь батламж болон гэрчилгээний дугаартай адил байх шаардлагатай. Гэрчилгээ болон батламжийн лавлагаанд бүртгэл болон дугаар нь адил тусгагдсан байх ёстой.

- .12 Гэрчилгээний батламж олгосон огноог энд бичих бөгөөд энэ нь зарим тохиолдолд тухайн нөхцөл байдлаас хамааран гэрчилгээ олгосон өдөртэй адил, эсхүл өөр байж болно.
- .13 Батламж олгосон эрх бүхий албан тушаалтны нэрийг энэ хэсэгт албан тушаалтны гарын үсгийн дор том үсгээр бичнэ.
- .14 Гэрчилгээ эзэмшигчийн төрсөн он сар өдрийг Захиргаанд өгсөн баримт бичиг болон бусад баримт бичигт тусгасан огноогоор баталгаажна.
- .15 Батламжид далайчин холбогдох албан тушаалтныг байлцуулан гарын үсэг зурах, эсхүл далайчны баталгаат гарын үсгийг түүний өргөдлийн маягтад хавсаргаж болно.
- .16 Батламжийн зураг нь стандарт хар цагаан, эсхүл паспортын төрлийн толгой мөр гарсан зураг байх шаардлагатай. Зургийг олшруулж, нэг хувийг холбогдох гэрчилгээний бүртгэлтэй хамт хадгална.
- .17 Батламжийн маягтад сунгалтын заалт тусгагдсан бол (А-1/2 дугаар хэсгийн 1 дүгээр дэд хэсгийг үзнэ үү!) 1/11 дүгээр журамд зааснаар далайчин мэдлэг чадвараа шалгуулж, мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгааг нотолсны дараа Захиргаа батламжийн хугацааг хянаж сунгалтыг бичнэ.

(Албан тамга)

(УЛСЫН НЭР)

ЭНЭХҮҮ ГЭРЧИЛГЭЭГ “ДИПЛОМТОЙ ДАЛАЙЧДЫГ БЭЛТГЭХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ”, НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ХИЙГДСЭН, 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД ҮНДЭСЛЭН ОЛГОВ.

1..... Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс3.....овогтой3.....нд дээр дурдсан конвенцын хавсралт дахь журам 4.-д заасан шаардлагыг зохих ёсоор хангаж, дараах ажил үүргийг заагдсан түвшинд гүйцэтгэх мэргэжлийн стандарт шаардлагыг хангасан тул,2..... тоот гэрчилгээг дор дурдсан5.....хүртэл ямар нэг хязгаарлалтгүйгээр, эсхүл гэрчилгээний ар нүүрт заасан хүчинтэй үйлчлэх хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болох хүртэл олгов.

6. ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРЭГ	7. ТҮВШИН	8. ХОЛБОГДОХ ХЯЗГААРЛАЛТУУД (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Энэхүү гэрчилгээний хууль ёсны эзэмшигч нь далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх талаар захиргаанаас баримталдаг дүрэм журамд заасан дараах ажил үүргийг гүйцэтгэх боломжтой.

9. ЧАДВАР	10. ХЯЗГААРЛАЛТУУД (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Гэрчилгээний дугаар11..... Олгосон он. сар. өдөр12.....

/Албан ёсны тамга/

.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтын гарын үсэг

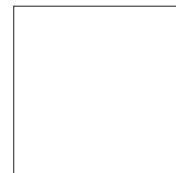
.....13.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны нэр

Конвенцын I/2 дугаар журмын 11 дүгээр дэд хэсэгт зааснаар энэхүү гэрчилгээг эзэмшигч нь далайн хөлөг дээр албан үүргээ гүйцэтгэж байх хугацаандаа биедээ байнга авч явах үүрэгтэй.

Гэрчилгээ эзэмшигчийн төрсөн огноо14.....

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гарын үсэг15.....

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гэрэл зураг16.....

Энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг хүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга) Албан тушаалтны гарын үсэг
Сунгалт хийсэн он. сар. Өдөр17..... Албан тушаалтны нэр
Энэхүү гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг хүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга) Албан тушаалтны гарын үсэг
Сунгалт хийсэн он.сар.өдөр17..... Албан тушаалтны нэр

2. Гэрчилгээ олгохыг зөвшөөрсөн батламжийг хавсаргах буюу, эсхүл гэрчилгээний агуулгад тусгах, эсхүл тусад нь олгоно. (ДССГОЭА-ны тухай конвенцын I/2 дугаар журмын 8 дугаар хэсгийг үзнэ үү)

Маягтад бүх мэдээллийг ром тэмдгээр, араб тоогоор бичнэ.
(ДССГОЭА-ны тухай конвенцын I/2 журмын 10 дугаар хэсгийг үзнэ үү)
Маягтын 1-17 дугаарын зайд 1 дүгээр хэсэгт тайлбарласнаар холбогдох мэдээллийг гүйцээж бичнэ. Ингэхдээ дор өгөгдсөнөөс бусад мэдээллийг тусгана:

- .2 Оролцогч тал зөвшөөрөгдсөн гэрчилгээнд олгосон дугаар
- .3 Зөвшөөрөгдсөн гэрчилгээн дэх нэртэй адил нэр
- .4 Зөвшөөрөгдсөн гэрчилгээг олгогч Талын нэр
- .9 Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх тухай, гэрчилгээг хүлээн зөвшөөрсөн Захиргааны шаардлага дахь албан тушаал, албан тушаалуудаас сонгож
11. Лавлагаа/тайлбар болон бүртгэл дэх батламжийн дугаартай адил дугаар
12. Батламж анх удаа олгосон он сар өдрийг тус тус бичнэ.

(Албан ёсны тамга)

(УЛСЫН НЭР)

**“ДИПЛОМТОЙ ДАЛАЙЧДЫГ БЭЛТГЭХ БОЛОН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ”,
НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ХИЙГДСЭН, 1978 ОНЫ ОЛОН УЛСЫН КОНВЕНЦОД ҮНДЭСЛЭН
ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХЫГ ЗӨВШӨӨРСӨН БАТЛАМЖ**

.....1..... Улсын Засгийн газрын нэрийн өмнөөс.....3.....овогтой
.....3.....нд дээр дурдсан конвенцын хавсралт дахь журам 4.-д заасан шаардлагыг зохих ёсоор хангаж, дараах ажил үүргийг заагдсан түвшинд гүйцэтгэх мэргэжлийн стандарт шаардлагыг хангасан тул,2..... тоот гэрчилгээг дор дурдсан5.....хүртэл ямар нэг хязгаарлалтгүйгээр, эсхүл гэрчилгээний ар нүүрт заасан хүчинтэй үйлчлэх хугацааг сунгах хугацаа дуусгавар болох хүртэл олгов.

6. ГҮЙЦЭТГЭХ ЧИГ ҮҮРЭГ	7. ТҮВШИН	8. ХОЛБОГДОХ ХЯЗГААРЛАЛТУУД (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Энэхүү батламжийн хууль ёсны эзэмшигч нь далайн хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх талаар захиргаанаас баримталдаг дүрэм журамд заасан дараах ажил үүргийг гүйцэтгэх боломжтой .

9. ЧАДВАР	10. ХОЛБОГДОХ ХЯЗГААРЛАЛТ (ХЭРЭВ БАЙГАА БОЛ)

Батламжийн дугаар.....11..... Олгосон он. сар. өдөр12.....

(Албан ёсны тамга)

.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны гарын үсэг

.....13.....
Гэрчилгээ олгосон албан тушаалтны нэр

Конвенцын I/2 дугаар журмын 11 дүгээр хэсэгт зааснаар энэхүү батламжийг эзэмшигч нь далайн хөлөг дээр албан үүргээ гүйцэтгэж байх хугацаандаа биедээ байнга авч явах үүрэгтэй.

Гэрчилгээ эзэмшигчийн төрсөн он.сар.өдөр 14.....

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гарын үсэг15.....

Гэрчилгээ эзэмшигчийн гэрэл зураг.....

16

Энэхүү батламжийг хүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга) Албан тушаалтны гарын үсэг
Сунгалт хийсэн он. сар. Өдөр17..... Албан тушаалтны нэр
Энэхүү батламжийг хүртэл сунгав	
(Албан ёсны тамга) Албан тушаалтны гарын үсэг
Сунгалт хийсэн он.сар.өдөр17..... Албан тушаалтны нэр

3. Гэрчилгээ болон түүний батламжийг гээгдүүлсэн, устгасан тохиолдолд Талууд дахин гэрчилгээ олгож, алдсан дугаарын гэрчилгээтэй андуурахгүйн тулд шинэ дугаар олгох хэрэгтэй

4. Гэрчилгээг сунгуулах хүсэлтийг батламжийн хүчинтэй хугацаа дуусахаас зургаан сарын өмнө гаргасан бол I/2 дугаар журмын 5,6 дугаар хэсгүүдэд дурдсанаар дараах хугацаагаар сунгана

- .1 Гэрчилгээний хүчинтэй хугацаанаас 5 жил хүртэл, эсхүл хүчинтэй хугацааг сунгах
- .2 Гэрчилгээний батламжийн хүчинтэй хугацаа ямар ч тохиолдолд өмнө байхаар тусгана

5. Мэргэжлийн чадварын гэрчилгээнд дараах мэдээллээс заримыг тусгана. Үүнд:

- .1 Гэрчилгээ олгож байгаа Тал, эсхүл эрх бүхий байгууллагын нэр;
- .2 Эрх бүхий байгууллагаас олгож буй гэрчилгээний дугаар;
- .3 Гэрчилгээ авч байгаа далайчны бүтэн нэр, төрсөн огноо нь түүний паспорт болон бусад баримт бичиг дэх мэдээлэлтэй адил байна;
- .4 Гэрчилгээний гарчиг толгой, жишээ нь VI/3 дугаар журмын 2 дугаар хэсгийн заалтад үндэслэн олгож байгаа бол “гал унтраах ахисан шатны сургалтад хамрагдаж зохих туршлага эзэмшсэн”, хэрвээ VI/5 дугаар журмын 1 дүгээр хэсэгт заасны дагуу олгож байгаа бол “хөлөг онгоцны хамгаалалтын ажилтан буюу хамгаалалтын офицер” гэх мэтээр тусгана;
- .5 Далайчинд мэргэжил олгоход баримталсан ДССГОЭА-ны тухай конвенц болон журмын дугаар болон дугаарууд;
- .6 Гэрчилгээ олгосон огноо болон хүчинтэй хугацаа дуусах огноо. Хэрвээ гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа хязгааргүй бол тодруулах үүднээс “хязгааргүй” гэх тэмдэглэгээг хүчинтэй хугацаа дуусах тухай заалтын өмнө бичнэ;
- .7 Хэрвээ энд хамаатай бол хязгаарлалт болон нийтлэг хязгаарлалтууд / тухайлбал хамгаалалтын шил зүүх/, хөлөг онгоцны тодорхой төрлөөс хамаарах хязгаарлалтууд /тухайлбал нийт багтаамж 500тн-с дээш хөлөг онгоц дээр алба хаахад хүчинтэй/ эсхүл, аяллын хязгаарлалтууд/ тухайлбал: зөвхөн эргийн аялалд хүчинтэй/;
- .8 Гэрчилгээ олгосон эрх бүхий албан тушаалтны нэр гарын үсэг;
- .9 Зураг нь стандарт хар цагаан, эсхүл толгой, мөр гарсан паспортын төрлийнх байх шаардлагатай;
- .10 Гэрчилгээг сунгах шаардлагатай бол баталгаажуулах огноо, эрх бүхий албан тушаалтны нэр, гарын үсэг;
- .11 Гэрчилгээ олгосон эрх бүхий байгууллагын холбогдох мэдээллийг бичнэ.

Хүснэгт В-1/2

ДССГОЭА-ны тухай конвенцын дагуу шаардагдах гэрчилгээ, үнэмлэхийн жагсаалт

Конвенцод дурдсан үнэмлэх, эсхүл гэрчилгээний жагсаалтыг дараах хүснэгтэд өгөв. Эдгээр гэрчилгээг эзэмшсэнээр далайн хөлөг онгоцон дээр тодорхой алба хаших эрхтэй болдог. I/2 дугаар журмын гэрчилгээ, түүнийг үйлдэх хэл болон эх хувилбарын талаарх заалтыг баримтлах шаардлагатай.

Жагсаалтад гэрчилгээний баталгаажилт, бүртгэл хүчинтэй байдлын баталгаажилт буюу сунгалтад холбогдох журмыг тусгасан.

Дүрэм журам	Гэрчилгээний төрөл болон товч тайлбар	Гэрчилгээний баталгаажилт	Бүртгэх шаардлагатай эсэх	Гэрчилгээний сунгалт
II/1, II/2, II/3, III/1, III/2, III/3, III/6, IV/2, VII/2	Мэргэжлийн гэрчилгээ- Хөлөг онгоцны ахмад удирдах бүрэлдэхүүний гишүүн ДОАС радио операторт олгоно.	Тийм	Тийм	Тийм

II/4, III/4, VII/2	Мэргэжлийн үнэмлэх - Хөлөг онгоцны жолоодлогын болон машин тасагт ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх шаардлагыг зохих ёсоор хангасан баг бүрэлдэхүүний гишүүнд олгоно.	Үгүй	Тийм	Үгүй
II/5, III/5, III/7, VII/2	Мэргэжлийн үнэмлэх-I зэрэглэлийн усан цэрэг ба I зэрэглэлийн моторчин, эсхүл цахилгаанчны үүргийг зохих ёсоор биелүүлэх шаардлагыг хангасан бага тушаалын бүрэлдэхүүний гишүүнд олгоно.	Үгүй	Тийм	Үгүй
V/1-1, V/1-2	Мэргэжлийн гэрчилгээ, эсхүл гэрчилгээний батламж- Хөлөг онгоцны ахмад, эсхүл нефть, химийн бодис, хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны удирдах бүрэлдэхүүний гишүүнд олгодог.	Тийм	Тийм	Тийм
V/1-1, V/1-2	Мэргэжлийн үнэмлэх-газрын тос, химийн бодис, хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны бага тушаалын бүрэлдэхүүний гишүүнд олгоно.	Үгүй	Тийм	Үгүй
V/2	Албан ёсны батламж-зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны ахмад удирдах бүрэлдэхүүний гишүүн, эсхүл баг тушаалын бүрэлдэхүүний гишүүн болон бусад ажилтанд олгоно.	Үгүй	Үгүй	Үгүй

VI/1	Мэргэжлийн үнэмлэх-анхан шатны бэлтгэл	Үгүй	Тийм	Тийм
VI/2	Мэргэжлийн үнэмлэх-аврах сал, завь, эргүүлийн аврах завь	Үгүй	Тийм	Тийм
VI/3	Мэргэжлийн үнэмлэх-гал түймэртэй тэмцэх орчин үеийн арга	Үгүй	Тийм	Тийм
VI/4	Мэргэжлийн үнэмлэх-эмнэлгийн тусламж үзүүлэх ба анхан шатны тусламж үзүүлэх	Үгүй	Тийм	Үгүй
VI/5	Мэргэжлийн үнэмлэх-хөлөг онгоцны удирдах бүрэлдэхүүний гишүүн, хамгаалалт хариуцсан ажилтан	Үгүй	Тийм	Үгүй
VI/6	Мэргэжлийн үнэмлэх-хамгаалалт, эсхүл хамгаалалтын чиглэлээр далайчдыг бэлтгэх сургалтад хамрагдсан байх	Үгүй	Тийм	Үгүй

Тайлбар:

1. Гэрчилгээ олгохыг зөвшөөрсөн батламж гэдэг нь I/2 дугаар журмын 7 дугаар хэсэгт заасны дагуу олгох батламж гэсэн утгатай.
2. Бүртгэлийн шаардлага гэдэг нь I/2 дугаар журмын 14 дүгээр хэсэгт заасны дагуу хийх бүртгэл тэмдэглэлийг хэлнэ.
3. Гэрчилгээний сунгалт гэдэг нь I/11 дүгээр журмын дагуу мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгааг нотлох, эсхүл А-VI/1 аас А-VI/3 дугаар хэсэгт заасны дагуу шаардагдах мэргэжлийн стандартыг харуулсан гэдгийг илэрхийлнэ.
4. V/2 дугаар журмын 3 дугаар хэсэгт заасны дагуу олон нийтийн удирдлага, хямралын менежмент болон хүний сэтгэлзүй, эсхүл зорчигч, ачаа, хөлөг онгоцны бүрэн бүтэн байдал чиглэлээр мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамрагдсан далайчин таваас дээшгүй жилийн хугацаанд зохих давтан сургалтад хамрагдах буюу, эсхүл тухайн таван жилийн хугацаанд мэргэжлийн стандартын зохих түвшнийг хангаснаа нотлох хэрэгтэй.
5. Мэргэжлийн гэрчилгээг II/1, II/2 II/3, III/1, III/2, III/3, III7, VII/2 дугаар журмын дагуу дараах чиглэлээр мэргэжлийн чадвар эзэмшсэн далайчинд олгоно. Суурь бэлтгэл, аврах сал, завь, жижүүрийн шуурхай аврах завь, гал унтраах ахисан шатны бэлтгэл, эмнэлгийн анхан тусламж үзүүлэх чиглэлээр сургалтад хамрагдсан байх шаардлагатай. Дээр дурдсан мэргэжлийн гэрчилгээ эзэмшигч 6 дугаар бүлэгт заасан мэргэжилд хамаарах чадварын гэрчилгээ авах шаардлагагүй.
6. А- VI /1, А- VI /2, А- VI /3 дугаар хэсгүүдэд заасны дагуу далайчид таван жил тутамд мэргэжлийн стандартад тэнцэж байгаа эсэхээ шалгуулж нотлох хэрэгтэй.
7. Тухайн мэргэжлийн гэрчилгээ олгоход бэлтгэл сургалтад хамрагдсан байвал зохих чиглэлд хамгаалалтын мэргэжлийн сургалт, эсхүл хамгаалалтын чиглэлээр мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамрагдсан байх тухай заалт тусгаагүй бол.

Хэсэг В-I/3

Эрэг орчмын аяллын талаарх удирдамж

Эргийн улсууд эрэг орчмын аяллын хязгаарыг хоёр талт болон олон талт яриа хэлэлцээрийн журмаар баталж болно. Ийм зохицуулалтын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Ерөнхий нарийн бичгийн даргад хүргүүлэх бөгөөд тэрээр холбогдох мэдээллийг Оролцогч талуудад хүргүүлнэ.

Хэсэг В-I/4

Хяналт шалгалтын заалтад холбогдох удирдамж заавар *

Удиртгал

1. I/4 дүгээр журам дахь хяналт шалгалтын тухай заалт нь эргийн улсуудаас албан ёсоор томилсон эрх бүхий албан тушаалтанд далайчид хөлөг онгоцон дээр аюулгүй найдвартай, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх шаардлагыг хангах мэргэжлийн стандартад тэнцсэн мэдлэг чадвартай эсэхийг шалгах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх зорилготой.
2. Энэ заалтын дагуу явуулах шалгалтын хувьд хөлөг онгоцны бүтэц зохион байгуулалт тоног төхөөрөмжид зайлшгүй хийх үзлэгээс ялгаагүй. Гэхдээ ийм төрлийн үзлэг шалгалтууд нь хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааны нийт системийг, хамгаалалт, бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх ажиллагааг бодитоор дүгнэх боломжтой.

Үнэлгээ дүгнэлт

3. А-I/4 хэсэгт зааснаар үнэлгээ хязгаарласнаар хяналт шалгалтын бүх журмыг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй тохиолддог субъектив хандлагыг байж болох бага түвшинд хүртэл буюу бүх төрлийн хяналт шалгалтын субъектив хандлагаас илүү гарахааргүй түвшинд бууруулна.

*Сургалтад ОУДБ-ын төрөлжсөн сургалтын материалыг ашиглах боломжтой.

4. 1/4 болон 1/3 дугаар журамд дурдсан үндэслэлээр байцаагч мэргэжлийн мэдлэг чадвараа тодорхой чиглэлд хандуулж, тухайн тодорхой чадварын гэрчилгээг шалгадаг. Хэрвээ энэ гэрчилгээ баримт бичиг нь хангалтгүй, эсхүл баталгаагүй байвал эрх бүхий албан тушаалтан тухайн ажилтныг холбогдох чадвараар шалгалт өгөхийг шаардаж болно.
5. Хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа зорчигчид, хөлөг онгоц, эсхүл хүрээлэн буй орчинд аюул учруулахаар байгаа эсэхэд байцаагч мэргэжлийн дүгнэлт хийнэ. 1/4 дүгээр журамд зааснаар хөлөг дээр болсон ямар нэг хэрэг явдлын дараа, эсхүл ердийн шалгалтын дүгнэлтэд үндэслэн нөхцөл байдалд дүгнэлт хийнэ. **

Хэсэг В-1/5

Дотоодын хууль заалттай холбоотой удирдамж
(Заалт байхгүй)

Хэсэг В-1/6

Сургалт болон үнэлгээтэй холбоотой заавар

Зааварлагч болон байцаагчийн мэргэжлийн бэлтгэл

1. Зааварлагч, эсхүл байцаагч нь Конвенцод заасны дагуу энэ хэсгийн удирдамжийг баримтлан далайчны мэргэжлийн тодорхой чиглэл түвшний бэлтгэл, эсхүл мэргэжлийн чадварыг дүгнэх зохих мэргэжлийн туршлагатай байх ёстой гэдэгт Талууд анхаарлаа хандуулах хэрэгтэй.

Ажлын байран дээр сургалт шалгалт зохион байгуулах

2. Конвенцод заасны дагуу далайчинд гэрчилгээ олгох, мэргэжлийн зохих шаардлагыг хангах үүднээс хөлөг онгоцон дээр болон эрэг дээр сургалт зохион байгуулж байгаа мэргэжилтэн сургалтыг зохион байгуулах аргын талаар зохих зааварчилга авсан байх ёстой.
3. Конвенцод заасны дагуу далайчинд гэрчилгээ олгох, мэргэжлийн зохих шаардлагыг хангах үүднээс хөлөг онгоцон дээр болон эрэг дээр сургалт зохион байгуулж байгаа мэргэжилтэн сургалтыг зохион байгуулах аргын талаар зохих ёсны туршлагатай байх ёстой.
4. Конвенцод заасны дагуу далайчинд гэрчилгээ олгох, мэргэжлийн зохих шаардлагыг хангах үүднээс хөлөг онгоцон дээр болон эрэг дээр сургалт зохион байгуулж байгаа мэргэжилтэн:
 - .1 Үнэлгээ, шалгалтын ажил зохион байгуулах зохих зааварчилгаа авсан байх
 - .2 Туршлагатай байцаагчийн хяналтан доор болон түүний дэмжлэгтэйгээр үнэлгээ шалгалт явуулах дадлага хийсэн байх ёстой.
5. Конвенцод заасны дагуу далайчинд гэрчилгээ олгох, мэргэжлийн зохих шаардлагыг хангах үүднээс хөлөг онгоцон дээр болон эрэг дээр сургалт зохион байгуулж байгаа мэргэжилтэн үнэлгээний ажлын тогтолцоо, арга туршлага, мэдээллийн талаар бүрэн мэдээлэлтэй байх ёстой. *

**Сургалтад ОУДБ-ын төрөлжсөн сургалтын материалыг ашиглах боломжтой.

Аюулгүй ажиллагааны үзлэг шалгалтыг далайн хөлөг онгоцон дээр осол, хэрэг явдал тохиолдоход аюулгүй байдлын үзлэг шалгалт явуулах арга ба олон улсын стандартын журам хэсгийг үзнэ үү. (Casualty Investigation Code)

*Далайд осол, золгүй явдал тохиолдох үеийн эрэх, аврах ажиллагаа зохион байгуулах олон улсын стандарт зөвлөмж

Зайны болон цахим сургалтын аргыг ашиглах

6. А-1/6 хэсэгт дурдсан мэргэжлийн бэлтгэл үнэлгээний мэргэжлийн стандартын дагуу, эсхүл доор өгөгдсөн зааварчилгааны дагуу далайчдын мэргэжлийн зайн болон цахим сургалтын аргыг ашиглаж болно.

Зайны болон цахим сургалтын хэрэгслийн тусламжтайгаар мэргэжил дээшлүүлэх сургалт явуулах тухай удирдамж

7. Зайны болон цахим сургалтын хөтөлбөрийг:
- .1 Оролцогч талуудаас хүлээн зөвшөөрсөн албан ёсны байгууллага боловсруулсан байх;
 - .2 Тухайн тодорхой зорилго, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын зорилтод нийцэж хамарч байгаа асуудлынхаа мэргэжлийн түвшнийг хангасан байхад анхаарах;
 - .3 Сургалтад хамрагдаж байгаа суралцагчдад ойлгомжтой, программыг хэрхэн яаж ашиглах талаар суралцагчдад ойлгомжтой тодорхой зааварчлах;
 - .4 Сургалтыг үр дүнтэй явуулж тухайн тодорхой чиглэлээр мэргэжлийн мэдлэг, дадал чадвар олгох бүх шаардлагад нийцсэн байх;
 - .5 Мэргэжлийн сургалтад хамрагдаж байгаа далайчин өөрийн мэдсэн мэдлэгээ багшийн тавьсан үнэлгээнд тулгуурлан дүгнэж системтэй мэдлэг олж авсан байх,
 - .6 Мэргэжлийн зааварлагч, телефон утас, болон факс, цахим шуудангаар дамжуулан мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх боломж зэргийг хангасан байх ёстой.
8. Байгууллагын зүгээс сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтанд аюулгүй найдвартай орчинд, хичээл сургуулилтад хамрагдах хангалттай цаг хугацаагаар хангахад анхаарах хэрэгтэй.
9. Хэрэв сургалтыг цахим хэлбэрээр явуулж байгаа бол ийм төрлийн сургалтад хамгийн өргөн хэрэглэгддэг XML-г (Extensible Markup Language) ашиглах бөгөөд энэ нь интернэтийн сүлжээ, дотоод сүлжээ болон бусад ашиглаж болох сүлжээн дээр формат болон мэдээллийг хуваах, дамжуулах хамгийн тохиромжтой арга юм.
10. Цахим сургалтыг хөндлөнгийн этгээд халдаж орохоос хамгаалсан байх шаардлагатай.

Зайн болон цахим сургалтад хамрагдаж байгаа суралцагчийн сурлагын амжилтыг үнэлэх зааварчилгааны удирдамж

11. Цахим болон зайн сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд үнэлгээний зохих ёсны журамтай байхад талууд анхаарал хандуулах ёстой. Үүнд:
- .1 Шалгалт сорилыг явуулах арга хэлбэр шалгалтын дүнг хэрхэн мэдээлэх арга замын талаар сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтанд тодорхой мэдээлэл өгөх ёстой;
 - .2 Сорилын асуултын сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтны мэдлэг чадварыг зохих ёсоор үнэлэхэд тохирно. Мөн шалгаж байгаа түвшинд нь нийцсэн байх ёстой;
 - .3 Сургалтад ашиглаж байгаа журам болон тавигдаж байгаа асуулт нь цаг үедээ нийцсэн байх ёстой;
 - .4 Шалгалт явуулах орчин болон шалгалтын явцыг хянах журмыг тогтоосон байх ёстой;
 - .5 Шалгалтыг шалгалтын системийн найдвартай ажиллагаа хамгаалалтыг бүрэн хангаж ямар нэгэн шалгалтан дээр хуулах гэх мэт зүй бус үйлдлээс сэргийлэх ёстой;
 - .6 Талуудаас тавьсан шаардлагад нийцсэн мэргэжлийн үнэлгээ дүгнэлт тавих ёстой. Энэ нь үнэлгээ дүгнэлтийг зохих ёсны шаардлагыг хангасан байх ёстой юм.

**Албан ёсны сургалт зохион байгуулж буй байгууллага
сургалт хөтөлбөрийн бүртгэл**

12.Компани болон талуудаас хүсэлт гаргах үед бэлэн байхаар албан ёсны сургалтын төв сургалтын хөтөлбөртэй байх хэрэгтэй.

Хэсэг В-1/7

Мэдээлэл дамжуулах зааварчилгаа

Тохиолдсон бэрхшээлийн талаар мэдээлэх

1. Конвенцын IV зүйл болон I/7 журмын дагуу мэдээлэл дамжуулах үед мэдээлэл тайланд тухайн шаардлагатай мэдээллийг хайж олох индексийг дараах байдлаар орлуулсан байх хэрэгтэй.

**ДССГОЭА-ны тухай Конвенцын IV бүлгийн I/7 дугаар журмын дагуу
хүргүүлэх мэдээллийн индекс**

ДССГОЭА-ны тухай Конвенцын IV зүйл

Байршил

1. Хууль, зарлиг, тушаал, журам, удирдамжийн (IV зүйл (1)(a))
2. Мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын тухай дэлгэрэнгүй мэдээлэл (IV зүйл (1)(b))
3. Дотоодын шалгалт болон бусад шаардлагууд (IV зүйл(1)(b))
4. Гэрчилгээний загвар (IV зүйл (1)(c))

ДССГОЭА-ны тухай журмын А-1/7 дугаар хэсэг

Байршил

5. Төрийн байгууллагын талаарх мэдээлэл (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.1 дэд хэсэг)
6. Хуулийн болон захиргааны арга хэмжээний тайлбар (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.2 дэд хэсэг)
7. Сургалт, мэргэжил дээшлүүлэх сургалт, үнэлгээ, гэрчилгээ олгох ажиллагааны талаарх мэдээ (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.3 дэд хэсэг)
8. Сургалт, мэргэжлийн сургалтын хөтөлбөр шалгалт болон гэрчилгээний үнэлгээ (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.4 дэд хэсэг)
9. Эрх олгох итгэмжлэх, зөвшөөрөл олгох нөхцөл, журмын талаарх товч мэдээлэл (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.5 дэд хэсэг)
- 10.Олгосон эрх, итгэмжлэл, зөвшөөрлийн жагсаалт (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.5 дэд хэсэг)
- 11.Зарим шаардлагаас чөлөөлөх журмын тухай дүгнэлт (А-1/7 дугаар хэсэг, 2.6 дэд хэсэг)

12. I/11 дүгээр журмын дагуу хийсэн харьцуулалт
(А-I/7 дугаар хэсэг, 2.7 дэд хэсэг)

13. Давтан сургалт ба мэргэшил дээшлүүлэх сургалтын тухай
(А-I/7 дугаар хэсэг, 2.7 дэд хэсэг)

**ДССГОЭА-ны тухай журмын А-I/7 дугаар хэсгийн Хэсэг
2, 3 дугаар дэд хэсэг**

Байршил

14. IX зүйлийн дагуу баталсан адилтгах зохицуулалтын тухай тайлбар
(А-I/7 дугаар хэсэг, 3.1 дүгээр дэд хэсэг)

15. I/10 дугаар журмын биелэлтийг хангахаар хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний дүгнэлт
(А-I/7 дугаар хэсэг, 3.2 дугаар дэд хэсэг)

16. VII/1 дүгээр журамд заасны дагуу хувилбар гэрчилгээ эзэмшигч далайчид ажилладаг хөлөг онгоцонд олгох аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан бүрэлдэхүүний тухай баримт бичгийн загвар
(А-I/7 дугаар хэсэг, 3.3 дэд хэсэг)

**ДССГОЭА-ны тухай журмын А-I/7 дугаар хэсгийн, 2
дугаар хэсэг, 4 дүгээр дэд хэсэг**

Байршил

17. I/8 дугаар журмын дагуу зохион байгуулсан хараат бус үнэлгээний тухай тайланд дараах мэдээллийг тусгана:

- .1 Үнэлгээний ажлыг зохион байгуулсан бүрэлдэхүүн
- .2 Үнэлгээний ажлыг зохион байгуулсан мэргэжилтний ажлын туршлага
- .3 Үнэлгээ зохион байгуулсан огноо ба хамарсан хүрээ
- .4 Шалгалтаар илэрсэн доголдол дутагдал
- .5 Доголдол, дутагдлыг засах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ
- .6 Доголдол дутагдлыг арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
- .7 Хараат бус үнэлгээнд хамрагдсан сургалтын төв, байгууллагын жагсаалт

**ДССГОЭА-ны тухай журмын А-I/7 дугаар хэсгийн, 6 дугаар
хэсэг, 4 дүгээр дэд хэсэг**

Байршил

18. Хуулийн болон захиргааны арга хэмжээний тайлбар
(А-I/7 дугаар хэсэг, 6.1 дэд хэсэг)

19. Сургалт, бэлтгэл, шалгалт, үнэлгээ дүгнэлт, гэрчилгээ олгох ажиллагааг зохион байгуулах талаар баримтлах бодлого шийдвэр
(А-I/7 дугаар хэсэг, 6.2 дэд хэсэг)

20. Гэрчилгээ олгоход хамрагдсан байвал зохих сургалт, хөтөлбөр, мэргэжлийн бэлтгэл, шалгалт, үнэлгээний талаар мэдээлэл
(А-I/7 дугаар хэсэг, 6.3 дэд хэсэг)

21. Давтан сургалт ба мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын тухай мэдээ
(А-I/7 дугаар хэсэг, 6.4 дэд хэсэг)

22. I/11 дүгээр журмын дагуу биелэлт, гүйцэтгэлийн харьцуулалт
(А-I/7 дугаар хэсэг, 6.5 дэд хэсэг)

2. Оролцогч талууд энэ журмын Б хэсгийн хэрэгжүүлэх боломжгүй удирдамжийн талаар I/7 дугаар хэсэгт зааснаар тайлан мэдээнд тусгаж ирүүлэх хэрэгтэй.

Хэсэг В-1/8

Чанарын стандарттай холбоотой удирдамж

1. 1/8 дугаар журмын заалтууд болон А-1/8 хэсэгт зааснаар дагуу гэрчилгээ олгох ажиллагаанд чанарын стандартыг хэрэгжүүлэхдээ Оролцогч талууд дотоодын болон олон улсын туршлагыг анхаарч дараах үндсэн агуулгыг хамруулахыг чармайх хэрэгтэй:
 - .1 Чанарын стандарт, хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бодлого, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэрэгсэл;
 - .2 Чанарын удирдлагад зайлшгүй шаардагдах зохион байгуулалтын бүтэц, хариуцлага, журам, үйл ажиллагаа, нөөцийг багтаасан чанарын тогтолцоо;
 - .3 Чанарын хяналтыг хангах чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үйл ажиллагаа;
 - .4 Бүхий зорилгод хүрэхийн тулд чанарын хяналтыг дэс дараатай хэрэгжүүлэх, үүнд чанарын хэрэгжилтэд дүгнэлт өгөх болон энэ чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ;
 - .5 Чанарын хэрэгжилтэд хараат бус үнэлгээ хийх хуваарь, зохицуулалт. Энэ талаар дор өгөгдсөн хэсгүүдэд тодорхой тайлбарлав.
2. Дотоодын мэргэжлийн гэрчилгээ олгох ажиллагаанд чанарын стандарт тогтоохдоо Захиргаа дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд анхаарах хэрэгтэй:
 - .1 Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ нь харьцангуй уян хатан байх, ингэснээр гэрчилгээ олгох тогтолцоонд орчин үеийн шинэ технологийг нэвтрүүлэх боломж бүрдэхээс гадна янз бүрийн салбартай холбоотой үүсэх асуудлыг шийдвэрлэх боломж бүрдэнэ;
 - .2 Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ нь конвенцын 1/2 - 1/15 дугаар журам заалтуудыг авч хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор ялангуяа гэрчилгээ олгох болон зарим нэгэн хөнгөлөлт үзүүлэх, хураах, гэрээг хүчингүйд тооцох, түр түдгэлзүүлэх гэх мэт үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл, үндсийг бүрдүүлсэн хууль зүйн бусад заалтуудтай холбоотой захиргааны бүх арга хэмжээг хамарч байх ёстой;
 - .3 Бүх түвшинд мэргэжлийн бэлтгэл, үнэлгээг хийхдээ захиргаа нь мэргэжил дээшлүүлэх анхан шатны бэлтгэл сургуулилтаас ахисан шатны сургалт, мөн мэргэжлийн гэрчилгээний богино хугацаатай мэргэжлийн бэлтгэл зэргийг хамруулна.
 - .4 Авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ нь 1/4 хэсэгт дурдсанчлан чанарын хяналтыг хангах чиглэлээр дотоод хяналтын бүхий л арга хэмжээг хамрах, үүнд тавьсан зорилтоо хэрхэн биелүүлж байгааг тодорхойлох зорилгоор А-1/8 хэсгийн 3 дугаар заалтыг биелүүлж захиргааны журмыг бүх түвшинд судалсан байх, хөндлөнгийн үнэлгээ явуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Мэдлэг, чадвар, дадал, мэргэжлийн шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг дүгнэх чанарын стандартын загварууд

3. Мэргэжил, мэдлэг, дадал, чадварын шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг дүгнэх чанарын түгээмэл стандартад энэ хэсгийн зөвлөмжүүдийг ерөнхий хүрээнд тусгах шаардлагатай. Үүнд:
 - .1 Боловсролын болон мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын магадлан итгэмжлэлийн ерөнхий схем, эсхүл чанарын стандарт;
 - .2 Байгууллагын хувьд хүлээн зөвшөөрсөн чанарын стандартын хувилбар.
4. Дээр дурдсан чанарын стандартын төрлүүдэд:
 - .1 Чанарын асуудлаар баримтлах бодлого, үүнд сургалтын байгууллага болон түүний салбар байгууллага тавьсан зорилтоо биелүүлж, чанарын стандарт тогтоолгохын тулд зохих ёсны байгууллагын магадлан итгэмжлэлээр орох;

- .2 Чанарын удирдлагын арга хэмжээ, энэ нь чанарын чиглэлээр баримтлах бодлогыг тодорхойлж түүнийг хэрэгжүүлэхэд ашиглагдах бөгөөд юуны өмнө хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа сургалт болон хөтөлбөрийн хүрээнд гарч байгаа амжилтад дүгнэлт өгөхөд ашигладаг заалтуудад энэ чиглэлээр явуулж байгаа үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлж байгаа хүчин зүйлийг тодорхойлох
- .3 Чанарын тогтолцоо хаана ямар чиглэлээр ашиглаж байгаагаас хамааран академик болон захиргааны байгууллага, хариуцлага журам үйл ажиллагаа хүний болон тоног төхөөрөмжийн нөөц зэргийг багтаадаг;
- .4 Чанарын хяналтын үүрэг, үүнийг сургалт бэлтгэл, шалгалт, үнэлгээ дүгнэлтийн бүхий л түвшинд ашиглах бөгөөд мөн түүнчлэн өмнөө тавьсан зорилтоо биелүүлэхэд зохих шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд хэрэглэгдэнэ;
- .5 Дотоод үйл ажиллагаа болон чанарын шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд тавих хяналт, үүнд сургалтын байгууллага болон сургалт зохион байгуулж байгаа тал сургалтын хөтөлбөрийн зорилго, зорилтыг биелүүлж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, мөн тэдний үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлдэг журам, чанарын хяналтыг хэрхэн хэрэгжүүлж байгаад анхаарах; болон
- .6 Чанарын хяналтыг тодорхой хуваарь 1/8 журмын 2 дугаар хэсэгт өгөгдсөний дагуу болон бусад заалтуудын дагуу явуулж хөндлөнгийн үнэлгээнд оруулна. Ийм хяналтад чанарын шаардлагыг хэрхэн биелүүлж байгаад тавьсан ажиглалтын дүн үндсэн суурь нь болдог.

5. Сургалт, бэлтгэл, шалгалт болон үнэлгээний чанарын стандартыг тогтоохдоо энэ хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг хариуцаж байгаа байгууллага дараах зүйлд анхаарлаа хандуулах хэрэгтэй:

- .1 Дотооддоо сургалтын чанарын стандартын тогтсон хяналт болон магадлал итгэмжлэлд холбогдох заалтуудыг, хэрэв тийм заалт байгаа бол тэдгээрийг сургалтдаа хэрэгжүүлэх хэрэгтэй. Юуны өмнө чанарын стандартыг удирдлагын болон үйл ажиллагааны бүхий л түвшинд хэрэгжүүлэхэд гол анхаарлаа хандуулж энэ үйл ажиллагааг хэрхэн удирдан зохион байгуулж, дүгнэж тавьсан зорилтдоо хүрч байгаад анхаарал хандуулах хэрэгтэй.
- .2 Хэрэв тэргүүлэх зорилтдоо тодорхой дадал чадвар эзэмшүүлэхийг зорьж байвал чанарын стандартыг хангаж бодитой биет сургалтын тоног төхөөрөмж загварыг ашиглаж байгаа эсэх, эдгээр нь байцаагчийн буюу үнэлгээ явуулах байцаагчийн шаардлагад нийцэж байна уу, үгүй юу гэдгийг анхаарах хэрэгтэй.
- .3 Дотоодын үнэлгээ явуулахдаа бүх түвшний хөтөлбөрт тал бүрийн судалгаа хийх хэрэгтэй. Ингэснээр тавьсан зорилтод дүгнэлт хийж чанарын стандартыг хэрэгжүүлнэ. Уг ажиглалт дүгнэлтэд сургалтын төлөвлөгөө, төлөвлөгөөний хэрэгжилт үнэлгээний хөтөлбөр болон сургалт, судалгаа болон харилцааны чиглэлээр явуулж байгаа үйл ажиллагаа хамрагдана. Ажиглалт хяналтын үр дүн нь А-1/8 хэсгийн 3 дугаар дэд хэсэгт заасны дагуу хөндлөнгийн үнэлгээний үндсийг бүрдүүлнэ.

Хөндлөнгийн бие даасан үнэлгээ

6. Хөндлөнгийн буюу бие даасан үнэлгээнд дэс дараатай, бусдаас ямар нэгэн хамааралгүйгээр чанарын хяналтыг хэрхэн хэрэгжүүлж байгаад хийсэн ажиглалт, дүгнэлтийг тусгах ёстой. Харин тухай байгууллагын хэрэгжүүлж байгаа үндэслэлд ямар нэгэн дүгнэлт өгөх шаардлагагүй. Үнэлгээ явуулж буй шинжээчдийн баг дараах зүйлд анхаарах хэрэгтэй:

- .1 Үнэлгээ дүгнэлтийг тогтсон дүрэм журмын дагуу явуулах;
- .2 Үнэлгээ дүгнэлт бүрийг баримтжуулсан байх ёстой бөгөөд үнэлгээ явуулж буй салбарыг хариуцаж байгаа албан тушаалтанд мэдээллийг хүргэсэн байхад анхаарах хэрэгтэй.
- .3 Ямар нэгэн алдаа дутагдлыг засаж залруулах үед нь нэн даруй шуурхай арга хэмжээ авч байгаа эсэхийг шалгах хэрэгтэй.

7. Үнэлгээний ажлын үндсэн зорилго нь чанарын стандартын үйл ажиллагааны хүрээний бүх түвшинд үр дүнгийн дүгнэлт хийх явдал юм. Хэрэв мэргэжил дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулах байгууллагын талаар яригдаж байгаа бол боловсролын асуудлаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллагаар дамжуулан уг үйл ажиллагааг явуулах нь зүйтэй. Эсхүл чанарын стандартын чиглэлээр мэргэшсэн Засгийн газрын байгууллага үнэлгээ явуулах нь зүйтэй. Үнэлгээ явуулж буй шинжээчдийн баг нь үйл ажиллагаа явуулахад хангалттай мэдээлэл авах хэрэгтэй. Хэрэв сургалтын томоохон байгууллага, сургалтын өргөн хүрээтэй асуудал яригдаж байгаа бол дээр дурдсан мэдээллийг дараах асуудлуудад тусгасан байх ёстой:

- .1 Тухайн сургалтын байгууллагын үйл ажиллагааны зорилгыг тодорхой тайлбарласан байх;
- .2 Сургалтад ашигладаг онолын болон практик аргын талаар тодорхой дэлгэрэнгүй тайлбар;
- .3 Янз бүрийн хороо, зөвлөгөө өгөх байгууллагын зохион байгуулалтын бүтэц ба бүрэлдэхүүний талаар мэдээлэл;
- .4 Ажилтнууд суралцагчдын талаар мэдээлэл;
- .5 Сургалтын тоног төхөөрөмж хэрэгслийн талаар тайлбар;
- .6 Баримталдаг бодлого болон үйл ажиллагааны журмын талаар ерөнхий тайлбар. үүнд:
 - .6.1 Суралцагч элсүүлэх;
 - .6.2 Сургалтын шинэ болон хуучин хөтөлбөрүүдийг боловсруулах болон дахин найруулах;
 - .6.3 Шалгалт зохион байгуулах тогтолцоо, үүний дотор дахин тшалгалт авах гэх мэт;
 - .6.4 Ажилд авах, мэргэжил дээшлүүлэх, ажилтнуудын мэргэжлийн чадваруудыг үнэлэх, мэргэжлийг дээшлүүлэх гэх мэт
 - .6.5 Оюутан суралцагч болон салбарын мэргэжилтнүүдийн санал бол
 - .6.6 Судалгаа болон баримт бичиг боловсруулах ажилтнуудын хамтын оролцоо

Илтгэл

8. Илтгэлийн эцсийн хувилбарыг хүргүүлэхийн өмнө шинжээчдийн баг ажлын тайлангийн урьдчилсан хувилбарыг явуулж тэднээс өөрсдийн хийж байгаа дүгнэлт болон санал бодлоо ирүүлэхийг хүсдэг. Удирдлагын зүгээс ирүүлсэн ямар нэгэн дүгнэлтийг үнэлгээ шалгалтыг явуулсан шинжээчид илтгэл тайлангийн эцсийн хувилбарт оруулж тусгана. Ингэхдээ:

- .1 Сургалтын байгууллага, эсхүл сургалтын хөтөлбөрийн талаар товч мэдээлэл;
- .2 Мэдээллийг бүрэн дүүрэн үндэслэлтэй тодорхой байхад анхаарах;
- .3 Тухайн сургалтын байгууллагын давуу болон сул талын талаар тэмдэглэх;
- .4 Үнэлгээнд ашигласан журмын талаар тайлбарлаж бичих;
- .5 4 дүгээр хэсэгт дурдсан янз бүрийн агуулгыг хамарсан байх;
- .6 Конвенцын шаардлагад нийцэж байгаа, эсхүл түүнийг ямар байдлаар зөрчиж байгааг тодорхойлж, тавьсан зорилгоо хэрхэн биелүүлж байгаа өнцгөөс харахад чанарын стандартын хэрэгжилтийг тодорхойлох;
- .7 Алдаа дутагдал илэрсэн салбарын талаар тодорхой дурдаж үүсэн нөхцөл байдалд авч болох арга хэмжээний талаар дурдах, мөн тайланд үнэлгээ явуулсан шинжээчдийн дүгнэлтийг нэмж оруулах хэрэгтэй.

Хэсэг В-1/9

Эрүүл мэндийн шаардлагатай холбоотой удирдамж

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗЛЭГ БОЛОН ЭМЧИЙН МАГАДАЛГАА

1. Эрүүл мэндийн хувьд далайчид тухайн албыг хаах шаардлагад тэнцэж байгаа эсэхийг тайлбарласан заалтууд болон эрүүл мэндийн шаардлагыг боловсруулахдаа Оролцогч талууд юуны өмнө В-1/9 хэсэгт дурдсан бие бялдрын чадварын доод үзүүлэлтийг анхаарч мөн энэ хэсэгт өгөгдсөн далайчдын биелүүлбэл зохих янз бүрийн үүргийг анхаарах хэрэгтэй.
2. Эрүүл мэндийн шаардлага болон далайчид албан үүрэгтээ эрүүл мэндийн хувьд тэнцэх эсэх заалтуудыг боловсруулахдаа Талууд *Guidelines for Conducting Pre-sea and Periodic Medical Fitness Examinations for Seafarers* хэмээх гарын авлагад өгөгдсөн удирдамжийг мөрдлөг болгохоос гадна бусад хувилбарууд, олон улсад мөрдөгддөг заавар журам ОУХБ, ОУДБ болон ДЭМБ-аас гаргасан олон улсад түгээмэл ашиглагддаг заавар журмыг тусгах хэрэгтэй.
3. Далайчдыг тухайн ажил үүрэгтээ эрүүл мэндийн хувьд тэнцэх эсэхийг шалгах эмнэлгийн үзлэг явуулж байгаа эмч нар нь мэдлэг болон туршлагын хувьд хөдөлмөрийн эрүүл ахуй, далайчдын эрүүл мэнд, мөн далайн хөлөг онгоцон дээр эмчээр ажилласан ажлын туршлага, эсхүл далайн хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа эрхэлдэг компанид мэргэжлийн туршлагатай, мэргэжилтний удирдлага дор эмчээр ажиллаж байсан мэргэжлийн туршлага бүхий хүмүүс зохион байгуулах нь зүйтэй.
4. Эрүүл мэндийн үзлэгийг зохион байгуулах байранд далайчдын эрүүл мэндийн үзлэгийг зохион байгуулах тоног төхөөрөмж байх шаардлагатай.
5. Захиргаанаас эрүүл мэндийн үзлэг хийж байх үед баримтлах дүрэм журмыг хэрэгжүүлж, эрүүл мэндийн байдлын талаар дүгнэлт гаргахдаа мэргэжлийн хувьд ямар нэгэн хөндлөнгийн дарамтаас ангид бүрэн бие даасан байх нөхцөлийг хангахад онцгой анхаарах хэрэгтэй.
6. Эмнэлгийн эрүүл мэндийн магадалгаа авахаар хандсан этгээд нь зохих албан ёсны мэргэжлийн эмчид холбогдох баримт бичиг биеийн байцаалтаа шалгуулна. Мөн өмнөх эрүүл мэндийн үзлэгийн бичгээ авч ирэх ёстой.
7. Захиргаа өөрийн үзэмжээр тухайн ажилтны эрүүл мэндийн байдал болон далайн хөлөг онгоцон дээр ажил үүрэг гүйцэтгэхэд В-1/9 хүснэгт өгснөөр эрүүл мэндийн хувьд тэнцэхийг нотолсон бусад баримт бичиг, эмнэлгийн дүгнэлтийн үндсэн дээр тавьсан шаардлагад татгалзах буюу ямар нэгэн өөрчлөлт оруулах эрхтэй.
8. Эрүүл мэндийн хувьд тэнцэх шаардлагатай холбоотойгоор хэрвээ боломжтой бол далайн хөлөг онгоцон дээр эрүүл мэндийн хувьд ажиллах шаардлагыг хангах бодитой шалгуур үзүүлэлтийг хангах ёстой. Ингэхдээ эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн оролцоотойгоор шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлох хэрэгтэй. Эмнэлгийн байгууллага, эмч мэргэжилтнүүд амь насанд нь ноцтой аюул учруулж болзошгүй өвчтэй, зайлшгүй эм уух шаардлагатай далайчдыг ямар нөхцөлд хөлөг онгоцон дээр ажил үүргээ хийхийг зөвшөөрч болох талаар тусгайлан тодорхой заах хэрэгтэй.
9. Эрүүл мэндийн шалгуур шаардлагад, мөн түүнчлэн эрүүл мэндийн онцгой нөхцөл байдалд тухайлбал, өнгөний харалган эмгэгийн талаар анхаарах хэрэгтэй. Ийм тохиолдолд тухайн далайчин хөлөг онгоцон дээр тодорхой үүрэг гүйцэтгэхэд тэнцэхгүй гэж үзнэ.
10. Албаны шаардлагад тэнцэх холын харааны хамгийн бага стандарт үзүүлэлт нь ямар нэгэн шил болон бусад зүйлгүйгээр 2 нүд хоёул 0.1с доошгүй байх ёстой. *

*Снеллен аравтын бутархайгаар утгаар өгөгдсөн .

11. Ажил үүргээ биелүүлэхэд нь шил зүүх, эсхүл контакт линз шаардлагатай хүмүүсийн хувьд хөлөг онгоцон дээр нөөц нүдний шил гар дор байлгаж байх хэрэгтэй. Хараа засах ямар нэгэн зайлшгүй шаардлагын тухай тэмдэглэлийг эмнэлгийн эрүүл мэндийн ажиллагаанд тэнцэх тухай магадалгаанд заавал бичих ёстой.
12. Өнгөний харааг Тээвэрт шаардагдах өнгөний харааны олон улсын зөвлөмж хэмээх Гэрлийн техникийн олон улсын байгууллагаас заасан зааварчилгааны дагуу явуулна. (CIE 143-2001 болон бусад хувилбаруудыг оролцуулан, эсхүл үүнтэй адил үзлэгийн аргуудыг хэрэглэнэ.)

Хүснэгт В-1/9

Далайн хөлөг онгоцон дээр ажилд ороход, эсхүл албан үүрэг гүйцэтгэхтэй холбоотойгоор далайчдад тавигдах бие бялдрын үнэлгээний доод хязгаар

Гүйцэтгэх, даалгавар, үүрэг, эсхүл хөлөг онгоцон дээр үүссэн нөхцөл байдал	Холбогдох бие бялдрын чадал	Эмнэлгийн үзлэг явуулсан эмч тухайн далайчин дараах шаардлагыг биелүүлж байгаа эсэхийг дүгнэнэ
<p>Хөлөг онгоцон дээрх энгийн шилжилт хөдөлгөөн:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хөдөлгөөнтэй тавцан дээр - Түвшнүүдийн хооронд - Өртөө хооронд <p>Энд жич тайлбар 1-г ашиглана.</p>	<p>Тэнцвэр хадгалах болон хөдөлгөөн сайтай байх Босоо болон налуу замаар өгсөх буух</p> <p>Усны хамгаалалт дээгүүр давах (Тухайлбал ачааны маркийн талаар конвенцод усны хамгаалалтын өндрийг 600мм байх ёстой гэж шаарддаг.)</p> <p>Ус үл нэвтрэх хаалгыг нээх хаах</p>	<p>Тэнцвэр хадгалах байдалд ямар нэгэн өөрчлөлт байгаа эсэх</p> <p>Ямар нэгэн өвчин эмгэгийн улмаас биеийн хүчний ажил хийх, хөдөлж явахад нь саад учирч байгаа эсэх</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бусдын тусламжгүй босоо өндөрлөгт авирах, эсхүл налуу орчинд авирах чадвартай эсэх - Өндөр босгон дээгүүр алхаж гарах, - Хаалганы хаалтын системтэй харьцах зэрэг чадвартай эсэх
<p>Хөлөг онгоцон дээр энгийн даалгавар биелүүлэх:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гар багаж ашиглах - Хөлөг онгоцны нөөцийг цэгцлэх, хураах - Өндөрт ажил гүйцэтгэх - Хавхалгатай харьцах - 4 цагийн ээлжид ажиллах - Хаалттай орчинд ажиллах - Дохио зааварчилгаа, анхааруулгыг дагаж ажиллах - Бусадтай харилцах байдал <p>Энд жич тайлбар 1-ийг ашиглана.</p>	<p>Биеийн хүч, гар хурууны хурд, тэвчээр, механик төхөөрөмжтэй харьцах тэсвэржилт</p> <p>Өргөх, татах ачаа зөөх чадвар (Тухайлбал: 18 кг)</p> <p>Гараа дээш өргөх</p> <p>Байрандаа зогсох, явах, алхах, идэвхтэй байдлаа удаан хугацаанд хадгалах</p> <p>Давчуу орчинд ажиллах, нарийхан гарцаар гарах (Тухайлбал: “Далайд хүний амь насыг хамгаалах тухай” олон улсын конвенцод ослын гарцын зай хамгийн багадаа 600 мм х 600 мм байна гэж заасан. – “Далайд хүний амь насыг хамгаалах тухай” олон улсын конвенцын 3.6.5.1 журам)</p> <p>Хараагаар объект хэлбэр дохиог таних</p> <p>Сонсголын чадвар, анхааруулга болон зааварчилгаа сонсож ойлгох</p> <p>Ямар нэгэн зүйлийн талаар тодорхой хэлж ярьж тайлбарлах чадвар</p>	<p>Албан үүргээ биелүүлэх чадварыг нь бууруулж буй ямар нэгэн эмгэг өвчин байгаа эсэх, ялангуяа энэ нь хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд онц ач холбогдолтой гэдгийг анхаарах хэрэгтэй.</p> <p>Үүний тулд тухайн ажилтан:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гараа дээш өргөсөн нөхцөлд ажиллаж чадаж байгаа эсэх - Байрандаа удаан хугацаанд зогсох, эсхүл явах чадвартай эсэх - Хаалттай орчинд орох - Харааны стандартын шаардлагыг биелүүлж байгаа эсэх (хүснэгт А-1/9) - Эрх бүхий байгууллага болон олон улсын заавар журмын дагуу сонсголын стандартыг биелүүлж байгаа эсэх, - Бусадтай хэвийн яриа өрнүүлж чадаж байгаа эсэхийг шалгана.

Гүйцэтгэх чиг үүрэг, даалгавар, эсхүл хөлөг онгоцон дээр үүссэн нөхцөл байдал	Холбогдох бие бялдрын чадал	Эмнэлгийн үзлэг явуулсан эмч тухайн далайчин дараах шаардлагыг биелүүлж байгаа эсэхийг дүгнэнэ
<p>Ослын үед хөлөг онгоцон дээр үүрэг гүйцэтгэх:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ослын гарц - Гал унтраах - Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэх <p><i>Энд жич тайлбар 2-г ашиглана.</i></p>	<p>Хамгаалалтын хантааз, эсхүл усны хувцас өмсөх</p> <p>Маш их утаатай орчноос нүүлгэн шилжүүлэх</p> <p>Гал унтраах үүрэг биелүүлэхэд оролцох, үүнд амьсгалын аппарат ашиглах</p> <p>Хөлөг онгоцноос нүүлгэн шилжүүлэхэд оролцох</p>	<p>Энэ нь хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангахад онцгой үүрэгтэй учраас тухайн ажилтан үүргээ биелүүлэх чадварт сөргөөр нөлөөлөх ямар нэгэн эмгэг, эсхүл өвчин байгаа эсэхийг тодруулах</p> <p>Дараах төрлийн чадвар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хамгаалалтын хантааз болон усны хувцас өмсөх - Мөлхөх - Температурын ялгааг мэдрэх - Галт унтраах төхөөрөмжтэй харьцах - Амьсгалын аппаратыг ашиглаж чаддаг байх (Энэ нь түүний үүрэгт хамаарах бол)

Жич:

1. Дээр өгөгдсөн хүснэгтийн 1 болон 2 дугаар дэд хэсэгт: (а) Хөлөг онгоцон дээр гүйцэтгэх ердийн даалгавар, үүрэг, байнга үүсдэг нөхцөл байдлын талаар тайлбарласан. (b) Түүнд хамаарах бие бялдрын чадвар, энэ нь далайчны болон хөлөг онгоцны бусад нөхцөл байдал, далайчны аюулгүй ажиллагааг хангахад зайлшгүй чухалд тооцогддог. (c) Эмч нар тухайн далайчныг далайн хөлөг онгоцон дээр янз бүрийн үүрэг гүйцэтгэдэг, хөлөг онгоцон дээрх ажлын онцлог, хийх ажлынх нь ялгаатай байдал зэрэгт тулгуурлан ажилдаа эрүүл мэндийн хувьд тэнцэх эсэх талаар дүгнэлт гаргахдаа дээд зэргийн шалгуур үзүүлэлтийг ашиглах хэрэгтэй.
2. Дээр өгсөн хүснэгтийн 3 дугаарт: (а) Хөлөг онгоцон дээр гүйцэтгэх ердийн үүрэг даалгавар, үйл явдал болон үүсдэг нөхцөл байдлыг тайлбарласан. (b) Түүнд хамаарах бие бялдрын чадвар, энэ нь далайчны болон хөлөг онгоцны бусад нөхцөл байдал, далайчны аюулгүй ажиллагааг хангахад зайлшгүй чухалд тооцогддог, (c) Эмч нар тухайн далайчныг далайн хөлөг онгоцон дээр янз бүрийн үүрэг гүйцэтгэдэг, хөлөг онгоцон дээрх ажлын онцлог, хийх ажлынх нь ялгаатай байдал зэрэгт тулгуурлан ажилдаа эрүүл мэндийн хувьд тэнцэх эсэх талаар дүгнэлт гаргахдаа дээд зэргийн шалгуур үзүүлэлтийг ашиглах хэрэгтэй.
3. Энэ хүснэгтэд хөлөг онгоцон дээр ажиллах боломжтой бүх нөхцөл, эсхүл хөлөг онгоцон дээр ажиллаж болохгүй бүх эрүүл мэндийн нөхцөлийг заахыг зориогүй болно. Оролцогч талууд далайчдад тавьдаг тодорхой шалгуур үзүүлэлтдээ, мөн бие бялдрын бусад шалгуур үзүүлэлтүүдийг тавьж болно. /Үүнд: хөлөг онгоцны ахмадын туслах буюу машин тасгийн усан цэрэг/ Зарим нэг хүмүүс ялангуяа тусгай, эсхүл хязгаарлагдмал үүрэг гүйцэтгэдэг хүмүүсийн хувьд онцгой нөхцөл байдлыг зохих ёсоор анхаарах ёстой.
4. Эргэлзээтэй нөхцөл байдал үүсвэл эмч холбогдох дутагдлыг зохих ёсны бодитой шинжилгээ, судалгааны тоон үр дүнгээр илэрхийлэх, эсхүл тухайн ажилтныг нэмэлт шинжилгээнд оруулахаар явуулах замаар үнэлгээ дүгнэлтийг тодруулна.
5. “Тусламж” гэдэг нь үүрэг даалгавраа биелүүлэхдээ бусад хүмүүсийн тусламж дэмжлэгийг авна гэсэн үг юм.
6. Ослын нөхцөлд гүйцэтгэх үүрэг гэдэг нь ослын үед гүйцэтгэх бүх стандарт үйл ажиллагааг хамарна. Тухайлбал, хөлөг онгоцыг орхиж явах, гал унтраах, амь гарах, хувийн аюулгүй байдлаа хангахын тулд далайчин бүхний гүйцэтгэх үүрэг зэрэг

Хэсэг В-1/10

Гэрчилгээ баталгаажуулах заалт журам, удирдамж

1. ДССГОЭА-ны тухай олон улсын конвенцын дагуу явуулах мэргэжлийн гэрчилгээ олгох зорилгогүй бэлтгэл сургуулилтын хувьд талуудаас ирүүлсэн мэдээллийн үндсэн дээр Далайн аюулгүй байдлын хорооны зохих шийдвэр, конвенцын заалтыг 1/7 журмын 2 дугаар дэд хэсэгт заасны дагуу хэрэгжүүлж байгаа эсэхийг тодорхойлох бөгөөд үүнийг конвенцод оролцогч бусад талууд сургалтын асуудлаар тэдний зохих шаардлагыг биелүүлж байна гэж үзнэ.
2. Захиргааны зүгээс 1/10 журмын 5 дугаар хэсэгт дурдсанаар хөлөг онгоцон дээр үзлэг явуулж байгаа байгууллагаас ирүүлсэн асуулгад зохих ёсны бичгээр нотолгоо гаргаж өгөх ёстой. Хөлөг онгоцны хяналтыг хариуцаж байгаа улсын боомт нь үүнийг гэрчилгээний батламжийн оронд:
 - .1 Далайчны нэр
 - .2 Төрсөн он, сар, өдөр
 - .3 Үндсэн мэргэжлийн гэрчилгээний дугаар
 - .4 Ажил үүрэг
 - .5 Хязгаарлалтууд
 - .6 Захиргааны холбогдох мэдээлэл
 - .7 Гэрчилгээ олгосон болон хүчинтэй хугацаа
3. Ийм нотолгоог цахим хэрэгслээр дамжуулан олгож болно.

Хэсэг В-1/11

Гэрчилгээ хүчинтэй байдлыг нотлохтой холбоотой удирдамж.

1. Журам 1/11-д зааснаар далайн хууль тогтоомж, технологи, түүнчлэн далайн орчныг хамгаалах болон далайн орчинд хүний амь нас аюулгүй байдлыг хамгаалахтай холбоотой зөвлөмжийн талаар тухайн хөтөлбөрт тусгаж байх ёстой.
2. Шалгалтыг бичгийн болон аман хэлбэрээр зохион байгуулж сургалтын бусад боломжтой арга хэрэгслийг ашиглана.
3. Хөлөг онгоцон дээр А-1/11 хэсгийн 1 дүгээр хэсэгт заасан ажлын тодорхой туршлагатай ажилтан удирдлагын бүрэлдэхүүний зохих албан тушаалд ажиллаж болно.
4. Хэрэв мэргэжлийн гэрчилгээний хүчин төгөлдөр байдлыг баталгаажуулсан тухай мэдээлэл 1/11 журмын 1 дүгээр хэсэгт зааснаар гэрчилгээний хугацаа дуусахаас 6 сарын өмнө ирвэл гэрчилгээний хүчинтэй хугацааг 5 жилээр сунгана.

Хэсэг В-1/12

Сургалтын загвар төхөөрөмж ашиглахтай холбоотой удирдамж

1. Хэрэв далайчны мэргэжлийн шаардлагад тэнцэх эсэхийг шалгах шалгалт, эсхүл бэлтгэл сургуулилтад загвар төхөөрөмж ашиглаж байгаа бол шалгалт авахдаа дараах удирдамжийг анхаарах хэрэгтэй.

РАДАР БОЛОН РАДАРЫН АВТОМАТ ЗУРАГЛАЛЫН ТӨХӨӨРӨМЖ, ТҮҮНИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ АШИГЛАХ ЧАДВАРЫН БЭЛТГЭЛ ҮНЭЛГЭЭ *

2. Радараар ажиглалт хийх болон зураглал дээр дадлага хийх, дадлагын ажлыг дүгнэхдээ дараах асуудалд анхаарвал зохино. Үүнд:

- .1 Радарын сургалтын загвар төхөөрөмжийг ашиглаж дадлага хийлгэх;
- .2 3-17 дугаар хэсэгт дурдсан стандартыг хангах, түүнээс багагүй түвшний мэдлэг чадвар эзэмшүүлэх

3. Сургалтад загвар төхөөрөмж ашиглахаас гадна хэрвээ боломжтой бол далайн хөлөг онгоцны радарын тоног төхөөрөмж дээр хэрхэн ажиллахыг бодитоор харуулж дадлага хийлгэх хэрэгтэй. Радарын мэдээг алдаатай буруу тайлбарлах нь ямар аюул эрсдэлд хүргэж болзошгүй талаар дадлагажигчийн мэдлэгийг сайжруулах аяллын үед хөлөг онгоц далайд мөргөлдөх аюулаас зайлсхийж урьдчилан сэргийлэхийн тулд аюулгүйн маневрт онцгой чухал үүрэгтэй. Радарын мэдээний зураглал төлөвлөгөөг шаардлага хангах түвшинд хийж боловсруулах арга чадвараа дээшлүүлэх боломжийг бүрдүүлэх үүднээс сургалтыг бодит ажлын үед явуулахыг чухалчлах хэрэгтэй.

Радар болон түүнийг ашиглалтдаа хэрвээ боломжтой бол далайн хөлөг онгоцны жинхэнэ Радар дээр ажиллаж, сургалтын загвар төхөөрөмжийг ашиглаж давхар шалгуулж болно.

Радарын тоног төхөөрөмж дээр ажиллах үйл ажиллагааг бодит нөхцөлд явуулбал зүйтэй. Ингэснээр сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтан нь Радарын тоног төхөөрөмжийг ашиглах явцад алдаа гаргавал ямар аюул дагуулж болох талаар сайтар ойлголт авна. Мөн энэ нь тухайн ажилтны ажлын чанарыг сайжруулахад чухал түлхэц болно. Цаашдаа ямар нэгэн алдаагүй ажиллаж, далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хөлөг онгоцыг аюулгүй маневрлахад зайлшгүй шаардлагатай холбогдох Радарын стандартыг ажиллуулах өөрийн мэдлэг чадвараа сайжруулах хэрэгтэй.

Ерөнхий заалт

Ажлын гүйцэтгэл болон үнэн зөв байдалд нөлөөлөх хүчин зүйл

4. Радарын үйл ажиллагааны зарчмын тухай суурь мэдлэг ойлголт эзэмшсэн байхын зэрэгцээ дараах чиглэлээр практикийн бүрэн мэдлэгтэй байвал зохино. Үүнд:

- .1 Зай болон тархац хэмжилт/пеленг, радарын дэлгэцийн чанарыг тодорхойлох төхөөрөмжийн онцлог, радарын антен, туйлын диаграмм, гол цацруулагчаас гадагш чиглэлд тархаж байгаа хүчний нөлөө, радарын системийн техникийн бус үзүүлэлт. Үүнд төхөөрөмжийн олон төрөл зүйлийн тодорхой өвөрмөц онцлог тэдгээрийн хоорондын ялгаа үйлдэл хяналт гүйцэтгэлийн болон тоног төхөөрөмжийн ялгаатай байдал. Объект илрүүлэхэд хамгийн их болон хамгийн бага зай мэдээллийн үнэн зөв байдалд тоног төхөөрөмжийн үйлдэл гүйцэтгэл хяналтын үзүүлэх нөлөө;
- .2 Байгууллагаас баталсан орчин үеийн хөлөг онгоцны радарын төхөөрөмжийн үйлдэл үзүүлэлт **;
- .3 Радарын антены байрлал, сүүдрийн сектор болон хүлээн авах чадвар буурсан секторын нөлөө, хэт авианы хуурамч дохио, антений өндөр илрүүлэлтийн зайд үзүүлэх нөлөө, радарын төхөөрөмжийг соронзон луужингийн ойролцоо байрлуулахаас үүдэх нөлөө, соронзон нөлөөллөөс хамгаалах зайд байрлуулахын ач холбогдол;
- .4 Антен болон долгион заагчийн ойролцоо байх үед цацрагийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах.

*Сургалтад ОУДБ-ын төрөлжсөн сургалтын хөтөлбөрийн холбогдох материалыг ашиглаж болно.

**Байгууллагаас баталсан гүйцэтгэвэл зохих стандартыг үзнэ үү

Алдаатай мэдээллийг илрүүлэх, хэт авианы хуурамч дохио болон далайн ойлт зэргийн радарын мэдээллийн алдааг илрүүлэх

5. Байг илрүүлэхэд тохиолдох хязгаарлалтуудын талаар тодорхой мэдлэгтэй байх хэрэгтэй. Ингэснээр байг илрүүлж чадахгүй алдах эрсдэлийг тооцоолох боломжтой юм.
 - .1 Тоног төхөөрөмжийн техникийн үзүүлэлт стандарт;
 - .2 Дэлгэцийн тодролт болон видео процессорын хяналтын тохируулга;
 - .3 Радарын дэлгэцийн үзэгдэх хязгаар;
 - .4 Байны хэмжээ, дүрс, байдал, бүтэц;
 - .5 Хөлөг онгоцны хөдөлгөөний нөлөө;
 - .6 Радио долгион тархах нөхцөл;
 - .7 Цаг агаарын нөхцөл байдал, далайн болон борооны чимээ;
 - .8 Чимээ бууруулах хяналтын тохиргоо;
 - .9 Сүүдрийн сектор;
 - .10 Бусад радарын нөлөө.
6. Радарын мэдээг алдаатай тайлбарлахад хүргэж болзошгүй хүчин зүйлүүдэд хэт авианы хуурамч дохио ойролцоо цамхаг овор ихтэй байгууламж гол болон голын адаг дээгүүр татсан цахилгааны шугамын нөлөө хоёр болон түүнээс дээш зам дээр илэрсэн алсын дохио
7. Радарын мэдээллийг тайлбарлахад өнцгийн нөлөө газрын байг илрүүлэх таних газар зүйн онцлогийн нөлөө радарын мэдрэх байдал объектоос ирж байгаа хэт авианы долгионд нөлөөлөх хүчин зүйл

Дадлага

Дэлгэцийг тохируулах болон хэвийн ажиллагааг хангах үйлчилгээ

8. Дараах чиглэлээр мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино:
 - .1 Радарын дэлгэцийн горим, түүний төрөл; “аяллын чиглэлд тогтвортой” зургаар/дүрсээр баримжаалж хөлгийн тогтворгүй харьцангуй хөдөлгөөнийг тодорхойлох, “аяллын чиглэлд тогтвортой”, “чиглэл”, “хойд чиглэл” зургаар/дүрсээр баримжаалж хөлгийн тогтвортой харьцангуй, болон бодит хөдөлгөөнийг тодорхойлох;
 - .2 Мэдээллийн оновчтой байдалд алдааны нөлөө; тогтвортой, эсхүл бодит хөдөлгөөний дүрс/зураглалд луужингийн алдааны нөлөө; бодит хөдөлгөөний дүрс/зураглалд бүртгэлийн алдааны нөлөө; бодит хөдөлгөөний дүрс/зураглалд хурдны алдаатай гар тохируулгын нөлөө;
 - .3 Бодит хөдөлгөөн хянах төхөөрөмж дээр хурдны алдаатай тохиргоог илрүүлэх арга; хэт авианы сул дохиог илрүүлэх боломжид саад учруулдаг хүлээн авагчийн шуугианы нөлөө, хүлээн авагчийн шуугиан дэлгэцийн дүрс тогтворжилтод үзүүлэх нөлөө гэх мэт, хяналтын төхөөрөмжийн тохируулга; хамгийн оновчтой тохируулгын шалгуур үзүүлэлт; тохируулгын дараалал, ач холбогдол, хяналтын тохируулгын алдаа, түүний нөлөө, тохируулгын алдааг илрүүлэх, засах:
 - .3.1 Удирдлага хяналтын бүтэц илрүүлэлтийн зайд нөлөөлөх нь;
 - .3.2 удирдлага хяналтын бүтэц мэдээллийн оновчтой байдалд нөлөөлөх нь;
 - .4 Алдаатай тохиргоотой радарын төхөөрөмж ашиглах, түүнээс үүдэх аюул;
 - .5 Үйлдлийн гүйцэтгэлийг тогтмол шалгаж байхын ач холбогдол, радарын илрүүлэлтийн дүрсний шинж чанар ба харах талбайн харилцан хамаарал.

Зай болон пеленг

9. Дараах чиглэлээр мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино. Үүнд:

- .1 Зайг хэмжих арга. Тогтсон зай хэмжих маркер болон өөрчлөлт хэмжих маркерууд;
- .2 Арга тус бүрийн үнэн зөв оновчтой байдал ба харьцангуйн янз бүрийн оновчтой арга;
- .3 Зайн өгөгдөхүүнийг дүрслэх арга: Тогтоогдсон зай хоорондын интервалыг тоогоор илэрхийлэх;
- .4 Пеленгийг хэмжих арга: электрон цахим курсор болон бусад арга;
- .5 Пеленг/тархац хэмжилтийн оновчтой байдал ба алдаа: төвийн байрлал буруу авснаас, эсхүл маркеруудыг хооронд нь хольсноос;
- .6 Пеленгийн өгөгдөхүүн мэдээллийг дүрслэх арга. Тоогоор илэрхийлж болно;
- .7 Зайг тогтмол хэмжих тооцоололт гарсан алдааг засах.

Радарын зураглал төлөвлөгөө хөтлөх арга болон харьцангуй хөдөлгөөнд хамаарах ойлголт

10. Радарын зураглал төлөвлөлтөд ажиллах, хөлөг онгоцны хөдөлгөөн болон бусад хөлөг онгоцны хөдөлгөөний байрлалыг тогтоох талаар тодорхой мэдлэг олгох сургалтад хамрагдах хэрэгтэй. Үүний дотор хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлж маневрлах болон үүнээс үүдэлтэй эрсдэл гэх мэт хөдөлгөөн, чиглэл, төлөвлөгөөний талаар зайлшгүй мэдлэг эзэмшвэл зохино. Бэлтгэлийн анхан шатанд радарын зураглал дээр ажиллах энгийн сургалтад хамрагдаж зураглалын геометр болон хөдөлгөөний харьцангуй ойлголттой болно. Дадлагажигч суралцаж байгаа чиглэлийн мэдлэгээ дээшлүүлж гүнзгийрүүлэн судлах хэрэгтэй. Мэдлэг дээшлүүлэх хамгийн тохиромжтой арга бол өмнө нь бэлтгэлд хамрагдсан ажилтнуудтай хамт сургалтын загвар тоног төхөөрөмж дээр ажиллах явдал юм.

Хэт авианы дохио ялгаж таних

11. Дараах чиглэлээр гүнзгий мэдлэг эзэмшсэн байх шаардлагатай.

- .1 Хөлөг онгоцны байрлалыг радарын тусламжтай эргийн объект болон далайн баримжаалах объект ашиглан тодорхойлох;
- .2 Хөлөг онгоцны байрлалыг зайн алслал болон пеленгийн тусламжтай үнэн зөв тодорхойлох;
- .3 Радарын үзүүлэлтийг бусад зүйлтэй харьцуулах, зай болон пеленгийн мэдээллийг байнга тэмдэглэж байх;
- .4 Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэхийн тулд радараар байрлал тодорхойлох.

Бусад хөлөг онгоцны аяллын чиглэл болон хурд

12. Дараах чиглэлээр гүнзгий мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино.

- .1 Зай болон пеленгийн мэдээллийг ашиглан бусад хөлөг онгоцны чиглэл ба бусад мэдээллийг шалгах арга.
 - .1.1 Тогтворгүй харьцангуй зураглал;
 - .1.2 Тогтвортой харьцангуй зураглал;
 - .1.3 Үнэн зөв зураглал.
- .2 Харааны болон радарын ажиглалт хоорондын холбоо, хөлөг онгоцны мэдээллийг үнэн зөв тодорхойлсон байдал мөн хөдөлгөөнд гарч байгаа өөрчлөлт зэргийг харьцуулах.

Нэг чиглэлд өөдөөс хөвж байгаа гүйцэн түрүүлж байгаа онгоцонд хамгийн их ойртож ирэх зай болон хугацаа

13. Дараах чиглэлээр гүнзгий мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 Дор өгөгдсөн мэдээлэл авахын тулд тэмдэглэл ашиглах:
 - .1.1 хамгийн их ойртох зайн утга ба пеленг;
 - .1.2 хамгийн их ойртохоос өмнөх хугацаа;
- .2 Ажиглалтыг тогтмол байнга явуулж байхын ач холбогдол.

Бусад хөлөг онгоцны чиглэл болон хурд өөрчлөгдөхийг илрүүлэх

14. Дараах чиглэлээр гүнзгий мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 Бусад хөлөг онгоцны хурд чиглэл өөрчлөгдөх нөлөө, радарын дэлгэцэн дээрх байрлал өөрчлөгдөх;
- .2 Хөлөг онгоцны хурд болон чиглэл өөрчлөгдөх үед түр хүлээгдэх, энэ өөрчлөлтийг илрүүлэх;
- .3 Хөлөг онгоцны чиглэл ба хурд үл ялиг өөрчлөгдөхийн аюул ба эдгээр өөрчлөлтийг олж илрүүлэхээс өмнөх харьцуулалт.

Өөрийн аялж яваа онгоцны чиглэл ба хурд өөрчлөгдөх нөлөө

15. Өөрийн аялж яваа хөлөг онгоцны маневр болон бусад хөлөг онгоцны маневр харьцангуй хөдөлгөөний зураглалд хэрхэн нөлөөлөх, харьцангуй хөдөлгөөний горимд луужин ашиглан хөдөлгөөн тогтворжуулахын давуу талын тухай сайн мэдлэгтэй байх.

16. Хөдөлгөөний жинхэнэ дүрстэй харьцуулалт хийхэд дараах мэдлэгийг эзэмшсэн байвал зохино.

- .1 Дараах зүйлд гарах алдааны нөлөө:
 - .1.1 Хурд ба хөлөг онгоцны аяллын талаарх мэдээлэл;
 - .1.2 Луужингаар хөдөлгөөний чиглэлийг тогтворжуулах, үүнийг харьцангуй хөдөлгөөний дүрсийг дэлгэцэд гаргахад ашигладаг;
- .2 Хөлөг онгоцны хурд чиглэл бусад хөлөг онгоцтой зөрөх үед өөрчлөгдөх нь радарын дэлгэцэн дээр дүрслэгдэх үед гарах нөлөө;
- .3 Радарын ажиглалтын хурднаас шалтгаалах зэрэг.

Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх олон улсын 1972 оны журам

17. “Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” олон улсын 1972 оны журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлт, радар ашиглахад түүнийг баримтлах талаар тодорхой ойлголттой болсон байх хэрэгтэй.

- .1 Хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх бүрэн бус мэдээлэл дээр тулгуурлан гарах аюул эрсдэл хөлөг онгоцны чиглэл болон хурд үл ялиг өөрчлөгдөхөөс үүдэлтэй эрсдэл аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
- .2 Радарын ажиглалтын тусламжтай хөлөг онгоцыг мөргөлдөхөөс сэргийлж аюулгүйн хурдаар зорчихын давуу тал;
- .3 Хурд ба зайны хамаарал, төрөл бүрийн хөлөг онгоцны маневрын онцлог
- .4 Радарын ажиглалтын тэмдэглэлийг зохих шаардлагын дагуу хөтлөхийн ач холбогдол;
- .5 Радарыг цаг агаар тэнгэр цэлмэг үед бүх боломжийг ашиглан мэдээллийг үнэн зөв тогтоох;
- .6 Радар болон харааны ажиглалтын мэдээллийг харьцуулах, мөн мэдээллийн харьцангуй үнэнд дүгнэлт хийх;
- .7 Радарын дэлгэцэн дээрх дүрсийг газрын зургийн дүрстэй харьцуулах;
- .8 Дүрсний маштабын нөлөөг зайны янз бүрийн шатлалд харьцуулах.

Радарын автомат зураглалыг янз бүрийн байдлаар ашиглах дадлага хийх, түүнийг дүгнэх

18. Радарын автомат зураглалын ашиглалтын дадлага ажил хийхдээ:

- .1 Радарын ажиглалт ба түүний зураглал, эсхүл энэ хоёр чиглэлийн бэлтгэлийг 19-35 дугаарт заасан бэлтгэлтэй хавсран анхан шатны сургалтад хамрагдсан байх шаардлагатай *;
- .2 Радарын зураглалын автомат хэрэгслийн сургалтын тоног төхөөрөмжийг ашиглах;
- .3 19-35 дугаар хэсгийн стандартыг хангах, эсхүл түүнээс багагүй түвшний болзлыг хангах мэдлэг эзэмших.

19. Хэрвээ ДССГОЭА-ны тухай конвенцын дагуу хөлөг онгоцны ахмад түүний туслах ээлжийн туслах радарын зураглалын автомат хэрэгсэл дээр хийх бэлтгэл сургуулилт явуулж байгаа бол радарын зураглалын автомат хэрэгслээр авч байгаа аяллын бусад мэдээллийг хамт ашиглан шийдвэр гаргах, мөн радарын төхөөрөмжийн системд түгээмэл тохиолддог алдааны талаар тодорхой мэдлэгтэй байх ёстой. Ийм чиглэлийн бэлтгэл сургалт нь ДССГОЭА-ны тухай 1978 оны конвенцод Оролцогч талуудаас олгодог гэрчилгээ болон тухайн суралцагчийн мэргэжлийн бэлтгэлд нийцэж байх шаардлагатай.

Онол болон дадлага

Радарын зураглалын автомат хэрэгсэлд хэт их найдахаас үүдэлтэй эрсдэл/аюул

20. Радарын зураглалын автомат хэрэгсэл нь зөвхөн хөлөг онгоцны аяллын үед хэрэглэх хэрэгсэл учраас зарим хязгаарлалтууд байдгийг мэдэж байх хэрэгтэй.

- .1 Өгөгдөхүүний техникийн хязгаар, радарын хүчин чадлын хязгаараас шалтгаалан радарын зураглалд хэт их найдлага тавих нь аюултай нөхцөл үүсгэнэ;
- .2 Аяллын явцын ээлжийн ажлыг тогтмол явуулах шаардлагатай.

РАЗТ-ийн үндсэн төрөл болон тэдгээрийн дүрслэлийн онцлог

21. РАЗТ-ийн олон төрлийг ашиглах, шаардагдах үндсэн мэдлэг: тэдний дүрсний янз бүрийн онцлог болон газарт харьцангуй тогтворжих гэх мэт горимыг ямар тохиолдолд ашиглах, аяллын чиглэлийн дагуу урд хойд гэх мэтээр дүрсээр баримжаалан эдгээр горимыг сонгох талаар мэдлэгтэй байх

РАЗТ-д холбогдох ОУДБ-ын шаардлага

22. РАЗТ-ийн ашиглалт, РАЗТ-ийн мэдээллийн үнэн зөв байдлын шаардлагыг тусгасан Олон улсын далайн байгууллагын удирдамжийн талаар тодорхой мэдлэгтэй байх шаардлагатай. **

Техникийн ажиллагаа болон системийн үнэн зөв байдалд нөлөөлөх хүчин зүйлс

23. РАЗТ-ийн гадна мэдрэгчийн ашиглалтын параметрийн талаарх мэдлэг- радарын, луужингийн, хурдны, мөн мэдрэгч доголдоноос РАЗТ-ийн мэдээллийн оновчтой байдалд үзүүлэх нөлөө

*Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материал болон MSC.64(67) тогтоолын нэмэлт, өөрчлөлтийг ашиглах боломж

**Байгууллагаас баталсан холбогдох гүйцэтгэлийн стандартыг үзнэ үү.

24. Дараах мэдлэг:

- .1 Радарын алс зайны болон тархац хэмжилтийн /пеленгийн мэдээллийн хязгаар, түүний нөлөө, луужингийн мэдээллийн хязгаар зэрэг нь РАЗТ-ийн мэдээллийн үнэн зөв байдалд нөлөөлөх;
- .2 Векторын оновчтой байдал нөлөөлж буй хүчин зүйлүүд

Боломж болон хязгаарлалт

25. Дараах мэдлэгийг эзэмших хэрэгтэй:

- .1 Автоматаар илрүүлэх үед объектыг сонгох шалгуур үзүүлэлт;
- .2 Гар удирдлагаар объектыг зөв сонгоход нөлөөлөх хүчин зүйлүүд;
- .3 Бай алдагдах болон дэлгэцэн дээр анивчих;
- .4 Бай алдагдахад нөлөөлөх нөхцөл хүчин зүйл өгөгдөхүүний дүрсэд түүний үзүүлэх нөлөө.

Мэдээлэл боловсруулахтай холбоотой түр саатуулах

26. РАЗТ-ийн мэдээлэл боловсруулахад дүрсийг дэлгэцэн дээр гарах хугацаанд түр саатдаг талаар мэдлэгтэй байх. Ялангуяа байг барих, дахин барих, эсхүл байг дагаж байгаа маневрын хөдөлгөөний дүрс.

Ашиглалттай холбоотой анхааруулга, тэдгээрийн давуу тал, мөн хязгаар

27. РАЗТ-ийг ашиглах, түүний давуу тал, хүчин чадлын хязгаар, анхаарах зүйлийн талаар мэдлэгтэй байж түүний тохируулгыг зөв хийх, ямар нэгэн доголдлоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд техникийн тохиргоог зөв хийх хэрэгтэй.

Системийн ажиллагааг шалгах

28. Дараах мэдлэг:

- .1 РАЗТ-ийн систем, түүнчлэн өөрийгөө шалгах функцийг ажиллуулж системийн ажиллагааг шалгах арга;
- .2 Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.

Гар болон автомат удирдлагаар байг илрүүлэх, түүнд холбогдох боломжийн хязгаар

29. Байг илрүүлж барих, байг илрүүлэлтийн 2 аргаар барих үед техникийн боломжийн хязгаарын талаар мэдлэгтэй байх хэрэгтэй. Мөн хэд хэдэн бай, эсхүл байны дүрс анивчих, эсхүл алдагдах шалтгааны тухай.

Жинхэнэ болон харьцангуй вектор мэдээллийн байны график дүрс болон аюултай бүс

30. Жинхэнэ болон харьцангуй векторын талаар хангалттай мэдлэгтэй байх хэрэгтэй. Үүнд: байны чиглэл болон хурдны талаар дараах зүйлийг мэддэг байх хэрэгтэй.

- .1 Аюулын нөхцөл байдлын үнэлгээ, хамгийн их ойртож ирэх зайны урьдчилсан тооцоо ба вектор болон графикийн аргаар аюултай бүсийн зурагт тулгуурлан хөлөг онгоц хамгийн ойртож очих хугацааг урьдчилан тооцох;
- .2 Хөлөг онгоцны чиглэл өөрчлөгдөх, эсхүл өөрийн хөлөг онгоцны хурд өөрчлөгдөх үед хөлөг онгоц аюултай зайд ойртож ирэх зайг урьдчилан тооцоолох;
- .3 Алдаатай вектор болон аюултай бүсийн нөлөө
- .4 Жинхэнээс харьцангуй вектор харьцангуй вектороос жинхэнэд шилжих давуу тал.

Дагаж байгаа байны байрлалын өгсөн мэдээлэл

31. Ажиглаж байгаа байны өмнөх байрлалын тухай мэдээллийг харьцуулах. Ингэснээр түүний дараагийн болзошгүй хөдөлгөөн чиглэлийг тодорхойлох. Ийнхүү тодорхойлсон таамгийг РАЗТ-ийг ашиглан батлах

Дадлага

Дэлгэцийн тохиргоо ба хэвийн ажиллагааг хангах

32. Энэ чиглэлээр дараах чадвар эзэмшсэн байх хэрэгтэй.

- .1 РАЗТ-ийн мэдээллийг хамгийн тод дүрслэх тохиромжтой арга дүрсийг дэлгэцэн дээр сонгох;
- .2 Хөдөлгөөний харьцангуй тогтворжилтын дүрс ба хөдөлгөөний дүрсийг дэлгэцэн дээр сонгох;
- .3 индикаторын бүх тохируулгыг зөв хийх ингэснээр дүрсний өгөгдөхүүний зөв буулгах;
- .4 РАЗТ-ийн мэдээлэл оруулахын тулд хөлөг онгоцны зохих хурдны харьцуулалтыг сонгох;
- .5 Радарын зураглалтай холбоотой РАЗТ-ийн удирдлагыг сонгох: гар, автомат, векторын графикай дүрсний өгөгдөхүүн;
- .6 Векторын болон графикаар сонгох, цаг хугацааны шатлал;
- .7 Автоматаар бай илрүүлэх горим дээр РАЗТ-ийг ажиллуулж байх үед хасагдсан бүсийг ашиглах;
- .8 Радар луужин мэдрэгч хурдны ажиллагааг хангах.

Системийн ажиллагааг шалгах

33. Системийн ажиллагааг шалгах РАЗТ-ийн мэдээллийн үнэн зөв байдлыг маневраар дүрслэх төхөөрөмж оролцуулан хөлөг онгоц объектод хэт ойртох нөхцөлийн жишээтэй харьцуулж үнэн зөвийг шалгах.

РАЗТ-ийн дэлгэцээс мэдээлэл авах

34. Хөдөлгөөний харьцангуй болон жинхэнэ хөдөлгөөний дүрслэлийн горим дээр ажиллаж байх үед дараах мэдээлэл авах мэдлэгтэй байх:

- .1 Ослын тухай хэт авианы дохио илрүүлэх;
- .2 Байны харьцангуй хөдөлгөөн ба хурд;
- .3 Байтай хамгийн их ойртож очих цэг хүртэлх зай болон хугацааны урьдчилсан тооцоо;
- .4 Байны чиглэл болон хурд;
- .5 Байны чиглэл болон хурдны өөрчлөлтийг тодорхойлох, энэ мэдээллийн үнэн зөв байдлын хязгаар;
- .6 Өөрийн онгоцны хурд олон чиглэл өөрчлөгдсөнтэй холбоотой нөлөө;
- .7 Хөлөг онгоцны маневрын загвар төхөөрөмж дээр ажиллах.

**“Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай”
1972 оны олон улсын журам, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийг хэрэгжүүлэх**

35. “Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” 1972 оны олон улсын журмын дагуу хөлөг онгоцыг аюултай зайд ойртохоос урьдчилан сэргийлэхэд радарын дэлгэцээр ирсэн мэдээлэл болон бусад нөхцөлд дүгнэлт хийж зохих шийдвэр гаргадаг.

**ЖОЛООДЛОГЫН ЦАХИМ ЗУРАГЛАЛ БА МЭДЭЭЛЛИЙН СИСТЕМ АШИГЛАХ
ДАДЛАГА БОЛОН ДАДЛАГА АЖЛЫН ДҮН (ЖЦЗ)**

Удиртгал

36. Жолоодлогын цахим зураглал ба мэдээллийн системийг үйл ажиллагаандаа ашиглах дадлага сургалт болон дадлагын ажлыг дүгнэхэд дараах зүйлийг ашиглах хэрэгтэй. Үүнд:

37. Дадлагын ажил болон үнэлгээнд:

- .1 Сургалтад цахим газрын зураг ба мэдээллийн системийн загвар төхөөрөмжийг ашиглах;
- .2 Сургалтаар дор 38-65-р хэсэгт өгсөн шаардлагад нийцэх мэдлэг чадвар олгох.

38. Цахим хүснэгт болон мэдээллийн системийн загвар төхөөрөмж нь ДССГОЭА-ны тухай журмын А-И/12 р хэсэгт заасан үйл ажиллагааны бүх стандартад нийцэхээс гадна хөлөг онгоцны жолоодлогын төхөөрөмж болон тавцангийн үйл ажиллагааны хяналтын төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх боломжтой байх хэрэгтэй.

- .1 Хөлөг онгоцны жолоодлогын хяналт болон холбооны тоног төхөөрөмж, хөлөг онгоцны жолоодлого ба ээлжийн үүрэг гүйцэтгэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмж хэрэгслийг бэлэн болгоно. Шалгалтаар хөлөг онгоцыг маневрлах чадварыг мөн шалгаж дүгнэх болно;
- .2 Хөлөг онгоцны өөрийн аялж яваа хөлөг онгоцныхоо онцлогийг бодитоор дуурайх нөхцөлийг далайд аялж байх үед бүрдүүлнэ. Цаг агаарын нөхцөл байдал түрлэгийн нөлөө, урсгалын нөлөө гэх мэт хүчин зүйлүүд, мөн загвар орчин бүрдүүлэхэд чухал үүрэгтэй.

39. Загвар төхөөрөмжийг ашиглан жолоодлогын цахим зураг болон мэдээллийн системийг хэрхэн ашиглахыг бодитоор үзүүлж, боломжтой бол дадлага хийх хэрэгтэй. Дадлагыг бодит орчинд явуулах нь дадлагажигчийн мэдлэг чадварыг дээшлүүлнэ. Ялангуяа жолоодлогын цахим зураг ба мэдээллийн системийг ашиглахдаа алдаа гаргавал түүнээс үүдэх осол аюулын талаар онцгой анхааруулах хэрэгтэй. Үзүүлэх сургуулилын хувьд зөвхөн цагийг танилцуулах, сургалтын үеэр хичээлийн цагийг богиносгох боломжтой.

Ерөнхий зүйл

**Жолоодлогын цахим зураглал ба мэдээллийн системийг ашиглах
мэдээллийн системийн сургалтын хөтөлбөрийн зорилго**

40. ЖЦЗ-ын сургалтад хамрагдаж байгаа дадлагажигч нь дараах чиглэлээр мэдлэг эзэмшсэн байх шаардлагатай. Үүнд:

- .1 ЖЦЗ-ыг ажиллуулах, системийг аяллын үеийн тохируулгыг ашиглах, холбогдох бүх мэдээллийг сонгох, түүнд үнэлгээ дүгнэлт өгөх, шаардлагатай тохиолдолд, ялангуяа үйл ажиллагаанд доголдол үүсэх үед зохих арга хэмжээ авах чадвартай байх;
- .2 Дэлгэцэн дээрх мэдээлэлд ноцтой алдаа доголдол илрэх тохиолдолд алдааг тайлбарлах ажлын мэдлэгтэй байх;
- .3 ЖЦЗ-д аяллын үеийн цорын ганц мэдээллийн эх сурвалж хэмээн хэт найдлага тавьж болохгүй шалтгааныг тайлбарлаж өгөх хэрэгтэй.

Онол болон практик ажил дээр харуулах

41. ЖЦЗ-ыг зааврын дагуу ашиглахын тулд системийн өгөгдөхүүн болон түүнийг ажиллуулах дүрэм журмын талаар анхан шатны мэдлэг ойлголттой байх шаардлагатай. Ялангуяа дэлгэцэн дээр илрэх мэдээллийн өгөгдөхүүн болон ЖЦЗ-ын үйл ажиллагааны хязгаар, болзошгүй аюул зэргийн талаар хэд хэдэн сургалтын лекц, семинар зохион байгуулж онолын үндэслэлийг тайлбарлах хэрэгтэй. Хэрвээ боломжтой бол сургалтыг ажлын практик орчинд явуулах, ажил мэргэжлийн хүрээний танил сэдэв агуулгын хүрээнд практик жишээ ашиглан явуулах хэрэгтэй. Мөн сургалтын үеэр загвар төхөөрөмж дээр дадлага хийх ёстой.
42. Сургалтад цахим газрын зураг болон мэдээллийн системийн төхөөрөмж, түүнтэй холбоотой мэдээллийг ашиглан хөлөг онгоцыг жолоодохтой холбогдох шаардлагатай мэдээллийг сонгох зэрэг нь хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд онцгой чухал үүрэгтэй бөгөөд сургалтын үеэр практик дадлага болон ЖЦЗ-ын загвар төхөөрөмж дээр дадлага хийж хичээлийн сургалтаар эзэмшсэн мэдлэгийн гол агуулгыг баталгаажуулна.
43. Сургалтын үндсэн гол зорилгыг тодорхойлохдоо хийгдэх үйл ажиллагааны бүтцийг тодорхойлох хэрэгтэй. Сургалтын зорилгыг нарийвчлан ангилж сэдэв тус бүрээр төлөвлөгөө боловсруулах нь зүйтэй.

Сургалтын загвар төхөөрөмж дээр дадлага хийх

44. ЖЦЗ-ын загвар дээр бие даан, эсхүл дадлага удирдагчийн хяналтан дор сургуулилт хийж практик чадварыг эзэмшинэ. Аяллын бодит үед жолоодлогын загвар төхөөрөмжийг ашигласнаар аяллын үеийн бүх нөхцөл байдлыг таниулахад чухал ач холбогдолтой. Дадлагыг янз бүрийн түвшинд, жолоодлогын горим дэлгэцийн горим болон үйл ажиллагааны өөр өөр нөхцөлд хийх хэрэгтэй.
45. ЖЦЗ-ын лаборатори болон загвар төхөөрөмжтэй бол энэ төхөөрөмжийг ашиглах үндсэн суурь дадлагыг лабораторид хийж харин сургалтын загвар төхөөрөмжийг хөлөг онгоц нэвтрэх үеийн хяналтын функц болон аль болохоор бодит байдалтай холбож хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн бүтэн ачааллаар ажиллуулж дадлага хийлгэх хэрэгтэй. Ийм үед хийх дадлагын ажлын үүрэг даалгаврын ачаалал нь сургалтын хөтөлбөрийн явцад дадлагажигчийн мэдлэгийн түвшин дээшлэх хэрээр өргөн хүрээг хамарч нэмэгдсээр байх шаардлагатай.
46. Хөлөг онгоцны аяллын үед аль болох бодит ажлын орчинд дадлага сургуулилт хийх хэрэгтэй. Сургалтын зорилгоос хамаарч далайн аяллын янз бүрийн үе шатанд дадлагыг ажлын бодит байран дээр хийлгэнэ.
47. Сургалтын загвар тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийлгэснээр дадлагажигчид ЖЦЗ-ыг ашиглах, хүлээх үүрэг хариуцлагын талаар, аюулгүй ажиллагааны талаар зохих мэдлэг олгоно. Системийн болон тоног төхөөрөмжийн ашиглалтыг сайжруулахад чиглэнэ.

Цахим газрын зураг болон мэдээллийн системийн үндсэн төрөл, тэдгээрийн дэлгэцийн онцлог

48. Дадлагажигч ЖЦЗ-ыг ашиглах үед баримтлах үндсэн зарчмын талаар мэдлэг эзэмших хэрэгтэй. Юуны өмнө түүний дэлгэцийн онцлог мэдээллийн өгөгдөхүүний бүтцийн талаар тодорхой ойлголттой болох хэрэгтэй. Үүнд:

- .1 Вектор ба хүснэгтийн ялгаа;
- .2 ЖЦЗ ба ECS-ийн хоорондын ялгаа;
- .3 ЖЦЗ ба RCDS-ийн ялгаа*;
- .4 ЖЦЗ ба тэдгээрийн янз бүрийн шийдлүүд, онцлог тусгай зориулалтын системийн онцлог;
- .5 (ердийн бус нөхцөл байдал, ослын үед гэх мэт).

*SN/Circ.207/Rev.1 – RCDS болон ЖЦЗ ECDIS-ын ялгаа

ЖЦЗ-д хэт найдахаас үүдэх эрсдэлүүд.

49. ЖЦЗ-ыг үйл ажиллагаанд ашиглахад суралцаж дадлага хийхэд дараах зүйлд анхаарах хэрэгтэй.

- .1 Жолоодлогын нэг хэрэгсэл болох ЖЦЗ нь үйл ажиллагааны тодорхой хязгаартай;
- .2 Системийн үйл ажиллагаа доголдохоос үүсэж болзошгүй ноцтой эрсдэлүүд;
- .3 Системийн үйл ажиллагааны хязгаар үүнд: системийн мэдрэгчүүдийн үйл ажиллагаа доголдох гэх мэт;
- .4 Гидрографик өгөгдөхүүний мэдээллийн алдаатай байдал, векторын хязгаарлалт ба цахим хүснэгтийн алдаа (ЖЦЗ ECDIS-ийг/ RCDS);
- .5 Хүний алдаанаас үүдэлтэй ноцтой эрсдэл үүсэх.

Ажиглалтыг чанарын дээд түвшинд хийх шаардлагатай гэдгийг хүлээн зөвшөөрч хөлөг онгоцны байрлалыг ЖЦЗ ЦГЗМС-ийн бие даасан аргын тусламжтайгаар байнга шалгаж байх хэрэгтэй.

Алдаатай мэдээлэл илрүүлэх

50. Тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны хязгаар болон алдаатай мэдээлэл илрүүлэх мэдлэгтэй байх нь ЖЦЗ-ыг үйл ажиллагаандаа зохих ёсоор үр дүнтэй аюулгүй ашиглахад хамгийн чухал юм. Сургалтын үеэр дараах хүчин зүйлүүдэд онцгой анхаарах хэрэгтэй:

- .1 Тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны стандарт;
- .2 Цахим хүснэгт нь дээрх радарын өгөгдөхүүний үзүүлэлт, радарын дүрс; ба цахим газрын зураг хоорондын ялгааг бууруулах;
- .3 Цахим болон цаасан хүснэгт зураг дээрх мэдээлэл хоорондын болзошгүй ялгааг олж тогтоох;
- .4 Хэмжээний ялгаа (хэт их, эсхүл дутуу дүрслэх, хэмжээ алдах) бодит хэмжээнээс цахим хүснэгт болон газрын зураг дээр алдаж дүрслэх, хэмжээ алдах;
- .5 Байрлал тогтоохдоо лавлагааны янз бүрийн системийг ашигласны нөлөө;
- .6 Хэвтээ болон босоо янз бүрийн өгөгдөхүүн ашиглахын нөлөө;
- .7 Хөлөг онгоц далайд хөдөлгөөнтэй байх үеийн нөлөө;
- .8 ЖЦЗ-ын хязгаарлалтууд дэлгэцийг хүснэгтийн горим дээр ажиллуулж байх үед;
- .9 Дэлгэц нь дээр дараах дүрсний алдаа ноцтой алдаа гарч болзошгүй:
 - 9.1. Хөлөг онгоцны байрлалын;
 - 9.2. Радарын өгөгдөхүүн ба РАЗТ, AIS;
 - 9.3. Газар зүйн координатын олон төрлийн систем;
- .10 Үрдүнг гар болон автомат удирдлагаар өгөгдөхүүнийг засаж баталгаажуулах:
 - 10.1. Хүснэгтийн өгөгдөхүүн радарын зургийг харьцуулах;
 - 10.2. Өөрийн хөлөг онгоцны байрлал тогтоогч систем ашиглан шалгах.

51. Өгөгдөхүүнийг буруу тайлах, тайлбарлахаас урьдчилан сэргийлж авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг танилцуулах хэрэгтэй. Ялангуяа ямар буруутай үйл ажиллагаанаас алдаа дутагдал тохиолдож болзошгүй вэ? гэдгийг тайлбарлана.

- .1 Дэлгэц нь дээр хэмжээ алдсан том их хэмжээтэй дүрс гарч ирэх үед түүнийг анзаарахгүй орхих;
- .2 Өөрийн хөлөг онгоцны байрлалыг анзаарахгүй нарийвчлан шалгахгүй орхих;
- .3 Дэлгэцийн горимыг хооронд нь холих;
- .4 Хүснэгтийн хэмжээг хооронд нь холих;
- .5 Лавлагааны системийг хооронд нь холих;
- .6 Мэдээлэл үзүүлэх, харуулах олон горим;
- .7 Векторыг тогтворжуулах олон горим;
- .8 Бодит нөхцөлд хойд зүг ба гиро луужингийн зүг (радар)-ын ялгаа;
- .9 Ижил өгөгдөхүүнийг лавлагааны системд ашиглах;

- .10 Хүснэгтийн тохиромжтой хэмжээг ашиглах;
- .11 Тухайн нөхцөлд хамгийн тохиромжтой мэдрэгчийг ашиглах;
- .12 Аюулгүй ажиллагааны зөв өгөгдлийг дараах байдлаар оруулах:
 - .12.1 Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааны зураг, зураглал;
 - .12.2 Хөлөг онгоцны аюулгүйн усны гүн;
 - .12.3 Үйл ажиллагаа.
- .13 Байгаа бүх өгөгдөл мэдээллийг зөв ашиглах.

52. RCDS бол зөвхөн хөлөг онгоцны жолоодлогын үед хэрэглэх хэрэгсэл бөгөөд түүнийг энэ горим дээр ажиллаж байх үед ЖЦЗ мэдээллийн төхөөрөмжийг дараах шаардлагатай тохиолдолд орчин үеийн цаасан хүснэгт газрын зурагтай хавсаргаж ашиглах хэрэгтэй.

- .1 RCDS горимыг CN1 circle 207 rew1 different between RCDS. ECDS – д тайлбарласныг үзнэ үү;
- .2 ЖЦЗ нь ямар ч горим дээр сургалтад бусад орчин үеийн газрын зураг хүснэгтүүдийн хамт ашиглах хэрэгтэй.

Системийн ажиллагаа болон мэдээний оновчтой байдалд нөлөөлөх хүчин зүйлүүд

53. ЖЦЗ-ын зарчмын талаар үндсэн ойлголттой болохоос гадна дараах чиглэлээр практикийн бүрэн дүүрэн мэдлэг эзэмшсэн байх шаардлагатай:

- .1 ЖЦЗ-ыг ажиллуулах, тохируулах, өгөгдөхүүний мэдрэгчийг холбох, хиймэл дагуул болон радио жолоодлогын системийн хүлээн авагч, радар, гиро луужин, бүртгэл, хэт авианы дохионы хэрэгсэл, эдгээр мэдрэгчийн хүчин чадлын хязгаар. Үүнд: хэмжилтэд тохиолдож болзошгүй алдаа, хөлөг онгоцны байрлалыг тодорхойлох, хэмжигдэхүүн хэмжилтэд гарах алдаа, хөлөг онгоцыг маневрлах үед дэлгэц дээр аяллын үйлдлийн чиглэлийн мэдээллийн үнэн зөв байдалд үзүүлэх нөлөө. Луужингийн алдаа түүнээс гарах үр дагавар гүехэн усанд хөвөх үед үйлдлийн оновчтой байдалд нөлөөлөх түүний тооцооллын алдааг хурдны тооцооллын оновчтой байдал хөлөг онгоц далайд байх үед хэт авианы дохионы хэрэгслийн ажиллагаанаас шалтгаалан мэдээллийн оновчтой байдалд нөлөөлөх талаар;
- .2 Байгууллагаас баталсан орчин үеийн ЖЦЗ-ын ажиллагааны талаар*

Дадлага

Дадлага тохируулга хийх болон дэлгэцийн хэвийн ажиллагааг хангах

54. Дараах чиглэлээр мэдлэг чадвар эзэмшвэл зохино. Үүнд:

- .1 ЖЦЗ-ыг ажиллуулах журам ба дэлгэцийн хамгийн тохиромжтой зохистой горимыг сонгох;
- .2 Дэлгэцэд мэдээлэл тавих хэлбэрийг сонгох (стандарт дэлгэц, дэлгэцийн суурь болон бусад мэдээллийн дэлгэцтэй холбоотой шаардлага түүнд тавигдах шаардлага);
- .3 Радар/ РАЗТ-ын бүх хувьсах үзүүлэлтүүдийг зөв тохируулах;
- .4 Тохиромжтой зөв тохиргоог сонгох;
- .5 ЖЦЗ-ыг ажиллуулахад тохиромжтой хурдыг сонгох;
- .6 Векторын хугацааны заалтыг зөв сонгох;
- .7 Байрлал, Радар/ РАЗТ, луужин, хурд, мэдрэгч болон ЖЦЗ-ын ажиллагааны талаар мэдлэгтэй байх хэрэгтэй.

*Байгууллагаас баталсан ажиллагааны стандартыг харна уу.

Цахим хүснэгтийг үйл ажиллагаанд ашиглах

55. Дараах чиглэлээр мэдлэг чадвар эзэмшвэл зохино:

- .1 ЖЦЗ-ын өгөгдөл болон жолоодлогын даалгавар биелүүлэхэд тохиромжтой мэдээллийг сонгох, дэлгэцийн үндсэн онцлог;
- .2 Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг найдвартай хангах автомат функцийг сонгох буюу хөлөг онгоцны байрлал, гиро луужингийн чиглэл, хөлөг онгоцны хурд, аюулгүй ажиллагаа, цаг хугацаа;
- .3 Гар удирдлага (курсороор) цахим шугамаар дэлгэцээр;
- .4 Цахим газрын зургийн/хүснэгтийн агуулгыг сонгох, өөрчлөх;
- .5 Хэмжилт. Үүнд: хэмжээ алдах, хэмжээ хэтрүүлэх;
- .6 Томруулах;
- .7 Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааны өгөгдөхүүнийг боловсруулах;
- .8 Өдрийн болон шөнийн үед ажиллах дэлгэцийн горимыг ашиглах;
- .9 Хүснэгтийн бүх тэмдэгт болон товчлолыг уншиж чаддаг байх;
- .10 Курсорын болон цахим график ашиглаж хөлөг онгоцны жолоодлоготой холбоотой өгөгдөхүүнийг тодорхойлох;
- .11 Аяллын орчныг янз бүрийн өнцгөөр харах, буцаад хөлөг онгоцны байрлалд орох;
- .12 Шаардлагатай бүсийг газарзүйн координат ашиглан олох;
- .13 Хөлөг онгоцны аяллын нөхцөлд тохиромжтой өгөгдлийг дэлгэц нь дээр тавих;
- .14 Тохиромжтой, эсхүл ойлгомжгүй мэдээллийг ялгах үүнд: байрлал, чиглэл, хурд гэх мэт;
- .15 Далайчны тэмдэглэлийг оруулах;
- .16 Хөлөг онгоцыг хойд чиглэлээр баримжаалах болон бусад чиглэлээр баримжааг ашиглах;
- .17 Бодит болон харьцангуй хөдөлгөөний горимыг ашиглах.

Маршрутын төлөвлөлт

56. Дараах чиглэлийн мэдлэг чадварыг эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 Хөлөг онгоцны онцлогийн талаарх мэдээллийг ЖЦЗ-д оруулах;
- .2 Аяллын төлөвлөгөөнд зориулж хөлөг онгоцны маршрутыг сонгох, хөлөг онгоцны аяллын дараах маршрутыг төлөвлөгөөнд оруулах:
 - .2.1 Аяллын замын нөхцөлийг хянах;
 - .2.2 Хүснэгтийн хэмжээг өөрчлөх.
- .3 Аль болохоор тохиромжтой шинээр үүсгэсэн хүснэгтүүд ашиглаж байх хэрэгтэй;
- .4 Маршрутын төлөвлөлтийг дэлгэцэд хийхдээ ЖЦЗ-ыг ашиглах ингэхдээ график эдитор, зургийг хянадаг аппликэйшн ашиглан:
 - .4.1 ЖЦЗ-ын өгөгдөхүүний санг хөлөг онгоцны аялал болон цаг уурын нөхцөл байдал болон түүнд холбогдох өгөгдөхүүнд ашиглах;
 - .4.2 Эргэлтийн радиус болон залуурын заалтууд шугамын заалтыг харж хүснэгт дээр зөв мэдээлэл тусгах;
 - .4.3 Усны гүний аюултай түвшин ба хамгаалалтын гүний тэмдэглэгээтэй газруудыг анхаарах;
 - .4.4 Гарцан дээрх усны гүн ба аюултай гарц замаас хазайх;
 - .4.5 Хөлөг онгоцны аюулгүй хурдыг сонгох талаар анхаарах;
 - .4.6 Урьдчилан төлөвлөсөн маршрутаар шалгах;
 - .4.7 Дохиолол ба түгшүүрийн ажиллагааг шалгах.
- .5 Маршрутын төлөвлөлтийг дараах хүснэгт нь дээр тооцоолол хийж гаргана:
 - .5.1 Аяллын замыг сонгох;
 - .5.2 Өмнөх аяллын үеийн жагсаалтыг тусгах;

- .5.3 Төлөвлөгөөний тэмдэглэл;
- .5.4 Төлөвлөсөн маршрутад тавигдах шаардлага;
- .5.5 Урьдчилан төлөвлөсөн маршрутад аяллын аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай эргэж дүгнэх;
- .5.6 Аяллын хувилбар маршрутыг төлөвлөх;
- .5.7 Аяллын төлөвлөгөөг мэдээллийн санд хийх, мэдээллийн сангаас хуулах, эсхүл устгах;
- .5.8 Мониторын дэлгэцийн график зургийг хэвлэх болон маршрутын төлөвлөгөөг хувилах;
- .5.9 Төлөвлөсөн маршрутыг өөрчлөх;
- .5.10 Хөлөг онгоцны хэмжээ маневрын үзүүлэлтийг харгалзан аюулгүй ажиллагааны үзүүлэлтийг харуулах;
- .5.11 Маршрутын төлөвлөгөөг хадгалах;
- .5.12 Бусад маршрутыг холбох.

Маршрутын хяналт

57. Дараах чиглэлээр мэдлэг чадвар эзэмшсэн байвал зохино:

- .1. Хөлөг онгоцны байрлалыг тусгай мэдээлэл өгөгдөхүүн ашиглан хянах, эсхүл ЖЦЗ-ын хүрээнд хувилбар систем ашиглах;
- .2. Дараах функцийг ашиглах:
 - .2.1 Хүснэгт болон түүний хэмжээг өөрчлөх;
 - .2.2 Аяллын хүснэгтийг хянах;
 - .2.3 Векторын цагийг сонгох;
 - .2.4 Хөлөг онгоцны байрлалыг зарим цагийн интервалаар урьдчилан тодорхойлох;
 - .2.5 Урьдчилан төлөвлөсөн маршрутыг өөрчлөх (маршрутын өөрчлөлт);
 - .2.6 Салхины чиг болон усны урсгалын онцлогийг харгалзан түүнд холбогдох тооцоолол мэдээллийг оруулах;
 - .2.7 Түгшүүрийн дохионы үед шаардлагын дагуу хариу үйлдэл үзүүлэх;
 - .2.8 Геодезийн ялгаанаас хамаарч засварлах өгөгдөхүүнийг оруулах;
 - .2.9 Цагийн маркерыг хөлөг онгоцны маршрут дээр гаргах;
 - .2.10 Хөлөг онгоцны байрлалыг оруулах;
 - .2.11 Байрлал, чиглэл зайг хүснэгтэн дээр хэмжиж оруулах.

Түгшүүр дохиоллын үед ажиллах

58. Бүх төрлийн систем, тухайлбал: жолоодлогын мэдрэгч индикатор өгөгдөхүүн ба хүснэгтийн дохио индикаторын дохио. Тухайлбал: Тухайлбал: дуу, дуут болон дүрсээр дохиоллын системийн талаар тодорхой мэдлэгтэй байх хэрэгтэй. Энэ нь дараах тохиолдолд ашиглагдана:

- .1 Цахим хүснэгтийн мэдээллийн санд дараах хүснэгтүүд байхгүй тохиолдолд;
- .2 Аюулгүй чиглэлд хүрэх;
- .3 Зам огтлолцох хязгаараас хэтрэх/давах;
- .4 Төлөвлөсөн чиглэлээс гажих;
- .5 Замын цэгт ойртох;
- .6 Ноцтой цэгт ойртох;
- .7 Замын цэгт ирэх тооцоолсон цаг болон бодит цагийн зөрүү;
- .8 Хэт бага, хэт их масштабын тухай мэдээлэл авах;
- .9 Жолоодлогын тусгаарлагдсан аюул болон аюултай бүсэд ойртох;
- .10 Тодорхой бүсээр нэвтэрч өнгөрөх;
- .11 Геодезийн координатын өөр систем сонгох;
- .12 Бусад хөлөг онгоцонд ойртож очих;
- .13 Ажиглалтыг зогсоох;
- .14 Таймерийг асаах;
- .15 Шалгалтын хяналтын системийн доголдол;

- .16 ЖЦЗ-д ашигладаг байрлал тогтоогчийн ажиллагаа доголдох;
- .17 Замын тооцоолол доголдох;
- .18 Жолоодлогын систем ашиглан хөлгийн байрлалыг тогтоох боломжгүй байх.

Хөлгийн байрлал болон хөдөлгөөний үзүүлэлтийг гараар засварлах

59. Дараах үзүүлэлтийг гараар засах талаар мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 Хиймэл дагуулын болон жолоодлогын хүлээн авагчийг унтраасан салгасан Үед хөлөг онгоцны байрлал зам тооцоолох горим дээр байхад;
- .2 Хөлгийн байрлал, автоматаар авч байгаа координат оновчгүй,
- .3 Чиглэл ба хурдны хэмжээ .

Хөлөг онгоцны журнал хөтлөх

60. Дараах чиглэлээр мэдлэг чадвар эзэмшсэн байх шаардлагатай:

- .1 Аяллын автомат бичлэг хийж сурах;
- .2 Өмнөх аяллын мэдээллийг сэргээх шаардлагатай бол шинэчлэх ингэхдээ дараах зүйлсийг анхаарна:
 - .2.1 Бичилт хийсэн хэрэгсэл;
 - .2.2 Бичилт хоорондын зай;
 - .2.3 Ашигласан мэдээллийн санг шалгах;
- .3 Хөлөг онгоцны цахим журнал дахь тэмдэглэлийг хянах;
- .4 Хөлөг онгоцны цахим журналыг хөтлөх;
- .5 Хөлөг онгоцны цагийг өөрчлөх;
- .6 Нэмэлт мэдээлэл явуулах;
- .7 Хөлөг онгоцны цахим журналын мэдээллээс хэвлэх;
- .8 Автомат бичлэгийн цагийн интервалыг тохируулах;
- .9 Ээлжит ажилтай холбоотой мэдээллийг бүртгэж мэдээлэл дамжуулах;
- .10 Аялалд холбоотой хэрэгсэл бүхий интерфэйс.

Хүснэгт диаграммыг өөрчлөх

61. Дараах чиглэлээр мэдлэг чадвар эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 Цахим хүснэгт диаграммыг гараар шинэчилж өөрчлөх, ялангуяа хэвийн эллипсоид тохирол ба карт буюу хүснэгт диаграмм дээр ашиглаж байгаа хэмжилтийн нэгжүүд шинээр засварласан агуулга бичвэртэй тохирч байх ёстой гэдэгт онцгой анхаарах хэрэгтэй;
- .2 Цахим хүснэгтийг хагас автомат аргаар шинэчлэх, цахим картан дээрх формат ба түүний өгөгдөхүүнийг ашиглан шинэчлэх;
- .3 Цахим хүснэгтийг дамжуулах холбооны сувгаар дамжуулан хүлээн авсан шинэ файлуудыг ашиглах замаар цахим хүснэгтийг автоматаар өөрчлөх.

Шинэчлээгүй өгөгдөхүүнийг ашиглаж байгаа тохиолдолд бэлтгэл дадлага хийж байгаа ажилтан хүснэгтийг шинэчлэх ажил хариуцах эрхтэй.

Радарт холбогдсон үед ЖЦЗ - ыг үйл ажиллагаанд ашиглах

62. Дараах чиглэлийн мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 РАЗТ-ыг ЖЦЗ холбох;
- .2 Объектын хурдны векторыг заах;
- .3 Объектын замыг тодорхойлох;
- .4 Замын мэдээллийг хадгалах;

- .5 Объектуудын хүснэгтийг харах;
- .6 Радарын зураглалыг газрын зурагтай харьцуулж шалгах;
- .7 Нэг буюу түүнээс дээш удаа маневрлах үйлдэл дагаж хийх;
- .8 РАЗТ-д баригдсан цэгийн эхний цэгт тулгуурлан хөлгийн байрлалыг засах
- .9 ARPA-ийн курсор болон цахим самбар ашиглан засвар хийх.

Мөн В-1/12 хэсэг дахь сургалтын загвар төхөөрөмж ашиглах тухай заавар хэсгийг үзнэ үү. (Радар ба ARPA ашиглах тухай) ялангуяа 17-19 болон 36-аас 38-р хэсэгт анхаарлаа хандуулна уу.

ЖЦЗ-ыг AIS-д холбогдсон үед үйл ажиллагаанд ашиглах

63. Дараах чиглэлийн мэдлэг чадвар эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 AIS- тай ажиллах интерфэйс;
- .2 AIS-ийн өгөгдөхүүнийг тайлбарлах;
- .3 бай буюу объектын хурдны векторыг заах;
- .4 объект буюу байны замыг заах;
- .5 Өгөгдөхүүний архивд объект буюу байны замыг хадгалах.

Ашиглалтын үед анхаарах зүйл, эдгээрийн ашиглалтын хязгаар

64. Бэлтгэл сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтнууд ЖЦЗ-ын үйл ажиллагааны ашиглалтын үед анхаарвал зохих зүйл болон техникийн боломж түүний хязгаарын дагуу ашиглах талаар тодорхой мэдлэг чадвар эзэмшиж шаардлагатай тохиолдолд алдаа гаргахаас сэргийлэх үүднээс алдахгүйгээр зөв ажиллуулж тохируулж сурах хэрэгтэй.

Системийн ашиглалтыг шалгах

65. Дараах чиглэлийн мэдлэг чадвар эзэмшсэн байвал зохино:

- .1 ЖЦЗ-ын ажиллагаанд гарах доголдлыг шалгах арга, үүнд өөрийгөө шалгах үйлдлийг ашиглах;
- .2 Доголдол гарсан үед авч хэрэгжүүлэх урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
- .3 Мэдээллийг хадгалах нийцтэй арга (Хадгалалтын систем рүү орж уг системийг ажиллуулах).

Сургалтын дараа эзэмшсэн мэдлэгийг шалгах

66. Зааварлагч дадлага ажлын явцад дүн шинжилгээ хийж бүх сургалт дууссаны дараа сургалтад хамрагдсан бүх хүмүүсийн ажлын дүнг хэвлэж гаргана. Загвар төхөөрөмж дээр хичээл явуулах нийт цагийн 10-15 хувь нь сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтнуудын мэдлэгийг шалгахад зарцуулагдах ёстой.

СУРГАЛТЫН ЗАГВАР ТӨХӨӨРӨМЖИЙН АЛБАН БУС ТӨРӨЛ, ТЭДГЭЭРИЙН АШИГЛАЛТАД ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА

67. Сургалтын нэмэлт тоног төхөөрөмж албан бус нэмэлт тоног төхөөрөмжийн ашиглалтад тавигдах шаардлагыг дор өгсөн болно. Эдгээр загвар төхөөрөмжийг ажилтнуудын дадлага туршлага болон мэргэжил дээшлүүлэх, тэдний мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгааг шалгахад ашиглана. Дараах сургалтын загвар төхөөрөмжийг ашиглана. Үүнд:

- .1 Хөлөг онгоц жолоодох болон ээлжийн ажиллагаанд үүрэг гүйцэтгэх;
- .2 Хөлөг онгоцыг жолоодох маневрлах;
- .3 Хөлөг онгоцны ачааг цэгцлэх хураах;
- .4 Мэдээлэл дамжуулах болон радио холбоо;
- .5 Хөлөг онгоцны гол болон туслах механизмыг ажиллуулах.

Хөлөг онгоцыг жолоодох болон ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх сургалтын загвар төхөөрөмж

68. Хөлөг онгоц жолоодох болон ээлжийн ажиллагаанд үүрэг гүйцэтгэх сургалтын загвар төхөөрөмж нь А-1/12 хэсэгт өгсөн ашиглалтад тавигдах шаардлагад нийцэхээс гадна, хөлөг онгоцны жолоодлогын төхөөрөмж, тавцангийн удирдлагын төхөөрөмж болон хяналтын холбооны тоног төхөөрөмжийн үйлдлийг дуурайлгасан загвар байх ёстой. Эдгээр загвар тоног төхөөрөмж нь байгууллагаас* хүлээн зөвшөөрсөн ашиглалтын шаардлагад нийцэж байх ёстой бөгөөд дуут дохио өгөх төхөөрөмжийг үүнд оруулж өгөх ёстой;

- .1 Үйл ажиллагааны бодит орчныг бүрдүүлж үүндээ хөлөг онгоцны жолоодлого, ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулах болон маневрлахад гүйцэтгэхэд үүрэг даалгавар зэрэг боломжийг бий болгоно;
- .2 Өдөр, шөнийн үзэгдэх орчны байдлыг өөрчлөх, эсхүл зөвхөн шөнийн нөхцөлд ажиллах үед, тухайлбал хөлөг онгоцны тавцангийн хэсэг, хэвтээ секторын ажлын хүрээг хязгаарлагдмал гэх мэт дадлагажигч ажилтан хөлөг онгоцыг жолоодох болон ээлжийн ажлыг гүйцэтгэхэд үүсэж болох үүрэг даалгавар, секторын ажлыг хийх бодит нөхцөлийг бүрдүүлнэ;
- .3 Хөлөг онгоцны бодит хөдөлгөөнийг дуурайсан хөлөг онгоц далайд аялж байгаа мэт нөхцөлд бүрдүүлнэ. Ингэхдээ цаг агаарын нөлөө, далайн түрлэг бусад хөлөг онгоцны нөлөө гэх нөхцөлийг бүрдүүлэх;
- .4 Хөлөг онгоцны VTS төхөөрөмжийн радио холбооны үйл ажиллагаа ба эргийн холбооны станцын ажиллагааны зарчмыг дуурайлгасан загвар орчныг бий болгоно.

Хөлөг онгоцыг жолоодох болон маневрлах загвар тоног төхөөрөмж

69. Хөлөг онгоц жолоодох сургалтын тоног төхөөрөмж нь ашиглалтын шаардлагад нийцэхээс гадна дараах шаардлагыг хангасан байвал зохино:

- .1 Өдөр, шөнийн үзэгдэх орчны байдлыг өөрчлөх, эсхүл зөвхөн шөнийн нөхцөлд ажиллах үед, тухайлбал хөлөг онгоцны тавцангийн хэсэг, хэвтээ секторын ажлын хүрээг хязгаарлагдмал гэх мэт дадлагажигч ажилтан хөлөг онгоцыг жолоодох болон ээлжийн ажлыг гүйцэтгэхэд үүсэж болох үүрэг даалгавар, салбарын ажлыг хийх бодит нөхцөлийг бүрдүүлнэ**;
- .2 Хөлөг онгоцны бодит хөдөлгөөнийг дуурайлгасан ялангуяа хязгаарлагдмал орчинд, эсхүл эргийн гүехэн усанд маневр хийх бодит нөхцөлийг бий болгоно.

70. Сургалтын хөлөг онгоцны загварыг хөлөг онгоцны маневрлах үйлдлийг дуурайлгаж хийж сурахад ашигладаг. 68.3 болон 69.2 хэсгүүдэд дурдсан ашиглалтын шаардлагын зэрэгцээ энэ тоног төхөөрөмж нь:

- .1 Бодит хөлөг онгоцны хэмжээгээр нийт хэмжээ, талбай, багтаамж болон хэмжээ хурд, цаг, эргэлтийн өнцөг хурд гэх мэт бүх онцлогийг нэгтгэх;
- .2 Хөлөг онгоцны залуур болон хөдөлгүүрийн хөдөлгөөний тоног төхөөрөмжийг зөв хэмжээгээр нь хийх хэрэгтэй.

*Байгууллагаас баталсан ашиглалтын стандартыг харна уу.

**Бэлтгэлийн явцад ОУДБ-ын төрөлжсөн сургалтын загварыг ашиглаж болно.

Хөлөг онгоцон дээр ачаа цэгцлэх, хураах бэлтгэл сургалтын загвар төхөөрөмж

71. Хөлөг онгоцон дээр ачаа цэгцлэх, хураах дадлагын загвар төхөөрөмж нь хөлөг онгоцон дээр ачаа ачих, цэгцлэх болон хураахад ашигладаг төхөөрөмжийг дуурайлган хийсэн байна. Түүнчлэн хөлөг онгоцны байгууллагаас*** зөвшөөрсөн ашиглалтын тавигдах бүхий л үйл ажиллагааг хангасан, ижил гүйцэтгэхээр тоноглох хэрэгтэй. Мөн түүнчлэн дараах төхөөрөмжийг оруулах хэрэгтэй:

- .1 Ашиглалтын бодит орчныг ачаа ачуулах төв постын шаардагдах төхөөрөмжийн хамт, ачааны системийн төрөл зүйлд нийцэхээр зохицуулна;
- .2 Ачаа ачих буулгах үйл ажиллагааг бодит загвар, хөлөг онгоцны их биед ирж байгаа даралт зэрэг өгөгдөхүүнийг загварчлах хэрэгтэй. Ингэснээр зохих шаардлагын дагуу ачаа цэгцлэх, даалгавар биелүүлж эзэмшсэн чадвараа дүгнүүлэх боломж бий болно;
- .3 Ачих, буулгах, балластыг авах, мөн үүнтэй холбоотой хөлөг онгоцны тогтворжилт, суулт, эргэлтийн болон хөлөг онгоцны эвдрэл гарсан үеийн тогтворжилт зэргийг зохих шаардлагын дагуу нийцүүлэн загварчлах хэрэгтэй. *

ДОАС-ын хүрээнд радио холбооны сургалтын загвар төхөөрөмж

72. ДОАС-ын хүрээнд холбооны загвар тоног төхөөрөмж нь бодит хөлөг онгоцны ДОАС-ын холбооны тоног төхөөрөмжтэй, түүнийг дуурайлгасан байх. Байгууллагаас баталсан бүх шаардлагад нийцсэн байх бөгөөд дараах үйлдлийг хийх нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна:

- .1 VHF, VHF-DSC төхөөрөмжийн загвар NAVTEX болон ээлжийн ажиллагааны хүлээн авах радио төхөөрөмж гэх мэтчилэн радио холбооны операторын хязгаарлалттай гэрчилгээнд шаардагдах төхөөрөмж бэлтгэх;
- .2 Хөлөг онгоцны газрын станц INMARSAT-A, -B, -C станцын үйл ажиллагааг загварчилсан сургалтын тоног төхөөрөмж. Энэ нь нарийн туузан дээр бичиг хэвлэх аппарат ПВКВЗИВ гэх мэт. Мөн MF/HF NBDP, MF/HF-DSC, VHF, VHF-DSC, NAVTEX гэх мэт ээлжийн болон ээлжийн ажиллагааны хүлээн авах радио тоног төхөөрөмж эдгээр төхөөрөмж нь операторын хязгаарлалттай гэрчилгээний эрх авахад шаардлагатай;
- .3 Радио телефон холбоогоор хангах. Ингэхдээ шуугиантай нөхцөлд загварчлах;
- .4 Мэдээллийн текст буюу бичвэрийг хэвлэх боломжийг бүрдүүлэх;
- .5 Ашиглалтын орчинг бодит цаг хугацаа орчныг бүрдүүлэх, зааварлагч байцаагчийн, эсхүл хамгийн багадаа 2, эсхүл эргийн станцаас бүрдэх нэгдсэн систем бий болгох.

Хөлөг онгоцны үндсэн болон туслах механизмыг ашиглах сургалтын загвар тоног төхөөрөмж

73. Машин тасгийн сургалтын загвар төхөөрөмж нь хөлөг онгоцны гол болон туслах механизмын үндсэн ажиллагаатай ижил явагдах ёстой. Мөн дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- .1 Ажлын бодит орчныг бүрдүүлэх хөлөг онгоцны болон боомтын холбооны тоног төхөөрөмж хөлөг онгоцны гол болон туслах төхөөрөмж тэдгээрийн удирдлагын загвар тоног төхөөрөмжийг бэлтгэх;

***Одоогоор Байгууллагаас ямар нэг стандарт батлаагүй байна.

*Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

- .2 Сургалтад зайлшгүй оруулах шаардлагатай дэд системийн аргыг бэлтгэнэ. Үүнд хөлөг онгоцны уурын тогоо залуурын дамжуулагч төхөөрөмж цахилгаан эрчим хүчний үүсгэвэр нэгдсэн болон хуваарилалтын систем ослын үед ашиглах эрчим хүчний тэжээлийн блок шатахуун дамжуулах систем ус хөргөгч хөргүүр шахуурга болон балласт систем;
- .3 Хөдөлгүүр болон холын удирдлагын системийн ажиллагааг ажиглах;
- .4 Машин механизмын үйл ажиллагааны доголдлыг загварчлах;
- .5 Гадна орчныг өөрчлөх, ингэхдээ загварчилж байгаа орчинд үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэхээр орчинг бий болгох. Хөлөг онгоцонд суух далайн усны температур цаг агаар гэх мэт нөлөөг үзүүлэх;
- .6 Зааварлагчийн хяналтан дор гадны нөхцөл өөрчлөгдөх нөхцөлийг бүрдүүлэх. Энэ нь хөлгийн тавцан дээр уур гаргах, тавцан мөстөх, тавцангийн өргүүр хүчдэл ихсэх болон хөлөг онгоцны хамрын хэсэг, хөлөг онгоцны ачаа ачих төхөөрөмж гэх мэт;
- .7 Мөн зааварлагчийн удирдлага дор дараах өөрчлөлтийн орчинг бүрдүүлэх. Загвар төхөөрөмжийн динамик ослын үед ажиллах ямар нэгэн үйл ажиллагааны холбоотой хариу үйлдэл гэх мэт;
- .8 Хөлөг онгоцны зарим нэгэн үйл ажиллагааг унтраах шалгах, мөн цахилгаан систем, дизелийн түлш, тос, тосолгооны материал хүнд тосолгооны систем, далайн усны систем, уурын систем, бойлерын уур гаргагч турбо, генератор зэрэг загвар төхөөрөмж *.

Хэсэг В-1/13

Туршилт явуулах тухай удирдамж

(Заалт байхгүй)

Хэсэг В-1/14

Компанийн хариуцлагатай холбоотой зааварчилгаа болон хөлөг онгоцны ахмад, гишүүдийн хариуцлага

Компани

1. Компанийн зүгээс хөлөг онгоцон дээр танилцах хөтөлбөр зохион байгуулах хэрэгтэй. Энэ нь шинээр ажилд орсон далайчид өөрийн үүрэг хариуцлагын хүрээнд ажиллах тоног төхөөрөмж болон үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон журам, зарчимтай танилцах боломж олгоно. Мөн дараах зүйл дээр компанийн зүгээс анхаарах хэрэгтэй:
 - .1 Хөлөг онгоцон дээр ажиллах бүх далайчид нь хөлөг онгоцон дээр зорчигчдыг буулгах болон суулгах мөн аврах завь нь дээр буулгах, суулгах гэх мэт үйл ажиллагаатай танилцаж сургалтад дадлага хийсэн байх хэрэгтэй;
 - .2 Хөлөг онгоцон дээр ажилд орохоос өмнө далайчид ачих, буулгах техникт суралцан, аврах завийг хөлөг онгоцон дээр ачих, буулгах, бас чөлөөт уналтын сургалт хийсэн байх шаардлагатай;
 - .3 ДОАС төхөөрөмж дээр ажиллах оператор тоног төхөөрөмжтэй ажиллах сургалтад тодорхой хугацаанд хамрагдсан байх ёстой.
2. А-1/14 хэсгийн 3-рт заасны дагуу танилцах дадлагаар ажлын үүрэг хүлээсэн хариуцлагаа зохих түвшинд эзэмших чадвар эзэмшүүлэх зорилготой.

*Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

Хөлөг онгоцны загвар болон үйл ажиллагааны хязгаар

- 1 Хөлөг онгоцны үйл ажиллагаа болон хязгаарын талаар мэдлэгтэй байх. Аливаа техникийн үйл ажиллагааны боломжийн хязгаарын талаар мэдлэгээ ашиглан техникийг ажиллуулах хэрэгтэй. Үүнд цаг агаарын, хөлөг онгоцны хурданд тавигдах хязгаарыг, мөн баримталж хэрэгжүүлж сурах хэрэгтэй. Ингэснээр далайд хүний амь нас, хөлөг онгоц, ачаа тээшний аюулгүй байдлыг хамгаална.

Нээлхийг нээх, хаах журам

- 2 Хөлөг онгоцны хаалга нээлхийг нээх, хаах, хажуу хаалга өргөдөг шатыг буулгах, хаах, түүнтэй холбоотой системийг зөв ажиллуулахад сурах үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж чадвартай байх.

Ро-ро хөлөг онгоцонд зорчих зорчигчтой холбоотой хууль, зарчим, гэрээ хэлэлцээр

- 3 Ро-ро зорчигч тээврийн хөлөг онгоц, түүнд хамаарах хөлөг онгоц, түүнд гүйцэтгэх ажил үүргийн хуваарийн талаарх холбогдох олон улсын болон дотоодын хууль журмын талаарх мэдлэгтэй байх.

Хөлөг онгоцны тогтворжилт ба даралттай холбоотой шаардлагууд

- 4 Хөлөг онгоцны эмзэг хэсгүүд болох ж/нь: хөлөг онгоцны хошууны хаалга болон бусад хаах хэрэгслүүд уснаас хамгаалалттай хэсгүүдэд энэ даралтын хязгаарын талаар бүрэн мэдлэгтэй байх ёстой. Тэр тусмаа ро-ро зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны тогтворжилтод нөлөөлж болзошгүй онцгой нөхцөлийн талаарх мэдлэгтэй байх хэрэгтэй.

Ро-ро зорчигч тээврийн хөлөг онгоцон дээрх засвар үйлчилгээний журам

- 5 Ро-ро зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээний журмыг үйл ажиллагаандаа зохих шаардлагын дагуу хэрэгжүүлэх чадвар.

Ачих болон ачааг баглах, хэмжих тооцоолол

- 6 Хөлөг онгоцны ачих болон буулгахад бэхлэх заавар журмыг бүх төрлийн тээврийн хэрэгсэл дугуйт машин, шаардлагатай тохиолдолд ийм тээврийн хэрэгслийг ачих баглах үед нийт хөлөг онгоцон дээр ирэх даралт болон тэр тусмаа хөлөг онгоцны тавцан дээр ирэх нийт даралтын хязгаарын талаарх мэдлэгээ ашиглан тооцоолол хийх чадвартай байх.

Аюултай ачааны бүс

- 7 Аюултай ачааны хэсэгт тавигдах хэсэг онцгой анхааруулга болон хязгаарлалтыг үйл ажиллагаандаа тогтмол хэрэгжүүлэх дадал эзэмших

Ослын үйл ажиллагааны журам

- 8 Дараах нөхцөлөөс урьдчилан сэргийлэх тусгай журмыг үйл ажиллагаандаа тогтмол баримтлах:
 - 8.1 Хөлөг онгоцны тавцанд ус нэвтрэх аюулыг урьдчилан сэргийлэх, түүнийг бууруулах;
 - 8.2 Хөлөг онгоцны тавцангийн усыг юүлэх;
 - 8.3 Хөлөг онгоцны усны нөлөөг буулгах.

Хөлөг онгоцны ахмад

3. Хөлөг онгоцны ахмад А-1/14 хэсэгт заасны дагуу ирүүлсэн компанийн зааварчилгааг авч хэрэгжүүлэх үүрэгтэй. Ийм арга хэмжээний хүрээнд дараах зүйл багтана:
 - .1 Хөлөг онгоцон дээр шинээр ажилд орохоор ирсэн далайчдад ажил үүргийг нь хуваарилж өгөхөөс өмнө тэдэнтэй танилцах.
 - .2 Шинээр ажилд орохоор ирсэн далайчдад дараах боломжийг хангаж өгөх:
 - .2.1 Анхан шатанд хийх, ажиллах хэсэгт нь очиж танилцах;
 - .2.2 Үйл ажиллагаандаа ашиглах тоног төхөөрөмжтэй танилцах, тэдгээр төхөөрөмжийн байрлал, дэлгэцийн дүрс гэх мэт;
 - .2.3 Тухайн төхөөрөмжийг удирдан, ашиглан идэвхжүүлэх боломжтой болох үед ажиллуулж үзэх;
 - .2.4 Тухай төхөөрөмж дээр ажиллах туршлагатай ажилтнаас асууж, лавлаж, тэр тусмаа техникийн тоног төхөөрөмж үйл ажиллагааны зарчим болон бусад журам, заавартай холбоотой мэдээлэл авах, ийм ажилтантай ажиллах нь тохиромжтой. Учир нь тэд далайчдыг ойлгох үг хэллэгээр ойлголцоход хялбар байдаг.
3. Шинээр ажилд орсон далайчин хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж, үйл ажиллагааны зарчим болон бусад дүрэм, журам, зааварчилгаатай бүрэн танилцах шаардлагатай тохиолдолд танилцах дадлага хийх цаг гаргаж өгнө.

Хөлгийн багийн гишүүд

4. Хөлөг онгоцон дээр шинээр орсон далайчид хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж, үйл ажиллагааны зарчим болон бусад зарчим, заавар, журамтай танилцах бүхий л талаар хангагдах ёстой. Хөлөг онгоцон дээр анх удаа ирсэн далайчин бүр хөлөг онгоцны ажлын орчинтой танилцаж өмнө нь харж байгаагүй шинэ тоног төхөөрөмж, журамтай танилцах хэрэгтэй.
5. Ажил үүргээ гүйцэтгэхтэй холбоотой хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай гүйцэд танилцаж, хангалттай мэдээлэл авч чадаагүй бол далайчин энэ тухайгаа ахлах албан тушаалтан, эсхүл хөлөг онгоцны багийн гишүүнд А-1/14 хэсгийн 2-2 хэсэгт заасны дагуу мэдээлнэ.

Хэсэг В-1/15

Шилжилтийн үеийн холбоотой заалт

(Заалт байхгүй)

II бүлэг

Хөлөг онгоцны ахмад болон тавцангийн бүрэлдэхүүнтэй холбоотой удирдамж

Хэсэг В-II/1

Нийт багтаамж нь 500тн буюу түүнээс дээш хөлөг онгоцон дээр аяллын ээлжид ажиллах офицерт гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

Мэргэжил дээшлүүлэх сургалт

1. Хөлөг онгоцны ээлжийн аяллын офицерын гэрчилгээ горилогч нь А-2/1 хүснэгтэд заасан мэргэжил чадварын стандартыг эзэмшихэд нь шаардлагатай мэдлэг, чадвар, дадал олгох тусгай хөтөлбөртэй сургалтад хамрагдсан байх ёстой.

2. Мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөр нь дадлыг тусгасан байх ёстой. Энэ төлөвлөгөөнд сургалттай холбоотой зорилтыг үе шат бүрээр нь хөлөг онгоцон дээр болон иргэдээр гэх мэт нарийвчлан тодорхойлсон байдаг. Хөлөг онгоцны ахмад болон удирдах албан тушаалын ажилтан болон бүрэлдэхүүн, компанийн албан тушаалтнууд энэ хөтөлбөрт хамрагдсанаар эзэмших чадвар болон хөлөг онгоцны практик дадлага хийх талаар тодорхой ойлголт авах хэрэгтэй.
3. Хөлөг онгоцны ахмадын ажлын нэг чухал хэсэг бол хөлөг онгоцон дээр тодорхой хугацаанд алба хаших юм. Ингэснээр мэргэжлийн заавал эзэмших стандарт шаардлагыг хангасан дадал чадвартай болдог. Хөлөг онгоцон дээр төлөвлөгөөгөөр тодорхой алба хашсанаар офицерууд практикийн дадлага туршлага хуримтлуулах бөгөөд энэ мэдлэг чадвар, дадлагаа нотлон харуулна.
4. Зөвшөөрөгдсөн сургалтын мэргэжил дээшлүүлэх дадлагын хөтөлбөрийн нэг хэсгийг хөлөг онгоцон дээр алба хаших хугацааг тооцож байгаа тохиолдолд дараах зарчмыг баримтална:
 - .1 Хөлөг онгоцон дээрх хөтөлбөр нь нийт сургалтын дадлын салшгүй нэг хэсэг байх ёстой;
 - .2 Хөлөг онгоцон дээрх сургалт хөтөлбөрийг тухайн хөлөг онгоцны үйл ажиллагааг хариуцаж байгаа компани удирдан зохицуулах үүрэгтэй;
 - .3 Сургалтад хамрагдаж байгаа офицер дадлагын тайлангийн дэвтэртээ* тэмдэглэл хөтөлнө. Энэ дэвтэрт практик дадлагаар эзэмшсэн тэмдэглэл хийнэ. Дадлагын тэмдэглэлийг цэгцтэй, ойлгомжтой бүх мэдээллийг дэлгэрэнгүй, ямар үүрэг даалгавар биелүүлсэн тухай амжилтад хүрсэн тухай гэх мэтээр тус тус дэлгэрэнгүй бичнэ. Зохих шаардлагын дагуу бичсэн дадлагын ажлын тэмдэглэл нь тухайн хөлөг онгоцон дээр хийгдсэн сургалтын хөтөлбөрийн чухал нотолгоо болох бөгөөд үүнийг тухайн офицерт гэрчилгээ олгох мэргэжлийн чадварыг үнэлэх явцад тооцож үзнэ;
 - .4 Бүхий л цаг хугацаанд офицер 2 хүнтэй хамтран ажиллана. Үүнд: Хөлөг онгоцон дээрх сургалтын хөтөлбөрийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах. Далайн хөлөг онгоцон дээр олон жил алба хашсан олон жилийн туршлагатай офицерыг хөлөг онгоцон дээрх сургалтын офицер гэж нэрлэх бөгөөд хөлөг онгоцны ахмадын зөвшөөрлөөр хөлөг онгоцны аяллын хугацаанд сургалтын хөтөлбөр зохион байгуулж түүнийг хянах үүрэг хүлээнэ. Компаниас томилсон ажилтан байх бөгөөд түүнийг компанийн офицер хэмээн нэрлэнэ. Энэ ажилтан нь нийт сургалтын хөтөлбөрийг сургуулилтын байгууллага, их дээд сургуулиудын үйл ажиллагаатай хослуулан явуулах үүргийг хүлээдэг;
 - .5 Компаниас хөлөг онгоцон дээрх дадлага сургалтын хөтөлбөрийг хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны хэвийн ажиллагааны хүрээнд амжилттай хийж дуусгахад шаардлагатай хугацааг гаргаж өгөх хэрэгтэй.

Үүрэг хариуцлага

5. Хөлөг онгоцон дээр сургалт явуулах ажилтнуудын үүрэг хариуцлагыг нэгтгэн жагсаасан байна.
 - .1 Компанийн сургалтын ажилтан нь дараах үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ:
 - .1.1 Сургалтын хөтөлбөрийн нийт үндсэн үйл ажиллагааг удирдан зохицуулах;
 - .1.2 Дадлагажигч офицерын сурлагын амжилтыг хянах;
 - .1.3 Шаардлагатай бүх тохиолдлуудад удирдамж гаргаж сургалтын хөтөлбөрт холбогдох бүх материалыг хангах асуудлыг хариуцдаг.

*Дадлагын дэвтрийн загварт ОУДБ-ын төрөлжсөн сургалт ба Олон улсын далайн дөлөг онгоцны холбооноос гаргадаг ижил төстэй бичиг баримтыг ашиглаж болно.

- .2 Хөлөг онгоцны дадлагажигч нь дараах хариуцлагыг хүлээнэ:
 - .2.1 Далайд практик дадлагын хөтөлбөрийг хариуцаж ажиллана;
 - .2.2 Сургалтын ажлыг хариуцаж хянаж байгаа ажил үүргийн хүрээндээ дадлагын тайлангийн дэвтэр хөтөлж, түүндээ бүх зохих тэмдэглэлийг шаардлагын дагуу хийнэ;
 - .2.3 Мөн дадлагажигч нь хөлөг онгоцон дээр дадлага хийж байх хугацаандаа туршлага хуримтлуулах чиглэлд үр дүнтэй байх нөхцөлийг бүрдүүлэх, сургалтын дадлага хөтөлбөрийн зорилгод нийцүүлнэ. Ингэхдээ хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанд саад учруулахгүй байх талаас сургалтыг зохион байгуулж ажиллана.
- .3 Хөлөг онгоцны ахмадын үүрэг нь:
 - .3.1 Хөлөг онгоцны сургалтын дадлага хариуцсан ажилтныг компанийн дадлагын эргийн дадлагын офицертой холбох үүргийг хүлээнэ;
 - .3.2 хэрэв аяллын үед хөлөг онгоцны сургалтын ажилтан ээлжээс буусан бол сургалтыг тасралтгүй үргэлжлүүлэх үүрэг хүлээнэ;
 - .3.3 Хөлөг онгоцон дээрх сургалтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд шаардагдах бүх нөхцөлийг хангана.
- .4 Дадлагажигч нь дараах үүргийг хүлээнэ:
 - .4.1 Сургалтын хөтөлбөрт төлөвлөгөөний дагуу хамрагдах үүрэгтэй;
 - .4.2 Дадлагажигч нь байгаа бүх боломжийг үр дүнтэй ашиглах, ажлын цагаас бусад үед үр дүнтэй өнгөрөөхөд анхаарах хэрэгтэй;
 - .4.3 Дадлагын тайлангийн дэвтэр хөтөлж. Үүндээ цаг хугацааг нарийвчлан тусгахыг хичээх хэрэгтэй.

Танилцуулга

- 6. Хөтөлбөр эхлэхийн өмнө өөр хөлөг онгоцон дээр аялал эхлэхээс өмнө дадлагажигч офицерууд сургалтын хөтөлбөр ямар зохион байгуулалттай яаж явагдах талаар бүрэн мэдээлэл олгох ёстой. Ийнхүү танилцуулснаар дадлагажигч офицер сургалтаар хүлээх үүрэг хариуцлагын талаар илүү гүн гүнзгий ойлголт авч ажлын байрны аюулгүй ажиллагаа далайн бохирдлоос хамгаалах гэх мэт чиглэлээр тодорхой ойлголт авна.

Хөлөг онгоцон дээрх сургалтын хөтөлбөр

- 7. Дадлагын тайлангийн дэвтэрт бусад хөлөг онгоцны дадлагын хөтөлбөрийн дагуу гүйцэтгэх үүрэг хариуцлагыг бичнэ. Үүрэг хариуцлага нь дараах чиглэлтэй байна. Үүнд:
 - .1 Хөлөг онгоцны жолоодлогын систем;
 - .2 Далайчны ерөнхий ажил;
 - .3 Хөлөг онгоцны аргамжаа, зангуу болон боомттой холбоотой үйл ажиллагаа;
 - .4 Аврах болон гал унтраах хэрэгсэл;
 - .5 Систем болон тоног төхөөрөмж;
 - .6 Ачаа цэгцлэх, хураах;
 - .7 Тавцан ба ээлжийн ажиллагаа;
 - .8 Хөдөлгүүрийн өрөөтэй танилцах.
- 8. Тавцангийн ээлжийн офицер нь дадлагажигчид үүрэг гүйцэтгэх, туршлага эзэмших боломж олгох нь маш чухал ялангуяа хөлөг онгоцон дээрх дадлагын хөтөлбөрийн сүүлийн үе шатанд энэ чиглэлээр дадлага эзэмшүүлэх хэрэгтэй.

9. Дадлагажигч офицер дадлагын явцад биелүүлсэн үүрэг даалгавраа дадлагын тайлангийн дэвтэртээ тэмдэглэж мэргэжлийн дадлага удирдаж буй ажилтнаар гарын үсэг зуруулна. Мөн түүний дадлага ажлын талаар үнэлгээ дүгнэлт бичүүлнэ. Дадлага удирдаж байгаа туршлагатай ажилтан нь дадлагажигчийг хангалттай стандартад хүрсэн гэдгийг зөвшөөрөхөөс өмнө дадлагажигч өөрийн эзэмшсэн чадвараа үнэлүүлэх боломжтой байдаг.

Хянах, дүгнэх

10. Дадлагажигч ажилтан өөрийн сургалтаар эзэмшиж байгаа мэдлэг чадвар ахиц дэвшлийн талаар байнга тодорхой мэдээлэлтэй байх нь чухал. Ийм учраас дадлагын тайлангийн дэвтэр болон бусад холбогдох эх сурвалжаас авсан мэдээлэлд тулгуурлан сургалтын дадлагатай холбоотой дүгнэлт гаргана. Дадлагын тайлангийн тэмдэглэлтэй нарийвчлан танилцах хэрэгтэй. Үүнийг албан ёсоор тайлангийн дэвтэртэй хөлөг онгоцны ахмад болон хөлөг онгоцны ажилтан дадлагын эхний болон дадлагын дундуур, аяллын төгсгөлд тэмдэглэлийн агуулгатай танилцана. Мөн тэмдэглэлийг компанийн дадлага хариуцсан ажилтан аялал хооронд бас шалгаж байх ёстой.

Хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн ажиллагааны мэдлэг чадварыг дүгнэх

11. Гэрчилгээ горилоч нь хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн ажиллагаанд үүрэг гүйцэтгэх чадвар эзэмшсэнээ дүгнүүлэхийн тулд тусгай бэлтгэл сургалтад хамрагдсан байх ёстой. Энэ сургалтад хамрагдсаны дараа хөлөг онгоцны сургалтын загвар төхөөрөмж, эсхүл зөвшөөрөгдсөн хөлөг онгоцон дээр дадлагад хамрагдах замаар хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн офицерын үүргийг гүйцэтгэх мэдлэг чадвар эзэмшсэнээ нотолно.

- .1 Хөлөг онгоцыг нэвтрэхэд бэлтгэх болон удирдан зохион байгуулах:
 - .1.1 Хүснэгтийн мэдээлэл дээр тулгуурлан холбогдох; мэдээллийг тайлж унших үйл ажиллагаандаа ашиглах;
 - .1.2 Эрэг орчмын усанд хөлөг онгоцны байрлал тодорхойлох;
 - .1.3 Далайн түрлэгийн хүснэгт, гарын авлагаас олж авсан суурь мэдлэгээ ашиглах;
 - .1.4 Тавцангийн төхөөрөмжийг шалган ажиллуулах;
 - .1.5 Соронзон болон гиро луужин ашиглах, шалгах;
 - .1.6 Цаг агаарын мэдээлэлд дүгнэлт хийх;
 - .1.7 Од эрхсийн байрлалаар хөлөг онгоцны байрлалыг тогтоох;
 - .1.8 Хөлөг онгоцны луужингийн алдааг од эрхсийн байрлал болон Эргийн тэмдэг, баримжаагаар тодорхойлох;
 - .1.9 Хөлгийн аяллын 24 болон түүнээс дээш цагийн тооцоо гаргах.
- .2 Хөлөг онгоцны электрон жолоодлогын системийн мэдээллийг ашиглах, үйл ажиллагааг зохион байгуулах;
- .3 Радар ажиллуулах, РАЗТ/ARPA/ болон ЖЦЗ/ECDIS мөн радарын мэдээллийг хөлөг онгоцны жолоодлого болон хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс сэргийлэн үйл ажиллагаандаа ашиглах;
- .4 Хөлөг онгоцны гол хөдөлгүүр болон залуурын системийг ажиллуулах;
- .5 Аяллын ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх журам хэрэгжүүлэх;
- .6 Хөлөг онгоцны тавцан дээрээс хүн унахад аврах ажиллагааны зорилгоор маневрлах;
- .7 Ослын нөхцөл үүсэх үед арга хэмжээ зохион байгуулах (гал гарах, хөлөг онгоц мөргөлдөх, хайрдах) мөн ослын дараах шуурхай арга хэмжээ авах;
- .8 Хөлөг онгоцны гол тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаа доголдох буюу эвдрэхэд авах анхан шатны арга хэмжээ (залуурын хэсэг хөлөг онгоцны цахилгаан жолоодлогын систем);
- .9 Радио холбоо, харааны дуун дохио хэвийн болон ослын үед хэрэглэх;
- .10 Аюулгүй ажиллагааны болон аюулгүйн систем дотоод холбоог ашиглан үйл ажиллагааг хянах.

12. Аяллын ээлжийн ажиллагааны үүрэг гүйцэтгэх чадварыг үнэлэхийн тулд
- .1. А-II/1 хүснэгтэд өгөгдсөн хөлөг онгоцыг жолоодох мэргэжлийн шаардлагад тэнцэж байгаа эсэхийг дүгнэх шалгуур үзүүлэлтэд харьцуулна;
 - .2. Шалгалтаар аяллын ээлжийн ажиллагааны үүргийг (А-VIII/2 4-1-р хэсэг) болон хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулах заавар удирдамжид өгсөн дүрэм журмыг биелүүлэх

Мэргэжлийн чадварыг дүгнэх

13. Мэргэжлийн чадварын стандартыг биелүүлж хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн офицерын гэрчилгээ авахын тулд А-II/1 хүснэгтэд дурдсан мэдлэг чадварыг эзэмшсэн байвал зохино. Энэ стандартад хөлөг онгоцон дээр гүйцэтгэх аяллын ээлжийн ажилтны үүрэг гүйцэтгэхэд шаардагдах мэдлэг чадвар дадлын стандартыг өгсөн.
14. Эзэмшвэл зохих мэдлэгийн мэргэжлийн чадварыг дүгнэхдээ ажлын техникийн шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг дүгнэнэ. Өргөн утгаараа хөлөг онгоцны ажилтны үүргийг гүйцэтгэхэд тэнцэх чадварыг эзэмшсэн байх ёстой. Үүнд: шаардлагатай мэдлэг болон онолын танин мэдэхүйн чадвар, юуг, хэзээ, хаана, яаж хийх зэрэг мэдлэг чадвараас хамаарна. Энэ бүхнийг бүрэн дүүрэн эзэмшсэнээр дадлагажигч нь:
- .1 Төрөл бүрийн хөлөг онгоцон дээр янз бүрийн нөхцөлд үүргээ үр дүнтэй ажиллах чадвартай болно;
 - .2 Нөхцөл байдлыг урьдчилан таамаглах бэлтгэх зохион байгуулах чадвартай болно;
 - .3 Үүссэн шинэ нөхцөл байдалд дасан зохицох чадвартай байна.
15. Мэдлэгийг дүгнэх чадвар үзүүлэлт (А-II/1 хүснэгтийн 4-р багана) нь ихэнхдээ гарах үр дүнгийн утгаар асуултыг тодорхойлсон мэргэжлийн чадвар, түүний гүйцэтгэлийн чухал шинж онцлогийг голчлон дурдсан. Ингэхдээ гэрчилгээ горилогчийн гүйцэтгэлийг энд дурдсан гүйцэтгэлтэй харьцуулбал тохиромжтой байхаар тусгагдсан.
16. Мэдлэг чадварыг дүгнэх нь дараах хэсгүүдээс бүрдсэн үйл ажиллагаа юм.
- .1 Хангалттай баталгаатай гэрчилгээ горилогчийн мэдлэг чадвар А-II/1 хэсгийн 1 дүгээр баганад тусгагдсан үүрэг даалгаврыг биелүүлэх хангалттай үүрэг даалгавар эзэмшсэн нотлох хөдөлшгүй баримт хангалттай мэдээлэл цуглуулах;
 - .2 Эдгээр нотолгоог стандартад өгөгдсөнтэй харьцуулах явдал юм.
17. Мэдлэгийг дүгнэх үйл ажиллагаанд гэрчилгээ горилогчийг мэдлэг чадварыг дүгнэхдээ үнэлгээний олон аргыг ашиглана. Тухайлбал:
- .1 Шууд ажлын үйл явцыг ажиглах (аяллын үеэр);
 - .2 Чадвар дадал мэдлэгийн сорил;
 - .3 Төсөл болон даалгавар;
 - .4 Өмнөх туршлагыг нотолгоо;
 - .5 Бичгээр, амаар, цахимаар асуултад хариулах *.
18. Дор жагсаасан эхний 4 аргын нэгээс хоёр гэрчилгээ горилогчийн чадварыг дүгнэхэд ашиглана. Үүнд асуулт хариултын аргыг ашиглах бөгөөд энэ нь мэдлэг чадвар дадлыг харуулах нотолгоо болно.

*Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

Од гараг эрхсийн байрлалыг ажиглан хөлөг онгоц жолоодох дадлага

19. Дараах чиглэл нь гараг эрхсийн байрлалаар баримжаалан жолоодох дадлага нь:

- .1 Секстантийн тохируулгыг зөв хийх;
- .2 Секстантийн үзүүлэлтийг тодорхойлох;
- .3 Харагдах байдал буурах, түүнийг тооцох;
- .4 нар хамгийн өндөрт хөөрөх байршлаар баримжаалан цаг хугацааг тодорхойлох;
- .5 Туйлын болон нарны өндрөөр цаг баримжаалах;
- .6 Байрлалын шугам болон байрлалыг тод гаргах;
- .7 Тохирох аргаар нар мандах жаргах цагийг тодорхойлох;
- .8 Үүрээр од эрхсийн байрлалыг тодорхойлох, олох;
- .9 Луужингийн заалтын савлалт, алдааг тодорхойлох;
- .10 19.9 дүгээр хэсэгт дурдсан мэдлэг чадварт шаардагдах далайн астрономи.

20. Од эрхсээр байрлалаа тодорхойлон жолоодох дадлага чадвар эзэмших далайн цахим лавлах болон од эрхсээр баримжаалан жолоодох тооцооллын программ хангамжийн сургалтыг хөтөлбөрийн хүрээнд хамруулж болно.

Хэсэг В-II/2

Нийт багтаамж нь 500 тонн буюу түүнээс дээш хөлөг онгоцны гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

(Удирдамжийг В-II/1 хэсгээс үзнэ үү)

Хэсэг В-II/3

Нийт багтаамж нь 500 тонноос бага хөлөг онгоцны аяллын ээлжийн офицер болон хөлөг онгоцны ахмадад гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

(Удирдамжийг В-II/1 хэсгээс харна уу)

Хэсэг В-II/4

Хөлөг онгоцны ээлжийн бие бүрэлдэхүүний зэрэглэл тогтоох гэрчилгээ болон сургалттай холбоотой удирдамж

1. Энэ журмын А-II/4 хүснэгтийн шаардлагуудаас гадна, талууд аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангахын тулд хөлөг онгоцны ээлжийн бие бүрэлдэхүүний сургалтад дараах сургалтуудыг бүрдүүлэх хэрэгтэй:

- .1 Далайд хөлөг онгоц мөргөлдөхөөс сэргийлэх тухай 1972 оны олон улсын конвенцын суурь мэдлэг;
- .2 Нисгэгчийн шат угсрах;
- .3 Англи хэлээр замчлагчийн өгч байгаа тушаалыг ойлгох;
- .4 Аврах завь болон аврах салаа эзэмших чадварыг эзэмших дадлага;
- .5 Хөлөг онгоц чирэх ажиллагааны хувьд үүрэг гүйцэтгэх;
- .6 Зангууны талаарх суурь мэдлэг;
- .7 Аюултай ачааны талаарх суурь мэдлэг;
- .8 Ачаа хураах, цэгцлэх мөн нөөцийг хөлөг онгоцон дээр гаргах тухай суурь мэдлэг;
- .9 Хөлөг онгоцны засвар үйлчилгээ, тавцангийн багаж хэрэгслийн талаарх суурь мэдлэг.

Хэсэг В-II/5

Хөлөг онгоцны тавцангийн далайчны бүрэлдэхүүнд гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

Хөлөг онгоцон дээр хийсэн тэмдэглэгээг дэвтэртээ бичсэн байх хэрэгтэй.

III бүлэг

Хөдөлгүүрийн хэсгийн тухай удирдамж

Хэсэг В-III/1

Хөдөлгүүрийн тасаг нь байнга хүн байх шаардлагатай, эсхүл байнга хүн байх шаардлагагүй хөлөг онгоцны ээлжийн механикийн гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

1. А-III/1 дүгээр хүснэгтэд дурдсан багаж хэрэгсэлд: гар багаж, ердийн хэмжих багаж, токарийн машин, өрмийн машин, гагнуурын аппарат, бутлах машин багтана.
2. Эргийн зөвшөөрөгдсөн сургалтын байгууллага болон цехэд бэлтгэл сургалтыг явуулж болно.
3. Хөлөг онгоцон дээр хийсэн дадлагын тухай тайлангийн дэвтэрт мэргэжлийн байцаагчаар тэмдэглүүлнэ.

Хэсэг В-III/2

Гол хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 3000кВт, түүнээс дээш хөлөг онгоцны ерөнхий механик болон хоёрдугаар механикт гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

(заалт байхгүй)

1000 вольтоос дээш хүчин чадалтай цахилгаан станцын аюулгүй ажиллагааг хариуцан зохион байгуулах механикт ажилтны сургалтын дадлагатай холбоотой удирдамж

1. 1000 вольт буюу түүнээс дээш хүчин чадалтай станцын аюулгүй ажиллагааг хангах зохион байгуулах үүрэг хүлээх механикийн ажилтны ажлын дадлага сургалт дараах чиглэлийг хамрах ёстой. Үүнд:
 - .1 Далайн өндөр вольтын системийн үйл ажиллагаа, ашиглалт, аюулгүй ажиллагааны зарчим;
 - .2 Шаардлагатай тохиолдолд өндөр вольтын янз бүрийн шилжүүлэгчийн засвар үйлчилгээний ажлыг мэргэжлийн ажилтнаар хийлгэх;
 - .3 Өндөр хүчдэлийн системд доголдол гарах үед яаралтай арга хэмжээ авах
 - .4 Өндөр хүчдэлийн системийн бүрдэл хэсгийг тусгаарлах нэгдсэн арга хэмжээ авах;
 - .5 Өндөр хүчдэлийн төхөөрөмжийг тусгаарлах болон шалгах тохиромжтой аппаратыг сонгох;
 - .6 Далайн хөлөг онгоцон дээрх өндөр хүчдэлийг тусгаарлах болон шилжүүлэх арга хэмжээг авахдаа аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг бөглөх;
 - .7 Өндөр хүчдэлийн тоног төхөөрөмжийн эсэргүүцэл ба туйлшралтын үзүүлэлтийг шалгах.

Хэсэг В-III/3

Гол хөдөлгүүр нь 750кВ – 3000кВ хүчин чадал бүхий хөлөг онгоцны ерөнхий механик болон хоёрдугаар механикийн гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

(Заалт байхгүй)

Хэсэг В-III/4

Хөдөлгүүрийн өрөө нь байнга хүнтэй байх шаардлагатай, эсхүл хүн байнга байх шаардлагагүй хөлөг онгоцны бие бүрэлдэхүүнд зэрэглэл олгох гэрчилгээ болон сургалттай холбоотой удирдамж

1. Энэ журмын А-III/4 дүгээр хэсгийн заавар шаардлагаас гадна Талууд аюулгүй байдлыг хангах үүднээс хөлөг онгоцны машин тасгийн ээлжийн бие бүрэлдэхүүний бэлтгэл сургалт зохион байгуулахдаа дараах чиглэлээр мэдлэг олгоход анхаарах хэрэгтэй:
 - .1 Хөлөг онгоцны шахуургын байнгын ажиллагааны тухай суурь мэдлэг олгох, хөлгийн ёроолын шахуурга, балласт болон ачаа ачихтай холбоотой үйл ажиллагаа;
 - .2 Цахилгаан тоноглол, төхөөрөмж болон түүнтэй холбоотой осол аюулын талаарх суурь мэдлэг;
 - .3 Машин механизмын засвар, техникийн үйлчилгээ болон машин тасгийн багаж төхөөрөмжийн талаарх суурь мэдлэг;
 - .4 Хөлөг онгоцон дээр ачаа цэгцлэх болон нөөц зөөвөрлөхтэй холбоотой суурь мэдлэг.

Хэсэг В-III/5

Хөлөг онгоцны I зэрэглэл моторчны гэрчилгээ олгохтой холбоотой удирдамж

Хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл сургалт зохион байгуулах ажиллагааны талаар албан ёсоор зөвшөөрөгдсөн дадлагын бэлтгэлийг тэмдэглэж баримтжуулах хэрэгтэй.

Хэсэг В-III/6

Цахилгаан механикчийн гэрчилгээ олгох болон бэлтгэл сургуулилт дадлага зохион байгуулахтай холбоотой удирдамж

Энэ журмын А-III/6 дугаар хүснэгт дэх шаардлагуудаас гадна Талууд ДОАС-ын радио тоног төхөөрөмжийн техникийн засвар үйлчилгээний удирдамжийн тухай А.702(17) дугаар тогтоолын заалтыг сургалтын хөтөлбөртөө тусгах хэрэгтэй

Хэсэг В-III/7

Цахилгаан техникийн ажилтны бэлтгэл сургуулилт зохион байгуулах болон гэрчилгээ олгох холбоотой удирдамж

(Заалт байхгүй)

БҮЛЭГ IV

Радио холбоо болон радио оператортай холбоотой удирдамж

Хэсэг B-IV/1

IV бүлгийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой заавар

(Заалт байхгүй)

Хэсэг B-IV/2

ДТГХДНС радио операторын гэрчилгээ олгох болон сургалттай холбоотой заавар

I ЗЭРЭГЛЭЛИЙН РАДИО ЭЛЕКТРОН ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХТОЙ ХОЛБООТОЙ СУРГАЛТ

Ерөнхий зүйл

1. Хүсэлт гаргагч нь сургалт эхлэхээс өмнө эрүүл мэнд, ялангуяа сонсгол, хараа болон ярианы шаардлагыг хангасан байх ёстой.
2. Сургалт нь ДССГОЭА тухай конвенцын холбогдох заалт, Олон улсын цахилгаан холбооны тухай конвенцын хавсралт (радио холбооны журам) радио холбооны тухай журмын холбогдох заалт болон одоо хүчинтэй Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенц (ДХАБХ конвенц)-ын заалтад нийцүүлэн сургалтыг зохион байгуулах, ялангуяа Далайн тээврийн гамшгаас хамгаалах дэлхийн нийтийн систем (ДТГХДНС)-ийн заалтад онцгой анхаарал хандуулах хэрэгтэй. Сургалтын талаарх зааврыг боловсруулахдаа 3-14 дүгээр хэсэгт заасан мэдлэг болон сургалтыг анхаарах шаардлагатай.

Онол

3. ДТГХДНС-д шаардлагатай бүх дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийг аюулгүй, үр дүнтэй ашиглах үндсэн зарчим болон хүчин зүйлийг ойлгохын тулд 13 дугаар хэсэгт тусгагдсан дадлагын заалтын талаар мэдлэгтэй байх.
4. ДТГХДНС-ийн дагавар системийг ашиглах, ажиллуулах болон үйлчилгээний хэсэгт сансрын холбооны системийн байдал, навигацийн болон цаг уурын дохиоллын систем, тохиромжтой харилцаа холбооны шугамыг сонголт багтана.
5. Цахилгааны үндсэн зарчим, радио болон электроникийн онолын мэдлэг нь 6-10 дугаар хэсэгт заасан заалттай нийцэж байх.
6. ДТГХДНС-ийн радио холбооны тоног төхөөрөмжийн талаарх онолын мэдлэг, үүнд нарийн туузан үсэг хэвлэгч телеграф, радио холбооны дамжуулагч, хүлээн авагч, тоон сонголтын дуудлагын төхөөрөмж, хөлөг онгоцон станц, ослын үеийн радио холбооны байрлал заагч, далайн антены систем, аврах завины радио тоног төхөөрөмж болон бусад дагалдах сэлбэг, цахилгаан үүсгүүр болон радио навигацийг ашиглах бусад тоног төхөөрөмжийн зарчмын ерөнхий мэдлэг багтана, ялангуяа тэжээлийн цахилгааны үүсгүүр, түүнчлэн радио холбоонд ихэвчлэн ашигладаг тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлыг хангах.
7. Системийн найдвартай байдал, ашиглах байдал, техникийн үйлчилгээний процедур болон сорил хийх тоног төхөөрөмжийг зөв ашиглах хүчин зүйлийн талаарх мэдлэг.
8. Микропроцессор болон микропроцессорыг ашиглан системийн доголдлыг оношлох мэдлэг.
9. ДТГХДНС-ийн радио тоног төхөөрөмжийн удирдлагын системийн тухай мэдлэг, үүнд сорил болон дүгнэлт хийхийг оролцуулна.
10. ДТГХДНС-ийн радио тоног төхөөрөмжийн компьютерын программ хангамж болон тоног төхөөрөмжийн программ хангамжийн доголдлоос үүссэн алдааг засварлах мэдлэг.

Журам болон бичиг баримт

11. Мэдлэг:

- .1. (ДХАБХ) тухай олон улсын конвенц болон Радио холбооны журмыг тодотгох:
 - .1.1 Аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй радио холбоо;
 - .1.2 Хор хөнөөлтэй бартаа саадаас зайлсхийх, ялангуяа аюултай болон аюулгүй мэдээ дамжуулах интерференц; болон
 - .1.3 Зөвшөөрөлгүй радио дамжуулалтаас сэргийлэх;
- .2. Аюул занал, аюулгүй байдал болон олон нийтийн мэдээ дамжуулах үйлчилгээний үйл ажиллагаа болон харилцаа холбооны процедуртай холбоотой бусад бичиг баримт, үүнд далайн мэдээ дамжуулах үйлчилгээ болон далайн мэдээ дамжуулах хиймэл дагуулын төлбөр, навигацийн анхааруулга болон цаг уурын урьдчилсан мэдээ багтана; болон
- .3. Олон улсын дохионы журам болон ОУДБ-ын стандартын далайн харилцаа холбооны хэллэгийг ашиглах.

Ээлжид ажиллах болон процедур

12. Мэдлэг болон сургалт:

- .1 ДТГХДНС-ийн дагавар системийн үйл ажиллагаанд доголдол учруулж болзошгүй хүчин зүйлээс харилцаа холбооны процедур болон сахилга баттай урьдчилан сэргийлэх;
- .2 Урьдчилан таамаглах мэдээллийг ашиглан тохиромжтой мэдээ дамжуулан давтамжийн процедурыг тогтоох;
- .3 Радио холбооны ээлжээр үүрэг гүйцэтгэх нь ДТГХДНС-ийн дагавар систем, радио холбоо солилцох, ялангуяа аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй байдлын процедур болон радио бүртгэлтэй холбоотой;
- .4 Олон улсын авиа зүйн цагаан толгойг ашиглах;
- .5 Аюул заналын давтамжийг хянахдаа өөр нэг давтамжийг давхар хянах, эсхүл ажиллах;
- .6 Хөлөг онгоцны мэдээллийн систем болон процедур;
- .7 Олон улсын агаарын болон далайн эрэл хайгуул болон аврах ажиллагааны гарын авлага (ОУАДЭХАЖ)-ын радио холбооны процедур;
- .8 Радио эмнэлгийн систем болон процедур; болон
- .9 Осол сүйрлийн хуурамч дохиолол үүссэн шалтгаан болон түүнээс сэргийлэх арга хэмжээ.*

Практик бэлтгэл

13. Практик бэлтгэл хийхдээ тохиромжтой лабораторид дараах чиглэлээр ажиллах:

- .1 Радио холбооны хэвийн тархалтын болон ердийн саадтай нөхцөлд ДТГХДНС-ийн дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийн зааврын дагуу үр дүнтэй үйлдэл;
- .2 ДТГХДНС холбооны бүх тоног төхөөрөмж болон тэдгээрийн туслах төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа, мөн аюулгүй ажиллагааны урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
- .3 Харилцаа холбооны солилцооны шаардлагад нийцсэн компьютерын гар (keyboard) дээр ажиллах чадвар;
- .4 Үйлдлийн техник:

*Аюул заналын хуурамч дохиоллоос сэргийлэх тухай заавар, COM/Cirk. 127-г үзнэ үү.

- .4.1 Хүлээн авагч болон дамжуулагчийг ажлын зохистой хэлбэрт тохируулах, үүнд тоон сонголтын дуудлага болон нарийн туузан үсэг хэвлэгч телеграф багтана;
- .4.2 Антен байрлуулах болон дахин тохируулах;
- .4.3 Радио аврах ажиллагааны тоног төхөөрөмжийг ашиглах; болон
- .4.4 Яаралтай тусламжийн үед байрлал заагч радио техникийг ашиглах (EPIRBs);
- .5 Антен угсрах, засварлах болон байрлуулах;
- .6 Схем зураг, блок схем болон үндсэн схем зургийг уншиж, ойлгох;
- .7 Далай дээрх цахилгаан засварт шаардлагатай багаж болон хэмжих хэрэгслийг ашиглах;
- .8 Гар гагнуур болон гагнуур салгах арга, хагас дамжуулагчийн төхөөрөмж болон сүүлийн үеийн схем, гар гагнуур болон гагнуур салгахад тохиромжтой эсэх;
- .9 Бүрэлдэхүүн хэсгийн доголдлыг илрүүлэх, засварлах, бусад нөхцөлд цахилгаан дамжуулах хавтан/бүрэлдэхүүн хэсгийн түвшинд доголдлыг илрүүлэх засварлах;
- .10 Техникийн доголдол үүсэхэд хүргэж байгаа нөхцөл байдлыг илрүүлэх, арилгах;
- .11 ДТГХДНС-ийн холбооны тоног төхөөрөмж болон радио навигацийн тоног төхөөрөмжийн сайжруулах процедур, үүнд урьдчилан сэргийлэх болон засварлах багтана; болон
- .12 Цахилгаан болон цахилгаан соронзон нөлөөг бууруулах, газардуулах арга.

Бусад зүйл

14. Мэдлэг болон/эсхүл сургалт:

- .1 Англи хэлний бичгийн болон ярианы чадвартай байх ингэснээр далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах түвшинд харилцах;
- .2 Дэлхийн газарзүй, ялангуяа далайн хөлөг онгоцны аяллын үндсэн зам, аврах үйл ажиллагаа зохицуулах төв (RCCs) болон түүнтэй холбогдох холбооны шугам;
- .3 Далайд амь гарах, эргүүлийн аврах завь, завь, хөвөгч аврах хэрэгсэл болон тэдгээрийн хэрэгсэл, радио аврах хэрэгслийн үйлдэл;
- .4 Галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах, радио холбооны тоног төхөөрөмжийн галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах;
- .5 Радио тоног төхөөрөмжтэй холбоотой цахилгаан, цацраг туяа химийн болон механик аюулаас хөлөг онгоц болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах;
- .6 Эмнэлгийн анхан шатны түргэн тусламж, хиймэл амьсгал хийх техник; болон
- .7 Дэлхийн цагийн бүс болон олон улсын цаг хугацааны бүсчлэлийн мэдлэгтэй байх.

II ЗЭРЭГЛЭЛИЙН РАДИО ЭЛЕКТРОН ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХТОЙ ХОЛБООТОЙ СУРГАЛТ

Ерөнхий заалт

- 15. Хүсэлт гаргагч нь сургалт эхлэхээс өмнө эрүүл мэнд, ялангуяа сонсгол, хараа болон ярианы шаардлагыг хангасан байх ёстой.
- 16. Сургалт нь ДССГОЭ тухай конвенцын холбогдох заалт болон одоо хүчинтэй Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенц (ДХАБХ конвенц)-ийн заалтад нийцүүлэн сургалтыг зохион байгуулах, ялангуяа Далайн тээврийг гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем (ДТГХДНС)-ийн заалтад онцгой анхаарал хандуулах хэрэгтэй. Сургалтын талаарх зааврыг боловсруулахдаа 17-28 дугаар хэсэгт заасан мэдлэг болон сургалтыг анхаарах шаардлагатай.

Онол

17. ДТГХДНС-д шаардлагатай бүх дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийг аюулгүй, үр дүнтэй ашиглах үндсэн зарчим болон хүчин зүйлийг ойлгохын тулд 27 дугаар хэсэгт тусгагдсан дадлагын заалтын талаар мэдлэгтэй байх.
18. ДТГХДНС-ийн дагавар системийг ашиглах, ажиллуулах болон үйлчилгээний хэсэгт сансрын холбооны системийн байдал, навигацийн болон цаг уурын дохиоллын систем, тохиромжтой харилцаа холбооны шугамыг сонголт багтана.
19. Цахилгааны үндсэн зарчим, радио болон электроникийн онолын мэдлэг нь 20-24 дүгээр хэсэгт заасан заалттай нийцэж байх.
20. ДТГХДНС-ийн радио холбооны тоног төхөөрөмжийн талаарх онолын мэдлэг, үүнд нарийн туузан үсэг хэвлэгч, цахилгаан шуудан холбоо радио холбооны дамжуулагч, хүлээн авагч, тоон сонголтын дуудлагын төхөөрөмж, хөлөг онгоцон станц, ослын үеийн радио холбооны байрлал заагч, далайн антены систем, аврах завины радио тоног төхөөрөмж болон бусад дагалдах сэлбэг, цахилгаан үүсгүүр болон радио навигацийг ашиглах бусад тоног төхөөрөмжийн зарчмын ерөнхий мэдлэг багтана, ялангуяа тэжээлийн цахилгааны үүсгүүр, түүнчлэн радио холбоонд ихэвчлэн ашигладаг тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлыг хангах.
21. Системийн найдвартай байдал, ашиглах байдал, техникийн үйлчилгээний процедур болон сорил хийх тоног төхөөрөмжийг зөв ашиглах хүчин зүйлийн талаарх мэдлэг.
22. Микропроцессор болон микропроцессорыг ашиглан системийн доголдлыг оношлох мэдлэг.
23. ДТГХДНС-ийн радио тоног төхөөрөмжийн удирдлагын системийн тухай мэдлэг, үүнд сорил болон дүгнэлт хийхийг оролцуулна.
24. ДТГХДНС-ийн радио тоног төхөөрөмжийн компьютерын программ хангамж болон тоног төхөөрөмжийн программ хангамжийн доголдлоос үүссэн алдааг засварлах мэдлэг.

Журам болон бичиг баримт

25. Мэдлэг:

- .1 ДХАБХ тухай олон улсын конвенц болон Радио холбооны журмыг тодотгох:
 - .1.1 Аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй радио холбоо;
 - .1.2 Хор хөнөөлтэй интерференцээс зайлсхийх, ялангуяа аюултай болон аюулгүй мэдээ дамжуулах интерференц; мөн
 - .1.3 Зөвшөөрөлгүй радио дамжуулалтаас сэргийлэх;
- .2 Аюул занал, аюулгүй байдал болон олон нийтийн мэдээ дамжуулах үйлчилгээний үйл ажиллагаа болон харилцаа холбооны процедуртай холбоотой бусад бичиг баримт, үүнд далайн мэдээ дамжуулах үйлчилгээ болон далайн мэдээ дамжуулах хиймэл дагуулын төлбөр, навигацийн анхааруулга болон цаг уурын урьдчилсан мэдээ багтана; болон
- .3 Олон улсын дохионы журам болон Олон улсын далайн байгууллагын стандартын далайн харилцаа холбооны хэллэгийг ашиглах.

Ээлжид ажиллах болон процедур

26. Мэдлэг болон сургалт:

- .1 ДТГХДНС-ийн дагавар системийн үйл ажиллагаанд доголдол учруулж болзошгүй хүчин зүйлээс харилцаа холбооны процедур болон сахилга баттай урьдчилан сэргийлэх;
- .2 Урьдчилан таамаглах мэдээллийг ашиглан тохиромжтой мэдээ дамжуулан давтамжийн процедурыг тогтоох;
- .3 Радио холбооны ээлжээр үүрэг гүйцэтгэх нь ДТГХДНС-ийн дагавар систем, радио холбоо солилцох, ялангуяа аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй байдлын процедур болон радио бүртгэлтэй холбоотой;
- .4 Олон улсын авиа зүйн цагаан толгойг ашиглах;
- .5 Аюул заналын давтамжийг хянахдаа өөр нэг давтамжийг давхар хянах, эсхүл ажиллах;
- .6 Хөлөг онгоцны мэдээллийн систем болон процедур;
- .7 Олон улсын агаарын болон далайн эрэл хайгуул болон аврах ажиллагааны гарын авлага (ОУАДЭХАЖ)-ын радио холбооны процедур;
- .8 Радио эмнэлгийн систем болон процедур; мөн
- .9 Аюул заналын хуурамч дохиолол үүссэн шалтгаан болон түүнээс сэргийлэх арга хэмжээ.*

Практик бэлтгэл

27. Практик бэлтгэл хийхдээ тохиромжтой лабораторид дараах чиглэлээр ажиллах:

- .1 Радио холбооны хэвийн тархалтын болон ердийн саадтай нөхцөлд ДТГХДНС-ийн даалгавар болон тоног төхөөрөмжийн зааврын дагуу үр дүнтэй үйлдэл;
- .2 ДТГХДНС холбооны бүх тоног төхөөрөмж болон тэдгээрийн туслах төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа, мөн аюулгүй ажиллагааны урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
- .3 Харилцаа холбооны солилцооны шаардлагад нийцсэн компьютерын гар (keyboard) дээр ажиллах чадвар;
- .4 Үйлдлийн техник:
 - .4.1 Хүлээн авагч болон дамжуулагчийг ажлын зохистой хэлбэрт тохируулах, үүнд тоон сонголтын дуудлага болон нарийн туузан үсэг хэвлэгч телеграф багтана;
 - .4.2 Антен байрлуулах болон дахин тохируулах;
 - .4.3 Радио аврах ажиллагааны тоног төхөөрөмжийг ашиглах; болон
 - .4.4 Яаралтай тусламжийн үед ослын үеийн байрлал заагч радио техникийг ашиглах (EPIRBs);
- .5 Антен угсрах, засварлах болон байрлуулах;
- .6 Схем зураг, блок схем болон үндсэн схем зургийг уншиж, ойлгох;
- .7 Далай дээрх цахилгаан засварт шаардлагатай багаж болон хэмжих хэрэгслийг ашиглах;
- .8 Гар гагнуур болон гагнуур салгах арга, хагас дамжуулагчийн төхөөрөмж болон сүүлийн үеийн схем, гар гагнуур болон гагнуур салгахад тохиромжтой эсэх;
- .9 Бүрэлдэхүүн хэсгийн доголдлыг илрүүлэх, засварлах, бусад нөхцөлд цахилгаан дамжуулах хавтан/бүрэлдэхүүн хэсгийн түвшинд доголдлыг илрүүлэх засварлах;
- .10 Техникийн доголдол үүсэхэд хүргэж байгаа нөхцөл байдлыг илрүүлэх, арилгах;

*Аюул заналын хуурамч дохиолоос сэргийлэх тухай заавар, COM/Cirk. 127 болон ОУДБ Ассамблейн тогтоол А.814(19)-г үзнэ үү.

- .11 ДТГХДНС-ийн холбооны тоног төхөөрөмж болон радио навигацийн тоног төхөөрөмжийн сайжруулах процедур, үүнд урьдчилан сэргийлэх болон засварлах багтана; болон
- .12 Цахилгаан болон цахилгаан соронзон нөлөөг бууруулах, газардуулах арга.

Бусад зүйл

28. Мэдлэг болон/эсхүл сургалт:

- .1 Англи хэлний бичгийн болон ярианы чадвартай байх ингэснээр далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах түвшинд харилцах;
- .2 Дэлхийн газарзүй, ялангуяа далайн хөлөг онгоцны аяллын үндсэн зам, аврах үйл ажиллагаа зохицуулах төв (RCCs) болон түүнтэй холбогдох холбооны шугам;
- .3 Далайд амь гарах, эргүүлийн аврах завь, завь, хөвөгч аврах хэрэгсэл болон тэдгээрийн хэрэгсэл, радио аврах хэрэгслийн үйлдэл;
- .4 Галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах, радио холбооны тоног төхөөрөмжийн галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах;
- .5 Радио тоног төхөөрөмжтэй холбоотой цахилгаан, цацраг туяа химийн болон механик аюулаас хөлөг онгоц болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах;
- .6 Эмнэлгийн анхан шатны түргэн тусламж, хиймэл амьсгал хийх техник; болон
- .7 Дэлхийн цагийн бүс болон олон улсын цаг хугацааны бүсчлэлийн мэдлэгтэй байх.

ОПЕРАТОРЫН ЕРӨНХИЙ ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХТОЙ ХОЛБООТОЙ СУРГАЛТ

Ерөнхий заалт

29. Хүсэлт гаргагч нь сургалт эхлэхээс өмнө эрүүл мэнд, ялангуяа сонсгол, хараа болон ярианы шаардлагыг хангасан байх ёстой.
30. Сургалт нь ДССГОЭА тухай конвенцын холбогдох заалт болон одоо хүчинтэй Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенц (ДХАБХ конвенц)-ийн заалтад нийцүүлэн сургалтыг зохион байгуулах, ялангуяа Далайн тээврийг гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем (ДТГХДНС)-ийн заалтад онцгой анхаарал хандуулах хэрэгтэй. Сургалтын талаарх зааврыг боловсруулахдаа 31-36 дүгээр хэсэгт заасан мэдлэг болон сургалтыг анхаарах шаардлагатай.*

Онол

31. ДТГХДНС-д шаардлагатай бүх дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийг аюулгүй, үр дүнтэй ашиглах үндсэн зарчим болон хүчин зүйлийг ойлгохын тулд 35 дугаар хэсэгт тусгагдсан дадлагын заалтын талаар мэдлэгтэй байх.
32. ДТГХДНС-ийн дагавар системийг ашиглах, ажиллуулах болон үйлчилгээний хэсэгт сансрын холбооны системийн байдал, навигацийн болон цаг уурын дохиоллын систем, тохиромжтой харилцаа холбооны шугамыг сонголт багтана.

*Сургалтад ОУДБ-ын холбогдох загвар сургалтын материалыг ашиглах боломжтой.

Журам болон бичиг баримт

33. Мэдлэг:

- .1 ДХАБХ тухай олон улсын конвенц болон Радио холбооны журмыг тодотгох:
 - .1.1 Аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй радио холбоо;
 - .1.2 Хор хөнөөлтэй интерференцээс зайлсхийх, ялангуяа аюултай болон аюулгүй мэдээ дамжуулах интерференц; болон
 - .1.3 Зөвшөөрөлгүй радио дамжуулалтаас сэргийлэх;
- .2 Аюул занал, аюулгүй байдал болон олон нийтийн мэдээ дамжуулах үйлчилгээний үйл ажиллагаа болон харилцаа холбооны процедуртай холбоотой бусад бичиг баримт, үүнд далайн мэдээ дамжуулах үйлчилгээ болон далайн мэдээ дамжуулах хиймэл дагуулын төлбөр, навигацийн анхааруулга болон цаг уурын урьдчилсан мэдээ багтана; болон
- .3 Олон улсын дохионы журам болон ОУДБ-ын стандартын далайн харилцаа холбооны хэллэгийг ашиглах.

Ээлжид ажиллах болон процедур

34. Мэдлэг болон сургалт:

- .1 ДТГХДНС-ийн дагавар системийн үйл ажиллагаанд доголдол учруулж болзошгүй хүчин зүйлээс харилцаа холбооны процедур болон сахилга баттай урьдчилан сэргийлэх;
- .2 Урьдчилан таамаглах мэдээллийг ашиглан тохиромжтой мэдээ дамжуулан давтамжийн процедурыг тогтоох;
- .3 Радио холбооны ээлжээр үүрэг гүйцэтгэх нь ДТГХДНС-ийн дагавар систем, радио холбоо солилцох, ялангуяа аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй байдлын процедур болон радио бүртгэлтэй холбоотой;
- .4 Олон улсын авиа зүйн цагаан толгойг ашиглах;
- .5 Осол сүйрлийн давтамжийг хянахдаа өөр нэг давтамжийг давхар хянах, эсхүл ажиллах;
- .6 Хөлөг онгоцны мэдээллийн систем болон процедур;
- .7 Олон улсын агаарын болон далайн эрэл хайгуул болон аврах ажиллагааны журам (ОУАДЭХАЖ)-ын радио холбооны үйл ажиллагаа;
- .8 Радио эмнэлгийн систем болон процедур; болон
- .9 Осол сүйрлийн хуурамч дохиолол үүссэн шалтгаан болон түүнээс сэргийлэх арга хэмжээ.*

Практик бэлтгэл

35. Практик бэлтгэл хийхдээ тохиромжтой лабораторид дараах чиглэлээр ажиллах:

- .1 Радио холбооны хэвийн тархалтын болон ердийн саадтай нөхцөлд ДТГХДНС-ийн дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийн зааврын дагуу үр дүнтэй үйлдэл;
- .2 ДТГХДНС холбооны бүх тоног төхөөрөмж болон тэдгээрийн туслах төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа, мөн аюулгүй ажиллагааны урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
- .3 Харилцаа холбооны солилцооны шаардлагад нийцсэн компьютерын гар дээр ажиллах чадвар; болон

*Аюул заналын хуурамч дохиоллоос сэргийлэх тухай заавар, COM/Cirk. 127 болон ОУДБ Ассамблейн тогтоол А.814(19) -г үзнэ үү.

- .4 Үйлдлийн техник:
- .4.1 Хүлээн авагч болон дамжуулагчийг ажлын зохистой хэлбэрт тохируулах, үүнд тоон сонголтын дуудлага болон нарийн туузан үсэг хэвлэгч телеграф багтана;
 - .4.2 Антен байрлуулах болон дахин тохируулах;
 - .4.3 Радио аврах ажиллагааны тоног төхөөрөмжийг ашиглах; болон
 - .4.4 Яаралтай тусламжийн үед байрлал заагч радио техникийг ашиглах (EPIRBs).

Бусад зүйлс

36. Мэдлэг болон/эсхүл сургалт:

- .1 Англи хэлний бичгийн болон ярианы чадвартай байх ингэснээр далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах түвшинд харилцах;
- .2 Дэлхийн газарзүй, ялангуяа далайн хөлөг онгоцны аяллын үндсэн зам, аврах үйл ажиллагаа зохицуулах төв (RCCs) болон түүнтэй холбогдох холбооны шугам;
- .3 Далайд амь гарах, эргүүлийн аврах завь, завь, хөвөгч аврах хэрэгсэл болон тэдгээрийн хэрэгсэл, радио аврах хэрэгслийн үйлдэл;
- .4 Галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах, радио холбооны тоног төхөөрөмжийн галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах;
- .5 Радио тоног төхөөрөмжтэй холбоотой цахилгаан, цацраг туяа химийн болон механик аюулаас хөлөг онгоц болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах;
- .6 Эмнэлгийн анхан шатны түргэн тусламж, хиймэл амьсгал хийх техник; болон
- .7 Дэлхийн цагийн бүс болон олон улсын цаг хугацааны бүсчлэлийн мэдлэгтэй байх.

ОПЕРАТОРЫН ХЯЗГААРЛАЛТТАЙ ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХТОЙ ХОЛБООТОЙ БЭЛТГЭЛ, СУРГАЛТ

Ерөнхий зүйл

37. Хүсэлт гаргагч нь сургалт эхлэхээс өмнө эрүүл мэнд, ялангуяа сонсгол, хараа болон ярианы шаардлагыг хангасан байх ёстой.
38. Сургалт нь ДССГОЭА тухай конвенцын холбогдох заалт болон одоо хүчинтэй Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенц (ДХАБХ конвенц)-ийн заалтад нийцүүлэн сургалтыг зохион байгуулах, ялангуяа Далайн тээврийг гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем ДТГХДНС-ийн заалтад онцгой анхаарал хандуулах хэрэгтэй. Сургалтын талаарх зааврыг боловсруулахдаа 39-44 дүгээр хэсэгт заасан мэдлэг болон сургалтыг анхаарах шаардлагатай.*

Онол

39. ДТГХДНС-ийн далайн бүсийн А1-д шаардлагатай бүх дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийг аюулгүй, үр дүнтэй ашиглах үндсэн зарчим болон хүчин зүйл, үүнд хэт өндөр давтамжийн тархалтын зайн хязгаар болон антены өндрийн нөлөөг ойлгохын тулд 43 дугаар хэсэгт тусгагдсан дадлагын заалтын талаар мэдлэгтэй байх.
40. ДТГХДНС-ийн далайн бүсийн А1-д дагавар системийг ашиглах, ажиллуулах болон үйлчилгээний хэсэгт навигацийн болон цаг уурын дохиоллын систем, тохиромжтой харилцаа холбооны шугамыг сонголт багтана.

*Сургалтад ОУДБ-ын холбогдох загвар сургалтын материалыг ашиглах боломжтой.

Журам болон бичиг баримт

41.Мэдлэг:

- .1 Далайн бүсийн А1-д хамааралтай (ДХАБХ) тухай олон улсын конвенц болон Радио холбооны журмыг тодотгох:
 - .1.1 Аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй радио холбоо;
 - .1.2 Хор хөнөөлтэй интерференцээс зайлсхийх, ялангуяа аюултай болон аюулгүй мэдээ дамжуулах интерференц; болон
 - .1.3 Зөвшөөрөлгүй радио дамжуулалтаас сэргийлэх;
- .2 Аюул занал, аюулгүй байдал болон олон нийтийн мэдээ дамжуулах үйлчилгээний үйл ажиллагаа болон харилцаа холбооны процедуртай холбоотой бусад бичиг баримт, үүнд далайн бүсийн А1-д хамааралтай далайн мэдээ дамжуулах үйлчилгээ болон далайн мэдээ дамжуулах хиймэл дагуулын төлбөр, навигацийн анхааруулга болон цаг уурын урьдчилсан мэдээ багтана; болон
- .3 Олон улсын дохионы журам болон Олон улсын далайн байгууллагын стандартын далайн харилцаа холбооны хэллэгийг ашиглах.

Ээлжид ажиллах болон процедур

42.Сургалтыг дараах чиглэлээр явуулах шаардлагатай:

- .1 Далайн бүсийн А1-д ашиглагдах ДТГХДНС-ийн дагавар системийн үйл ажиллагаанд доголдол учруулж болзошгүй хүчин зүйлээс харилцаа холбооны процедур болон сахилга баттай урьдчилан сэргийлэх;
- .2 Хэт өндөр давтамжийн холбооны процедур:
 - .2.1 Радио холбооны ээлжээр үүрэг гүйцэтгэх нь радио холбоо солилцох, ялангуяа аюул занал, шуурхай арга хэмжээ болон аюулгүй байдлын процедур болон радио бүртгэлтэй холбоотой;
 - .2.2 Аюул заналын давтамжийг хянахдаа өөр нэг давтамжийг давхар хянах, эсхүл ажиллах;
 - .2.3 Тоон сонголтын дуудлагын систем;
- .3 Олон улсын авиа зүйн цагаан толгой ашиглах;
- .4 Хөлөг онгоцны мэдээллийн систем болон процедур;
- .5 Олон улсын агаарын болон далайн эрэл хайгуул болон аврах ажиллагааны гарын авлагын (ОУАДЭХАЖ)-ын хэт өндөр давтамжийн радио холбооны процедур;
- .6 Радио эмнэлгийн систем болон процедур; болон
- .7 Аюул заналын хуурамч дохиолол үүссэн шалтгаан болон түүнээс сэргийлэх арга хэмжээ.*

Практик бэлтгэл

43.Практик бэлтгэл хийхдээ дараах чиглэлээр ажиллах:

- .1 Радио холбооны хэвийн тархалтын болон ердийн саадтай нөхцөлд далайн бүсийн А1-д заасан хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны ДТГХДНС-ийн дагавар систем болон тоног төхөөрөмжийн зааврын дагуу үр дүнтэй үйлдэл;

*Аюул заналын хуурамч дохиоллоос сэргийлэх тухай заавар, COM/CirK. 127 болон ОУДБ Ассамблейн тогтоол А.814(19) -г үзнэ үү.

- .2 ДТГХДНС холбооны бүх тоног төхөөрөмж болон тэдгээрийн туслах төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа, мөн аюулгүй ажиллагааны урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ; болон
- .3 Үйлдлийн техник ашиглах:
 - .3.1 Хэт өндөр давтамж, сувгийн тохиргоо, шуугиан намжаах, ажиллах горимыг сонгох;
 - .3.2 Радио аврах ажиллагааны тоног төхөөрөмж;
 - .3.3 Яаралтай тусламжийн үед байрлал заагч радио техник (EPIRBs);
 - .3.4 NAVTEX-н хүлээн авагч.

Бусад зүйлс

44. Мэдлэг болон/эсхүл сургалт:

- .1 Англи хэлний бичгийн болон ярианы чадвартай байх, ингэснээр далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах түвшинд харилцах;
- .2 Аврах үйл ажиллагаа зохицуулах төв (RCCs) болон түүнтэй холбогдох холбооны шугам;
- .3 Далайд амь гарах, эргүүлийн аврах завь, завь, хөвөгч аврах хэрэгсэл болон тэдгээрийн хэрэгсэл, радио аврах хэрэгслийн үйлдэл;
- .4 Галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах, радио холбооны тоног төхөөрөмжийн галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах;
- .5 Радио тоног төхөөрөмжтэй холбоотой цахилгаан, цацраг туяа, химийн болон механик аюулаас хөлөг онгоц болон зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах; болон
- .6 Эмнэлгийн анхан шатны түргэн тусламж, хиймэл амьсгал хийх техник.

ХӨЛӨГ ОНГОЦОН ДЭЭРХ ДТГХДНС-ИЙН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИД ЗАСВАР ХИЙХ СУРГАЛТ

Ерөнхий зүйл

45.(ДХАБХ) тухай олон улсын конвенцын IV/15 дугаар зүйлийн холбогдох засварын шаардлага болон ДТГХДНС-тэй холбоотой А3, А4 далайн хэсгийн радио засварлах заавар бүхий ОУДБ-ын А.702(17) тоот тогтоол нь дараах хавсралт журамтай байна:

“4.2 Далайд цахилгаан тоног төхөөрөмжийн техникийн засвар үйлчилгээ хариуцсан ажилтан радио холбооны журамд заасны дагуу тохирсон мэргэжлийн гэрчилгээтэй байх, эсхүл далайн хөлөг онгоцны цахилгаан тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээний чиглэлийн хангалттай чадвар эзэмшсэн байх, түүнийг нь тухайн төв захиргааны байгууллагын саналыг үндэслэн баталсан ажилтан гүйцэтгэнэ.”

46.Цахилгаан засварын шаардлагатай дүйцэх зааврыг төв захиргааны байгууллага зохих шаардлагын дагуу ашиглана.

47.Дараах чиглэлээр сургалтад хамрагдан зохих гэрчилгээгүй тохиолдолд ДТГХДНС радио тоног төхөөрөмжийн операторын мэргэжлээр ажиллах боломжгүй.

Радио электроникийн 1 дүгээр зэрэглэлийн гэрчилгээтэй дүйцэх техникийн засварын сургалт

48.Тухайн ажилтны мэргэжлийн радио электроникийн 1 дүгээр зэрэглэлийн гэрчилгээтэй дүйцэх мэргэжлийн ур чадвар нь дараах ур чадвараас бүрдэнэ:

- .1 Онолын агуулгын хувьд 3-10 дахь хэсэгт өгөгдсөн чиглэлээр тодорхой мэдлэг эзэмшсэн байх;
- .2 Практикийн агуулгын хувьд 13 дахь хэсгийн мэдлэгтэй байх; болон
- .3 Бусад мэдлэгийн хувьд 14 дахь хэсгийн мэдлэгтэй байх.

Радио электроникийн 2 дугаар зэрэглэлийн гэрчилгээтэй дүйцэх техникийн засварын сургалт

49. Тухайн ажилтны мэргэжлийн радио электроникийн 2 дугаар зэрэглэлийн гэрчилгээтэй дүйцэх мэргэжлийн ур чадвар нь дараах хэсгээс бүрдэнэ:

- .1 Онолын агуулгын хувьд 17-24 дахь хэсэгт өгөгдсөн чиглэлээр тодорхой мэдлэг эзэмшсэн байх;
- .2 Практикийн агуулгын хувьд 27 дахь хэсгийн мэдлэгтэй байх; болон
- .3 Бусад мэдлэгийн хувьд 28 дахь хэсгийн мэдлэгтэй байх.

БҮЛЭГ V

Зарим төрлийн хөлөг онгоцны ажилтанд тавигдах тусгай сургалттай холбоотой удирдамж

Хэсэг B-V/1

Шингэн тээвэрлэгч нөөцлөгч савны ажилтны сургалт болон мэргэшилтэй холбоотой заавар

Шууд хариуцлага хүлээх ажилтан

1. Шууд хариуцлага хүлээх ажилтан гэдэг нь V/1-1 журмын 3 болон 5 дахь хэсэг, мөн V/1-2 журмын 3 дахь хэсэгт заасан ачаа ачих, буулгах, тээвэрлэлтийн явцад ачааны бүрэн бүтэн байдлыг хянах, ачааг цэгцлэх, шингэн тээвэрлэгч савыг цэвэрлэх, эсхүл бусад ачаатай холбоотой чиглэлээр шийдвэр гаргах эрхтэй ажилтныг хэлнэ.

ШИНГЭН ТЭЭВЭРЛЭГЧ ХӨЛӨГ ОНГОЦНЫ БҮХ АЖИЛТАНД ЗОРИУЛСАН ТАНИЛЦУУЛАХ СУРГАЛТ

2. Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоцны бүх ажилтан хөлөг онгоцон дээрээ, хэрвээ боломжтой бол алба хашиж эхлэхээсээ өмнө нефть, химийн, эсхүл шингэрүүлсэн хийн тээвэр, боломжтой бол аюулгүй ажиллагааны чиглэлээр танилцах дадлагад хамрагдах шаардлагатай. Сургалтад дараах 3-8 дугаар хэсэгт заасан агуулга багтсан байна.

Дүрэм

3. Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоц боомт болон далай дээр байхад ажилтнуудын аюулгүй байдлын тухай хөлөг онгоцны журмын талаарх мэдлэг.

Эрүүл мэндэд учирч болзошгүй аюул болон урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ

4. Арьсанд хүрч болзошгүй аюул; сорох, эсхүл санаандгүй залгиж болох бараа; бүх тээвэрлэж байгаа ачааны аюултай чанар; санаандгүй осол болон яаралтай түргэн тусламж; хийж болох болон болохгүй зүйлсийн жагсаалт.

Галаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах

5. Тамхи татах болон хоол хийх хяналт; шатамхай зүйл; гал болон дэлбэрэлтээс урьдчилан сэргийлэх; гал унтраах арга; зөөврийн гал унтраах хэрэгсэл болон суурилуулсан гал унтраагч.

Бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх

6. Тээвэрлэж буй шингэн асгарсан тохиолдолд агаар болон усыг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.

Аюулгүй ажиллагааг хангах хэрэгсэл болон түүнийг хэрэглэх

7. Хамгаалах хувцас болон хэрэгсэл, хиймэл амьсгаа хийх хэрэгсэл, зугтах болон аврах хэрэгслийн зохистой хэрэглээ.

Аюулгүйн процедур

8. Аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөөний процедуртай танилцах.

МЭРГЭЖЛИЙН БАТАЛГАА

9. Газрын тос, химийн бодис, шингэрүүлсэн хийг тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ахмад, эсхүл хөлөг онгоцонд тээвэрлэж яваа барааны гол үүрэг хүлээх ажилтан зохих мэргэжлийн гэрчилгээтэй, эсхүл V/1-1 журмын 3 дахь хэсэг; V/1-1 журмын 5 дахь хэсэг, эсхүл V/1-2 журмын 3 дахь хэсэгт заасны дагуу олгосон зохих ёсны гэрчилгээтэй байх, боломжтой бол хөлөг онгоцны тодорхой төрөл дээр ойрын хугацаанд ажиллаж байсан зохих туршлагатай байх шаардлагатай.

ХӨЛӨГ ОНГОЦОН ДЭЭРХ ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРӨГДСӨН СУРГАЛТЫН ЗААВАР

Ерөнхий заалт

10. Хөлөг онгоцон дээр дадлага хийснээр тээвэрлэгч хөлөг онгоцоор тодорхой төрлийн ачаа тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааг хангах чиглэлээр туршлага эзэмших.
11. V/1-1 дүгээр журмын 4.2.2, V/1-1 дүгээр журмын 6.2.2, V/1-2 дугаар журмын 4.2.2 дүгээр хэсэгт тус тус заасны дагуу тухайн төрлийн тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ажиллах далайчин ажлын туршлага эзэмших шаардлагыг хангахын тулд дараах нөхцөлийг хангасан байвал зохино:
- .1 “Өөрийн биеэр хийсэн” практик болон далайчнаар ажиллахтай холбоотой, өөрөөр хэлбэл тавцан дээрх сургалт болон инженерийн газар ялгаатай;
 - .2 Хөлөг онгоцон дээр тээвэрлэж яваа ачааг цэгцлэх, онцгой болон аюулгүй ажиллагааны процедурын шаардлагад нийцсэн, туршлагатай мэргэжлийн хүний удирдлага дор;
 - .3 Тухайн ажилтанд тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ажиллахыг зөвшөөрсөн гэрчилгээ, эсхүл бичиг баримтад тусгасан ачаа тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр сургалт хийгдэнэ. Түүнчлэн балластын аяллын үед ачаа авахаас өмнөх хугацаанд тусгай тоног төхөөрөмж дээр дадлага хийлгэх хэрэгтэй;
 - .4 Хамгийн багадаа 3 удаа ачаа ачих, буулгах ажиллагаанд оролцсон байх хэрэгтэй*; болон
 - .5 19 дүгээр хэсэг дэх “хөлөг онгоцон дээрх сургалтын стандарт”-г хамруулах хэрэгтэй.

*Ачаа ачих, буулгах дадлагыг хийлгэхдээ тухайн ачаа нь тээвэрлэгч хөлөг онгоцны нөөцлөгчийн 60 хувьд хүрсэн тийм ачааг ачих буулгах үед энэ дадлагыг хийлгэх хэрэгтэй. Хэрвээ тухайн тээвэрлэж яваа ачааных нь ачих, буулгах заасан хэмжээ нь тухайн тохиолдолд бага байвал зөвхөн энэ хувьд хүргэхийн тулд нийт хэдэн удаагийн ачаа ачих, буулгах ажиллагаанд оролцсоноор нь тооцно.

12. Хөлөг онгоцон дээрх сургалтын хөтөлбөрт хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх зүйл орж болохгүй.

Хөлөг онгоцон дээрх сургалтын хөтөлбөр

13. Дадлага хийж байгаа ажилтан хөлөг онгоцон дээр орон тооны бус байна. (Өөрөөр хэлбэл сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтан сургалтын хөтөлбөрт заасан болон ослын үед тодорхой үүрэг биелүүлэхээс бусдаар ямар нэгэн үүрэг гүйцэтгэхгүй).

14. Хөлөг онгоцон дээрх сургалтын хөтөлбөрийг тухайн хөлөг онгоцыг хариуцагч компанийн удирдлага, зохион байгуулалтад явуулах бөгөөд тухайн компани хөлөг онгоцыг сонгосон байна*.

15. Сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтан ямар ч үед хөлөг онгоцон дээрх сургалтын удирдан зохион байгуулах ажлыг хариуцаж байгаа 2 ажилтныг мэдэж байх шаардлагатай. Нэг ажилтан нь тухайн хөлөг онгоцны мэргэжлийн багийн гишүүн байх бөгөөд түүнийг сургалт хариуцсан хөлөг онгоцны багийн гишүүн гэж нэрлэх ба хөлөг онгоцны ахмадын удирдлага доор сургалтыг зохион байгуулж, хяналт тавина. Нөгөө ажилтан нь компаниас томилогдсон байх бөгөөд түүнийг сургалт хариуцсан компанийн ажилтан гэж нэрлэх ба тэрээр сургалтын төлөвлөгөө болон сургалтын зохион байгуулалтын ажлын бүх хариуцлагыг хүлээнэ.

16. Сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтанд сургалтын албан ёсны дэвтэр олгох бөгөөд тус дэвтэрт далай дээрх практик бэлтгэл болон туршлагын талаар тодорхой бичиж тэмдэглэнэ. Сургалтын албан ёсны дэвтэрт дадлагын үеэр хийж гүйцэтгэвэл зохих үүрэг, даалгавар болон гүйцэтгэх дарааллын талаар тодорхой мэдээлэл өгсөн байхаас гадна дадлагын үед энэ үүргийг өгсөн даалгаврыг хэрхэн биелүүлж байгааг тэмдэглэж бичих аргыг өгнө. Шаардлагын дагуу бичиж, хөлөг онгоцны ахмадаар гарын үсэг зуруулсан дэвтэр тухайн зохион байгуулалттай, системтэй хөлөг онгоцон дээр хийсэн сургалтын цорын ганц нотолгоо болох бөгөөд “Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээрх үйл ажиллагааны нарийвчилсан сургалтын гэрчилгээ” авах үндэс болно.

17. Хөлөг онгоцон дээр албан ёсны зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөрт хамрагдах үедээ дадлагажигч ачаа ачих, буулгах аяллын үед ачааны аюулгүй бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, ачаа цэгцлэх, тээвэрлэгч нөөцлөгч савыг цэвэрлэх, эсхүл бусад ачаатай холбоотой үйл ажиллагаа явуулах талаар зааварчилгаа авах бөгөөд ийнхүү цуглуулсан туршлага нь хөлөг онгоцон дээр 3 сарын хугацаанд алба хашсантай ижил хугацаанд тооцогдоно.

18. Хөлөг онгоцон дээр 1 сарын хугацаанд сургалтад хамрагдах явцад дээр дурдсан 3 удаагийн ачаа ачих, буулгах шалгуур үзүүлэлтийг хангаагүй бол сургалтын хугацааг энэ шалгуур үзүүлэлтийг хангатай сунгана.

Хөлөг онгоцон дээрх сургалтын стандарт

19. Хөлөг онгоцон дээрх сургалтад шингэн ачаа тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ажиллахад шаардагдах дараах мэдлэг, чадварыг эзэмшүүлнэ:

.1 Аюулгүй байдал

.1.1	Бүх төрлийн нөөцлөгч сав
.1	Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааны систем
.2	Тухайн төрлийн ачаанд тохирох гал унтраах төхөөрөмж хэрэгсэл болон процедур
.3	Тухайн төрлийн ачаанд тохирсон эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх процедур. Үүнд: “Аюултай ачаа тээвэрлэхтэй холбоотой ослын үед эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх зааварчилгаа” (MFGA)

*Сонгосон хөлөг онгоц нь энэхүү заавартай нийцсэн компанийн сонгосон тээвэрлэгч хөлөг онгоц байна.

- .4 Тухайн төрлийн хөлөг онгоц/ ачаатай холбоотой аюул, үүнд тамхи татах журам, хүчилтөрөгч, устөрөгч, хортой бодистой харьцахтай холбоотой журам
- .5 Эрсдэлийн үнэлгээний систем
- .6 Үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл, үүнд халуунд ажиллах болон хаалттай орчинд ажиллах процедур
- .7 Хувь хүний хамгаалалтын хэрэгслийг ашиглах

.1.2 Хий тээвэрлэгч хөлөг онгоц дээрх нэмэлт шаардлага

- .1 Доод температуртай нөхцөлд ажиллах болон хадгалалттай холбоотой аюул болон урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээ

.2 Бүтэц, бараа, барааны онгоц болон хоолой

.2.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Хөлөг онгоцны/ нөөцлөгч савны бүтэц болон хязгаарлалт
- .2 Ачааны холбоос
- .3 Тухайн тээвэрлэж байгаа ачааны төлөв байдал болон аюул, үүнд тээвэрлэж яваа ачааны “Материалын аюулгүй байдлын мэдээллийн хүснэгт”-ийг ашиглах
- .4 Тээвэрлэж яваа ачаатай холбоотой үйл ажиллагааны үед амьдрах орчны агааржуулалтын системээр нэвтрэн үүсэж болзошгүй осол: (цэвэрлэх/хий алдах/нөөцлөгч савыг цэвэрлэх) түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ
- .5 Ачааны болон балласт системийн бүтэц
- .6 Шахуурга болон холбогдох бусад тоног төхөөрөмж
- .7 Ачааны үйл ажиллагаатай холбоотой тусгай тоног төхөөрөмж
- .8 Тээвэрлэгчийн нөөцлөгч савны бүтэц, зохион байгуулалтын талаарх мэдээлэл болон ачаа тээвэрлэх үйл ажиллагаанд нөлөөлөх байдал

.2.2 Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоцны нэмэлт шаардлага

- .1 Ялгах, тусгаарлах, агаарын бөглөөг ашиглан хийн аюулгүй бүсийг бий болгох
- .2 нөөцлөгч сав, тусгаарлагч байгууламж, тусгаарлагч хэсэг, шугам хоолойн хавхалга, уур дамжуулах систем
- .3 Ачааны уурын шахуурга болон холбогдох тоног төхөөрөмж

.3 Хөлөг онгоцны суулт болон тогтвортой байдал

.3.1 Бүх төрлийн шингэн ачаа тээвэрлэгч хөлөг онгоц

- .1 Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоцны тогтвортой байдлын мэдээлэл болон тооцоололт хийх тоног төхөөрөмж
- .2 Тодорхой түвшинд даралтын түвшинг хязгаарлах ач холбогдол
- .3 Чөлөөт гадаргуун нөлөө болон шингэн нөөцлөгч саван доторх хөдөлгөөний нөлөөний аюул

.4 Ачаатай холбоотой ажиллагаа

.4.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Ачаа ачих/ дамжуулах, ачаа буулгах/ балластын үеийн урьдчилсан төлөвлөлт
- .2 Бүртгэл хөтлөх
- .3 Асаах, зогсоох процедурт, үүнд яаралтай үед унтраах үйл ажиллагаа багтана

- .4 Ачаа тээвэрлэх үед ашиглах тоног төхөөрөмжтэй ажиллах үеийн анхаарах ажиллагаа
- .5 Хий алдах болон инертийн шаардлага болон аюул
- .6 Ачаа ачих болон бэлтгэл ажиллагаа
- .7 Ачаа буулгах, хатаах, шавхах ажиллагаа
- .8 Ачаа ачих, буулгах ажиллагааны үеийн хяналт, шаардлагатай тохиолдолд дээж авах
- .9 Хэмжилтийн багаж хэрэгсэл болон ослоос урьдчилан сэргийлэх дохиолол
- .10 Цахилгаанжилтаас үүдэлтэй аюул болон түүнээс урьдчилан сэргийлэх
- .11 Балласт хийх болон буулгах үйл ажиллагаа
- .12 Техникийн үзлэгт тавигдах шаардлага, нөөцлөгч савны гадаргуун бүрхүүлт үзлэг хийх

.4.2 Химийн бодис тээвэрлэх хөлөг онгоцонд тавигдах нэмэлт шаардлага

- .1 Полимержүүлэх, ачааны нийцтэй байдал болон нөөцлөгч савны гадаргуун нийцтэй байдал болон бусад үйл ажиллагаа
- .2 Ингибитор ба катализаторын үүрэг
- .3 Хий болон уурын дисперс

.4.3 Хий тээвэрлэгч нөөцлөгч саванд тавигдах нэмэлт шаардлага

- .1 Полимержуулах, ачааны нийцтэй байдал болон нөөцлөгч савны гадаргуун нийцтэй байдал болон бусад үйл ажиллагаа
- .2 Ингибитор ба катализаторын үүрэг
- .3 Даралт эсэргүүцэх нөлөө болон даралт нэмэгдэх шалтгаан
- .4 Ууршсан хийг шатахууны зориулалтаар ашиглах
- .5 Хий болон уурын дисперс
- .6 Хий алдах, хөргөх үйл ажиллагаа
- .7 Хийг дахин шингэрүүлэхэд ашиглах үйл ажиллагаа болон тэжээл
- .8 Хамгаалалт шилжүүлэх системийн ашиглалтын талаарх ойлголт

.4.4 Газрын тос тээвэрлэгч нөөцлөгч саванд тавигдах нэмэлт шаардлага

- .1 түүхий нефть угаах систем

.5 Нөөцлөгч савыг угаах/цэвэрлэх

.5.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Тээвэрлэгч нөөцлөгч савыг цэвэрлэх систем болон тоног төхөөрөмж
- .2 Угаах/ цэвэрлэх ажиллагааны төлөвлөлт
- .3 Цэвэрлэх процедур, цэвэрлэх болон инерт
- .4 Шавхруу, үлдэгдлийн бүтээгдэхүүн
- .5 Цахилгаанжих аюул
- .6 Цэвэрлэгээнд тавигдах шаардлага
- .7 Засвар үйлчилгээнд тавигдах шаардлага

.5.2 Химийн бодисыг тээвэрлэгч нөөцлөгч саванд тавигдах нэмэлт шаардлага

- .1 Удаашруулагч болон үлдэгдлийг арилгах
- .2 Шингээгч, сорогч болон угаагч бодис ашиглах

.5.3 Хий тээвэрлэгч нөөцлөгч саванд тавигдах нэмэлт шаардлага

- .1 Халуун хийгээр үлээлгэх, шингэн үлдэгдлийг ууршуулах болон хийг гаргах процедур

.6 Идэвхгүй хийн систем

.6.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Тээвэрлэгч хөлөг онгоцны идэвхгүй хийн систем болон тоног төхөөрөмж
- .2 Идэвхгүй хийтэй ажиллагаатай холбоотой аюул осол ялангуяа нөөцлөгч рүү аюулгүй байдлаа хангах тухай
- .3 Идэвхгүйжүүлсэн орчныг цэвэрлэх хийг ялгах ажиллагаа
- .4 Засвар үйлчилгээнд тавигдах шаардлага

.7 Бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх болон хянах

.7.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Олон улсын, хөлөг онгоцны далбайны эзэн улс болон хөлөг онгоцны компанийн журам, бичиг баримт болон төлөвлөгөө
- .2 Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоцны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх систем болон тоног төхөөрөмж, ачаа буулгах хяналт
- .3 Шингэн тээвэрлэгч хөлөг онгоцны бохирдлоос хамгаалах тоног төхөөрөмжийн ашиглалт

.8 Хийг илрүүлэх хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмж

.8.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Хувийн, зөөврийн болон тусгайлан тоногдсон хий хэмжих тохируулагчийг ашиглах, ялангуяа хүчилтөрөгч болон устөрөгчийг хянах төхөөрөмжийн хэрэглээ
- .2 Нөөцлөгч саван дахь ачааны түвшинг хэмжих үйл ажиллагаа, засвар болон хязгаарлалт, түвшин хэмжих дохиолол болон температур хэмжих системийн

.8.2. Шингэн хий тээвэрлэгч нөөцлөгч савны нэмэлт

- .1 Хөлөг онгоцны гадаргуун температур хэмжих үйл ажиллагаа болон засвар

.9 Нийтлэл

.9.1 Бүх төрлийн нөөцлөгч сав

- .1 Шингэн ачааны хөлөг онгоцны олон улсын, далбаа эзэмшигч улсын болон компани нийтлэл, үүнд “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенц”, “MARPOL олон улсын хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос сэргийлэх олон улсын конвенц” болон зааварлах гарын авлага багтана
- .2 Хөлөг онгоцон дээрх тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаа болон засварын гарын авлага
- .3 Салбарын тогтсон стандарт болон аюулгүй ажиллагааны журам (жишээлбэл ICS, OCIMF болон SIGTTO)

Хэсэг В-V/1-1**Газрын тос тээвэрлэгч болон химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ахмад, удирдлага болон энгийн ажилтны онгоцон дээрх газрын тос болон химийн бүтээгдэхүүний сургалт болон заавар****ГАЗРЫН ТОС ТЭЭВЭРЛЭГЧ ХӨЛӨГ ОНГОЦНЫ СУРГАЛТ**

20. Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцонд холбогдох V/1-1 журмын 2.2 болон 4.3 дугаар хэсэгт зааснаар сургалтыг сургалтын хөтөлбөрт заасны дагуу зохион байгуулна. Хөтөлбөрт сургалтын зорилгыг, мөн түүнд хамрагдах мэргэжлийн чиглэлийг тодорхой зааж өгнө. Сургалтыг хөлөг онгоцон дээр, эсхүл зайлшгүй тохиолдолд эрэг дээр зохион байгуулна. Сургалтын явцад хөлөг онгоцон дээр практикийн туршлага эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулна. Мөн зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд эрэг дээр зохион байгуулна. Бүх бэлтгэлийг тухайн чиглэлийн мэргэжил туршлага хуримтлуулсан хүн зохион байгуулна*.

21. Сургалтад хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж, түүний үйл ажиллагааны удирдамж, холбогдох үзүүлэн, кино, бичлэг, мөн хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай холбоотой байгууллагын гүйцэтгэх үүргийн талаарх хэлэлцүүлэг явуулах, хөлөг онгоцны аюулгүй үйл ажиллагааг хангах зохион байгуулалт болон аюулгүйн үйл ажиллагааг хариуцсан ажилтан байгууллагын талаарх асуудлыг сургалтын үеэр хэлэлцэнэ.

ХИМИЙН БОДИС ТЭЭВЭРЛЭГЧ ХӨЛӨГ ОНГОЦНЫ СУРГАЛТ

22. Химийн бодис тээвэрлэгч хөлөг онгоцонд холбогдох V/1-1 журмын 2.2 болон 6.3 дугаар хэсэгт зааснаар сургалтыг сургалтын хөтөлбөрт заасны дагуу зохион байгуулна. Хөтөлбөрт сургалтын зорилгыг, мөн түүнд хамрагдах мэргэжлийн чиглэлийг тодорхой зааж өгнө. Сургалтыг хөлөг онгоцон дээр, эсхүл зайлшгүй тохиолдолд эрэг дээр зохион байгуулна. Сургалтын явцад хөлөг онгоцон дээр практикийн туршлага эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулна. Мөн зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд эрэг дээр зохион байгуулна. Бүх бэлтгэлийг тухайн чиглэлийн мэргэжил туршлага хуримтлуулсан хүн зохион байгуулна*.

23. Сургалтад хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж, түүний үйл ажиллагааны удирдамж, холбогдох үзүүлэн, кино, бичлэг, мөн хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай холбоотой байгууллагын гүйцэтгэх үүргийн талаарх хэлэлцүүлэг явуулах, хөлөг онгоцны аюулгүй үйл ажиллагааг хангах зохион байгуулалт болон аюулгүйн үйл ажиллагааг хариуцсан ажилтан байгууллагын талаарх асуудлыг сургалтын үеэр хэлэлцэнэ.

Хэсэг В-V/1-2**Шингэн хий тээвэрлэгч хөлөг онгоцны ахмад, удирдлага болон энгийн ажилтны онгоцон дээрх газрын тос болон химийн бүтээгдэхүүний сургалт болон заавар**

24. Газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцонд холбогдох V/1-2 журмын 2.2 болон 4.3 дугаар хэсэгт зааснаар сургалтыг сургалтын хөтөлбөрт заасны дагуу зохион байгуулна. Хөтөлбөрт сургалтын зорилгыг, мөн түүнд хамрагдах мэргэжлийн чиглэлийг тодорхой зааж өгнө. Сургалтыг хөлөг онгоцон дээр, эсхүл зайлшгүй тохиолдолд эрэг дээр зохион байгуулна. Сургалтын явцад хөлөг онгоцон дээр практикийн туршлага эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулна. Мөн зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд эрэг дээр зохион байгуулна. Бүх бэлтгэлийг тухайн чиглэлийн мэргэжил туршлага хуримтлуулсан хүн зохион байгуулна*.

25. Сургалтад хөлөг онгоцны тоног төхөөрөмж түүний үйл ажиллагааны удирдамж, холбогдох үзүүлэн, кино, бичлэг, мөн хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай холбоотой байгууллагын гүйцэтгэх үүргийн талаарх хэлэлцүүлэг явуулах хөлөг онгоцны аюулгүй үйл ажиллагааг хангах зохион байгуулалт болон аюулгүйн үйл ажиллагааг хариуцсан ажилтан байгууллагын талаарх асуудлыг сургалтын үеэр хэлэлцэнэ.

*ОУДБ-ын загвар сургалтын материалыг бэлтгэл сургалтад ашиглаж болно.

*ОУДБ-ын загвар сургалтын материалыг бэлтгэл сургалтад ашиглаж болно.

Хэсэг В-V/2

Зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны далайчны бэлтгэлтэй холбоотой заавар

ГАЛ УНТРААХ ӨРГӨТГӨСӨН БЭЛТГЭЛ СУРГАЛТ

1. Хөлөг онгоцон дээрх удирдлага болон бүрэлдэхүүн галын аюултай тэмцэх чиглэлээр хаалттай орчинд, галт түймрийг хөлөг онгоцны бусад хэсэгт тархахаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нэмэлт сургалтад хамрагдана.

ЭВДРЭЛ, ГЭМТЛИЙН ХЯНАЛТ

2. Эвдрэл, гэмтэл хяналтын тухай мэдлэг чадвар дадал эзэмшүүлэх тухай А-II/1, А-II/2 болон А-III/2 хэсэгт заасан мэргэжлийн стандартыг боловсруулахдаа эвдрэл, гэмтлийн хяналт болон ус үл нэвтрүүлэх чиглэлээр зохих мэдлэг чадвар олгох сургалтыг зохион байгуулахдаа компани болон сургалтын байгууллага эвдрэл, гэмтлийн хяналт болон ус үл нэвтрүүлэх чиглэлээр хамгийн наад захын дараах мэдлэг, ойлголт болон ур чадварын шаардлагыг анхаарах хэрэгтэй:

Мэргэжлийн стандарт

Хөлөг онгоцны ус үл нэвтрүүлэх хэсэгт гэмтэл гарсан тохиолдол усанд автах эрсдэлийг бууруулах болон ослын үед хариу арга хэмжээ авах.

Мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар

Хөлөг онгоцны эвдрэлийг хянах төлөвлөгөө болон түүнийг зохион байгуулалт

Эвдрэлийн хяналтын систем, тоног төхөөрөмж (цожлогч) болон ослын гарц

Хөлөг онгоцны тогтвортой ус үл нэвтрэх хэсгийг сайжруулах үндсэн хэсэг.

Усны хамгаалалт болон усны хамгаалалтын хэсгийн засварыг хийж байхын ач холбогдол.

Хөлөг онгоцны дэлбэрэлт, газардуулга, мөргөлдөөн, эсхүл гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөлөг онгоцон дээрх бохирын ус гаргах систем, тоног төхөөрөмжтэй холбоотой эвдрэлийг хянах арга барил.

Хэсэг В-V/a*

Том оврын хөлөг онгоц болон хэвийн бус маневрлах боломжтой хөлөг онгоцны ахмад болон хөлөг онгоцны ахмадын туслахын мэргэжлийн нэмэлт сургалттай холбоотой заавар

1. Юуны өмнө ийм төрлийн далайн хөлөг онгоцны ахмад болон туслах нь томоохон хэмжээтэй, эсхүл маневрлах чадвар нь онцлог хөлөг онгоцны ахмад, түүний туслах хөлөг онгоцон дээр ажил эхлүүлэхээс өмнө холбогдох чиглэлээр дадлага, туршлага эзэмшсэн байвал зохино. Овор ихтэй, урт, эсхүл онцгой тоноглолтой, эсхүл хурдан хөлөг онгоц нь дээрх онцлогтой байдаг.
2. Ийм төрлийн хөлөг онгоцон дээр алба хашиж эхлэхээсээ өмнө хөлөг онгоцны ахмад, хөлөг онгоцны ахмадын ахлах туслах нь дараах төрлийн сургалтад хамрагдах шаардлагатай:

*Конвенц болон журмын А хэсэгт В/5-a, В/5-b, В/5-c, В/5-d, В/5-e, В/5-f, В/5-g хэсэгтэй хамааралгүй заалт

- .1 А-II/2 хүснэгтийн 2 дугаар баганад заасан хөлөг онгоцны маневрлах үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах тухай мэдлэг, ойлголт болон ур чадвар, нийт багтаамж нь 500 тн болон түүнээс дээш хөлөг онгоцны ахмад болон түүний туслахад компани хөлөг онгоцны ажиллагааны онцгой материалаар хангана; түүнчлэн
 - .2 Дээр дурдсан ийм чиглэлийн хөлөг онгоцны жолооны болон маневрын удирдамж, зааврыг хэрхэн ашиглах талаар тодорхой мэдлэгтэй байх хэрэгтэй. Ялангуяа ийм хэрэгслийн тэдгээрийн ашиглалт болон ашиглалтын хязгаарын талаар бүрэн ойлголттой байх хэрэгтэй.
3. Дээр дурдсан хөлөг онгоцны аль нэгэн дээр үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулахаас өмнө хөлөг онгоцны ахмад, хөлөг онгоцны ахмадын ахлах туслах тухайн чиглэлийн зохих хангалттай туршлага эзэмшсэн байх хэрэгтэй.
- .1 Ийм төрлийн хөлөг онгоцыг маневрлах зохих туршлагатай хүний удирдлага дор үүнтэй төстэй хөлөг онгоцыг маневрлах чадвар эзэмшсэн байх
 - .2 Ийм төрлийн хөлөг онгоцыг маневрлах загварыг хангалттай зааж сургах чадамж бүхий төхөөрөмж дээр ажиллаж зохих дадлага хийсэн байх**
4. Өндөр хурдны хөлөг онгоцны ахмад, хөлөг онгоцны ахмадын мэргэжлийн сургалтыг явуулахдаа ОУДБ-ын өндөр хурдны хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааны журмын холбогдох заалт, олон улсын өндөр хурдны хөлөг онгоцыг жолоодох тухай журам (1994 оны HSC журам болон 2000 оны HSC журам) нэмэлт сургалт болон шаардлагыг хангасан байх.

Хэсэг B-V/b**

Аюултай, хортой ачаа их хэмжээгээр тээвэрлэж яваа хөлөг онгоцон дээрх бүрэлдэхүүний ажилтны мэргэжлийн сургалтын талаарх заавар

1. Сургалтыг 2 хэсэгт хувааж явуулна. Онолын үндсэн хэсэг болон уг онолыг хөлөг онгоцон дээр хэрэгжүүлэх хэсгээс бүрдэнэ. Бүх сургалтыг зохих мэргэжлийн туршлагатай 2-14 дүгээр хэсэгт өгсөн чиглэлээр тодорхой мэдлэг эзэмшсэн хүн зохион байгуулна.

ЗАРЧИМ

Онцлог болон шинж чанар

2. Сургалтаар аюултай хортой химийн бодисын физик, химийн шинж чанарын талаар хангалттай мэдлэг эзэмшсэн байх шаардлагатай. Ялангуяа үүсэж болзошгүй аюулын талаар суурь мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино.

Химийн аюултай бодисын материалын ангилал

3. ОУДБ-ын аюултай бараа 4-9 дүгээр ангилал болон ангилал тус бүрд үүсэж болзошгүй аюул осол; мөн ОУДБ-ын их хэмжээтэй ачаа тээвэрлэх журамд (IMSCB)-д тусгагдсан аюултай материал.

Эрүүл мэндэд учирч болзошгүй аюул

4. Арьсанд хүргэх, амьсгалах, залгих болон цацрагийн аюул.

**Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

**Конвенц болон журмын А хэсэгт B/5-a, B/5-b, B/5-c, B/5-d, B/5-e, B/5-f, B/5-g хэсэгт хамаарахгүй заалт.

Конвенц, журам, зөвлөмж

5. 1974 оны “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай” олон улсын конвенцын нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан II-2 болон VII бүлгийн холбогдох заалтуудын талаар ерөнхий мэдлэгтэй байх.
6. Олон улсын далайн задгай, хатуу ачааны журам ерөнхий ашиглалт болон ойлголт:
 - .1 Зорчигчдын аюулгүй байдал болон тоног төхөөрөмж хэмжих хэрэгсэл тэдгээрийн ашиглалт, хэрэглээ үзүүлэлтийн тайлбар;
 - .2 Гулгамтгай ачаанаас үүдэж болзошгүй аюул; болон
 - .3 Химийн аюултай материал.

ХӨЛӨГ ӨНГОЦОН ДЭЭР АШИГЛАХ

Ангилал 4.1 Шатамхай материал

Ангилал 4.2 Гал авалцаж болзошгүй бодис

Ангилал 4.3 Устай холилдох үед шатамхай хий ялгаруулах бодис

7. Тээвэрлэлт ачаа цэгцлэх, ачих болон урвалд орох, болзошгүй тэсрэх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх; хадгалалтын ангилал; өөрөө урвалд орж болзошгүй материал бүхий ачаанаас урьдчилан сэргийлэх; хэт халах болон гал авалцахаас тусгаарлах шаардлага; хортой, эсхүл шатамхай биетийн тархалт болон хий авалцаж тэсэрч болзошгүй бодисыг тусгаарлах шаардлага.

Ангилал 5.1 Исэлдэх бодис

8. Тээвэрлэлт ачаа цэгцлэх, ачих болон урвалд орох, болзошгүй тэсрэх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх; хадгалалтын ангилал; энгийн ачаа хамгаалах тухай ерөнхий арга хэмжээ болон ачааг тусгаарлах шаардлага, гал авалцах материал, хүчил болон дулаан үүсгэгч материалыг тусгаарлах, энэ нь гал авалцах, дэлбэрэх болон хортой хий үүсэхээс хамгаалах зорилготой.

Ангилал 6.1 Хортой бодис

9. Хоол хүнсний хэсэг, ажлын хэсэг, амьдрах хэсгийн бохирдол болон агааржуулалт.

Ангилал 7 Цацраг идэвхт материал

10. Тээвэрлэлтийн индекс: хүдэр болон баяжмалын төрөл, хүмүүс, ашиглагдаагүй зургийн хальс болон угаагдсан зургийн хальсыг хоол хүнсний зүйлээс тусгаарлах; хадгалах ангилал: энгийн хадгалах шаардлага; онцгой хадгалах шаардлага; тусгаарлах шаардлага болон тусгаарлах зай; бусад аюултай бүтээгдэхүүний тусгаарлалт.

Ангилал 8 Зэврэх бодис

11. Нойтон чийгтэй бодисоос үүсэж болзошгүй аюул.

Ангилал 9 Бусад аюултай бодис ба зүйлс

12. Холбогдох аюул тэдгээрийн жишээ; зөвхөн их хэмжээгээр тээвэрлэх үед аюултай материал түүний хор хөнөөл (ОУДБ их хэмжээгээр тээвэрлэх журам) ерөнхий болон тусгай шаардлага арга хэмжээ ийм төрлийн ачаа тээвэрлэх үеийн тусгай шаардлага.

Аюулыг анхаарах болон яаралтай тусламжийн процедур

13. Бараа бүтээгдэхүүн байрлах хэсгийн цахилгааны аюулгүй байдлыг хангах; хүчил төрөгчгүй, хортой, эсхүл гал гарч болзошгүй хаалттай орчинд нэвтрэх үед авах арга хэмжээ; бүх ангиллын химийн бодисын болзошгүй галын аюул; аюултай бараа тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ослын үеийн хариу арга хэмжээ; ослын үеийн төлөвлөгөө зургийн дагуу ажиллах; “ОУДБ-ын аюултай бараа тээвэрлэлтийн үед авах арга хэмжээний процедур”-ын ашиглалт; “Олон улсын далайн тээвэр, далай дээр их хэмжээгээр тээвэрлэх журам” нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл ашиглах.

Эмнэлгийн анхан шатны тусламж

14. ОУДБ-ын эмнэлгийн анхан тусламжийн талаар зааврын дагуу аюултай бараа тээвэрлэх ослын үед ашиглах эмнэлгийн анхан тусламжийн олон улсын заавар түүнийг бусад зааврын хамт ашиглах, мөн эмнэлгийн тусламж үзүүлэх заавар холбоогоор авах.

*Хэсэг B-V/c **

Аюултай, хортой химийн бодисыг савласан хэлбэрээр тээвэрлэж яваа хөлөг онгоцон дээр ачаа тээш хариуцах гишүүд болон ахмадын туслахын мэргэжлийн сургалттай холбоотой заалт

1. Сургалтыг 2 хэсэгт хувааж явуулна. Онолын үндсэн хэсэг болон уг онолыг хөлөг онгоцон дээр хэрэгжүүлэх хэсгээс бүрдэнэ. Бүх сургалтыг зохих мэргэжлийн туршлагатай 2-19 дүгээр хэсэгт өгсөн чиглэлээр тодорхой мэдлэг эзэмшсэн хүн зохион байгуулна.

ЗАРЧИМ

Онцлог болон шинж чанар

2. Сургалтаар аюултай хортой химийн бодисын физик, химийн шинж чанарын талаар хангалттай мэдлэг эзэмшсэн байх шаардлагатай. Ялангуяа үүсэж болзошгүй аюулын талаар суурь мэдлэг эзэмшсэн байвал зохино.

Аюултай, хортой бодис болон химийн хортой материалын ангилал

3. ОУДБ-ын аюултай бараа 1-9 дүгээр ангилал болон ангилал тус бүрд үүсэж болзошгүй аюул осол;

Эрүүл мэндэд учруулж болзошгүй хор хөнөөл

4. Арьсанд хүргэх, амьсгалах, залгих болон цацрагийн аюул.

Конвенц, журам, зөвлөмж

5. ДХАБХ конвенцын II-2 ба VII зүйлийн холбогдох заалт, мөн MARPOL 73/78 оны холбогдох хавсралт болон ОУДБ-ын аюултай барааны тухай журмын хэрэгжилтийн талаар ерөнхий мэдээлэл авах

ОУДБ-ын аюултай барааны тухай журамтай танилцах, түүнийг үйл ажиллагаандаа ашиглах

6. ОУДБ-ын аюултай барааны тухай журмын заалтын талаар ерөнхий мэдээлэл авах, мөн тээвэрлэх аюултай барааны бичиг баримтын бүрдүүлэлт сав, баглаа боодол, хаяг битүүмжлэл тээвэрлэх сав нөөцлөгч болон тээврийн хэрэгсэл болон бусад тээврийн аюултай бодис тээвэрлэхэд ашигладаг тээврийн хэрэгсэл.

*Конвенц болон журмын А хэсэгт B/5-a, B/5-b, B/5-c, B/5-d, B/5-e, B/5-f, B/5-g хэсэгт хамаарахгүй заалтуудыг анхаарна уу.

7. ОУДБ-ын аюултай барааны тухай журамд заасан ачааг баглах хамгаалах тусгаарлах ангилах ашиглах тэмдэглэгээ шошгыг ялгах мэдлэг.
8. Зорчигчдын аюулгүй байдал хамгаалалтын хэрэгсэл хэмжилтийн багаж тэдгээрийг ашиглах тухай заавар.

ХӨЛӨГ ОНГОЦОН ДЭЭР АШИГЛАХ

Ангилал 1 Дэлбэрэх бодис

9. Аюулын зургаан дэд бүлэг, 13 нийцэл бүлэг, сав баглаа, тэсрэх дэлбэрэх бодис тээвэрлэх тусгай сав; ачааны контейнер болон тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын найдвартай байдал; ачаа хураах, цэгцлэх заалт, тавцан дээр болон доор хураах тусгай зохицуулалт; 1 дүгээр ангиллын хүрээнд аюултай ачаанаас, аюулгүй ачаанаас бусад ачааг тусгаарлах; зорчигч тээврийн хөлөг онгоцон дээр ачаа тээвэрлэх болон хураах, ачааны хэсэг шаардлагад нийцэх байдал, аюулгүй байдлыг хамгаалах, ачаа ачих буулгах үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.

Ангилал 2 Хий /шахмал, шингэрүүлсэн, эсхүл даралтаар уусмал хэлбэрт оруулсан/, шатамхай, үл шатах, хоргүй, хортой

10. Нөөцлөгчийн төрөл, зөөврийн нөөцлөгч, хамгаалалт, хаалтын төхөөрөмж, байрлуулалтын ангилал, шатамхай, хортой, далайн орчныг бохирдуулагч хий ачих үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.

Ангилал 3 Шатамхай шингэн

11. Сав баглаа, нөөцлөгч сав, зөөврийн нөөцлөгч сав болон нөөцлөгч тээврийн хэрэгсэл, ачааны ангилал, хуванцар савны багтаамж, ачаа ачих үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, далай бохирдуулагч бодис ачих үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, тусгаарлах арга хэмжээ, өндөр температурт шатамхай шингэн тээвэрлэх үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ.

Ангилал 4.1 Шатамхай хатуу бодис

Ангилал 4.2 Өөрөө гал авалцах шатамхай бодис

Ангилал 4.3 Устай холилдох үед шатамхай хий ялгаруурагч бодис

12. Сав баглаа боодлын төрөл; задрал/болзошгүй тэсрэлт дэлбэрэлтээс урьдчилан сэргийлж температурыг хатуу хянаж тээвэрлэх; ачааг цэгцлэх; ачааны ангилал; ачаа хураах цэгцлэх үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, өөрөө урвалд орох, болон түүнтэй холбоотой бодис, идэвхгүйжүүлсэн тэсрэх бодис, далайн орчныг бохирдуулагч тээвэрлэх үеийн ачаа цэгцлэх, хураах үеийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, халах, шатах, хортой, шатамхай хий ялгарах, тэсрэх дэлбэрэх нэгдэл үүсэхээс сэргийлж тусгаарлах.

Ангилал 5.1 Исэлдэх бодис

Ангилал 5.2 Органик бодис

13. Сав баглаа боодлын төрөл; ачааг зөөх хадгалах температурын хяналтад хадгалах, исэлдэх, задрах, тэсрэхээс урьдчилан сэргийлэх ачааг цэгцлэх; цэгцлэхтэй холбоотой урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, үүнд далайн ус бохирдуулагч бодис тусгаарлах шаардлага заалт ийм төрлийн бодисыг хүчил болон дулааны нөлөөнөөс хамгаалах галын аюулаас хамгаалах хортой хий үүсэхээс сэргийлэх үрэлт ба түүний нөлөөг бууруулах

Ангилал 6.1 Хортой бодис**Ангилал 6.2 Халдварт бодис**

14. Сав баглаа боодлын төрөл; ачааг зөөх, хадгалах, ачааг цэгцлэх ерөнхий сав, баглаа боодол, ачааг хамгаалах аюулгүй байдлыг хангах ерөнхий журам, ялангуяа гал авалцах шингэн далайн ус бохирдуулагч тусгаарлагч, ялангуяа үхэлд хүргэж болзошгүй, эсхүл хүнд гэмтэл учруулж болзошгүй гэмтэл, хэрвээ ийм төрлийн бодис асгарсан тохиолдолд хоргүйжүүлэх арга хэмжээ авна.

Ангилал 7 Цацраг идэвхт бодис

15. Сав баглаа боодлын төрөл; тээвэрлэлтийн индекс, үүнд ачааг цэгцлэх, тусгаарлах, хамгаалах, нээгээгүй зургийн хальс, таваг, хоол хүнсний зүйл, ачааг цэгцлэх ерөнхий шаардлага, ачааг тусгаарлах зай болон бусад аюултай бараанаас тусгаарлах.

Ангилал 8 Зэврэх бодис

16. Сав баглаа боодлын төрөл; ачааг цэгцлэх; ангиллын үеийн урьдчилан авах арга хэмжээ, шингэн далай бохирдуулахаас сэргийлэх, тусгаарлах, ялангуяа ийм төрлийн химийн бодисын түгээмэл шинж амьд биетэд үзүүлэх хор хөнөөл.

Ангилал 9 Бусад аюултай бодис болон материал

17. Далайн усыг бохирдуулагч гэх мэт хортой бодисын жишээ.

Урьдчилан сэргийлэх болон аюулгүй ажиллагааны журам

18. Ачааны хэсэгт цахилгааны аюулгүй байдлыг хангах, хүчил төрөгчгүй, хортой, гал авалцаж болох орчинд хаалттай үед авах арга хэмжээ, ийм төрлийн бодис асгарч болзошгүй үр дагавар, эсхүл хөлөг тээвэрлэлтийн үед гал гарах, тавцан дээр болон доор хэсэгт явуулах үйл ажиллагаа, ОУДБ-ын аюултай ачаа тээвэрлэгч хөлөг онгоцон дээр ослын үед хариу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний журам, зураг төлөвлөгөөний журмыг баримтлах.

Эмнэлгийн анхан шатны тусламж

19. ОУДБ-ын эмнэлгийн анхан тусламжийн талаар зааврын дагуу аюултай бараа тээвэрлэх ослын үед ашиглах эмнэлгийн анхан тусламжийн олон улсын заавар, түүнийг бусад зааврын хамт ашиглах, мөн эмнэлгийн тусламж үзүүлэх заавар холбоогоор авах.

Хэсэг B-V/d

ДССГОЭА тухай конвенцын заалтыг эргийн гаднах хөдөлгөөнт хэсгийн үйл ажиллагаанд ашиглах журам

1. ДССГОЭА тухай конвенцын заалт нь далайн байгууллагын ажилтан, албан хаагчид эргийн хөдөлгөөнт хэсгийн ажилтанд хамаарна.
2. ДССГОЭА конвенцын заалтыг өөрөө явагч бус далайн хөдөлгөөнт алба, эсхүл аялалд яваагүй байгаа хөдөлгөөнт албанд хамаарахгүй.
3. Хэрвээ хөдөлгөөнт албаны далайн хөдөлгөөнт хөлөг онгоц нь зогсоолд байгаа тохиолдолд холбогдох стандарт мэргэжлийн бэлтгэл болон гэрчилгээ олгох асуудлыг авч үзэх шаардлага гарвал бүртгэл хийж байгаа улс олон улсын далайн байгууллагын холбогдох журам, зөвлөмжийг анхааран баримтлах хэрэгтэй. Далайн өөрөө явагч хөдөлгөөнт албаны хөлөг онгоцны багийн бүх гишүүд хэрвээ шаардлагатай бол ДССГОЭА-ны тухай конвенц түүний нэмэлт, өөрчлөлт, бусад шаардлагыг хангасан байх ёстой.

4. Өөрөө явагч далайн хөдөлгөөнт албаны далайн хөлөг онгоцны олон улсын маршрутаар аялж байгаа тохиолдолд хөлгийн аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрэлдэхүүний холбогдох бичиг баримтыг авч явах шаардлагатай.
5. Өөрөө явагч далайн хөдөлгөөнт онгоц хэрвээ зогсоолд байгаа бол эргийн улсын хуулиар үйл ажиллагаа зохицуулагдана. Харин эдийн засгийн тусгай бүсэд энэ заалт хамаарахгүй. Тухайн эргийн улс олон улсын далайн байгууллагын холбогдох зөвлөмжийг баримталж бусад улсад бүртгэлтэй далайн эргүүлийн хөдөлгөөнт алба хөлөг онгоцонд хэт өндөр стандарт тавих шаардлагагүй, үүнийг өөрийн тухайн эргийн улсад бүртгэгдсэн тухайн төрлийн хөлөг онгоцонд тавигддаг стандартаас давуулж болохгүй.
6. Эргийн хөдөлгөөнт албаны онгоцон дээр алба хааж байгаа ажилтан (хөлөг онгоц нь өөрөө явах хэсгээс үл хамааран) олон улсын далайн байгууллагын зөвлөмжийн дагуу аюулгүй ажиллагааг хангах бэлтгэл танилцуулах болон сургалтад хамрагдсан байх ёстой.

Хэсэг B-V/E *

Хангамжийн хөлөг онгоцны ахмад болон ахмадын ээлжийн туслах үүрэг гүйцэтгэгч ажилтны мэргэжлийн бэлтгэлтэй холбоотой заавар

1. Далайн хөлөг онгоцны хангамжийг хариуцаж байгаа хөлөг онгоцны ахмад болон бүрэлдэхүүний гишүүд далайн хангамжийн хөлөг онгоцон дээр алба хашиж эхлэхээс өмнө шаардлагатай сургалтад хамрагдаж зохих туршлага эзэмшсэн байвал зохино. Сургалтаар хөлөг онгоцон дээр ажиллах үйл ажиллагааны туршлага эзэмшүүлэх, мөн сургалтын загвар төхөөрөмж дээр ажиллуулж зохих дадал эзэмшүүлэхэд гол анхаарал хандуулах хэрэгтэй.
2. Хөлөг онгоцны ахмад болон хөлөг онгоцны удирдах багийн гишүүд хангамжийн хөлөг онгоцыг жолоодох, маневрлах өвөрмөц онцлогийн талаар тодорхой ойлголттой байх шаардлагатай.
3. Далайн хөлөг онгоцны хангамжийн даалгавар биелүүлж аялалд гарахаас өмнө хөлөг онгоцны ахмад ба удирдах бүрэлдэхүүний гишүүд дараах бэлтгэлийг хангасан байх ёстой:
 - .1 Нөөц тээвэрлэгч салбар болон үйл ажиллагаанд хэрэглэгддэг нэр томъёоны талаар тодорхой мэдлэг эзэмших;
 - .2 Нөөц тээвэрлэгч хөлөг онгоцны байршил/суурилуулалтад ажиллах үедээ ажлын байрны аюулгүй зайг байнга баримталж байх хэрэгтэй;
 - .3 Хөлөг онгоцны маневрлах чадвар болон цаг уурын янз бүрийн нөхцөлд байран дээр нь тогтоож байх талаар мэдлэг эзэмших хэрэгтэй;
 - .4 Хөлөг онгоцны загвар, янз бүрийн онцлог параметрийн талаар ойлголттой байх; болон
 - .5 Хөлөг онгоцны ажлын хэсэгт тодорхой хязгаарлалтгүйгээр тогтмол үзлэг явуулж байх.
4. Хангамжийн хөлөг онгоцны тавцан дээр байх үедээ хөлөг онгоцны ахмад ба удирдах бүрэлдэхүүний гишүүд дараах зүйлийг анхаарвал зохино:
 - .1 Янз бүрийн хөдөлгүүрийн төхөөрөмжтэй хөлөг онгоцыг жолоодох онцлогийн талаар мэдлэгтэй байх; болон
 - .2 Далайн байгууламж болон бусад хөлөг онгоцонд зайлшгүй ойртох зайд хангамжийн хөлөг онгоцыг жолоодох чадвартай байх.
5. Хөлөг онгоцны ахмад нь хөлөг ажиллаж байгаа болон ажилтан өөрийн үүрэг даалгавартай нарийвчлан танилцсан байх ёстойг анхаарах.

*Конвенц болон журмын А хэсэгт B/5-a, B/5-b, B/5-c, B/5-d, B/5-e, B/5-f, B/5-g хэсэгт хамаарахгүй заалт.

Далай дээрх цооног хангалтын зангуутай хөлөг онгоцны ажиллагаа

6. Зангуутай холбоотой үйл ажиллагаа явуулахад оролцож байгаа хангамжийн хөлөг онгоцны ахмад болон ахмадын ээлжийн туслах үүрэг гүйцэтгэх ажилтан холбогдох ажлын бэлтгэл хийж туршлага хуримтлуулсан байх шаардлагатай.
7. Зангуутай холбоотой үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж эхлэхээс өмнө хөлөг онгоцны ахмад болон ахмадын ээлжийн туслахын үүрэг гүйцэтгэх ажилтан:
 - .1 Зангуутай холбоотой үйл ажиллагаанаас шалтгаалан хөлөг онгоцыг жолоодох үед гарах онцлогийн хангалттай мэдээлэл авсан байх шаардлагатай:
 - .1.1 Навигаци болон байранд нь зогсоох
 - .1.2 Хөлөг онгоцыг удирдах;
 - .1.3 Хангамжийн хөлөг онгоцны тогтворжилт тэр тусмаа GZmax өнцгөөс доогуур, нам нээлттэй тавцантай мөн гадны хүч ийм хөлөг онгоцны талаар гүнзгий мэдлэгтэй байх. Хөлөг онгоцны ачаалал, мөн хатуу бараа, хөлөг онгоцны тогтворжилт хоорондын зөрчлийг хянах төхөөрөмж болон хөлөг онгоцон дээр ажлын аюулгүй ажиллагааг хангах. Хөлөг онгоцны дайвалзах байдлыг тогтворжуулалт ажиглах; болон
 - .1.4 Нефть тээвэрлэх онцгой бүсэд тэр тусмаа нефтийн хоолой, эсхүл далайн ёроолын байгууламж бүхий хэсэгт, эсхүл зангуу ашиглаж болох мөн аргамжааны бусад төхөөрөмж ашиглах үед; болон
 - .2 Тодорхой төрлийн хөлөг онгоцон дээр суурилуулсан бүх тоног төхөөрөмж системийг ашиглах ажиллагаатай тодорхой танилцах, мөн зангуутай харьцах талаар тодорхой ойлголт авах хэрэгтэй. Үүнд түүний шинж чанар болон хязгаарлалтын дутагдлыг, хязгаарлагдмал бус:
 - .2.1 Янз бүрийн залуурдах төхөөрөмж ашиглах, ердийн болон луужинд хөдөлгөөний төхөөрөмж;
 - .2.2 Өргөх, залуурдах, хүнд ачаа өргөх, татах, зангууг хураах, далайн нефтийн цамхаг болон бусад төхөөрөмжийн ойролцоо аялах үед хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах;
 - .2.3 Бусад хөлөг онгоц ачааны тавцанг чирэх;
 - .2.4 600тн жинтэй металл баганыг өргөх болон ачих ажиллагаа;
 - .2.5 Ачих болон зангуу өргүүрийн ажиллагааны талаар суурь мэдлэгтэй байх ёстой. Тэр тусмаа ачаалал хязгаарлагч төхөөрөмж болон буулгагч систем түүнд холбогдох төхөөрөмж, чирэгч ба түүний хязгаарлагчийг хэрхэн ашиглах тухай; болон
 - .2.6 Ачааны дэгээ ба өргүүрийг ослын үед буулгах хоорондын ялгааг ойлгох.
8. Зангуу хураах ажиллагааны үед ээлжийн хөлөг онгоцны ахмад болон ахмадын ээлжийн туслах захиргаанаас шаардлагатай гэж үзвэл зохих мэргэжлийн сургалтад суралцаж чадвар эзэмшсэн байх шаардлагатай. Сургалтын тохирох загвар төхөөрөмж дээр нэмж явуулж болно.

Хэсэг B-V/f *

Динамик системийг үйл ажиллагаандаа ашиглаж байгаа ажилтнуудын сургалттай холбоотой заавар

1. Динамик ажиллагаа (ДА) гэдэг нь өөрөө явагч хөлөг онгоц, түүний чиглэл нь автомат удирдлагатай байх бөгөөд ингэхдээ хөдөлгүүрийн төхөөрөмжийг автоматаар удирдах зорилгоор хөлөг онгоцыг ажиллуулахыг хэлнэ.

*Конвенц болон журмын А хэсэгт B/5-a, B/5-b, B/5-c, B/5-d, B/5-e, B/5-f, B/5-g хэсэгт хамаарахгүй заалт.

2. Динамик зарчмаар ажиллах систем (ДЗАС)-ийг ашиглаж түүний үйл ажиллагааг хариуцаж байгаа ажилтан зохих бэлтгэл сургалтад хамрагдаж практик дадлага эзэмших хэрэгтэй. Ийм бэлтгэл сургалтын онолын чиглэл нь динамик зарчмын ажиллагааны систем түүнийг ажиллагаа бүрдэл хэсгийн талаар шаардлагатай мэдлэгийг олгоно. Эзэмшсэн мэдлэг, ойлголт болон туршлага нь хөлөг онгоцны динамик зарчмаар ажилладаг төхөөрөмж хэсгийг аюулгүй ажиллуулах шаардлагатай тэнцэнэ. Ингэхдээ үйл ажиллагаандаа далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах болон далайн орчныг хамгаалах журмыг баримтлах ёстой.
3. Сургалт болон дадлагын агуулга нь динамик зарчмын системийн бүрэлдэхүүн хэсгийн дараах чиглэлээр хамаарах ёстой:
 - .1 Динамик зарчмаар ажиллах системийн удирдлага;
 - .2 Цахилгаан эрчим хүч болон удирдлага;
 - .3 Хөдөлгүүрийн төхөөрөмж;
 - .4 Үйл ажиллагааны байдлыг тодорхойлох систем;
 - .5 Хөлгийн чиглэлийг тодорхойлох систем;
 - .6 Хүрээлэн буй орчныг тодорхойлох систем; болон
 - .7 Гадны хүч: торосыг тодорхойлох систем.
4. Бэлтгэл ажил ба туршлага эзэмших дадлагын хүрээнд динамик зарчмын ердийн орчинд сургалтыг явуулах, хэрэв энэ системтэй холбоотой доголдол эвдрэл, эсхүл осол тохиолдох үед аюулгүй байдлыг хангах үүднээс сургалтыг зогсоох, эсхүл аюулгүй байдлыг сайтар хангах хэрэгтэй. Сургалтыг зөвхөн хөлөг онгоцны ахмад болон бусад ажилтан операторын хүрээнд хязгаарлаж болохгүй. Хөлөг онгоцны бусад ажилтан тухайлбал цахилгаан механик, эсхүл механик энэ чиглэлээр нэмэлт бэлтгэл сургалтад хамрагдаж дадал эзэмших хэрэгтэй. Ингэснээр динамик зарчмаар ажилладаг хөлөг онгоцон дээр албан үүргээ зохих ёсоор гүйцэтгэх боломжтой болно. Динамик зарчмаар ажиллах хөлөг онгоцтой холбоотой сургалтын зарим бэлтгэлийг хөлөг онгоцон дээр явуулах шаардлагатай. Оператор мөн хөлөг онгоцны зарчим холбогдох бичиг баримттай танилцах шаардлагатай.
5. Бэлтгэл сургалт холбогдох мэргэжлийн туршлагатай ажилтны удирдлага дор явагдах ёстой.
6. Динамик зарчмаар ажиллаж байгаа хөлөг онгоцон дээр ажиллах албанд томилогдсоны дараа ахмад болон бусад албан тушаалтан хөлөг онгоцон дээр суурилуулсан тусгай төхөөрөмж болон хөлгийн онцлогтой танилцах хэрэгтэй. Тэр тусмаа хөлөг онгоцны эрхлэн явуулдаг чиглэлийн онцлогт ДЗАС-д анхаарах хэрэгтэй.

Хэсэг В-V/g*

Туйлын усан замд ашиглагдаж байгаа хөлөг онгоцны ахмад болон удирдах бүрэлдэхүүнтэй холбоотой заавар**

1. Туйлын усан замд аялж байгаа хөлөг онгоцны ахмад, ахмадын ээлжийн туслах болон ээлжийн механик дараах байдлаар холбогдох мэдлэг олгох сургалтад хамрагдсан байх шаардлагатай:
 - .1 Ийм төрлийн хөлөг онгоцон дээр алба хашиж эхлэхээс өмнө:
 - .1.1 Хөлөг онгоцны ахмад болон ахмадын ээлжийн туслах үүрэг гүйцэтгэх ажилтан сургалтад хамрагдаж доорх 2-11 дэх хэсэгт өгсөн чиглэлээр тодорхой анхан шатны мэдлэг эзэмших ёстой; болон
 - .1.2 Хөлөг онгоцны ээлжийн механикийн хувьд сургалтаар 3,6,10,11-р хэсэгт өгсөн чиглэлээр анхан шатны мэдлэг эзэмшүүлэх сургалтад хамрагдах.

*Конвенц болон журмын А хэсэгт В/5-а, В/5-б, В/5с, В/5-д, В/5-е, В/5-ф, В/5-г хэсэгт хамаарахгүй заалтуудыг анхаарна уу.

**Туйлын бүсэд далайн хөлгийн үйл ажиллагаа эрхлэх тухай удирдамж, ОУДБ-ын чуулганы А.1024(26) тогтоол.

- .2 Хөлөг онгоцны ахмад болон ерөнхий механик нь туулийн усанд хөвөгч хөлөг онгоцны талаар хангалттай туршлагатай байх.

Мөсний онцлог - мөс бүхий орчин

2. Өөр өөр мөсөн бүсийн тайлбар болон цаг уур судлал, далай судлалын хязгаарлалт, мөсний физик, мэдээлэл, мөс үүсэх, нэмэгдэх, мөс хайлах үе шат; мөсний төрөл зүйл болон консантрат даралт, үрэлт, мөстэй үрэлцэх үеийн даралт, цасан бүрхүүл, хөлгийн тавцан мөстөхөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, мөстсөний дараа авах арга хэмжээ, янз бүрийн бүс нутгийн цаг агаарын өөр өөр нөхцөлд мөс бүхий орчны ялгаа, үүнд Арктик, Антарктик хоорондын ялгаа, мөсний байдал хурдан өөрчлөгдөхийн ялгаа, цаг агаарын нөхцөл байдал, мөсөн уул болон хөвж байгаа мөсний хөдөлгөөн гэх мэт.

Хүйтэн цаг уурт мөс бүхий орчинд аялах хөлөг онгоцны хөвөлтийн онцлог

3. Хөлөг онгоцны онцлог; хөлөг онгоцны төрөл, их биеийн загвар; мөсний хамгаалалтад тавих шаардлага; мөсний ангилал, туулийн ангилал болон орон нутгийн журам; мөсний ангиллын хязгаарлалт; хөлөг онгоцыг өвлийн нөхцөлд ажиллахад бэлтгэх; бага температурт системийн ажиллагааны онцлог.

Мөс бүхий орчинд хөлөг онгоцны аяллыг төлөвлөх *

4. Мөс бүхий орчноос аль болох аюулгүй тойрох чиглэлийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа, янз бүрийн мөсөн орчинтой холбогдох мэдээллийг тайлбарлан аяллын стратегид дэмжлэг үзүүлэх, харанхуй, давлагаатай, үүлтэй үед задгай уснаас мөсөөр хучигдсан орчинд орох үед, мөсөн уул болон аюултай мөсөн үүсгэврээс хамгаалах, мөс бүхий орчин мөсөн уул байж болох орчинд хөлөг онгоцыг жолоодох, тухайн бүсэд нэвтрэх нь хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх эсэхийг тодорхойлоход онцгой анхаарах шаардлагатай.

Мөс бүхий орчинд аялах үед хөлөг онгоцыг удирдан ажиллуулах

5. Мөсөөр хучигдсан орчинд ойртох үед эрсдэлийг үнэлж бэлтгэх; янз бүрийн мөсний тоног төхөөрөмж хөлөг онгоцыг ашиглах; мөсөн уул бүхий орчинд хөлөг онгоцны хурдыг хасах; мөс зүсэгч, эсхүл бусад хөлөг онгоцтой холбогдох; мөсний янз бүрийн нягтрал үүссэн газар хөлөг онгоцыг жолоодох; хөдөлгөөний эрчмийг нэмэгдүүлэхтэй холбоотой мэдээлэл мэдлэг, цаг агаарын хүнд нөхцөлд мөсөн уулыг хамгаалалт болгон ашиглах, эсхүл нягташсан мөсөн уулан дундуур гарах гэх мэт.
6. Сэлүүрийн янз бүрийн төрөл ба залуурыг ашиглах, төхөөрөмжийн бат бөх байдал түүний ашиглалтын хязгаарлалт, хөлөг онгоцны дайвалзал, хөдөлгүүрийн ачаалал, хөргөх системийн доголдол.

Ашиглалтын журам ба зөвлөмж

7. Антрактитын тухай олон улсын хэлэлцээр, олон улсын журам, зөвлөмж гэх мэт янз бүрийн бүсэд нэвтрэхтэй холбоотой тухайн бүс нутагт мөрдөгдөх хууль тогтоомж.

Тоног төхөөрөмжийн хязгаарлалт

8. Туулийн усанд аяллын хязгаарлалтад тоног төхөөрөмжийг ашиглах, түүнтэй холбоотой аюул осол; хөлөг онгоцны луужингийн алдаа, мөсний ойлт болон мөсний онцлогоос шалтгаалан радарын бай илрүүлэх чадамжийн зөвшөөрөгдөх чадамж, цахилгаан системийн хязгаарлалт, өргөн хүрээнд байрлал тодорхойлох, далайн аяллын газрын зураг түүний тайлбар хязгаарлалт, удирдлагын тайлбар холбооны системийн хязгаарлалт

*ОУДБ-ын Чуулганы А.999(25) тоот тогтоол “Алслагдсан бүсэд зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны рейсийн аяллын төлөвлөгөө боловсруулах тухай заавар” –г үзнэ үү.

Аюулгүй байдлыг хамгаалах ба урьдчилан сэргийлэх ослын үеийн үйл ажиллагаа

9. Хөлөг онгоцыг аюулгүй жолоодоход шаардлагатай усны газарзүйн өгөгдөхүүний мэдээлэлтэй байх, далайн газрын зураг дээр тодорхой тэмдэглэгээгүй усанд хөвөхөөс урьдчилан сэргийлэх, хайж аврах ажиллагаа (ХАА) явуулах бэлэн байдлыг хангах тохиолдох хязгаарлалт, хариуцах, ДТГХДНС А4 бүс холбооны энэ бүсэд ХХА холбооны төхөөрөмжийн хязгаарлалт, ослын үеийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, ачих ажиллагааны тухай мэдлэгээ бусад хөлөг онгоц болон орон нутгийн ХХА тогтмол холбоотой байхын ач холбогдол, бага температуртай орчинд орох үед учирч болзошгүй аюулыг илрүүлэн таних, хөлөг онгоцны орхиж явах, мөстэй орчинд амьд гарах арга техник, их чимээ доргилтоос багийн гишүүд ядрах, түүнээс үүдэлтэй асуудал, шатахуун тээвэрлэх, нэмэлт хувцас тээвэрлэх туйлын усанд осол золгүй байдал тохиолдох үеийн хүнд нөхцөл байдлын талаар мэдээлэлтэй байх.
10. Аюулгүй ажиллагааг хангах; хөлөг онгоцны эх биеийн хэсэг болон тоног төхөөрөмжийн түгээмэл тохиолдох эвдрэл, хэрхэн хамгаалах талаарх мэдлэг; гал унтраах системийн хязгаарлалт.

Байгаль орчныг хамгаалах

11. Хог хаягдалд мэдрэмтгий далайн бүс нутаг; хөлөг онгоц нэвтрэхийг хориглосон, эсхүл хязгаарладаг бүс нутаг; Хөлөг онгоцноос үүдэлтэй бохирдлоос далайн орчныг хамгаалах тухай 1973/1978 оны конвенц дахь тусгай бүс нутаг; нефть асгарахаас хамгаалах төхөөрөмж; бохир ус, усны шахуургын шавхраг гэх мэт их хэмжээний хог хаягдлыг зохицуулах төлөвлөгөө; хүйтэн цаг уурын орчинд бохирдлоос үүсэх хор уршиг.

БҮЛЭГ VI

Осол, ажлын байрны аюулгүй байдал, хамгаалалт, эмнэлгийн тусламж болон далайд амьд гарах зэрэгтэй холбоотой заавар

Хэсэг B-VI/1

Далайчдын аюулгүй байдлыг хамгаалах чиглэлээр зааварчилгаа өгөх болон анхан шатны сургалт зохион байгуулах албан ёсны шаардлагын тухай

ГАЛЫН АЮУЛААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ БОЛОН ГАЛ ТҮЙМЭРТЭЙ ТЭМЦЭХ

1. Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон гал унтраах анхан шатны бэлтгэл сургалтыг A-VI/1 дүгээр хэсэгт заасны дагуу зохион байгуулах бөгөөд доор 2-4 дүгээр хэсэгт дурдсан онолын болон практик чадварыг тодорхой хэмжээгээр тусгах хэрэгтэй. *

Онолын сургалт

2. Онолын сургалт нь дараах чиглэлийг хамаарна.
- .1 Гал болон дэлбэрэлтийн гурван элемент (галын гурвалжин): шатахуун, хүчилтөрөгч, галын эх үүсвэр;
 - .2 Химийн, биологийн, физикийн гаралтай галын эх үүсвэр;
 - .3 Шатамхай материал; шатах температур; шаталтын хурд; дулаан тэсвэрлэх чанар; шаталтын доод хязгаар; шаталтын дээд хязгаар; шаталтын хүрээ; идэвхгүйжүүлэх; цахилгаанжих; өөрөө гал авалцах шатамхай материал;
 - .4 Галын аюул болон оч үсрэх дамжуулагчаар дамжин гал тархах;
 - .5 Хариу үйлдэл үзүүлэх чанар, урвал;
 - .6 Галын ангилал гал унтраахад ашигладаг бодис түүний ангилал;

*Сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

- .7 Хөлөг онгоцон дээр гал гарах үндсэн шалтгаан: моторын өрөөнд тос асгарах; тамхи татах; хэт халах; гал тогооны хэрэгсэл (зуух, утааны хоолой, тостой тогоо, халуун таваг г.м); өөрөө үүсэх (ачаа, хаягдал г.м); халуун ажиллагаа (гагнуур, төмөр хөрөөдөх г.м); цахилгаан зуух (богино холболт, мэргэжлийн бус засвар г.м) тоног төхөөрөмж өөрөө халснаас болж гал авалцах; цахилгаанжилтаас гал үүсэх, гал авалцах;
- .8 Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх;
- .9 Гал болон утаа илрүүлэх, автомат дохиоллын систем;
- .10 Гал унтраах тоног төхөөрөмж;
 - .10.1 Хөлөг онгоцны гал унтраах суурин болон зөөврийн хэрэгсэл тэдгээрийн байрлал галын үед ашиглах зам, өргөгч, олон улсын эргийн холболт өргөн хүрээтэй гал түймрийг унтраах төхөөрөмж нүүрс хүчлийн хий, хөөс; тусгай ангиллын байранд даралтаар ус цацах төхөөрөмж болон автомат шүршигч систем галын ослын үеийн шахуурга, ослын үед ажиллуулах генератор химийн нунтаг бодис гал унтраах зөөврийн хэрэгсэл ба түүнд тавигдах шаардлага, өндөр даралтан дор усан үүл үүсгэх систем, өндөр давтамжит хөөс, шинэ технологи болон тоног төхөөрөмж;
 - .10.2 Галын аюулаас хамгаалах нэг бүрийн хэрэгсэл, амьсгалын аппарат, ухаан оруулах аппарат, утаанаас хамгаалах, галаас хамгаалах дуулга, маск, баг, хошуувч, галд тэсвэртэй хамгаалалтын татлага, олс, тэдгээрийн хөлөг онгоцон дээрх байрлал;
 - .10.3 Ердийн тоног төхөөрөмж, үүнд: галын хоолой, холбогч, галын сүх, зөөврийн гал унтраагч, гал унтраах хучлага;
- .11 Тоног төхөөрөмж болон бусад бүтэц зохион байгуулалт: ослын үеийн гарц тээвэрлэгч хөлөг онгоцны нөөцлөгч савны хий гаргагч төхөөрөмж А, В болон С ангиллын хавхалга, идэвхгүйжүүлэх систем;
- .12 Хөлөг онгоцон дээр гал унтраах ажлыг зохион байгуулах, үүнд: хөлөг онгоцон дээр түгшүүр зарлах, галын аюулаас хамгаалах схем зураг, ослын үед цугларах цэг, ажилтнуудын гүйцэтгэх үүрэг, харилцаа холбоо, хөлөг онгоц болон эрэгтэй холбогдох холбооны станц, хөлөг онгоцны зорчигчид болон бүрэлдэхүүнийг хамгаалах, хөлөг онгоцон дээр сургалт зохион байгуулах, эргүүл хийх систем;
- .13 Ухаан алдсан хүнд эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлж сэхээн амьдруулах арга;
- .14 Гал унтраах арга, түгшүүрийн дохио өгөх, байршил тогтоох, тусгаарлах, онгоцноос гарах ачааг усанд хаях, хязгаарлах, хөргөх, битүүмжлэх, унтраах, хамгаалалттай цаг, утаа тавих; болон
- .15 Гал унтраах хэрэгсэл, даралтад ус, шүршигч усан үүл, өндөр, дунд, бага давтамжтай хөөс цацдаг, хүчилтөрөгчийн хий, усан давхарга үүсгэгч хөөс, химийн хуурай бодис болон шинэ технологи тоног төхөөрөмж.

Практик бэлтгэл

3. Практик сургалтыг дор дурдсанчлан бодит байдалд маш их ойртуулсан нөхцөлд (Жишээлбэл: хөлөг онгоцон дээр үүсэх нөхцөл байдлыг дуурайлгах) боломжтой бол харанхуйд болон өдөр зохион байгуулах бөгөөд ингэснээр сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтан дараах чадварыг эзэмшинэ.

- .1 Төрөл бүрийн зөөврийн гал унтраагч ашиглана;
- .2 Амьсгалын аппарат ашиглах;
- .3 Галын бага хэмжээний голомтыг унтраах жишээ нь: цахилгаан тоног төхөөрөмж, пропан хий болон шатагч нефть;
- .4 Их хэмжээний гал түймрийн голомтыг усаар унтраах (ус цацах шүршүүрийн хошуу, эсхүл шууд хүчтэй урсгалаар ус гаргах);
- .5 Галыг хөөсөөр, хуурай химийн бодисоор болон тухайн тохиромжтой химийн бодисоор унтраах;

- .6 Хамгаалалтын ган татлага ашиглан, гэхдээ амьсгалын аппаратгүйгээр гал гарч байгаа орчинд орж өндөр давтамжийн хөөс цацах, хөөсөн дундуур гарах;
- .7 Амьсгалын нэг бүрийн аппаратыг гал унтраах болон маш их утаатай орчинд ажиллахдаа ашиглах;
- .8 их хэмжээний утаатай моторын өрөө, бэлдсэн орчинд усан хөөс болон бусад тохиромжтой гал унтраах аргыг ашиглах дадлага;
- .9 шатаж байгаа нефтийг усан үүл үүсгэх буюу, эсхүл хуурай химийн бодис хөөс ашиглаж унтраах; болон
- .10 амьсгалын аппараттайгаар аврах ажиллагааг хэт их утаа бүхий орчинд явуулах.

Ерөнхий заалт

4. Сургалтад хамрагдаж байгаа ажилтан хөлөг онгоцон дээр байнгын бэлэн байдлыг хангаж байх ёстой гэдгийг ойлгох хэрэгтэй.

ЭМНЭЛГИЙН АНХАН ШАТНЫ ТУСЛАМЖ*:

5. Далайчид осол, эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх шаардлагатай бусад нөхцөл байдал үүсэхэд мэргэжлийн эмнэлгийн тусламж үзүүлэх чадвартай хүн, эсхүл хөлөг онгоцон дээр эрүүл мэндийн үйлчилгээ хариуцсан ажилтан ирэхээс өмнө зохих яаралтай арга хэмжээ авах чадвар эзэмшихийн тулд боломжтой бол далайд бэлтгэл сургалтад гарахаас өмнө эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн тухай VI/1 дүгээр журамд заасны дагуу тусламж үзүүлэх мэргэжлийн бэлтгэл сургалтад хамрагдах хэрэгтэй.

ХУВИЙН БОЛОН ОЛОН НИЙТИЙН АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААГ ХАНГАХ ҮҮРЭГ*

6. Захиргаанаас далайд хүний амь нас болон эд хөрөнгийн аюулгүй байдлыг хамгаалах, далайн орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд харилцаа холбоо, ярианы чадвартай байхын ач холбогдолд анхаарал хандуулах ёстой. Далайн салбар нь олон улсын чанартай байдагтай холбоотойгоор олон үндэстний баг хамт ажиллах нь ихэссээр байгаа бөгөөд хөлөг онгоц хоорондын, хөлөг онгоцноос-эрэгтэй харилцах, багийн гишүүд зорчигчдодоо ослын үед ойлголцож далайд аюулгүй байдлаа хангах, ялангуяа чухал мэдээлэл дамжуулж байгаа үед хүний алдаанаас үүдэлтэй эрсдэлийг бууруулах үүднээс ярианы чадвар нь маш чухал учир ихээхэн анхаарал хандуулах хэрэгтэй.
7. Салбарыг бүхэлд нь хамраагүй ч далайд аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр, мөн олон улсын далайн байгууллагын далайн ярианы стандарт хэлд англи хэлийг хамгийн өргөн ашиглах болсон.
8. Захиргаанаас далайчид англи хэлний анхан шатны ялангуяа далайн хөлөг онгоцон дээр ашиглагддаг үг хэллэг, нөхцөл байдалтай холбоотой үгсийн сангийн мэдлэгтэй байх хэрэгтэй гэдэгт анхаарах хэрэгтэй.

Хэсэг B-VI/2

Аврах завь, сал, эргүүлийн завь болон эргүүлийн шуурхай аврах завин дээр ажиллах мэргэжлийн гэрчилгээ олгохтой холбоотой заавар

1. Сургалт эхлэхээс өмнө дадлагажигч эрүүл мэнд ялангуяа харааны болон сонсголын шаардлагыг хангадгаа нотлох хэрэгтэй.
2. Сургалтыг далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай олон улсын конвенц, түүний хавсралтад оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу зохион байгуулна.

*Бэлтгэл сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын хөтөлбөр, материалыг ашиглах боломжтой.

3. Талууд хөлөг онгоцон дээр ажиллаж зохих туршлага хуримтлуулах болон (жишээ нь: сургалтад оролцох) бэлтгэл сургалтад хамрагдах нь А-VI/2-1 дүгээр хүснэгтийн мэргэжлийн стандартыг хангах ялангуяа А-VI/2 дугаар хэсгийн 6.1.2, 6.1.3, 6.1.4, 6.2.1, болон 12.1.5. хэсэгт заасан чиглэлийн шаардлагыг хангахад анхаарал хэрэгтэй. Захиргаанаас мөн энэ чиглэлээр хөлөг онгоцон дээр бэлтгэл сургуулилтыг цаг агаарын нөхцөлд тохиромжтой үед явуулна.

Хэсэг В-VI/3

Гал түймэртэй тэмцэх ахисан шатны бэлтгэл сургалт зохион байгуулах тухай заавар

(заалт байхгүй)

Хэсэг В-VI/4

Эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх болон эрүүл мэндийг хамгаалах үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлагатай холбоотой заавар

Хөлөг онгоцон дээр эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх тухай А-VI/4-1 дүгээр хүснэгтийн 1 дүгээр баганад дурдсан үүрэг хариуцлага, даалгаврыг биелүүлэх далайчдын бэлтгэл сургалтын хөтөлбөрт олон улсын эрүүл мэндийн байгууллагаас хөлөг онгоцон дээр эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлэх тухай зааварт заасан агуулгыг тусгах хэрэгтэй.

Хэсэг В-VI/5

Хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хамгаалах ажилтанд гэрчилгээ олгох болон сургалттай холбоотой заавар

1. Сургалтыг Олон улсын хөлөг онгоц болон боомтын байгууламжийн аюулгүй байдал (ISPS)-ийн журам болон ДХАБХ конвенцын хавсралтын заалтын дагуу зохион байгуулах хэрэгтэй *
2. Сургалт дууссаны дараа хөлөг онгоцны удирдлагын бүрэлдэхүүний гишүүн хөлөг онгоц болон боомтын төхөөрөмж хэрэгслийг хамгаалахтай холбоотой англи хэлний хангалттай мэдлэг, мэдээлэл дамжуулах чадвартай байна.
3. Зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд хөлөг онгоцны удирдах бүрэлдэхүүний үүрэг гүйцэтгэж байгаа мэргэжилтэн, ялангуяа хөлөг онгоцны хамгаалалтыг хариуцаж байгаа ажилтан байхгүй үед захиргаанаас хөлөг онгоцны хамгаалалтын чиглэлээр тусгай бэлтгэлд хамрагдсан далайчныг хөлөг онгоцны хамгаалалтыг хариуцан багийн удирдах бүрэлдэхүүнд ажиллах үүрэг даалгавар оногдуулна.

Хэсэг В-VI/6

Далайчдын хамгаалалтын асуудлаар сургалтад тавигдах заавал биелүүлэх хамгийн доод үзүүлэлттэй холбоотой заавар

Танилцах сургалт болон хамгаалалтын асуудлаарх мэдлэг

1. Далайчид болон хөлөг онгоцны ажилтан хамгаалалтын чиглэлээр мэргэжил эзэмшдэггүй мөн конвенц болон журмын заалтад далайчдыг хамгаалалтын чиглэлээр ажиллуулахыг зориогүй.
2. Далайчид болон хөлөг онгоцны багийн гишүүд хамгаалалтын асуудлаар зохих сургалтад хамрагдаж зааварчилгаа авах хэрэгтэй. Үүний тулд танилцах дадлага хийж шаардлагатай мэдээлэл авч, хүлээсэн үүрэг даалгавраа биелүүлэх, түүнчлэн далайд аюулгүй байдлыг хангахад тус бүрийн хувь нэмрээ оруулна.

*Сургалтад ОУДБ-ын холбогдох чиглэлийн сургалтын материалыг ашиглах боломжтой.

3. Хамгаалалтын чиглэлээр тусгай үүрэг хүлээгээгүй далайчин хөлөг онгоцон дээр алба хаших хугацаандаа багадаа нэг удаа А-VI/6 дугаар хэсэгт заасан чиглэлээр хамгаалалтын зааварчилгаа авч зохих мэдлэг эзэмшинэ. Тухайн далайчин болон хөлөг онгоцны баг бүрэлдэхүүний гишүүн VI/6 дугаар журмын шаардлагыг хангаж хамгаалалтын асуудлаар танилцах сургалтад хамрагдаж (ISPS)-ийн журамд заасан сургалтад оролцсон бол энэ чиглэлийн сургалтын гэрчилгээг шинэчлэх, эсхүл сунгуулах шаардлагагүй.

Хамгаалалт хариуцах үүрэг бүхий далайчид

4. А-VI/6 дугаар хэсгийн “хамгаалалт хариуцах үүрэг” гэдэг нь хөлөг онгоцны хамгаалалт, аюулгүй байдлын төлөвлөгөөнд зааснаар хамгаалалтын тусгай үүрэг, даалгавар биелүүлэх гэсэн утгыг илэрхийлнэ.
5. Хөлөг онгоцон дээр хамгаалалтын үүрэг хүлээх далайчин А-VI/6 хэсэгт заасан сургалтад хөлөг онгоцон дээр алба хаших хугацаандаа багадаа нэг удаа хамрагдсан байх ёстой. Тухайн далайчин болон хөлөг онгоцны бүрэлдэхүүний гишүүн VI/6 дугаар журмын шаардлагыг хангаж хамгаалалтын асуудлаар танилцах сургалтад хамрагдаж (ISPS)-ийн журамд заасан сургалтад оролцсон бол энэ чиглэлийн сургалтын гэрчилгээг шинэчлэх, эсхүл сунгуулах шаардлагагүй.
6. А-VI/6 хэсэгт заасан хамгаалалтын асуудлаар танилцах дадлагад хамрагдсан ажилтан I/6 дүрэм болон А-I/6 заалтыг хангаж байна гэж тооцохгүй.
7. Шаардлагатай гэж үзвэл хөлөг онгоцны хамгаалалтын асуудлыг хариуцсан ажилтан байхгүй тохиолдолд захиргаанаас ажил албан үүргийнх нь хүрээнд хамгаалалт хариуцах заалт байхгүй ажилд далайчин ийм үүргийг тодорхой хугацаанд гүйцэтгүүлэх зөвшөөрөл олгож болно. Тухайн далайчин нь хөлөг онгоцны хамгаалалтын төлөвлөгөөний талаар тодорхой мэдлэгтэй байх ёстой.

БҮЛЭГ VII

Хувилбар гэрчилгээ олгохтой холбоотой заавар

Хэсэг В-VII/1

Хувилбар гэрчилгээ олгохтой холбоотой заавар

(Заалт байхгүй)

Хэсэг В-VII/2

Тавцангийн болон моторын сургалтын нэгдсэн тусгай хөтөлбөрт холбогдох заавар

1. Талууд хөлгийн тавцан болон моторын сургалтын нэгдсэн тусгай хөтөлбөрт дараах зүйлийг тусгана:
 - .1 Сургалтыг албан ёсны сургалтын хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулах;
 - .2 Далайчдын сургалтыг эргийн далайн сургалтын байгууллага дээр, эсхүл сургалт зохион байгуулах зөвшөөрөл бүхий хөлөг онгоцон дээр явуулна; мөн
 - .3 Бэлтгэл сургалтын тэмдэглэл хөтлөх албан ёсны бичиг баримтад тусгасан байх шаардлагатай.

Хэсэг В-VII/3

Хувилбар гэрчилгээ олгох шаардлагыг тодорхойлох тухай заавар
(Заалт байхгүй)

БҮЛЭГ VIII

Ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулахтай холбоотой заавар

Хэсэг В-VIII/1

Албан үүрэг биелүүлэхэд тэнцэх тухай

Хэт ядрахаас сэргийлэх

1. Амралтын цагт тавигдах шаардлагыг биелүүлэх тухай заалтад “ашиглалтын онцгой нөхцөлд” гэдэг үгийг зөвхөн тухайн хөлөг онгоцон дээр зайлшгүй гүйцэтгэх чухал ажил үүрэг гэж ойлгох хэрэгтэй. Ийм ажиллагаа нь аюулгүй байдал хамгаалалт болон орчны хамгаалалттай байдалд найдан хойш тавих боломжгүй нөхцөлийг хэлнэ.
2. Ажил үүрэг гүйцэтгэх үед ядарсан байдал гэдгийг техникийн нийтээр хүлээн зөвшөөрч тодорхойлсон нэр томъёо байхгүй ч хөлөг онгоцны үйл ажиллагаанд оролцож байгаа бүх хүмүүс байгууллагаас * тодорхойлсон ядрахад хүргэх хүчин зүйлийн талаар анхаарч үйл ажиллагаагаа төлөвлөх хэрэгтэй.
3. VIII/1 дүгээр журмыг хэрэгжүүлэхдээ дараах зүйлийг анхаарах хэрэгтэй:
 - .1 Хэт ядарсан үедээ ажил үүрэг гүйцэтгэх асуудлаарх заалтад хөлөг онгоцны үйл ажиллагааны хэвийн байдлыг алдагдуулах эрсдэлээс сэргийлэх хэрэгтэй, ялангуяа А-VIII/1 дүгээрт заасан амралтын хамгийн бага цаг хугацаа гэдгийг үлдсэн бүх цаг хугацааг ээлжийн үүрэг гүйцэтгэх буюу бусад үүрэг алба биелүүлэхэд зориулагдах цаг хугацаа гэж тайлбарлаж болохгүй;
 - .2 Ээлжийн амралтын үргэлжлэх хугацаа буюу давтамж, урамшуулал болгож амралт олгох зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ зохих шаардлагыг баримтлах ёстой; болон
 - .3 Богино хугацааны аялал хийдэг хөлөг онгоцны хувьд зарим заалт өөрчлөгдөх боломжтой.
4. А-VIII/1 хэсгийн 9 дүгээр заалт далайчдын ажлын цагийн үргэлжлэх хугацаа ба хөлгийн аюулгүй ажиллагааг хангах баг бүрдүүлэх тухай 1996 оны Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллагын конвенц (дугаар 180), эсхүл “Далайн хөлөг онгоцон дээр алба хаших тухай” 2006 оны конвенцын заалтаас ялгаатай заалт гэж үзэх хэрэгтэй. Ийм ялгаатай нөхцөлд талууд зохих тодотголыг хийнэ.
5. Далайн хохирогч болсон судалгааны мэдээллийг үндэслэн, захиргаа далайчдыг хэт ядрахаас урьдчилан сэргийлэх тухай заалтыг эргэж харах шаардлагатай.

Мансууруулах бодис болон согтууруулах ундаа хэрэглэхээс урьдчилан сэргийлэх

6. Мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааг хэтрүүлэн хэрэглэснээр далайчин хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг ханган, далайн орчныг бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх шаардлагын дагуу ээлжийн ажиллагаанд хүлээсэн үүргээ биелүүлэх чадваргүй болно. Мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааны нөлөөнд байх үедээ далайчид хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг ханган, далайн орчныг бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх шаардлагын дагуу ээлжийн ажиллагаанд үүрэг хүлээхийг хориглоно. Далайчид ажлын хэвийн чадвараа сэргэх хүртэл үүрэг гүйцэтгэж болохгүй.

*ОУДБ-ын Чуулганы “Хөлөг онгоцны аюулгүй ажиллагааг хангах багийн ажиллагаанд далайчны хэт ядарсан байдлын сөрөг нөлөө” –ний А.772(18) тогтоолын хавсралт болон “Хэт ядарсан байдлын сөрөг нөлөөг бууруулах, менежментийн тухай” удирдамж, 2-4.4.1 дүгээр хэсэг болон MSC/Circ.1014-г үзнэ үү.

7. Захиргааны зүгээс согтууруулах ундааны зүйл болон мансууруулах бодис хэрэглэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх, ялангуяа сургалтын хөтөлбөртөө энэ чиглэлээр зааварчилгаа тусгахаас гадна үзлэг шалгалтын хөтөлбөр гаргана. Шалгалтын үеэр:
- .1 Мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн эсэхийг шалгах;
 - .2 Хүний нэр төр болон хувийн амьдралд хөндлөнгөөс оролцохгүй байх, ялангуяа хүний хувийн нууцыг хамгаалах хууль ёсны эрхийг зөрчихгүй байх ёстой; болон
 - .3 Холбогдох олон улсын зааврыг баримталж ажиллах ёстой.
8. Хөлөг онгоцон дээр мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэхийг хориглох тухай дүрмийн талаар албан бичиг боловсруулна. Үүнд хөлөг онгоцон дээр ээлжид гарахаас 4 цагийн өмнө ямар нэг согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэхийг хориглох, эсхүл компани чанарын удирдлагын тогтолцоогоор дамжуулан далайчдад мэдээлэл олгох замаар дээр дурдсан мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааны эсрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.
9. Мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааны хууль бус/зүй бус хэрэглээнээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөрийг боловсруулахад оролцож байгаа албан тушаалтан үйл ажиллагаандаа ОУХБ-ын Далайн салбарт мансууруулах бодис болон согтууруулах ундаа хэрэглэхээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөрийн заавар (Хөтөлбөр боловсруулах гарын авлага) * болон холбогдох хавсралтын заалтыг баримтлах хэрэгтэй.

Хэсэг В-VIII/2

Ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулах зарчмын тухай заавар

Ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулж байгаа компани, хөлөг онгоцны ахмад, ээлжийн ажилтан дараах зааврыг дагаж мөрдөх шаардлагатай.

ХЭСЭГ 1 – ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ ТУХАЙ ЗААВАР

(Заалт байхгүй)

ХЭСЭГ 2 – АЯЛАЛ ТӨЛӨВЛӨХ ТУХАЙ ЗААВАР

(Заалт байхгүй)

ХЭСЭГ 3 – ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГАА ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ҮНДСЭН ЗАРЧИМ

(Заалт байхгүй)

БҮЛЭГ 4 – ДАЛАЙД ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГАА ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ЗААВАР

Хэсэг 4-1 – Аяллын ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулах заавар

*Энэхүү гарын авлагын III хавсралтад “Далайн салбарын үйл ажиллагаанд мансууруулах бодис болон согтууруулах ундааны хууль бус хэрэглээг хянах ажиллагааны зарчим” –г тусгасан. Зарчмыг Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллага болон Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллагын “Далайчдын эрүүл мэндийн асуудал эрхлэх хорооны хамтарсан хурлаар баталсан. /1993 оны 5 дугаар сар/

Оршил

2. Зарим төрлийн аюултай, хортой, эсхүл шатамхай ачаа тээвэрлэх хөлөг онгоцны хувьд онцгой заавар хэрэгжүүлнэ. Зайлшгүй тохиолдолд хөлөг онгоцны ахмад ашиглалтын үйл ажиллагааны зааварчилгаа өгнө.
3. Хөлөг онгоцны ахмадын ээлжийн туслах өөрийн ажил үүргийн хүрээнд далайд хүний болон хөлөг онгоцны аюулгүй байдлыг хангах, далайн орчныг бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх үүрэг хариуцлагаа шаардлагын дагуу үр дүнтэй биелүүлэх ёстой.

Зангууны ээлжийн ажиллагаа

4. Хөлөг онгоц хамгаалалтгүй зангуун дээр зогсож байгаа, эсхүл бусад нөхцөлд далайд байгаа үед, хөлөг онгоцны ахмад ДССГОЭА тухай конвенцын журмын VIII бүлэг, А-VIII/2 хэсгийн 4-1-н 51 дүгээр дэд хэсэгт зааснаар ээлжийн ажиллагааг аюулгүй зохион байгуулахад анхаарна. Ахмадын туслах зангууны ээлжийн ажиллагааг хариуцна.
5. Ээлжийн ажиллагааг зохион байгуулахдаа хөлгийн аюулгүй байдал, далайн орчныг бохирдлоос хамгаалах журмыг баримтлан дараах шаардлага, нөхцөлийг хангах хэрэгтэй:
 1. Сонор сэрэмжээ байнга хадгалах, бусад хэрэгслийн тусламжтайгаар ажиглалтыг тогтмол хийх;
 2. Хөлөг онгоцноос хөлөг онгоц, эсхүл хөлөг онгоц эрэг хоорондын холбоог тогтмол явуулах;
 3. Тухайн бүс нутгийн цаг агаар, далайн орчин, мөс болон усны урсгал;
 4. Хөлөг онгоцны байрлалыг тогтмол хянаж байх шаардлага;
 5. Хөлөг онгоцны зангууны онцлог, хэмжээ, шинж чанар;
 6. Хөлөг онгоцны замын хөдөлгөөний нөхцөл;
 7. Хөлөг онгоцны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байдал;
 8. Ачих болон буулгах ажиллагаа;
 9. Хөлөг онгоцны багийн гишүүдийн бэлэн байдлын үед гүйцэтгэх үүрэг хариуцлага; болон
 10. Хөлөг онгоцны ахмадад мэдээлэл дамжуулах зарчим болон хөдөлгүүрийн бэлэн байдлыг хангах.

Хэсэг 4-2 - Хөлөг онгоцны техникийн ээлжийн ажиллагаа зохион байгуулах тухай заавар

6. Хөдөлгүүрийн янз бүрийн систем болон туслах төхөөрөмжийг ашиглах, ялангуяа аюултай, хортой, эсхүл шатамхай материал болон бусад төрлийн ачаа тээвэрлэж яваа хөлөг онгоцны хувьд тусгай заавар шаардлагатай. Хөлөг онгоцны ерөнхий техник хариуцсан ажилтан шаардлагатай үйл ажиллагааны заавар өгнө.
7. Хөлөг онгоцны ээлжийн техник хариуцсан ажилтан нь үүрэг хариуцлагаа үр дүнтэй биелүүлж хөлөг онгоцны зорчигч болон хөлөг онгоц далайн орчныг бохирдлоос хамгаалах журмыг баримтлан ажиллах шаардлагатай.
8. Ээлж хүлээн авч байгаа ажилтан үүрэг гүйцэтгэж эхлэхээсээ өмнө:
 - .1 Аюултай болон хортой нөхцөлд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах хамгаалалтын хэрэгслийн байрлал, ашиглах заавартай танилцсан байх;
 - .2 Эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх шаардлагатай материал ялангуяа түлэнхий, уур, шингэний түлэнхий эмчлэхэд шаардлагатай материалын бэлэн байдлыг хангах; болон
 - .3 Боомтод, зангуун дээр зогсож байгаа, эсхүл аргамжаатай байгаа үед дараах зүйлийг анхаарах хэрэгтэй:

- .3.1 Ачаатай холбоотой ажиллагаа, хөлөг онгоцны засвар үйлчилгээний ажил болон ээлжийн ажиллагаанд нөлөөлөх бусад нөхцөл; болон
- .3.2 Зорчигчид болон багийн үйлчилгээний хэсэг, ачаа, усны нөөц, шахуургын системд ашиглах туслах машин механизм.

Хэсэг 4-3 - Радио холбооны ээлжийн ажиллагаа явуулах заавар

Ерөнхий зүйл

9. Радио холбооны журамд зааснаар хөлөг онгоцны радио станц бүр тусгай зөвшөөрөлтэй байх ёстой. Хөлөг онгоцны ахмад болон хөлөг онгоцыг хариуцаж байгаа бусад албан тушаалтны шууд эрх мэдлийн хүрээнд радио станц хамаарна. Станцын үйл ажиллагааг зохих мэргэжлийн гэрчилгээ үнэмлэх бүхий ажилтан хариуцаж явуулна. Радио холбооны журамд зааснаар ослын түгшүүрийг зөвхөн хөлөг онгоцны ахмад болон хөлөг онгоцыг хариуцаж байгаа албан тушаалтны зөвшөөрлөөр ажиллуулах ёстой.
- 10.1/14 журмын 1.5 дугаар хэсэгт заасны дагуу хөлөг онгоцны бүх радио төхөөрөмжийг ажиллуулах түгшүүрийн дохиог хэрхэн ажиллуулах талаар зааварчилгаа өгөх шаардлагатай. Үүнийг хөлөг онгоцны тавцан болон радио холбооны бүртгэлийн журналд бичиж тэмдэглэсэн байх болно.

Ээлжийн ажиллагаа

11. Радио холбооны ээлжийн ажиллагаатай холбоотой зэрэгцээ аялж яваа бүх хөлөг онгоцны ахмад дараах шаардлагыг хангана:
- .1 Хөлөг онгоцны үйл ажиллагаатай холбоотой ажил үүргийн хүрээнд харилцаа холбоог тогтмол хангах шаардлагатай гэдгийг анхаарч радио станц тогтмол хүнтэй байх; болон
 - .2 Хөлөг онгоцны радио холбооны төхөөрөмж болон хэрэв суурилуулсан бол цахилгааны нөөц үүсгүүрийн хэвийн үйл ажиллагааг тогтмол хангах ёстой.
12. Хөлөг онгоцны радио холбоог тогтмол ашиглах тухай шаардлагатай заавар, мэдээлэл болон ослын үед баримтлах журмын талаар хөлөг онгоцны багийн бүрэлдэхүүнд тогтмол зааварчилгаа өгч байх хэрэгтэй. Ослын үед радио холбооны ажиллагааг хариуцах үндсэн үүрэг бүхий үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд нэр нь тусгагдсан ажилтан холбогдох багийн гишүүдэд ослын үед радио холбоог хэрхэн ашиглах талаар мэдээлэл өгч байх ёстой. Үүнийг мөн радио холбооны журналд тэмдэглэсэн байх ёстой.
13. “Далайд хүний аюулгүй байдлыг хамгаалах тухай” 1974 оны конвенцод хамааралгүй улсын хөлөг онгоцны ахмад радио холбооны ээлжийн ажиллагааг захиргаанаас тавьсан шаардлагыг ханган, радио холбооны журмыг анхаарч явуулах үүрэгтэй.

Үйл ажиллагааны журам

14. Хөлөг онгоцыг аялалд гарахаас өмнө ослын үед радио холбоог хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор дараах зүйлийг хангасан байх шаардлагатай:
- .1 Ослын үед ашиглах радио холбооны төхөөрөмж ба эрчим хүчний нөөц үүсгүүрийн бэлэн байдлыг хангасан байх, энэ талаар радио холбооны журналд тэмдэглэх хэрэгтэй;
 - .2 Олон улсын гэрээний дагуу шаардлагатай бичиг баримт, хөлөг онгоцны радио станцад ирүүлсэн мэдээлэл, захиргаанаас шаардагдах бусад бичиг баримтыг бүрдүүлж, сүүлийн үед орсон нэмэлт, өөрчлөлтийг тусган энэ тухай хөлгийн ахмадад мэдээлэх үүрэгтэй;
 - .3 Хөлөг онгоцны радионы цагийг стандарт цагийн дохиололтой тохируулсан байх;

- .4 Антенyг зөв байрлуулсан, ямар нэгэн эвдрэл гэмтэлгүй холболтыг зөв хийсэн байх; болон
- .5 Цаг агаарын мэдээ, хөлөг онгоц аялах бүс нутгийн талаарх урьдчилан сэргийлэх мэдээ, бусад холбогдох мэдээллийн хамт ахмадад тогтмол дамжуулж байх хэрэгтэй.

15. Хөлөг онгоцны аяллын үед станцыг ажиллуулж эхлэхдээ ээлжийн радио оператор нь:

- .1 Ослын үеийн давтамжийг сонсож ямар нэг ослын нөхцөл байдал байгаа эсэхийг шалгах; болон
- .2 Орон нутгийн эргийн станцад, эсхүл холбоо барьж болзошгүй ямар нэг эргийн станцад аяллын замын мэдээлэл дамжуулна. (нэр, байрлал, чиглэл гэх мэт)

16. Хөлгийн радио станц нээлттэй үед ээлжийн радио операторт тавигдах шаардлага:

- .1 Хөлгийн радио холбооны цагийг өдөрт нэг удаа стандарт цагийн дохиотой харьцуулж шалгаж байх шаардлагатай;
- .2 Үйлчилгээний бүсэд нэвтрэх буюу бүсийг орхиж явах үед холбогдох эргийн станцад замын хөдөлгөөний мэдээ дамжуулах; болон
- .3 Хөлөг онгоцны ахмадын зааврыг баримтлан хөлгийн мэдээллийн системд мэдээлэл дамжуулах.

17. Ослын үед хөлөг онгоцны радио холбоог хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор дараах төхөөрөмжийн хэвийн үйл ажиллагааг тогтмол шалгах хэрэгтэй:

- .1 ТСД (DSC) багадаа 7 хоног бүр туршилтын дуудлага хийж радио тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн бэлэн байдлыг шалгах; болон
- .2 Ослын үед ашиглах радио тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааны бэлэн байдлыг өдөрт багадаа нэг удаа шалгах, ингэхдээ ямар нэг дохио илгээхгүй байх хэрэгтэй.

Ийм шалгалтын үр дүнг хөлөг онгоцны радио журналд тэмдэглэнэ.

18. Хөлөг онгоцны харилцаа холбооны ердийн үйл ажиллагааг хариуцах үүрэг бүхий радио оператор ээлжийн ажиллагааг үр дүнтэй явуулж харилцаа холбоо явуулах давтамжийг байнга шалгаж байх хэрэгтэй. Ингэхдээ хөлөг онгоцны байрлал болон эргийн станц, мөн эрэг газрын станцын байрлалыг тооцох хэрэгтэй. Хөлөг онгоцны замын тухай мэдээлэл солилцохдоо радио оператор холбогдох ITU зөвлөмжийг баримтлах хэрэгтэй.

19. Хөлөг онгоц боомтод ирэх үед радио станцыг унтраахдаа ээлжийн радио оператор эргийн станцад энэ тухай мэдээлнэ.

20. Ослын үед хөлөг онгоцны радио холбоог хариуцах үндсэн үүрэг бүхий оператор радио станцыг хаах үедээ:

- .1 Дамжуулагчийн антенyг газардуулсан эсэхийг шалгах; болон
- .2 Эрчим хүчний нөөц үүсгүүр бүрэн цэнэглэгдсэн эсэхийг шалгах хэрэгтэй.

Ослын түгшүүр, холбогдох процедур

21. Ослын түгшүүр болон дохионд бусад мэдээллээс илүү онцгой анхаарал хандуулах хэрэгтэй. Ийм дохио хүлээн авсан бүх станц радио холбооны журамд зааснаар ослын үеийн харилцаа холбоонд саад учруулж болзошгүй бүх радио дамжуулалтыг зогсоох ёстой.

22. Алба хашиж байгаа хөлөг онгоцтой нь холбоотой ослын үед, ослын үеийн харилцаа холбоо хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор Радио холбооны журам болон ITU-R зөвлөмжийн холбогдох зааврын дагуу шуурхай арга хэмжээ хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

23. Ослын түгшүүр хүлээн авмагц:

- .1 Ээлжийн радио оператор хөлгийн ахмадад мэдэгдэх, хэрвээ зайлшгүй шаардлагатай бол, ослын үеийн холбоо харилцаа хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио операторт мэдэгдэнэ; мөн
- .2 Ослын үеийн холбоо харилцаа хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор нөхцөл байдалд дүгнэлт хийж, Радио холбооны журам болон ITU-R зөвлөмжийн холбогдох зааврын дагуу шуурхай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх ёстой.

Яаралтай мэдээ

24. Алба хашиж байгаа хөлөг онгоцтой нь холбоотой яаралтай мэдээ ирэх тохиолдолд, ослын үеийн харилцаа холбоо хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор Радио холбооны журам болон ITU-R зөвлөмжийн холбогдох зааврын дагуу үйл ажиллагаа явуулах ёстой.

25. Эмнэлгийн зөвлөгөө авах асуудлаарх радио холбоонд ослын үеийн холбоо харилцаа хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор Радио холбооны журмыг баримтлан, олон улсын холбогдох бусад журмын заалтыг /14.2 хэсгийг үзнэ үү/ мөрдлөг болгох, эсхүл сансрын хиймэл дагуулын холбооны байгууллагын тогтоосон журмыг баримтлан ажиллана.

26. Эмнэлгийн тусламжийн тээврийн хэрэгслийн асуудлаарх радио холбооны үед, 1949 оны 8 дугаар сарын 12-нд батлагдсан Женевийн конвенцын нэмэлт протоколд тодорхойлсноор, мөн олон улсын зэвсэгт мөргөлдөөний хохирогчдыг хамгаалахтай холбоотойгоор /Протокол 1/ ослын үеийн харилцаа холбоо хариуцах үндсэн үүрэг бүхий радио оператор Радио холбооны журмыг баримтлан ажиллах ёстой.

27. Яаралтай мэдээ хүлээн авмагц, ээлжийн радио оператор хөлгийн ахмадад мэдэгдэх, хэрвээ зайлшгүй шаардлагатай бол, ослын үеийн харилцаа холбоо хариуцах радио операторт мэдэгдэнэ.

Аюулгүй байдлын тухай мэдээ

28. Аюулгүй байдлын асуудлаар мэдээлэл дамжуулахдаа хөлгийн ахмад болон ээлжийн радио оператор Радио холбооны журмыг баримтлах ёстой.

29. Аюулгүй байдлын асуудлаар мэдээлэл хүлээн авмагц, ээлжийн радио оператор мэдээний агуулгыг журналд тэмдэглэж, хөлгийн ахмадын зааврын дагуу ажиллана.

30. Тавцангаас- тавцан хооронд хэт өндөр давтамжийн холбооны 13 дугаар сувгийг ашиглаж харилцана. Тавцан хоорондын харилцаа холбоог Радио холбооны журамд аяллын аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой хөлөг онгоц хоорондын холбоо харилцаа хэмээн тайлбарласан байдаг.

Радио журналд тэмдэглэх

31. Радио журналд нэмэх тэмдэглэлийг 10, 12, 14, 17, 33 дугаар хэсэгт заасны дагуу хөтлөх хэрэгтэй.

32. Зөвшөөрөлгүй нэвтрүүлэг, ноцтой саатлыг боломжтой бол илрүүлж радио журналд тэмдэглэх, Радио холбооны журамд зааснаар энэ тухай захиргаанд, радио журнал дахь холбогдох тэмдэглэлийн хамт мэдээлэх хэрэгтэй.

Тэжээлийн батарейн техникийн үйлчилгээ

33. Ослын үед радио холбоогоор хангах үндсэн үүрэгтэй радио оператор хөлөг онгоцны радио төхөөрөмжийн аль ч хэсгийг эрчим хүчээр хангах эх үүсвэр болох батарей, цахилгаан эрчим хүчээр тасралтгүй хангах бусад эх үүсвэрийг хариуцна:

- .1 Ачаалалтай, ачаалалгүй үеийн үзлэгийг өдөр бүр хийж, шаардлагатай бол бүрэн цэнэглэх;
- .2 Хэрвээ ашиглахыг зөвшөөрдөг бол нягтрал хэмжигчээр, ашиглахыг зөвшөөрдөггүй бол, ачаалал хэмжих тохиромжтой аргаар долоо хоногт нэг удаа шалгах; болон
- .3 Бүх батарейн аюулгүй байдал, тэдгээрийн холболт, нөхцөл байдал, батарейн хайрцаг, хайрцгуудын бүрэн бүтэн байдлыг сард нэг удаа шалгах хэрэгтэй.

Шалгалтын дүнг радио бүртгэлийн журналд тэмдэглэх хэрэгтэй.

ХЭСЭГ 5 – БООМТЫН ЭЭЛЖИЙН АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ ЗААВАР

(Заалт байхгүй)

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ

ОЛОН УЛСЫН ХӨДӨЛГӨӨНТ ХИЙМЭЛ ДАГУУЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН 1976 ОНЫ КОНВЕНЦОД 2008 ОНЫ 10 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР ОРУУЛСАН НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ

(ОЛОН УЛСЫН ХӨДӨЛГӨӨНТ ХИЙМЭЛ ДАГУУЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН АССАМБЛЕЙН 20 ДУГААР ХУРЛААР БАТАЛЖ, 2008 ОНЫ 10 ДУГААР САРЫН 6-НЫ ӨДРӨӨС ЭХЛЭН МӨРДҮҮЛЭХЭЭР ТОГТСОН НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТИЙГ ТУСГАВ)

Энэхүү конвенцод Оролцогч улс,

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий Ассамблейн 1721(XVI) дүгээр тогтоолд тусгасан хиймэл дагуулын аргаар дамжуулах харилцаа холбоог дэлхий нийтээр алагчлахгүй байх үндсэн дээр болон дэлхийн бүх үндэстэн даруй ашиглах зарчимд анхаарал хандуулж,

Сансар огторгуй, түүнчлэн сар болон бусад тэнгэрийн эрхсийг шинжлэн ашиглах талаар улс гүрний явуулах үйл ажиллагааны зарчмын тухай 1967 оны 1 дүгээр сарын 27-нд байгуулсан гэрээний холбогдох заалт, ялангуяа түүний 1 дүгээр зүйлд тусгагдсан сансар огторгуйг бүх улсад өгөөжтэй, тэдгээрийн ашиг сонирхолд нийцүүлэн ашиглана гэснийг мөн анхаарч,

Эдгээр шаардлагыг ухамсарласны эцэст радио холбоонд хамгийн тохиромжтой, өндөр хөгжил бүхий сансрын технологийг ашиглах замаар улс үндэстэн бүрийн харилцаа холбооны хэрэглэгчдэд үр өгөөжийг хүртээх боломжоор хангах заалтыг оруулан хамгийн үр ашигтай байж болох радио давтамжийн спектр болон хиймэл дагуулын тойрог замыг ашиглан эдийн засгийн хэмнэлт бүхий тоног төхөөрөмж ашиглах заалтыг боловсруулах шаардлагатай гэж үзэж,

Олон улсын далайн хиймэл дагуулын байгууллага (ИНМАРСАТ) нь өөрийн үндсэн зорилтын дагуу Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенц, түүнд тухай бүр орсон нэмэлт, өөрчлөлтүүд болон Олон улсын цахилгаан холбооны байгууллагын дүрэм, конвенц, түүнд тухай бүр орсон нэмэлт, өөрчлөлтүүдэд заасан Радио журмуудад тусгагдсан ослын үеийн болон аюулгүй байдлын холбооны тоног төхөөрөмжүүдийг хамруулан дэлхийн хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын системийг далайн холбоо харилцаанд ашиглах зорилгоор Далайн тээврийн гамшгаас хамгаалах дэлхийн нийтийн систем (ДТГХДНС)-ийг радио холбооны тодорхой шаардлагуудад нийцүүлэн үүсгэн байгуулсныг санаж,

ИНМАРСАТ нь нислэгийн хөдөлгөөний удирдлага болон агаарын хөлгийн ашиглалтын хяналт (агаарын навигацийн аюулгүй байдлын үйлчилгээ)-д зориулсан нисэхийн сансрын холбоо харилцааг оролцуулан агаарын навигаци болон хуурай газрын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбоо харилцааны үйлчилгээг үзүүлэх, мөн радио холбоо тодорхойлох үйлчилгээнүүдийг үзүүлэх замаар өөрийн үндсэн зорилгыг өргөжүүлснийг эргэн санаж,

1994 оны 12 дугаар сард Ассамблей “Далайн хиймэл дагуулын олон улсын байгууллага (ИНМАРСАТ)”-ын нэрийг “Олон улсын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын байгууллага (Инмарсат)” болгон өөрчлөхөөр шийдвэрлэсэн хэдий ч тэдгээр нэмэлт, өөрчлөлтүүд нь албан ёсоор хүчин төгөлдөр болоогүй бөгөөд баримт бичгүүдийг дахин боловсруулснаар Олон улсын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын байгууллага (Инмарсат) гэх нэрийг ашигласныг мөн эргэн санаж,

Олон улсын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын байгууллагад бүтцийн өөрчлөлт оруулахдаа Инмарсат ХХК гэх шинэ худалдааны компанид хязгаарлалт тогтоохгүйгээр түүний үндсэн хөрөнгө, худалдааны үйл ажиллагаа болон ашиг сонирхлыг шилжүүлэхдээ Далайн тээврийн гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем (ДТГХДНС)-ийг үргэлжлүүлэн хангуулах, мөн компанийн зүгээс бусад нийтийн ашиг сонирхлыг дагаж мөрдөхийг Олон улсын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын байгууллага (ОУХХДБ)-аас Засгийн газар хоорондын хяналтын механизмыг хэрэгжүүлэх замаар хангасныг хүлээн зөвшөөрч,

“Далайн тээврийн гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн систем (ДТГХДНС) дэх хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын харилцаа холбооны системийг хангуулах шалгуур үзүүлэлт”-ийг Олон улсын далайн байгууллагын Ассамблейн А.888(21) тогтоолоор батлах замаар шалгуурыг хангасан хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны системийн чадвар, гүйцэтгэлийг Олон улсын далайн байгууллага (ОУДБ)-аас үнэлэх шаардлагатайг ОУДБ хүлээн зөвшөөрч, засгийн газрууд ДТГХДНС-ийг ашиглахаа хүлээн зөвшөөрч буйгаа ОУДБ-д мэдэгдэхээ нотолж,

ОУДБ-аас ДТГХДНС-д хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын системийг ашиглахаа мэдэгдэж, хүлээн зөвшөөрөх, үнэлэх журам боловсруулсныг цаашид хүлээн зөвшөөрч,

ДТГХДНС-д хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны системийн үйлчилгээг одоо болон ирээдүйд үзүүлэхдээ өрсөлдөөнийг дэмжсэн зах зээлийн орчны өсөлтийг дэмжихийг Талууд хүсэж буйг мөн хүлээн зөвшөөрч,

Энэхүү нөхцөлд Засгийн газар хоорондын хяналтыг хэрэгжүүлэх замаар ДТГХДНС-ийг үргэлжлүүлэн хангуулах шаардлагатайг нотолж,

ОУДБ өөрийн Далайн аюулгүй байдлын хороо (ДАБХ)-ны наян нэгдүгээр хуралдаанаар Далайд хүний аюулгүй байдлыг хангах тухай 1974 оны олон улсын конвенцын 5 дугаар бүлэгт оруулсан хөлөг онгоцыг алсын зайнаас илрүүлэх, хянах (ХОАЗИХ)-тай холбоотой нэмэлт, өөрчлөлт, ХОАЗИХ гүйцэтгэлийн стандарт болон үндсэн чиг үүргийн шаардлагууд болон ХОАЗИХ системийг урьдчилан суурилуулах зохицуулалтыг баталсныг хүлээн зөвшөөрч,

ОУДБ-ын шийдвэрийн дагуу энэхүү конвенцын нөхцөлд нийцүүлж ХОАЗИХ зохицуулагчийн үндсэн чиг үүрэг болон үүрэг хариуцлагыг Оролцогч талуудад төлбөргүйгээр хэрэгжүүлж ажиллахыг Талууд ОУХХДБ-аас хүссэнийг нотолж,

ДАБХ нь өөрийн наян хоёрдугаар хуралдаанаараа ОУХХДБ-ыг ХОАЗИХ зохицуулагчаар томилохоор шийдвэрлэж, ОУХХДБ-ыг ХОАЗИХ системийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор бүхий л арга хэмжээ авахыг хүссэнийг хүлээн зөвшөөрч,

дараах зүйлийг хэлэлцэн тохиролцов:

1 дүгээр зүйл Тодорхойлолт

Энэхүү конвенцын зорилгоор:

- а) “Байгууллага” гэж 2 дугаар зүйлийн дагуу байгуулагдсан Засгийн газар хоорондын байгууллагыг;
- б) “ДТГХДНС” гэж ОУДБ-аас баталсан Далайн тээврийн гамшгаас хамгаалах дэлхий нийтийн системийг;
- в) “Нийлүүлэгч” гэж ОУДБ-аас хүлээн зөвшөөрсөн хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны системээр ДТГХДНС-ийн үйлчилгээ үзүүлэгч аливаа аж ахуйн нэгж, эсхүл аж ахуйн нэгжүүдийг;
- г) “Оролцогч тал” гэж энэхүү конвенц хүчин төгөлдөр үйлчлэх улсыг;
- д) “Нийтийн үйлчилгээний гэрээ” гэж 5 (1) дүгээр зүйлд дурдсан Байгууллага болон Нийлүүлэгч нарын байгуулсан гэрээг;
- е) “ОУДБ” гэж Олон улсын далайн байгууллагыг;
- ё) “ДАБХ” гэж ОУДБ-ын Далайн аюулгүй байдлын хороог;
- ж) “ХОАЗИХ” гэж ОУДБ-аас үүсгэсний дагуу хөлөг онгоцыг алсын зайнаас илрүүлэх, хянахыг;
- з) “ХОАЗИХ үйлчилгээний гэрээ” гэж 7 дугаар зүйлд дурдсан ХОАЗИХ Дата төв, эсхүл ХОАЗИХ Дата солилцооны төв, эсхүл бусад холбогдох аж ахуйн нэгжүүдийн Байгууллагатай байгуулсан гэрээг;
- и) “ХОАЗИХ Дата төв” гэж ХОАЗИХ-тай холбоотой ОУДБ-аас баталсан шаардлагуудад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулдаг үндэсний, бүс нутгийн, хамтарсан, эсхүл олон улсын дата төвийг;
- й) “ХОАЗИХ Дата солилцооны төв” гэж ХОАЗИХ-тай холбоотой ОУДБ-аас баталсан шаардлагуудад нийцсэн үйл ажиллагаа явуулдаг дата солилцоог;
- к) “ХОАЗИХ Зохицуулагч” гэж ДАБХ-ноос томилогдсон ХОАЗИХ системийн зохицуулагчийг.

2 дугаар зүйл Байгууллагыг байгуулах

Олон улсын хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын байгууллага (ОУХХДБ), цаашид “Байгууллага” гэх, үүгээр байгуулагдав.

3 дугаар зүйл Үндсэн зорилго

(1) Байгууллагын үндсэн зорилго нь ОУДБ-аас тогтоосон эрх зүйн орчны дагуу ДТГХДНС дэх далайн хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны үйлчилгээг Нийлүүлэгч бүрээр хангуулахад оршино.

(2) 1 дүгээр хэсэгт заасан Үндсэн зорилгыг хэрэгжүүлэхдээ Байгууллага нь:

- (а) Зөвхөн энх тайвны зорилгоор үйл ажиллагаа явуулна; түүнчлэн
- (б) Нийлүүлэгчдийн хооронд хяналтын чиг үүргийг шударга, тогтвортой хийж гүйцэтгэнэ.

4 дүгээр зүйл Бусад чиг үүрэг

(1) ОУДБ-ын шийдвэрийн дагуу Байгууллага нь ХОАЗИХ зохицуулагчийн үндсэн чиг үүрэг болон/эсхүл үүрэг хариуцлагыг Ассамблейн шийдвэр гарсан нөхцөлд Оролцогч талуудад төлбөргүйгээр хэрэгжүүлж ажиллана.

(2) Байгууллага нь Ассамблейн шийдвэрийн дагуу ХОАЗИХ Зохицуулагчийн үндсэн чиг үүрэг болон/эсхүл үүрэг хариуцлагыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ. Энэхүү чиг үүрэг болон/эсхүл үүрэг хариуцлагаа хэрэгжүүлэхдээ Байгууллага нь үйл ажиллагаагаа шударга, тогтвортой явуулна.

5 дугаар зүйл ДТГХДНС-ийн хяналт

(1) Байгууллага нь Нийлүүлэгч бүртэй Нийтийн үйлчилгээний гэрээ байгуулж, өөрийн хяналтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай бусад зохицуулалтын арга хэмжээг хэлэлцэн тохирох ба тайлагнаж, зохих зөвлөмжийг өгнө.

(2) Байгууллагаас Нийлүүлэгчдэд тавих хяналт нь дараах зүйлд үндэслэнэ:

(а) Нийлүүлэгчийг хүлээн зөвшөөрч, эрх олгох явцад, эсхүл түүний дараа аль ч шатанд ОУДБ-аас тавьсан аливаа тодорхой нөхцөлүүд, эсхүл үүрэг хариуцлагууд;

(б) ДТГХДНС-тэй холбоотой олон улсын дүрэм, стандарт, зөвлөмж, тогтоол, журмууд;

(в) Байгууллага болон Нийлүүлэгч хооронд байгуулсан холбогдох Нийтийн үйлчилгээний гэрээ болон бусад холбогдох зохицуулалтууд.

(3) Нийтийн үйлчилгээний гэрээнд Ассамблейгээс боловсруулсан Нийтийн үйлчилгээний гэрээний загвар болон зааварчилгаануудын дагуу тухайлбал, ерөнхий зүйл, нийтлэг зарчим болон Нийлүүлэгчийн хүлээх зохих үүрэг хариуцлага, мөн 3 дугаар зүйлд заасан Байгууллагын өөрийн зорилго, чиг үүрэг, үүрэг хариуцлагыг бүрэн хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай бүх мэдээллээр хангах зохицуулалтыг тусгана.

(4) Бүх Нийлүүлэгч Нийтийн үйлчилгээний гэрээг байгуулах бөгөөд Байгууллагын нэрийн өмнөөс Ерөнхий захиралтай байгуулна. Нийтийн үйлчилгээний гэрээг Ассамблей батална. Ерөнхий захирал Нийтийн үйлчилгээний гэрээг бүх Оролцогч талуудад хүргүүлнэ. Ийнхүү хүргүүлсэн өдрөөс эхлэн гурван сарын дотор Оролцогч талуудын гуравны нэгээс дээш хувь нь Ерөнхий захиралд бичгээр татгалзсан хариу хүргүүлээгүй тохиолдолд Ассамблей уг гэрээг баталсанд тооцно.

6 дугаар зүйл Дэмжлэг үзүүлэх

(1) Оролцогч талууд үндэсний хууль, тогтоомжийн дагуу Нийлүүлэгчийг ДТГХДНС-ийн үйлчилгээ үзүүлэх боломжоор хангах зохих арга хэмжээг авна.

(2) Байгууллага нь техник туслалцаатай холбоотой олон улсын болон үндэсний механизмын хүрээнд хөдөө орон нутаг болон алслагдсан бүс нутагт зохих ёсоор анхаарал хандуулан үйлчилгээ авах шаардлагатай бүхий л бүс нутгийг хамруулах зорилгоор Нийлүүлэгчдэд хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны үйлчилгээ үзүүлэхэд туслалцаа үзүүлнэ.

7 дугаар зүйл ХОАЗИХ үйлчилгээний гэрээ

Байгууллага нь ХОАЗИХ Зохицуулагчийн үндсэн чиг үүрэг, үүрэг хариуцлагаа хэрэгжүүлэх болон гарсан зардлыг барагдуулах зорилгоор ХОАЗИХ Дата төвүүд, ХОАЗИХ Дата солилцооны төвүүд, эсхүл бусад холбогдох аж ахуйн нэгжүүдтэй ХОАЗИХ үйлчилгээний гэрээ зэрэг гэрээний үүргийн харилцаа үүсгэж болох бөгөөд гэрээний хугацаа болон нөхцөлийг Ерөнхий захиралтай зөвшилцөж, Ассамблейгээс түүнд нь хяналт тавина.

8 дугаар зүйл Бүтэц

Байгууллагын бүтэц нь дараах нэгжээс бүрдэнэ:

(а) Ассамблей;

(б) Ерөнхий захирлаар удирдуулсан Удирдах зөвлөл.

9 дүгээр зүйл Ассамблей, түүний бүрэлдэхүүн болон хурал

(1) Ассамблей нь Оролцогч тал тус бүрээс бүрдэнэ.

(2) Ассамблейн ээлжит хурал нь хоёр жил тутамд нэг удаа болно. Ээлжит бус хурал нь Оролцогч талуудын гуравны нэг, эсхүл Ерөнхий захирлын хүсэлтээр, эсхүл Ассамблейн журамд зааснаар хуралдана.

(3) Бүх Оролцогч талууд Ассамблейн хурал хаана болохоос үл хамааран оролцох эрхтэй. Аливаа хүлээн авагч улсаас зохицуулалт хийхдээ энэхүү үүргийг биелүүлнэ.

10 дугаар зүйл Ассамблейн журам

(1) Оролцогч тал тус бүр Ассамблейн нэг саналын эрхтэй.

(2) Хэлэлцэж буй асуудлыг оролцож буй болон санал өгч буй талуудын дийлэнх олонх болох гуравны хоёрын саналаар, харин горимын асуудлыг ердийн олонхын саналаар шийдвэрлэнэ. Санал өгөхөөс түдгэлзсэн Оролцогч талыг санал өгөөгүйд тооцно.

(3) Асуудал горимын, эсхүл гол асуудал гэдгээс үл хамааран шийдвэрийг хурлын даргалагч гаргана. Гаргасан шийдвэрийг оролцож буй Оролцогч тал болон санал өгөгчдийн дийлэнх олонх болох гуравны хоёрын саналаар цуцалж болно.

(5) Оролцогч талуудын ердийн олонх оролцсон тохиолдолд Ассамблейд хурлын ирц бүрдсэнд тооцно.

11 дүгээр зүйл Ассамблейн үндсэн чиг үүрэг

Ассамблей нь дараах үндсэн чиг үүрэгтэй:

(а) Байгууллагын зорилго, ерөнхий бодлого болон урт хугацааны зорилт болон үндсэн зорилготой холбогдох Нийлүүлэгчийн үйл ажиллагааг хянан хэлэлцэнэ;

(б) Нийтийн үйлчилгээний гэрээг батлах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, цуцлах зэрэг Нийлүүлэгч бүр ДТГХДНС-д далайн хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны үйлчилгээ үзүүлэх үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай аливаа арга хэмжээг авна, эсхүл журмыг хэрэгжүүлнэ;

(в) Оролцогч тал, оролцогч бус тал, мөн олон улсын байгууллага хоорондын албан ёсны харилцааны талаарх асуудлыг шийдвэрлэх;

(г) 20 дугаар зүйлийн дагуу энэхүү конвенцод нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг шийдвэрлэх;

(д) 12 дугаар зүйлийн дагуу Ерөнхий захирлыг томилох, чөлөөлөх;

(е) Ерөнхий захирлын төсвийн саналыг батлах, төсвийг хянах, батлах тухай журам боловсруулах;

(ё) Байгууллагын ХОАЗИХ Зохицуулагчийн ажил үүргээ гүйцэтгэхтэй холбоотой Байгууллагын зорилго, ерөнхий бодлого болон урт хугацааны зорилтыг хэлэлцэн хянах, Байгууллагын ХОАЗИХ Зохицуулагчийн ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай зохих алхмуудыг авч хэрэгжүүлэх;

(ж) ХОАЗИХ үйлчилгээний гэрээ болон/эсхүл гэрээ байгуулах зөвшөөрөл өгөх, өөрчлөх, цуцлах болон тус гэрээг зөвшилцөн байгуулахад шаардлагатай аливаа алхам, журмыг хэрэгжүүлэх;

(з) Энэхүү конвенцын аливаа бусад заалтад заасан гүйцэтгэх үүргийг биелүүлэх.

12 дугаар зүйл Удирдах газар

(1) Ерөнхий захирлын ажиллах хугацаа дөрвөн жил, эсхүл Ассамблейн шийдвэрлэснээр байна.

(2) Ассамблей өөрөөр шийдээгүй бол Ерөнхий захирал дээд тал нь хоёр удаа улиран ажиллана.

(3) Ерөнхий захирал нь Байгууллагын хууль ёсны төлөөлөх этгээд буюу Удирдах газрын гүйцэтгэх захирал байх бөгөөд Ассамблейн удирдлага дор ажиллаж, түүний өмнө хариуцлага хүлээнэ.

(4) Ерөнхий захирал нь Ассамблейгээс өгсөн чиглэл болон зааврын дагуу Удирдах газрын бүтэц, орон тоо, албан тушаалтан, зөвлөх мэргэжилтэн болон бусад зөвлөгч, ажилчдын ажил эрхлэх стандарт нөхцөлийг шийдвэрлэж, Удирдах зөвлөлийн боловсон хүчнийг томилно.

(5) Ерөнхий захирал болон Удирдах газрын бусад ажилтныг томилохдоо шударга ёс, ур чадвар, ажлын бүтээмжийн шаардлагыг нэн тэргүүнд анхаарна.

(6) Байгууллага нь чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор Байгууллага, түүний Ерөнхий захирал, бусад ажилтнууд болон Оролцогч талуудын төлөөллүүдийн хүлээн авагч Засгийн газрын нутаг дэвсгэр дээр байх үед эдлэх аливаа эрх ямба, дархан эрх, байгууламжтай холбоотой гэрээг Удирдах зөвлөлөө байгуулсан нутаг дэвсгэрийн аливаа Оролцогч талтай байгуулж, Ассамблейгаар батлуулна. Энэхүү гэрээ нь Удирдах зөвлөл хүлээн авагч улсын нутаг дэвсгэрээс гарснаар дуусгавар болно.

(7) (6) дугаар хэсэгт заасан холбогдох гэрээ байгуулсан Оролцогч талаас бусад бүх Оролцогч талууд чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор Байгууллага, түүний Ерөнхий захирал, ажилчид болон Оролцогч талын төлөөллүүд, Байгууллагын даалгавар гүйцэтгэж буй мэргэжилтнүүдийн Оролцогч талын нутаг дэвсгэр дээр байх үед эдлэх эрх ямба, дархан эрхтэй холбоотой Протокол байгуулна. Протокол нь энэхүү Конвенцоос хараат бус байх бөгөөд цуцлагдах нөхцөлөө өөрөө тогтооно.

13 дугаар зүйл Зардлууд

(1) Байгууллага нь ДТГХДНС-ийн хяналт болон ХОАЗИХ Зохицуулагчийн үйлчилгээтэй холбоотой гарах зардлын дансыг тусад нь хөтөлнө. Байгууллага нь Нийтийн үйлчилгээний гэрээнүүд болон ХОАЗИХ үйлчилгээний гэрээнүүд болон/эсхүл гэрээнүүдэд Нийлүүлэгч болон бусад аж ахуйн нэгжүүдээс хийгдэх төлбөрийг дагалдан гарах зардалтай холбоотой зохицуулалтыг тохиромжтой байдлаар тусгана:

(а) Удирдах газрын үйл ажиллагаа;

(б) Ассамблейн чуулган болон түүний харьяа газруудын хурлыг зохион байгуулах;

(в) 5 дугаар зүйлийн дагуу Нийлүүлэгч ДТГХДНС-д далайн хөдөлгөөнт хиймэл дагуулын холбооны үйлчилгээ үзүүлэх гэсэн өөрийн үүрэг хариуцлагын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Байгууллагаас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд;

(г) 4 дүгээр зүйлийн дагуу Байгууллага нь өөрийн ХОАЗИХ Зохицуулагчийн үүрэгтэй холбоотой авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд.

(2) (1) дүгээр хэсэгт тодорхойлсон зардлуудыг Байгууллагатай ХОАЗИХ үйлчилгээний гэрээнүүд болон/эсхүл гэрээнүүд байгуулсан бүх Нийлүүлэгч болон аж ахуйн нэгжүүдэд Ассамблейгаас тогтоосон дүрмийн дагуу зохих ёсоор хуваарилна.

(3) Энэхүү конвенцод нэгдэн орсон Оролцогч тал Байгууллагын ХОАЗИХ Зохицуулагчийн чиг үүрэг болон үүрэг хариуцлагаа хэрэгжүүлэхтэй холбоотой гарсан аливаа зардлыг төлөх үүрэггүй.

(4) Оролцогч талууд Ассамблейн чуулган болон түүний харьяа газруудын хуралд төлөөллөө оролцуулах зардлыг өөрсдөө хариуцна.

14 дүгээр зүйл Хариуцлага

Оролцогч талууд нь оролцогч бус талтай хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй гэрээний дагуу үүсэх оролцогч бус тал, эсвэл түүнийг төлөөлж болох хувь хүн, хуулийн этгээдтэй холбоотой үүргээс бусад байгууллага болон нийлүүлэгчийн үйлдэл, үүрэгт хариуцлага хүлээхгүй. Гэхдээ энэхүү заалт нь оролцогч тал тэрхүү хүчин төгөлдөр гэрээний дагуу оролцогч бус тал, эсвэл түүнийг төлөөлж болох хувь хүн, хуулийн этгээдэд төлбөр төлөх бол тэрхүү гэрээгээр олгогдсоны дагуу оролцогч бусад талуудын эсрэг үүсэх аливаа эрхийг хэрэгжүүлэхэд саад болохгүй.

15 дугаар зүйл Эрх зүйн чадамж

Байгууллага нь эрх зүйн чадамжтай байна. Өөрийн зохих чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор ялангуяа хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах, түрээслэх, захиран зарцуулах, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох, улс, эсхүл олон улсын байгууллагатай гэрээ байгуулах чадамжтай байна.

16 дугаар зүйл Олон улсын бусад байгууллагатай харилцах

Байгууллага нь Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага болон сансар огторгуй хийгээд далайн бүс нутгийг энх тайвны зорилгоор ашиглах асуудлыг хариуцсан түүний харьяа байгууллага, төрөлжсөн байгууллага, түүнчлэн, олон улсын бусад байгууллагатай нийтлэг ашиг сонирхлын асуудлаар хамтран ажиллана.

17 дугаар зүйл Маргаан шийдвэрлэх

Оролцогч талуудын хооронд, эсхүл Оролцогч тал болон Байгууллага хооронд энэхүү конвенцын дагуу үүссэн аливаа асуудалтай холбоотой үүссэн маргааныг тухайн талууд хоорондоо зөвшилцөн шийдвэрлэнэ. Хэрэв аль нэг талаас маргаан шийдвэрлэхээр хүсэлт гаргаснаас хойш нэг жилийн дотор маргаан шийдэгдээгүй ба талууд зөвшилцөлд хүрээгүй бол (а) асуудлыг Олон улсын шүүхэд хандах замаар, эсхүл (б) маргааныг шийдвэрлэх бусад журмын дагуу шийдвэрлэх бөгөөд хэрэв маргаанд оролцогч талууд зөвшөөрвөл энэхүү конвенцын Хавсралтын дагуу маргааныг арбитрын шүүхэд шилжүүлж болно.

18 дугаар зүйл Заавал биелүүлэхээ зөвшөөрөх

(1) Энэхүү конвенц нь хүчин төгөлдөр болох хүртлээ Лондон хотноо гарын үзэг зурахад нээлттэй байх бөгөөд түүнээс хойш нэгдэн ороход нээлттэй байна. Бүх улс дараах байдлаар конвенцод Оролцогч тал болж болно:

(а) соёрхон батлахгүйгээр гарын үсэг зурах, хүлээн зөвшөөрөх, эсхүл батлах, эсхүл,
(б) соёрхон батлахаар гарын үсэг зурах, цаашид соёрхон батлахаар хүлээн зөвшөөрөх, эсхүл батлах;
(в) нэгдэн орох.

(2) Соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орох нь холбогдох батламж жуух бичгийг Хадгалагчид хадгалуулснаар баталгаажна.

(3) Энэхүү конвенцын зүйлд тайлбар хийхгүй.

19 дүгээр зүйл Хүчин төгөлдөр болох

(1) Анхны хөрөнгө оруулалтын хувьцааны 95 хувийг төлөөлөх улс конвенцын Оролцогч тал болсноос хойш 60 хоногийн дараа энэхүү конвенц хүчин төгөлдөр болно.

(2) Хэрэв конвенцод гарын үсэг зурахад нээлттэй болсон өдрөөс хойш гучин зургаан сарын дотор хүчин төгөлдөр болоогүй бол энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаас үл хамааран энэхүү конвенц хүчин төгөлдөр болохгүй.

(2) Энэхүү конвенц хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах, эсхүл нэгдэн орох тухай батламж жуух бичгээ хадгалуулсан улсын хувьд соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл, нэгдэн орсон өдөр нь хадгалуулсан өдрөөс эхэлнэ.

20 дугаар зүйл Нэмэлт, өөрчлөлт

(1) Энэхүү конвенцод нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг аль ч Оролцогч тал гаргаж болно. Санал болгож буй нэмэлт, өөрчлөлтийг Ерөнхий захирал бүх Оролцогч талуудад болон Ажиглагчдад мэдэгдэнэ. Үүнээс хойш зургаан сараас хэтрэхгүй хугацаанд Ассамблей санал болгож буй нэмэлт, өөрчлөлтийг хэлэлцэнэ. Энэ хугацааг зарим тохиолдолд Ассамблейн шийдвэрийн дагуу гурван сар хүртэлх хугацаагаар багасгаж болно. Нийлүүлэгчид болон Ажиглагчид санал болгож буй нэмэлт, өөрчлөлттэй холбогдуулан санал гаргагч талд тайлбар, санал гаргах эрхтэй.

(2) Ассамблейгаар батлах үед Оролцогч тал байсан улсын гуравны хоёр нь хүлээн зөвшөөрсөн тухай мэдэгдлийг Хадгалагч хүлээн авснаас хойш 120 өдрийн дараа, хэрэв Ассамблей баталбал нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болно. Нэмэлт, өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болсноор түүнийг хүлээн зөвшөөрсөн Оролцогч талууд дагаж мөрдөнө. Ассамблейгаар нэмэлт, өөрчлөлтийг батлах үед оролцсон аливаа бусад улсын хувьд Хадгалагч хүлээн зөвшөөрсөн тухай мэдэгдлийг нь хүлээн авсан өдрөөс эхлэн уг нэмэлт, өөрчлөлт мөрдөгдөнө.

21 дүгээр зүйл Гишүүнчлэлээс татгалзах

Аливаа Оролцогч тал Хадгалагчид бичгээр мэдэгдсэнээр Байгууллагын гишүүнчлэлээс сайн дураараа хэзээ ч татгалзаж болох бөгөөд уг мэдэгдлийг Хадгалагч хүлээн авснаас хойш хүчин төгөлдөр болно.

22 дугаар зүйл Хадгалагч

(1) Энэхүү конвенцын хадгалагч нь ОУДБ-ын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга байна.

(2) Хадгалагч нь бүх Оролцогч талуудад дараах зүйлсийг нэн даруй мэдэгдэнэ:

- (а) Конвенцод гарын үсэг зурсан тухай;
- (б) Соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл нэгдэн орсон тухай аливаа батламж жуух бичиг хүлээн авсан тухай;
- (в) Конвенц хүчин төгөлдөр болсон тухай;
- (г) Конвенцод орсон аливаа нэмэлт, өөрчлөлтийг батлан хүчин төгөлдөр болсон тухай;
- (д) Гишүүнээс татгалзсан тухай аливаа мэдэгдэл;
- (е) Конвенцтой холбоотой бусад мэдэгдэл болон харилцаа холбоо.

(3) Конвенц хүчин төгөлдөр болох үед Хадгалагч нь түүний баталгаажсан хуулбарыг Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад Нэгдсэн Үндэстний

Байгууллагын дүрмийн 102 дугаар зүйлийн дагуу бүртгүүлэх болон хэвлэн нийтлүүлэхээр хүргүүлнэ.

Энэхүү конвенцод холбогдох Засгийн газраас олгосон бүрэн эрхийн дагуу дор гарын үсэг зурав.

Нэг мянга есөн зуун далан зургаан оны есдүгээр сарын гуравны өдөр Лондон хотноо англи, франц, орос болон испани хэлээр үйлдэж, бүх бичвэр нь адил хүчинтэй байх ба нэг эх хувийг Хадгалагчид хадгалуулах бөгөөд энэхүү конвенцод нэгдэн орсон, эсхүл гарын үсэг зурсан аливаа бусад Засгийн газар болон Далайн хиймэл дагуулын олон улсын системийг байгуулах Олон улсын бага хуралд оролцохоор уригдсан улс бүрийн Засгийн газарт баталгаажсан хувийг хүргүүлнэ.

ХАВСРАЛТ

КОНВЕНЦЫН 17 ДУГААР ЗҮЙЛД ЗААСАН МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ГОРИМ

1 дүгээр зүйл

Энэхүү конвенцын 17 дугаар зүйлд дурдсан маргааныг гурван гишүүнтэй арбитрын шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

2 дугаар зүйл

Аливаа нэхэмжлэгч, эсхүл бүлэг нэхэмжлэгчид арбитрын шүүхэд маргааныг шийдвэрлүүлэхээр өгөхийг хүсвэл дараах бичиг баримтыг хариуцагч бүрд болон Удирдах зөвлөлд гаргаж өгнө:

(а) маргааны талаарх бүрэн мэдээлэл, арбитрын шүүхэд хариуцагч бүрийн дуудагдан оролцох шалтгаан, шийдвэрлүүлэхээр хүссэн арга хэмжээ;

(б) маргаан нь арбитрын шүүхийн бүрэн эрхэд хамаарах эсэх, мөн шүүхийн шийдвэр нэхэмжлэгч талд гарах тохиолдолд арга хэмжээ авах хүсэлтийг хангах үндэслэл;

(г) нэхэмжлэгчид нь харилцан тохиролцох буюу бусад арбитрын бус хялбар аргаар маргааныг шийдвэрлэж чадаагүй тайлбар;

(д) арбитрын шүүхээр шийдвэрлэх тохиолдолд гэрээ болон маргаан үүсгэгч талуудын тохиролцоог нотлох баримт;

(е) нэхэмжлэгч талаас томилсон арбитрын шүүхийн гишүүнээр ажиллах этгээдийн нэр.

Удирдах зөвлөл нь Оролцогч тал бүрд баримт бичгийн хуулбарыг яаралтай хүргүүлнэ.

3 дугаар зүйл

(1) Энэхүү конвенцын 2 дугаар зүйлд заасан баримт бичгийн хуулбарыг бүх хариуцагчид хүлээн авснаас хойш 60 хоногийн дотор арбитрын шүүх ажиллагаанд оролцох гишүүнээ хамтран томилно. Энэ хугацаанд хариуцагч тал маргалдагч тал бүрд болон Удирдах зөвлөлд 2 дугаар зүйлд заасан баримт бичигт холбогдуулан дангаараа буюу хамтран хариу баримт бичгийг өгөх бөгөөд үүнд маргаанаас үүдэн гарсан ямар нэгэн сөрөг нэхэмжлэл мөн хамаарна.

(2) Арбитрын шүүхийн 2 гишүүнийг томилсны дараа 30 хоногийн дотор гуравдагч гишүүнийг харилцан тохирч болно. Тухайн этгээд нь аливаа маргалдагч талын иргэний харьяалалгүй, тухайн нутаг дэвсгэрт байнга оршин суудаггүй, эсхүл ямар нэгэн ижил үүрэг гүйцэтгээгүй байна.

(3) Хэрэв тогтоосон хугацаанд талууд арбитрчийг томилж чадаагүй, эсхүл тогтоосон хугацаанд гуравдагч арбитрчийг томилж чадаагүй бол Олон улсын шүүхийн ерөнхийлөгч,

хэрэв тэрээр маргалдагч талтай ижил иргэний харьяаллын улмаас түдгэлзсэн бол дэд ерөнхийлөгч, хэрэв тэрээр маргалдагч талтай ижил иргэний харьяаллын улмаас түдгэлзсэн бол маргалдагч талаас өөр иргэний харьяалалтай ахлах шүүгч маргалдагч талуудын хүсэлтээр тухайн хэргийн шүүх арбитрч, шаардлагатай бол арбитрчдыг томилно.

(4) Гуравдагч арбитрч нь шүүхийн үйл ажиллагааг даргална.

(5) Даргалагчийг сонгосон даруйд арбитрын шүүх бүрэн эрхтэйгээр байгуулагдсан гэж үзнэ.

4 дүгээр зүйл

(1) Ямар нэг шалтгаанаар шүүхэд сул орон тоо гарсан тохиолдолд даргалагч болон арбитрын шүүхийн гишүүд маргалдагч талуудын хяналтаас гадуур гэж үзвэл, эсхүл арбитрын явцыг зохистой явуулахад шаардлагатай гэж үзвэл дараах нөхцөлөөр шүүхэд гарсан сул орон тоог нөхнө:

(а) Хэрвээ нэг талаас томилсон гишүүн татгалзсанаас үүдэн орон тоо гарвал тухайн тал орон тоо гарсан өдрөөс хойш 10 хоногийн дотор орны хүнийг сонгоно;

(б) Хэрвээ даргалагч, эсхүл 3 дугаар зүйлийн дагуу томилсон гишүүн татгалзсанаас орон тоо гарсан бол 3 дугаар зүйлийн 2, 3 дах хэсэгт тус тус заасны дагуу орны хүнийг томилно.

(2) Хэрвээ орон тоо өөр бусад шалтгааны улмаас гарсан, эсхүл 1 дэх хэсгийн дагуу орон тооны хүн аваагүй бол 1 дүгээр зүйлд заасныг үл хамааран нэг талаас санал болгосны үндсэн дээр шүүхийн ажиллагааг үргэлжлүүлж шүүхийн эцсийн шийдвэрийг гаргана.

5 дугаар зүйл

(1) Шүүх өөрийн хурлын тов болон хуралдах газрыг тогтооно.

(2) Шүүх хурал хаалттай явагдах ба шүүхэд өгсөн бүх материал нууц байна. Хэдий тийм боловч Байгууллага хуралд оролцох, өгсөн материалтай танилцах эрхтэй. Хэрэв Байгууллага нь маргалдагч бол бүх Оролцогч талууд хуралд оролцох ба өгсөн материалтай танилцах эрхтэй.

(3) Шүүхийн бүрэн эрхтэй холбоотой асуудлын талаар маргаан гарсан тохиолдолд уг асуудлыг шүүх эхэлж шийдвэрлэнэ.

(4) Арбитрын шүүх ажиллагааг бичгээр явуулах бөгөөд тал тус бүр өөрийн нөхцөл байдал болон хуулийн зохицуулалтын талаар мэдэгдэл хийж бичгээр нотлох баримт гарган өгөх эрхтэй. Хэрэв арбитрын шүүх шаардлагатай гэж үзвэл аман мэтгэлцээн явуулах, мөн мэдүүлэг авч болно.

(5) Арбитрын шүүх ажиллагаа нь нэхэмжлэгч өөрийн маргаантай холбогдох баримт, нотлох баримтаар тогтоогдож буй нөхцөл байдал болон үйлчилж болох эрх зүйн зарчим зэргийн талаар танилцуулга мэдэгдэл хийж эхэлнэ. Нэхэмжлэгчийн мэдэгдлийн дараа хариуцагч талын хариу тайлбарыг сонсоно. Нэхэмжлэгч нь хариуцагч талын тайлбарт хариулт өгч болох бөгөөд хариуцагч тал дахин хариу тайлбар өгч болно. Нэмэлт мэдүүлгийг зөвхөн шүүхээс шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд өгч болно.

(6) Хэрэв сөрөг нэхэмжлэлүүд энэхүү конвенцын 17 дугаар зүйлд заасантай нийцэж байвал арбитрын шүүхийн маргаанаас шууд үүсэн гарсан сөрөг нэхэмжлэгчийг хүлээн авах буюу тогтооно.

(7) Хэрвээ маргалдагч талууд арбитрын шүүх ажиллагааны явцад харилцан тохиролцоонд хүрвэл маргалдагч талуудын зөвшөөрснөөр энэ тухай шүүхийн шийдвэрт тусгана.

(8) Хэрэв арбитрын шүүх конвенцын 17 дугаар зүйлд зааснаар маргааныг өөрийн бүрэн эрхийн хүрээнээс хэтэрсэн гэж үзвэл шүүх ажиллагааны аль ч үед шүүх ажиллагааг зогсоож болно.

(9) Шүүхийн хэлэлцүүлгийг нууцаар хаалттай явуулна.

(10) Шүүхийн шийдвэрийг бичгээр өгөх бөгөөд бичгээр өгсөн саналаар дэмжигдэнэ. Үүнийг дагаж мөрдөх журам, шийдвэр нь хоёроос доошгүй гишүүдээр дэмжигдсэн байх ёстой. Шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөөгүй гишүүн саналаа бичгээр тусад нь өгнө.

(11) Шүүх өөрийн шийдвэрээ Удирдах зөвлөлд хүргүүлэх бөгөөд Удирдах зөвлөлд нь бүх Оролцогч талуудад хүргүүлнэ.

(12) Арбитрын шүүх нь хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд тохирох нэмэлт үйл ажиллагааны дүрмийг энэхүү хавсралтын дагуу баталж болно.

6 дугаар зүйл

Хэрвээ аль нэг тал хэргээ таниулан мэдүүлж чадаагүй бол, нөгөө тал шүүхэд авагдсан баримтыг үндэслэн шийдвэр гаргуулахаар шаардаж болно. Арбитрын шүүх шийдвэрээ гаргахаас өмнө тухайн шийдвэр өөрт олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд, хууль ёсны дагуу, үйл баримтад бүрэн суурилж гарсан эсэхийг сайтар нягтална.

7 дугаар зүйл

Бусад Оролцогч тал, эсхүл Байгууллага нь хөндлөнгөөс оролцож, нэмэлт маргалдагч тал болохоор шүүхээс зөвшөөрөл хүсэж болно. Өргөдөл гаргагч нь тухайн хэрэгт бодитой сонирхол байгаа нь тогтоогдвол шүүхээс зөвшөөрлийг олгоно.

8 дугаар зүйл

Шүүх маргалдагч талын хүсэлтээр, эсхүл өөрийн санаачилгаар туслалцаа авах зорилгоор шинжээч томилж болно.

9 дүгээр зүйл

Оролцогч тал бүр болон Байгууллага маргалдагч талаас хүсэлт гаргасан, эсхүл шүүхийн өөрийн санаачилгаар маргааныг шийдвэрлэхэд шаардлагатай гэж үзсэн бүх мэдээллийг гаргаж өгнө.

10 дугаар зүйл

Эцсийн шийдвэр хүлээгдэж байгаа үед маргалдагч талуудын холбогдох эрхийг хамгаалах ёстой гэж үзвэл шүүхээс түр арга хэмжээ авах шийдвэрийг гаргаж болно.

11 дүгээр зүйл

(1) Шүүхийн шийдвэр нь олон улсын эрх зүйд нийцсэн байх бөгөөд доорх зүйлд үндэслэсэн байна:

(а) Энэхүү конвенц;

(б) Нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрх зүйн зарчим.

(2) Шүүхийн шийдвэр нь, энэхүү конвенцын 5 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэгт заасны дагуу маргалдагч талууд тохиролцоонд хүрсэн шийдвэрийг оролцуулан талуудын хувьд заавал мөрдөх шинжтэй байх бөгөөд талууд шударгаар сахин биелүүлнэ. Хэрвээ Байгууллага нь маргалдагч бол шүүхээс Байгууллагын аливаа нэгжийн гаргасан шийдвэрийг энэхүү конвенцоор зөвшөөрөөгүй болон конвенцод нийцэхгүй гэж үзэж хүчингүй болгох бөгөөд энэхүү шийдвэрийг бүх Оролцогч талууд заавал биелүүлнэ.

(3) Хэрэв шийдвэрийн цар хүрээ, эсхүл агуулгад маргаан гарвал маргалдагч талын хүсэлтийн дагуу шүүхээс тайлбар гаргана.

12 дугаар зүйл

Хэргийн тодорхой нөхцөл байдлын улмаас шүүх өөрөөр шийдвэрлээгүй бол шүүхийн гишүүдийн төлбөр болон шүүхийн зардлыг талууд тэнцүү гаргана. Тухайн тал нэгээс илүү маргалдагч талуудтай бол тухай талын маргалдагч талуудад оногдож буй хувийг тэнцүү хуваарилна. Байгууллага маргалдагч тал болсон бол арбитрын холбогдолтой зардлыг Байгууллагын захиргааны зардал гэж үзнэ.

--oOo--

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turiin_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 43

Индекс: 200003